การรับรู้ด้านสุนทรียภาพเมือง:
กรณีศึกษาพื้นที่เมืองเก่าเชียงใหม่

โดย

นางสาววิยดา ทรงกิตติภักดี

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
กระทรวงศึกษาธิการ
ประจำปีงบประมาณ ๒๕๔๒

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การรับรู้ด้านสุนทรียภาพเมือง: กรณีศึกษาพื้นที่เมืองเก่าเชียงใหม่
โดย	นางสาว วิยดา ทรงกิตติภักดี
ภาควิชา	การวางแผนภาคและเมือง
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร. วรรณศิลป์ พีรพันธุ์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม (ถ้ามี)	-

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

..... คณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร. วีระ สัจกุล)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(อาจารย์ ขวัญสรวง อติโพธิ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร. วรรณศิลป์ พีรพันธุ์)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ชูวิทย์ สุจฉายา)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชัยชนะ แสงสว่าง)

นางสาว วิยดา ทรงกิตติภักดี: การรับรู้ด้านสุนทรียภาพเมือง: กรณีศึกษาพื้นที่เมืองเก่าเชียงใหม่. (PERCEPTIONS ON URBAN AESTHETICS: A CASE STUDY OF CHIANG MAI OLD TOWN) อ. ที่ปรึกษา : รศ.ดร. วรรณศิลป์ พีรพันธุ์, 273 หน้า. ISBN 974-13-0312-2.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้ด้านสุนทรียภาพเมืองของประชาชนในพื้นที่และนักท่องเที่ยวภายในเขตพื้นที่เมืองเก่าเชียงใหม่ เพื่อนำผลการศึกษามาใช้กำหนดแนวทางในการพัฒนาและแก้ปัญหาสุนทรียภาพของเมือง ในการศึกษาแบ่งการรับรู้สุนทรียภาพเมืองออกเป็น 3 ประเภทคือ สุนทรียภาพเชิงประสาทสัมผัส สุนทรียภาพเชิงรูปทรง และสุนทรียภาพเชิงสัญลักษณ์ วิธีวัดการรับรู้สุนทรียภาพ 2 ประเภทแรกใช้เทคนิคความต่างของคำ (Semantic Differential) โดยให้กลุ่มตัวอย่างประเมินค่าสุนทรียภาพพื้นที่ตัวแทน 6 บริเวณ ภายใต้คุณลักษณะที่กำหนดขึ้นในรูปของคู่คำคุณศัพท์ ส่วนการวัดการรับรู้สุนทรียภาพเชิงสัญลักษณ์ใช้วิธีการให้กลุ่มตัวอย่างระบุสถานที่หมายตา บริเวณที่สวยงาม บริเวณที่น่าเกลียด อาคารที่สวยงาม และอาคารที่น่าเกลียด

จากการศึกษาพบว่า การรับรู้สุนทรียภาพเมืองระหว่างประชาชนในพื้นที่และนักท่องเที่ยวมีความแตกต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการรับรู้เชิงประสาทสัมผัส และเชิงรูปทรง เนื่องจากประชาชนในพื้นที่มีความคุ้นเคยกับพื้นที่ จึงแตกต่างจากนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจ และความรู้สึกแปลกใหม่มากกว่า ทำให้การรับรู้สุนทรียภาพของนักท่องเที่ยวเป็นไปในเชิงบวกมากกว่าประชาชนในพื้นที่ นอกจากนี้ปัจจัยทางด้านเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ ก็มีผลทำให้การรับรู้สุนทรียภาพเมืองแตกต่างเช่นกัน พื้นที่ที่มีคุณค่าด้านสุนทรียภาพ คือ บริเวณที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และบริเวณที่มีมิติทางธรรมชาติ ได้แก่ วัดพระสิงห์ ประตูท่าแพ สวนสาธารณะหนองบวกหาด กำแพงเมืองและคูเมือง ส่วนพื้นที่ที่มีปัญหาด้านสุนทรียภาพ คือ บริเวณที่มีขยะมาก และกลุ่มอาคารสมัยใหม่ที่มีรูปแบบ หรือกิจกรรมไม่เข้ากับบรรยากาศของเมืองเก่า รวมทั้งบริเวณที่มีป้ายโฆษณามาก

มาตรการแก้ปัญหาสุนทรียภาพของเมืองเก่าเชียงใหม่แบ่งเป็น 2 ด้าน คือ มาตรการเร่งด่วน ได้แก่ การรักษาความสะอาด และการปลูกต้นไม้ใหญ่บริเวณถนนสายหลัก และมาตรการในระยะยาว ได้แก่ 1) มาตรการทางผังเมืองโดยควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินและอัตราส่วนพื้นที่เปิดโล่ง 2) มาตรการด้านภูมิทัศน์ถนนเกี่ยวกับการจัดระเบียบอุปกรณ์ประกอบถนน การเดินสายไฟใต้ดิน การควบคุมป้ายโฆษณา การปลูกต้นไม้เพิ่มเติม การควบคุมระยะถอยร่น และการควบคุมการก่อสร้างอาคาร 3) มาตรการทางด้านระบบขนส่งเกี่ยวกับการจัดระบบสัญจรทางเท้าและระบบสัญจรทางรถยนต์

ภาควิชา การวางแผนภาคและเมือง ลายมือชื่อนิสิต .....

สาขาวิชา การวางผังเมือง ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....

ปีการศึกษา 2543

417 41653 25 : MAJOR URBAN PLANNING

KEY WORDS: PERCEPTION/ URBAN AESTHETICS/ AESTHETICS/ CHIANG MAI

WIYADA SONGKITTIPAKDEE: PERCEPTIONS ON URBAN AESTHETICS:
A CASE STUDY OF CHIANG MAI OLD TOWN.
THESIS ADVISOR: ASSO. PROF. WANNASILPA PEERAPUN, Ph.D.,
273 pp. ISBN 974-13-0312-2.

This thesis is aimed at studying the perception of local people and tourists on urban aesthetics in Chiang Mai old town in order to propose guidelines for solving aesthetical problems in the study area. The aesthetics are classified into three categories: sensory aesthetics, formal aesthetics, and symbolic aesthetics The methodology used to measure the perception on the first two categories is Semantic Differential Technique. Local people and tourists are asked to select the wordsfrom the lists that best describe their feeling about the sample areas. The perception on the third category is measured by asking local people and tourists to identify landmarks, beautiful sites, ugly sites, beautiful building, and ugly buildings in the study area.

The study reveals that local people and tourists perceive urban aesthetics differently, especially on sensory and formal ones. This is dued largely to the difference in familiarity to the area. As a result, Tourists perception is more positive than that of local people. Sex, age, educational background, occupation, and income also aesthetical perception. It is also found that historic sites and green areas are identified as aesthetical places. They include: Wat Phra Singha, Tha Phae Gate, Nhong Buak Had Park, the city wall and the moat etc. Dirty sites, groups of strange modern buildings, building with in appropriate activities, and the areas with many signs and billboards are identified as problematic areas.

The author propose two types of measures to solve aesthetical problems in Chiangmai old town. The urgently measures include cleaning messy areas and growing new trees. The long term measures include: (i) land use and open space controls; (ii) streetscape control and development focusing on street furniture, power lines, signs and billboards, trees, set back and building controls; and (iii) transportation management focusing on pedestrian and vehicle circulations.

Department Urban and Regional Planning Student's signature .....
Field of study Urban Planning Advisor's signature .....
Academic year 2000

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะไม่สามารถเสร็จสมบูรณ์ได้เลยถ้าปราศจาก ข้อคิดเห็นและคำแนะนำอันมีค่ายิ่งของ รองศาสตราจารย์ ดร. วรรณศิลป์ พีรพันธุ์ ผู้ซึ่งสละเวลาให้อย่างเต็มที่ในการถ่ายทอดความรู้แก่ผู้วิจัยโดยตลอดช่วงการทำงาน รวมถึงคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่าน อันได้แก่ อาจารย์ขวัญสรวง อติโพธิ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชัยชนะ แสงสว่าง และรองศาสตราจารย์ชูวิทย์ สุจฉายา ซึ่งได้ให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ต่อวิทยานิพนธ์และต่อแนวความคิดของผู้วิจัยเป็นอย่างมาก ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านในภาควิชาที่มีความเมตตาและความตั้งใจจริงในการถ่ายทอดความรู้อันมีค่าและเป็นประโยชน์ และเนื่องจากทุนในการวิจัยครั้งนี้บางส่วนผู้วิจัยได้รับจากทุนอุดหนุนการวิจัยของบัณฑิตวิทยาลัย และสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย และสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติมา ณ ที่นี้ด้วย

ขอขอบพระคุณอาจารย์สมชาติ จึงสิริอารักษ์ อาจารย์วีระ อินพันทัง อาจารย์ชินศักดิ์ ตัณฑิกุล อาจารย์ชัยสิทธิ์ ด่านกิตติกุล อาจารย์อัษฎางค์ โปราณานนท์ ขอขอบคุณกลุ่มตัวอย่างที่น่ารักทุกๆ ท่าน ขอบคุณมากๆ สำหรับ คุณอนฎ คุณกัญญาภัค คุณเต้ย-คุณธีรมิตร เจ้าของร้านสิงห์เน็ต คุณกวิน อ.โต่ง อ.กบ คุณดวงกมล คุณรัฐภูมิและครอบครัว คุณถิ่น คุณขนิษฐา คุณพามิลา คุณกาญจนา คุณปาริชาติ คุณคณิชยา คุณกรพินธุ์ คุณดำรงพล คุณสราวุธ คุณกฤติยา คุณอลิสา คุณสุวดี คุณธนพล คุณเพ็ญนภา คุณจิราภา คุณประหยัด คุณกรวิภา คุณจิรัฐกา คุณอรนุช คุณนฤมล น้องจุ๊บ-น้องตี๋ มช. คุณพลวัฒน์ คุณตุ้มและคุณแสง คุณอู๋และคุณเหมียว น้องพร และที่ขาดไม่ได้อย่างยิ่งคือ อาป๊า-อาม้า ผู้เป็นต้นกำเนิดให้เรื่องดีๆ เกิดขึ้นในชีวิต และเจ๊ทุกคนที่ทำให้งานเป็นเรื่องสนุก

ท้ายสุดนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณการทำวิทยานิพนธ์ ที่ทำให้มีโอกาสและประสบการณ์ที่ดีมากอีกครั้งหนึ่งในชีวิต ทำให้ผู้วิจัยมีโอกาสได้สัมผัสถึงน้ำใจ และรับรู้ถึงความรู้สึกดีๆของทุกท่านที่กล่าวมา และอีกหลายท่านซึ่งไม่ทราบชื่อ ขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่ง

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....จ
กิตติกรรมประกาศ.....ฉ
สารบัญ.....ช
สารบัญตาราง.....ฌ
สารบัญภาพ.....ฎ
สารบัญแผนที่.....ฎ
สารบัญแผนภูมิ.....ฑ
บทที่
1 บทนำ
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....3
1.3 สมมติฐานในการวิจัย.....3
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....3
1.5 กรอบวิธีในการศึกษา.....3
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....5
1.7 วิธีดำเนินการวิจัย.....5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2.1 สุนทรียภาพ.....9
2.2 เมือง ภูมิทัศน์เมืองและการรับรู้.....9
2.3 การรับรู้สุนทรียภาพเมือง.....14
2.4 ระเบียบวิธีการศึกษาสุนทรียภาพของสภาพแวดล้อม.....18
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....22
3 การวิเคราะห์องค์ประกอบทางกายภาพของเมืองเก่าเชียงใหม่
3.1 สภาพโดยทั่วไปของเมืองเชียงใหม่.....32
3.2 บทบาทและความสำคัญของพื้นที่ศึกษา.....40
3.3 การวิเคราะห์สภาพพื้นที่ศึกษา.....42
3.4 การวิเคราะห์เพื่อหาพื้นที่ตัวแทน.....75

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่

4 แบบสอบถามและการสุ่มตัวอย่าง

4.1 กรอบแนวคิดและการพัฒนาแบบสอบถาม.....104

4.2 ขนาดและวิธีการสุ่มตัวอย่าง 111

5 ผลการวิเคราะห์การรับรู้สุนทรียภาพเมืองเก่าเชียงใหม่

5.1 แนวทางในการวิเคราะห์ผลการศึกษา.....114

5.2 ลักษณะโดยทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง 116

5.3 การรับรู้สุนทรียภาพเชิงประสาทสัมผัส 119

5.4 การรับรู้สุนทรียภาพเชิงเชิงรูปทรง 130

5.5 การรับรู้สุนทรียภาพเชิงประสาทสัมผัส และสุนทรียภาพเชิงรูปทรง 142
โดยจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้

5.6 การรับรู้สุนทรียภาพเชิงสัญลักษณ์.....154

5.7 พื้นที่ที่มีคุณค่าและพื้นที่ที่มีปัญหาสุนทรียภาพเมือง 170

6 มาตรการในการแก้ปัญหาสุนทรียภาพพื้นที่เมืองเก่าเชียงใหม่

6.1 สรุปผลการศึกษาการรับรู้สุนทรียภาพในพื้นที่เมืองเก่าเชียงใหม่.....178

6.2 มาตรการในการแก้ปัญหาสุนทรียภาพเมือง.....186

6.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไปในอนาคต 198

รายการอ้างอิง 202

ภาคผนวก.....207

ภาคผนวก ก.....208

ภาคผนวก ข.....214

ภาคผนวก ค.....223

ภาคผนวก ง 227

ภาคผนวก จ.....263

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....273

สารบัญตาราง

ตารางที่ หน้า

2.1 การศึกษาเพื่อการวางแผนพัฒนาภูมิทัศน์ของพื้นที่ชนบท 25

2.2 งานวิจัยซึ่งประเมินสภาพแวดล้อมโดยใช้เทคนิค Semantic Differential 28

4.1 แสดงรายละเอียดการรับรู้สุนทรียภาพเมืองแต่ละประเภท 106

5.1 แสดงความถี่ของกลุ่มตัวอย่าง ระหว่างกลุ่มประชาชนและกลุ่มนักท่องเที่ยว.....118

5.2 แสดงค่าการประเมินสุนทรียภาพ ระหว่างกลุ่มประชาชน
และกลุ่มนักท่องเที่ยว ในบริเวณที่ 1 127

5.3 แสดงค่าการประเมินสุนทรียภาพ ระหว่างกลุ่มประชาชน
และกลุ่มนักท่องเที่ยว ในบริเวณที่ 2 127

5.4 แสดงค่าการประเมินสุนทรียภาพ ระหว่างกลุ่มประชาชน
และกลุ่มนักท่องเที่ยว ในบริเวณที่ 3 128

5.5 แสดงค่าการประเมินสุนทรียภาพ ระหว่างกลุ่มประชาชน
และกลุ่มนักท่องเที่ยว ในบริเวณที่ 4.....128

5.6 แสดงค่าการประเมินสุนทรียภาพ ระหว่างกลุ่มประชาชน
และกลุ่มนักท่องเที่ยว ในบริเวณที่ 5.....129

5.7 แสดงค่าการประเมินสุนทรียภาพ ระหว่างกลุ่มประชาชน
และกลุ่มนักท่องเที่ยว ในบริเวณที่ 6.....129

5.8 การทดสอบค่าไคว์สแควร์เพื่อหาความแตกต่างการรับรู้สุนทรียภาพ
ระหว่างกลุ่มประชาชนและกลุ่มนักท่องเที่ยว 138

5.9 สรุปการทดสอบความแตกต่างการรับรู้สุนทรียภาพแต่ละบริเวณ
ระหว่างกลุ่มประชาชนและกลุ่มนักท่องเที่ยว.....138

5.10 แสดงค่าการจัดอันดับบริเวณที่สวยงามมากที่สุด-บริเวณที่สวยงามน้อยที่สุด
เปรียบเทียบระหว่างกลุ่มประชาชนและกลุ่มนักท่องเที่ยว.....140

5.11 แสดงตำแหน่งและความถี่ของที่หมายตา
ระหว่างกลุ่มประชาชนและกลุ่มนักท่องเที่ยว.....156

5.12 แสดงตำแหน่งและความถี่ของบริเวณที่สวยงาม
ระหว่างกลุ่มประชาชนและกลุ่มนักท่องเที่ยว.....158

5.13 แสดงตำแหน่งและความถี่ของบริเวณที่น่าเกลียด
ระหว่างกลุ่มประชาชนและกลุ่มนักท่องเที่ยว.....161

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่ หน้า

5.14 แสดงตำแหน่งและความถี่ของอาคารที่สวยงาม
ระหว่างกลุ่มประชาชนและกลุ่มนักท่องเที่ยว.....164

5.15 แสดงตำแหน่งและความถี่ของอาคารที่น่าเกลียด
ระหว่างกลุ่มประชาชนและกลุ่มนักท่องเที่ยว.....166

5.16 แสดงค่าการประเมินสุนทรียภาพ ระหว่างกลุ่มประชาชน
และกลุ่มนักท่องเที่ยว ที่มีต่อพื้นที่เมืองโดยรวม.....168

5.17 การทดสอบความแตกต่างการรับรู้สุนทรียภาพเมืองโดยรวม
ระหว่างกลุ่มประชาชนและกลุ่มนักท่องเที่ยว.....169

6.1 สรุปค่าการประเมินสุนทรียภาพเชิงประสาทสัมผัสและเชิงรูปทรงโดย
ระหว่างกลุ่มประชาชนและกลุ่มนักท่องเที่ยว.....179

6.2 สรุปการรับรู้สุนทรียภาพเชิงประสาทสัมผัสที่มี
ทัศนคติโดยเฉลี่ยต่ำสุดและสูงสุดในแต่ละบริเวณ.....180

6.3 สรุปการรับรู้สุนทรียภาพเชิงรูปทรงที่มี
ทัศนคติโดยเฉลี่ยต่ำสุดและสูงสุดในแต่ละบริเวณ.....180

6.4 สถานที่ที่เป็นสัญลักษณ์สำคัญทั้ง 5 ประเด็น เรียงตามลำดับ 5 อันดับแรก 182

6.5 แสดงรายชื่อพื้นที่ที่มีคุณค่าสุนทรียภาพ และพื้นที่ที่มีปัญหาสุนทรียภาพ.....183

6.6 แสดงประเด็นข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาสุนทรียภาพเมือง
กลุ่มประชาชน และกลุ่มนักท่องเที่ยว 183

6.7 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่และมาตรการแก้ปัญหาสุนทรียภาพเมือง.....198

สารบัญภาพ

ภาพที่ หน้า

3.1 สภาพถังขยะที่ใช้อยู่ภายในปัจจุบัน 64

3.2 โคมไฟซึ่งมี 2 ประเภทบนถนนสายเดียวกัน 64

3.3 สายไฟฟ้าภายในเมืองเก่า 64

3.4 ป้ายรถประจำทางบริเวณประตูเชียงใหม่ และหน้าวัด 65

3.5 ทางเดินเท้าบริเวณหน้าวัดเจดีย์หลวง 65

3.6 ป้ายโฆษณาตรงข้าม วัดสำเภา 65

3.7 ภาพถ่ายพื้นที่ตัวแทนบริเวณที่ 1 95

3.8 ภาพถ่ายพื้นที่ตัวแทนบริเวณที่ 2 97

3.9 ภาพถ่ายพื้นที่ตัวแทนบริเวณที่ 3 98

3.10 ภาพถ่ายพื้นที่ตัวแทนบริเวณที่ 4 100

3.11 ภาพถ่ายพื้นที่ตัวแทนบริเวณที่ 5 101

3.12 ภาพถ่ายพื้นที่ตัวแทนบริเวณที่ 6 103

5.1 บริเวณตลาดประตูเชียงใหม่ และตลาดสมเพชร.....174

5.2 ลานเอนกประสงค์ประตูท่าแพ และอาคารพาณิชย์ด้านหลังประตู.....174

5.3 บริเวณที่ตั้งถังขยะ มีขยะกองสุมอยู่ 174

5.4 อาคารพาณิชย์ข้างวัดหมื่นตูม.....175

5.5 บริเวณ และอาคารที่มีป้ายโฆษณาจำนวนมาก 175

5.6 อาคารสูง อาคารสมัยใหม่ที่มีลักษณะไม่เข้ากับบรรยากาศเมืองเก่า 176

6.1 เปรียบเทียบความร่มรื่นบนถนนราชดำเนิน และด้านหน้าอนุสาวรีย์ 3 กษัตริย์.....186

6.2 ข่วงวัดหนองหญ้าแพรก 193

6.3 แสดงแนวเส้นขอบฟ้าที่เสนอแนะ ในบริเวณต่างๆ 193

6.4 แนวมองไปยังวัดพระสิงห์.....195

6.5 เรือนไม้ รูปแบบสถาปัตยกรรมท้องถิ่น.....195

6.6 อาคารพาณิชย์ริมคูเมือง 195

6.7 แสดงอาคารที่ทำการไปรษณีย์ และอาคารในวัดพระสิงห์
ซึ่งมีลักษณะขัดแย้งกับสภาพแวดล้อม 195

6.8 แนวกำแพงวัดปราสาท 195

6.10 แนวกำแพงวัดเจดีย์หลวง 195

สารบัญแผนที่

แผนที่ หน้า

1.1 แสดงพื้นที่ศึกษา: เขตเมืองเก่าเชียงใหม่ 7

3.1 แสดงดินแดนรอบรัฐล้านนา 33

3.2 แสดงที่ตั้งเมืองเชียงใหม่ 33

3.3 แสดงที่ตั้งเวียงเชียงใหม่ เวียงสวนดอก และเวียงเจ็ดลิน 34

3.4 แสดงโครงข่ายทางบก 39

3.5 แสดงพื้นที่ศึกษา 41

3.6 แสดงสภาพภูมิประเทศที่ตั้งรัฐล้านนา 43

3.7 แสดงลักษณะภูมิศาสตร์การตั้งเมืองเชียงใหม่ตามชัยมงคล 7 ประการ 45

3.8 แสดงแนวกำแพงและขนาดเมืองเชียงใหม่ 49

3.9 แสดงรูปร่างเมือง และลักษณะทางสัญจรในอดีต 49

3.10 แสดงแนวกำแพง คูเมือง และถนนสายหลัก 51

3.11 แสดงลักษณะการใช้ที่ดิน 53

3.12 แสดงลักษณะเนื้อเมือง 54

3.13 แสดงตำแหน่งข่วงต่างๆ ภายในเมือง 56

3.14 แสดงตำแหน่งพื้นที่เปิดโล่งต่างๆ ภายในเมือง 59

3.15 เปรียบเทียบลักษณะแนวถนนในอดีต และแนวถนนใหม่ตามประกาศผังเมือง 60

3.16 แสดงเส้นทางสัญจรประเภทต่างๆ 62

3.17 แสดงแกนสำคัญของเมือง และแนวพื้นที่ข่วงหลวงในอดีต 70

3.18 แสดงตำแหน่งสัญลักษณ์ที่สำคัญของเมือง 73

3.19 แสดงพื้นที่ทางความเชื่อและศาสนา 77

3.20 แสดงพื้นที่การปกครอง 78

3.21 แสดงพื้นที่ทางเศรษฐกิจ 81

3.22 แสดงการจัดแบ่งย่านในอดีต..... 83

3.23 แสดงการใช้พื้นที่ในปัจจุบัน 84

3.24 แสดงลักษณะทางสถาปัตยกรรม 85

3.25 แสดงการจัดแบ่งย่าน 89

3.26 แสดงทางสัญจรและการรับรู้ 92

3.27 แสดงพื้นที่ตัวแทน 94

4.1 แสดงตำแหน่งกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา: กลุ่มประชาชน 112

สารบัญแผนที่ (ต่อ)

แผนที่ หน้า

5.1 แสดงการจัดอันดับบริเวณสวยงาม 141

5.2 แสดงที่หมายตา 5 อันดับแรก 155

5.3 แสดงบริเวณสวยงาม 5 อันดับแรก 157

5.4 แสดงบริเวณที่น่าเกลียด 5 อันดับแรก 160

5.5 แสดงแสดงอาคารที่สวยงาม 5 อันดับแรก 163

5.6 แสดงอาคารที่น่าเกลียด 5 อันดับแรก 165

5.7 แสดงพื้นที่ที่มีคุณค่าสุนทรีภาพเมือง 171

6.1 แสดงพื้นที่ต้องแก้ปัญหาสุนทรียภาพเมือง 184

6.2 แสดงพื้นที่แก้ปัญหาเร่งด่วน.....187

6.3 แสดงเขตพื้นที่บริเวณต่างๆ 189

6.4 แสดงแนวมองจากถนนที่มีมาตรการควบคุมภูมิทัศน์.....191

6.5 แสดงพื้นที่แก้ปัญหาด้วยมาตรการด้านระบบขนส่ง 197

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่ หน้า

1.1 กรอบวิธีการศึกษาการรับรู้สุนทรียภาพเมือง 4

1.2 ขั้นตอนดำเนินการวิจัย.....6

3.1 แสดงวัดตามทักษาเมือง 67

3.2 แสดงสรีระส่วนต่างๆ ของเมือง 67

5.1 แผนภูมิเปรียบเทียบทัศนคติการรับรู้สุนทรียภาพโดยเฉลี่ย
และทัศนคติโดยส่วนระหว่างกลุ่มประชาชนและกลุ่มนักท่องเที่ยว ในบริเวณที่ 1.....124

5.2 แผนภูมิเปรียบเทียบทัศนคติการรับรู้สุนทรียภาพโดยเฉลี่ย
และทัศนคติโดยส่วนระหว่างกลุ่มประชาชนและกลุ่มนักท่องเที่ยว ในบริเวณที่ 2 124

5.3 แผนภูมิเปรียบเทียบทัศนคติการรับรู้สุนทรียภาพโดยเฉลี่ย
และทัศนคติโดยส่วนระหว่างกลุ่มประชาชนและกลุ่มนักท่องเที่ยว ในบริเวณที่ 3 125

5.4 แผนภูมิเปรียบเทียบทัศนคติการรับรู้สุนทรียภาพโดยเฉลี่ย
และทัศนคติโดยส่วนระหว่างกลุ่มประชาชนและกลุ่มนักท่องเที่ยว ในบริเวณที่ 4 125

5.5 แผนภูมิเปรียบเทียบทัศนคติการรับรู้สุนทรียภาพโดยเฉลี่ย
และทัศนคติโดยส่วนระหว่างกลุ่มประชาชนและกลุ่มนักท่องเที่ยว ในบริเวณที่ 5 126

5.6 แผนภูมิเปรียบเทียบทัศนคติการรับรู้สุนทรียภาพโดยเฉลี่ย
และทัศนคติโดยส่วนระหว่างกลุ่มประชาชนและกลุ่มนักท่องเที่ยว ในบริเวณที่ 6 126

5.7 แผนภูมิเปรียบเทียบทัศนคติการรับรู้สุนทรียภาพโดยเฉลี่ย
และทัศนคติโดยส่วนใหญ่ จำแนกกลุ่มตามเพศ ในบริเวณที่ 1 143

5.8 แผนภูมิเปรียบเทียบทัศนคติการรับรู้สุนทรียภาพโดยเฉลี่ย
และทัศนคติโดยส่วนใหญ่ จำแนกกลุ่มตามเพศ ในบริเวณที่ 6 144

5.9 แผนภูมิเปรียบเทียบทัศนคติการรับรู้สุนทรียภาพโดยเฉลี่ย
และทัศนคติโดยส่วนใหญ่ จำแนกกลุ่มตามอายุ ในบริเวณที่ 1 146

5.10 แผนภูมิเปรียบเทียบทัศนคติการรับรู้สุนทรียภาพโดยเฉลี่ย
และทัศนคติโดยส่วนใหญ่ จำแนกกลุ่มตามระดับการศึกษา ในบริเวณที่ 1 147

5.11 แผนภูมิเปรียบเทียบทัศนคติการรับรู้สุนทรียภาพโดยเฉลี่ย
และทัศนคติโดยส่วนใหญ่ จำแนกกลุ่มตามระดับการศึกษา ในบริเวณที่ 4 148

5.12 แผนภูมิเปรียบเทียบทัศนคติการรับรู้สุนทรียภาพโดยเฉลี่ย
และทัศนคติโดยส่วนใหญ่ จำแนกกลุ่มตามระดับการศึกษา ในบริเวณที่ 5 149

สารบัญแผนภูมิ (ต่อ)

แผนภูมิที่ หน้า

5.13 แผนภูมิเปรียบเทียบทัศนคติการรับรู้สุนทรียภาพโดยเฉลี่ย
และทัศนคติโดยส่วนใหญ่ จำแนกกลุ่มตามอาชีพ ในบริเวณที่ 4 151

5.14 แผนภูมิเปรียบเทียบทัศนคติการรับรู้สุนทรียภาพโดยเฉลี่ย
และทัศนคติโดยส่วนใหญ่ จำแนกกลุ่มตามรายได้ ในบริเวณที่ 3 152

5.15 แผนภูมิเปรียบเทียบทัศนคติการรับรู้สุนทรียภาพโดยเฉลี่ย
และทัศนคติโดยส่วนใหญ่ จำแนกกลุ่มตามรายได้ ในบริเวณที่ 6 153

5.16 แผนภูมิแสดงทัศนคติที่มีต่อพื้นที่เมืองโดยรวม
ระหว่างกลุ่มประชาชนและกลุ่มนักท่องเที่ยว 169

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา

จากทฤษฎีความต้องการพื้นฐานของมนุษย์[1]"ความพึงพอใจที่ได้รับจากความงาม" เป็นหนึ่งในความต้องการระดับสูงที่มีอยู่ในตัวมนุษย์ทุกคน (Murphy, cited in Mercer, 1976: 129) มนุษย์จึงไม่สามารถดำรงอยู่ได้ในสภาพแวดล้อมที่ปราศจากความงาม อาจกล่าวได้ว่าระเบียบและความงามของสภาพแวดล้อมเป็นสิ่งสำคัญต่อชีวิตเท่าๆ กับอากาศบริสุทธิ์ที่เราใช้หายใจเลยทีเดียว (Spreiregen, P. D., 1965: 106) ความงามของสภาพแวดล้อมดังกล่าวมีผลโดยตรงต่อผู้ที่อาศัยและเกี่ยวข้องโดยไม่ทันรู้ตัวด้วยซ้ำไป (Williams, S. H., 1954: 112) การรับรู้และปฏิสัมพันธ์ที่มนุษย์มีต่อสภาพแวดล้อมจึงเป็นสิ่งสำคัญที่เราต้องเรียนรู้และทำความเข้าใจ โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่สนองตอบต่อมนุษย์ในทุกๆระดับนั่นเอง (Saarinen, T. F., 1976: 7-15) การศึกษาการรับรู้ทางด้านความงามของมนุษย์ต่อสภาพแวดล้อม ก็คือการศึกษาสุนทรียภาพของสภาพแวดล้อม[2]นั่นเอง

ด้วยลักษณะเฉพาะของเมืองในอดีต ปัจจัยต่างๆไม่ว่าจะเป็นเรื่องของทัศนคติความเชื่อและประเพณีที่ได้มีการยึดถือและศรัทธา วัสดุและเทคโนโลยีที่มีจำกัด เหตุเหล่านี้ยังผลให้เมืองเก่าหลายเมืองมีคุณค่าในทางสุนทรียภาพ อาทิ 1)มีแบบแผนทางศิลปะ 2)แสดงความเป็นพื้นถิ่น 3)มีลักษณะเด่นทางด้านความงามเชิงศิลปะทั้งรูปทรง สีสัน องค์ประกอบทางศิลปะ 4)แสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์ และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในช่วงเวลาต่างๆ 5)เป็นองค์ประกอบที่ต่อเนื่องและส่งเสริมภูมิทัศน์ของชุมชน และ6)เป็นสิ่งที่หายาก มีความเป็นที่สุด นอกจากนี้การศึกษาในเชิงจิตวิทยา เรื่องการรับรู้ด้านความงามที่มีต่อเมือง พบว่าสมองทำงานด้านการรับรู้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ สมองส่วนขวาซึ่งรับรู้ในเชิงของอารมณ์และสมองส่วนซ้ายคิดสิ่งที่เป็นเหตุผลและรับรู้ในเชิงรูปทรงเรขาคณิต (Smith, P. F., 1977: 7) ด้วยลักษณะของเมืองสมัยใหม่ซึ่งนิยมสิ่งปลูกสร้างรูปทรงเรขาคณิตเรียบง่ายปราศจากการ

---

[1] เรียงจากความต้องการระดับพื้นฐานไปหาระดับสูงได้ดังนี้ 1)ความต้องการด้านกายภาพ 2)ความรู้สึกปลอดภัย 3)การได้ครอบครองและการได้รับความรัก 4)การได้รับการยอมรับ และ 5)ความพึงพอใจที่แท้จริงของแต่ละบุคคล ซึ่งความพึงพอใจที่ได้รับจากความงามถือเป็นส่วนหนึ่งในความต้องการระดับที่ 5 (Maslow, cited in Porteous, 1996: 8)

[2] คำว่า"สุนทรียภาพ" หมายความถึง ความเข้าใจและรู้สึกของแต่ละบุคคลที่มีต่อความงามในธรรมชาติหรืองานศิลปะ (พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2539: 827)

ตกแต่งรายละเอียดที่มีผลต่อการรับรู้ด้านอารมณ์ ทำให้การรับรู้สุนทรียภาพของมนุษย์ที่มีต่อเมืองสมัยใหม่ขาดความสมบูรณ์ไป (Porteous, J. D., 1996: 28-29)

เมืองเชียงใหม่ซึ่งในอดีตเป็นศูนย์กลางอาณาจักรล้านนา *"ชาวเมืองสร้างบ้านแปลงเมืองด้วยการใช้กฎเกณฑ์ศิลปกรรมอย่างเดียวกัน นั่นคือ อาคารมีขนาด รูปแบบ วัสดุก่อสร้างเช่นเดียวกัน อาคารใช้มาตราส่วนของมนุษย์(Human Scale)เป็นหลัก ไม่ชิงเด่นกันและกัน อาคารศาสนาเท่านั้นที่บรรจุความอลังการเต็มที่ อันเป็นผลศรัทธาของชาวเมือง...ทุกบริเวณบ้านเรือนและวัด พืชพันธุ์ไม้จะขึ้นสอดแซม...รูปแบบศิลปวัฒนธรรมที่ปรากฏจากการกระทำของชาวเชียงใหม่ยุคนั้น เป็นสิ่งที่ควรถือว่า เป็นสมบัติของมนุษย์โลกนี้ มนุษย์ที่พัฒนาตนเองขึ้นมาอยู่ในขั้นสูง เพราะมิใช่ชาวเชียงใหม่หรือชาวไทยเท่านั้นที่จะมาชื่นชมปิติยินดีได้-มนุษย์โลกทุกผู้ทุกนามย่อมสามารถสัมผัสความงามนั้นได้และเกิดความปิติเช่นเดียวกัน"* (แสงอรุณ รัตกสิกร, 2540: 75) *"...นอกจากนี้แล้วศิลปะเชียงใหม่ตอนต้นยังนับเป็นหนึ่งในศิลปะรุ่งโรจน์ขั้นยอดของดินแดนสยาม ซึ่งถือเป็นผลงานศิลปะอันเอกอุ (CLASSIC) ร่วมกันกับศิลปะสุโขทัย และอยุธยาอีกด้วย..."* (น. ณ ปากน้ำ, 2543: 291)

แต่ในปัจจุบันเชียงใหม่ซึ่งถูกกำหนดให้เป็นเมืองศูนย์กลางการพัฒนาพื้นที่ภาคเหนือตอนบน เป็นเมืองมีการเติบโตที่รวดเร็ว มีประชากรขนาดใหญ่ มีการดำเนินแผนนโยบายและโครงการมากมาย *"...ผลที่เกิดขึ้นทางกายภาพคือ การขยายตัวของเมืองที่ขาดการวางแผน ความไม่สมดุลย์ระหว่างมนุษย์และที่ทำกินก่อให้เกิดการบุกรุกทำลายธรรมชาติเป็นไปแบบตามอำเภอใจไม่มีกฎเกณฑ์โดยเฉพาะในเรื่องสถาปัตยกรรมและบริเวณแวดล้อม"* (แสงอรุณ รัตกสิกร, 2540: 77-78) เป็นที่น่าเสียดายอย่างยิ่งที่พบว่าหลายครั้งการวางแผนกลับเป็นสิ่งที่ทำลายเมืองเสียเองเพราะขาดการคำนึงถึงคุณค่าสุนทรียภาพของเมือง นอกจากนี้แผนที่มีเป้าหมายทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสุขอนามัยเหล่านั้นได้ก่อให้เกิดมาตรการซึ่งเป็นเหตุที่เร่งการทำลายคุณค่าทางสุนทรียภาพเมืองในอีกทางหนึ่งด้วย (สำนักนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม, 2542: 286)

จากปัจจัยดังกล่าวเชียงใหม่กลายเป็นเมืองที่มีความซับซ้อนของปัญหาการทำลายสุนทรียภาพเมืองมากที่สุดเมืองหนึ่ง ดังนั้นนอกจากการทำความเข้าใจถึงสภาพแวดล้อมทางกายภาพของเมืองเชียงใหม่แล้ว การรับรู้ด้านความงามและปฏิสัมพันธ์ที่ชาวเมืองเชียงใหม่มีต่อเมืองจึงถือเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องศึกษาและทำความเข้าใจด้วยเช่นกัน อันจะนำมาซึ่งแผนที่มีประสิทธิผลและคงไว้ซึ่งคุณค่าสุนทรียภาพของเมืองเก่าเชียงใหม่

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. วิเคราะห์องค์ประกอบทางกายภาพของเมืองเก่าเชียงใหม่
2. ประเมินการรับรู้สุนทรียภาพเมืองของประชาชนและนักท่องเที่ยว ในเขตเมืองเก่าเชียงใหม่
3. ระบุได้ว่าพื้นที่ใดมีคุณค่าสุนทรียภาพเมืองและพื้นที่ใดมีปัญหาสุนทรียภาพเมืองภายในเขตเมืองเก่าเชียงใหม่
4. เสนอแนะมาตรการเบื้องต้นในการแก้ปัญหาสุนทรียภาพเมืองของเมืองเก่าเชียงใหม่

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

การรับรู้สุนทรียภาพเมืองระหว่างประชาชนและนักท่องเที่ยวมีความแตกต่างกัน

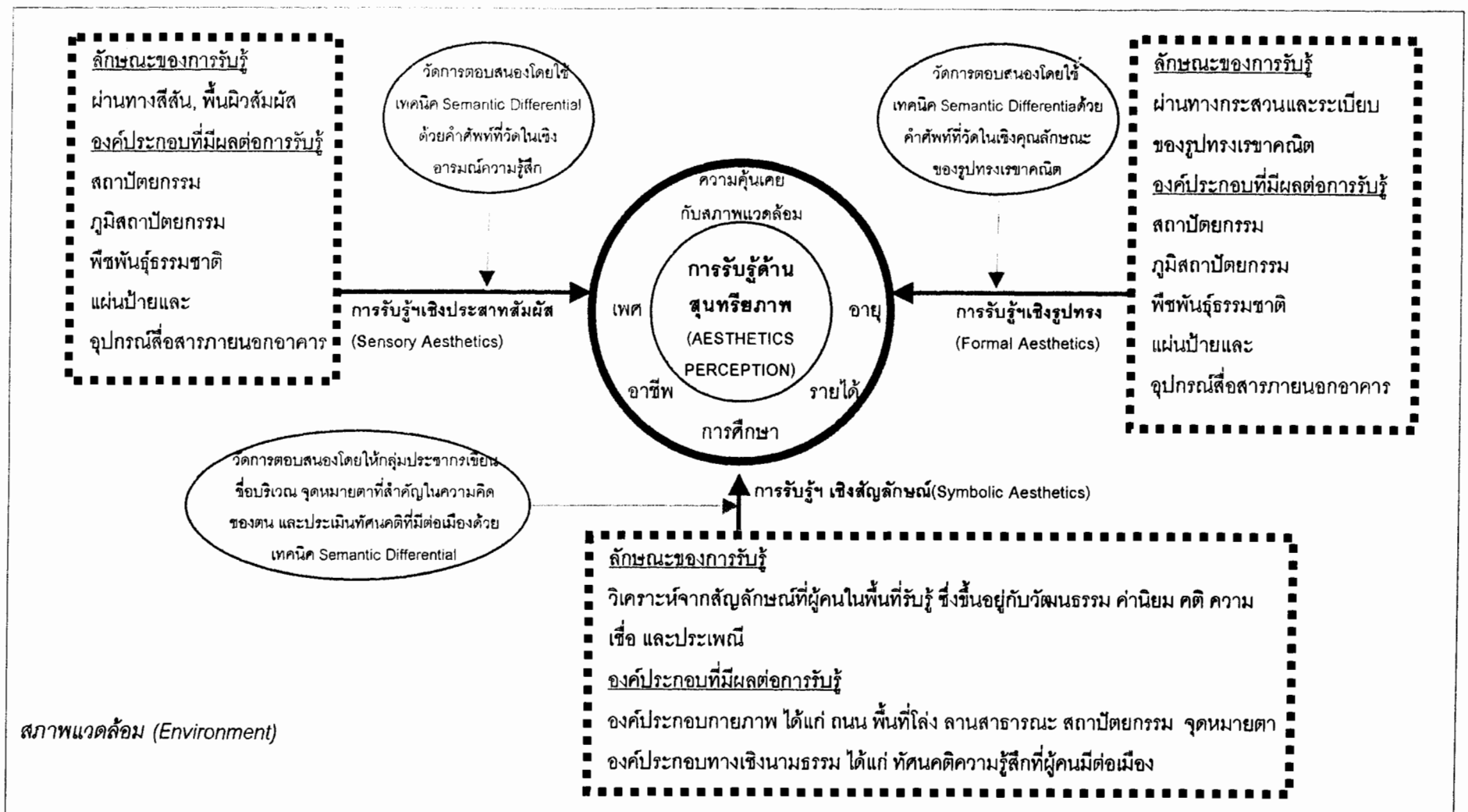
1.4 ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาคุณค่าสุนทรียภาพเมืองจะพิจารณาประสบการณ์ทางสุนทรียที่มนุษย์สามารถรับรู้ได้ 3 ประเภท คือ (Lang, J., 1994: 17-326)

1) สุนทรียภาพเชิงประสาทสัมผัส (Sensory Aesthetics) เป็นประสบการณ์ทางสุนทรียที่รับรู้ได้ทางประสาทสัมผัสของร่างกายได้แก่ การมองเห็น การได้ยิน
2) สุนทรียภาพเชิงรูปทรง(Formal Aesthetics) เป็นประสบการณ์ทางสุนทรียที่รับรู้ได้จากความงามของรูปทรงเรขาคณิต โดยพิจารณาได้จากสัดส่วน จังหวะ สมดุลของกระสวน-รูปแบบทางเรขาคณิตที่มีในสภาพแวดล้อม
3) สุนทรียภาพเชิงสัญลักษณ์(Symbolic Aesthetics) เป็นประสบการณ์ทางสุนทรียที่รับรู้ได้จากสภาพแวดล้อมที่มีความหมายเฉพาะ หรือเป็นสัญลักษณ์ที่สำคัญของมนุษย์ ประสบการณ์ดังกล่าวเป็นสุนทรียภาพที่จะต้องผ่านกระบวนการคิดซึ่งอาจเรียกได้ว่าเป็นสุนทรียภาพในเชิงปัญญา (Intellectual Aesthetics)

1.5 กรอบวิธีในการศึกษา

จากขอบเขตของการวิจัยนำมาเชื่อมโยงความสัมพันธ์ เพื่อกำหนดกรอบวิธีการศึกษาการรับรู้สุนทรียภาพเมือง ดังแผนภาพที่ 1.1

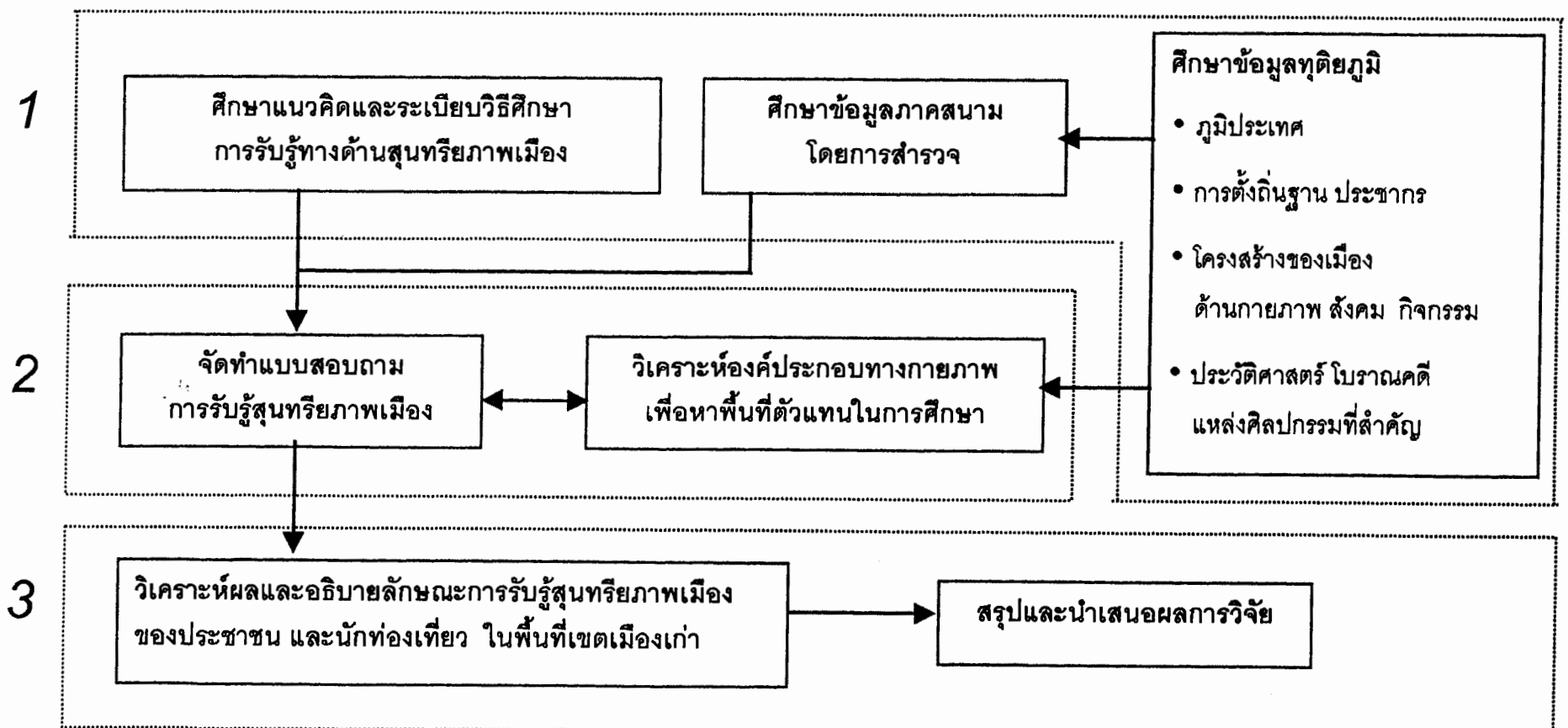
แผนภูมิ ที่ 1.1 กรอบวิธีการศึกษาการรับรู้สุนทรียภาพเมือง

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

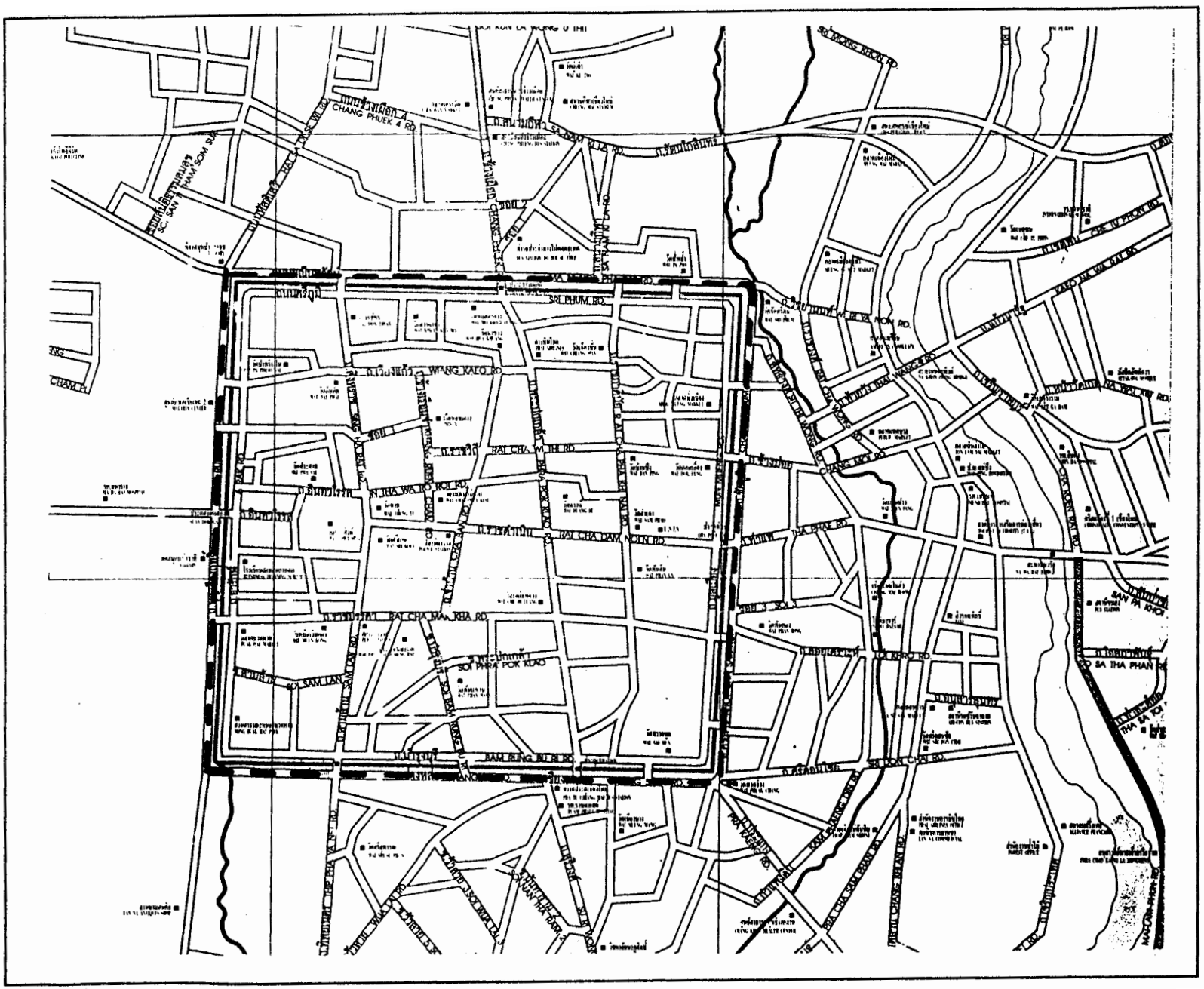
1. ทราบถึงองค์ประกอบทางกายภาพที่มีคุณค่าเชิงสุนทรียภาพ ในเขตเมืองเก่าเชียงใหม่
2. ทราบถึงการรับรู้สุนทรียภาพเมืองของประชาชนและกลุ่มนักท่องเที่ยว ในเขตเมืองเก่าเชียงใหม่
3. ทราบถึงลักษณะและตำแหน่งของพื้นที่ที่มีคุณค่าสุนทรียภาพเมือง และพื้นที่ที่มีปัญหาสุนทรียภาพเมือง ในเขตเมืองเก่าเชียงใหม่
4. มาตรการเบื้องต้นในการแก้ปัญหาสุนทรียภาพเมือง ในเขตเมืองเก่าเชียงใหม่

1.7 วิธีดำเนินการวิจัย (ดังแผนภาพที่ 1.2)

1. ศึกษาแนวคิดและงานวิจัยทางการรับรู้ด้านสุนทรียภาพเมือง
2. ศึกษาและสำรวจข้อมูลของพื้นที่เมืองเก่าเชียงใหม่ทางด้านกายภาพ อาทิ ภูมิประเทศ การตั้งถิ่นฐาน ภูมิอากาศ โครงสร้างของเมือง ทางด้านสังคม กิจกรรมและวิถีชีวิต ประวัติศาสตร์ โบราณคดี และแหล่งศิลปกรรมที่สำคัญ
3. ศึกษาข้อมูลภาคสนามโดยการสำรวจ ลักษณะทางกายภาพในเขตเมืองเก่าเชียงใหม่
4. วิเคราะห์องค์ประกอบทางกายภาพ เพื่อเลือกพื้นที่ตัวแทนในการศึกษา
5. จัดทำแบบสอบถามการประเมินทัศนคติในเรื่องของการรับรู้สุนทรียภาพเมืองเชิงประสาทสัมผัส เชิงรูปทรง และเชิงสัญลักษณ์ ทัศนคติในการแก้ปัญหาและแนวทางในการปรับปรุงสุนทรียภาพเมือง ในเขตเมืองเก่าเชียงใหม่
6. วิเคราะห์ผลและอธิบายลักษณะการรับรู้สุนทรียภาพเมืองของประชาชนและนักท่องเที่ยว
7. สรุปผลการวิจัยและเสนอแนะมาตรการเบื้องต้นในการแก้ปัญหาสุนทรียภาพเมือง

แผนภูมิ ที่ 1.2 ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

การรับรู้ด้านสุนทรียภาพเมือง: กรณีศึกษาพื้นที่เมืองเก่าเชียงใหม่

แผนที่ 1.1
แสดงพื้นที่ศึกษา

สัญลักษณ์

ขอบเขตพื้นที่ศึกษา

N

มาตราส่วน: ไม่ปรากฏมาตราส่วน

ที่มา: แผนที่ภาคเหนือ, บจ. บุคส์เอเธนส์

บทที่ 2
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้จะกล่าวถึงแนวความคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกรอบวิธีการวิจัยต่อไป โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

1) แนวความคิดโดยทั่วไปที่เกี่ยวกับสุนทรียภาพ เมือง ภูมิทัศน์เมืองและการรับรู้ และการรับรู้สุนทรียภาพเมือง เพื่อให้เกิดความเข้าใจเบื้องต้น
2) แนวความคิดในช่วงที่สองเป็นเรื่องของระเบียบวิธีวิจัยในการศึกษาสุนทรียภาพของสภาพแวดล้อม เพื่อใช้เป็นแนวทางในกำหนดกรอบการวิจัย
3) ในช่วงท้ายเป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาวิธีการ ขั้นตอน และรายละเอียดของการศึกษาที่ผ่านมา เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการวิจัย

2.1 สุนทรียภาพ (Aesthetics)

สุนทรียภาพ(Aesthetics)เป็นคำในภาษากรีก เดิมหมายถึงการรับรู้ทางความรู้สึก (sense perception) จนกระทั่งในศตวรรษที่ 18 บวมการ์เทน (Buamgarten) นักปรัชญาชาวเยอรมันได้ให้ความหมายใหม่โดยหมายถึง การรับรู้และชื่นชมความงาม เป็นที่ทราบดีว่าสุนทรียภาพเป็นเรื่องของอัตวิสัย(Subjective) ซึ่งแต่ละคนย่อมให้คุณค่าสุนทรียภาพแตกต่างกันไป (Whittick, A., 1974: 11) ดังเช่นความหมายของสุนทรียภาพในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานพ.ศ.2525 ที่ให้ความหมายไว้ว่า"ความเข้าใจและความรู้สึกของแต่ละบุคคลที่มีต่อความงามในธรรมชาติหรืองานศิลปะ" (ราชบัณฑิตยสถาน, 2539: 827)

ในความหมายทั่วไปคำว่าสุนทรียภาพมักจะใช้ร่วมกับคำว่า ความสวยงาม (Beauty) แม้ว่าความสวยงามเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับสุนทรียภาพ แต่นักสุนทรียศึกษามีความเห็นว่าสุนทรียภาพอาจจะไม่ใช่ความสวยงามเพียงอย่างเดียว ความเศร้าโศก (Tragic) ความน่าเกลียด(Ugly) ความขบขัน(Comic) และความน่าพิศวง(Sublime) ก็ทำให้เกิดอารมณ์สุนทรียได้เช่นเดียวกัน (ฐานิศวร์ เจริญพงศ์, 2543: 58) รวมถึงลักษณะของอารมณ์หรือความรู้สึกน่าสนใจ(interested) ความไม่น่าสนใจ(disinterested) ความเพลิดเพลินใจ(pleasure)กินใจ (empathy) ลืมตัว(attention span) (ทวีเกียรติ ไชยยงยศ, 2538: 3)

2.2 เมือง ภูมิทัศน์เมืองและการรับรู้

เฮนรี วินเซนต์ ฮับบาร์ด (Henry Vincent Hubbard) ได้ให้นิยามของความงามไว้ว่า "ความงามคือการรับรู้ได้ถึงความสัมพันธ์อันกลมกลืนระหว่างสิ่งต่างๆที่เรามองเห็น" นิยามดังกล่าวสามารถใช้อธิบายถึงความเชื่อมโยงระหว่างเมืองกับธรรมชาติที่มนุษย์รับรู้ได้ ในแง่ของความสัมพันธ์ระหว่างแต่ละส่วนของเมือง และในแง่ความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อเมืองกับวิถีชีวิตของผู้คนโดยระบบย่อยต่างๆ เหล่านี้จะเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกิดระบบหลักซึ่งเป็นระบบแห่งความกลมกลืนของเมืองทั้งเมือง ทั้งนี้เราอาจพิจารณาความงามของเมืองได้จาก 1) ความสัมพันธ์ในระดับเมืองกับธรรมชาติ 2) ความสัมพันธ์ในระดับภายในเมืองที่เกิดจากองค์ประกอบแต่ละส่วนของเมือง และ 3) วิถีชีวิตประจำวันของคนในเมือง (Spreiregen, P.D., 1965: 107-114) ในที่นี้จะพิจารณาว่าเมืองมีองค์ประกอบอะไรบ้าง และเรารับรู้ภาพของเมืองได้อย่างไร

2.2.1 การศึกษาองค์ประกอบทางกายภาพของเมือง

ในการศึกษาลักษณะทางกายภาพเมืองจะพิจารณาในแง่ของการวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบแต่ละส่วน และประเมินเงื่อนไขขององค์ประกอบโดยพิจารณาจากรูปทรง ลักษณะ ตำแหน่งที่ตั้ง ซึ่งองค์ประกอบทางกายภาพเมืองในที่นี้ได้แก่ (Spreiregen, Paul D., 1965: 51-64) และ (วรรณศิลป์ พีรพันธุ์, 2538: 5-18)

1) *สภาพภูมิประเทศและธรรมชาติ (Landform and Nature)* โดยวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพภูมิประเทศกับภูมิทัศน์เมืองและตัวสถาปัตยกรรมใน 3 ขั้นตอนคือ ก)ภูมิทัศน์เมืองที่ตอบรับกับสภาพภูมิประเทศทั้งในเชิงสุนทรียภาพและประโยชน์ใช้สอย ข)เพื่อประเมินความสัมพันธ์และผลกระทบระหว่างงานสถาปัตยกรรม-เมืองกับพื้นที่ธรรมชาติ และ ค)เพื่อการตัดสินใจว่าพื้นที่ใดควรปล่อยให้คงอยู่ตามธรรมชาติเพื่อช่วยเสริมสร้างคุณค่าให้กับเมือง

2) *รูปร่าง ขนาด และความหนาแน่นของเมือง(Shape, Size and Density)* วิเคราะห์เพื่อแสดงให้เห็นว่าประโยชน์ใช้สอยแต่ละพื้นที่ของเมืองมีความสัมพันธ์กับทางสัญจร พื้นที่เปิดโล่งหรือไม่ อย่างไร รวมทั้งความต่อเนื่องระหว่างแต่ละชุมชนในเมือง ขนาดและความหนาแน่นของเมืองช่วยให้เห็นการกระจายตัวของประชากรในเมือง รวมไปถึงลักษณะวิธีการขนส่งที่เชื่อมพื้นที่ความหนาแน่นต่างๆ ให้ประสานกัน

3) *ลักษณะของเนื้อเมือง* (Urban Grain) ความหยาบ-ละเอียด พิจารณาจากมวล ขนาดของอาคารว่ามีขนาดใหญ่ หรือขนาดเล็กตามลำดับ

4) *พื้นที่ว่าง(Open Spaces)* คือที่เว้นว่างของเมือง รูปแบบธรรมชาติที่เปิดโล่ง ซึ่งหมายถึงธรรมชาติที่ถูกนำเข้ามาภายใน อาทิ สวนสาธารณะ หรือที่โล่งที่ล้อมรอบตัวเมืองอยู่ สัดส่วนของที่ว่างดังกล่าวมักถูกกำหนดโดยไม้ยืนต้น ไม้พุ่ม หิน และพื้นดิน มากกว่าขนาดความกว้าง-ยาว

คุณค่าสุนทรียภาพของพื้นที่สาธารณะเหล่านี้อยู่ที่การสร้างความสมดุลให้เกิดขึ้นท่ามกลางความหนาแน่นของพื้นที่ปลูกสร้างในเมือง ควรมีขนาดไม่โล่งหรือคับแคบจนเกินไปกับการใช้งาน (Williams, S.H., 1954: 103)

5) *เส้นทาง(Routes)* เป็นองค์ประกอบที่มีผลต่อการมองเห็นภูมิทัศน์เมือง และเป็นตัวกำหนดรูปทรงของเมืองที่สำคัญอีกประการหนึ่ง เส้นทางที่ควรพิจารณา ได้แก่

   ก) ถนนสายประธาน(Surface Arteries) ในแง่ของรูปทรง ความสัมพันธ์กับภูมิทัศน์เมือง รูปร่างของที่ตั้งอาคาร ลักษณะการพาดผ่านพื้นที่ชุมชน รวมถึงอุปกรณ์ประดับถนน

   ข) ถนนซอย (Local Street) ในแง่ของสัดส่วนของถนนมีความสัมพันธ์กับขนาดชุมชนเพียงใด มีความขัดแย้งระหว่างการสัญจรของยวดยานกับคนเดินเท้าหรือไม่

6) *รายละเอียดอื่นๆ (Details)* โดยศึกษาลักษณะ สภาพของป้าย สัญญาณต่างๆ อุปกรณ์ประกอบถนนซึ่งเป็นองค์ประกอบที่ช่วยบอกเล่าเรื่องราวของพื้นที่

7) *ปัจจัยเชิงนามธรรม (Nonphysical Aspects)* เป็นสิ่งที่บ่งบอกความเป็นเมืองซึ่งไม่ใช่องค์ประกอบทางกายภาพ อาทิ ประวัติศาสตร์ บทบาทหน้าที่ของเมือง ตลอดจนเทศกาลประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ของเมือง

8) *ย่านต่างๆของเมือง (The Districts of a City)* ย่านคือพื้นที่ย่อยๆ ของเมืองซึ่งลักษณะกระสวนและขนาดของย่านจะดูได้จากลักษณะกระสวนของทางสัญจรภายในย่าน เราอาจพิจารณาลักษณะของย่านได้จาก

   ก) ลักษณะทางกายภาพของย่าน อาทิ รูปแบบ ความหนาแน่นของอาคารสิ่งปลูกสร้าง, รูปแบบของทางสัญจร ขนาดของย่าน รูปร่าง ความหนาแน่น ที่ว่าง จุดหมายตา

   ข) กิจกรรมที่เกิดขึ้น ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงภายในย่านและความต่อเนื่องระหว่างแต่ละย่านที่ประกอบกันเป็นระบบของเมือง

2.2.2 ภูมิทัศน์เมืองและการรับรู้

<u>ภูมิทัศน์เมือง</u>

คำว่า "ภูมิทัศน์เมือง" (Townscape) นั้นถูกใช้ครั้งแรกในปี คศ. 1880 โดยในความหมายตามพจนานุกรมฉบับอ็อกฟอร์ดได้ระบุว่า *"... บางส่วนของเมืองที่เก่าแก่ โรแมนติค หรือเมืองในอังกฤษที่ยังไม่ถูกทำลาย..."* ต่อมาความหมายของภูมิทัศน์ได้เปลี่ยนไปและมีความใกล้เคียงกับในปัจจุบันโดยโธมัส ชาร์ป(Thomas Sharp, 1948) ซึ่งได้ผลักดันให้คำดังกล่าวเป็นชื่อเรียกกฎหมายที่ใช้สำหรับการพัฒนาปรับปรุงเมือง นอกจากนี้ในช่วงก่อนยุค 1950s คำว่า "ภูมิทัศน์" ยังหมายถึงการออกแบบชุมชนเมืองที่เน้นการรับรู้สภาพแวดล้อมโดยการมองเห็น ดังนั้นในการปรับปรุงพัฒนาเมืองดังกล่าว จึงเกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์สภาพแวดล้อมที่ตอบรับและสอดคล้องกับการรับรู้ของผู้คนโดยผ่านทางการจัดวางองค์ประกอบทางกายภาพในสภาพแวดล้อมนั่นเอง(Cullen, Gordon, 1994: 1)

องค์ประกอบและคุณลักษณะของภูมิทัศน์เมืองถูกกำหนดขึ้นจากความสัมพันธ์ระหว่างถนนและกลุ่มอาคารในพื้นที่เมือง ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่กำหนดคุณลักษณะของภูมิทัศน์เมือง ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อภูมิทัศน์เมืองที่เรารับรู้นั้นได้แก่ วัสดุที่ใช้(Materials)

ขนาดสัดส่วน[3](Proportions) และเส้นรอบรูป[4](Profiles) ขององค์ประกอบทางกายภาพ (Ashihara, Yoshinobu, 1983: 39)

อย่างไรก็ตาม อาจสรุปองค์ประกอบสำคัญของเมืองที่มีผลต่อการรับรู้สุนทรียภาพได้ โดยศึกษาจากข้อบังคับที่เมืองใหญ่หลายแห่งในประเทศสหรัฐอเมริกาได้กำหนดขึ้น เพื่อคงไว้ซึ่งความสวยงามและลักษณะเฉพาะทางกายภาพที่บ่งบอกถึงความเป็นชุมชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ที่มีความสำคัญในเชิงประวัติศาสตร์ ข้อกำหนดเหล่านี้จะคำนึงถึงองค์ประกอบทางกายภาพหลักๆ 4 ประเภทด้วยกันคือ (Duerksen, C. J., 1986: 1-45) และ (The Aesthetic Districts Council of New York City, 2000: 1-8)

1) ว่าด้วยเรื่องของสถาปัตยกรรม เน้นที่การควบคุมรูปแบบอาคารให้มีความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมเดิมที่มีความสำคัญในเชิงประวัติศาสตร์ โดยการกำหนดมาตรฐานที่ใช้ตรวจสอบอาคารใหม่ในด้าน
   - ขนาด ความสูง รูปทรงหลังคา สัดส่วนระหว่างความกว้างและความสูงของอาคาร รูปด้านหน้าอาคาร ตำแหน่ง ขนาดและสัดส่วนของช่องเปิดต่างๆ รายละเอียดและรูปแบบทางสถาปัตยกรรม วัสดุ สีสัน พื้นผิวของอาคาร
   - ลักษณะของพื้นที่เปิดโล่งโดยรอบอาคาร ระยะถอยร่น ตลอดจนความต่อเนื่องของพื้นที่เปิดโล่งที่ติดกับแนวถนน
   - ลักษณะของพืชพันธุ์ ภูมิสถาปัตยกรรมภายในโครงการ ป้ายต่างๆ ของโครงการ
   - ระยะเวลาในการดูแลทำความสะอาดอาคาร การเลือกใช้อุปกรณ์ไฟฟ้าแสงสว่างและตำแหน่งการติดตั้งเครื่องปรับอากาศภายนอกอาคาร
2) ว่าด้วยเรื่องของทัศนียภาพ แนวมองและทางสัญจร มีเป้าหมายที่จะปกป้องมุมมองหรืออาคารสาธารณะที่สำคัญให้ปลอดจากการรบกวนของอาคารหรือแผ่นป้ายที่แวดล้อมและส่งผลกระทบ มุมมองที่สำคัญเหล่านี้เป็นมุมที่สามารถเห็นได้จากถนนเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากถนนเป็นเส้นทางสัญจรหลักของเมือง มาตรการที่ควบคุมพิจารณาในแง่ของ

---

[3] ขนาดสัดส่วน โดยเปรียบเทียบระหว่างความกว้างของถนน (D) กับความสูงของอาคาร (H) ซึ่งสัดส่วนที่ต่างกันส่งผลต่อลักษณะภูมิทัศน์ดังนี้ เมื่อ D/H <1 มีความหนาแน่น ใกล้ชิดเป็นส่วนตัวมากกว่า, เมื่อ D/H > 1 มีลักษณะที่เปิดโล่งมากกว่าเป็นทางการมากขึ้น สัดส่วนเหล่านี้แตกต่างกันไปตามยุคสมัยที่นิยม อาทิ ในยุคมืดใช้D/H = 0.5 ยุคเรอเนสซองส์ใช้ D/H =1 ยุคบาโรคใช้ D/H= 2 (Ashihara, Yoshinobu, 1983: 40-47)

[4] เส้นรอบรูปนั้นแบ่งออกเป็น 1)เส้นรอบรูปปฐม คือเส้นขอบที่มองจากด้านหน้าอาคาร และ 2)เส้นรอบรูปทุติย คือเส้นขอบที่มองจากด้านข้างอาคาร ซึ่งการมองในเชิงของเส้นรอบรูปเหล่านี้จะคำนึงถึงองค์ประกอบทางกายภาพอื่นๆด้วย อาทิ ป้ายโฆษณา เสาไฟฟ้า อุปกรณ์ประกอบถนนอื่นๆ ที่ตั้งรวมอยู่กับตัวอาคาร (Ashihara, Yoshinobu, 1983: 73-76)

- ตัวอาคาร โดยพิจารณาในเรื่องของความสูงไม่ให้บดบัง ทำลายความงามของทัศนียภาพที่สำคัญ
- ป้ายต่างๆ พิจารณาในเรื่องขนาด ความสูงของป้าย การติดตั้งไฟฟ้าแสงสว่างของป้าย การใช้สี ตัวหนังสือ ข้อความ ภาพประกอบและวัสดุ ตลอดจนระยะหรือแนวในการติดตั้งแผ่นป้าย

3) ว่าด้วยเรื่องของภูมิสถาปัตยกรรม และการดูแลรักษาพืชพันธุ์ เนื่องจากต้นไม้เป็นองค์ประกอบที่มีประโยชน์ในแง่ของความสวยงามและสภาพแวดล้อม มาตรการที่ควบคุมพิจารณาในแง่ของต้นไม้เดิม โดยพยายามคงสภาพและจำนวนต้นไม้เดิมให้มากที่สุด ทั้งต้นไม้ในพื้นที่สาธารณะและเอกชน บริเวณที่มีการปลูกสร้างใหม่จะต้องปลูกต้นไม้ขึ้นมาทดแทนต้นไม้เดิมหรือการชดใช้ค่าเสียหายให้กับหน่วยงานท้องถิ่น ทั้งนี้อายุ ขนาด และชนิดของต้นไม้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของแต่ละเมือง

4) ว่าด้วยเรื่องของป้าย แผ่นโฆษณา และอุปกรณ์สื่อสารภายนอกอาคาร โดยแบ่งออกเป็น
   - ป้ายสัญญาณและแผ่นโฆษณา พิจารณาในแง่ของขนาด รูปแบบ ตำแหน่งการติดตั้ง การจัดแบ่งย่านที่ยอมให้มีการติดตั้งแผ่นป้ายได้บางประเภท
   - จานดาวเทียมและเสาอากาศ พิจารณาในแง่ของขนาดที่อนุญาตให้ติดตั้งได้ ความสูงและโครงสร้างที่รับน้ำหนักต้องมีความแข็งแรงปลอดภัย สีสันและวัสดุไม่ควรมีลักษณะที่โดดเด่น ตำแหน่งในการติดตั้งและระยะที่มองเห็นได้จากภายนอก

<u>การรับรู้ภูมิทัศน์เมือง</u>

ภูมิทัศน์เมืองที่ปรากฏแก่ผู้รับรู้อาจแบ่งได้เป็น 2 ประเภทคือ ขณะที่ผู้รับรู้อยู่นิ่งกับที่ และขณะที่ผู้รับรู้เคลื่อนที่ ซึ่งแต่ละประเภทมีรายละเอียด ดังนี้ (Williams, S.H., 1954: 104-108)

1) ขณะที่ผู้รับรู้อยู่นิ่งกับที่ มีรูปแบบของการรับรู้ ได้แก่

- The Panoramas เป็นภาพโดยรวมที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวเมืองกับภูมิประเทศ ภาพในมุมกว้างนี้จะช่วยให้เห็นองค์ประกอบของเมืองที่เป็นรูปทรง 3 มิติได้อย่างชัดเจน
- The Skyline เป็นภาพรวมของเมืองที่เน้นในระนาบแนวนอนโดยมองจากระดับพื้นดิน ดังนั้นการมีพื้นที่โล่งในระดับที่เหมาะแก่การมองจึงเป็นสิ่งสำคัญต่อการรับรู้ประเภทนี้ ในสภาพที่เหมาะสม ทัศนียภาพที่แสดงเส้นขอบฟ้าเมืองจะทำให้เห็นความสัมพันธ์ในเชิงความสูงขององค์ประกอบทางธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้นภายในเมือง

- The Vista เป็นภาพเฉพาะบริเวณของเมืองซึ่งมีแนวการมองที่มีองค์ประกอบต่างๆ ขนาบแนวการมองไปยังจุดสนใจ จังหวะที่เกิดขึ้นจากการจัดวางขององค์ประกอบเหล่านี้ก่อให้เกิดความรู้สึกขณะที่มีการเคลื่อนไหวไปยังจุดสนใจ แบ่งเป็น 2 ประเภท
  ก) The Formal Vista คือแนวมองที่เกิดจากองค์ประกอบที่มีแบบแผนเป็นทางการ อาทิ ถนนสายประธานที่เป็นเส้นตรงปลูกต้นไม้เป็นระเบียบตลอดแนวนำสายตา แนวมองประเภทนี้ใช้เน้นความสำคัญแก่จุดสนใจได้อย่างดี สร้างความชัดเจนแก่ผู้มอง แต่บางครั้งเมืองที่มีโครงข่ายถนนลักษณะตาตารางทำให้เกิดแนวมองนี้ประเภทเดียวนี้เหมือนกันหมดขาดจุดเด่นที่สำคัญ
  ข) The Informal Vista เป็นแนวมองที่เกิดขึ้นเมื่อองค์ประกอบไม่ได้ตั้งอยู่ในแนวแกนเดียวกับจุดสนใจ

2) ขณะที่ผู้รับรู้เคลื่อนที่ ภูมิทัศน์เมืองที่ปรากฏอย่างต่อเนื่องเป็นลำดับในขณะเคลื่อนไหวทำให้ผู้รับรู้ได้สัมผัส เห็นความสัมพันธ์ของระนาบและที่ว่างโดยรอบ ในที่นี้จะเรียกว่า การมองเป็นลำดับ(Serial Vision) ซึ่งองค์ประกอบเมืองที่ปรากฏในแต่ละภาพจะก่อให้เกิดความรู้สึกและอารมณ์ที่ต่างกันไป และเมื่อนำภาพทั้งหมดมาลำดับต่อเนื่องกันก็จะเกิดเป็นภาพเมืองในจินตนาการของผู้รับรู้ได้ (Cullen, Gordon, 1995: 9)

2.3 การรับรู้สุนทรียภาพเมือง

นักทฤษฎีสถาปัตยกรรมหลายท่าน อาทิ จอร์จ ซานตายานา(George Santayana), ลูนนิ่ง แพร็ค(Luning Prak) และ นอร์เบอร์ก ชูลส์(Norberg-Schulz) ได้ให้กรอบความคิดเกี่ยวกับการรับรู้สุนทรียภาพโดยจำแนกประสบการณ์สุนทรียออกเป็น 3 ประเภท (ฐานิศวร์ เจริญพงศ์, 2543: 61-62) ซึ่งอธิบายในเชิงของสภาพแวดล้อมเมือง ได้ดังนี้

2.3.1 สุนทรียภาพเชิงประสาทสัมผัส (Sensory Aesthetics)

เป็นประสบการณ์ทางสุนทรียที่รับรู้โดยผ่านทางประสาทสัมผัสปกติของร่างกายซึ่งรับรู้ได้หลายทางจากสภาพแวดล้อมเดียวกัน อาทิ การรับรู้ถึงสีสัน พื้นผิวสัมผัสของพื้นที่ เสียงที่เกิดขึ้น ความเย็นสบายของลมที่พัดผ่าน เป็นต้น ประสบการณ์ประเภทดังกล่าวเกิดขึ้นบ่อยครั้งเกือบตลอดเวลา ซึ่งเราไม่จำเป็นจะต้องตระหนักกับทุกสิ่งที่เกิดขึ้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่ว่าในขณะนั้นเรามีความพร้อมต่อการรับรู้หรือไม่ และเราได้รับผลกระทบอย่างไร ความแตกต่างของประสบการณ์หรือรสนิยมทางสุนทรียในแต่ละบุคคลมีผลสืบเนื่องมาจากประสบการณ์ในวัยเด็ก (Childhood) และสภาพแวดล้อมรอบตัว องค์ประกอบทางธรรมชาติเป็นสิ่งที่ช่วยทำให้

สภาพแวดล้อมนั้นๆกระตุ้นให้เกิดประสบการณ์สุนทรียเชิงประสาทสัมผัส (Sensory Aesthetics) อาทิ พืชพันธุ์ธรรมชาติจำพวกไม้ดอก-ไม้ยืนต้น เสียง-กลิ่นของน้ำทะเล นอกจากนี้องค์ประกอบที่มนุษย์สร้างขึ้นซึ่งช่วยกระตุ้นอาจอยู่ในรูปของพื้นผิวของสภาพแวดล้อม อาทิพื้นผิวทางสัญจร ตลอดจนเรื่องของสีสัน เสียงต่างๆ ที่เกิดขึ้น (Lang, J.,1994: 320-321)

ในการรับรู้เชิงประสาทสัมผัส (Sensory Perception) "สี" เป็นองค์ประกอบหลักที่ก่อให้เกิดผลต่อการมองเห็นและอารมณ์ของมนุษย์โดยตรง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอายุ เพศ และสุขภาพของผู้รับรู้ ในอีกทางหนึ่งประสบการณ์ในอดีตเป็นตัวแปรสำคัญต่อความชอบ ความนิยมสีที่ต่างกันในแต่ละบุคคล บทบาทของสีที่มีผลต่อคุณค่าสุนทรียภาพนั้นขึ้นอยู่กับตำแหน่งที่ตั้งและการเข้าคู่กันของสีที่มีอยู่ (Yau, Victoria, 1994: 151)

หากพิจารณาในเชิงขององค์ประกอบเมืองที่มีผลกับการรับรู้สุนทรียภาพเชิงประสาทสัมผัส (Sensory Aesthetics) แล้ว องค์ประกอบทางกายภาพที่ควรพิจารณาได้แก่ สีสัน วัสดุและพื้นผิวของอาคารบ้านเรือน สิ่งปลูกสร้าง ทางสัญจร อุปกรณ์ประกอบถนน ป้ายโฆษณา พืชพันธุ์ธรรมชาติ ที่ประกอบกันเป็นภูมิทัศน์ของเมืองว่ามีลักษณะอย่างไร และส่งผลต่ออารมณ์ความรู้สึกอย่างไร

2.3.2 สุนทรียภาพเชิงรูปทรง (Formal Aesthetics)

สุนทรียภาพเชิงรูปทรง (Formal Aesthetics) สุนทรียภาพเชิงรูปทรงหมายถึงมิติของรูปทรงศิลปกรรมที่รับรู้ได้จากคุณลักษณะภายในตัวของมันเอง ซึ่งแยกออกจากมิติของการใช้สอยและการสื่อความหมายอื่น

เป็นประสบการณ์ทางสุนทรียที่เกิดขึ้นจากการรับรู้กระสวน(Pattern)ของรูปทรงเรขาคณิตในสภาพแวดล้อม คุณลักษณะของกระสวนเหล่านี้ได้แก่ สัดส่วน(Proportions) จังหวะ (Rhythms) สมดุล (Balance points) ความเปรียบต่าง (Contrast) มาตราส่วน (Scale) ลำดับศักดิ์ (Hierarchy) ลำดับ (Sequence) และการสื่อความหมาย (Expressions) ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเหล่านี้ หากตั้งอยู่บนพื้นฐานของทฤษฎีการรับรู้ของเกสต์ตอลต์[5] ว่าด้วยการจัดระเบียบการมองแล้ว อาจกล่าวได้ว่าประสบการณ์สุนทรียภาพเชิงรูปทรงที่เกิดขึ้นแปรผันโดยตรงกับลำดับขั้นของระเบียบ (degree of order) ของรูปทรงเรขาคณิตในสภาพแวดล้อม ระเบียบดังกล่าวมีทั้งที่เรียบง่ายและซับซ้อนซึ่งพบได้ในรูปทรงที่สมมาตรและ

---

[5] ทฤษฎีของกลุ่มเกสต์ตอลต์พอจะสรุปได้ว่าการรับรู้โดยการมองนั้นเป็นกระบวนการของจิตที่จะแสวงหาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ย่อยเพื่อสร้างขึ้นเป็นองค์รวม หากพบความสัมพันธ์ก็ทำให้องค์รวมนั้นเป็นรูปทรงที่เข้าใจได้ ดังคำกล่าวที่ว่า "The whole is more than the sum of its parts" ซึ่งกลุ่มเกสต์ตอลต์ได้เสนอว่ารูปทรงที่ง่ายที่สุด หรือรูปทรงมีระเบียบที่สุดช่วยให้ง่ายแก่ความเข้าใจ ถือเป็นรูปทรงที่ตอบสนองกระบวนการทางจิต (ฐานิศวร์ เจริญพงศ์, 2543: 67)

อสมมาตรตามลำดับ ระดับความซับซ้อนของระเบียบดังกล่าวเป็นสิ่งที่เป็นอัตวิสัย นั่นคือแต่ละบุคคลย่อมมีความสามารถในการรับรู้ความซับซ้อนที่ต่างกันไป อาทิ ในสภาพแวดล้อมที่ซับซ้อนมากๆ กลุ่มนักออกแบบแนวปฏิเสธโครงสร้าง (Deconstructionists) ก็อาจรับรู้ถึงระเบียบที่มีอยู่ได้ดีกว่า แต่อย่างไรก็ตามในสภาพแวดล้อมที่มีการจัดระเบียบโดยใช้หลักการของสัดส่วน (Proportional System) อย่างเช่น "สัดส่วนทองคำ"(Golden Section) ซึ่งเป็นระบบที่สัมพันธ์กับกระบวนการทำงานของสมอง ย่อมทำให้คนโดยทั่วไปเกิดความพึงพอใจได้ (Lang, J.,1994:322)

นอกจากคุณสมบัติดังกล่าวแล้ว เอกภาพ (unity) ถือได้ว่าเป็นหลักมูลฐานสำคัญในการออกแบบองค์ประกอบทางกายภาพที่ก่อให้เกิดสุนทรียภาพของรูปทรงด้วยเช่นกัน เนื่องจากมนุษย์มีแนวโน้มที่จะรับรู้ความเป็นทั้งหมดตามทฤษฎีเกสต์ตอลต์ ดังนั้นสภาพแวดล้อมที่มีเอกภาพจึงสอดคล้องกับการรับรู้ของมนุษย์ (วิมลสิทธิ์ หรยางกูร, 2541: 79-82)

ถึงแม้สภาวะความเป็นระเบียบคือมูลฐานของความงาม เพราะทำให้เกิดองค์รวมที่จิตทำความเข้าใจได้ แต่ระดับของสุนทรียภาพที่เกิดจากสภาวะความเป็นระเบียบนั้นเป็นระดับที่อาจจะต่ำที่สุด เพราะมีความง่ายเกินไปที่จิตจะทำความเข้าใจ ทั้งนี้มีคำอธิบายว่าเป็นเพราะจิตมีแนวโน้มที่จะแสวงหาคำตอบ ดังนั้นการที่จิตจะมีความสุขเมื่อสามารถทำความเข้าใจในสิ่งที่สลับซับซ้อนได้จึงก่อให้เกิดอารมณ์ปิติที่สูงกว่า ดังนั้นการจัดให้มีสมดุลแบบสมมาตรจึงมีคุณค่าทางสุนทรียภาพในระดับที่ต่ำกว่าสมดุลแบบอสมมาตรซึ่งมีความสลับซับซ้อนมากกว่า แต่หากขาดความสมดุลก็จะเป็นปัญหาของการขาดสภาวะความเป็นระเบียบขององค์ประกอบๆนั้นย่อมไม่มีคุณค่าทางสุนทรียภาพ เป็นเพียงการวางอยู่ด้วยกันขององค์ย่อยเท่านั้น (ฐานิศวร์ เจริญพงศ์, 2543: 70)

สิ่งสำคัญที่ทำให้มนุษย์รับรู้สุนทรียภาพเชิงรูปทรงได้คือประสบการณ์ต่อเนื่องเป็นลำดับ (sequential experience) ที่รับรู้โดยการเคลื่อนผ่านสภาพแวดล้อม ในสภาพแวดล้อมที่มีความซับซ้อน หลากหลาย หากมีการจัดวางที่ว่างที่มีลักษณะเชื่อมระหว่างแต่ละพื้นที่ย่อยๆ ช่วยให้เกิดการรับรู้ถึงการเคลื่อนผ่านจากพื้นที่หนึ่งไปยังอีกพื้นที่หนึ่ง ซึ่งตัวเชื่อมเหล่านี้มีลักษณะคุณสมบัติคล้ายกับ"ประตู"หรือ"ท่าเรือ" ทั้งนี้เพราะสภาพแวดล้อมในระดับเมืองที่ซับซ้อนนั้น มนุษย์ไม่สามารถทำความรู้จักและเข้าใจโครงสร้างของเมืองได้ในครั้งแรก การทำความรู้จักที่ว่านี้เป็นส่วนหนึ่งของการตอบสนองความต้องการพื้นฐานมนุษย์ในแง่ของ "ความปลอดภัยทางความรู้สึก" (Psychological security) ส่วนการทำความเข้าใจก็เป็นส่วนหนึ่งของการตระหนักรู้ (Cognitive needs) นั่นเอง อย่างไรก็ตามปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ประสบ-การณ์ต่อเนื่องเป็นลำดับที่แตกต่างกันไปนั่นคือ "ความเร็วในการเคลื่อนผ่าน" ที่ต่างกันซึ่งมี 2 ลักษณะหลักๆ คือ ความเร็วของคนเดินเท้าและคนในยานพาหนะ ในกรณีของคน

เดินเท้าได้มีการศึกษาในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกับความต้องการการรับรู้สุนทรียภาพ พบว่าผู้ที่ตั้งถิ่นฐานในพื้นที่โล่งความหนาแน่นน้อย มีความต้องการสภาพแวดล้อมที่เป็นจุดเชื่อมต่อ (transition) เพื่อดึงดูดความสนใจและตอบสนองความต้องการด้านสุนทรียภาพน้อยกว่าผู้ที่ตั้งถิ่นฐานในเมืองซึ่งมีความหนาแน่นสูง (Lang, J.,1994: 324-325)

เมืองเป็นที่รวมของพื้นที่ใช้งานอันหลากหลาย ซึ่งในแต่ละประเภทนั้นมีรูปแบบกระสวนของรูปทรงเรขาคณิตที่ต่างกันไป และต่างก็มีคุณค่าสุนทรียภาพเฉพาะตัว แต่ทั้งนี้สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมจะต้องมีความน่าสนใจของกระสวนของรูปทรงเรขาคณิตที่มีไม่มากจนสับสนแต่ไม่ควรมีน้อยจนน่าเบื่อ ซึ่งการสร้างระเบียบในสภาพแวดล้อมเพื่อให้สนองตอบความต้องการด้านสุนทรียภาพอาจทำได้โดย ก)ความได้สัดส่วนของการใช้องค์ประกอบที่ซ้ำกัน ข)การใช้ความต่อเนื่องของเส้น ค)การคำนึงถึงปริมาณขององค์ประกอบที่เห็นในระยะต่างๆ หรือ ง)การทำให้เกิดความน่าสนใจด้วยมุมมอง อาทิ การใช้องค์ประกอบมาปิดกั้นมุมมองให้มีความซับซ้อนมากขึ้น ซึ่งกรณีนี้เมืองที่มีลักษณะภูมิประเทศเป็นเนินเขาหรือหุบเขามีความได้เปรียบในเรื่องของความหลากหลายและความน่าสนใจของมุมมอง วิธีการเหล่านี้ถูกนำมาใช้เพื่อสร้างระเบียบ(order) ให้กับกระสวนที่มีในสภาพแวดล้อมซึ่งเป็นการกระตุ้นให้เกิดประสบการณ์สุนทรียเชิงรูปทรง (Lang, J., 1994: 332-333)

2.3.3 สุนทรียภาพเชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Aesthetics)

สุนทรียภาพเชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Aesthetics) สุนทรียภาพเชิงสัญลักษณ์นั้นเป็นสุนทรียภาพที่เกี่ยวข้องกับการสื่อความ รวมถึงอารมณ์สุนทรีย์ที่ไม่ได้เกิดจากคุณลักษณะสุนทรียภาพของวัตถุนั้นโดยตรง แต่เป็นคุณลักษณะในตัววัตถุที่ทำให้ผู้สัมผัสได้รับอารมณ์ใดๆ นั้นขึ้นอยู่กับสภาวะการณ์ส่วนตัวของผู้สัมผัสเอง

ประสบการณ์สุนทรียเชิงสัญลักษณ์ถือเป็นส่วนประกอบสำคัญของประสบการณ์ที่มนุษย์มีต่อสภาพแวดล้อม มนุษย์เลือกสิ่งที่จะนำมาใช้กับที่อยู่สภาพแวดล้อมของตนโดยคำนึงถึงคุณค่าในเชิงความหมายเป็นหลัก ถึงแม้บางครั้งอาจเป็นไปโดยจิตใต้สำนึกแต่การตัดสินใจส่วนใหญ่จะเป็นไปโดยตระหนักรู้ นอกจากนี้การให้ความหมายในเชิงสัญลักษณ์ดังกล่าวยังเกี่ยวข้องกับความต้องการพื้นฐานประเภทการได้รับการยอมรับ (Affilation needs) และการได้รับความนับถือ ยกย่อง (Esteem needs) อีกด้วย การที่จะรังสรรค์สภาพแวดล้อมให้เกิดประสบการณ์สุนทรียประเภทดังกล่าว จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีความเข้าใจในวัฒนธรรม ค่านิยม รวมถึงคติความเชื่อ ประเพณีของคนในพื้นที่ ซึ่งความเข้าใจดังกล่าวจะได้มาก็โดยการวิเคราะห์จากสิ่งที่ผู้คนในพื้นที่ได้เลือกแล้วเท่านั้น (Lang, J.,1994: 325-326, 333)

พื้นที่ที่เสมือนเป็นสัญลักษณ์สำคัญใจกลางเมืองหลายแห่งในทวีปยุโรปมักจะเกี่ยวเนื่องด้วยองค์ประกอบจำพวก ถนนสายเก่าแก่ของเมือง จัตุรัสกลางเมือง และสถาปัตยกรรมที่สำคัญ ลักษณะที่โดดเด่นอาทิ รูปแบบถนนที่คดเคี้ยวของเมืองในยุคกลาง ขนาด ความสูง และสีสันอาคารบ้านเรือนที่บ่งบอกถึงกลิ่นอายของบรรยากาศในอดีต เป็นต้น ในแง่ของพื้นที่ประกอบกิจกรรมนั้นหลายๆ เมืองประกอบด้วยย่านซึ่งมีกิจกรรมเฉพาะ หรือพื้นที่รวมกิจกรรมต่างๆ ในรูปแบบของถนนซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่บรรจุหน้าที่ดังกล่าวของเมืองไว้เช่นกัน ถนนหลายสายถือเป็นสัญลักษณ์ของเมืองหลายเมือง อาทิ ถนนวอลล์สตรีท ถนนฟิฟท์ อเวนิว เมืองนิวยอร์ค ถนนบอนด์ สตรีท ถนนฟิล์ท สตรีท กรุงลอนดอน รวมถึงสัญลักษณ์ของเมืองในรูปแบบของที่หมายตา (Urban Icons) อาทิ อนุสาวรีย์เทพีเสรีภาพ เมืองนิวยอร์ค สิ่งเหล่านี้เป็นสัญลักษณ์ที่สำคัญซึ่งแสดงได้ถึงความเป็นเมือง นอกจากสัญลักษณ์ในเชิงรูปธรรมเหล่านี้แล้วทัศนคติความรู้สึกที่ผู้คนมีต่อเมืองก็ถือเป็นสัญลักษณ์ในเชิงนามธรรมได้อีกด้วย (Sarrinen, T. F., 1976: 106-108)

2.4 ระเบียบวิธีการศึกษาสุนทรียภาพของสภาพแวดล้อม

2.4.1 วิธีการวัดคุณค่าสุนทรียภาพ

เป็นที่ทราบดีว่าสุนทรียภาพเป็นเรื่องของอัตวิสัย (Subjective) ซึ่งแต่ละคนย่อมมีความเข้าใจและความรู้สึกที่มีต่อความงามในธรรมชาติหรืองานศิลปะ หรือการให้คุณค่าทางสุนทรียภาพแตกต่างกัน

ดังนั้นการศึกษาสุนทรียภาพเมืองซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมประเภทหนึ่งจึงใช้วิธีการวัดโดยมีผู้สังเกตการณ์เป็นเครื่องมือในการวัดคุณค่าของสภาพแวดล้อมที่มองเห็นและคุณค่าที่เกิดขึ้นในใจที่มีต่อสภาพแวดล้อมนั้น ผู้ใช้งานในสภาพแวดล้อมเหล่านี้จะเป็นผู้ให้ค่าในการวัด โดยทั่วไปจำแนกได้ 2 วิธีการคือ 1)การตัดสินโดยใช้ความชื่นชอบ (Preference Judgment) และ 2)การประเมินเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Appraisal) ความแตกต่างอยู่ที่วิธีการที่ 1 ใช้การวัดความชอบ-ไม่ชอบที่บุคคลมีต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งวิธีการดังกล่าวค่อนข้างที่จะเกิดความลำเอียงได้จากหลายๆ ปัจจัย ไม่ว่าจะเป็นรสนิยม อคติส่วนตัว ซึ่งทำให้เกิดผลการตอบสนองที่หลากหลายอย่างมาก สำหรับวิธีการที่ 2 ค่อนข้างที่จะมีกรอบในการพิจารณาที่ชัดเจนกว่า โดยผู้สังเกตการณ์จะให้ค่าภายใต้กรอบซึ่งเป็นกลุ่มตัววัดเชิงจิตวิทยาที่ผู้ทำการศึกษาได้กำหนดมาแล้ว ความแปรผันจึงเกิดได้น้อยกว่าวิธีที่ 1 จึงทำให้วิธีที่ 2 เหมาะสำหรับการศึกษาเพื่อตัดสินใจเชิงสาธารณะมากกว่า (Brush, R. O., 1976: 47-50)

การศึกษาแบบวิธีการประเมินเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Appraisal) ทำได้หลายลักษณะ ตัวอย่างเช่นในการศึกษาความชื่นชอบทัศนียภาพของชาร์เฟอร์ (Shafer' s Scenic Preference) วัดโดยให้ผู้สังเกตการณ์จัดเรียงภาพถ่ายทัศนียภาพธรรมชาติจำนวน 100 ภาพตามระดับความชอบส่วนตัว โดยผู้สังเกตการณ์เป็นกลุ่มนักทัศนาจรในประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศสก็อตแลนด์ ซึ่งภาพดังกล่าวถ่ายโดยช่างภาพมืออาชีพและได้มาตรฐานความงามเชิงศิลปะ (Brush, R. O., 1976: 51) หรือการศึกษาโดยนำเสนอแบบจำลองของสภาพแวดล้อมในลักษณะของภาพถ่ายเช่นกัน และให้ผู้สังเกตการณ์ประเมินให้ค่าคะแนนสำหรับคุณสมบัติแต่ละประเภทภายในช่วงที่กำหนดให้ ซึ่งเรียกว่าวิธี "Semantic-differential" ข้อจำกัดของวิธีการดังกล่าวคือเมื่อนำผลการประเมินมาทำการวิเคราะห์ปัจจัย (factor analysis) แล้ว ผลการวิเคราะห์จะบอกแต่เพียงคุณสมบัติของสภาพแวดล้อมได้ภายในกรอบที่เราได้กำหนดไว้เท่านั้น โดยไม่สามารถบอกเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมได้ทั้งหมด ดังนั้นในการศึกษานี้สิ่งที่ต้องคำนึงถึงก็คือ เกณฑ์ที่ใช้ประเมินนั้นจะต้องเกี่ยวข้องกับคุณสมบัติที่เป็นจริงของสภาพแวดล้อม และมีความชัดเจนรวมทั้งเข้าใจได้ง่ายสำหรับผู้ประเมิน อาทิ การตัดสินใจระหว่าง สว่าง-มืด จะตัดสินได้ชัดเจนกว่า สวย-น่าเกลียด นอกจากนี้ควรคำนึงถึงตัวผู้ประเมินด้วยว่าเป็นผู้มีผลได้ผลเสียกับสภาพแวดล้อมที่เรากำลังศึกษาอยู่หรือไม่ เพราะนั่นย่อมก่อให้เกิดอคติต่อการวัดได้ (Wohlwill, J.F., 1976: 60-64)

2.4.2 มิติวัดคุณค่าสุนทรียภาพเมือง

คุณค่าสุนทรียภาพเมืองขึ้นอยู่กับคุณภาพขององค์ประกอบเมืองที่ผู้คนสามารถรับรู้ได้นั้น บรันส์วิค (Brunswick) เห็นว่าขึ้นอยู่กับตัวแปรที่สำคัญ 2 ตัวคือลักษณะภูมิศาสตร์ทางสังคม และบริบทของสิ่งแวดล้อม สำหรับมิติหรือคุณสมบัติที่ใช้ในการวัดคุณภาพของสภาพแวดล้อมเมืองที่มนุษย์สามารถรับรู้ได้โดยการมองเห็นมี 4 ประเภทคือ (Nasar, J. L., 1989: 38-39)

1) มิติความเป็นธรรมชาติ โดยพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติกับสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น ตัวแปรที่พิจารณาอาทิ อาคารที่โดดเด่นลักษณะความเป็นเมืองและความสวยงามของธรรมชาติ
2) มิติของความซับซ้อน (Complexity) เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่แสดงถึงความรุ่มรวย การประดับประดา
3) มิติของการเปิดโล่ง (Openness) เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่แสดงถึงความหนาแน่น ความกว้างขวาง
4) มิติของความชัดเจน ความมีระเบียบของสภาพแวดล้อม (Clarity/Order)

2.4.3 วิธีวัดการตอบสนอง

ประเด็นของการวัดการตอบสนองในการศึกษาสุนทรียภาพที่ผ่านมายังไม่มีการพัฒนาให้ก้าวหน้าเท่าใดนัก โดยส่วนใหญ่แล้ววิธีการที่ใช้คือการกำหนดช่วงค่าคะแนนของคำคุณศัพท์ ซึ่งไม่ได้มีการกำหนดมาตราส่วนในการวัดที่ตายตัว ถึงแม้ว่าวิธีดังกล่าวจะทำให้การศึกษาสามารถเกิดอคติในการประเมินได้ อาทิ แนวโน้มที่ผลการประเมินจะกระจุกตัวที่ค่ากลาง (central tendency effects) หรือแนวโน้มที่ผลการประเมินจะเกาะกลุ่มอยู่ที่ค่าเดิมๆ (tendency to responds in round numbers) อย่างไรก็ตามยังมีวิธีวัดการตอบสนองในลักษณะอื่นที่เราอาจเลือกใช้ได้ อาทิ *การวัดเชิงจิตวิทยา (Physiological Measures)*[6], *การวัดเชิงพฤติกรรม (Behavioral Measures)*[7] แต่สำหรับการศึกษาสุนทรียภาพเมืองซึ่งมีองค์ประกอบที่หลากหลาย วิธีวัดการตอบสนองที่เหมาะสมที่นำมาพิจารณาคือ *การวัดเชิงความหมายของคำ (Verbal Measures)* วิธีการวัดประเภทนี้ใช้เกณฑ์ที่อยู่ในรูปของคำศัพท์ต่างๆ ที่เป็นคู่คำเปรียบเทียบ ความหมายในเชิงเดียวกันในระดับต่างๆ กัน ซึ่งการให้ค่าจะแบ่งออกเป็นช่วงที่เท่าๆกัน นอกจากนี้อาจโยงวิธีการวัดดังกล่าวให้สัมพันธ์ในเชิงของอรรถประโยชน์ได้อีกด้วย อาทิ คุณเต็มใจจะจ่ายเงินเพื่อเป็นค่าที่พักในพื้นที่ที่มีทัศนียภาพต่างๆกันด้วยเงินจำนวนเท่าใดบ้าง แต่วิธีการวัดประเภทหลังนี้ไม่อาจใช้ได้ในกรณีของสภาพแวดล้อมที่องค์ประกอบมีความแตกต่างกันมาก (Wohlwill, J.F., 1976: 69-70)

---

[6] การวัดเชิงจิตวิทยา(Physiological Measures) โดยพิจารณาจากการตอบสนองต่อสิ่งเร้าของร่างกายที่ระบบประสาทได้รับการกระตุ้น จากสภาพแวดล้อมในลักษณะต่างๆ กัน อาทิ ศึกษาการเคลื่อนไหวของนัยน์ตาที่มีต่อภาพลักษณะต่างๆ (Wohlwill, J.F., 1976: 68-69)

[7] การวัดเชิงพฤติกรรม(Behavioral Measures) โดยสังเกตและวัดจากพฤติกรรมที่เกิดขึ้น อาทิ การนับจำนวนนักท่องเที่ยวในพื้นที่เฉพาะ, จำนวนผู้ที่ชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์, เวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรม เป็นต้น แต่วิธีการนี้ไม่อาจใช้ได้กับการศึกษาสุนทรียภาพในสภาพแวดล้อมที่มีองค์ประกอบที่หลากหลาย (Wohlwill, J.F., 1976: 70)

2.4.4 การเลือกตัวอย่างของสภาพแวดล้อม

สิ่งสำคัญในการเลือกตัวอย่างของสภาพแวดล้อมที่จะศึกษาอย่างเป็นระบบคือ ตัวแทนดังกล่าวจะต้องมีคุณสมบัติอยู่ในเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งในทางปฏิบัติมักจะพบปัญหาอยู่เสมอ ถึงแม้ว่าการเลือกตัวอย่างสภาพแวดล้อมโดยการสุ่มตัวอย่าง (random sample of environments) อาจถูกวิพากษ์ในแง่ที่ว่าความลำเอียงซึ่งอาจเกิดขึ้นได้ในขั้นตอนที่เกี่ยวกับการใช้ภาพถ่าย ซึ่งได้มีความพยายามใช้วิธีการอื่นที่จะทำให้ตัวแปรมีความเป็นระบบมากกว่านี้แต่ก็ก่อให้เกิดปัญหาในลักษณะอื่นตามมาเช่นกัน ดังกล่าวแล้ววิธีการสุ่มตัวอย่างจึงยังคงนำมาใช้ได้ โดยอาจทำการแบ่งสภาพแวดล้อมออกเป็นหน่วยเล็กๆ และทำการสุ่มตัวอย่างในเชิงสถิติจากแต่ละหน่วยนั้นๆ ซึ่งวิธีการดังกล่าวเหมาะที่จะใช้กับการศึกษาในพื้นที่ที่ขอบเขตแน่ชัด อาทิ พื้นที่เมืองเดี่ยวๆ วิธีการสุ่มตัวอย่างนี้อาจแบ่งได้เป็น 2 แนวทางหลักๆ ดังนี้ (Wohlwill, J.F., 1976: 64-66)

1) การสุ่มตัวอย่างในกรณีที่ผู้ศึกษาได้กำหนดลักษณะของตัวแปรที่จะศึกษาไว้แล้ว และทำการเลือกพื้นที่ที่จะศึกษามา และทำการประเมินค่าตัวแปรของแต่ละพื้นที่ที่ได้เลือก
2) โดยการจัดคุณสมบัติซึ่งเป็นตัวแปรของสภาพแวดล้อมแต่ละชนิดออกเป็นระดับต่างๆ กัน อาทิ ในการศึกษาคุณลักษณะทางภูมิศาสตร์ ผู้ศึกษาอาจแบ่งแยกลักษณะของภูมิประเทศทั้งธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้นออกเป็นประเภทต่างๆ โดยมีคำบรรยายประกอบแต่ละประเภท เพื่อให้การสุ่มตัวอย่างสามารถเลือกได้ครอบคลุมสภาพแวดล้อมทั้งหมดโดยรวม ซึ่งวิธีนี้อาจนำมาปรับใช้ในการประเมินสุนทรียภาพโดยใช้หลักการเดียวกัน

2.4.5 วิธีการนำเสนอแบบจำลองสภาพแวดล้อม

การนำเสนอสภาพแวดล้อมที่จะศึกษาโดยการใช้ภาพถ่ายซึ่งมีความต่างระหว่างข้อมูลที่นำเสนอกับสภาพแวดล้อมที่เป็นจริง ปัญหาที่เกิดขึ้นในการนำเสนอคือข้อจำกัดที่เกี่ยวข้องในด้านการเคลื่อนไหวและด้านเสียงของสภาพแวดล้อมโดยเฉพาะสภาพแวดล้อมประเภทที่มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อให้การศึกษามีความเป็นระบบมากขึ้นได้มีการนำเสนอในลักษณะของภาพยนตร์แทนภาพถ่าย แต่อย่างไรยังคงมีข้อจำกัดในเรื่องของเสียงอยู่ ด้วยความต่างระหว่างสภาพแวดล้อมจริงกับสภาพแวดล้อมที่ถูกจำลองในลักษณะของภาพถ่ายทำให้เกิด

ปัญหาในการกำหนดค่าสหสัมพันธ์ที่เหมาะสม ทั้งนี้เพราะค่าเฉลี่ยจากการประเมินสภาพแวดล้อมทั้ง 2 แบบย่อมต่างกัน (Wohlwill, J.F., 1976: 66-67)

อย่างไรก็ตามได้มีการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบระหว่างการใช้ภาพถ่ายกับการสัมภาษณ์ผู้คนที่คุ้นเคยในพื้นที่จริงโดยออสเทนดอร์ป(Oostendorp,1978) พบว่าระดับการตอบสนองที่เกิดขึ้นมีค่าใกล้เคียงกันมาก ดังนั้นการนำเสนอแบบจำลองด้วยสไลด์ภาพสีหรือภาพถ่ายสียังถือเป็นวิธีที่สามารถยอมรับได้ (Nasar, J.L., 1989: 38)

นอกจากนี้ควรคำนึงในเรื่องของการเลือกตำแหน่งและจุดมองโดยการสุ่มตัวอย่าง เพราะบางครั้งภาพที่ออกมาขาดจุดเด่นหรือความพอเหมาะขององค์ประกอบในภาพ ทำให้การตัดสินใจของผู้สังเกตการณ์อาจเป็นไปตามความรู้สึกมากกว่าที่จะเป็นการให้ค่าโดยใช้มาตรฐานสากลในเชิงความงามของตัวทัศนียภาพเอง (Brush, R. O., 1976: 51-52) รวมถึงมิติในการถ่ายทอดภาพที่มีผลต่อการประเมินคุณค่า อาทิ จากการศึกษาของเคร์ค (Craik) (1972: 56) พบว่าการประเมินในทางบวกจะเกิดขึ้นกับภาพที่มีลักษณะของแนวมองที่ตรงไปข้างหน้าตามทาง ภาพที่เห็นไปได้ไกลกว่า 3 ไมล์ ภาพในมุมกว้าง รวมถึงลักษณะของหมู่เมฆที่ปรากฏในภาพ และการประเมินในทางลบจะเกิดขึ้นกับภาพที่มีลักษณะของการปิดล้อมซึ่งปิดกั้นแนวมองด้านหน้า (Brush, R. O., 1976: 55-56)

2.4.6 กลุ่มประชากรในการศึกษา

รายละเอียดสำคัญได้แก่รายละเอียดของผู้ใช้งาน (User) ทั้งในเชิงตัวบุคคลและเชิงกลุ่มที่มีผลต่อการประเมินคุณค่าสุนทรียภาพ อาทิ ข้อมูลเกี่ยวกับอายุ เพศ สุขภาพ การศึกษา อาชีพ รายได้ ประสบการณ์วัยเด็กที่อาจส่งผลต่อการรับรู้ สิ่งที่ส่งผลในเชิงบริบททางสังคม เช่น ระบบการปกครอง ลักษณะประชากรส่วนใหญ่ ข่าวสาร โฆษณา สิ่งที่ส่งผลในเชิงบริบททางสภาพแวดล้อม เช่น ความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมที่ศึกษา (Zube, E. H., 1984: 9)

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในที่นี้ได้แบ่งตัวอย่างงานวิจัยออกเป็น 3 ตอนด้วยกัน คือ

1) ตัวอย่างที่ 2.5.1 เป็นตัวอย่างงานวิจัยเรื่องการประเมินคุณภาพของสภาพแวดล้อมพื้นที่ชายฝั่งซึ่งมีรายละเอียดในแต่ละขั้นตอน
2) ตัวอย่างที่ 2.5.2 เป็นการรวบรวมแนวทางการวิจัยเพื่อการวางแผนพัฒนาภูมิทัศน์ของพื้นที่ชนบท ซึ่งแสดงถึงวัตถุประสงค์ กลุ่มประชากร สื่อในการนำเสนอและเทคนิควัดการตอบสนองว่ามีหลักในแต่ละการศึกษาอย่างไร (ดังตารางที่ 2.1)

3) **ตัวอย่างที่** 2.5.3 เป็นการรวบรวมงานวิจัยที่เน้นการประเมินสภาพแวดล้อมโดยใช้เทคนิค semantic differential ซึ่งเป็นการนำเสนอคู่คำคุณศัพท์ที่ใช้ในแต่ละการศึกษา (ดังตารางที่ 2.2) (สำหรับรายละเอียดของงานวิจัยแต่ละชิ้นดูประกอบจากภาคผนวก ก)

2.5.1 การประเมินคุณภาพของสภาพแวดล้อมพื้นที่ชายฝั่ง (Assessing Perceived Values of the Coastal Zone, 1978) (Zube, E. H., 1984:61-72)

กรณีศึกษาที่นำมาใช้ในครั้งนี้เป็นการประเมินสภาพแวดล้อมประเภทที่มีอยู่ในปัจจุบันโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1)จำแนกให้ทราบสถานะปัจจุบันซึ่งเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพของพื้นที่สำหรับการวางแผนพัฒนาต่อไป 2)บ่งชี้ถึงลักษณะของปัญหา ความต้องการในพื้นที่เชิงคุณลักษณะของที่ตั้งและลำดับความสำคัญ 3)ตรวจสอบคุณภาพของสภาพแวดล้อมในช่วงเวลานั้นๆ และ 4)ใช้เป็นฐานในการคาดการณ์คุณภาพของสภาพแวดล้อมในอนาคต

<u>พื้นที่ศึกษา</u>

The Virgin Islands Landscape หมู่เกาะเวอร์จินเป็นพื้นที่ที่เหมาะแก่การดำรงชีพของผู้คน ความงดงามของชายฝั่งยังเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวสำคัญที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเยี่ยมชม หมู่เกาะเวอร์จินประกอบด้วย 3 เกาะหลักที่ต่างกันทั้งในด้านรูปทรงและลักษณะ ได้แก่ St. Thomas เป็นเกาะที่มีชายฝั่งพื้นผิวขรุขระ เป็นพื้นที่ที่มีการพัฒนาอย่างดี มีการตั้งถิ่นฐานอยู่หนาแน่นโดยกลุ่มบ้านเรือนวางตัวไปตามพื้นที่แนวเขาเหนืออ่าวใหญ่ที่ใช้เป็นท่าเทียบเรือ St. John เป็นที่ตั้งของอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะเวอร์จิน มีสภาพทางภูมิศาสตร์คล้ายคลึงกับเกาะ St. Thomas แต่พื้นที่ส่วนใหญ่ยังคงความเป็นธรรมชาติอยู่มาก ประชากรมีอยู่เบาบาง St. Croix ถึงแม้จะมีประชากรเบาบาง แต่เกาะ St. Croixมีขนาดใหญ่กว่าเกาะ St. John และมีสภาพภูมิศาสตร์ที่เหมาะแก่การตั้งถิ่นฐานมากกว่า ซึ่งอาจปรับปรุงให้มีการใช้พื้นที่เพื่อประกอบอุตสาหกรรมหนักได้ ลักษณะโดยทั่วไปเป็นพื้นที่ชายฝั่งที่เป็นแนวยาว ด้านหลังเกาะเป็นแนวเขา แนวหินเกาะ Buck ใกล้ๆ เกาะ St. Croix สวยงามระดับแหล่งดำน้ำโลก

<u>แบบสอบถาม</u>

ในแบบสอบถามประกอบด้วย 4 ประเด็นหลักคือ

1) Coastal Aesthetics โดยพิจารณาว่าลักษณะของชายฝั่งประเภทใดที่ประชากรให้คุณค่าทางความงามมากที่สุด และศึกษาหาความคิดเห็นที่สอดคล้องระหว่างประชากรเชิงบุคคลกับเชิงกลุ่ม และประเมินคุณค่าทัศนียภาพโดยประชากรตัวอย่างจากทั้ง 3 เกาะโดยตั้งคำถามว่าพื้นที่ชายฝั่งแบบใดที่สวยมากที่สุด-สวยน้อยที่สุด และพื้นที่ชายฝั่งที่สวยมากที่สุด 4 อันดับแรก-สวยน้อยที่สุด 4 อันดับแรก โดยให้กลุ่มตัวอย่าง

เลือกจากภาพถ่ายสีจำนวน 15 ภาพ และนำค่าที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย และค่าคะแนนมาตรฐาน แล้วจึงนำมาจัดเรียงอันดับภาพทั้งหมดอีกครั้ง

2) Coastal Problem เพื่อศึกษาปัญหาในพื้นที่โดยให้กลุ่มตัวอย่างพิจาณาเปรียบเทียบและลำดับความสำคัญมาก-น้อยระหว่างปัญหาการเข้าถึงชายหาด ปัญหามลพิษทางน้ำ ปัญหาน้ำท่วม ปัญหาการสูญเสียพื้นที่ตามธรรมชาติ ปัญหาหาดทรายเคลื่อนตัว และปัญหาการลดลงของการทำประมง
3) เป็นการศึกษาทัศนคติในการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ชายฝั่ง โดยให้ประชากรพิจารณาระหว่างการใช้ที่ดินเพื่อการค้า อุตสาหกรรม ที่อยู่อาศัย นันทนาการ และการอนุรักษ์
4) ศึกษาความต้องการที่จะปกป้องพื้นที่ชายฝั่งตามธรรมชาติจากการพัฒนา โดยพิจารณาถึงความต้องการ และการให้ความร่วมมือในการปกป้องพื้นที่ รวมทั้งศึกษาถึงเหตุผลที่จำเป็นจะต้องมีการปกป้องพื้นที่ชายฝั่ง

<u>การนำเสนอแบบจำลอง</u>

ในการศึกษาได้จำลองทัศนียภาพประกอบการประเมินออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1) ทัศนียภาพของพื้นที่แต่ละเกาะ จัดทำเป็นภาพถ่ายสีจำนวนทั้งสิ้น 15 ภาพติดบนบอร์ด เพื่อใช้เป็นตัวแทนสภาพแวดล้อมเกาะละจำนวน 5 ภาพ โดยมีสภาพแวดล้อมหลายลักษณะด้วยกัน ได้แก่ ภาพพื้นที่ซึ่งมีการพัฒนาและไม่มีการพัฒนา ภาพหาดทรายซึ่งมีโรงแรมและไม่มีโรงแรม และภาพชายฝั่งซึ่งเป็นเนินเขาที่มีการพัฒนาเป็นที่อยู่อาศัยและไม่มีการพัฒนา
2) ทัศนียภาพที่แสดงการใช้ที่ดินประเภทต่างๆจัดทำเป็นภาพถ่ายขาว-ดำ10 ภาพ แสดงการใช้ที่ดินชายฝั่งเพื่อการค้า อุตสาหกรรม นันทนาการ ที่อยู่อาศัยและการอนุรักษ์

<u>ประชากรตัวอย่าง</u>

ประชากรบนหมู่เกาะเวอร์จิน มีปริมาณ 95,000 คน ในจำนวนนี้ประมาณร้อยละ 60 เป็นประชากรที่อพยพมาจากแถบหมู่เกาะแคริบเบียนและพื้นที่อื่นในทวีปอเมริกา ประชากรในพื้นที่มีภูมิหลังที่หลากหลายทั้งในด้านถิ่นกำเนิด การศึกษา อาชีพ และรายได้ ซึ่งยังผลให้ทัศนคติในด้านสภาพแวดล้อมของเกาะมีความแตกต่างด้วยเช่นกัน ในการสำรวจได้มีการจัดเก็บข้อมูลประชากรในเรื่องของเพศ อายุ ระยะเวลาที่พักอาศัยในพื้นที่ การศึกษา และอาชีพ สิ่งเหล่านี้เป็นตัวแปรที่สำคัญ

ในการศึกษาได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างไว้จำนวน 800 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างจากเกาะ St. Croix และเกาะ St. Thomas จำนวนเกาะละ 360 คน ในการสุ่มตัวอย่างนี้ได้จำแนกพื้นที่ทั้งหมดออกเป็นพื้นที่ย่อยตามลักษณะทางกายภาพและกลุ่มประชากรที่ใกล้เคียงกัน แล้วจึงแบ่งจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละพื้นที่ย่อยออกเป็นสัดส่วนตามจำนวนประชากรจริง

ตาราง 2.1 การศึกษาเพื่อการวางแผนพัฒนาภูมิทัศน์ของพื้นที่ชนบท (Rural-Regional Landscape Planning)

การศึกษาเรื่อง	วัตถุประสงค์	กลุ่มประชากร	สื่อในการเสนอ	การวัดการตอบสนอง
ก) ภูมิประเทศแถบตะวันออกเฉียงเหนือของสหรัฐอเมริกา (โดย Zube, 1973)	1. เพื่อวัดความสอดคล้องของความเห็นระหว่างแต่ละกลุ่มอาชีพ และประเมินคุณค่าภูมิทัศน์ในพื้นที่ดังกล่าว 2. เพื่อทดสอบสมมติฐานของนักวางแผนที่ว่าด้วยตัวชี้วัดทางกายภาพที่มีต่อคุณค่าของทัศนียภาพ	1. เจ้าหน้าที่ทรัพยากร/นักวางแผน 19 คน 2. เจ้าหน้าที่ทรัพยากร/นักเรียนสาขาการวางแผน 24 คน 3. นักออกแบบจัดการสภาพแวดล้อม 50 คน 4. นักเรียนสาขาการออกแบบจัดการสิ่งแวดล้อม 20 คน 5. เจ้าหน้าที่เทคนิคด้านสิ่งแวดล้อม 19 คน 6. เลขานุการ 30 คน 7. อาชีพอื่นๆ 23 คน (จำนวนทั้งหมด 185 คน)	1. ภาพสไลด์สีแสดงภูมิประเทศ จำนวน 18 ภาพ ถ่ายด้วยเลนส์ 35 มม. 2. ภาพสไลด์สีแสดงภาพวาดภูมิประเทศ จำนวน 9 ภาพ ถ่ายด้วยเลนส์ 35 มม.	1. จับคู่เปรียบเทียบภาพสไลด์ 2. Semantic scales
ข) ภูมิประเทศแถบทางตอนใต้ของพื้นที่หุบเขาลุ่มแม่น้ำคอนเนทติกัต (โดย Zube, Pitt, และ Anderson, 1974, 1975)	1. เพื่อวัดความสอดคล้องของความเห็นแต่ละกลุ่มที่มีต่อการประเมินคุณค่าภูมิทัศน์ที่แตกต่าง โดยใช้ทั้งประสบการณ์บนพื้นที่จริงและประเมินโดยใช้ภาพถ่าย	1. เจ้าหน้าที่ทรัพยากร/นักวางแผน(2 กลุ่ม) 50 คน 2. นักออกแบบจัดการสภาพแวดล้อม(2 กลุ่ม) 45 คน 3. วิศวกร 33 คน 4. พนักงานบริษัทและเจ้าหน้าที่เสมียน(2 กลุ่ม) 55 คน 5. นักเรียนสาขาการออกแบบ ชั้นอุดมศึกษา 23 คน	1. ภาพถ่ายสีในมุมกว้าง จำนวน 56 ภาพ ถ่ายด้วยเลนส์มุมกว้าง 2. ภาพถ่ายสีแบบพานอรามา จำนวน 8 ภาพ 3. นำชมในพื้นที่จริง จำนวน 8 แห่ง	1. ใช้เทคนิค Q-sort สำหรับภาพถ่ายมุมกว้าง 2. เรียงภาพตามลำดับสำหรับภาพถ่ายแบบพานอรามา 3. Semantic scales

ตาราง 2.1 (ต่อ)

การศึกษาเรื่อง	วัตถุประสงค์	กลุ่มประชากร	สื่อในการเสนอ	การวัดการตอบสนอง
	2. เพื่อพิสูจน์ตัวชี้วัดทางกายภาพที่มีผลต่อคุณภาพของทัศนียภาพ และศึกษาว่าตัวชี้วัดใดสามารถวัดได้จากภาพถ่ายอากาศและแผนที่ภูมิประเทศ 3. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินโดยตัวบุคคล กับการวัดเชิงปริมาณทางกายภาพ	6. นักเรียนสาขาจิตวิทยา ชั้นอุดมศึกษา 18 คน 7. ผู้อยู่อาศัยแถบชานเมือง (2 กลุ่ม) 48 คน 8. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา จำนวน 17 9. ผู้อยู่อาศัยใจกลางเมือง 11 คน (จำนวนทั้งหมด 301 คน)		4. ตรวจเช็คลักษณะของภูมิประเทศ 5. ทำแบบสอบถามประวัติส่วนบุคคล
ค) เมืองแกรนบี รัฐแมสซาชูเซทส์ (โดย Cooper, 1974)	เพื่อหาค่าเฉลี่ยของการประเมินคุณค่าทัศนียภาพเมืองโดยชาวเมือง และหาตำแหน่งของบริเวณที่มีคุณค่าทางทัศนียภาพของเมือง	ชาวเมือง 40 คน	ภาพถ่ายสี ด้วยเลนส์มุมกว้าง จำนวน 31ภาพ	เทคนิค Q-sort ภาพถ่ายสี

ตาราง 2.1 (ต่อ)

การศึกษาเรื่อง	วัตถุประสงค์	กลุ่มประชากร	สื่อในการเสนอ	การวัดการตอบสนอง
ง) ชายฝั่งเลอร์น ประเทศออสเตรเลีย (โดย Zube และ Mills, 1975)	เพื่อประเมินความสอดคล้องของความเห็นที่มีต่อภูมิประเทศชายฝั่งออสเตรเลียจากคนต่างวัฒนธรรม	1. ประชากรชายฝั่งเลอร์น 25 คน 2. นักท่องเที่ยวชาวออสเตรเลียในพื้นที่ 76 คน 3. นักศึกษาชั้นปริญญาตรี มหาวิทยาลัยแมสซาชูเซทส์ 22 คน (จำนวนทั้งหมด 123 คน)	ภาพถ่ายสีแบบพานอรามา จำนวน 24 ภาพ	1. เทคนิค Q-sort ภาพถ่ายสี 2. ทำแบบสอบถามประวัติส่วนบุคคล
จ) การประเมินคุณค่าของทัศนียภาพจากมิติทางกายภาพของภูมิทัศน์ (โดยAnderson, Zube, และ MacConnell, 1975)	เพื่อพัฒนาแบบจำลองในการคาดการณ์คุณค่าของทัศนียภาพโดยการวิเคราะห์จากการศึกษาเรื่องที่ (ข) และเพิ่มประเภทของภูมิประเทศ	นักเรียนสาขาภูมิสถาปัตยกรรม ชั้นปริญญาตรี 30 คน	1. ภาพถ่ายสี ด้วยเลนส์มุมกว้าง จำนวน 217 ภาพ 2. ภาพถ่ายอากาศ 3. แผนที่ภูมิประเทศ	เทคนิค Q-sort ภาพถ่าย

ที่มา: Zube, E.H., 1976: 99-101

ตาราง 2.2 งานวิจัยซึ่งประเมินสภาพแวดล้อมโดยใช้เทคนิค Semantic Differential

การศึกษาเรื่อง	ชุดของคำคุณศัพท์
การประเมินสภาพแวดล้อม:กรณีศึกษาเมืองนิวยอร์ค Davidlowenthal and Marquita Riel (Sarrinen, T. F., 1976: 132-133)	เป็นธรรมชาติ-เป็นสิ่งก่อสร้าง (natural-artificial) เก่า-ใหม่ (old-new) ขัดแย้ง-เป็นเอกภาพ (contrast-uniform) สะอาด-สกปรก (clean-dirty) น่าเกลียด-สวยงาม (ugly-beautiful) ชอบ-ไม่ชอบ (like-dislike) แนวตั้ง-แนวราบ (vertical-horizontal) เงียบสงบ-จอแจ (quiet-noisy) มีระเบียบ-วุ่นวาย (ordered-chaotic) สีสันสดใส-สีทึมๆ (vivid-drab) มีความเคลื่อนไหว-นิ่ง เรียบ (moving-motionless) มืด-สว่าง (dark-light) เปิดโล่ง-โอบล้อม (open-bounded) หนาแน่น-ว่างโล่ง (dense-empty) น่าเบื่อ-น่าสนใจ (boring-interesting) ชนบท-เมือง (suburban-urban) พึงพอใจ-ไม่พอใจ (pleasant-unpleasant) ทรุดโทรม-หรูหรา (poor-rich) พื้นที่ย่านธุรกิจ-พื้นที่พักอาศัย (business use-living use)
การวัดคุณสมบัติของสภาพแวดล้อมที่รับรู้จากการมองเห็น (Sanoff, Henry, 1974: 244-259)	เรียบง่าย – ซับซ้อน (simplicity – complexity) ตื่นเต้น – สงบ (stimulating – sedative) เครียด – ผ่อนคลาย (tense – relaxed) กลมกลืน – แปลกแยก (harmony – discord) คลุมเครือ – แจ่มชัด (ambiguity – clarity) เข้ากัน – ไม่เข้ากัน (intimate – distant) หยาบกระด้าง – นุ่มนวล (roughness – smoothness) สูง – ต่ำ(high – low) ทางการ – เป็นกันเอง (formal – informal) สงบ – วุ่นวาย (peaceful – disruptive) สมดุล – ไม่สมดุล (symmetry – asymmetry) โดดเด่น – เรียบๆ (boldness – unobtrusiveness) เป็นเอกเทศ – เป็นสากล (individual – universal) ประหลาด – ยอมรับได้ (paradoxicality – comprehensibility) หนักทึบ – โล่งเบา(hardness – softness) น่าสนใจ – น่าเบื่อ(interest – boredom) มีระเบียบ – ไร้ระเบียบ(ordered – disordered) ธรรมดา – สะดุดตา (austere – sensuous) เอกภาพ – หลากหลาย (unity – variety)
แนวทางการค้นหาคุณสมบัติของสภาพแวดล้อมที่มีความซับซ้อน (An Approach to Elicit Attributes of Complex	สว่างไสว - มืดมัว (light - gloomy) สีสันสดใส - สีทึม (colorful - drab) เคลื่อนไหว - นิ่ง (active - passive) งาม -น่าเกลียด (beautiful - ugly) ลึกลับ - เข้าใจ (mysterious - understand) นุ่มนวล - แข็ง (soft - hard) เป็นสุข - โศกเศร้า(happy - sad) รวดเร็ว - เชื่องช้า(quick - slow) เฉียบคม - ที่อๆ (sharp - dull) สะอาด - สกปรก (clean - dirty) สะดวก- ติดขัด(comfortable - uncomfort) อบอุ่น - ซึมเศร้า (cozy - cheerless) ปกติ - ผิดปกติ (unusual - unusual) ดี - ชั่วร้าย (good - bad) พอใจ - ไม่พอใจ (pleasant - unpleasant) ร้อน - เย็น (hot - cold)

ตาราง 2.2 (ต่อ)	
การศึกษาเรื่อง	**ชุดของคำคุณศัพท์**
Visual Environments) (Betak, J. F., Brummell, A. C., Swingle, P. G., 1974: 35-53)	มีคุณค่า - ไร้ค่า (valuable - worthless) หนา - บาง (thick - thin) คาดเดาได้-คาดเดาไม่ได้(predictable - unpredict) ชอบ - ไม่ชอบ (like - dislike) ชัดเจน - สับสน (clear - confusing) ผ่อนคลาย- ตึงเครียด(relaxed - tense) เรียบง่าย - ซับซ้อน (simple - complex) บางเบา - หนักทึบ(light - heavy) กว้างขวาง - จำกัด (spacious - confining) หยาบ - ประณีต(rugged - delicate) สงบนิ่ง - น่าตื่นเต้น (calm - excitable) คุ้นเคย - ไม่คุ้นเคย (familiar - unfamiliar) เพศชาย (บึกบึน) - เพศหญิง (อ่อนหวาน) (masculine - feminine)
การคาดการณ์การตอบสนองของผู้ใช้งานที่มีต่ออาคาร (Predicting User Responses to Buildings) (Hershberger, R. G., Cass, R. C., 1974: 117-134)	พอใจ - น่ารำคาญ (pleasing - annoying) รุ่มรวย - แห้งแล้ง (generous - frugal) เป็นระเบียบ - วุ่นวาย (ordered - chaotic) ร้อน - เย็น (hot -cold) สวยงาม - น่าเกลียด(beautiful – ugly) ขรุขระ - ราบเรียบ (rough - smooth) ยุ่งเหยิง - เรียบร้อย (messy - tidy) ทื่อๆ - เฉียบคม (dull - bright) มีประโยชน์ - ไร้ประโยชน์ (useful - useless) เรียบ- หรูหรา (plain - ornate) มีราคา - ถูก (expensive - inexpensive) กว้างขวาง - พอดี (roomy - cozy) สดใส - คลุมเครือ (clear - ambiguous) หยาบ - ปราณีต (rugged - delicate) โบราณ-ทันสมัย (traditional - contemporary) ดี - ชั่วร้าย (good - bad) เป็นมิตร - เป็นทางการ(friendly - hostile) หลวมๆ - กระชับ (loose - compact) มีเอกลักษณ์ - ธรรมดา(unique - common) ใหญ่โต - เล็ก (huge - tiny) เข้ากัน - แปลกแยก (unified - diversified) เงียบ - อึกทึก (quiet - noisy) สะดวก - ไม่สะดวก (facilitating - distracting) ใหญ่ - เล็ก (large - small) ปิดบัง - เปิดเผย (protected - exposed) สีสันสดใส - สีทึม (colorful - subdued) สงบนิ่ง - น่าตื่นเต้น (calming - exciting) ปลอดภัย - อันตราย(safe - dangerous) น่าเบื่อ - น่าสนใจ (boring - interesting) สว่าง - มืด (light - dark) นิ่งเฉย - เคลื่อนไหว (passive - active) สะอาด - สกปรก (clean - dirty) เรียบง่าย - ซับซ้อน (simple - complex) เหลี่ยม - เส้นโค้ง (angled - curved) สาธารณะ - เป็นส่วนตัว(public - private) ตายตัว - ยืดหยุ่น(rigid - flexible) เป็นทางการ - เป็นกันเอง (formal - casual) ใหม่ - เก่า (new - old) ชั่วคราว - ถาวร (temporary - permanent)
การประเมินงานทางศิลปะโดยใช้เทคนิค Semantic Differential	วุ่นวาย - มีระเบียบ (chaotic - ordered) ร้อน - เย็น (hot - cold) พอใจ - ไม่พอใจ (pleasant - unpleasant) เปียก - แห้ง (wet - dry) อ่อนหวาน - ขึงขัง (lush - austere) เรียบง่าย - ซับซ้อน (simple - complex) ซ้ำๆ - หลากหลาย (repetitive - varied) สุข - เศร้า (happy - sad) ผ่อนคลาย - ตึงเครียด (relaxed - tense) ชั่วร้าย - ดี (bad - good)

ตาราง 2.2 (ต่อ)	
การศึกษาเรื่อง	**ชุดของคำคุณศัพท์**
(Osgood, Charles E., Suci, George J., Tannenbaum, Percy H., 1967: 68-70)	อึกทึก - เงียบ (blatant - muted) นุ่มนวล - หยาบ (smooth - rough) รุ่มรวย - แร้นแค้น(rich - thin) จริงจัง - สบายๆ (serious - humorous) ที่อๆ - เฉียบคม(dull - sharp) เปิดเผย - ลึกลับ (obvious - subtle) รุนแรง - อ่อนโยน (violent - gentle) ชัดเจน - เลือนราง (clear - hazy) หยุดนิ่ง - เคลื่อนไหว (static - dynamic) นุ่มนวล - แข็ง (soft - hard) น่าเกลียด - สวยงาม (ugly - beautiful) แข็งแรง - อ่อนแอ(strong - weak) ใกล้ชิด - ห่าง (intimate – remote) สงบนิ่ง - ตื่นเต้น (calming - exciting)) ปกติทั่วไป - ผิดปกติ (usual - unusual) อุดม - ว่างเปล่า(full - empty) เป็นทางการ - เป็นกันเอง (formal - informal) เก่า- ใหม่(stale - fresh) มีเอกลักษณ์ - ซ้ำซาก (unique - commonplace) ไร้ความหมาย - มีความหมาย (meaningless - meaningful) เพศชาย (บึกบึน) - เพศหญิง (อ่อนหวาน) (masculine - feminine)

บทที่ 3

การวิเคราะห์องค์ประกอบทางกายภาพของเมืองเก่าเชียงใหม่

ในบทนี้ว่าด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบทางกายภาพภายในเขตเมืองเก่าเชียงใหม่ เพื่อหาพื้นที่ตัวแทนในการประเมินสุนทรียภาพเมือง โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ส่วนคือ

1) สภาพโดยทั่วไปของเมืองเชียงใหม่และ บทบาทความสำคัญของพื้นที่ศึกษา
2) การศึกษาสำรวจองค์ประกอบทางกายภาพเมืองโดยพิจารณาในแง่ของความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบแต่ละส่วน และเงื่อนไขของพื้นที่
3) วิเคราะห์ภาพรวมของพื้นที่ศึกษาจากทุกประเด็น เพื่อจำแนกพื้นที่ตัวแทนตามลักษณะเฉพาะขององค์ประกอบเมือง

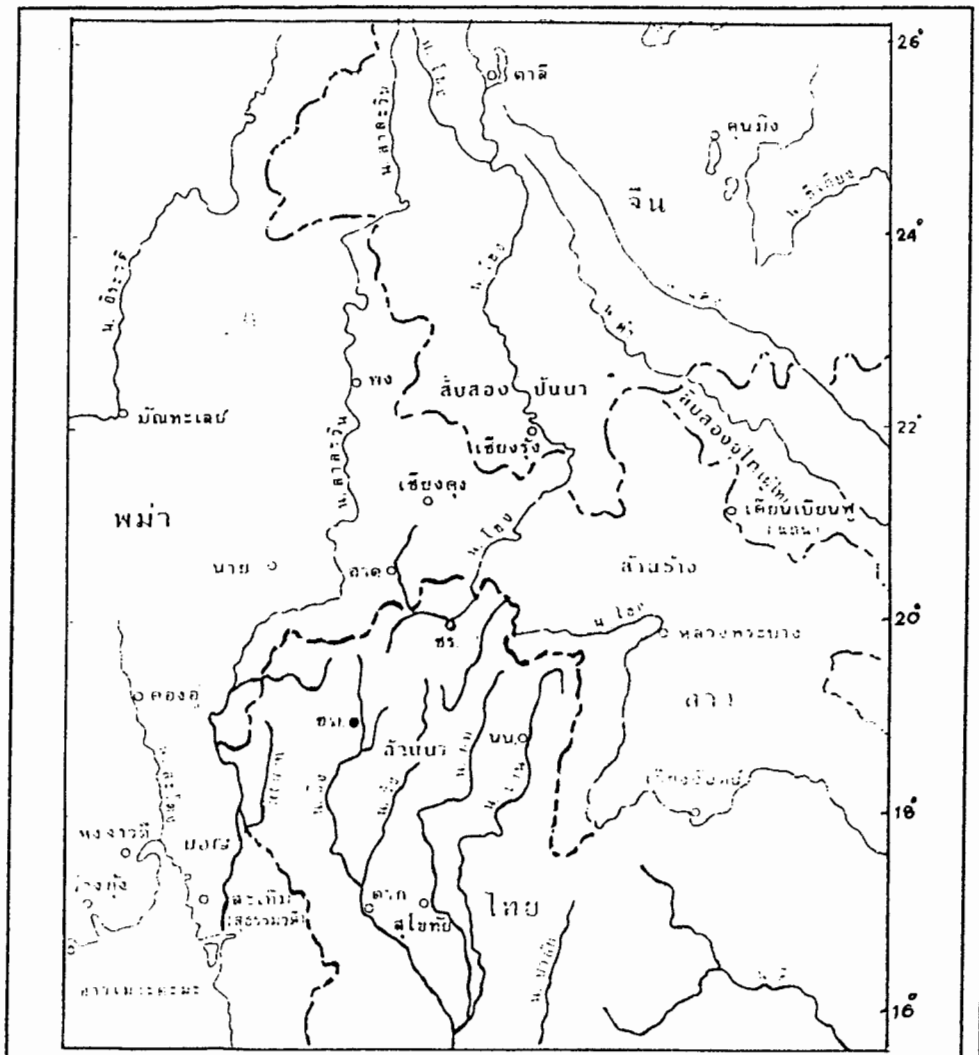
3.1 สภาพโดยทั่วไปของเมืองเชียงใหม่

3.1.1 ประวัติศาสตร์ความเป็นมา

เชียงใหม่เป็นเมืองที่มีพัฒนาการมายาวนานกว่า 700 ปี ก่อตั้งอย่างเป็นทางการโดยพญามังรายแห่งแคว้นโยนก เมื่อย่ำรุ่งวันที่ 12 เมษายน พ.ศ. 1839 ภายหลังมีชัยชนะเหนือแคว้นหริภุญไชย ศูนย์กลางใหม่ของล้านนาสร้างขึ้นในที่ราบลุ่มเชียงใหม่-ลำพูนซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์และกว้างขวาง โดยเป็นเมืองในอุดมคติบนที่ราบ หันหลังให้ดอยสุเทพที่เปรียบเสมือนปราการธรรมชาติและแหล่งน้ำแหล่งอาหาร และหันหน้าสู่ลำน้ำปิงสายเลือดใหญ่ที่หล่อเลี้ยงเมือง ผังเมืองเชียงใหม่มีรูปร่างเกือบสี่เหลี่ยมจัตุรัสกว้างด้านละประมาณ 1.5 กิโลเมตร เนื้อที่ประมาณ 2.5 ตารางกิโลเมตรอยู่ภายในกำแพงเมืองชั้นใน ส่วนเนื้อเมืองชั้นนอกอยู่ภายในกำแพงชั้นนอกซึ่งเป็นรูปทรงอิสระเริ่มจากมุมเมืองด้านตะวันออกเฉียงเหนือ (แจ่งศรีภูมิ) ขนานไปกับลำคลองแม่ข่าจนจรดมุมเมืองด้านตะวันตกเฉียงใต้ (แจ่งกู่เฮือง) (แผนที่ 3.2)

รัฐล้านนาซึ่งมีอาณาเขตครอบคลุมภาคเหนือตอนบนของประเทศไทยในปัจจุบัน บางส่วนของรัฐเชียงตุงและบางส่วนของพม่า การมีอิสระในการปกครองตนเองและความมั่งคั่งของรัฐล้านนาส่งผลให้ล้านนามีโอกาสและเวลาในการสั่งสมศิลปวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเองอย่างเด่นชัด ในด้านการปกครองศูนย์กลางรัฐล้านนาคือ นครเชียงใหม่ มีระบบเมืองบริวาร โดยที่เมืองหริภุญไชยทำหน้าที่ศูนย์กลางด้านศาสนาในระยะแรก เมืองเชียงรายเป็นเมืองลูกหลวง เมืองเชียงแสนเป็นเมืองหน้าด่านป้องกันข้าศึกทางทิศเหนือ ส่วนเมืองประเทศราชมีหัวเมืองเงี้ยวในประเทศพม่า เมืองเชียงตุง กลุ่มเมืองในแคว้นสิบสองปันนา รวมถึงเมืองยอง และเมืองแพร่อีกด้วย (แผนที่ 3.1) ในระดับเมืองนั้น เวียงเชียงใหม่มีเวียงเจ็ดลินและเวียงสวนดอก เป็นกลุ่มเวียงทางตะวันตก และยังมีเวียงกุมกามทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำปิง อันเป็นเวียงทางศาสนา ลักษณะกลุ่มเวียงเช่นนี้นับเป็นลักษณะพิเศษที่มีเวียงศาสนา เวียงที่ประทับและเวียงหน้าด่านซึ่งทำหน้าที่หลายประการอันเอื้อต่อระบบชุมชนทั้งระบบให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น (แผนที่ 3.3)

ภายหลังการปกครองตนเองมาเป็นเวลานานกว่า 200 ปี ได้มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ล้านนากลายเป็นเมืองขึ้นของพม่านานถึง 216 ปี (พ.ศ.2101 - พ.ศ.2317) เป็นการปกครองในลักษณะที่มีกษัตริย์ล้านนาปกครองที่เชียงใหม่ ภายใต้อำนาจการตัดสินใจของกษัตริย์พม่า ในปัจจุบันยังคงเห็นอิทธิพลของพม่าได้จากงานศิลป สถาปัตยกรรม และวัฒนธรรมของเชียงใหม่ เช่น เจดีย์ฐานกว้างและสูง มีฉัตรประดับยอดเจดีย์ ตลอดจนอาหารการกิน

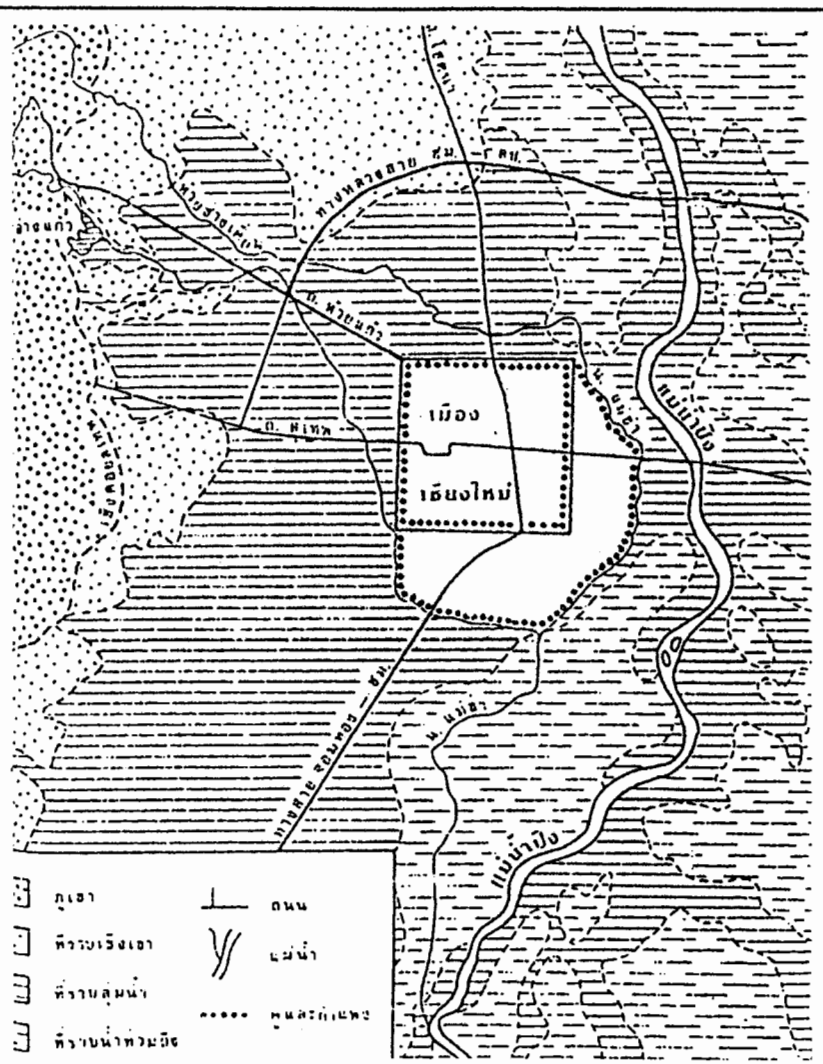

แผนที่ 3.1 แสดงดินแดนรอบรัฐล้านนา

ที่มา: นวลศิริ วงศ์ทางสวัสดิ์, 2528: 11

มาตราส่วน 1: 9,000,000

N

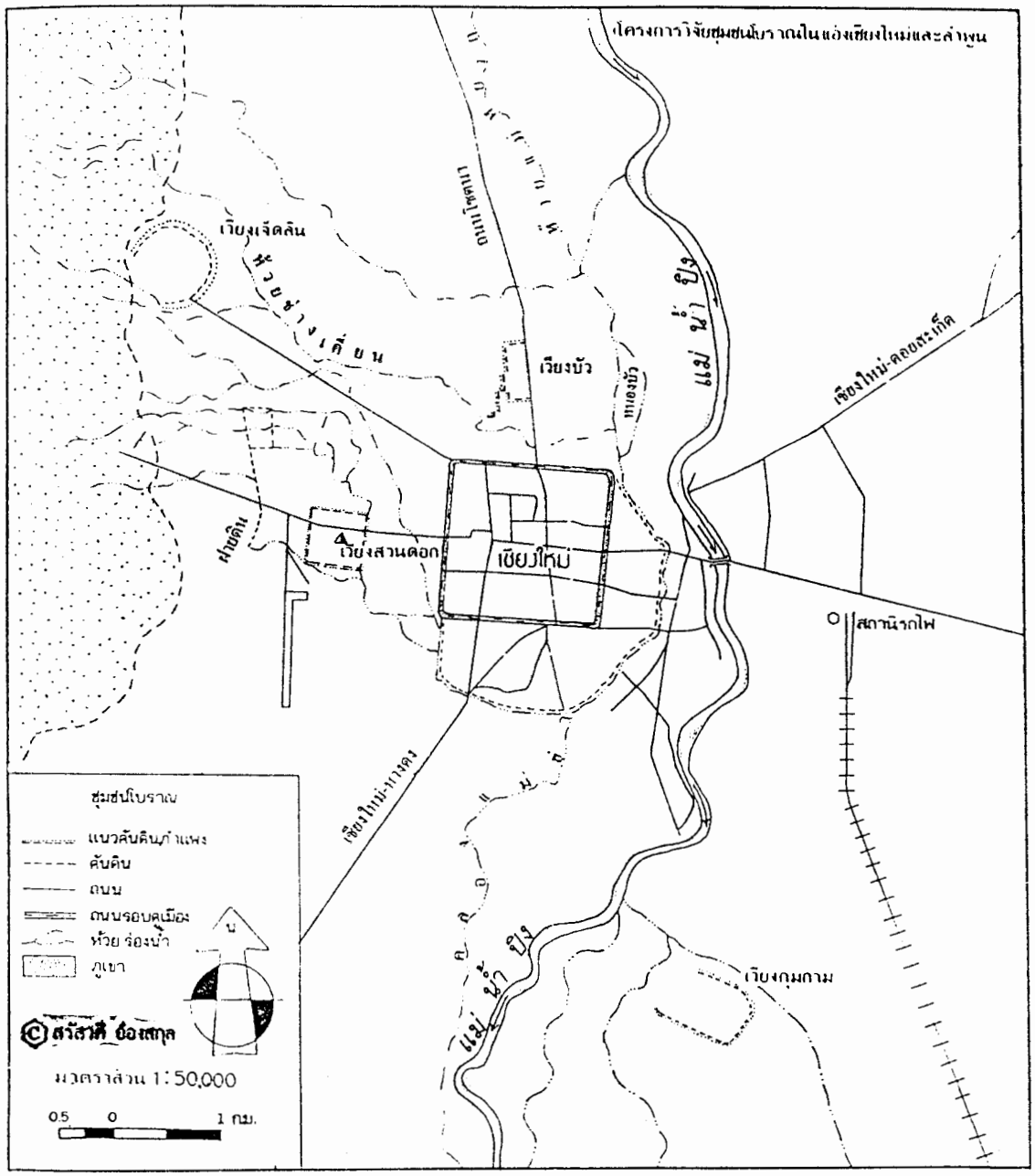

แผนที่ 3.2 แสดงรูปร่างเมืองเชียงใหม่

ที่มา: นวลศิริ วงศ์ทางสวัสดิ์, 2529: 111

มาตราส่วน 1: 70,000

N

แผนที่ 3.3 แสดงระบบเวียง: มีเวียงเชียงใหม่เป็นประธาน และเวียงบริวารได้แก่ เวียงสวนดอก เวียงเจ็ดลิน เวียงบัว และเวียงกุมกาม

N

ที่มา: สุรัสวดี อ๋องสกุล, 2543: 96

มาตราส่วน 1: 65,000

หลังจากช่วงฟื้นฟูเมืองจากการปกครองของพม่าโดยพระยากาวิละ ช่วงต้นรัตนโกสินทร์ใน พ.ศ. 2345 เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านการเมืองการปกครองอย่างมากมาย เมืองเชียงใหม่และรัฐล้านนากลายเป็นเมืองขึ้นของธนบุรีและรัตนโกสินทร์ตามลำดับ จนกระทั่งได้เริ่มการปกครองแบบมณฑลเทศาภิบาลของสยามประเทศใน พ.ศ. 2442 เชียงใหม่จึงถูกลดทอนอำนาจลงกลายเป็นมณฑลหนึ่งในภาคเหนือ ในยุคดังกล่าวส่วนกลางเริ่มเข้ามามีบทบาทในการปกครองเมืองเชียงใหม่มากขึ้น ด้วยความอุดมสมบูรณ์ของป่าไม้ซึ่งเป็นแหล่งทรัพยากรที่มีค่าในสมัยนั้น อังกฤษสนใจที่จะทำการค้ากับเชียงใหม่มากขึ้น และหลังจากที่สยามถูกบังคับลงนามในสนธิสัญญาบาวริ่งเมื่อ พ.ศ. 2398 เชียงใหม่มีการติดต่อกับชาติตะวันตกมากขึ้นส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามมา สถาปัตยกรรมตะวันตกเริ่มมีอิทธิพลในเชียงใหม่ ในตัวเมืองมีการสร้างสะพานเชื่อมทั้ง 2 ฝั่งใน พ.ศ. 2421 รวมทั้งถนนซุปเปอร์ไฮเวย์ และเมื่อทางรถไฟและสถานีรถไฟสร้างเสร็จใน พ.ศ. 2464 กล่าวได้ว่าเป็นการรวมตัวทางเศรษฐกิจกับส่วนกลางอย่างจริงจัง

จนกระทั่ง พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา ได้ยกเลิกการปกครองแบบมณฑลเทศาภิบาล เชียงใหม่มีสถานะเป็นเพียงจังหวัดหนึ่งของประเทศไทยดังในปัจจุบัน ภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ พ.ศ. 2500 เชียงใหม่ถูกชักนำให้ดำเนินนโยบายแนวทางเดียวกันกับกรุงเทพฯ โดยเฉพาะในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520-2524) ซึ่งกำหนดให้เชียงใหม่เป็นศูนย์กลางความเจริญของภาคเหนือ เป็นศูนย์กลางด้านเศรษฐกิจ การขนส่ง อุตสาหกรรมและการท่องเที่ยว นับเป็นยุคที่เชียงใหม่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การเติบโตของเมืองในรูปแบบเช่นนี้ นอกจากจะเป็นการทำลายระบบเมืองโบราณที่มีกลุ่มเวียงทั้งในระดับภูมิภาคและระดับเมืองแล้ว ยังไม่สอดคล้องกับทฤษฎีการพัฒนาเมืองสมัยใหม่ที่สนับสนุนให้เมืองมีบทบาทหน้าที่และขนาดที่ลดหลั่นกันเป็นระบบ ไม่เกิดเมืองที่โตเกินขนาดแบบเมืองโตเดี่ยว

ด้วยแรงผลักดันทางเศรษฐกิจประกอบกับการขาดสำนึกในคุณค่าของโครงสร้างเมืองเก่าซึ่งเป็นเอกลักษณ์เมือง และจุดบอดของการควบคุมอาคารในเมือง ได้ก่อให้เกิดการรื้อถอนอาคารเก่าจำนวนมากลง แทนที่ด้วยอาคารสมัยใหม่ที่ด้อยคุณค่าทางสุนทรียภาพ จากเมืองที่เงียบสงบ เชียงใหม่กลายสภาพเป็นเมืองที่พลุกพล่านไปด้วยรถนานาชนิด อากาศเต็มไปด้วยฝุ่นควัน ถนนหลายสายถูกขยายทำให้ต้นไม้ที่ให้ความร่มรื่นถูกตัดทิ้ง นอกจากรูปแบบเมืองที่เปลี่ยนไปแล้ว สังคมเมืองเชียงใหม่ก็เปลี่ยนแปลงไป มีคนต่างฐานะและชาติพันธุ์อพยพเข้ามาในเชียงใหม่มากมายซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นในเมืองเชียงใหม่

(ดวงจันทร์ อาภาวัชรุตม์ เจริญเมือง, 2541: 1-4 และ ปรานอม ตันสุชานันท์, 2539: 91-100)

3.1.2 ลักษณะทางกายภาพ

เชียงใหม่เป็นจังหวัดที่มีพื้นที่มากที่สุดในภาคเหนือคือ ประมาณ 20,107.057 ตาราง กิโลเมตร ระยะห่างจากกรุงเทพฯโดยทางรถยนต์ประมาณ 697 กิโลเมตร และ 750 กิโลเมตร โดยทางรถไฟ จังหวัดเชียงใหม่มีชายแดนทางด้านทิศเหนือติดต่อกับสหภาพเมียนมาร์ ทางด้านตะวันออกติดต่อกับจังหวัดเชียงราย ลำปางและลำพูน ทางทิศใต้ติดต่อกับจังหวัดตาก ส่วนทางทิศตะวันตกติดต่อกับจังหวัดแม่ฮ่องสอน สภาพภูมิประเทศแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ก) พื้นที่ภูเขาที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเลกว่า 500 เมตร คิดเป็นเนื้อที่ร้อยละ 80 ของพื้นที่จังหวัด เทือกเขาที่สำคัญคือ เทือกเขาแดนลาว เทือกเขาถนนธงชัย เทือกเขาผีปันน้ำ และ ข) พื้นที่ราบลุ่มน้ำและที่ราบเชิงเขา กระจายตัวอยู่ระหว่างหุบเขา มีความอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การเกษตร ได้แก่ ที่ราบลุ่มน้ำปิง ที่ราบลุ่มน้ำฝาง ที่ราบลุ่มน้ำแม่งัด ในด้านการปกครอง จังหวัดเชียงใหม่แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 19 อำเภอ 3 กิ่งอำเภอ และการปกครองท้องถิ่น ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลนครเชียงใหม่ และสุขาภิบาล 27 แห่ง (ผังเมือง, สำนัก, 2537: 2-2 ถึง 2-3)

3.1.3 ทรัพยากรธรรมชาติ

จังหวัดเชียงใหม่มีทรัพยากรธรรมชาติหลักๆคือ ป่าไม้ ด้วยเป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัด มีพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติจำนวน 25 แห่ง มีอุทยานแห่งชาติ 4 แห่ง ได้แก่ อุทยานแห่งชาติดอยอิน-ทนนท์ อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย อุทยานแห่งชาติศรีลานนา และอุทยานแห่งชาติแม่ปิง และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า 3 แห่งคือ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเชียงดาว เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอมก๋อย เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแม่ตืน จังหวัดเชียงใหม่เป็นแหล่งต้นน้ำสำคัญหลายสายของประเทศ มีโครงการพัฒนาที่สำคัญในลุ่มน้ำปิง คือ เขื่อนภูมิพล และโครงการพัฒนาแหล่งน้ำอื่นๆ อาทิ โครงการแม่แตง โครงการเขื่อนแม่กวง โครงการพัฒนาแหล่งน้ำใต้ดินบริเวณแอ่งเชียงใหม่-ลำพูน

นอกจากนี้จังหวัดเชียงใหม่ยังเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของภาคเหนือตอนบน ด้วยความพร้อมทางด้านการคมนาคม ที่พัก ธุรกิจบริการนักท่องเที่ยวจำนวนมาก ในด้านทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวนั้น นอกจากแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติตามพื้นที่ป่าหลายแห่งแล้ว ยังมีสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ โบราณสถานและศาสนสถานเป็นจำนวนมาก เฉพาะที่ขึ้นทะเบียนโบราณสถานมีจำนวน 83 แห่ง ซึ่งส่วนใหญ่จะอยู่ในอำเภอเมืองเชียงใหม่ ฝาง แม่ริม และสารภี นอกจากนี้ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นที่สำคัญอีกหลายอย่างยังก่อให้เกิดการ

ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมตลอดปีเช่นกัน อาทิ เทศกาลสงกรานต์ ประเพณีลอยกระทง เป็นต้น (ผังเมือง, สำนัก, 2537: 2-2 ถึง 2-3)

3.1.4 สภาพเศรษฐกิจ

เศรษฐกิจของจังหวัดเชียงใหม่ มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ในปี พ.ศ. 2536 จำนวน 55,085.085 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 19.06 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดภาคเหนือ โดยมีอัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ในปี พ.ศ. 2532-2536 เฉลี่ยร้อยละ 7.94 ต่อปี และยังมีรายได้เฉลี่ยต่อหัวสูงที่สุดในภาคเท่ากับ 37,781 บาทต่อคนต่อปี

โครงสร้างทางเศรษฐกิจของจังหวัดที่ผ่านมาได้เปลี่ยนจากภาคเกษตรกรรมมาสู่สาขาบริการและอุตสาหกรรมมากขึ้น โดยเฉพาะการขยายตัวอย่างรวดเร็วของการท่องเที่ยวและการบริการที่เกี่ยวเนื่อง รวมทั้งธุรกิจการค้าส่งผลให้มูลค่าสาขาการบริการเพิ่มขึ้นสูงมากเป็นอันดับหนึ่งของมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดตามราคาประจำปี ด้วยมูลค่า 14,518.014 ล้านบาท (คิดเป็นร้อยละ 26.35) รองลงมาคือสาขาการค้าส่งค้าปลีกมีมูลค่า 7,151.722 ล้านบาท (คิดเป็นร้อยละ 12.98) สาขาเกษตรกรรมมีมูลค่า 6,766.493 ล้านบาท (คิดเป็นร้อยละ 22.4) และสาขาอุตสาหกรรมมีมูลค่า 5,174.334 ล้านบาท (คิดเป็นร้อยละ 9.39) (สถิติจังหวัดเชียงใหม่, สำนักงาน, 2538: 103-106)

3.1.5 สังคมและประชากร

ในปี พ.ศ. 2541 จังหวัดเชียงใหม่มีประชากรทั้งสิ้น 1,582,222 คน เป็นชาย 786,732 คน เป็นหญิง 795,490 คน อำเภอที่มีประชากรมากที่สุด คืออำเภอเชียงใหม่ ประชากรในจังหวัดเชียงใหม่ประกอบไปด้วยชาวไทยภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคกลางและภาคอีสาน ที่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในจังหวัดเชียงใหม่ ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ภาษาที่นิยมใช้คือ ภาษาไทยภาคเหนือและภาษาไทยภาคกลาง รวมทั้งชาวเขาในบางส่วนซึ่งจากการสำรวจในปี พ.ศ.2541 พบว่ามีชาวเขาจำนวน 186,369 คนกระจายอยู่ในทุกอำเภอโดยมีอาชีพหลักคือ การทำเกษตรกรรมและการรับจ้าง ในปี พ.ศ. 2541 ความหนาแน่นของประชากรทั้งจังหวัดโดยเฉลี่ย 78.69 คนต่อตารางกิโลเมตร โดยพื้นที่ที่มีความหนาแน่นมากที่สุดได้แก่ เขตเทศบาล โดยมีความหนาแน่น 4,786.58 คนต่อตารางกิโลเมตร (สถิติแห่งชาติ, สำนักงาน, 2542: VI)

สำหรับภายในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ซึ่งมีเนื้อที่ 40 ตารางกิโลเมตร จำนวนประชากร ณ เดือนมิถุนายน ปี พ.ศ. 2543 มีทั้งสิ้น 170,877 คน เป็นชาย 81,489 คน และหญิง 89,388 คน หรือคิดเป็นจำนวนครัวเรือนเท่ากับ 65,917 ครัวเรือน ในจำนวนทั้งหมดนี้

ร้อยละ 82.12 หรือคิดเป็นประชากรจำนวน 140,337 คนถือเป็นประชากรในวัยแรงงานส่วนใหญ่ปฏิบัติงานในสาขาการบริการเป็นหลัก (ทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลนครเชียงใหม่, สำนัก, 2543)

3.1.6 การคมนาคมและขนส่ง

จังหวัดเชียงใหม่เป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งของภาคเหนือ ด้วยระบบโครงข่ายที่สะดวกทั้งทางบกและทางอากาศ ซึ่งติดต่อกันได้ทั้งระดับภูมิภาคและระดับประเทศ (ผังเมือง, สำนัก, 2537: 2-9 และ 5-3)

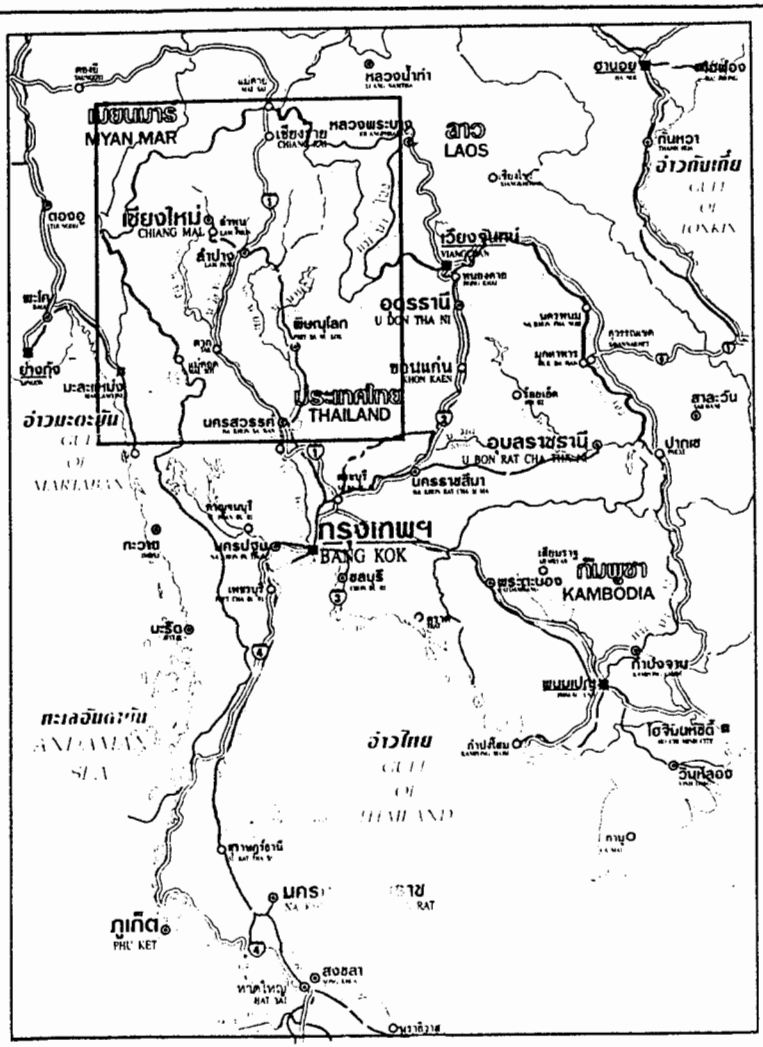
สำหรับโครงข่ายทางบกมีเส้นทางสำคัญดังนี้ (แผนที่ 3.4)

- ระหว่างเชียงใหม่และกรุงเทพฯ โดยทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1 จากกรุงเทพ-นครสวรรค์-ตาก-ลำปาง-พะเยา-เชียงราย และเข้าสู่เชียงใหม่โดยเชื่อมต่อกับทางหลวงหมายเลข 11 ที่ลำปางซึ่งเริ่มจากสิงห์บุรี-นครสวรรค์-พิษณุโลก-แพร่-ลำปาง-เชียงใหม่
- ระหว่างเชียงใหม่และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เชื่อมต่อกับทางหลวงสายหลักภาคเหนือที่จังหวัดตากและพิษณุโลก โดยทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 12 ตาก-ขอนแก่น และเส้นทางเชียงใหม่-นครราชสีมา, เชียงใหม่-อุดรธานี และเชียงใหม่-อุบลราชธานี
- ระหว่างเชียงใหม่และชายแดนพม่า โดยทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 108 เชียงใหม่-ฮอด-แม่สะเรียง-แม่ฮ่องสอน, เส้นทางเชียงใหม่-แม่ริม-ปาย-แม่ฮ่องสอน, ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 107 เชียงใหม่-ฝาง-ท่าตอน และทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 118 เชื่อมต่อกับหมายเลข 110 สายเชียงใหม่-เวียงป่าเป้า-แม่สรวย-เชียงราย-แม่สาย
- เส้นทางรถไฟ ติดต่อระหว่างเชียงใหม่-กรุงเทพ โดยผ่านจังหวัดลำพูน-ลำปาง-พิษณุโลก-นครสวรรค์-ลพบุรี-พระนครศรีอยุธยา โดยมีขบวนรถไฟวิ่งวันละ 7 ขบวนไป-กลับ และวิ่งระหว่างเชียงใหม่-นครสวรรค์ วันละ 2 ขบวนไป-กลับ

สำหรับโครงข่ายทางอากาศ เชียงใหม่มีสนามบินนานาชาติซึ่งเป็นศูนย์กลางเส้นทางบินระยะสั้น เชื่อมระหว่างจังหวัดต่างๆในภาคเหนือ และในระหว่างภาค ปัจจุบันได้เปิดเส้นทางบินระหว่างประเทศ 4 แห่ง ได้แก่คุนหมิง เวียงจันทน์ ฮ่องกง และไทเป

สำหรับการบริการขนส่งสาธารณะภายในชุมชนเมือง มีหลายรูปแบบได้แก่

- รถโดยสารประจำทางหมวด1 เดินรถภายในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ 6 เส้นทาง
- รถโดยสารประจำทางหมวด 2 เดินรถระหว่างเชียงใหม่-กรุงเทพ 3 เส้นทาง
- รถโดยสารประจำทางหมวด 3 เดินรถระหว่างเชียงใหม่-จังหวัดอื่นๆ
- รถโดยสารประจำทางหมวด 4 เดินรถภายในจังหวัดเชียงใหม่ 12 เส้นทาง

แผนที่ 3.4 แสดงโครงข่ายการคมนาคมทางบก ระดับภูมิภาคและภายในเขตเทศบาล

ที่มา: แผนที่ประเทศไทยภาคเหนือ	ไม่ปรากฏมาตราส่วน	ที่มา: สุรพล ดำริห์กุล, 2539: 314	มาตราส่วน 1: 312,500

N

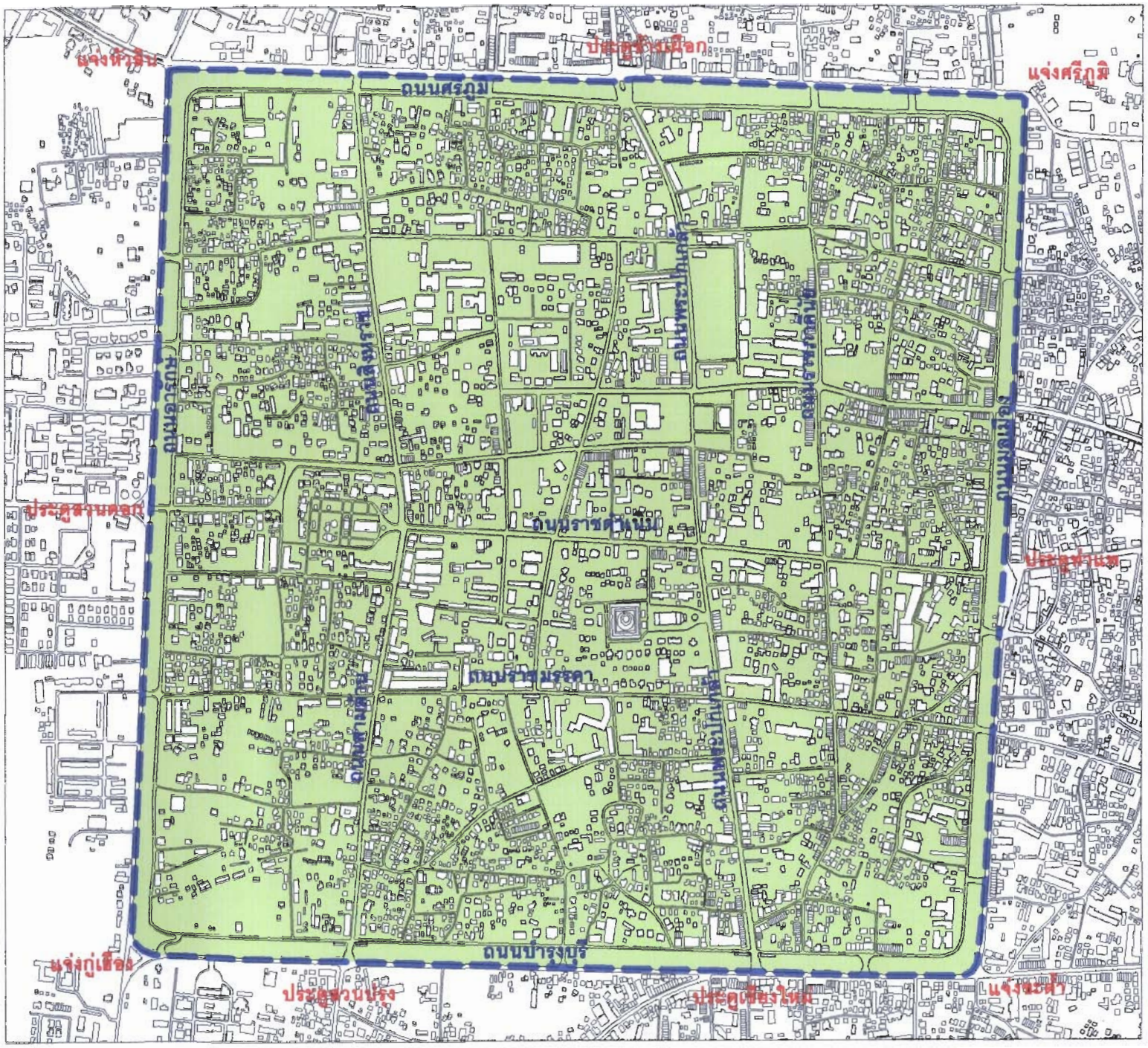
- การขนส่งโดยรถขนาดเล็ก จำนวน 48 เส้นทาง
- การขนส่งไม่ประจำทาง โดยรถสามล้อเครื่อง และรถสามล้อถีบ

3.2 บทบาทและความสำคัญของพื้นที่ศึกษา

สำหรับเขตเมืองเก่าเชียงใหม่ซึ่งเป็นพื้นที่ในการศึกษาครั้งนี้ ตั้งอยู่บนที่ราบลุ่มน้ำปิงทางฝั่งตะวันตก ภายในแนวคูเมืองสี่เหลี่ยมเกือบจัตุรัสกว้างด้านละประมาณ 1.5 กิโลเมตร เนื้อที่ประมาณ 2.5 ตารางกิโลเมตร พื้นที่ดังกล่าวอยู่ภายใต้ความดูแลของเทศบาลนครเชียงใหม่ โดยเป็นพื้นที่ร่วมระหว่างตำบลศรีภูมิและตำบลพระสิงห์ (ดังแผนที่ 3.5)

ด้วยบทบาทความเป็นศูนย์กลางรัฐล้านนาในอดีต ภายในเขตเมืองเก่าจึงยังคงมีโบราณสถาน และศาสนสถานที่สำคัญหลายแห่ง เฉพาะในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่มีวัดถึง 84 วัด ซึ่งส่วนใหญ่ตั้งอยู่ภายในเขตเมืองเก่า รวมทั้งวัดสำคัญ 2 แห่งคือ วัดพระสิงห์และวัดเจดีย์หลวง เนื่องจากวัดพระสิงห์เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธสิหิงค์ พระพุทธรูปสำคัญของเมือง และวัดเจดีย์หลวงเป็นที่ตั้งเสาอินทขีลหรือเสาหลักเมือง นอกจากนี้ยังมีร่องรอยของโครงสร้างเมืองเก่าหลายแห่ง ได้แก่ ประตูเมือง 5 แห่ง กำแพงและคูเมือง แจ่งทั้ง 4 แห่ง โบราณสถานเหล่านี้นอกจากเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญแล้ว ยังเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สำคัญของเชียงใหม่อีกด้วย เหตุดังกล่าวทำให้เกิดธุรกิจบริการการท่องเที่ยวมากมายภายในเขตเมืองเก่า อาทิ เกสท์เฮาส์ (จากการสำรวจพบว่ามีมากกว่า 70 แห่ง), ร้านอาหาร โรงเรียนสอนทำอาหารไทย กิจการให้เช่ายานพาหนะ ร้านอินเตอร์เน็ต เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่จะกระจุกตัวทางด้านตะวันออกของเมือง ซึ่งเป็นจุดเชื่อมต่อระหว่างประตูท่าแพกับพื้นที่รอบนอกคูเมืองด้านริมแม่น้ำปิง รายได้จากการท่องเที่ยวถือเป็นรายได้สำคัญของจังหวัดเชียงใหม่ จากสถิติการท่องเที่ยวในปี พ.ศ. 2542 มีจำนวนผู้เยี่ยมเยือนจังหวัดเชียงใหม่ทั้งสิ้น 3,319,692 คน ก่อให้เกิดรายได้หมุนเวียนในพื้นที่เป็นจำนวน 34,045.18 ล้านบาท (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2543: 20) ดังนั้นความพร้อมของทรัพยากรและธุรกิจการท่องเที่ยวต่างๆ ภายในพื้นที่ศึกษาจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สนับสนุนเศรษฐกิจสาขาการบริการของเมืองเชียงใหม่

ในด้านของโครงข่ายการคมนาคมที่เชื่อมโยงระหว่างพื้นที่ศึกษากับพื้นที่รอบนอกนั้น ทางเชื่อมหลักคือ ถนนขนานคูเมือง 4 ด้านซึ่งในปัจจุบันได้ขยายเขตทางกว้างถึง 22 เมตร จัดการเดินรถทางเดียว และจากถนนรอบคูเมืองจึงถ่ายมาสู่ถนนสายหลักภายในเขตคูเมืองซึ่งได้แก่ ถนนราชดำเนิน ถนนสิงหราช และถนนพระปกเกล้า ตามลำดับ (ดังแผนที่ 3.5) นอกจากถนนราชดำเนินจะเป็นถนนสายหลักด้านการจราจรแล้ว ยังถือเป็นถนนสายหลักที่ใช้ในเทศกาลและงานประเพณีที่สำคัญอีกด้วย อาทิ เป็นเส้นทางขบวนแห่พระพุทธสิหิงค์และนางสงกรานต์ ขบวนแห่ดอกไม้วันบุปผาชาติ

การรับรู้ด้านสุนทรียภาพเมือง: กรณีศึกษาพื้นที่เมืองเก่าเชียงใหม่

แผนที่ 3.5 แสดงพื้นที่ศึกษา

สัญลักษณ์

ขอบเขตพื้นที่ศึกษา

แผนที่ฐาน: กรมการผังเมือง

N
W E
S

0 0.05 0.1
Kilometers

นางสาววิยดา ทรงกิตติภักดี

3.3 การวิเคราะห์สภาพพื้นที่ศึกษา

3.3.1 สภาพภูมิประเทศและธรรมชาติ (LANDFORM AND NATURE)

เมืองเชียงใหม่เป็นเมืองในอุดมคติบนที่ราบหันหลังให้ป่าเขา หันหน้าให้ลำน้ำ การเลือกทำเลบนที่ราบเชิงดอยสุเทพซึ่งลาดจากทางตะวันตกไปตะวันออก นอกจากจะมีดอยสุเทพเป็นปราการธรรมชาติป้องกันข้าศึกศัตรูจากด้านตะวันตกแล้ว ยังได้มีป่าที่เป็นแหล่งน้ำ แหล่งอาหาร รวมทั้งแหล่งผลิตอากาศบริสุทธิ์ให้แก่เมือง(ปรานอม ตันสุขานันท์, 2539: 91) ครั้งตั้งเมืองเชียงใหม่ปรากฏแหล่งน้ำธรรมชาติถึง 4 แหล่งคือ ดอยสุเทพ น้ำแม่ปิง น้ำแม่ข่า และหนองใหญ่หนอิสานหรือหนองบัว (สรัสวดี อ๋องสกุล, 2539: 120-123)

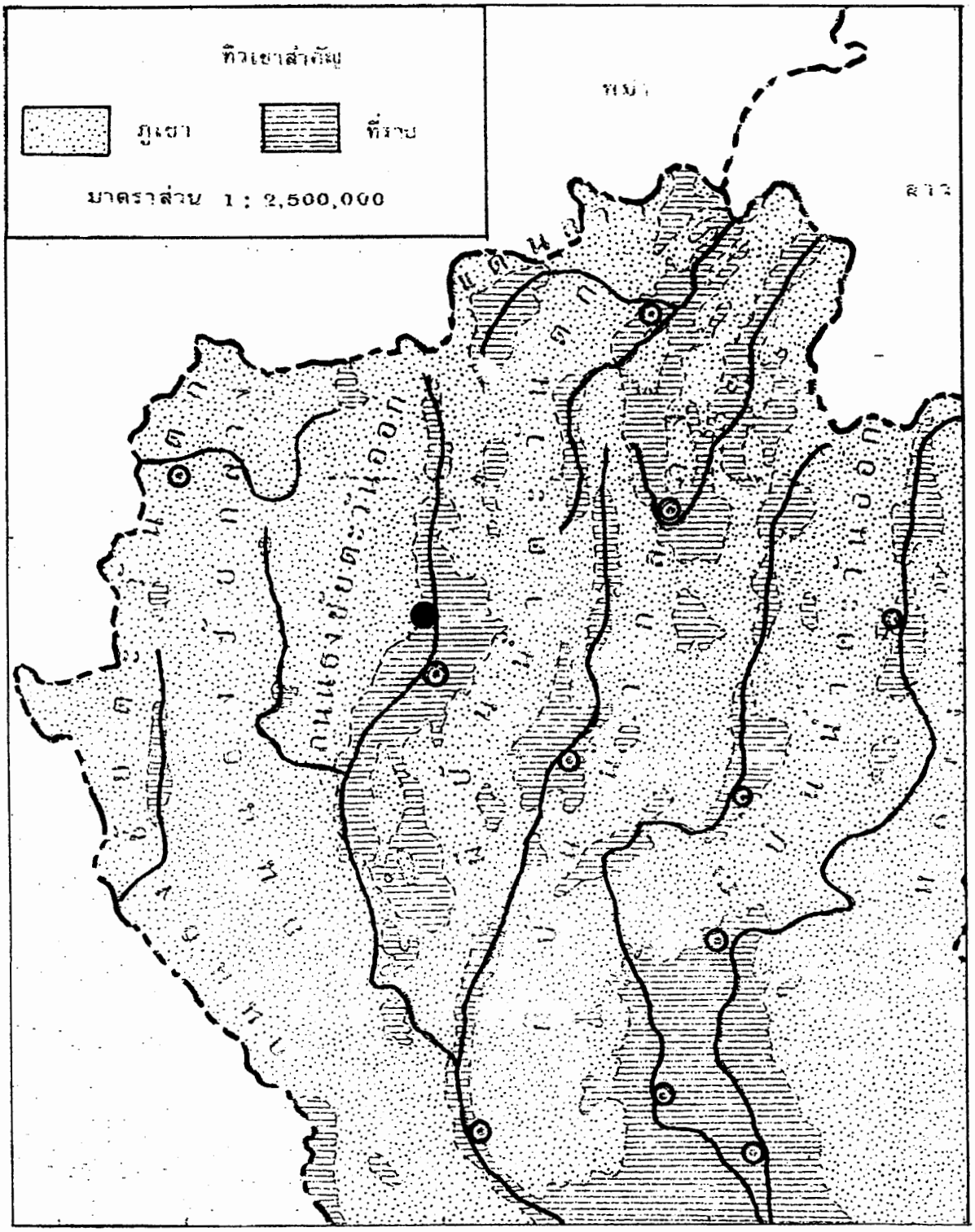
ลักษณะเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาในการเลือกที่ตั้งเมืองที่สืบทอดกันมานาน หากทำเลไม่เป็นมงคลแล้ว เมืองอาจล่มสลายลงได้ วิธีการเลือกทำเลที่ตั้งเมืองตามความคิดของชาวไทยยวนจะพิจารณาจากกายภาพ 3 อย่าง เรียงตามความสำคัญ ดังนี้ (สรัสวดี อ๋องสกุล, 2539: 29) (แผนที่ 3.6)

- มีแม่น้ำ ที่ให้น้ำอุดมสมบูรณ์เพียงพอ ถือเป็นชัยมงคลที่สำคัญ เมืองในล้านนาจึงตั้งอยู่ริมแม่น้ำ อาจเรียกชื่อเมืองตามชื่อแม่น้ำ เช่น เมืองพิงค์เชียงใหม่ เมืองน่าน
- มีที่ราบเพื่อตั้งบ้านเรือนและทำนาในที่ลุ่ม เวลาเลือกพื้นที่จะดูว่า พื้นดินมีสีอะไรและปลูกข้างในปริมาณที่มาก ดังตำนานเจ้าสุวรรณคำแดงอ้างว่า บริเวณแอ่งเชียงใหม่สมบูรณ์ขนาดปลูกข้าวปีหนึ่งกินไปได้ถึงเจ็ดปี
- ภูเขา ในเขตล้านนาเต็มไปด้วยภูเขาและหุบเขา มีความเชื่อว่าภูเขาควรตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของเมืองจึงเป็นมงคล เมืองที่มีชัยภูมิดังกล่าว คือเมืองเชียงใหม่ และเมืองเชียงแสน ภูเขามีฐานะเป็นมิ่งเมือง

นอกจากนี้ในตำนานพื้นเมืองเชียงใหม่ยังกล่าวถึงชัยมงคล 7 ประการ[1]ของที่ตั้งเมือง ซึ่งส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับลักษณะภูมิประเทศ อันได้แก่ (ไกรศรี นิมมานเหมินท์ และคณะ, 2531: 29 อ้างถึงใน วิฑูรย์ เหลียวรุ่งเรือง, 2543: 9) (แผนที่ 3.7)

- อินทขีล ซึ่งเป็นเสาหลักเมืองเดิมของพวกลัวะที่อยู่สะดือของเวียง บริเวณหอเสื้อเมือง(หอเลี้ยงผี) เป็นที่อยู่ของแม่หนูเผือกและลูกหนูเผือกสี่ตัว

[1] วิชาภูมิศาสตร์ดูทำเลสร้างเมืองในสมัยโบราณเรียกว่า"ชัยภูมิ" ซึ่งต้องรู้กายภาพอันเป็นสิ่งมงคลของเมือง เช่น เมืองเชียงใหม่มีชัยมงคล 7 ประการ เมืองพะเยามีชัยมงคล 3 ประการ เป็นต้น (สรัสวดี อ๋องสกุล, 2539: 29-30)

แผนที่ 3.6 แสดงสภาพภูมิประเทศที่ตั้งรัฐล้านนา

ที่มา: นวลศิริ วงศ์ทางสวัสดิ์, 2528: 7

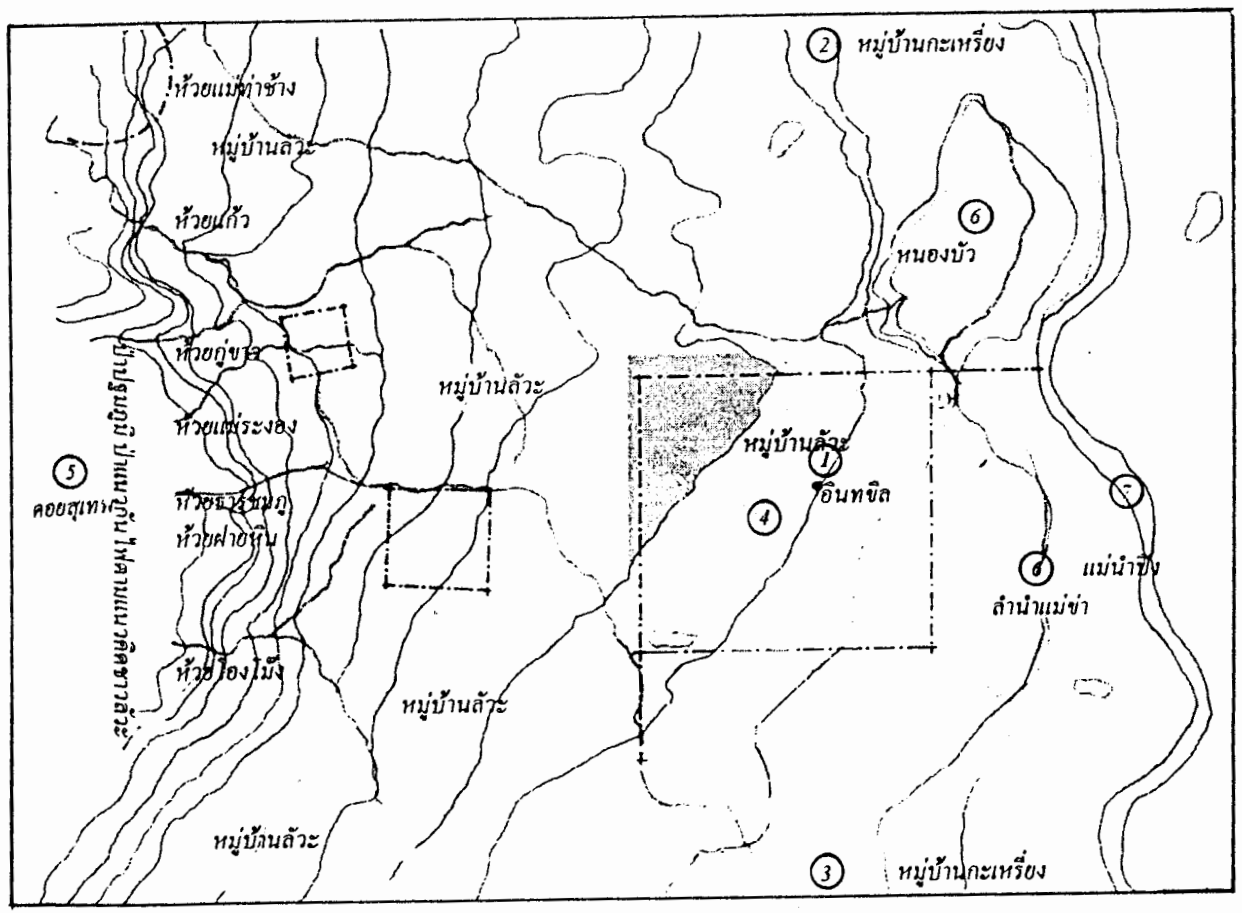
มาตราส่วน 1: 3,000,000

N

- สภาพพื้นที่ภูมิประเทศเป็นที่ราบป่าละเมาะที่กว้างขวางทางทิศหัวเวียงใช้เป็นพื้นที่ตั้งมั่นป้องกันหัวเวียง จากหัวเวียงขึ้นไปทางทิศเหนือจรดบริเวณป่าใหญ่ เป็นที่อยู่ของแม่ฟานเผือกและลูกฟานเผือก (ฟาน คือกวางขนาดเล็ก)
- สภาพพื้นที่ภูมิประเทศของที่ราบป่าละเมาะที่กว้างขวางทางทิศท้ายเวียงใช้เป็นพื้นที่ตั้งมั่นป้องกันท้ายเวียง จากท้ายเวียงลงไปทางทิศใต้จรดดอยหลวงจอมทองเป็นทุ่งที่ราบสลับป่าละเมาะกว้างขวางมากเป็นที่แม่ฟานเผือกใช้เป็นชัยภูมิขับไล่ให้ฝูงหมาป่าพ่ายหนี
- สภาพพื้นที่ภูมิประเทศของที่ตั้งเวียง เชิงดอยสุเทพอยู่ห่างจากแนวสร้างเวียงด้านทิศตะวันตกประมาณ 3 กิโลเมตร ลาดเทไปทางทิศตะวันออกสู่แม่น้ำปิง มีความลาดชันเฉลี่ยประมาณ 0.7 เปอร์เซ็นต์ (วัดจากภายในตัวเวียงระดับด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนืออยู่ที่ระดับ +316 เมตร และทางด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้อยู่ที่ระดับ +309 เมตร) เหมาะแก่การควบคุมและจัดระบบชลประทาน จะเห็นได้ว่าในเขตคูเมืองชั้นในไม่เคยประสบปัญหาน้ำท่วมขังเลย
- ดอยสุเทพและห้วยเจ็ดลิน ภูเขาศักดิ์สิทธิ์ในตำนานมูลศาสนาว่า คือดอยอุจฉุปัพพตะ ทิศตะวันตกของเวียง เป็นที่อยู่อาศัยของฤาษีวาสุเทพ มีป่าไม้ใหญ่อุดมสมบูรณ์ตามแนวเทือกเขาสูงใหญ่ใช้เป็นป้อมปราการป้องกันเวียงทางทิศตะวันตก ห้วยเจ็ดลิน เป็นแหล่งน้ำจากดอยสุเทพที่สามารถหล่อเลี้ยงเป็นประโยชน์กับเวียงได้ตลอดปี โดยมีทางน้ำทั้งหมด 7 สายด้วยกันคือ ห้วยช่างเคี่ยน ห้วยแก้ว ห้วยกู่ขาว ห้วยแม่ระงอง ห้วยธารชมภู ห้วยฝายหิน ห้วยโองโม๊ง
- หนองบัวและลำน้ำแม่ข่า หนองบัวเป็นหนองน้ำใหญ่ซึ่งเป็นแหล่งรับน้ำทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ลำน้ำแม่ข่าจากหนองบัวขนานกับแม่น้ำปิงใช้เป็นที่ระบายน้ำจากเรือกสวนไร่นาและเป็นปราการป้องกันเวียงทางทิศตะวันออก ด้วยลักษณะดังกล่าวเมืองเชียงใหม่จึงไม่มีความจำเป็นต้องขุดคูเมืองเพิ่มอีกหลายชั้นเมื่อเปรียบเทียบกับเมืองอื่นด้วยกัน[2] (ดวงจันทร์ อาภาวัชรุตม์ เจริญเมือง, 2541: 37-40)
- แม่น้ำปิง ซึ่งไหลผ่านด้านตะวันออกของเมืองจะเป็นทั้งแหล่งน้ำขนาดใหญ่ เป็นเส้นทางคมนาคมที่ใช้ติดต่อกับดินแดนทางทิศเหนือและทิศใต้ของเชียงใหม่ เป็นแหล่งอาหารที่อุดมสมบูรณ์ และเป็นปราการป้องกันเวียงทางทิศตะวันออก

---

[2] เมืองโบราณหลายแห่งในเขตภาคเหนือ โดยเฉพาะเมืองที่อยู่บนเนินเขาและมีรูปร่างไม่สม่ำเสมอ เช่น เมืองพร้าว เมืองพระธาตุลำปางหลวง เป็นต้น มักจะสร้างกำแพงล้อมรอบเมืองถึง 3 ชั้นหรือมากกว่า นอกเหนือจากประโยชน์ในการป้องกันข้าศึกศัตรูแล้ว การเก็บน้ำและขักน้ำมาใช้สำหรับการอุปโภคและบริโภคของชาวเมืองก็ถือเป็นเหตุผลสำคัญ (ศรีศักดิ์ วัลลิโภดม, 2529: 86, 88)

แผนที่ 3.7 ลักษณะ ภูมิประเทศการตั้งเมืองเชียงใหม่ตามชัยมงคล 7 ประการ (พ.ศ. 1800)

สัญลักษณ์

1 อินทขีล
2 ที่ราบหัวเวียง
3 ที่ราบท้ายเวียง
4 ภูมิประเทศที่ราบเอียงของเวียง
5 ดอยสุเทพ และห้วยเจ็ดลิน
6 หนองบัว ลำน้ำแม่ข่า
7 แม่น้ำปิง

N

ไม่ปรากฏมาตราส่วน

ที่มา:
วิฑูรย์ เหลียวรุ่งเรือง, 2543: 17

อาจารย์แสงอรุณ รัตกสิกร ได้กล่าวถึงความงามของเมืองเชียงใหม่ที่สัมพันธ์กับลักษณะของธรรมชาติแวดล้อมไว้ว่า *"...การอยู่กันอย่างได้สมดุลย์ระหว่างมนุษย์และธรรมชาติทำให้เชียงใหม่ในอดีตเป็นเมืองที่สวยงาม ชาวเมืองสร้างบ้านแปลงเมืองด้วยการใช้กฎเกณฑ์ศิลปกรรมอย่างเดียวกัน นั่นคือ อาคารมีขนาด รูปแบบ วัสดุก่อสร้างเช่นเดียวกัน อาคารใช้มาตราส่วนของมนุษย์ (Human Scale) เป็นหลัก ไม่ชิงเด่นกันและกัน อาคารศาสนาเท่านั้นที่บรรจุความอลังการเต็มที่ อันเป็นผลของความศรัทธาของชาวเมืองที่มีต่อสิ่งที่ตนเห็นว่าเป็นความดีสูงสุดของชีวิต ทุกบริเวณบ้านเรือนและวัด พืชพันธุ์ไม้จะขึ้นสอดแซม ร่มเขียวชอุ่ม ชาวเมืองยุคนั้นเห็นความสำคัญของพืชพันธ์ไม้ซึ่งเป็นที่ผลิตอาหาร ให้วัสดุก่อสร้าง ช่อมแซม เป็นเชื้อเพลิงเป็นร่มที่กรองความร้อนแรงให้บรรเทาลง ให้ภาพที่งามตาเวลาผลิดอกออกผล เป็นที่เพราะเสนาะหูเพราะนกจะมาร้องขาน ให้ความชื่นใจเพราะกลิ่นหอมของไม้ดอก ธรรมชาติรอบนอกเมืองไม่ถูกทำลายลงเช่นปัจจุบัน ความสมบูรณ์ของป่าทำให้น้ำลำธารไม่แล้งและสะอาดตลอดปี...มนุษย์โลกทุกผู้ทุกนามย่อมสามารถสัมผัสความงามนั้นได้และเกิดความปิติเช่นเดียวกัน..."* (แสงอรุณ รัตกสิกร, 2540: 75)

<u>วิเคราะห์สภาพพื้นที่</u>

โดยลักษณะของพื้นที่ศึกษา พิจารณาในแง่ของความสัมพันธ์ระหว่างภูมิประเทศกับภูมิทัศน์เมืองแล้ว องค์ประกอบทางกายภาพที่สะท้อนถึงความงามของความสัมพันธ์ดังกล่าว ได้แก่

- คูเมือง ที่ล้อมรอบแนวกำแพงทั้ง 4 ด้าน เป็นสิ่งที่แสดงถึงการใช้ประโยชน์จากภูมิประเทศทั้งในเชิงสุนทรียภาพและประโยชน์ใช้สอย ปัจจุบันคูเมืองดังกล่าวยังคงทำหน้าที่รับน้ำที่ไหลมาจากห้วยแก้วตามปกติ
- อาคารบ้านเรือน ที่มีขนาด รูปแบบ และมีความกลมกลืนกับสภาพธรรมชาติทั้งในแง่ของสีสัน วัสดุก่อสร้าง ขนาดที่อยู่ในมาตราส่วนของมนุษย์ (Human Scale)

  แต่ในปัจจุบันปัญหาสภาพแวดล้อมที่สำคัญมากที่สุดปัญหาหนึ่งก็คือ อาคาร สิ่งก่อสร้างสมัยใหม่ที่สร้างขึ้นโดยอำเภอใจ ขาดความเข้าใจในบริบทของเมืองประวัติศาสตร์ ทั้งรูปทรง ขนาด สัดส่วน รูปแบบ ความหนาแน่นของมวลอาคาร สีสัน วัสดุพื้นผิว ตลอดจนกิจกรรม เหล่านี้ล้วนก่อให้เกิดปัญหามลทัศน์อย่างรุนแรง ทำลายคุณค่าความงามของเมืองเชียงใหม่ในอดีตซึ่งสร้างขึ้นอย่างสอดคล้องกับสภาพธรรมชาติที่แวดล้อมเมือง (แสงอรุณ รัตกสิกร, 2540: 75, ปรานอม ตันสุขานันท์, 2539: 100, สถาบันวิจัยสังคม, 2539: 6-88, ดวงจันทร์ อาภาวัชรุตม์ เจริญเมือง, 2541: 137)
- พืชพันธุ์ธรรมชาติ ที่ขึ้นสอดแทรกอยู่ร่วมกับสิ่งปลูกสร้าง ทำให้ภาพรวมของเมืองมีความเขียวชอุ่มกลืนไปกับสีเขียวของดอยสุเทพ รับกับน้ำปิงที่ไหลผ่านทางตะวันออกของเมือง

อย่างไรก็ตามจากการขยายตัวของเมืองที่รวดเร็ว รัฐไม่สามารถควบคุมการจัดสรรที่ทำกินที่เหมาะสม พื้นที่ธรรมชาติถูกบุกรุกอย่างรุนแรง การตัดต้นไม้เพื่อขยับขยายสิ่งก่อสร้างทั้งอาคาร ถนน และแม้กระทั่งเพื่อกิจกรรมประจำชาติเพียงครั้งเดียว (เทศบาลได้ตัดต้นทรงบาดาลตามริมถนนราชดำเนินเพื่อต้อนรับมหกรรมกีฬาซีเกมส์) เชียงใหม่ไม่สามารถรักษาความเป็นวนานครซึ่งเป็นเอกลักษณ์สำคัญได้ต่อไป (แสงอรุณ รัตกสิกร, 2450: 75, ปรานอม ตันสุชานันท์, 2539: 102, สถาบันวิจัยสังคม, 2539: 6-103, ดวงจันทร์ อาภาวัชรุตม์ เจริญเมือง, 2541: 3)

3.3.2 รูปร่าง ขนาด และความหนาแน่นของเมือง (SHAPE, SIZE AND DENSITY)

จากลักษณะทางกายภาพของเมืองนั้น มีหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่าเมืองเชียงใหม่มีคูเมืองและกำแพงเมืองเป็นสองชั้นหรือสองระยะเวลาของการก่อสร้างที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ส่วนที่เป็นคูเมืองและกำแพงเมืองรูปสี่เหลี่ยมเกือบจัตุรัสที่นิยมเรียกกันว่า เมืองชั้นใน จะเป็นบริเวณเมืองหลักที่เข้าใจกันว่าได้รับการก่อสร้างมาตั้งแต่ครั้งสมัยพระเจ้ามังราย[3] กำแพงเมืองส่วนนี้ก่อด้วยอิฐอยู่บนเชิงเทินที่เป็นดินมีขนาดความกว้างของเมืองประมาณ 1,600 เมตร และยาวประมาณ 1,500 เมตร มีป้อมมุมเมืองอยู่ 4 ป้อม และประตูเมือง 5 ประตู ทุกวันนี้กำแพงเมืองก่ออิฐถูกรื้อทำลายไปจนหมดสิ้นยังคงเหลือร่องรอยให้เห็นอยู่บ้างตามส่วนที่ต่อกับป้อมมุมเมืองทั้ง 4 มุม ส่วนประตูเมืองทั้ง 5 ประตูถูกรื้อลงไปทั้งหมด และไม่ทราบว่ารูปร่างของประตูเมืองเดิมเป็นอย่างไร สำหรับร่องรอยของประตูเมืองที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันจำนวน 4 ประตูนั้นเป็นสิ่งก่อสร้างที่เพิ่งสร้างประมาณสี่สิบปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2503) ยกเว้นที่ประตูท่าแพที่สร้างจากภาพถ่ายที่ถ่ายไว้เมื่อ พ.ศ. 2442 โดยสร้างใหม่เมื่อ พ.ศ. 2529 นี้เอง นอกจากนี้ยังมีกำแพงเมืองเชียงใหม่อีกส่วนคือ กำแพงเมืองชั้นนอก กำแพงเมืองนี้มีลักษณะเป็นกำแพงดินมีร่องรอยก่ออิฐเป็นเชิงเทินและมีใบเสมาอยู่ด้านบน กำแพงส่วนนี้เริ่มจากมุมกำแพงเมืองสี่เหลี่ยมด้านตะวันตกเฉียงใต้บริเวณแจ่งกู่เฮือง พุ่งตรงไปทางทิศใต้และหักโค้งโอบอ้อมเอากำแพงเมืองด้านทิศใต้และทิศตะวันออกไว้จนไปสิ้นสุดที่แจ่งศรีภูมิ ตามแนวกำแพงดังกล่าวมีประตูเมืองที่ยังปรากฏชื่ออยู่ 2 แห่ง คือ ประตูหายยา และประตูขัวก้อม (สุรพล ดำริห์กุล, 2538: 199-200)

แต่จากการวิเคราะห์โดย นวลศิริ วงศ์ทางสวัสดิ์ มีความเห็นว่ากำแพงเมืองทั้ง 2 ส่วนนี้น่าจะสร้างไปพร้อมๆ กัน โดยเริ่มจากการพิจารณาจากขนาดของเมืองก่อน ในตำนานกล่าว

---

[3] พิจารณาจากตำนานต่างๆ เข้าใจว่ากำแพงชั้นในน่าจะก่อด้วยดินในสมัยพญามังราย(พ.ศ.1804-1854) แล้วจึงก่อด้วยอิฐในสมัยของพญาแก้ว(พ.ศ.2038-2068) เพราะเป็นระยะที่กองทัพจากกรุงศรีอยุธยาใช้ปืนใหญ่เข้าโจมตีจึงต้องปรับปรุงกำแพงเมืองให้แข็งแรง (สรัสวดี อ๋องสกุล, 2539: 147-149)

ว่า น้ำแม่ข่าไหลโอบกอดตัวเมือง ดังนั้นเมืองเชียงใหม่แต่แรกเริ่มจะต้องมีพื้นที่จรดลำน้ำข่า เมื่อทำการวัดด้านกว้างของเมืองโดยวัดผ่านใจกลางเมืองจากคูเมืองทิศตะวันตกไปยังลำน้ำแม่ข่าได้ระยะทาง 2,250 เมตร และเมื่อวัดด้านยาวของเมืองจากคูเมืองทิศเหนือไปยังคูเมืองชั้นนอกด้านใต้ ได้ระยะทาง 2,500 เมตร ถึงแม้จะเทียบเป็นวาแล้วจะไม่ได้ ขนาดกว้าง 900 วา และยาว 1000 วา ดังในตำนานต่างๆ ก็ตาม แต่ขนาดเมืองดังกล่าวมีสัดส่วนด้านกว้างต่อด้านยาวเท่ากับ 9: 10 พอดี ดังนั้นขนาดเมืองเชียงใหม่แต่แรกเริ่มจะต้องครอบคลุมถึงคูเมืองชั้นนอก (ดังแผนที่ 3.8) ส่วนตัวเมืองรูปสี่เหลี่ยมจตุรัสซึ่งมีขนาดกว้างและยาวด้านละ 1,600 เมตรนั้น คงจะสร้างขึ้นพร้อมกันแต่แรกเริ่ม เพราะได้มีการกล่าวถึงประตูเชียงใหม่ซึ่งเป็นประตูทางทิศใต้ของเมืองรูปสี่เหลี่ยมจตุรัส ตั้งแต่ พ.ศ. 1862 ซึ่งตรงกับรัชสมัยของพญามังราย และต่อมาในสมัยพระเจ้าสามฝั่งแกน ได้มีการเจาะกำแพงเมืองด้านทิศใต้ให้เป็นประตูอีกแห่งหนึ่ง[4]เมื่อ พ.ศ. 1945 ประตูนั้นได้ชื่อว่าประตูสวนแห่ ปัจจุบันเรียกว่า ประตูสวนปรุง จึงอาจสรุปได้ว่ากำแพงเมืองทั้ง 2 ส่วนนี้น่าจะสร้างมาพร้อมๆ กัน ต่อมาภายหลังในสมัยพระเมืองแก้ว ในปี พ.ศ. 2061 ได้มีการบูรณะโดยทรงให้รื้อปราสาทที่บ้านศรีภูมิ[5] ด้านนอกกำแพงเมืองทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งเป็นที่ประทับของพระเจ้าติโลกราชเรื่อยมาจนถึงสมัยของพระองค์ และได้มีการก่ออิฐในส่วนของกำแพงเมืองชั้นในรูปสี่เหลี่ยมจตุรัส ส่วนกำแพงชั้นนอกนั้นก่อด้วยดิน จวบจนถึงสมัยพระเจ้ากาวิละได้มีการบูรณะกำแพงและคูเมือง โดยเริ่มจากการซ่อมแซมกำแพงเมืองชั้นในทั้ง 4 ด้าน ป้อมทั้ง 4 มุม ประตูเมืองทั้ง 5 ให้แข็งแรง และขุดลอกคูเมืองชั้นในให้ลึกและกว้างในปี พ.ศ. 2339 ต่อมาได้ขุดลอกคูเมืองชั้นนอกจากแจ่ง[6]กู่เฮืองไปถึงประตูหายยา อีก 2 ปีได้มีการบูรณะกำแพงเมืองชั้นนอกจากแจ่งศรีภูมิเวียนขวาไปตามลำดับ (นวลศิริ วงศ์ทางสวัสดิ์, 2529: 112-115)

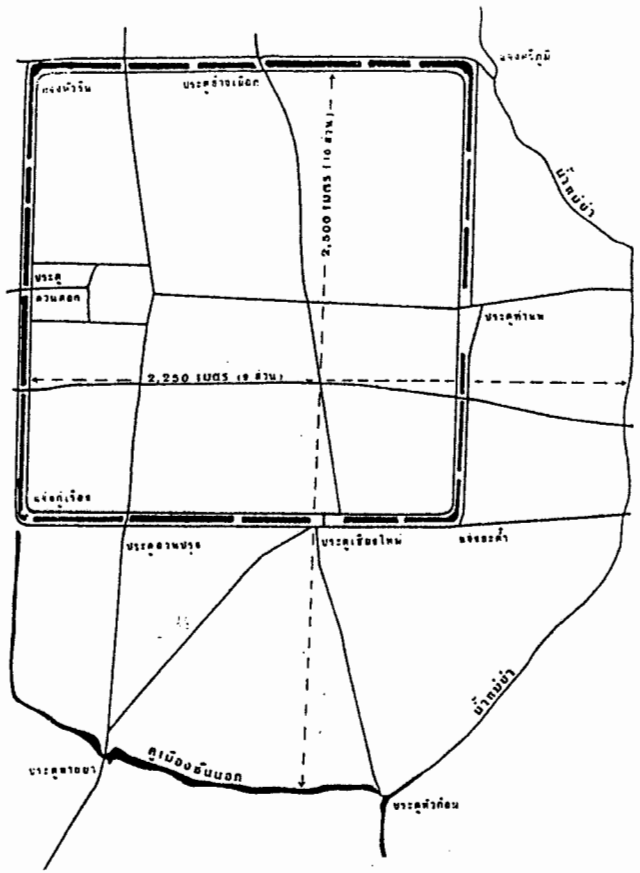
บริเวณภายในตัวกำแพงเมืองที่เรียกว่า"ในเวียง"นั้น ประกอบด้วย"คุ้มหลวง"อันเป็นที่พำนักของเจ้าเมือง ติดกับคุ้มหลวงจะเป็นลานโล่งกว้างเรียกว่า"ข่วง"(สนามชัย) บริเวณใกล้กับข่วงมีวัดชิดอยู่กับด้านใดด้านหนึ่งมีชื่อเรียกว่า"วัดหัวข่วง" นอกจากนี้ก็เป็นย่านพำนักอาศัยของพวกขุนนางและผู้มีฐานะซึ่งเป็นเจ้าของที่นาจำนวนมากในชนบทรอบๆ ตัวเมือง ในตัวเมืองมีหลายๆ หมู่บ้านแต่ละหมู่บ้านมีวัดหลักประจำหมู่บ้าน มีถนนหลักและถนนซอย

---

[4] เพื่อให้พระมารดาของพระองค์สามารถเสด็จมาจากตำหนักที่บ้านสวนแห่เพื่อมาทอดพระเนตรการก่อสร้างเจดีย์หลวงได้สะดวกขึ้น

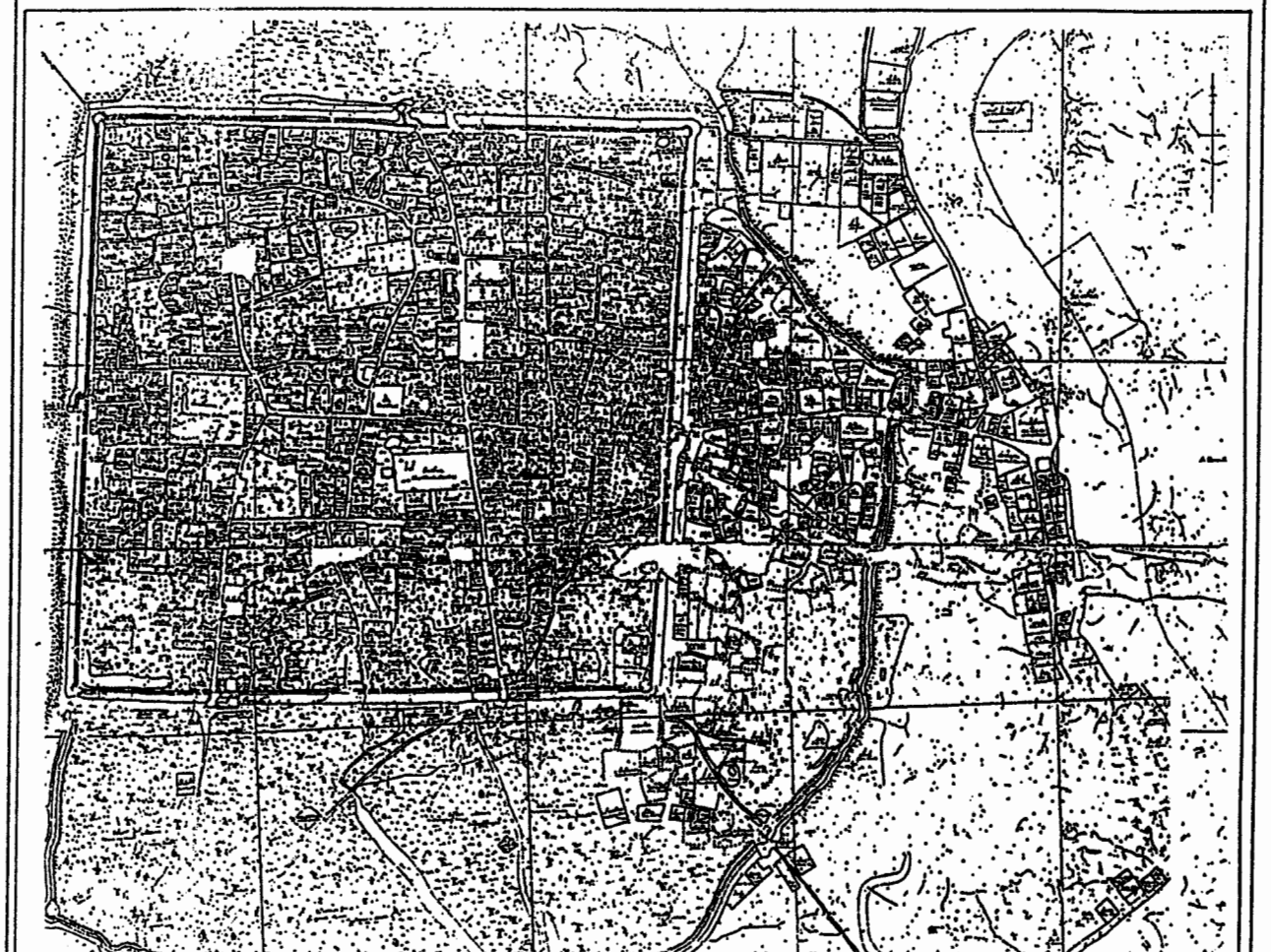
[5] ในสมัยพระเจ้าติโลกราช ได้มีพระเถรพุกามรับอาสาสมเด็จพระบรมราชาธิราช กรุงศรีอยุธยา ที่จะทำลายไม้นิโครธอันเป็นศรีเมืองนครเชียงใหม่ให้ชะตาเมืองอ่อนลง ซึ่งพระเถรรูปดังกล่าวได้ทูลให้พระเจ้าติโลกราชโค่นไม้นิโครธ และสร้างราชมณเฑียรในที่ดังกล่าวแทน (พระยาประชากิจกรจักร, 2504: 364-366)

[6] แจ่ง หมายถึง ที่ระหว่างเส้นตรงมาตัดกัน (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2534: 356)

แผนที่ 3.8 แสดงแนวกำแพงและขนาดเมืองเชียงใหม่

ที่มา: นวลศิริ วงศ์ทางสวัสดิ์, 2529: 113 | ไม่ปรากฏมาตราส่วน

แผนที่ 3.9 แสดงรูปร่างเมือง และลักษณะทางสัญจรในอดีต

ที่มา: แผนที่เมืองนครเชียงใหม่ หอสมุดแห่งชาติ, ม.ป.ป. | ไม่ปรากฏมาตราส่วน

N

เชื่อมโยงแต่ละหมู่บ้านต่างๆ ถึงกัน ถนนหลักตัดเป็นเส้นตรงตั้งฉากตามแนวแกนของทิศทั้ง 4 ส่วนถนนซอยมีลักษณะเป็นเส้นตรงบ้างคดเคี้ยวบ้างไม่แน่นอน ความกว้างของถนนหลักกว้างพอเกวียน 2 เล่มสวนกันได้ ส่วนถนนซอยกว้างพอเกวียนสัญจรผ่านได้สะดวก ถนนซอยในละแวกบ้านบางเส้นจะแคบพอคนเดินได้เท่านั้น เพราะเป็นเส้นทางสัญจรที่เชื่อมละแวกบ้านแต่ละหลังให้สัมพันธ์กัน แต่ละหมู่บ้านโดยเฉพาะบริเวณใกล้กับวัดจะมีหนองน้ำขนาดใหญ่ (วิวัฒน์ เตมีย์พันธ์, 2526: 18 อ้างถึงใน วิวัฒน์ เตมีย์พันธ์, 2540: 23) (แผนที่ 3.9)

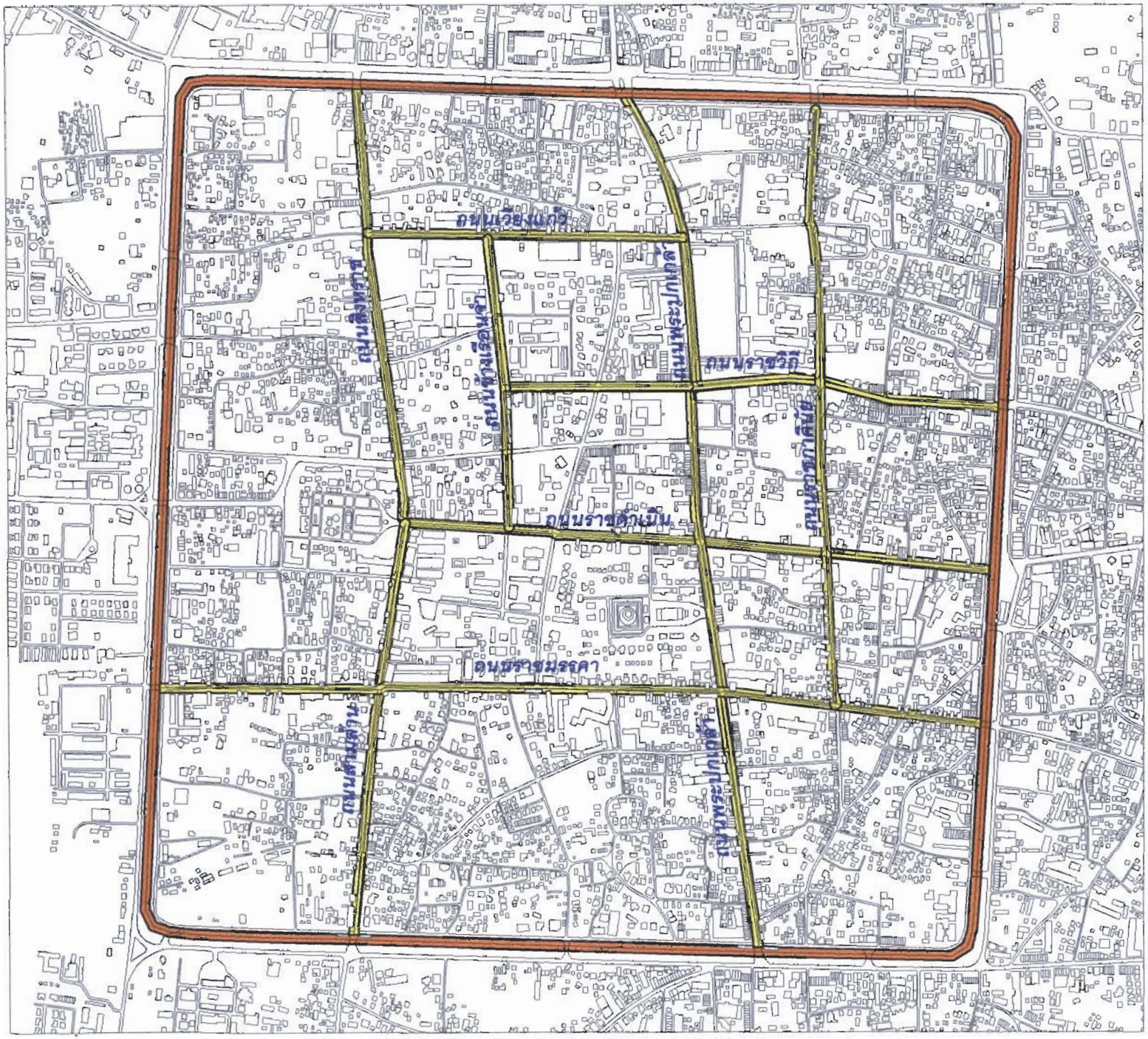
ในช่วงการฟื้นฟูเมืองเชียงใหม่ของพระเจ้ากาวิละ ปี พ.ศ. 2338 ได้มีการกวาดต้อนผู้คนรวมทั้งพระสงฆ์จากหลายกลุ่มชาติพันธุ์ โดยสันนิษฐานว่าพระเจ้ากาวิละได้กำหนดเขตให้ตั้งบ้านเรือนแยกกันออกไปเพื่อไม่ให้มีโอกาสรวมตัวกันได้ ซึ่งในปัจจุบันการผสมผสานทางวัฒนธรรมได้ทำให้ความแตกต่างทางชาติพันธุ์มีความเบาบางลงไปมาก ประชากรแต่ละกลุ่มกระจายตัวอยู่ทั้งในและนอกเมือง สำหรับกลุ่มคนในเมือง อาทิ ชาวพม่า (คนล้านนาเรียกว่าม่าน) ตั้งถิ่นฐานอยู่ทั้งในและนอกกำแพงสี่เหลี่ยมด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้ หรือบริเวณแจ่งคะท้ำ มีวัดม่านแจ่งคะท้ำในเวียง ปัจจุบันคาดว่าน่าจะเป็นวัดทรายมูล(พม่า) (อรุณรัตน์ วิเชียรเขียว, 2540: 210-222)

<u>วิเคราะห์สภาพพื้นที่</u>

โดยลักษณะของพื้นที่ศึกษา พิจารณาในแง่ของรูปร่าง ขนาด และความหนาแน่นของเมือง อาจกล่าวได้ว่าองค์ประกอบทางกายภาพที่สำคัญ ได้แก่ (ดังแผนที่ 3.10)

- กำแพง แจ่ง คูเมือง และ ประตูเมือง แนวกำแพงเมืองที่ยังคงเหลืออยู่บางส่วนรวมทั้งแจ่งทั้ง 4 มุม คูเมืองที่ล้อมรอบและประตูเมืองทั้ง 5 แห่ง เป็นองค์ประกอบสำคัญซึ่งเน้นให้เห็นรูปร่างเมืองรูปสี่เหลี่ยมเกือบจตุรัสอย่างชัดเจน

  อย่างไรก็ตามกำแพงเมืองและประตูเมืองบางส่วนยังถูกบุกรุกทำลายโดยไม่เห็นคุณค่าของโบราณสถาน ไม่ว่าจะเป็นการปักเสาไฟฟ้าตามแนวกำแพงเดิม การถมคูเมืองบริเวณช่วงประตูท่าแพเพื่อสร้างอาคารพาณิชย์ ตลอดจนการใช้พื้นที่แนวกำแพงเมืองขายสินค้า นอกจากเป็นการใช้พื้นที่อย่างไม่รู้ค่าแล้วยังเป็นการบดบังทัศนวิสัยที่สวยงามอีกด้วย (แสงอรุณ รัตกสิกร, 2540: 76, ปรานอม ตันสุชานันท์, 2539: 102)
- ถนน จากแนวกำแพงที่ล้อมเมืองเป็นรูปสี่เหลี่ยม แบ่งการใช้พื้นที่ภายในเมืองออกโดยมีแนวถนนสายหลักที่เชื่อมทางสัญจรระหว่างแต่ละประตูเข้าหากัน ลักษณะเกือบจะเป็นตาตาราง ก่อให้เกิดพื้นที่ย่อยระหว่างแต่ละแยก และภายในพื้นที่ย่อยเหล่านี้แบ่งการใช้พื้นที่ย่อยๆ โดยมีถนนสายรองเชื่อมแต่ละพื้นที่ย่อยๆเข้าหากัน ถนนสายหลักได้แก่ถนนราชดำเนิน ถนนพระปกเกล้า ถนนสิงหราช ถนนสามล้าน ถนนราชมรรคา ถนนราชภาคินัย

การรับรู้ด้านสุนทรียภาพเมือง: กรณีศึกษาพื้นที่เมืองเก่าเชียงใหม่

แผนที่ 3.10 แนวคูเมืองและถนนสายหลัก

สัญลักษณ์

- แนวคูเมือง
- ถนนสายหลัก

แผนที่ฐาน: กรมการผังเมือง

N W E S

0 0.05 0.1 Kilometers

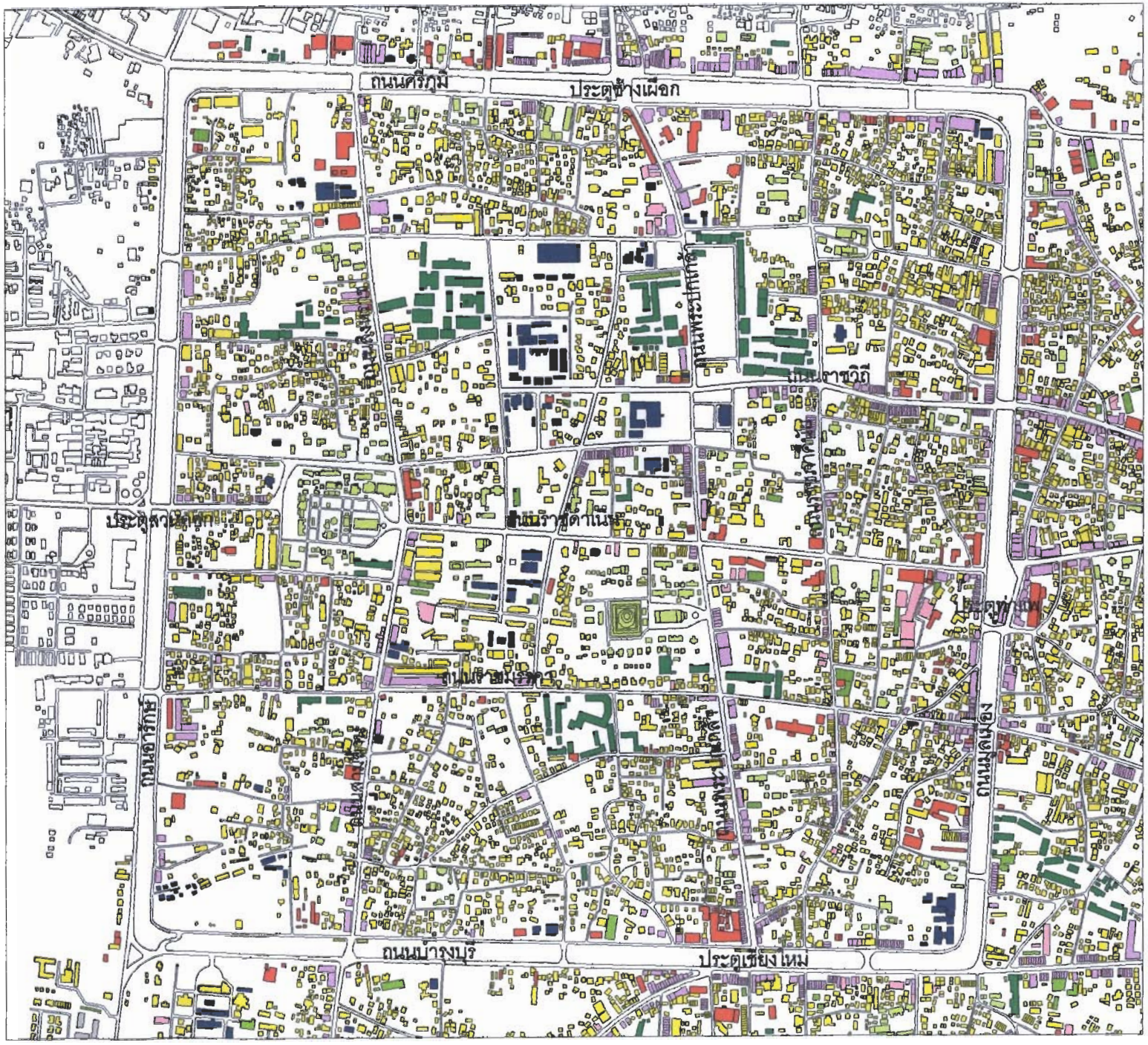
นางสาววิยดา ทรงกิตติภักดี

- นอกจากนี้ถนนที่ล้อมรอบพื้นที่เมืองทั้ง 4 ด้าน ก็ถือได้ว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญเช่นกัน ได้แก่ ถนนศรีภูมิ ถนนมูลเมือง ถนนบำรุงบุรี ถนนอารักษ์
- ลักษณะการกระจุกตัวของประชากรและการใช้ที่ดิน จากการเดินสำรวจและแปลภาพถ่ายอากาศ พบว่าประชากรกระจายตัวทั่วพื้นที่ แต่ไม่หนาแน่นมากนัก โดยดูจากลักษณะบ้านเรือนและสิ่งปลูกสร้างที่ส่วนใหญ่ยังคงเป็นอาคาร 2 ชั้น อาคารสูง 3-4 ชั้นยังมีเป็นสัดส่วนที่น้อย บริเวณที่มีความหนาแน่นของประชากรต่างจากบริเวณอื่นอย่างเห็นได้ชัด ได้แก่ (ดังแผนที่ 3.11)
  - บริเวณริมถนนมูลเมืองที่มีประชากรหนาแน่นกว่าบริเวณอื่น เนื่องจากเป็นย่านธุรกิจเพื่อการท่องเที่ยวและย่านพาณิชยกรรม มีการสร้างอาคารสูงขึ้นหลายแห่ง เป็นบริเวณที่มีการกระจุกตัวของอาคารสมัยใหม่มากที่สุดภายในพื้นที่เขตเมืองเก่า
  - ทางเหนือของเมือง บริเวณระหว่างถนนราชภาคินัย - ถนนพระปกเกล้า - ถนนสิงหราช เป็นชุมชนที่มีประชากรอาศัยเบาบางกว่าบริเวณอื่น เนื่องจากบริเวณนี้เป็นที่ตั้งของสถานที่ราชการหลายแห่ง อาทิ โรงเรียนยุพราชราชวิทยาลัย วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงใหม่ เป็นต้น
  - ทางตะวันตกเฉียงใต้ของเมือง บริเวณสวนสาธารณะหนองบวกหาด พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่โล่ง มีการปลูกสร้างเบาบางมากที่สุดภายในเขตเมืองเก่า

3.3.3 กระสวนและลักษณะของเนื้อเมือง (URBAN GRAIN)

จากการเดินสำรวจและการแปลภาพถ่ายอากาศ พบว่าภายในพื้นที่เมืองรูปสี่เหลี่ยมซึ่งมีถนนตัดกันเกือบเป็นตาตาราง สามารถแบ่งลักษณะของเนื้อเมืองออกเป็น 3 ประเภทด้วยกันคือ (แผนที่ 3.12)

- เนื้อเมืองละเอียด ได้แก่บริเวณที่เป็นชุมชนพักอาศัยทั่วไปและประกอบธุรกิจบางส่วน พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นเนื้อเมืองประเภทดังกล่าว โดยดูจากขนาดอาคารที่เล็กใกล้เคียงกัน ส่วนใหญ่ยังคงเป็นบ้านพักอาศัยสูง 2 ชั้น รวมทั้งวัดขนาดเล็กที่กระจายอยู่ทั่วไป สำหรับอาคารสูง 3-4 ชั้นมีบ้างแนวริมถนน กลุ่มอาคารเหล่านี้กระจายตัวไปตามพื้นที่ย่อยๆ ซึ่งเกิดจากการตัดกันของถนนทั้งสายหลักและสายรอง
- เนื้อเมืองหยาบ ได้แก่บริเวณที่ตั้งอาคารสาธารณะ ได้แก่
  - กลุ่มอาคารราชการในบริเวณระหว่างถนนราชภาคินัย - ถนนพระปกเกล้า – ถนนสิงหราช อาทิ ศูนย์วัฒนธรรมเชียงใหม่ ศาลแขวงเชียงใหม่ สำนักงานยาสูบเชียงใหม่ วิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่ เรือนจำกลาง เป็นต้น

การรับรู้ด้านสุนทรียภาพเมือง: กรณีศึกษาพื้นที่เมืองเก่าเชียงใหม่

แผนที่ 3.11

แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน

สัญลักษณ์

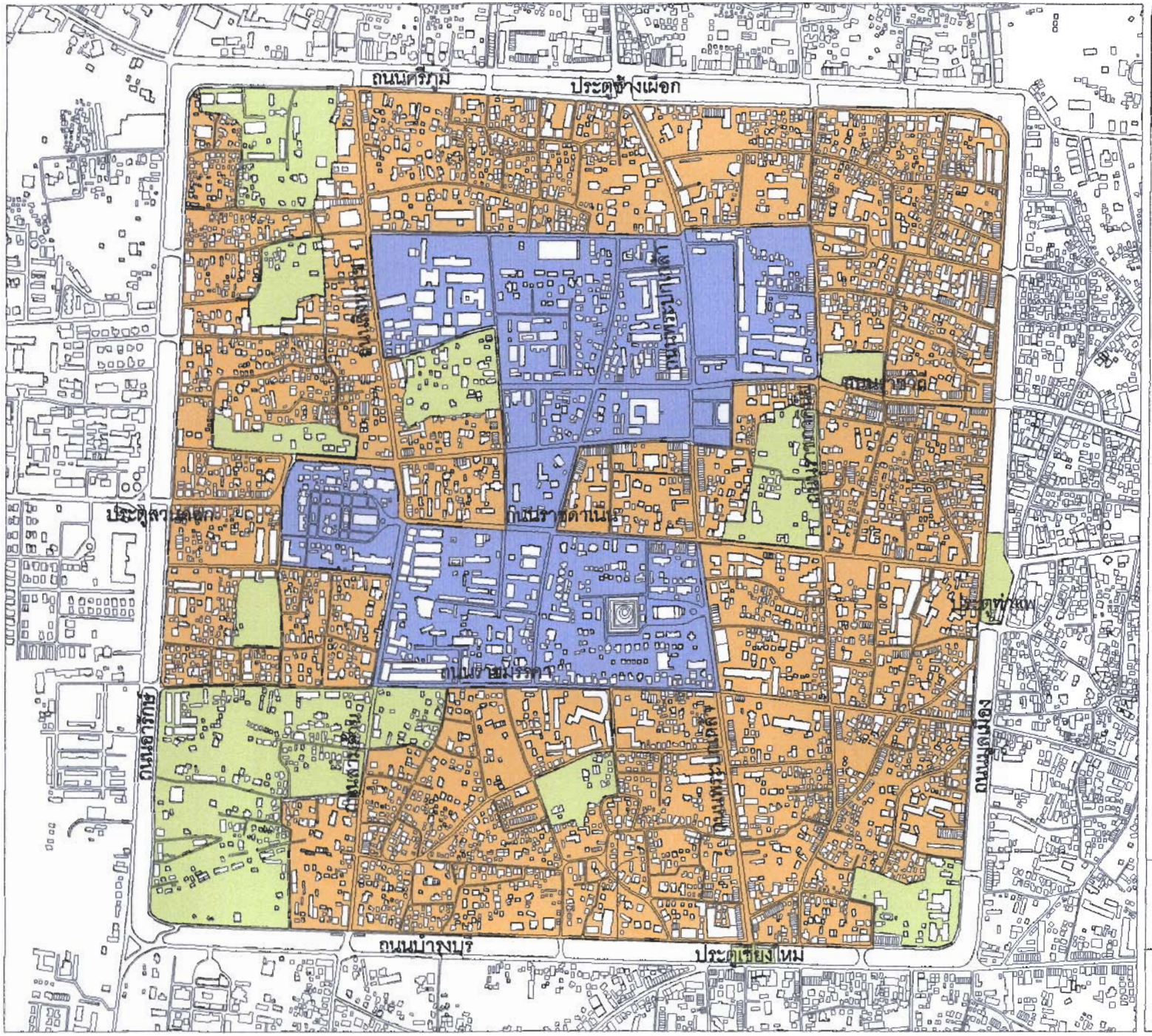
- ที่อยู่อาศัย
- พาณิชยกรรม
- พาณิชย์ - พักอาศัย
- คลังสินค้า
- เกษตรกรรม
- ศาสนสถาน
- สถาบันการศึกษา
- สถาบันราชการ

แผนที่ฐาน: กรมการผังเมือง

N W E S

0 0.05 0.1 Kilometers

นางสาววิยดา ทรงกิตติภักดี

การรับรู้ด้านสุนทรียภาพเมือง: กรณีศึกษาพื้นที่เมืองเก่าเชียงใหม่

แผนที่ 3.12

แสดงลักษณะเนื้อเมือง

สัญลักษณ์

- เนื้อเมืองหยาบ
- พื้นที่โล่ง
- เนื้องเมืองละเอียด

แผนที่ฐาน: กรมการผังเมือง

N W E S

0 0.05 0.1 Kilometers

นางสาววิยดา ทรงกิตติภักดี

- อาคารสาธารณะที่ตั้งอยู่เดี่ยวๆ อาทิ โรงเรียน โรงแรมขนาดใหญ่ ตลาด วัดขนาดใหญ่

- บริเวณพื้นที่โล่งสาธารณะ มีลักษณะเนื้อเมืองที่ต่างออกไป อาทิ สวนสาธารณะ หนองบวกหาด ข่วงประตูเมือง ข่วงหน้าวัด พื้นที่โล่งหน้าอาคาร พื้นที่โล่งเหล่านี้กระจายตัวอยู่ตามจุดต่างๆ ของเมือง

3.3.4 พื้นที่เปิดโล่ง (OPEN SPACES)

ในอดีต ลักษณะของเมืองเชียงใหม่จะประกอบด้วยพื้นที่สาธารณะของเมืองหรือที่เรียกว่า"ข่วง"[7] ข่วงที่เกี่ยวข้องกับการเมืองที่สำคัญ คือ ข่วงกลางเวียง และข่วงสิงห์ (ตั้งอยู่นอกเวียงทางด้านทิศเหนือ) และข่วงที่เกี่ยวข้องกับสังคมวัฒนธรรมอีกมากมาย เช่น ข่วงแก้ว (ลานวิหาร) ข่วงเรียน(โรงเรียน) ข่วงลูกคุย(สนามมวย) และข่วงเมรุ(บริเวณที่เผาศพ) (สมโชติ อ๋องสกุล, 2537: 73)

ในปัจจุบันได้มีการรื้อฟื้นข่วงหลายแห่งเพื่อรองรับการใช้งานของแต่ละชุมชน นอกจากจะใช้พื้นที่โล่งเดิมแล้วยังมีการเสนอให้ใช้พื้นที่วัดร้างมาปรับปรุงให้เป็นข่วงของเมือง ซึ่งนอกจากจะเป็นการเพิ่มพื้นที่สาธารณะให้แก่เมืองแล้วยังเป็นการอนุรักษ์มรดกทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของเมืองอีกด้วย ข่วงที่เสนอให้มีการรื้อฟื้นได้แก่ (สมโชติ อ๋องสกุล, 2540: 105-106) (แผนที่ 3.13)

- ข่วงหลวง หรือข่วงกลางเวียง ซึ่งเสนอเป็นข่วงพญามังรายหรือข่วงมังราย มีศาลากลางหลังเดิมที่ต่อมามีการปรับปรุงเป็นหอศิลปวัฒนธรรมล้านนา เป็นศูนย์กลางครอบคลุมพื้นที่ข่วงสามกษัตริย์ วัดสะดือเมือง วัดอินทขีล บางส่วนของศาลแขวง หากเชื่อมโยงด้วยทางเดินเท้าเข้าสู่กู่พญามังราย วัดเชียงมั่น วัดหัวข่วง และเสาอินทขีลที่วัดเจดีย์หลวงได้ภาพข่วงหลวงในอดีตก็ยิ่งสมบูรณ์ ปัจจุบันมีแผนดำเนินการบางส่วนแล้วโดยทุนเงินกู้ O.E.C.F.

  "ข่วงหลวง" ในอดีตเป็นบริเวณที่โล่งหรือสนามหลวงกลางเมือง คล้ายสนามหลวงของกรุงเทพฯ หรือทุ่งพระเมรุของกรุงศรีอยุธยา สันนิษฐานว่าใช้เป็นที่ประชุมพลของทหารก่อนออกสงคราม หรือเป็นที่ชุมนุมของประชาชนเมื่อบ้านเมืองมีพิธีการงานต่างๆ เช่น เช่น สงกรานต์ งานรื่นเริง ทั้งอาจใช้เป็นสถานที่ถวายพระเพลิงพระบรมศพของกษัตริย์

---

[7] ข่วง หมายถึง บริเวณ ลาน ที่โล่ง หรือที่ประชุม ข่วงสนามหลวงหรือเค้าสนามหลวง หมายถึงที่ประชุมเสนาบดี (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2534: 139)

การรับรู้ด้านสุนทรียภาพเมือง: กรณีศึกษาพื้นที่เมืองเก่าเชียงใหม่

แผนที่ 3.13

แสดงตำแหน่งข่วงต่างๆ

สัญลักษณ์

พื้นที่ข่วง

แผนที่ฐาน: กรมการผังเมือง

N W E S

0 0.05 0.1 Kilometers

นางสาววิยดา ทรงกิตติภักดี

หรือเจ้านายในสมัยราชวงศ์มังรายก็ได้ ในยามปกติพื้นที่ส่วนหนึ่งของข่วงใช้เป็นกาดเชียงใหม่ กาดนี้ครอบคลุมพื้นที่ตั้งแต่สองข้างถนนหน้าวัดพระสิงห์เรื่อยมาจนถึงสี่แยกกลางเวียง และต่อขึ้นไปทางเหนือรวมทั้งที่ปัจจุบันเป็นกู่พญามังรายซึ่งอยู่หลังตึกแถว ต่อมาในสมัยราชวงศ์กาวิละตอนปลาย ตรงกับรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ข่วงหลวงได้เปลี่ยนสภาพไปเป็นคุ้มเจ้านาย สนามหลวงในเมืองจึงหายไป สถานที่ถวายพระเพลิงย้ายออกมาอยู่นอกเมืองด้านติดกับแม่น้ำปิง เรียกว่า ข่วงเมรุ (ปัจจุบันเป็นบริเวณตลาดวโรรส) (อรุณรัตน์ วิเชียรเขียว, 2540ก: 209)

ต่อมาในช่วงก่อนยุครวมศูนย์อำนาจสู่กรุงเทพฯ ข่วงกลางเวียงเป็นศูนย์กลางของเชียงใหม่และอาณาจักรล้านนา เป็นข่วงสนามหลวงหรือที่ทำการ ที่ประชุมของผู้ครองนคร และเจ้านายเชื้อพระวงศ์ ที่เรียกว่า เจ้าขัน 5 ใบ[8] และเค้าสนามหลวง ซึ่งประกอบด้วยขุนนางที่ปรึกษาราชการงานเมือง 32 ตำแหน่ง ได้มีการสร้างศาลากลางขึ้น ณ บริเวณนั้นโดยตัดถนนผ่ากลางวัดสะดือเมืองใช้เป็นที่ทำการของเค้าสนามหลวง (ปัจจุบันเป็นหอศิลปวัฒนธรรมล้านนา) ตั้งแต่นั้นมาบริเวณข่วงกลางเวียงจึงกลายเป็นที่ตั้งสถานที่ราชการของส่วนราชการจากกรุงเทพฯ เช่น ศาลากลาง ที่ทำการศาลแขวง โรงเรียนยุพราชเรือนจำ ที่ว่าการอำเภอเมือง ฯลฯ คุ้มเจ้านายในบริเวณข่วงที่ไม่ถูกรื้อก็ถูกนำมาใช้เป็นสถานที่ทำงานของหน่วยราชการ เช่น คุ้มเจ้าบุรีรัตน์ ข้างวัดหัวข่วง กลายเป็นที่ทำการของสำนักงานยาสูบเชียงใหม่ ข่วงกลางเวียงในฐานะข่วงสนามหลวงศูนย์กลางการปกครองของเชียงใหม่ก็เริ่มหมดไปจากการเรียนรู้ของผู้คน (สมโชติ อ่องสกุล, 2537: 74-75)

- ข่วงประตูหัวเวียง หรือประตูช้างเผือก เป็นเขตกระทำพิธีชัยมงคลของเมือง ต้องมีการปรับปรุงภูมิทัศน์ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ปัจจุบันอยู่ในระหว่างการปรับปรุงโดยทุนเงินกู้ O.E.C.F.
- ข่วงประตูท่าแพ ซึ่งเริ่มปรับปรุงตั้งแต่ พ.ศ. 2528 โดยบูรณะให้เหมือนที่ปรากฏในภาพถ่าย พ.ศ. 2442 แต่ยังมีปัญหาอาคารพาณิชย์บดบัง ปัจจุบันอยู่ในแผนงานของเทศบาลนครเชียงใหม่
- ข่วงประตูเชียงใหม่ มีภาพถ่าย พ.ศ. 2442 เป็นหลักฐานแสดงรูปแบบประตู แต่ยังไม่มีการขุดทดสอบทางโบราณคดี มีการปรับพื้นที่ผิวบางส่วนแล้วด้วยทุนเงินกู้ O.E.C.F.
- ข่วงวัดเจ็ดลิน หรือหนองจลิน ถนนพระปกเกล้า ตรงข้ามวัดหมื่นตูมในเวียงเชียงใหม่ ซึ่งปัจจุบันอยู่ในระหว่างการบูรณะและปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ โดยคณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

[8] ตำแหน่งเจ้าขัน 5 ใบ ประกอบไปด้วย เจ้าเมือง พระยาอุปราช พระยาราชวงศ์ พระยาราชบุตร พระยาบุรีรัตน์ (สรัสวดี อ่อ: สกุล, 2539: 60)

- ข่วงวัดเชษฐา ที่โรงเรียนพุทธิโสภณ ถนนพระปกเกล้า ในเวียงเชียงใหม่ ซึ่งปัจจุบันโรงเรียนอนุญาตให้คณะทำงานของคณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ปรับสภาพภูมิทัศน์ แล้วทำให้ดูโดดเด่นกว่าเดิมเพราะอยู่ใกล้บริเวณกลางเวียง
- ข่วงวัดหนองหญ้าแพรก ใกล้สถานที่ดับเพลิงเมืองเชียงใหม่ ถนนรอบเมือง อยู่ระหว่างการปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ โดยคณะทำงานของคณะทำงานของคณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

<u>วิเคราะห์สภาพพื้นที่</u>

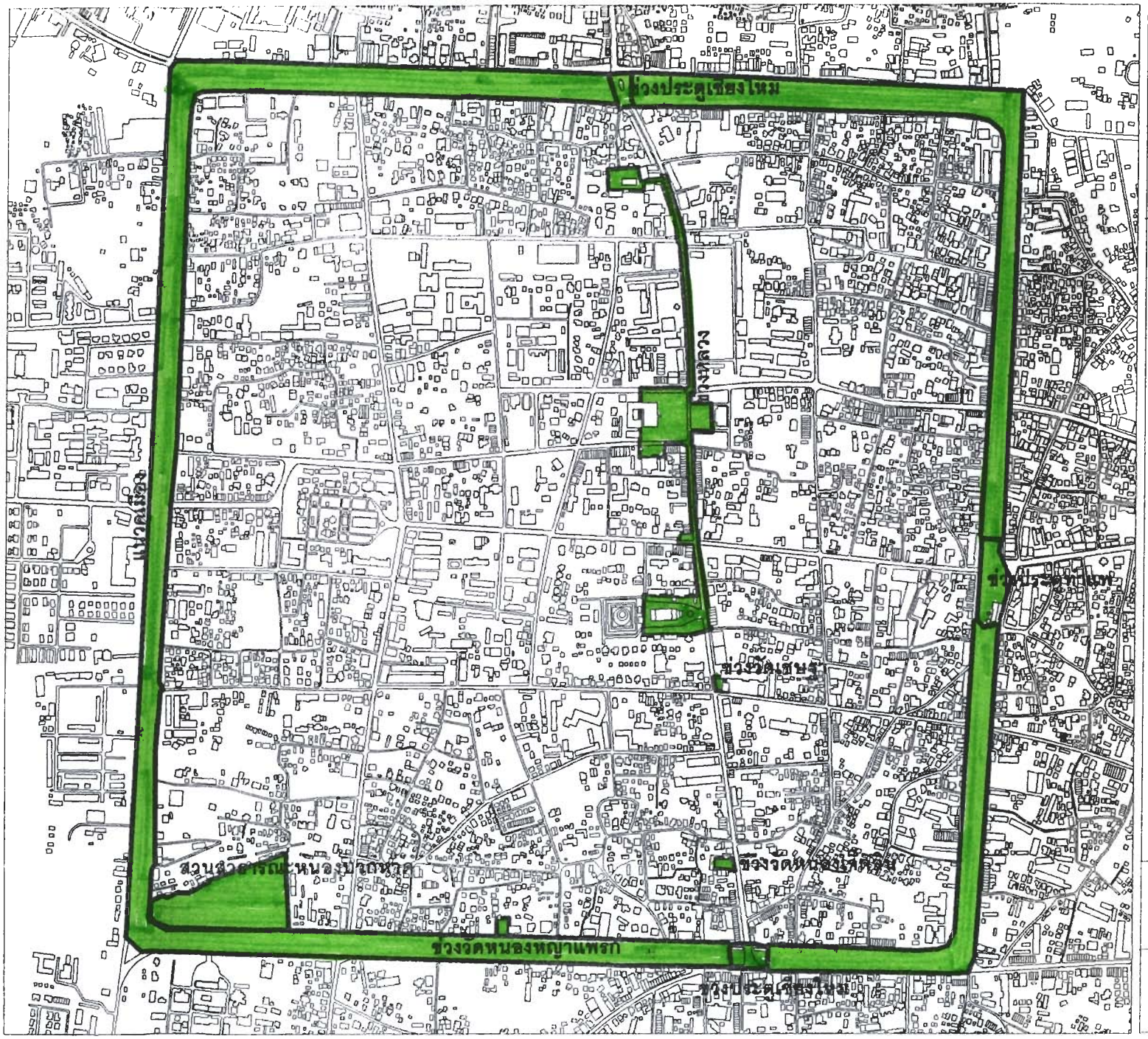
องค์ประกอบทางกายภาพซึ่งเป็นพื้นที่เปิดโล่งที่สำคัญ ได้แก่ (แผนที่ 3.14)

- ข่วง พื้นที่สาธารณะเหล่านี้กระจายตัวอยู่ในส่วนต่างๆ ของเมือง ข่วงที่มีขนาดใหญ่ได้แก่ ข่วงหลวง ข่วงตามประตูต่างๆ สำหรับข่วงอื่นๆ จะมีขนาดเล็กแบบโอเอซิสแทรกตัวอยู่ท่ามกลางอาคารบ้านเรือนต่างๆ จนบางครั้งถูกอาคารรอบข้างโอบล้อมจนไม่สามารถใช้งานได้สะดวก และคุณค่าความงามถูกบดบัง
- พื้นที่บริเวณคูเมืองทั้ง 4 ด้าน ได้แก่พื้นที่ตลอดแนวคูเมืองซึ่งขนาบด้วยถนน 2 ด้าน เป็นพื้นที่โล่งตามแนวยาว (Linear Corridors) ในขณะเดียวกันก็เป็นพื้นที่สีเขียวจากแนวต้นไม้ใหญ่ริมคูเมืองอีกด้วย
- สวนสาธารณะหนองบวกหาด ทางตะวันตกเฉียงใต้ เป็นพื้นที่สีเขียวขนาดใหญ่ภายในเมือง

3.3.5 ทางสัญจร (ROUTES)

ทางสัญจรเป็นองค์ประกอบที่มีผลต่อการมองเห็นภูมิทัศน์เมือง และเป็นตัวกำหนดรูปทรงเมืองที่สำคัญอีกประการหนึ่ง

ลักษณะพิเศษของเมืองเก่า คือ การมีถนนแคบและคดเคี้ยว มีถนนหลักและถนนซอยเชื่อมโยงแต่ละหมู่บ้านต่างๆ ถึงกัน ถนนหลักตัดเป็นเส้นตรงตั้งฉากตามแนวแกนของทิศทั้ง 4 ส่วน ถนนซอยมีลักษณะเป็นเส้นตรงบ้างคดเคี้ยวบ้างไม่แน่นอน ถนนซอยในละแวกบ้านบางเส้นจะแคบพอคนเดินได้เท่านั้น เพราะเป็นเส้นทางสัญจรที่เชื่อมละแวกบ้านแต่ละหลังให้สัมพันธ์กัน (วิวัฒน์ เตมีย์พันธ์, 2526: 18) แต่จากผังเมืองรวมเชียงใหม่ ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1 พ.ศ. 2532 ได้วางแผนให้มีการขยายถนนรอบคูเมือง และในเขตคูเมืองชั้นในให้มีขนาดกว้างถึง 22 เมตร ซึ่งเป็นการกำหนดที่ไม่สอดคล้องต่อการอนุรักษ์เมืองเก่าแม้แต่น้อย (ดวงจันทร์ อาภาวัชรุตม์ เจริญเมือง, 2541: 118) (แผนที่ 3.15)

การรับรู้ด้านสุนทรียภาพเมือง: กรณีศึกษาพื้นที่เมืองเก่าเชียงใหม่

แผนที่ 3.14

แสดงตำแหน่งพื้นที่เปิดโล่ง

สัญลักษณ์

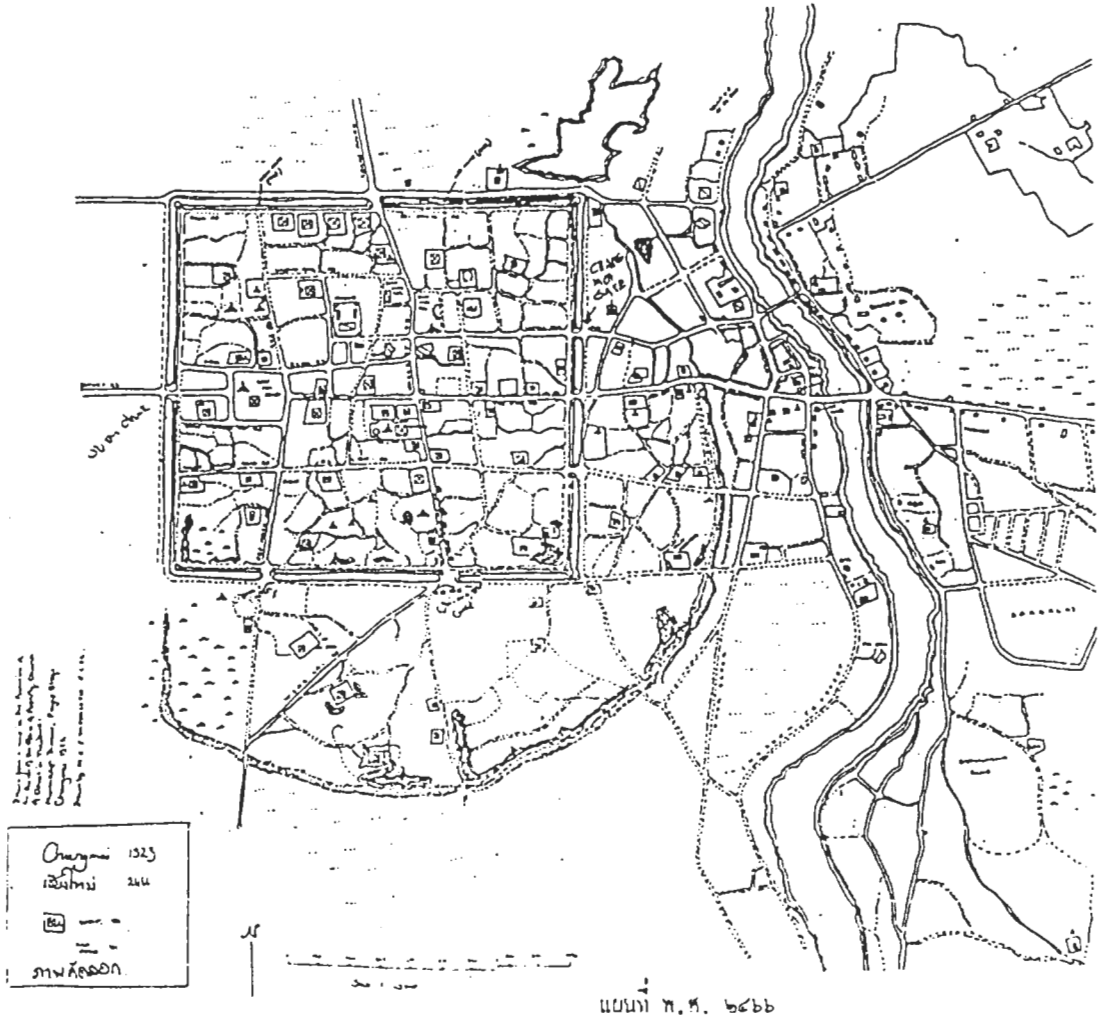
พื้นที่เปิดโล่งของเมือง

แผนที่ฐาน: กรมการผังเมือง

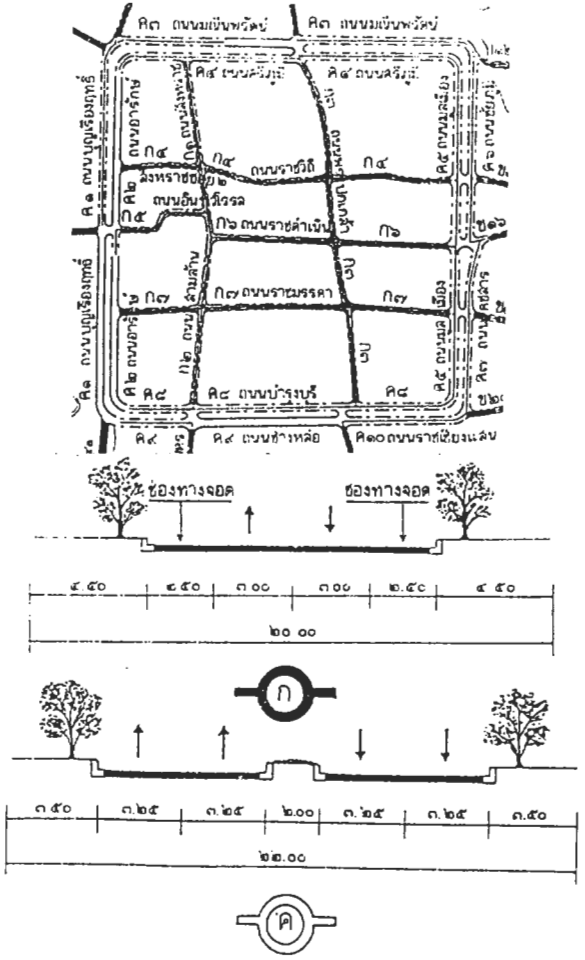
N W E S

0 0.05 0.1 Kilometers

นางสาววิยดา ทรงกิตติภักดี

แผนที่ พ.ศ. ๒๔๖๖

แผนที่ 3.15 เปรียบเทียบลักษณะแนวถนนในอดีต และแนวถนนใหม่ตามประกาศผังเมือง

ที่มา: กำแพงเมืองเชียงใหม่, 2529: 134	ไม่ปรากฏมาตราส่วน	ที่มา: กำแพงเมืองเชียงใหม่, 2529: (4) - (5)	ไม่ปรากฏมาตราส่วน

N

วิเคราะห์สภาพพื้นที่

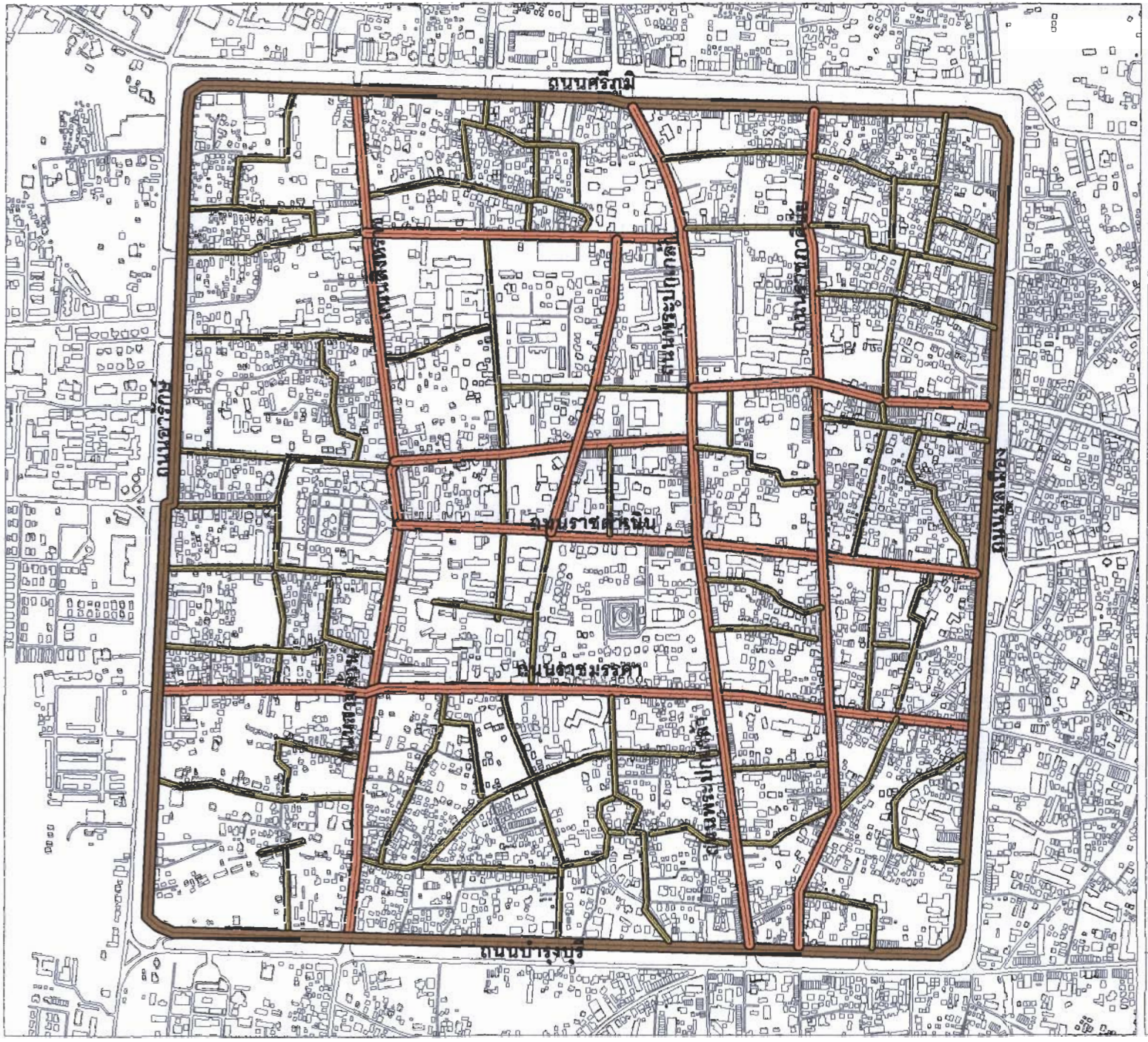
องค์ประกอบกายภาพที่สำคัญในแง่ของทางสัญจร ได้แก่ (แผนที่ 3.16)

- ถนนรอบคูเมืองทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ถนนศรีภูมิ ถนนมูลเมือง ถนนบำรุงบุรี ถนนอารักษ์ เป็นทางสัญจรหลักที่เชื่อมระหว่างพื้นที่เมืองเก่ากับพื้นที่รอบนอก เป็นถนนกว้างขนาด 3 เส้นทางจราจร เดินรถทางเดียว มีทางเท้ากว้างกว่าถนนประเภทอื่น อาคารซึ่งอยู่ริมถนนเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นอาคารสูง 2-4 ชั้น สร้างขึ้นใหม่เพื่อใช้ประกอบธุรกิจ
- ถนนสายหลัก เป็นทางสัญจรที่เชื่อมระหว่างพื้นที่ส่วนต่างๆ ภายในคูเมือง โดยเชื่อมจากแต่ละประตูเมืองโยงเข้าหากันด้วยลักษณะถนนเกือบจะเป็นตาตาราง ได้แก่ ถนนราช-ดำเนิน ถนนพระปกเกล้า ถนนสิงหราช ถนนสามล้าน ถนนราชมรรคา และถนนราชภาคินัย ถนนสายหลักเหล่านี้มีลักษณะเป็นเส้นตรง ขนาดความกว้างประมาณ 2 เส้นทางจราจร เดินรถ 2 ทางสวนกันได้ มีทางเดินเท้าไม่กว้างนักทั้ง 2 ด้าน อาคารซึ่งอยู่ริมถนนสายหลักเหล่านี้ มีความสำคัญทั้งในเชิงประวัติศาสตร์ การปกครอง การท่องเที่ยว การค้า
- ถนนสายรองเชื่อมแต่ละพื้นที่ย่อยๆ ภายในบล็อคเข้าหากัน ทางสัญจรประเภทนี้มีขนาดเล็ก กว้างประมาณ 1-2 เส้นทางจราจร ส่วนใหญ่ทางเดินเท้าและทางเดินรถจะใช้ร่วมกัน ลักษณะทางสัญจรเหล่านี้มักจะคดเคี้ยวไม่เป็นเส้นตรง อาคารริมถนนสายรองส่วนใหญ่เป็นบ้านพักอาศัย ขนาดเล็กสูงไม่เกิน 2 ชั้น มีรูปแบบ สีสันและวัสดุก่อสร้างคล้ายคลึงกัน

3.3.6 ส่วนของรายละเอียด (DETAILS)

จากการเดินสำรวจ พบว่าลักษณะของป้ายสัญญาณ ป้ายโฆษณา และอุปกรณ์ประกอบถนนอื่นๆ ที่เป็นส่วนประกอบ มีลักษณะ ดังนี้

- อุปกรณ์ที่เป็นของสาธารณะ หรือสมบัติของทางราชการ แต่ละหน่วยงานต่างมีรูปแบบอุปกรณ์เป็นของตนเอง ซึ่งทำให้ขาดความกลมกลืนโดยรวม นอกจากนี้ยังมีปัญหาของขนาดและตำแหน่งการติดตั้งที่ขาดการวางแผนโดยรวม ทำให้อุปกรณ์เหล่านี้ไม่อำนวยความสะดวกเท่าที่ควร ทั้งนี้เพราะทางเดินเท้าส่วนใหญ่มีขนาดแคบ จึงต้องมีการปรับเปลี่ยนขนาดและรูปแบบอุปกรณ์ที่เหมาะสมให้เข้ากับลักษณะของทางเท้าในเมืองเก่า
  - ป้ายสัญญาณ ป้ายจราจร และตู้ไปรษณีย์ มีลักษณะเหมือนทั่วไปเช่นเดียวกับเมืองอื่นๆ ไม่ได้มีเอกลักษณ์ใดเป็นพิเศษ
  - ตู้โทรศัพท์ ลักษณะเหมือนตู้โทรศัพท์ขององค์การโทรศัพท์ทั่วไป เป็นกล่องสี่เหลี่ยมขนาดใหญ่เมื่อเทียบกับความกว้างของทางเท้า นอกจากนี้สีสันและรูปทรงยังขาดเอกลักษณ์ที่กลมกลืนกับบริบทของพื้นที่เมืองเก่าอีกด้วย

การรับรู้ด้านสุนทรียภาพเมือง: กรณีศึกษาพื้นที่เมืองเก่าเชียงใหม่

แผนที่ 3.16 แสดงทางสัญจรประเภทต่างๆ

สัญลักษณ์

- ถนนสายหลัก
- ถนนรอบคูเมือง
- ถนนสายรอง

แผนที่ฐาน: กรมการผังเมือง

N W E S

0 0.05 0.1 Kilometers

นางสาววิยดา ทรงกิตติภักดี

- ถังขยะ ได้รับการออกแบบให้มีรูปทรงเฉพาะเพื่อสื่อถึงความเป็นเมืองเก่า แต่ด้วยขนาดที่ใหญ่เกินไปเมื่อเทียบกับความกว้างทางเท้า ทำให้ถังขยะกลายเป็นอุปกรณ์ที่สร้างความไม่สะดวกแทน นอกจากนี้ปริมาตรและจำนวนของถังขยะที่ไม่พอเพียง ทำให้ขยะล้นออกมานอกถัง ก่อให้เกิดความไม่น่าดูในหลายๆ แห่ง (ภาพที่ 3.1)
- เสาไฟฟ้าแสงสว่าง ภายในเมืองเก่าได้ติดตั้งโคมไฟเหล็กหล่อสีดำโดยมีดวงโคมทรงกลมสีขาว ซึ่งด้วยรูปทรงและขนาดของเสาไฟมีความกลมกลืนกับบรรยากาศโดยรวม แต่อย่างไรก็ตามในถนนหลายสาย โคมไฟที่ติดตั้งในระยะถี่มากเหล่านั้นกลับใช้เป็นเพียงสิ่งประดับหาได้มีประโยชน์ใช้สอยไม่ ในเวลากลางคืนไม่ให้แสงสว่างแต่ใช้แสงจากโคมไฟขนาดสูงซึ่งอยู่ขนานกัน เป็นความสิ้นเปลืองอย่างมาก (ภาพที่ 3.2)
- เสาไฟฟ้ากำลัง ภายในเขตเมืองเก่ายังคงเดินสายไฟแบบลอย ดังนั้นทัศนียภาพบนถนนทุกสายจึงยังคงประกอบด้วยสายไฟฟ้าและเสาไฟฟ้าคอนกรีตตลอดแนวถนน แนวมองที่สำคัญบางมุมจึงถูกลดคุณค่าลงอย่างน่าเสียดาย (ภาพที่ 3.3)
- ป้ายรอรถประจำทาง ถึงแม้จะไม่มีรถประจำทางวิ่งรับ-ส่งผู้โดยสารก็ตาม แต่ยังคงมีป้ายรอรถประจำทางเก่าเหลืออยู่ 1-3 แห่งใกล้ๆ กับประตูเชียงใหม่และประตูช้างเผือก (ภาพที่ 3.4)
- ทางเดินเท้า ส่วนใหญ่มีขนาดไม่กว้างนัก พอเดินสวนกันได้ 2 คน วัสดุปูทางเดินเท้าเป็นคอนกรีตบล็อค มีการปลูกต้นไม้ริมทางเดินเท้าบนถนนบางสาย สำหรับถนนสายย่อย ผู้คนต้องสัญจรบนถนนร่วมกับรถยนต์เนื่องจากไม่มีทางเดินเท้า (ภาพที่ 3.5)

- อุปกรณ์ที่เป็นของเอกชน โดยมากแล้วมีลักษณะของต่างคนต่างทำ แข่งกันสร้างความโดดเด่น ขาดความกลมกลืน ลดทอนคุณค่าความงามบรรยากาศเมืองเก่า
  - ป้ายร้านค้า และป้ายโฆษณา เป็นอุปกรณ์ที่จัดได้ว่าสร้างปัญหาทางมลทัศน์มากที่สุดอย่างหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นด้วยเรื่องของขนาด สีสัน รูปแบบ ข้อความ เนื่องจากไม่มีการควบคุมแต่ละอาคารจึงพยายามทำป้ายโฆษณาของตนให้โดดเด่นที่สุด ภาพที่เกิดขึ้นจึงส่งผลกระทบต่อความงามโดยรวมของเมืองเป็นอย่างยิ่ง (ภาพที่ 3.6)
  - กันสาด ทั้งชนิดถาวรและชั่วคราวจำพวกผ้าใบ สร้างปัญหาเช่นเดียวกับป้ายโฆษณาในแง่ของสีสัน ขนาด ต่างเป็นองค์ประกอบอย่างดีที่ช่วยกันทำลายความงามของโดยรวมของเมืองเก่า

กล่าวโดยรวมถึงสภาพปัญหาที่เกี่ยวข้องกับป้าย สัญญาณต่างๆ และอุปกรณ์ประกอบถนนได้ดังนี้ ในส่วนของอุปกรณ์ที่เป็นของรัฐ เนื่องจากหน่วยงานที่รับผิดชอบขาดการประสานงาน ทำให้ผลที่ออกมาขาดความกลมกลืนโดยรวม และในส่วนของอุปกรณ์ที่เป็นของ

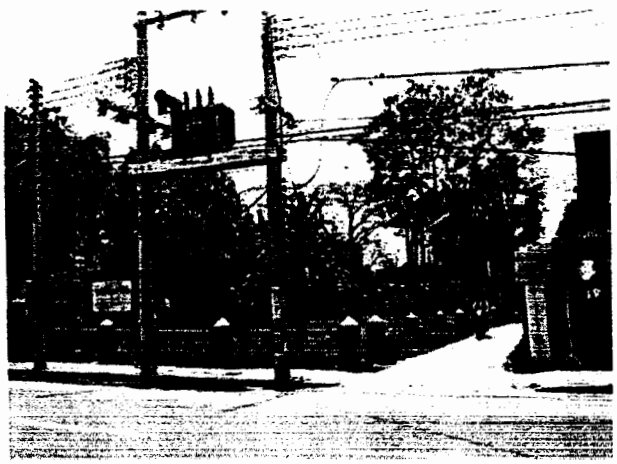

ภาพที่ 3.1 ถังขยะที่ใช้ในปัจจุบัน

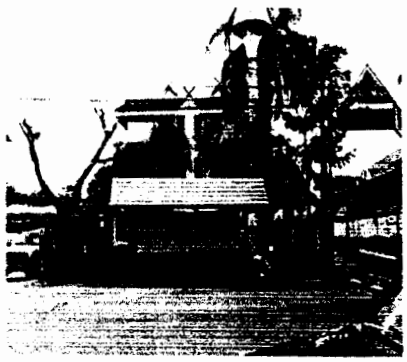
ภาพที่ 3.2 โคมไฟ ซึ่งมี 2 ประเภท บนถนนสายเดียวกัน

ภาพที่ 3.3 สายไฟฟ้าภายในเมืองเก่า

ภาพที่ 3.4
ป้ายรถประจำทางบริเวณประตูเชียงใหม่ และหน้าวัดหัวข่วง

ภาพที่ 3.5
ทางเดินเท้าบริเวณหน้าวัดเจดีย์หลวง

ภาพที่ 3.6
ป้ายโฆษณาตรงข้าม วัดสำเภา

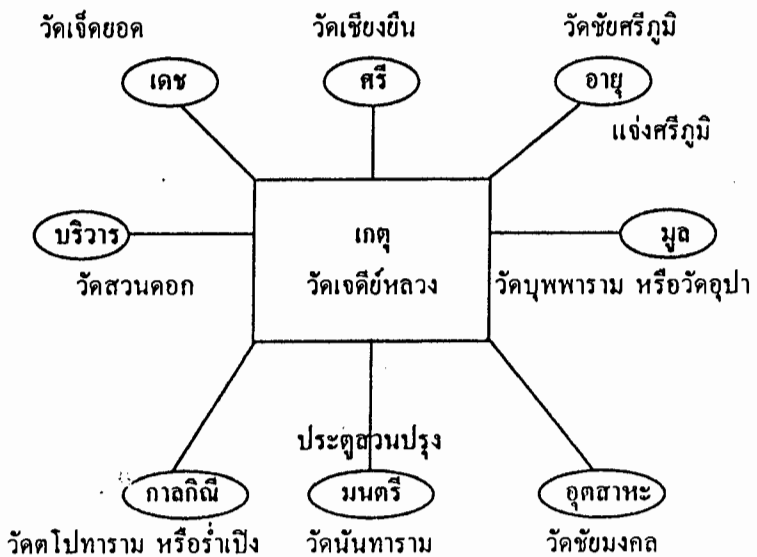
เอกชนซึ่งไม่มีการควบคุมต่างแข่งกันทำให้เกิดความโดดเด่น ภาพรวมที่ออกมาจึงเป็นความขัดแย้งอย่างรุนแรง หรือหาบเร่แผงลอยที่วางระเกะระกะตามแนวถนน รวมไปถึงกองขยะมูลฝอย วัสดุเหลือใช้ที่กองริมทางเท้าขาดการดูแล เหล่านี้ล้วนเป็นสาเหตุสำคัญของปัญหาสุนทรียภาพเมืองเชียงใหม่ (แสงอรุณ รัตกสิกร, 2540: 76, สุรสวัสดิ์ สุขสวัสดิ์, ผศ. ม.ล. และวรลัญจก์ บุณยสุรัตน์, 2538: 116, สถาบันวิจัยสังคม, 2539: 6-99, ดวงจันทร์ อาภาวัชรุตม์ เจริญเมือง, 2541: 137)

3.3.7 ปัจจัยนอกเหนือจากเชิงกายภาพ (NONPHYSICAL ASPECTS)

เมื่อกล่าวถึงความเชื่อเบื้องหลังการสร้างเมืองนั้น เป็นที่ยอมรับกันว่าดินแดนบริเวณเอเชียอาคเนย์ได้รับอารยธรรมจากสายอินเดียที่ผ่านเข้ามาทางกัมพูชา เป็นอารยธรรมที่ผสมผสานระหว่างศาสนาฮินดูและศาสนาพุทธ ซึ่งเน้นการสร้างเมืองและศาสนสถานตามคติโลกและจักรวาลที่มีเขาพระสุเมรุเป็นแกนกลาง แต่ทว่าในนครเชียงใหม่ไม่ปรากฏศาสนสถานหรือโบราณสถานที่อยู่ตำแหน่งศูนย์กลางเมืองพอดี เช่น บายน ในพระนครหลวง (Angkor Thom) มีความเป็นไปได้ว่าได้มีการผสมผสานเข้ากับลัทธิความเชื่อเรื่องการบูชาผีหรือเจ้าประจำเมืองที่มีอยู่แล้ว ซึ่งลัทธิการบูชาผีประจำเมืองช่วยเสริมอำนาจและย้ำอำนาจของผู้ปกครองให้เป็นที่ยอมรับของผู้คนที่เชื่ออำนาจเหนือธรรมชาติ เพราะพบกลุ่มโบราณสถานที่สำคัญได้แก่ เสาอินทขีล ไม้หมายเมือง วัดสะดือเมือง วัดเจดีย์หลวง พระราชวังในบริเวณศูนย์กลางเมืองแทน (ปรานอม ตันสุขานันท์, 2539: 92)

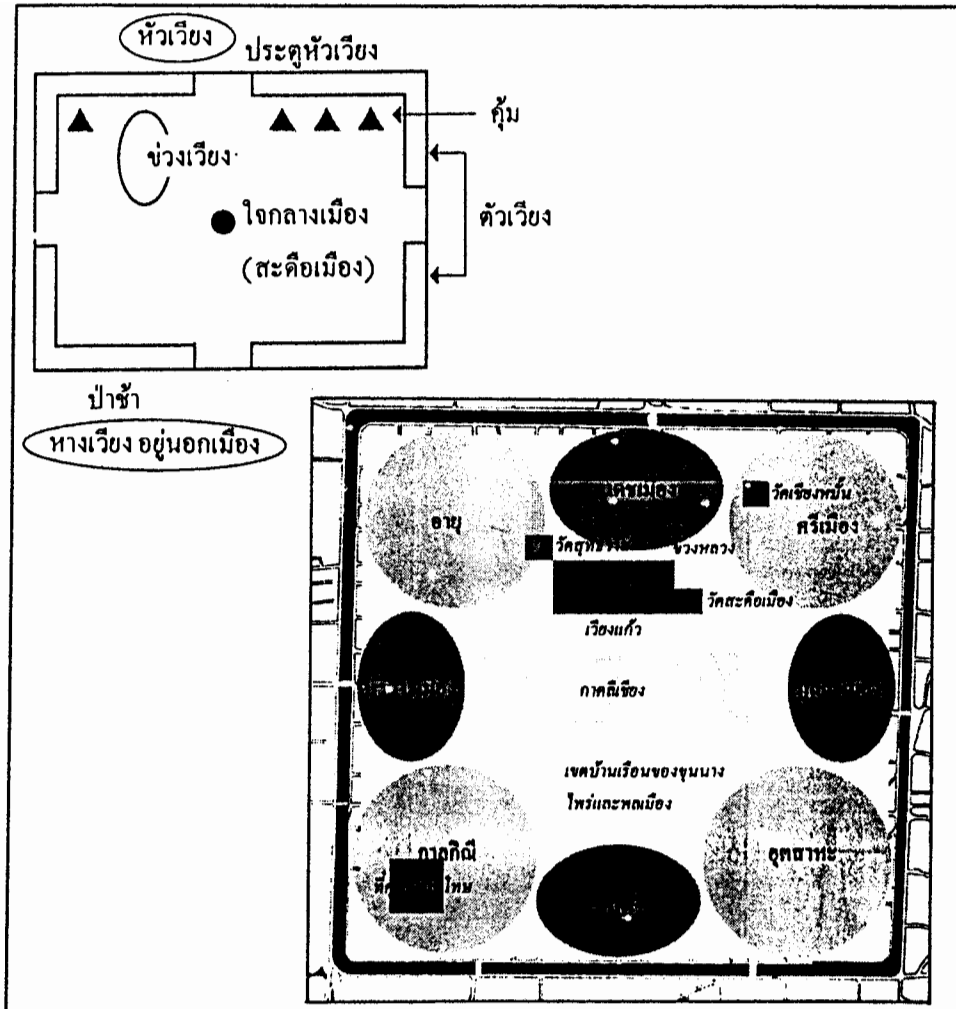
ในเมืองเชียงใหม่เองมีพระเจดีย์หลวง "เขาพระสุเมรุ" ศูนย์กลางจักรวาลเป็นศูนย์รวมจิตใจและรายล้อมด้วยวัดบริวาร เปรียบดังดวงดาวน้อยใหญ่อีก 8 วัด ตามทักษาเมือง คือวัดเชียงยืน วัดชัยศรีภูมิ วัดบุพพาราม วัดชัยมงคล วัดนันทาราม วัดตโปทาราม วัดสวนดอก และวัดเจ็ดยอด (แผนภูมิ 3.1) ด้วยคติดังกล่าวในเวียงเชียงใหม่จึงมีสถานที่สำคัญที่ถือเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำเมือง ตั้งอยู่บริเวณกลางเวียงอันเป็นศูนย์กลางจักรวาล ทั้งนี้เพื่อสร้างสิทธิธรรมให้เมืองเชียงใหม่มีฐานะสูงเด่นเหนือเมืองบริวาร (สรัสวดี อ๋องสกุล, 2539: 119)

โดยทั่วไปตำแหน่งของเมืองในอาณาจักรลานนานั้นมักจะตั้งอยู่ระหว่างกลางของที่ดินที่อุดมสมบูรณ์ทางเกษตรกรรม ซึ่งตามทฤษฎีของวิชาว่าด้วยการตั้งถิ่นฐาน เรียกว่าตำแหน่ง "Central Situation" ตัวเมืองจะตั้งอยู่บนที่ดอนน้ำท่วมไม่ถึง มีกำแพงและคูเมืองล้อมรอบอีกชั้นหนึ่ง ภายในตัวกำแพงเมืองเรียกว่า "ในเวียง" ประกอบด้วยที่พำนักของเจ้าเมืองหรือ "คุ้มหลวง" ติดกันกับคุ้มหลวงจะมีลานกว้างเรียกว่า "ข่วง" บริเวณใกล้กับข่วงจะมีวัดสร้างชิดไว้ด้านใดด้านหนึ่ง วัดนี้จะมีชื่อเรียกว่า "วัดหัวข่วง" เสมอ นอกจากนี้ภายในเวียงจะเป็นย่านพักอาศัยของขุนนางและผู้มีฐานะซึ่งเป็นเจ้าของที่นาหรือที่ดินในชนบทรอบๆ ตัวเมือง

แผนภูมิ 3.1 แสดงวัดตามทักษาเมือง

ที่มา: สรัสวดี อ๋องสกุล "วัดเจ็ดยอดในฐานะอายุเมืองเชียงใหม่" เอกสารโรเนียว, 2536
อ้างถึงใน ดวงจันทร์ อาภาวัชรุตม์ เจริญเมือง, 2541: 43

แผนภูมิ 3.2 แสดงสรีระส่วนต่างๆ ของเมือง

ที่มา: 1) ดวงจันทร์ อาภาวัชรุตม์ เจริญเมือง, 2541: 42
2) วิฑูรย์ เหลียวรุ่งเรือง, 2543: 27

เมืองในลักษณะนี้เป็นเอกลักษณะอย่างหนึ่งของสังคมเกษตรกรรมก้าวหน้า โดยที่เมืองและชนบทต่างเป็นองค์ประกอบที่ต้องประกอบกันเป็นสิ่งเดียวที่มิได้แยกออกจากกันเป็นสองประเภท (วิวัฒน์ เตมีย์พันธ์, 2529: 105)

สังคมไทยในลุ่มน้ำกก[9]มีความเชื่อเรื่องผีซึ่งมีหลายระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว หมู่บ้าน เมือง โดยในระดับเมืองมีผีเสื้อเมืองสถิตย์อยู่ที่ไม้เสื้อเมือง ทำหน้าที่คุ้มครอง ปกปักรักษาและอำนวยความสุขสมบูรณ์แก่ชาวเมือง สันนิษฐานว่าไม้เสื้อเมืองของเมืองเงินยางคือไม้ยาง ความเชื่อดังกล่าวสืบมาถึงสมัยล้านนาเพราะเชียงใหม่ก็นับถือต้นยาง โดยปลูกไว้ที่วัดสะดือเมืองและวัดเจดีย์หลวง การบูชาอารักษ์เมืองเชียงใหม่จะไหว้ไม้ยางด้วย (สรัสวดี อ๋องสกุล, 2539: 44)

ในการสร้างเมืองเชียงใหม่นั้น ผังเมืองเชียงใหม่มีลักษณะคล้ายกันกับผังเมืองสุโขทัย ทั้งนี้เพราะเชียงใหม่รับอิทธิพลจากสุโขทัย และผังเมืองโบราณรูปสี่เหลี่ยมทรงเรขาคณิตไม่เคยมีมาก่อนในวัฒนธรรมชาวไทยยวน และหลังจากสร้างเวียงเชียงใหม่แล้ว ไม่พบการวางผังเมืองแบบนี้ที่ใดเลย ผังเมืองเชียงใหม่จึงเป็นรูปแบบพิเศษต่างกับเมืองอื่นโดยทั่วไปที่สร้างเวียงโดยอาศัยแนวธรรมชาติ ทำให้เวียงมีรูปแบบที่ไม่แน่นอน (สรัสวดี อ๋องสกุล, 2539: 111)

นอกจากนี้การสร้างเมืองเชียงใหม่ยังแฝงคติความเชื่อที่มองเมืองในฐานะสิ่งที่มีชีวิตและมีสรีระเหมือนคน หลักฐานชิ้นสำคัญคือระบบผังเมืองหรือการจัดตั้งชุมชนที่แตกต่างทางชนชั้นและชาติพันธุ์ในพื้นที่ส่วนต่างๆ ของเมือง ตลอดจนชุมชนรายรอบเมืองในรัศมีที่สามารถใช้สอยในระบบควบคุมกำลังคนเป็นหลัก โดยมีร่องรอยของวัดร้างและวิถีปฏิบัติเกี่ยวกับความเป็นมงคล-อัปมงคล ตามความเชื่อเรื่องทักษาเมือง[10]ของพื้นที่กำแพงชั้นในได้ดังนี้ ประตูหัวเวียงหรือประตูช้างเผือก[11]ซึ่งอยู่ด้านทิศเหนือถือเป็นเดชเมือง ประตูเชียงใหม่อยู่ด้านทิศใต้เป็นมนตรีเมือง ประตูเชียงเรือกหรือประตูท่าแพอยู่ด้านทิศตะวันออกเป็นมูละหรือมูลเมือง ประตูสวนดอกอยู่ด้านทิศตะวันตกเป็นบริวารเมือง แจ่งหัวลินอยู่ด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือ

---

[9] ก่อนกำเนิดอาณาจักรล้านนา เมืองเงินยางเป็นศูนย์กลางสำคัญของชนชาติไทยในแถบที่ราบลุ่มน้ำกกมาเป็นเวลาหลายศตวรรษแล้ว ต่อมากลุ่มไทยยวนได้แผ่ขยายอำนาจลงสู่ที่ราบลุ่มแม่น้ำปิงตอนบนในต้นพุทธศตวรรษที่ 19 ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นแห่งการก่อรูปอาณาจักรล้านนา รัฐของชาวไทยยวนในดินแดนภาคเหนือของสยามประเทศ (สรัสวดี อ๋องสกุล, 2539: 46)

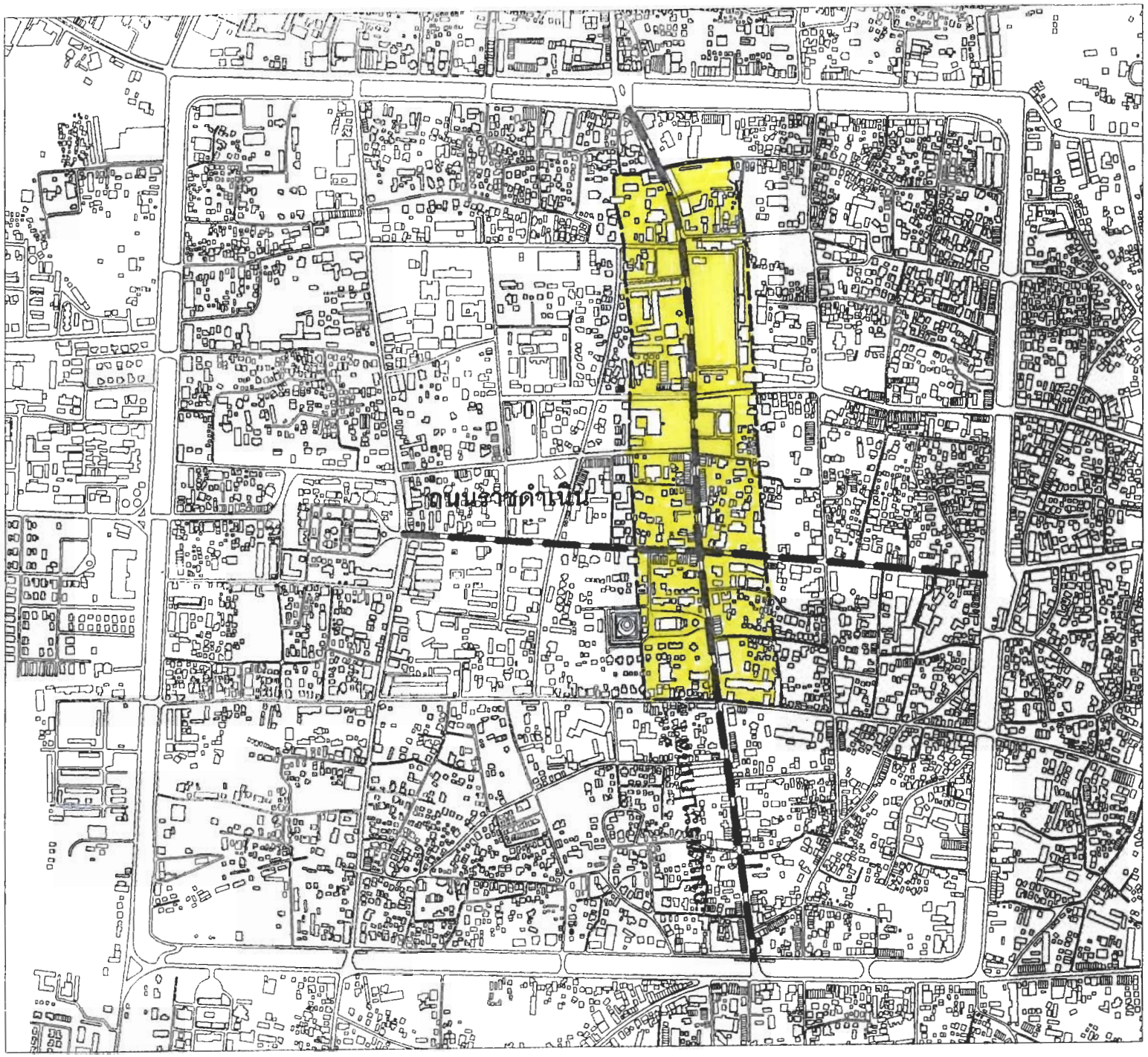
[10] ความเชื่อเรื่องมหาทักษาเป็นศาสตร์ของโหราศาสตร์ที่เชื่อว่าดาวพระเคราะห์ที่มีอิทธิพลกำหนดชะตาชีวิตของคน ซึ่งนิยมมากในล้านนาและพม่า บางครั้งเรียก ภูมิพยากรณ์ (สมโชติ อ๋องสกุล, 2541: 3)

[11] ในรัชสมัยเจ้าแสนเมืองมาเกิดสงครามกับเมืองสุโขทัย ข้าสองคนได้ผลัดเปลี่ยนกันแบกเจ้าแสนเมืองมาเพื่อหนีข้าศึกจากทับสลิดเข้ามาทางประตูทิศเหนือของเมืองเชียงใหม่ ภายหลังพระองค์จึงปูนบำเหน็จแก่ข้าทั้งสองให้เป็นขุนช้างซ้าย-ขวา ประตูเมืองด้านนั้นจึงได้ชื่อว่าประตูช้างเผือก (พระยาประชากิจกรจักร, 2504: 333)

เป็นอายุเมือง แจ่งศรีภูมิอยู่ด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือเป็นศรีเมือง แจ่งขะต๋ำอยู่ด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้เป็นอุตสาหะ แจ่งกู่เฮืองอยู่ด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้เป็นกาลกิณี แต่ละด้านมีจารึกและยันต์กำกับไว้และถือว่ามีเทวบุตรเฝ้าอารักขาทุกประตูทุกแจ่ง จากกรอบความเชื่อนี้จึงถือว่าเมืองเชียงใหม่มีหัวของเมืองอยู่ทางทิศเหนือ ซึ่งเป็นทิศมงคลเพื่อทำการอันเป็นมงคล เช่น พิธีบรมราชาภิเษก มีหน้าเมืองอยู่ทางทิศตะวันออก หันหน้าไปทางแม่น้ำปิงด้านท่าแพเหมาะแก่การคมนาคม การค้าขาย พิธีกรรม และการละเล่นในเทศกาลสงกรานต์ มีเขตอรัญญิกของเมืองอยู่ทางทิศตะวันตก ด้านเชิงดอยสุเทพ และมีทางออกของศพอยู่ทางด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ และมีพิธีสืบชาตาเมืองเป็นประจำเช่นเดียวกับการสืบชาตาคนและสืบชาตาบ้าน (แผนภูมิ 3.2) (สมโชติ อ๋องสกุล, 2540: 87-90)

ชาวล้านนาให้ความสำคัญกับเส้นแกนเหนือ-ใต้ โดยถือเป็นแนวแกนหลักของเมือง ได้มีการสันนิษฐานและตีความว่าเส้นแกนนี้เป็นเส้นแกนสัญลักษณ์ (Symbolic Axis) ที่แสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ อันมีผลมาจากลักษณะทางภูมิศาสตร์ของสภาพแวดล้อมที่ชาวล้านนาเดิมได้ปรับเอาความเชื่อในอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติมาใช้ในรูปแบบของสัญลักษณ์เพื่อช่วยส่งเสริมพลังแก่ชีวิต สัญลักษณ์ดังกล่าวอ้างอิงจากแนวแกนของลำน้ำและทิวเขาที่ทอดตัวขนานกับที่ราบลุ่ม ซึ่งส่วนใหญ่มีแนวแกนไปทางทิศเหนือและทิศใต้ ด้วยรูปร่างของสิ่งที่อำนวยประโยชน์ต่อการคงอยู่ รูปแบบของสิ่งนั้นย่อมเป็นสัญลักษณ์ที่เป็นมงคลต่อการดำรงชีวิต นอกจากนี้เส้นแกนที่สำคัญอีกเส้นหนึ่งคือ เส้นแกนตะวันออก-ตะวันตก เป็นเส้นแกนสำหรับวางผังอาคารในพระพุทธศาสนาของล้านนา โดยถือตามคติที่พระพุทธเจ้าทรงตรัสรู้ขณะที่ทรงผินพระพักตร์ไปทางทิศตะวันออกนั่นเอง (วิวัฒน์ เตมีย์พันธ์: 2529: 110-111)

แกนสำคัญของเมืองคือแกนนอนซึ่งเป็นถนนสายหลักจากประตูท่าแพไปถึงหน้าวัดพระสิงห์ ส่วนแกนตั้งคือถนนจากประตูช้างเผือกไปประตูเชียงใหม่ บริเวณที่แกนทั้งสองตัดกันคือสี่แยกกลางเวียง ในแนวแกนทั้งสองมีวัดสำคัญตั้งอยู่ อาณาบริเวณกลางเวียงจะมีลักษณะเป็นลายกว้างขวางกินพื้นที่เป็นแนวยาวสองฟากถนนพระปกเกล้า ตั้งแต่หน้าวัดเจดีย์หลวง สี่แยกกลางเวียง กาดเชียงใหม่ กู่พญา-มังราย วัดสะดือเมือง ศาลากลางเก่า ศาลแขวงเชียงใหม่ หน้าโรงเรียนยุพราช บดท. วิทยาลัยอาชีวะ สำนักงานยาสูบเชียงใหม่(คุ้มเจ้าบุรีรัตน์) และวัดหัวข่วง ลานกว้างดังกล่าวเรียกว่า "ข่วงหลวง" (สรัสวดี อ๋องสกุล, 2539: 128-129) (แผนที่ 3.17)

การรับรู้ด้านสุนทรียภาพเมือง: กรณีศึกษาพื้นที่เมืองเก่าเชียงใหม่

แผนที่ 3.17

แกนสำคัญ และพื้นที่ช่วงหลวง

สัญลักษณ์

แกนสำคัญของเมือง

ช่วงหลวง

แผนที่ฐาน: กรมการผังเมือง

N W E S

0 0.05 0.1 Kilometers

นางสาววิยดา ทรงกิตติภักดี

วัดสำคัญในเวียง (กุศล เอี่ยมอรุณ, 2540ข: 391-397)

<u>วัดเจดีย์หลวง</u>

ตั้งอยู่บนถนนพระปกเกล้า พญาแสนเมืองมาโปรดให้สร้างขึ้นเพื่ออุทิศส่วนกุศลถวายแด่พระเจ้ากือนาพระราชบิดา ต่อมาในสมัยพญาติโลกราชโปรดเกล้าให้ดำเนินการซ่อมเสริมต่อให้สูงขึ้นถึง 45 วา แล้วอัญเชิญพระแก้วมรกตมาประดิษฐานที่มุขด้านตะวันออกขององค์เจดีย์รวมเวลาได้ 80 ปี (พ.ศ.2011-2091) ในสมัยพระเจ้ากาวิละฟื้นฟูเมืองเชียงใหม่ได้ย้ายเสาอินทขีลจากวัดสะดือเมืองมาตั้งไว้ที่วัดเจดีย์หลวง พร้อมกับสร้างวิหารครอบและปลูกต้นยางคู่ไว้ข้างวิหาร และสร้างยักษ์ 2 ตนเฝ้ารักษาเสาอินทขีล

ในช่วงบ่ายเดือน 8 ต่อเดือน 9 เหนือของทุกปี (ประมาณเดือนพฤษภาคมต่อเดือนมิถุนายน) เรียกว่าประเพณีเข้าอินทขีล ชาวเชียงใหม่จะร่วมกันทำพิธีบูชาอินทขีลและเลี้ยงกุมภัณฑ์ ในอดีตที่ยังมีผู้ครองนครพิธีบูชาอินทขีลจะมีการเซ่นสังเวยเทพยดาอารักษ์ เจนบ้านเจนเมือง และบูชากุมภัณฑ์ พร้อมกับเชิญผีเจ้านายลงทรง เพื่อสอบถามความเป็นไปของบ้านเมืองว่าจะดีร้ายอย่างไร ฟ้าฝนอุดมสมบูรณ์หรือไม่ คนทรงจะทำนายให้ทราบ หากบ้านเมืองชะตาไม่ดีก็จะทำพิธีสืบชะตาเมืองเพื่อปัดเป่าเคราะห์ให้เบาบางลง พิธีดังกล่าวทำสืบมาจนถึงสมัยสงครามมหาเอเชียบูรพาจึงยกเลิกไป ในสมัยหลังทางเทศบาลได้รื้อฟื้นประเพณีบูชาอินทขีลขึ้นใหม่โดยนำพิธีทางพุทธศาสนาเข้ามาผสาน โดยมีการแห่พระเจ้าฝนแสนห่ารอบตัวเวียงก่อนจะนำมาประดิษฐานที่วัดเจดีย์หลวงเพื่อให้ประชาชนได้สรงน้ำและใส่ขันดอก จากนั้นพระสงฆ์ 9 รูปจะทำพิธีเจริญพระพุทธมนต์บูชาเสาอินทขีลซึ่งฝังอยู่ใต้ดิน ภายใต้บุษบกที่ประดิษฐานพระพุทธรูป เมื่อเสร็จพิธีจะมีมหรสพสมโภชตลอดช่วงของการเข้าอินทขีล ประเพณีดังกล่าวมุ่งที่จะสร้างขวัญกำลังใจแก่ชาวเมืองที่กำลังจะเริ่มต้นฤดูกาลเพาะปลูก แม้ภายหลังได้ผสานเข้ากับพิธีกรรมทางพุทธศาสนาก็ตาม เห็นได้จากการอัญเชิญพระเจ้าฝนแสนห่าซึ่งเป็นพระพุทธรูปที่ดลบันดาลให้ฝนตก หรือการสวดบูชาอินทขีลพระสงฆ์ก็ใช้บทสวดคาถาปลาช่อนด้วยความหวังว่าจะดลบันดาลให้มีน้ำท่าอุดมสมบูรณ์ (ลักขณา ปันวิชัย และศิริศักดิ์ คุ้มรักษา, 2540: 294-300)

<u>วัดพันเตา</u>

ตั้งอยู่ติดกันกับวัดเจดีย์หลวง ภายในวัดมีวิหารที่สวยงามซึ่งเดิมเป็นหอคำ (ท้องพระโรงหน้า) ของพระเจ้ามโหตรประเทศ เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่องค์ที่ 5 โดยพระเจ้าอินทวิชยานนท์ เจ้าผู้ครองนครองค์ที่ 7 ได้อุทิศถวายให้วัดสร้างเป็นวิหาร ประตูใหญ่หน้าวิหารมีไม้แกะสลักลายนกยูง (สัญลักษณ์ของเจ้านายฝ่ายเหนือ) อยู่เหนือประตู

วัดเชียงมั่น

ตั้งอยู่บนถนนราชภาคินัย นับเป็นวัดหลวงแห่งแรกที่พญามังรายโปรดเกล้าฯให้สร้างขึ้น หลังจากที่ทรงสร้างเมืองเชียงใหม่แล้ว ได้โปรดเกล้าฯให้ก่อเจดีย์ขึ้นตรงบริเวณหอราชมณเฑียร (หอนอน) ของพระองค์ เจดีย์ดังกล่าว คือ เจดีย์ช้างล้อม นอกจากนี้ภายในวัดยังมีวิหารซึ่งเป็นที่ประดิษฐานพระเสตังคมณี หรือ พระแก้วขาว ซึ่งเป็นพระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมือง และ พระพุทธรูปหินปางปราบช้างนาฬาคีรี ฝีมือช่างสกุลปาละ เชื่อกันว่าพญามังรายอัญเชิญมาจากหริภุญไชยคราวเดียวกับพระเสตังคมณี ภายหลังจากทรงยึดครองเมืองหริภุญไชยได้แล้วมาสร้างเมืองเชียงใหม่จึงอัญเชิญมาประดิษฐานที่วัดเชียงมั่น

วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร

ตั้งอยู่บนถนนสามล้าน พญาผายูโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นเพื่อบรรจุพระอัฐิของพญาคำฟู พระราชบิดา เดิมชื่อว่า วัดลีเชียงพระ บริเวณหน้าวัดเคยเป็นกาดมาก่อน ชาวบ้านเรียกว่า กาดลี ภายในวัดมีหอไตร ครึ่งตึกครึ่งไม้ ที่ผนังด้านนอกประดับด้วยทวยเทพปูนปั้นแต่งองค์สวยงาม ฝีมือช่างสมัยพระเมืองแก้ว นอกจากนี้ยังมีวิหารลายคำ รูปทรงพื้นเมืองล้านนาขนาดกะทัดรัด เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธสิหิงค์ ที่ผนังมีภาพจิตรกรรมโดยรอบ

ประเพณีสงกรานต์ของชาวล้านนาเริ่มจากวันที่ 13 เรื่อยไปจนถึง18 เมษายน วันมหาสงกรานต์ซึ่งถือเป็นวันเปลี่ยนศักราชใหม่นั้นตรงกับวันที่ 15 เมษายนไม่ใช่วันที่ 13 เมษายนเหมือนภาคอื่น และในวันที่ 15 เมษายนนี้เองตอนเช้าตรู่หลังจากประชาชนได้ทำบุญใส่บาตรที่วัดแล้ว จะเป็นการทานข่อ ทานตุง และไม้ค้ำโพธิ์ ตามด้วยการสรงน้ำพระพุทธสิหิงค์ ซึ่งประชาชนจะอัญเชิญแห่ไปตามถนนรอบเมือง และพระเสตังคมณีที่วัดเชียงมั่น หลังจากนั้นจึงนำขันข้าวตอกดอกไม้ ธูปเทียน น้ำขมิ้น ส้มป่อย หมากพลู เมี่ยง บุหรี่ หรือของไหว้ผู้ใหญ่ โดยตระเวนไปรดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ที่ตนเคารพนับถือ ผู้ใหญ่จะให้ศีลให้พรและผูกฝ้ายที่ข้อมือรับขวัญเป็นอันเสร็จพิธี (ลักขณา ปันวิชัย และศิริศักดิ์ คุ้มรักษา, 2540: 289-294)

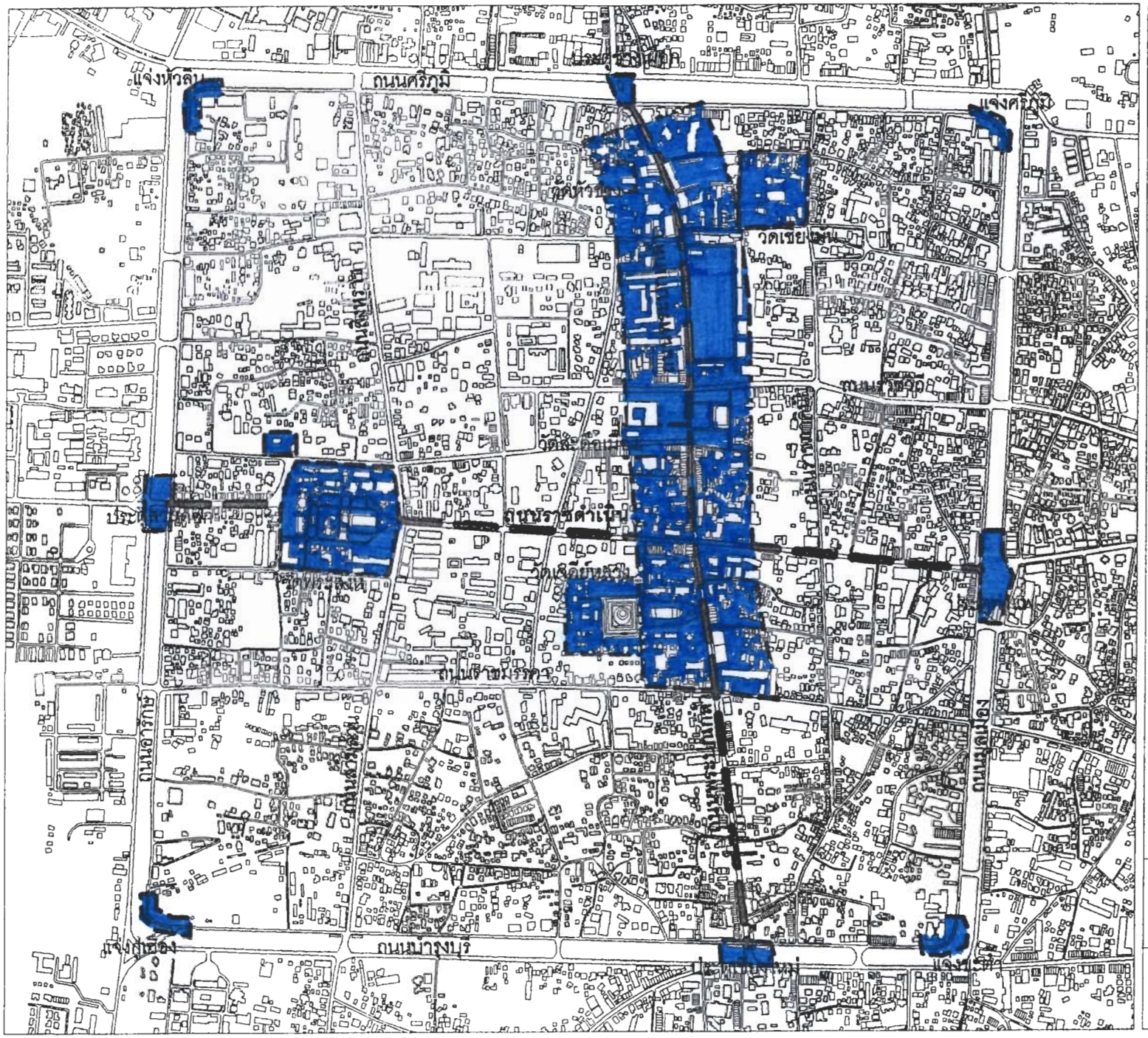
วัดปราสาท

ตั้งอยู่บนถนนอินทวโรรส ใกล้ๆ กับวัดพระสิงห์ ภายในวัดมีวิหาร ครึ่งตึกครึ่งไม้ ทรงเตี้ยคุ่มตามลักษณะวิหารล้านนา หน้าบันเป็น"แบบม้าต่างไหม" ลวดลายประดับตกแต่งงดงามมาก ภายในวิหารจะเห็นกู่ (ปราสาท) เชื่อมต่อกับผนังหุ้มกลองทางทิศตะวันตก

วิเคราะห์สภาพพื้นที่

สัญลักษณ์ที่สะท้อนปัจจัยนอกเหนือจากเชิงกายภาพที่สำคัญ ภายในพื้นที่เมืองเก่าได้แก่ (แผนที่ 3.18)

- เสาอินทขิล ต้นไม้ยาง กุมภัณฑ์ ศาสนา ปัจจุบันสัญลักษณ์ทั้ง 3 สิ่ง ตั้งอยู่ที่วัดเจดีย์หลวง

การรับรู้ด้านสุนทรียภาพเมือง: กรณีศึกษาพื้นที่เมืองเก่าเชียงใหม่

แผนที่ 3.18 แสดงตำแหน่งสัญลักษณ์ที่สำคัญของเมือง

สัญลักษณ์

- แกนสัญลักษณ์
- พื้นที่สัญลักษณ์

แผนที่ฐาน: กรมการผังเมือง

N W E S

0 0.05 0.1 Kilometers

นางสาววิยดา ทรงกิตติภักดี

- วัดสะดือเมือง แต่ในปัจจุบันวัดสะดือเมืองถูกถนนอินทวโรรสตัดผ่านกลางวัด ทำให้พระประธานและพระเจดีย์อยู่กันคนละฝั่งถนน
- วัดเจดีย์หลวง
- ประตูช้างเผือก ประตูเชียงใหม่ ประตูเชียงเรือก (ประตูท่าแพ) และประตูสวนดอก
- แจ่งหัวลิน แจ่งศรีภูมิ แจ่งขะต้ำ แจ่งกู่เฮือง
- เส้นแกนสำคัญของเมือง ได้แก่ ถนนพระปกเกล้า และถนนราชดำเนิน
- พื้นที่ข่วงหลวงในอดีต
- วัดต่างๆ ได้แก่ วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร วัดพันเตา วัดหัวข่วง วัดเชียงมั่น วัดปราสาท

อย่างไรก็ตาม สภาพเมืองเชียงใหม่ในปัจจุบันกำลังประสบกับปัญหาการสูญเสียเอกลักษณ์ความเป็นเมืองเก่า การละเลยต่อมรดกทางวัฒนธรรม สัญลักษณ์ซึ่งสะท้อนปัจจัยทางนามธรรมเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาเมืองบนรากฐานของการถูกทำลายคุณค่า ไม่ว่าจะเป็นการบุกรุกสร้างอาคารประชิดโบราณสถาน การรื้อถอนอาคารที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรม การเสนอตัดถนนผ่านเขตโบราณสถาน (สุรสวัสดิ์ สุขสวัสดิ์, ผศ. ม.ล.และ วรลัญจก์ บุณยสุรัตน์, 2538: 115, สุรพล ดำริห์กุล, 2538: 201-202, สถาบันวิจัยสังคม, 2539: 6-89 ถึง 6-90, ปรานอม ตันสุชานันท์, 2539: 102, ดวงจันทร์ อาภาวัชรุตม์ เจริญเมือง, 2541: 4)

3.3.8 ประเด็นปัญหาทางกายภาพที่สำคัญภายในเขตเมืองเก่า

ในหัวข้อนี้จะกล่าวถึงประเด็นปัญหาทางกายภาพ ซึ่งถือเป็นเงื่อนไขของพื้นที่ศึกษาที่จะต้องพิจารณาร่วมกับการวิเคราะห์องค์ประกอบเมืองด้านอื่น ปัญหาดังกล่าว คือ

- การสูญเสียเอกลักษณ์ความเป็นเมืองเก่า ละเลยต่อมรดกทางวัฒนธรรม จากการบุกรุกพื้นที่โบราณสถาน, อาคารที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และสถาปัตยกรรมถูกทอดทิ้งให้ทรุดโทรม ถูกบุกรุก รื้อถอน การตัดหรือขยายถนนผ่านเขตโบราณสถาน
- การสร้างอาคาร สิ่งปลูกสร้างใหม่ที่ขาดความต่อเนื่อง กลมกลืนกับภูมิทัศน์เมือง ทั้งในเรื่องของรูปแบบอาคาร รูปทรง ขนาด ความสูง สีสัน วัสดุพื้นผิว ความหนาแน่น และระยะถอยร่น
- การติดตั้งป้ายโฆษณาที่ขาดความรับผิดชอบต่อทัศนียภาพรวมของเมือง ความไม่เหมาะสมของป้ายทั้งในเรื่องของขนาด สีสัน ข้อความ และตำแหน่งที่ติดตั้ง
- การสูญเสียเอกลักษณ์ความเป็นวนานคร จากการลดลงของพื้นที่สีเขียว การตัดต้นไม้ใหญ่ที่ให้ร่มเงาตามแนวถนนหลายสาย

- การถูกบดบัง การทำลายทัศนียภาพจากอุปกรณ์ประกอบถนนที่ขาดความกลมกลืนกัน อาทิ สายไฟ ป้ายจราจร ตู้โทรศัพท์ ถังขยะ โคมไฟ เป็นต้น
- ความไม่เป็นระเบียบของหาบเร่ แผงลอยที่ทำลายทัศนียภาพของท้องถนน ทางเท้า
- ความไม่สวยงามและความสกปรกอันเนื่องจาก กองขยะมูลฝอย เศษวัสดุเหลือใช้ที่กองล้น กระจัดกระจายริมถนน

3.4 การวิเคราะห์เพื่อหาพื้นที่ตัวแทน

จากการสำรวจและวิเคราะห์องค์ประกอบเมืองของพื้นที่ศึกษาในด้านต่างๆที่ผ่านมา ในหัวข้อนี้จะเป็นการจำแนกเมืองออกเป็นบริเวณย่อย ตามลักษณะเฉพาะขององค์ประกอบเมืองที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งแนวทางในการจำแนกใช้หลักการเดียวกับการวิเคราะห์ย่านต่างๆ ของเมือง ซึ่งพิจารณาลักษณะของย่านจาก (Spreiregen, P. D., 1965: 58-60)

- ลักษณะทางกายภาพของย่าน อาทิ รูปแบบ ความหนาแน่นของอาคารสิ่งปลูกสร้าง รูปแบบของทางสัญจร ขนาด รูปร่างของย่าน ความหนาแน่น ที่ว่าง จุดหมายตา
- กิจกรรมที่เกิดขึ้น ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงภายในย่านและความต่อเนื่องระหว่างแต่ละย่านที่ประกอบกันเป็นระบบของเมือง

ในที่นี้จะแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วนคือ 1)ส่วนแรกกล่าวถึงการจัดแบ่งย่านและการใช้พื้นที่ในอดีต ซึ่งนำมาสู่ 2)การจัดแบ่งย่านและการใช้พื้นที่ในปัจจุบัน

3.4.1 การจัดแบ่งย่านและการใช้พื้นที่ในอดีต

การตั้งเรือนพักอาศัยของ "คนเมือง" และชาวล้านนานั้น เริ่มตั้งแต่การ"แป๋งเฮือน" หลังเดียวในหุบเขาแล้วจึงรวมกันเป็นหมู่บ้าน และเมืองตามลำดับ หมู่บ้านจัดเป็นหน่วยชุมชนที่เล็กที่สุดและขยายขึ้นเป็นระดับเมือง ในอดีตนั้นหมู่บ้านมักจะเป็นผู้คนเชื้อสายเดียวกัน และมีการสร้างบ้านเรือนที่เป็นลักษณะเฉพาะของกลุ่ม ทั้งนี้หลายหมู่บ้านเป็นหมู่บ้านที่ถูกกวาดต้อนมาในสมัยของพระเจ้ากาวิละ ช่วง พ.ศ.2339 เป็นต้นมา ซึ่งเป็นช่วงรวบรวมผู้คนของเมืองเชียงใหม่ที่เรียกว่า "ยุคเก็บผักใส่ข้า เก็บข้าใส่เมือง" ทำให้เชียงใหม่มีชนหลายเชื้อชาติอาศัยร่วมกันโดยพวกที่มีฝีมือก็จะถูกจัดให้ตั้งถิ่นฐานไว้ในเวียง ส่วนพวกที่ไม่ค่อยมีฝีมือจะให้ตั้งถิ่นฐานบริเวณนอกเวียงออกไป เช่น พวกเขินที่สันทราย หรือชาวยองที่ลำพูน (สุรสวัสดิ์ สุขสวัสดิ์, ผศ. ม.ล. และ วรลัญจก์ บุณยสุรัตน์, 2538; 119)

การใช้พื้นที่ในเมืองเชียงใหม่ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ภายในกำแพง โดยแบ่งตามระบบควบคุมกำลังคน ได้ดังนี้ พื้นที่สะดือเมืองและรายรอบกำแพงเมืองชั้นใน เป็นพื้นที่สำคัญที่มีบท

บาททางด้านความเชื่อดั้งเดิมและทางศาสนา การเมืองการปกครอง และเศรษฐกิจ (สรัสวดี อ๋องสกุล, 2539: 128-129) ดังนี้

<u>พื้นที่ในทางความเชื่อและศาสนา</u> (แผนที่ 3.19)

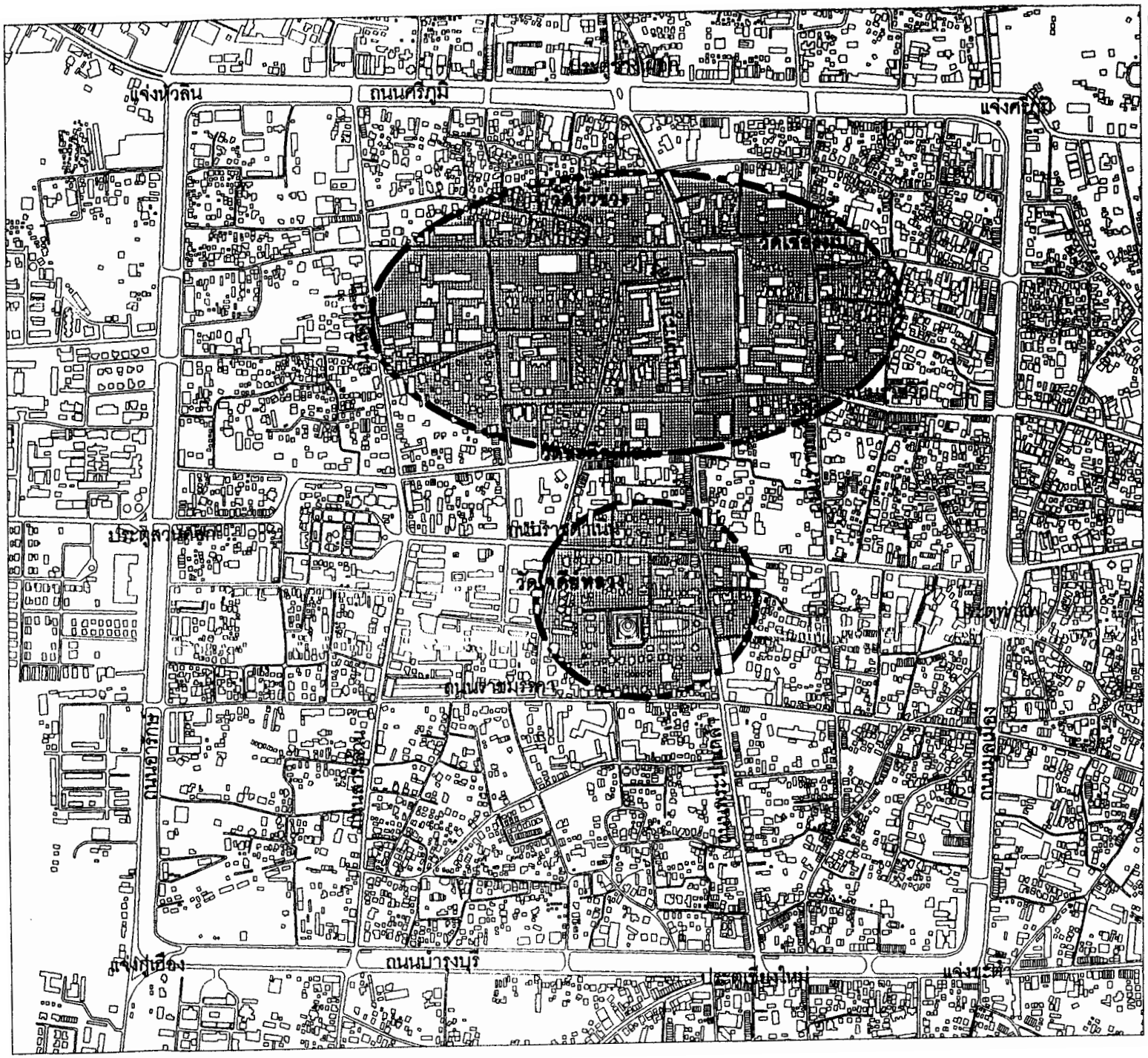
จากแนวคิดที่ว่าเมืองโบราณมีร่างกายได้กำหนดให้หัวเวียงอยู่ทางทิศเหนือ ดังนั้น ภายในเวียงเชียงใหม่นับตั้งแต่กลางเวียงค่อนไปทางเหนือจึงถูกกำหนดการใช้พื้นที่ให้เป็นที่ตั้งสถานที่สำคัญ สิ่งมงคลของบ้านเมือง เช่น หอคำที่เวียงแก้ว คุ้มเจ้านายบุตรหลาน วัดเชียงมั่น วัดเจดีย์หลวง เสาอินทขีล เพราะถือเป็นพื้นที่ศักดิ์สิทธ์ ตีนเวียงจะเป็นแนวยาว ตั้งแต่แจ่งหัวลินถึงแจ่งกู่เฮือง และจากแก่งกู่เฮืองเลียบมาถึงแจ่งตะข้ำและแจ่งศรีภูมิ บริเวณนี้เป็นส่วนชายขอบไม่สำคัญนัก วัดและอาคารบ้านเรือนที่อยู่ตีนเวียงมักจะมีขนาดเล็ก ส่วนใจกลางเวียงเป็นสะดือเมือง เป็นที่ตั้งเสาอินทขีล เมื่อมีการสร้างเมืองจะต้องฝังเสาหลักเมืองให้เป็นที่มั่นเสียก่อน นอกจากนี้ยังได้ประดิษฐานกู่พญามังราย ณ บริเวณกลางเวียงดังในตำนานพื้นเมืองเชียงใหม่อีกด้วย ในปัจจุบันไม่พบร่องรอยของกู่ แต่ได้มีผู้สร้าง"หอ"เป็นเรือนไว้ข้างต้นสรีขนาดใหญ่ไว้เป็นที่สักการะ ภายในกำแพงรูปสี่เหลี่ยมถูกกำหนดให้เป็นที่อยู่ของกษัตริย์ เจ้านายและไพร่ที่เป็นคนเมือง ในเวียงเป็นแหล่งรวมความมั่งคั่งของเมือง เพราะมีหอคำ คุ้มเจ้าและวัดสำคัญมากมาย กำแพงชั้นนอกรูปตัวแอลนั้นมีความสำคัญน้อยกว่า พิจารณาจากลักษณะแนวถนนไม่เป็นระเบียบคดเคี้ยว และมีซอยเล็กซอยน้อย นอกจากนั้นวัดภายในกำแพงชั้นนอกจะเป็นวัดเล็กที่ไม่สำคัญ ในด้านผู้คนที่อาศัยจะเป็นคนเมืองและปะปนด้วยกลุ่มชาติพันธ์ต่างๆ เช่น เขิน มอญ พม่า ฮ่อ (สรัสวดี อ๋องสกุล, 2539: 128-129)

เขตพระราชวัง เรียกว่า เวียงแก้ว ตั้งอยู่ในชัยภูมิที่เป็นมงคล ได้แก่ อายุเมือง เดชเมือง และศรีเมือง พระราชวังหรือเวียงแก้วและวัดในเวียงแก้ว คือวัดสุทธาวาส ปัจจุบันคือที่ตั้งวิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่ อยู่บริเวณอายุเมือง (อรุณรัตน์ วิเชียรเขียว, 2540ก: 208)

<u>พื้นที่ในทางการปกครอง</u> (แผนที่ 3.20)

เป็นที่ตั้งของ"หอคำ"หรือพระราชวังและคุ้มเจ้านายซึ่งใช้เป็นที่ว่าราชการ โดยมีอาณาบริเวณกว้างคือด้านเหนือจรดวัดหัวข่วงและด้านใต้จรดประตูเชียงใหม่ ขณะที่ด้านตะวันตกจรดวัดพระสิงห์และด้านตะวันออกจรดประตูเชียงเรือก(ประตูท่าแพในปัจจุบัน) อาณาบริเวณดังกล่าวเรียกว่า"ข่วงหลวง"

เขตบ้านเรือนของขุนนางและไพร่พลเมือง สันนิษฐานว่าทางใต้วัดสะดือเมืองลงไปเป็นเขตที่ทักษาเมืองกำหนดเป็นบริวารเมือง มูลเมือง อุตสาหเมือง มนตรีเมือง จะเป็นบ้านเรือนขุนนาง ไพร่เมือง และวัดต่างๆ ในเขตกำแพงเมืองสี่เหลี่ยมและกำแพงเมืองชั้นนอก กลุ่ม

การรับรู้ด้านสุนทรียภาพเมือง: กรณีศึกษาพื้นที่เมืองเก่าเชียงใหม่

แผนที่ 3.19
พื้นที่ทางความเชื่อและศาสนา

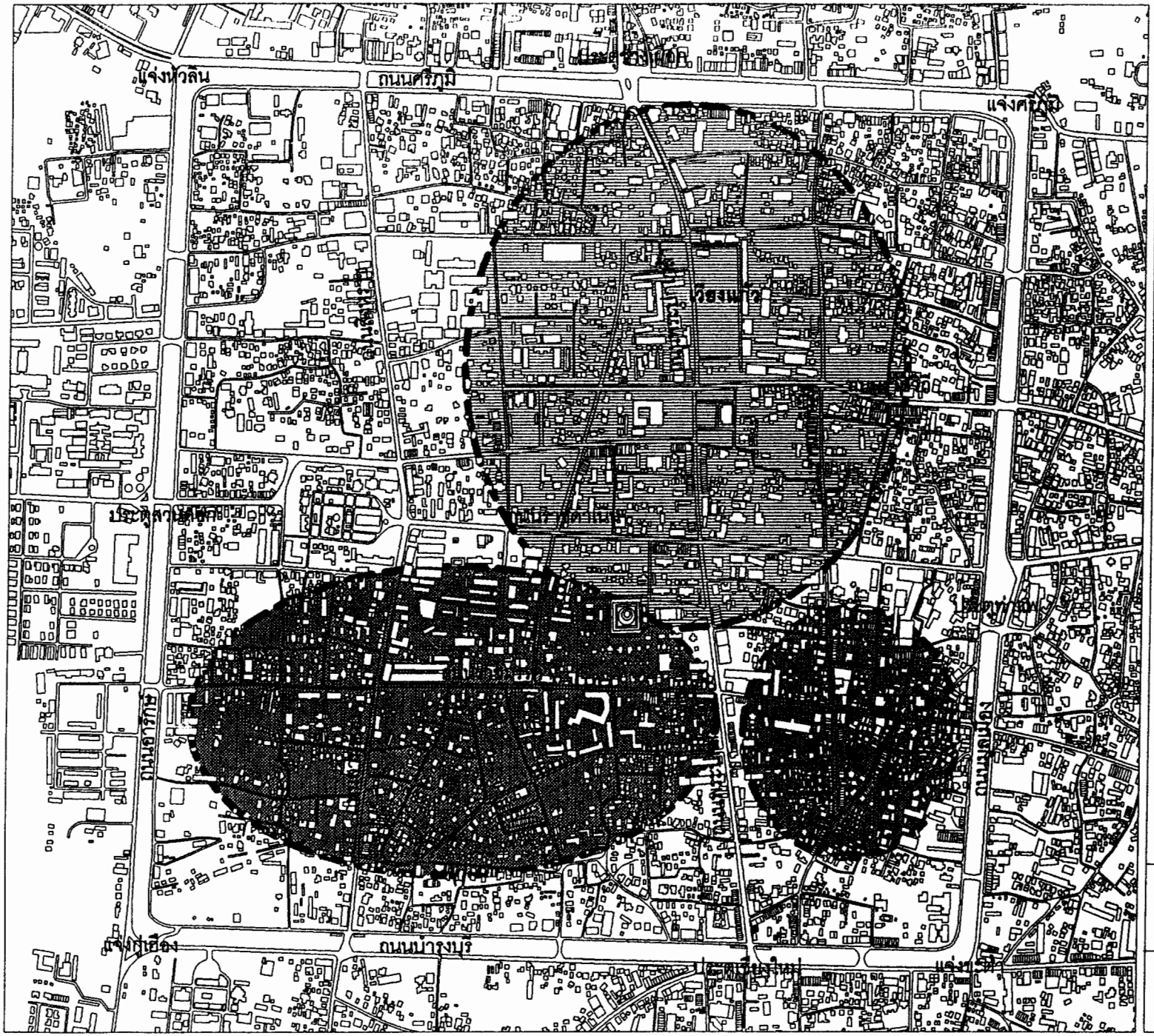
สัญลักษณ์

พื้นที่ทางความเชื่อและศาสนา

แผนที่ฐาน: กรมการผังเมือง

N
W E
S
0 0.05 0.1 Kilometers

นางสาววิยดา ทรงกิตติภักดี

การรับรู้ด้านสุนทรียภาพเมือง: กรณีศึกษาพื้นที่เมืองเก่าเชียงใหม่

แผนที่ 3.20
พื้นที่ทางการปกครอง

สัญลักษณ์

- พื้นที่ขุนนางและช่างฝีมือ
- พื้นที่หอคำและคุ้มเจ้านาย

แผนที่ฐาน: กรมการผังเมือง

N W E S

0 0.05 0.1 Kilometers

นางสาววิยดา ทรงกิตติภักดี

ขุนนางระดับต่างๆ[12] จะตั้งถิ่นฐานและสร้างวัดเป็นวัดประจำครอบครัวและผู้ใต้บังคับบัญชาของตน ได้แก่ วัดของขุนนางที่ชื่อว่า ข้อ มียศระดับนายร้อย ได้สร้างวัดร้อยข้อ (ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็น วัดลอยเคราะห์) วัดของขุนนางระดับนายพันสร้างในเขตบ้านเรือนของตน เช่น วัดพันแหวน วัดพันแจ่ม วัดพันเตา วัดพันอ้น ขุนนางระดับหมื่นสร้างวัด เช่น วัดหมื่นสรร วัดหมื่นล้าน วัดหมื่นตูม ขุนนางระดับเจ้าแสนซึ่งเป็นตำแหน่งขุนนางชั้นสูงนั้นสร้างวัดบริเวณประตูเมืองเชียงใหม่ได้แก่ วัดแสนฝาง(ประตูท่าแพเดิม) วัดแสนตาห้อย(ประตูสวนดอก) วัดแสนขาน(ประตูช้างเผือก) และวัดแสนพอก

นอกจากนี้ชุมชนช่างฝีมือหรือขุนนางระดับต่ำ เรียกว่าพวก, ช่าง ก็มีวัดเป็นของตนเอง เช่น วัดพวกช้าง วัดพวกหงส์ วัดพวกแต้ม วัดช่างแต้ม(ช่างวาดรูป) วัดพวกเปี๊ยะ(ช่างเล่นเปี๊ยะ) วัดช่างคำ(ช่างทอง) วัดช่างลาน(ช่างตุ้มหู) วัดช่างม้อง(ช่างทำม้อง) วัดช่างเคี่ยน(ช่างกลึง) วัดเหล่านี้แสดงถึงร่องรอยการตั้งถิ่นฐานของขุนนางและไพร่เมืองในเชียงใหม่ได้อย่างดี (อรุณรัตน์ วิเชียรเขียว, 2540: 208-209)

อย่างไรก็ตามพื้นที่กลางเวียงเหล่านี้ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา โดยในสมัยจัดการปกครองแบบมณฑลเทศาภิบาล (พ.ศ.2442-2476) ระบบราชการซึ่งเป็นตัวแทนอำนาจรัฐ ได้เข้ามาแทนที่ระบบเจ้า ดังนั้นจึงมีแนวนโยบายจัดตั้งสถานที่ราชการในบริเวณคุ้มเดิมของเจ้านายซึ่งตั้งอยู่บริเวณกลางเวียง ซึ่งเป็นการสัญลักษณ์การทำลายอำนาจเก่าที่มีมาช้านาน ปฏิบัติการดังกล่าวเริ่มต้นใน พ.ศ.2443 เมื่อพระยาศรีสหเทพได้ซื้อคุ้มของเจ้าน้อยเลาแก้ว และเปลี่ยนเป็นเค้าสนามหลวง (ที่ว่าการเมืองชั่วคราว) และหลังจากเหตุการณ์กบฏเงี้ยวเมืองแพร่ พ.ศ.2445 แล้ว กลุ่มเจ้านายยอมรับในอำนาจของรัฐบาลมากขึ้นและพยายามสร้างความดีความชอบ จึงยกที่คุ้มถวายราชการ ในที่สุดเจ้านายในชั้นหลังก็อพยพออกไปอยู่นอกเวียง (สรัสวดี อ๋องสกุล, 2539: 393-394)

พื้นที่สะดือเมืองในฐานะศูนย์กลางการเมืองและการปกครองในอดีต แต่ในปัจจุบันจากการสำรวจพบว่าคุ้มเจ้านายเหล่านั้นได้เปลี่ยนสภาพไปหลายแห่ง ดังนี้ (สมโชติ อ๋องสกุล, 2539: 94-96)

- หอคำสมัยพระเจ้ากาวิโลรสสุริยวงษ์ หรือคุ้มกลางเวียง ปัจจุบันคือ หอศิลปวัฒนธรรมประจำจังหวัดเชียงใหม่ ใน พ.ศ. 2413 พระเจ้าอินทวิชยานนท์ ได้ทรงรื้อหอคำของพระเจ้ากาวิโลรสสุริยวงษ์ไปสร้างวิหารหลวงกิตติ (ปัจจุบันอยู่ในบริเวณโรงเรียนอนุบาล

[12] ขุนนางล้านนามีตำแหน่งดังนี้ นายสิบ นายยาว นายห้าสิบ เจ้าร้อย เจ้าพัน เจ้าหมื่น เจ้าแสน และกษัตริย์ (วิฑูรย์ เหลียวรุ่งเรือง, 2543: 13)

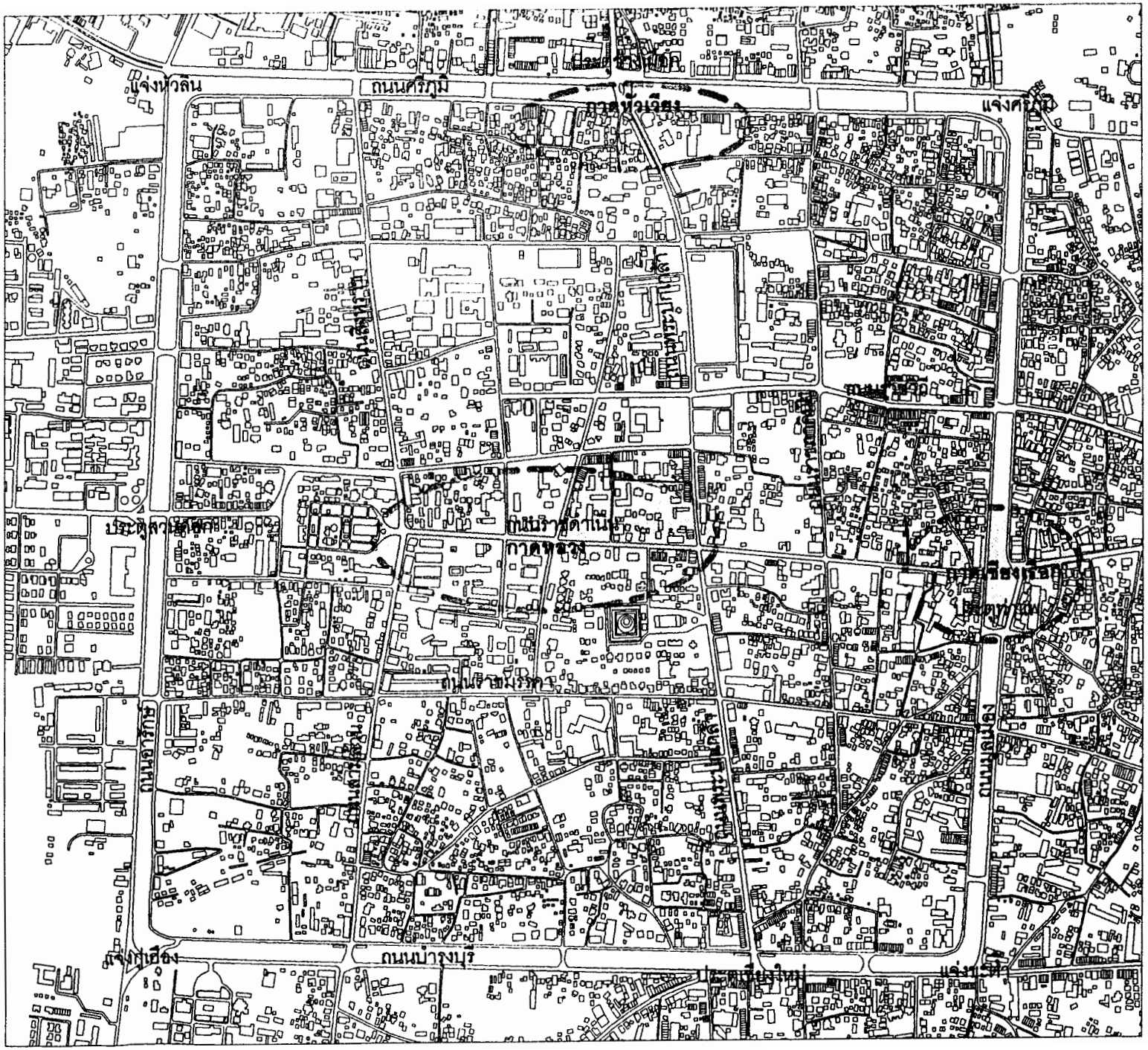
เชียงใหม่) ในพ.ศ. 2418 ให้รื้อหอคำสมัยพระเจ้ามโหตรประเทศ นำไปสร้างวิหารวัดพันเตา พ.ศ. 2420 ให้รื้อท้องพระโรงของพระเจ้ากาวิโรรสฯ ไปสร้างวัดแสนฝาง

- หอคำสมัยพระเจ้าอินทวิยานนท์ สถานที่ตั้งปัจจุบันคือ โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย
- คุ้มเจ้าเลาแก้ว หรือ หออุปราชราชวังหน้า สถานที่ปัจจุบันคือ ศาลแขวงจังหวัดเชียงใหม่
- คุ้มเจ้าบุรีรัตน์ (เจ้าแก้วมุงเมือง) ปัจจุบันคือสถานที่ตั้งสำนักงานยาสูบเชียงใหม่
- คุ้มราชสัมพันธวงศ์ (สิงห์แก้ว) ปัจจุบันคือ บ้านเลขที่ 141 ถนนราชภาคินัย หลังโรงเรียนยุพราชวิทยาลัย ปัจจุบันยังคงเป็นที่อยู่อาศัยของลูกหลานของเจ้าราชสัมพันธวงศ์
- คุ้มเจ้าบุรีรัตน์ (มหาอินทร์) ตั้งอยู่ตรงข้ามวัดพันเตา ปัจจุบันยังใช้เป็นที่อยู่อาศัย
- คุ้มเจ้าฟ้าเชียงตุง ปัจจุบันคือสถานที่แสดงเครื่องราชอิสริยาภรณ์ของกรมธนารักษ์
- คุ้มเจ้าบุรีรัตน์ (หน่อเมือง) ตั้งอยู่ตรงกันข้ามวัดฟ่อนสร้อย ปัจจุบันยังใช้เป็นที่อยู่อาศัย
- คุ้มเจ้าอุปราชสุริยะวงศ์ ปัจจุบันเป็นหน่วยงาน USIS ถนนราชดำเนิน
- คุ้มเจ้าราชวงศ์ ปัจจุบันเป็นคุ้มแก้วพาเลส ถนนพระปกเกล้า
- คุ้มเจ้าช้างเผือก ปัจจุบันเป็นที่ตั้งบริษัทการบินไทย จำกัด ถนนพระปกเกล้า
- คุ้มเจ้าพุทธวงศ์ ปัจจุบันเป็นอาคารพาณิชย์หน้าวัดพระสิงห์
- คุ้มเจ้าราชภาคินัย ปัจจุบันเป็นอาคารพาณิชย์หน้าวัดหัวข่วง ตรงข้ามคุ้มแก้วพาเลส
- คุ้มเจ้าราชสัมพันธ์ (ธรรมลังกา) ปัจจุบันเป็นอาคารพาณิชย์ เยื้องหน้าวัดป่าน้ำปิง
- คุ้มเจ้าจอมเมือง ปัจจุบันเป็นพื้นที่ว่างข้างสำนักงานที่ดินจังหวัดเชียงใหม่
- คุ้มเจ้ามหาวัน ปัจจุบันเป็นพื้นที่ตั้งสำนักงานทนายความ หน้าโรงเรียนยุพราชวิทยาลัย

<u>พื้นที่ในทางในทางเศรษฐกิจ</u> (แผนที่ 3.21)

โดยอาศัยแม่น้ำปิงเป็นเส้นทางการค้าระหว่างเมืองทางเหนือและทางใต้ (สมโชติ อ่องสกุล, 2540: 91-93) มีพ่อค้าชาติพันธุ์ต่างๆ เช่น ม่าน เงี้ยว ฮ่อ มาติดต่อแลกเปลี่ยนสินค้าภายในเมืองซึ่งมีกาดที่สำคัญ 3 แห่งด้วยกันคือ กาดหัวเวียง (อยู่บริเวณประตูช้างเผือก) กาดเชียงเรือก และกาดกลางเวียงเป็นกาดใหญ่ กาดนี้ครอบคลุมพื้นที่ตั้งแต่สองข้างถนนหน้าวัดพระสิงห์เรื่อยมาจนถึงสี่แยกกลางเวียง และต่อขึ้นไปทางเหนือรวมทั้งที่ปัจจุบันเป็นกู่พญามังรายซึ่งอยู่หลังตึกแถว (สรัสวดี อ่องสกุล, 2539: 128-129, 179)

เมืองเชียงใหม่เป็นศูนย์กลางของการแลกเปลี่ยนสินค้าที่สำคัญที่สุดในล้านนา ภายในเมืองจึงมีตลาดเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนสินค้าภายในท้องถิ่นและสินค้าต่างเมือง ซึ่งมีการติดตลาดทุกวัน ตามหลักฐานสมัยรัชกาลที่ 5 พบว่า มีตลาดกลางเวียงเป็นตลาดที่เก่าแก่ที่สุด เพราะตั้งมาพร้อมกับการสร้างเมืองเชียงใหม่ ตลาดกลางเวียงอยู่บริเวณตั้งแต่หน้าวัดพระสิงห์

การรับรู้ด้านสุนทรียภาพเมือง: กรณีศึกษาพื้นที่เมืองเก่าเชียงใหม่

แผนที่ 3.21 พื้นที่ทางเศรษฐกิจ

สัญลักษณ์

พื้นที่กาด

แผนที่ฐาน: กรมการผังเมือง

N W E S

0 0.05 0.1 Kilometers

นางสาววิยดา ทรงกิตติภักดี

ไปจนถึงต้นโพธิ์กลางเวียง[13] นอกจากนั้นมีตลาดที่ถนนท่าแพ (สรัสวดี อ๋องสกุล, 2539: 456) ชุมชนท่าแพเป็นชุมชนที่ขยายตัวต่อเนื่องมาจากชุมชนในเขตเมืองเดิม และพัฒนาขึ้นมาจากธุรกิจการค้าตั้งแต่สมัยที่อาศัยลำน้ำปิงเป็นเส้นทางคมนาคมหลัก แม้ภายหลังมีการพัฒนาเส้นทางการคมนาคมทั้งถนนและรถไฟ ย่านนี้ก็ยังคงเป็นย่านธุรกิจสำคัญของชุมชนเมืองเชียงใหม่ตราบเท่าทุกวันนี้ (ธเนศวร์ เจริญเมือง, 2534 อ้างถึงใน ดวงจันทร์ อาภาวัชรุตม์ เจริญเมือง, 2541: 46)

<u>วิเคราะห์สภาพพื้นที่</u>

จากการวิเคราะห์พื้นที่ศึกษา พบว่าการจัดแบ่งย่านของเมืองตามลักษณะทางกายภาพและการใช้พื้นที่ในอดีต สามารถแบ่งย่านได้ดังนี้ (แผนที่ 3.22)

- ย่านพื้นที่สำคัญทางการปกครอง ได้แก่พื้นที่ทางทิศเหนือของเมือง ซึ่งเรียกว่า เวียงแก้ว เป็นที่ตั้งของหอคำ
- ย่านศาสนสถาน ได้แก่ พื้นที่ใจกลางเมือง เป็นที่ตั้งของวัดสะดือเมืองและเสาอินทขิล
- ย่านการค้า ได้แก่ บริเวณกาดเวียงจากหน้าวัดพระสิงห์มาถึงสี่แยกกลางเวียง และกาดอีก 2 แห่ง คือ กาดหัวเวียง และกาดประตูเชียงเรือก
- ย่านพักอาศัย ได้แก่พื้นที่ทางใต้วัดสะดือเมืองลงไป เป็นที่พักอาศัยของขุนนางและไพร่ โดยทั่วไปซึ่งแบ่งเป็นหมู่บ้าน แต่ละหมู่จะประกอบด้วยบ้านเรือนและวัดประจำหมู่บ้าน
- นอกจากนี้ พื้นที่บริเวณตะวันตกเฉียงใต้ มีลักษณะเป็นพื้นที่โล่งไม่มีการปลูกบ้านเรือน เนื่องจากเป็นตำแหน่งกาลกิณีของเมือง

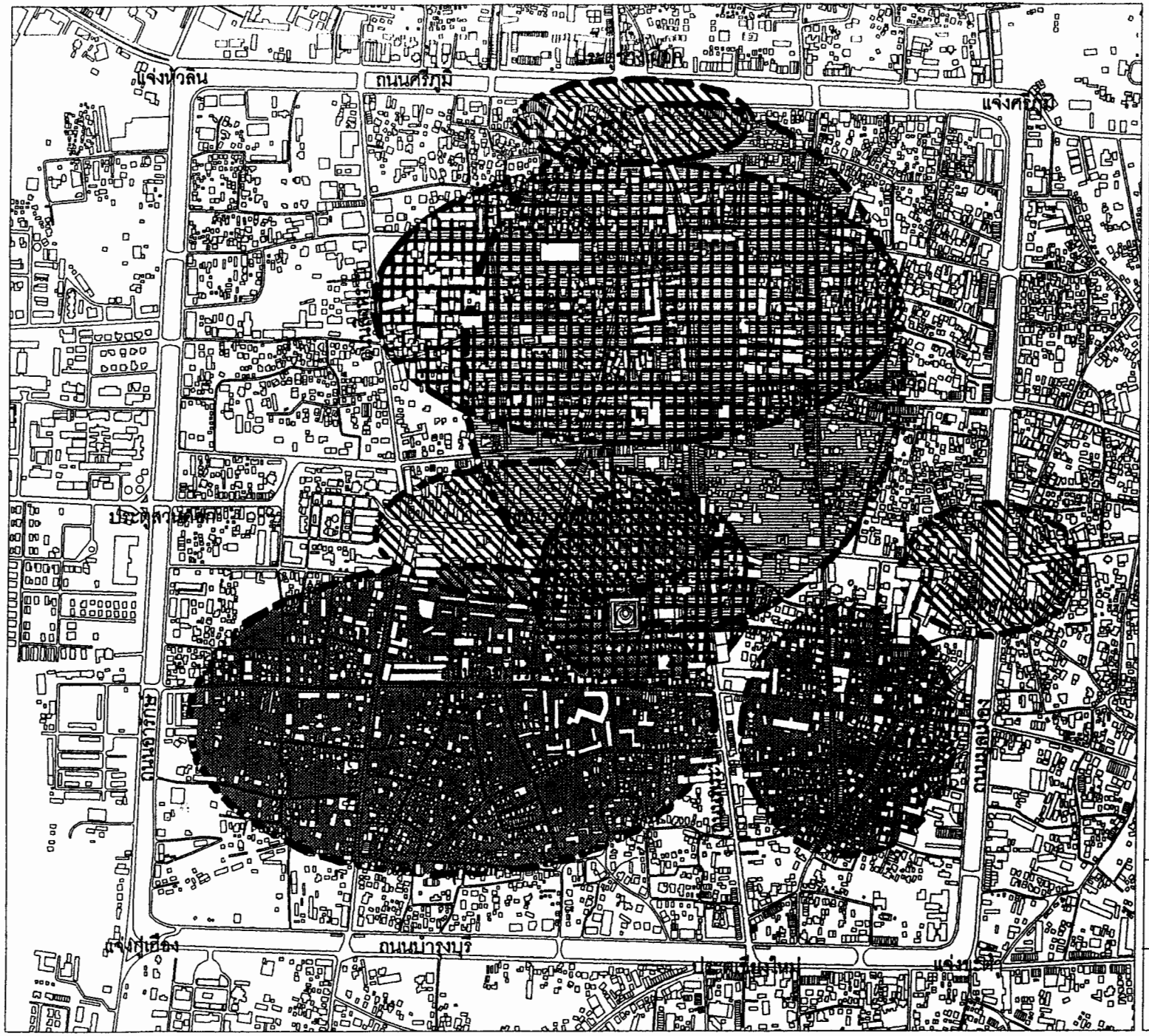
3.4.2 การจัดแบ่งย่านและการใช้พื้นที่ในปัจจุบัน

<u>กิจกรรมภายในพื้นที่</u> พิจารณาจากลักษณะการใช้พื้นที่ในปัจจุบัน ได้แก่ (แผนที่ 3.23)

- พื้นที่สถานที่ราชการ ได้แก่บริเวณเวียงแก้ว ภายในบริเวณกรอบถนนพระปกเกล้า - ถนนเวียงแก้ว - ถนนสิงหราช – ถนนราชดำเนิน ซึ่งเป็นที่ตั้งของกลุ่มสถานที่ราชการ โรงเรียน วัด รวมทั้งธุรกิจการค้าที่รองรับประชาชนภายในพื้นที่ อาทิ ข้าราชการ นักเรียน เป็นต้น

---

[13] ตลาดกลางเวียงมีอีกชื่อคือ กาตลีเชียงพระ เนื่องจากบริเวณวัดพระสิงห์ในปัจจุบัน เดิมในรัชสมัยพ่อท้าวผายู (จ.ศ.696) ได้ทรงสร้างเจดีย์บรรจุพระอัฐิธาตุเจ้าพระยาคำฟู พระราชบิดา และสร้างพระพุทธรูปยืนประจำชุ้มคูหาสี่ทิศแล้วสถาปนาอารามในที่นั้นมีชื่อว่า อารามพระเชียง ครั้นภายหลังในรัชสมัยพระเจ้าแสนเมืองมา (จ.ศ.750) ได้อัญเชิญพระพุทธสิหิงค์มาประดิษฐานจึงได้เปลี่ยนชื่อเป็นวัดพระสิงห์ดังในปัจจุบัน (พระยาประชากิจกรจักร, 2504: 315-327)

การรับรู้ด้านสุนทรียภาพเมือง: กรณีศึกษาพื้นที่เมืองเก่าเชียงใหม่

แผนที่ 3.22 การจัดแบ่งย่านในอดีต

สัญลักษณ์

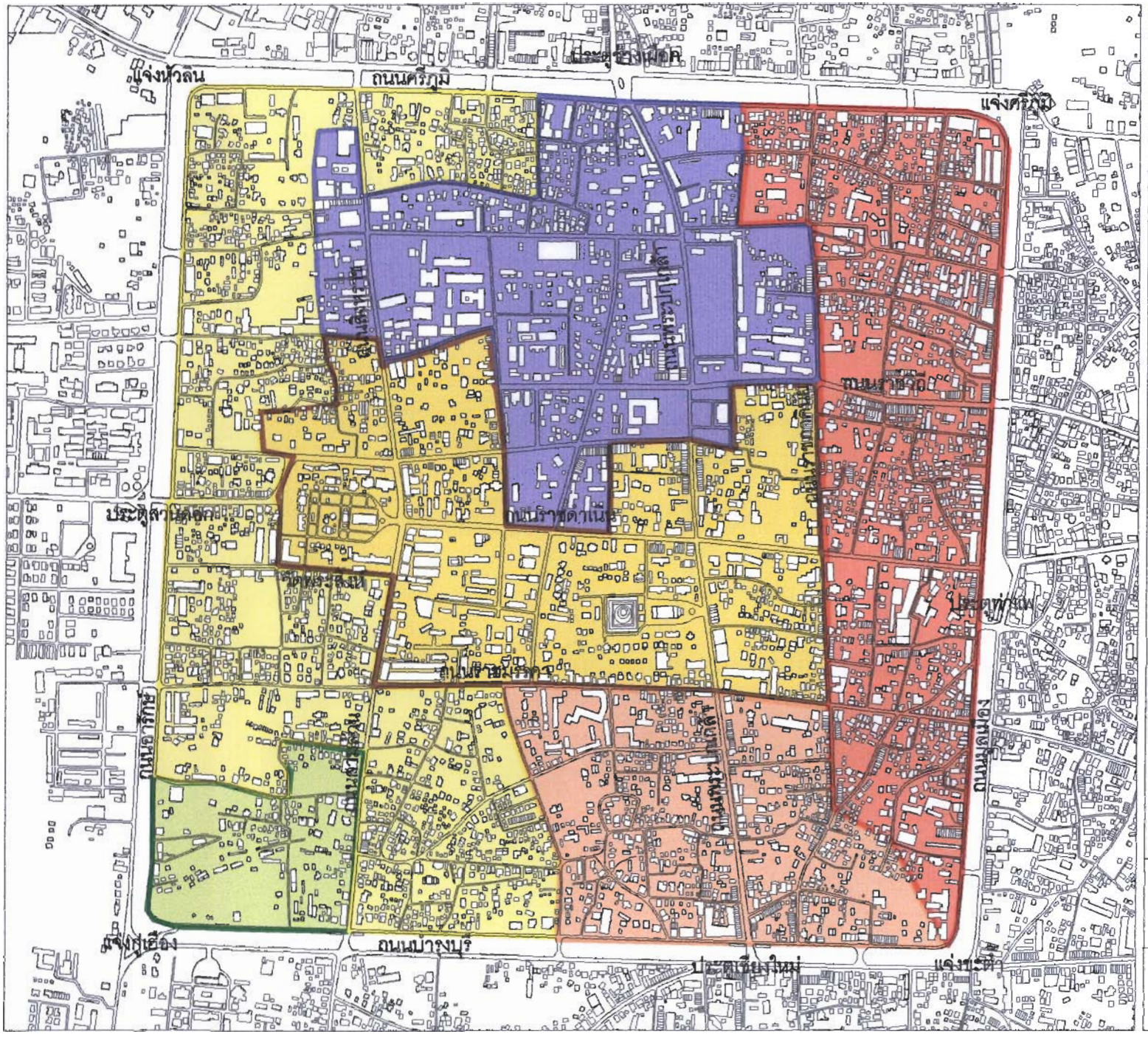
- พื้นที่กาด
- พื้นที่ทางศาสนา
- พื้นที่ทางการปกครอง
- พื้นที่พักอาศัย (ขุนนางและช่างฝีมือ)

แผนที่ฐาน: กรมการผังเมือง

N W E S

0 0.05 0.1 Kilometers

นางสาววิยดา ทรงกิตติภักดี

การรับรู้ด้านสุนทรียภาพเมือง: กรณีศึกษาพื้นที่เมืองเก่าเชียงใหม่

แผนที่ 3.23
การใช้พื้นที่ในปัจจุบัน

สัญลักษณ์

- พื้นที่สาธารณะ
- พื้นที่พักอาศัย
- พื้นที่สถานที่ราชการ
- พื้นที่การค้า- พักอาศัย
- พื้นที่ศาสนสถาน
- พื้นที่การค้า

แผนที่ฐาน: กรมการผังเมือง

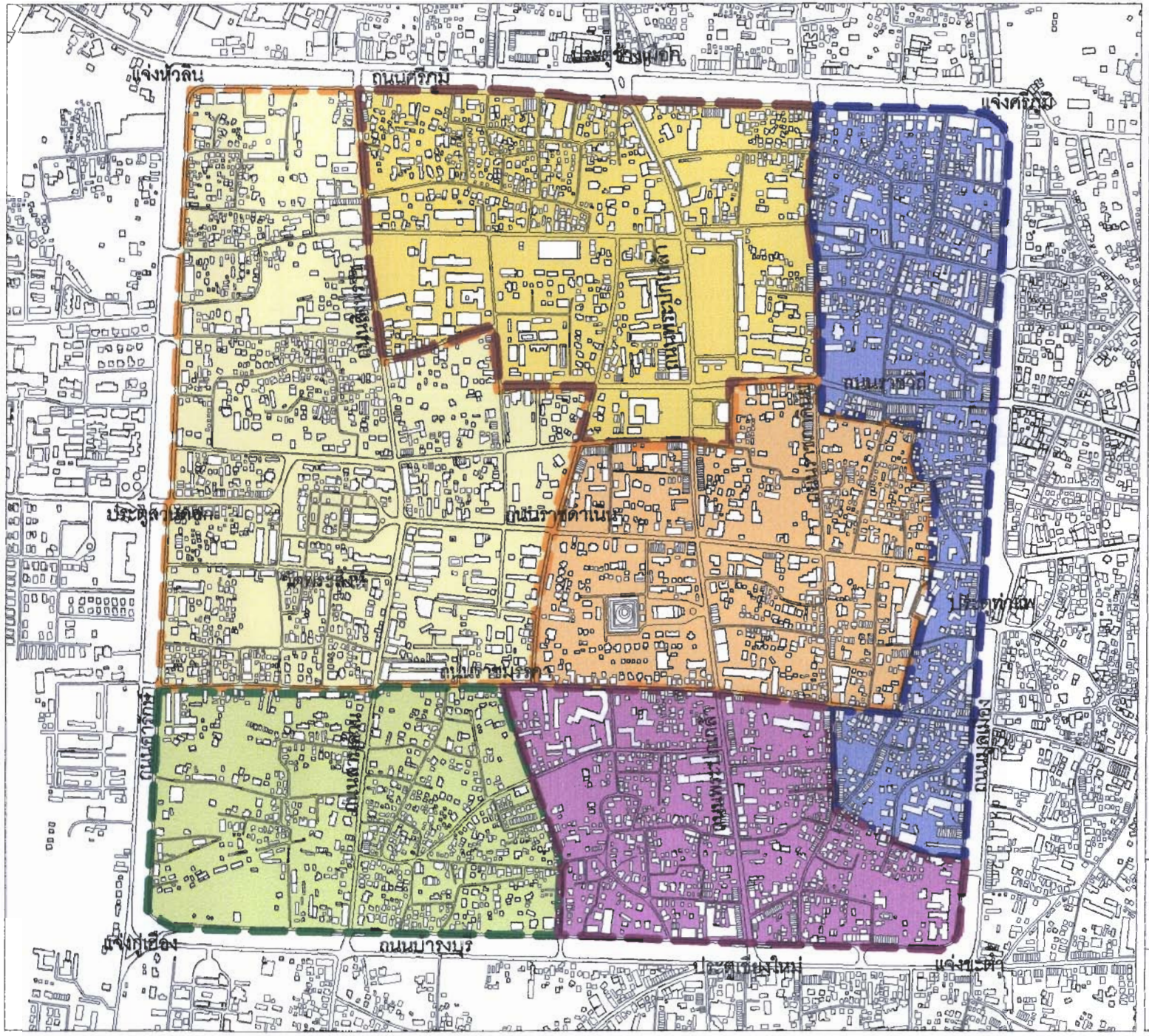
N
W E
S
0 0.05 0.1
Kilometers

นางสาววิยดา ทรงกิตติภักดี

- พื้นที่ศาสนสถาน ได้แก่บริเวณสี่แยกกลางเวียงต่อไปจนถึงบริเวณด้านหน้าวัดพระสิงห์ เป็นบริเวณที่มีวัดตั้งอยู่หลายแห่ง อาทิ วัดพระสิงห์ วัดเจดีย์หลวง วัดพันเตา วัดศรีเมือง วัดพันอ้น เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีที่พักอาศัยและธุรกิจการค้าขนาดย่อมผสมอยู่ทั่วไปในพื้นที่
- พื้นที่การค้า ได้แก่ตลอดแนวถนนมูลเมือง บริเวณดังกล่าวนอกจากจะมีตลาดสมเพชรซึ่งเป็นตลาดสดที่สำคัญแล้ว ยังประกอบด้วยธุรกิจการท่องเที่ยวจำนวน อาทิ บริษัทนำเที่ยว เกสท์เฮาส์ ร้านให้เช่ายานพาหนะ ร้านอาหาร บาร์ ธนาคาร ร้านอินเตอร์เน็ต เป็นต้น กิจกรรมในย่านดังกล่าวมีความเข้มข้นสูง เนื่องจากรองรับทั้งประชาชนและนักท่องเที่ยว
- พื้นที่ผสมระหว่างการค้าและพักอาศัย ได้แก่ บริเวณประตูเชียงใหม่ต่อเนื่องกับถนนพระปกเกล้าด้านทิศใต้ ตลาดประตูเชียงใหม่ถือเป็นตลาดสดอีกแห่งที่ผู้คนนิยมมาจับจ่ายเช่นกัน นอกจากนี้บริเวณดังกล่าวยังใกล้กับคิวรถประจำทางระหว่างอำเภอและเป็นที่จอดรอของรถสามล้อถีบจำนวนมาก ทำให้ย่านดังกล่าวมีกิจกรรมการซื้อขายที่คึกคัก ส่วนในช่วงดึกยังเป็นบริเวณขายอาหารโต้รุ่งทำให้บริเวณดังกล่าวมีการเคลื่อนไหวเกือบตลอดทั้งวัน ส่วนพื้นที่จากถนนใหญ่เข้าไปด้านใน โดยมากใช้เป็นพื้นที่พักอาศัยซึ่งมีความหนาแน่นปานกลาง
- พื้นที่สาธารณะ ได้แก่ บริเวณสวนสาธารณะหนองบวกหาด และพื้นที่รอบๆ บริเวณดังกล่าวเป็นพื้นที่โล่ง มีสิ่งปลูกสร้างอยู่เบาบางมากกว่าบริเวณอื่นของเมือง

<u>ลักษณะของสถาปัตยกรรม สิ่งก่อสร้าง</u> พิจารณาจากลักษณะสถาปัตยกรรม เนื้อเมือง และความหนาแน่นของเมือง แบ่งได้ดังนี้ (แผนที่ 3.24)

- กลุ่มอาคารที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ อาคารเก่าแก่ โบราณสถาน ได้แก่
  - **กลุ่มอาคารบริเวณเวียงแก้ว** คือพื้นที่จากประตูช้างเผือกลงมาตามสองฟากถนนพระปกเกล้าจนกระทั่งถึงด้านหน้าอนุสาวรีย์ 3 กษัตริย์ อาคารในบริเวณดังกล่าวในอดีตเคยเป็นศูนย์กลางการปกครองและใช้เป็นสถานที่ราชการหลายแห่งในปัจจุบัน อาทิ หอศิลปวัฒนธรรมเชียงใหม่ ศาลแขวงเชียงใหม่ สำนักงานยาสูบเชียงใหม่ โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย เรือนจำเชียงใหม่ วิทยาลัยอาชีวะ และวิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่ เป็นต้น ปัจจุบันได้มีการปลูกสร้างอาคารพาณิชย์สมัยใหม่ 2-3 ชั้นปะปนร่วมกับอาคารที่มีคุณค่าเหล่านี้ อย่างไรก็ตามความหนาแน่นโดยทั่วไปในบริเวณนี้จัดอยู่ในขั้นปานกลางเนื่องจากมีพื้นที่เปิดโล่งที่สำคัญ 2 แห่งคือ ด้านหน้าอนุสาวรีย์ 3 กษัตริย์ และสนามหน้าโรงเรียนยุพราชวิทยาลัย

การรับรู้ด้านสุนทรียภาพเมือง: กรณีศึกษาพื้นที่เมืองเก่าเชียงใหม่

แผนที่ 3.24 การแบ่งกลุ่มตามลักษณะทางสถาปัตยกรรม

สัญลักษณ์

- กลุ่มอาคารบริเวณวัดพระสิงห์
- กลุ่มพื้นที่ปลูกสร้างเบาบาง
- กลุ่มอาคารบริเวณเวียงแก้ว
- กลุ่มอาคารสี่แยกกลางเวียง
- กลุ่มอาคารริมถนนมูลเมือง
- กลุ่มอาคารริมถนนพระปกเกล้า

แผนที่ฐาน: กรมการผังเมือง

N W E S

0 0.05 0.1 Kilometers

นางสาววิยดา ทรงกิตติภักดี

- **กลุ่มอาคารบริเวณสี่แยกกลางเวียง** เป็นบริเวณซึ่งแนวแกนหลักของเมือง คือถนนราชดำเนินและถนนพระปกเกล้าตัดกัน เป็นที่ตั้งของวัดสำคัญคือวัดเจดีย์หลวง และวัดสำคัญอีกหลายแห่งอาทิ วัดพันเตา วัดพันอ้น วัดสำเภา รวมทั้งคุ้มเจ้านายเก่าหลายแห่ง ซึ่งณนี้ยังคงสภาพเป็นที่อยู่อาศัย ทำให้ภายในบริเวณสี่แยกกลางเวียงยังมีลักษณะของความเป็นย่านที่อยู่อาศัยและศาสนสถานซึ่งมีความเงียบสงบ และมีความหนาแน่นปานกลางถึงต่ำ ด้วยอาคารสมัยใหม่ที่ปลูกสร้างในบริเวณดังกล่าวมีความสูงประมาณ 1-3 ชั้น และตั้งอยู่ห่างกันโดยมีวัดคั่นอยู่เป็นระยะๆ
- **กลุ่มอาคารบริเวณวัดพระสิงห์** ภายในบริเวณดังกล่าวเป็นย่านศาสนสถานที่สำคัญผสมอยู่กับสถานที่ราชการขนาดใหญ่ ได้แก่ วัดพระสิงห์ วัดศรีเกิด วัดทุงยู วัดปราสาท วัดผาบ่อง สถานที่ราชการได้แก่ สถานีตำรวจและที่พักข้าราชการตำรวจ ที่ทำการอำเภอเมืองเชียงใหม่ ด้วยการกระจายตัวของกลุ่มอาคารเหล่านี้ทำให้ความหนาแน่นในบริเวณดังกล่าวค่อนข้างต่ำเนื่องจากกลุ่มอาคารส่วนใหญ่จะมีพื้นที่เปิดโล่งโดยรอบภายในเขตพื้นที่ของตน บริเวณดังกล่าวจึงค่อนข้างสงบมากกว่าใน 2 บริเวณแรก นอกจากนี้อาคารสมัยใหม่ที่สร้างขึ้นแทรกตัวระหว่างวัดและสถานที่ราชการเหล่านี้มีความสูงประมาณ1-2 ชั้นจึงไม่ทำให้ความหนาแน่นในบริเวณนี้เพิ่มขึ้นแต่อย่างใด อย่างไรก็ตามยังคงมีอาคารพาณิชย์สูง 3 ชั้น ปะปนอยู่บ้างซึ่งอาคารดังกล่าวส่งผลกระทบทางลบต่อเส้นขอบฟ้า(skyline) ของบริเวณดังกล่าวโดยเฉพาะอาคารด้านตรงข้ามวัดพระสิงห์

- กลุ่มอาคารสมัยใหม่ ได้แก่
  - **กลุ่มอาคารริมถนนมูลเมือง** ส่วนใหญ่เป็นอาคารพาณิชย์สูง 2-4 ชั้น รูปแบบอาคารแตกต่างกันไป เนื่องจากเป็นย่านการค้าหลักของเมืองบริเวณดังกล่าวจึงมีความหนาแน่นของอาคารค่อนข้างสูง แต่เนื่องจากถนนมูลเมืองอยู่ขนานกับแนวคูเมืองซึ่งเป็นแนวพื้นที่เปิดโล่งสำคัญ ทำให้ลดทอนความหนาแน่นลงไปได้มาก นอกจากนี้บริเวณดังกล่าวยังเชื่อมกับประตูท่าแพซึ่งเป็นลานเอนกประสงค์ของเมืองทำให้บริเวณดังกล่าวมีการผสมกันอยู่ระหว่างสิ่งปลูกสร้างสมัยใหม่และโครงสร้างเมืองเก่า
  - **กลุ่มอาคารริมถนนพระปกเกล้าด้านทิศใต้** เป็นกลุ่มอาคารพาณิชย์สูง 1-3 ชั้น โดยส่วนใหญ่มีสภาพเก่าโทรม และมีโบราณสถานไม่กี่แห่งแทรกตัวอยู่ท่ามกลางอาทิ วัดหนองเจ็ดลิน วัดหมื่นตูม เป็นต้น นอกจากนี้ในบริเวณดังกล่าวไม่มีพื้นที่เปิดโล่งขนาดใหญ่พอเหมาะกับปริมาณสิ่งปลูกสร้าง กอปรกับถนนพระปกเกล้าเป็นถนนสายเล็กๆ ดังนั้นในบริเวณดังกล่าวจึงค่อนข้างมีความหนาแน่นค่อนข้างสูงเมื่อเปรียบกับกลุ่มอาคารสมัยใหม่ริมถนนมูลเมือง

- บริเวณพื้นที่เปิดโล่ง ได้แก่ บริเวณพื้นที่ด้านตะวันตกเฉียงใต้ของเมือง เนื่องจากในอดีตบริเวณดังกล่าวเป็นพื้นที่ท้ายเวียงซึ่งใช้เป็นที่นำศพออกนอกเมือง ดังนั้นจึงมีประชากรอาศัยอยู่เบาบางยังผลให้บริเวณดังกล่าวไม่มีการปลูกสร้างอาคารมากนัก อาคารส่วนใหญ่มีความสูงประมาณ 1-2 ชั้นตั้งอยู่ห่างกัน กอปรกับพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นสวนสาธารณะหนองบวกหาด และสถานที่ราชการ ได้แก่ สถานธนานุบาล สถานีดับเพลิง ศาลเจ้าตลาดสินค้าเกษตร และพื้นที่โล่ง ดังนั้นในบริเวณนี้ความหนาแน่นของเมืองจึงต่ำกว่าบริเวณอื่นๆมาก

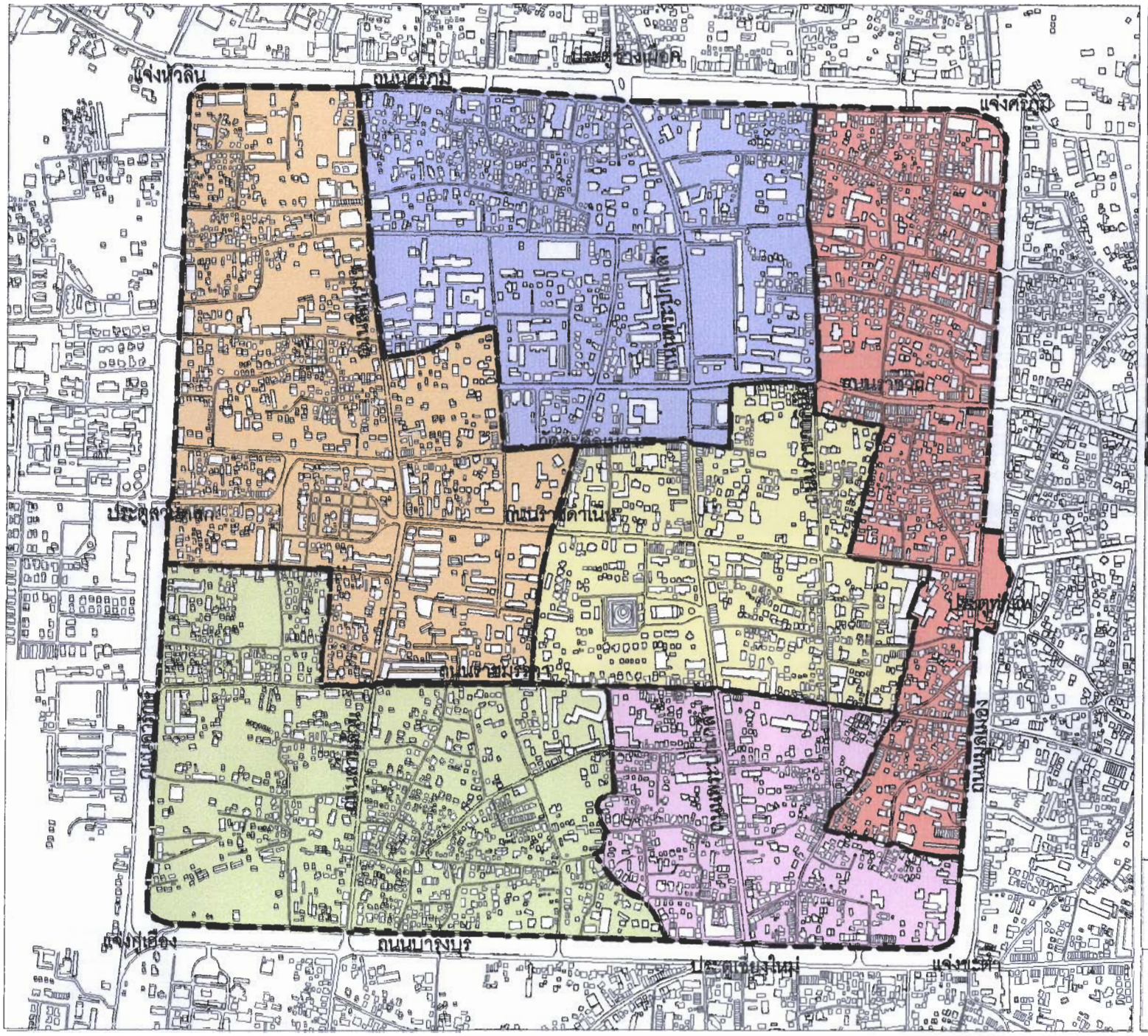
<u>วิเคราะห์สภาพพื้นที่</u> จากลักษณะของการใช้พื้นที่ และลักษณะทางกายภาพ สถาปัตยกรรมภายในเขตเมืองเก่า สามารถจำแนกพื้นที่เมืองออกเป็นย่านต่างๆ ได้ ดังนี้ (แผนที่ 3.25)

- ย่านสถานที่ราชการ คือบริเวณเวียงแก้วซึ่งเคยเป็นที่ตั้งคุ้มเจ้านาย ปัจจุบันได้แปรสภาพมาเป็นสถานที่ราชการหลายหน่วยงาน

  ลักษณะสถาปัตยกรรมภายในย่านมีความหลากหลาย บางหน่วยงานยังคงรักษาสภาพแวดล้อมและตัวอาคารเดิมเมื่อครั้งยังเป็นคุ้มเจ้านายไว้ อาทิ หอศิลปวัฒนธรรมเชียงใหม่ ศาลแขวงเชียงใหม่ สำนักงานยาสูบเชียงใหม่ เรือนจำกลาง แต่อีกหลายหน่วยงานได้มีการเปลี่ยนแปลงโดยสร้างอาคารใหม่ ขนาดใหญ่เพื่อรองรับการใช้งาน ตัวอาคารเป็นแบบสมัยใหม่ มีความสูงหลายชั้น อาทิ โรงเรียนยุพราชราชวิทยาลัย วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงใหม่ วิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่ นอกจากนี้ภายในย่านยังประกอบด้วยกลุ่มที่พักอาศัย ร้านค้าจำนวนมาก กิจกรรมเหล่านี้โดยส่วนใหญ่อยู่ในรูปของอาคารพาณิชย์สูงประมาณ 2-3 ชั้น

  ถึงแม้ว่าอาคารส่วนใหญ่ภายในย่านจะมีขนาดใหญ่ก็ตามแต่เมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่ว่างแล้ว ย่านนี้ยังคงไม่หนาแน่นมากนัก เนื่องจากสถานที่ราชการหลายแห่งยังคงมีพื้นที่โล่งภายในบริเวณ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านหน้าโรงเรียนยุพราชราชวิทยาลัย สำนักงานยาสูบเชียงใหม่ วิทยาลัยอาชีวศึกษา หอศิลปวัฒนธรรมเชียงใหม่ และศาลแขวงเชียงใหม่ สำหรับอนุสาวรีย์ 3 กษัตริย์ซึ่งนอกจากจะเป็นพื้นที่เปิดโล่งแล้วยังถือเป็นจุดหมายตาที่สำคัญของย่านอีกด้วย

- ย่านศาสนสถาน เมื่อพิจารณาสภาพกิจกรรมร่วมกับลักษณะของสถาปัตยกรรมแล้วจำแนกย่านศาสนสถานออกเป็น 2 บริเวณด้วยกัน คือ

การรับรู้ด้านสุนทรียภาพเมือง: กรณีศึกษาพื้นที่เมืองเก่าเชียงใหม่

แผนที่ 3.25

แสดงการจัดแบ่งย่าน

สัญลักษณ์

- ย่านศาสนสถาน วัดพระสิงห์
- ย่านพื้นที่เปิดโล่ง หนองบวกหาด
- ย่านราชการ เวียงแก้ว
- ย่านการค้า ถนนมูลเมือง
- ย่านศาสนสถาน สี่แยกกลางเวียง
- ย่านการค้า-พักอาศัย ประตูเชียงใหม่

แผนที่ฐาน: กรมการผังเมือง

N W E S 0 0.05 0.1 Kilometers

นางสาววิยดา ทรงกิตติภักดี

- ย่านสี่แยกกลางเวียง เป็นบริเวณซึ่งแนวแกนหลักของเมืองทั้ง 2 แกนคือถนนราชดำเนินและถนนพระปกเกล้าตัดกัน เป็นที่ตั้งของวัดสำคัญหลายแห่งอาทิ วัดเจดีย์หลวง วัดพันเตา วัดพันอ้น วัดสำเภา นอกจากเป็นที่ตั้งของศาสนสถานสำคัญหลายแห่งแล้ว ภายในย่านสี่แยกกลางเวียงยังประกอบด้วย คุ้มเจ้านายเก่าซึ่งยังคงสภาพเป็นที่อยู่อาศัยแบบบ้านเดี่ยวอีกหลายแห่ง ทำให้ภายในบริเวณดังกล่าวมีลักษณะของความเป็นย่านศาสนสถานและที่อยู่อาศัยซึ่งมีความเงียบสงบ และมีความหนาแน่นปานกลาง อาคารสมัยใหม่ที่ปลูกสร้างในบริเวณดังกล่าวมีความสูงประมาณ 1-3 ชั้น และตั้งอยู่ห่างกันโดยมีวัดคั่นอยู่เป็นระยะๆ
- ย่านวัดพระสิงห์ ลักษณะที่ทำให้ย่านวัดพระสิงห์ต่างไปจากย่านสี่แยกกลางเวียง ก็เนื่องด้วยการกระจายตัวของศาสนสถานที่สำคัญผสมอยู่กับสถานที่ราชการขนาดใหญ่ ได้แก่ วัดพระสิงห์ วัดศรีเกิด วัดทุงยู วัดปราสาท วัดผาบ่อง วัดดับภัย สถานีตำรวจและที่พักข้าราชการตำรวจ ที่ทำการอำเภอเมืองเชียงใหม่ จึงทำให้ความหนาแน่นในบริเวณดังกล่าวค่อนข้างต่ำกว่าย่านสี่แยกกลางเวียง อาคารสมัยใหม่ที่สร้างขึ้นแทรกตัวระหว่างวัดและสถานที่ราชการเหล่านี้มีความสูงประมาณ 1-3 ชั้น

- ย่านธุรกิจการค้า ตลอดแนวถนนมูลเมือง พื้นที่ดังกล่าวเป็นบริเวณต่อเนื่องกับถนนท่าแพและพื้นที่ริมแม่น้ำปิงซึ่งเป็นย่านการค้าสำคัญของเมือง จึงทำให้บริเวณนี้เปรียบเสมือนทางเข้าหลัก(Gateway) เชื่อมระหว่างพื้นที่ด้านนอกเข้าสู่พื้นที่เมืองเก่า โดยมีข่วงประตูท่าแพ เป็นเสมือนสัญลักษณ์ของชุ้มทางเข้าพื้นที่ กิจกรรมหลักของย่านการค้าริมถนนมูลเมืองคือ ร้านค้าที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยวเป็นหลักไม่ว่าจะเป็นบริการที่พักแรม บริการให้เช่ายานพาหนะ บริการนำเที่ยว ธุรกิจธนาคาร ไปจนถึงร้านค้าขายทั่วไป

  อาคารส่วนใหญ่เป็นอาคารพาณิชย์ที่สร้างขึ้นใหม่มีความสูง 2-4 ชั้น แต่ละร้านค้าต่างพยายามติดตั้งป้ายโฆษณาเพื่อดึงดูดความสนใจ ทัศนียภาพโดยรวมค่อนข้างที่จะสับสน วุ่นวาย ขาดความกลมกลืน ภายในย่านนี้มีบริเวณพื้นที่โล่งที่สำคัญ คือบริเวณข่วงประตูท่าแพ ซึ่งใช้เป็นที่ประกอบกิจกรรมสาธารณะของเมือง อาทิ เป็นที่จัดงานพิธีการในวันสำคัญของเมือง เป็นที่รวมกลุ่มของชมรมจักรยานเชียงใหม่ ใช้จัดนิทรรศการ นอกจากนี้ตัวประตูท่าแพเองยังเป็นที่หมายตาที่สำคัญของย่านอีกด้วย

- ย่านผสมระหว่างการค้าและพักอาศัย ได้แก่ บริเวณประตูเชียงใหม่ และถนนพระปกเกล้าทางทิศใต้ มีพื้นที่โล่งเล็กๆ ริมถนนพระปกเกล้า คือข่วงวัดเชษฐา และข่วงวัดเจ็ดลิน และข่วงประตูเชียงใหม่ซึ่งเป็นจุดหมายตาของย่าน ย่านประเภทดังกล่าวมีลักษณะการ

กระจุกตัวของอาคารพาณิชย์สมัยใหม่สูง 2-4 ชั้น ตามแนวถนนสายหลัก กิจกรรมส่วนใหญ่เป็นร้านขายสินค้าและขายบริการทั้งในระดับย่านและระดับเมือง และถัดเข้าไปตามถนนซอยเป็นลักษณะบ้านไม้สูง 1-2 ชั้น ขนาดเล็ก เรียงตัวอยู่ติดๆ กัน

- ย่านพื้นที่เปิดโล่งและพักอาศัย ได้แก่ บริเวณสวนสาธารณะหนองบวกหาด และพื้นที่ข้างเคียงซึ่งส่วนใหญ่เป็นพื้นที่พักอาศัยเบาบาง และตลาดสินค้าเกษตรซึ่งไม่ได้ขายสินค้าสด จึงไม่มีบรรยากาศการค้าขายมากนัก นอกจากนี้ประกอบด้วยอาคารพาณิชย์สูง 1-3 ชั้น ริมถนนใหญ่ และบ้านพักอาศัยสูง 1-2 ชั้น ตามถนนซอย

3.4.3 เส้นทางสัญจรที่สำคัญ

มุมมองที่สำคัญต่อการรับรู้ภูมิทัศน์เมืองคือมุมมองที่เห็นได้จากถนน ดังนั้นจึงทำการวิเคราะห์เส้นทางสัญจรที่เป็นหลักเพื่อนำมาประกอบกับการวิเคราะห์ลักษณะอาคาร และกิจกรรมภายในย่าน เพื่อหาพื้นที่ตัวแทนในการศึกษาต่อไป สำหรับเส้นทางสัญจรหลักได้แก่ (แผนที่ 3.26)

- ทางสัญจรสายหลัก ได้แก่ ถนนรอบคูเมืองทั้ง 4 ด้านเป็นทางสัญจรสำหรับมุมมองที่มองจากภายนอกเข้ามายังพื้นที่ศึกษา คือ ถนนศรีภูมิ ถนนมูลเมือง ถนนบำรุงบุรี และถนนอารักษ์
- ทางสัญจรสายรอง ได้แก่ถนนสายสำคัญภายในพื้นที่ศึกษา คือถนนแกนหลัก 3 สาย ได้แก่ ถนนราชดำเนิน ถนนพระปกเกล้า และถนนสิงหราช

3.4.4 ทัศนียภาพและแนวมองที่ใช้ศึกษาการรับรู้สุนทรียภาพเมือง

จากลักษณะทางกายภาพ, กิจกรรมและเส้นทางสัญจรสำคัญที่ได้จากการวิเคราะห์แล้ว นำมาประมวลกันเพื่อสังเคราะห์หาทัศนียภาพและมุมมองที่สำคัญต่อการรับรู้สุนทรียภาพ จากแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในบทที่ 2 จึงเลือกใช้การนำเสนอสภาพแวดล้อมด้วย ทัศนียภาพ 2 ประเภทคือ

- ภาพถ่ายมุมกว้างแบบพานอรามา (Panorama) สำหรับพื้นที่สำคัญซึ่งลักษณะการรับรู้เป็นแบบภาพรวมต่อเนื่องกัน โดยมุ่งพิจารณาความกลมกลืนขององค์ประกอบทั้งหมดมากกว่าจะพิจารณาส่วนใดส่วนหนึ่ง อาทิ กลุ่มอาคารตามแนวถนนมูลเมือง
- ภาพถ่ายแนวมอง (Vista) สำหรับบริเวณซึ่งมีองค์ประกอบต่างๆ ขนาบแนวมองไปยังจุดสนใจ โดยที่องค์ประกอบเหล่านั้นก่อให้เกิดความรู้สึกขณะเคลื่อนไหวไปยังจุดสนใจ อาทิ แนวมองจากถนนราชดำเนินไปยังประตูท่าแพ

การรับรู้ด้านสุนทรียภาพเมือง: กรณีศึกษาพื้นที่เมืองเก่าเชียงใหม่

แผนที่ 3.26 แสดงทางสัญจรและทิศทางการรับรู้

สัญลักษณ์

- มุมมองจากทางสัญจร
- ทางสัญจรรอง
- ทางสัญจรหลัก

แผนที่ฐาน: กรมการผังเมือง

N W E S

0 0.05 0.1 Kilometers

นางสาววิยดา ทรงกิตติภักดี

3.4.5 สรุปลักษณะของพื้นที่ตัวแทนแต่ละบริเวณที่ใช้ศึกษาการรับรู้สุนทรียภาพเมือง

จากการวิเคราะห์ลักษณะทางกายภาพ กิจกรรมบนพื้นที่ และเส้นทางสัญจรหลักในการรับรู้สุนทรียภาพเมืองแล้ว สามารถจำแนกพื้นที่ตัวแทนได้ทั้งสิ้น 6 บริเวณด้วยกัน โดยมีรายละเอียด ดังนี้ (แผนที่ 3.27)

<u>บริเวณที่ 1: ย่านวัดพระสิงห์</u> (ภาพที่ 3.7)

ลักษณะสถาปัตยกรรม-สิ่งปลูกสร้าง:

ตามแนวถนนใหญ่เป็นอาคารพาณิชย์สมัยใหม่ ความสูงประมาณ 2-3 ชั้น สลับกับอาคารไม้ 1-2 ชั้นและวัดเก่าแก่ ความหนาแน่นปานกลางถึงต่ำเนื่องจากภายในย่านมีวัดและสถานที่ราชการขนาดใหญ่หลายแห่ง อาทิ วัดพระสิงห์ วัดศรีเกิด วัดทุงยู และสถานีตำรวจภูธรจังหวัดเชียงใหม่ เป็นต้น

กิจกรรมภายในพื้นที่:

เป็นพื้นที่ศาสนสถาน ย่านพักอาศัยและการค้าขนาดเล็กซึ่งเน้นบริการประชาชนในพื้นที่มากกว่า นอกจากนี้ยังเป็นบริเวณที่ค่อนข้างสงบเนื่องจากเป็นมีสถานที่สำคัญทางศาสนาและสถานที่ราชการขนาดใหญ่หลายแห่ง

สถานที่สำคัญ:

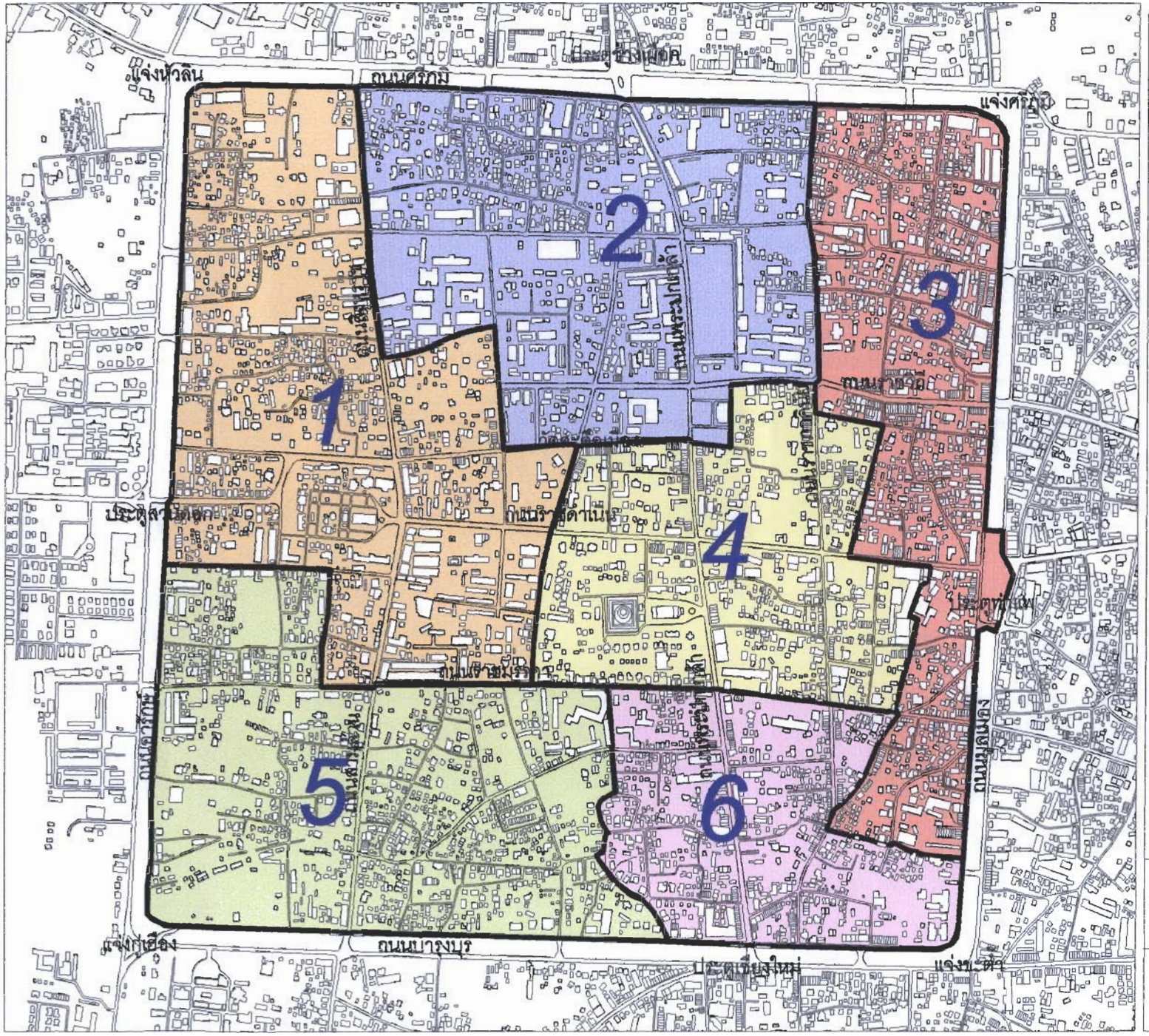
วัดพระสิงห์ วัดปราสาท วัดทุงยู วัดศรีเกิด สถานีตำรวจภูธรจังหวัดเชียงใหม่ ประตูสวนดอก คูเมืองทิศตะวันตกเฉียงใต้ แจ่งหัวลิน

ถนนสายหลักภายในบริเวณ:

ถนนอารักษ์ด้านทิศเหนือ ถนนสิงหราชตัดกับถนนราชดำเนินบริเวณสามแยกวัดพระสิงห์

มุมมองที่สำคัญ:

มุมมองจากถนนราชดำเนินมองเข้าสู่วัดพระสิงห์ มุมมองจากถนนนอารักษ์มองเข้าสู่แจ่งหัวลิน มุมมองจากคูเมืองมองเข้าสู่ประตูสวนดอก

การรับรู้ด้านสุนทรียภาพเมือง: กรณีศึกษาพื้นที่เมืองเก่าเชียงใหม่

แผนที่ 3.27
แสดงพื้นที่ตัวแทน

สัญลักษณ์

- บริเวณที่ 1
- บริเวณที่ 2
- บริเวณที่ 3
- บริเวณที่ 4
- บริเวณที่ 6
- บริเวณที่ 5

แผนที่ฐาน: กรมการผังเมือง

N W E S

0 0.05 0.1 Kilometers

นางสาววิยดา ทรงกิตติภักดี

ภาพที่ 3.7
แสดงพื้นที่ตัวแทนบริเวณที่ 1

<u>บริเวณที่ 2: ย่านเวียงแก้ว</u> (ภาพที่ 3.8)

ลักษณะสถาปัตยกรรม-สิ่งปลูกสร้าง: ตามแนวถนนใหญ่เป็นอาคารพาณิชย์สมัยใหม่ ความสูงประมาณ 2-3 ชั้น ความหนาแน่นปานกลาง เนื่องจากภายในย่านมีพื้นที่เปิดโล่งขนาดใหญ่ถึง 2 แห่งด้วยกันได้แก่ บริเวณอนุสาวรีย์ 3 กษัตริย์ และโรงเรียนยุพราชวิทยาลัย

กิจกรรมภายในพื้นที่: เป็นที่ตั้งของสถานที่ราชการหลายแห่ง ได้แก่ หอศิลปวัฒนธรรม ศาลแขวงเชียงใหม่ สำนักงานยาสูบเชียงใหม่ โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย วิทยาลัยอาชีวะเชียงใหม่ นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมอื่นๆในพื้นที่ โดยเป็นที่พักอาศัยผสมกับการค้าขนาดเล็กซึ่งเน้นบริการประชาชนในพื้นที่

สถานที่สำคัญ: อนุสาวรีย์ 3 กษัตริย์ หอศิลปวัฒนธรรม ศาลแขวงเชียงใหม่ สำนักงานยาสูบเชียงใหม่ โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย วิทยาลัยอาชีวะเชียงใหม่ วัดหัวข่วง ประตูช้างเผือก

ถนนสายหลักภายในบริเวณ: ถนนศรีภูมิตัดกับกับถนนพระปกเกล้า ถนนพระปกเกล้าช่วงประตูช้างเผือกลงมาถึงด้านหน้าอนุสาวรีย์ 3 กษัตริย์

มุมมองที่สำคัญ: มุมมองจากประตูช้างเผือกมองเข้าสู่ถนนพระปกเกล้า

<u>บริเวณที่ 3: ย่านถนนมูลเมือง</u> (ภาพที่ 3.9)

ลักษณะอาคาร-สิ่งปลูกสร้าง: ตามแนวถนนใหญ่เป็นอาคารพาณิชย์สมัยใหม่ ความสูงประมาณ 2- 4 ชั้นเป็นส่วนใหญ่ ความหนาแน่นสูง

กิจกรรมภายในพื้นที่: เป็นย่านการค้าที่สำคัญของเมืองซึ่งเน้นรองรับประชาชนในพื้นที่และนักท่องเที่ยว กิจการส่วนใหญ่เป็นการบริการท่องเที่ยว อาทิ ร้านอาหารต่างชาติ เกสท์เฮาส์ บาร์ ร้านให้เช่ายานพาหนะ ร้านอินเตอร์เน็ต และตลาดสมเพชรซึ่งเป็นตลาดสดที่สำคัญ

สถานที่สำคัญ: ประตูท่าแพและลานเอนกประสงค์ คูเมืองริมถนนมูลเมือง ตลาดสมเพชร วัดทรายมูลเมือง

ถนนสายหลักภายในบริเวณ: ถนนมูลเมือง

มุมมองที่สำคัญ: มุมมองจากคูเมืองด้านนอกมองเข้าสู่ประตูท่าแพ มุมมองจากประตูท่าแพมองเข้าสู่ถนนราชดำเนิน มุมมองจากถนนราชดำเนินมองเข้าสู่ประตูท่าแพ

ภาพที่ 3.8
แสดงพื้นที่ตัวแทนบริเวณที่ 2

ภาพที่ 3.9
แสดงพื้นที่ตัวแทนบริเวณที่ 3

<u>บริเวณที่ 4: ย่านสี่แยกกลางเวียง</u> (ภาพที่ 3.10)

ลักษณะอาคาร-สิ่งปลูกสร้าง:

ประกอบด้วยอาคารพาณิชย์สมัยใหม่ ความสูงประมาณ 1-3 ชั้น ปะปนอยู่กับบ้านเรือนไม้เก่าแก่ 2 ชั้น ความหนาแน่นปานกลางถึงต่ำ เนื่องจากเดิมบริเวณดังกล่าวเป็นที่อยู่อาศัยของชนชั้นปกครองในอดีตและวัดสำคัญหลายแห่ง และพื้นที่ส่วนใหญ่ยังคงไม่เปลี่ยนแปลงมาก วัดขนาดกลาง และบ้านเรือนเก่ายังคงมีอยู่พอสมควร

กิจกรรมภายในพื้นที่:

เป็นย่านสถานที่สำคัญทางศาสนาของเมือง อาทิ วัดเจดีย์หลวง วัดพันเตา กู่พญามังราย ผสมอยู่กับพื้นที่พักอาศัยและการค้าขนาดเล็ก

สถานที่สำคัญ:

วัดเจดีย์หลวง วัดพันเตา กู่พญามังราย

ถนนสายหลักภายในบริเวณ:

ถนนราชดำเนินจากประตูท่าแพจนถึงบริเวณสี่แยกกลางเวียง และถนนพระปกเกล้าจากสี่แยกกลางเวียงไปถึงสามแยกราชมรรคา

มุมมองที่สำคัญ:

มุมมองบริเวณสี่แยกกลางเวียง

<u>บริเวณที่ 5: ย่านสวนสาธารณะหนองบวกหาด</u> (ภาพที่ 3.11)

ลักษณะอาคาร-สิ่งปลูกสร้าง:

โดยส่วนใหญ่เป็นพื้นที่สีเขียว มีอาคารพาณิชย์สมัยใหม่ความสูงประมาณ 1-2 ชั้น ผสมอยู่ประปราย ความหนาแน่นต่ำ เนื่องจากเดิมบริเวณดังกล่าวเป็นพื้นที่ทางใต้ของเมือง ซึ่งใช้เป็นทางนำศพออกจากเมือง ดังนั้นประชาชนจึงไม่นิยมใช้เป็นที่อยู่อาศัย

กิจกรรมภายในพื้นที่:

เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นการใช้งานแบบสาธารณะ อาทิ สวนสาธารณะหนองบวกหาด ตลาดสินค้าเกษตร ศาลเจ้า สถานที่ราชการ อาทิ สถานธนานุบาล สถานีตำรวจดับเพลิง ดังนั้นกิจกรรมภายในพื้นที่ที่ดังกล่าวจึงมีลักษณะที่ไม่มีการเคลื่อนไหวมากนัก

สถานที่สำคัญ:

สวนสาธารณะหนองบวกหาด ตลาดสินค้าเกษตร ประตูสวนปรุง คูเมืองทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ แจ่งกู่เฮือง

ถนนสายหลักภายในบริเวณ:

ถนนอารักษ์ด้านทิศใต้ ถนนบำรุงบุรีด้านทิศตะวันตก

ภาพที่ 3.10
แสดงพื้นที่ตัวแทนบริเวณที่ 4

ภาพที่ 3.11 แสดงพื้นที่ตัวแทนบริเวณที่ 5

มุมมองที่สำคัญ:
มุมมองจากถนนบำรุงบุรีมองเข้าสู่ประตูสวนปรุง มุมมองจากคูเมืองมองเข้าสู่แจ่งกู่เฮือง

<u>บริเวณที่ 6: ย่านตลาดประตูเชียงใหม่</u> (ภาพที่ 3.12)
ลักษณะอาคาร-สิ่งปลูกสร้าง:
ประกอบด้วยอาคารพาณิชย์สมัยใหม่ ความสูงประมาณ 1- 3 ชั้น ปะปนอยู่กับวัดและบ้านพักอาศัยขนาดเล็ก ความหนาแน่นปานกลางถึงสูง สภาพอาคารค่อนข้างทรุดโทรมขาดการดูแล
กิจกรรมภายในพื้นที่:
เป็นที่ตั้งของตลาดประตูเชียงใหม่ซึ่งเป็นตลาดสดที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งของเมือง นอกจากนี้ยังเป็นที่จอดรถโดยสารประจำทางระหว่างอำเภออีกด้วย พื้นที่ริมถนนบางส่วนเป็นร้านค้าขนาดกลางปะปนอยู่
สถานที่สำคัญ:
ประตูเชียงใหม่ ตลาดประตูเชียงใหม่ วัดหนองเจ็ดลิน
ถนนสายหลักภายในบริเวณ:
ถนนพระปกเกล้าจากสามแยกราชมรรคาถึงประตูเชียงใหม่ ถนนบำรุงบุรีด้านทิศตะวันออก
มุมมองที่สำคัญ:
มุมมองจากคูเมืองด้านนอกมองเข้าสู่ประตูเชียงใหม่

ภาพที่ 3.12
แสดงพื้นที่ตัวแทนบริเวณที่ 6

บทที่ 4

แบบสอบถามและการสุ่มตัวอย่าง

4.1 กรอบแนวคิดและการพัฒนาแบบสอบถาม

4.1.1 แนวคิดในการสร้างแบบสอบถาม

จากกรอบวิธีการวิจัยในบทที่ 1 ได้แบ่งลักษณะของการรับรู้สุนทรียภาพเมืองออกเป็น 3 ประเภทด้วยกัน ดังนี้

1) การรับรู้สุนทรียภาพเชิงประสาทสัมผัส (Sensory Aesthetics)
2) การรับรู้สุนทรียภาพเชิงรูปทรง (Formal Aesthetics)
3) การรับรู้สุนทรียภาพเชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Aesthetics)

และจากบทที่ 2 ในหัวข้อ 2.4 ซึ่งว่าด้วยระเบียบวิธีการศึกษาสุนทรียภาพของสภาพแวดล้อม ได้นำมาเป็นแนวทางประเมินการรับรู้สุนทรียภาพได้ ดังนี้

1) **การรับรู้สุนทรียภาพเชิงประสาทสัมผัส และการรับรู้สุนทรียภาพเชิงรูปทรง** ใช้วิธีการวัดประเภท *การประเมินเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Appraisal)* เนื่องจากเป็นวิธีการที่มีกรอบในการพิจารณาที่ชัดเจนกว่า โดยให้กลุ่มตัวอย่างประเมินค่าภายใต้กรอบของตัวแปรที่ผู้วิจัยได้กำหนดมาแล้ว ความแปรผันจึงเกิดได้น้อยจึงเหมาะกับการศึกษาเพื่อการตัดสินใจในเชิงสาธารณะ สำหรับเทคนิคการวัดใช้วิธี "Semantic Differential" ซึ่งเป็นวิธีการที่นิยมใช้ในการศึกษาสุนทรียภาพ โดยการกำหนดช่วงค่าคะแนนภายในตัวแปรซึ่งเป็นคู่คำคุณศัพท์เปรียบเทียบ และกำหนดคำคุณศัพท์เหล่านั้นแทนคุณลักษณะที่เราต้องการจะประเมิน ในการประเมินประเภทดังกล่าวเป็นการเปรียบเทียบระหว่างพื้นที่ตัวแทนทั้ง 6 บริเวณภายในพื้นที่เมืองเก่าเชียงใหม่ ซึ่งได้มาจากการวิเคราะห์องค์ประกอบเมืองเพื่อหาพื้นที่ตัวแทนในบทที่ 3 หัวข้อที่ 3.4
2) **การรับรู้สุนทรียภาพเชิงสัญลักษณ์** ใช้วิธีการวัด 2 ลักษณะคือ ก)การให้กลุ่มตัวอย่างแสดงทัศนคติในด้านพื้นที่ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ในใจ โดยเป็นคำถามปลายเปิด และ ข)การ

วัดประเภทการประเมินเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Appraisal) ในส่วนของทัศนคติโดยรวมที่มีต่อเมือง

โดยในแต่ละประเภทมีรายละเอียดของวิธีการรับรู้สุนทรียภาพ องค์ประกอบที่มีผลต่อการรับรู้ รวมไปถึงเทคนิคซึ่งใช้ประเมินการรับรู้ต่างกัน ซึ่งจากการประมวลแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในบทที่ 2 สามารถแสดงรายละเอียดของการรับรู้สุนทรียภาพแต่ละประเภทได้ดังแสดงในตารางที่ 4.1 และนำมาใช้กำหนดแนวคิดในการสร้างแบบสอบถามได้ดังนี้

1) การวัดปัจจัยซึ่งมีผลต่อการรับรู้สุนทรียภาพเมือง ได้แก่คุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่างด้านความคุ้นเคย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ต้องการที่จะเปรียบเทียบระหว่างทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างหลัก 2 กลุ่มคือ ประชาชนและนักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรที่เกี่ยวข้องและมีผลโดยตรงต่อพื้นที่ศึกษา และทั้ง 2 กลุ่มมีความแตกต่างกันอย่างมากในปัจจัยด้านความคุ้นเคย สำหรับปัจจัยในด้านอื่นก็จะเปรียบเทียบภายในกลุ่มประชาชน และกลุ่มนักท่องเที่ยวด้วยกันเอง เพื่อให้ทราบว่ามีทัศนคติในการรับรู้แตกต่างกันอย่างไร
2) การประเมินการรับรู้สุนทรียภาพเชิงประสาทสัมผัสโดยใช้เทคนิค Semantic Differential ซึ่งเป็นการวัดทัศนคติด้วยระดับคะแนนมาก-น้อย 5 ช่วง โดยมีชุดคำคุณศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ทางด้านสีสัน พื้นผิว บรรยากาศ และอารมณ์ความรู้สึกที่กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้แก่ ประชาชนและนักท่องเที่ยว มีต่อพื้นที่ตัวแทนแต่ละบริเวณ
3) การประเมินการรับรู้สุนทรียภาพเชิงรูปทรงโดยใช้เทคนิค Semantic Differential ซึ่งเป็นการวัดทัศนคติด้วยระดับคะแนนมาก-น้อย 5 ช่วง โดยมีชุดคำคุณศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของรูปทรง สัดส่วน จังหวะ การสื่อความหมายของรูปทรงเรขาคณิตที่กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้แก่ ประชาชนและนักท่องเที่ยวมีต่อพื้นที่ตัวแทนแต่ละบริเวณ
4) การประเมินการรับรู้สุนทรียภาพเชิงสัญลักษณ์ แบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ
   - โดยให้กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มเขียนชื่อสถานที่ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ในใจที่เกี่ยวกับจุดหมายตาหรือสัญลักษณ์ของเมือง บริเวณที่มีความสวยงามและความน่าเกลียดภายในพื้นที่ อาคารที่มีความสวยงามและความน่าเกลียดภายในพื้นที่ โดยเรียงตามลำดับที่กลุ่มตัวอย่างนึกถึง ดังนั้นการประเมินลักษณะดังกล่าวจึงใช้แบบสอบถามชนิดปลายเปิด
   - โดยให้กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มประเมินทัศนคติที่มีต่อเมือง ด้วยเทคนิค Semantic Differential ซึ่งเป็นการวัดทัศนคติด้วยระดับคะแนนมาก-น้อย 5 ช่วงโดยมีชุดคำคุณศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกโดยรวมที่มีต่อเมือง

ตารางที่ 4.1 แสดงรายละเอียดของการรับรู้สุนทรียภาพเมืองแต่ละประเภท

ประเภทการรับรู้สุนทรียภาพ	ลักษณะของการรับรู้	องค์ประกอบที่มีผลต่อการรับรู้	วิธีการนำเสนอสภาพแวดล้อม	เทคนิควัดการตอบสนอง
การรับรู้สุนทรียภาพเชิงประสาทสัมผัส (Sensory Aesthetics)	รับรู้ผ่านทางสีสัน ผิวสัมผัสของพื้นผิว และอารมณ์ความรู้สึกที่มีต่อสภาพแวดล้อม	องค์ประกอบทางกายภาพที่ว่าด้วยสถาปัตยกรรม, ภูมิสถาปัตยกรรม, พืชพันธุ์ธรรมชาติ, แผ่นป้ายและอุปกรณ์สื่อสารภายนอกอาคาร	- ภาพถ่ายมุมกว้างแบบพานอรามา - ภาพถ่ายแนวมอง (vista)ที่สำคัญ	เทคนิค Semantic Differential โดยใช้คำคุณศัพท์ที่วัดในเชิงอารมณ์ความรู้สึก
การรับรู้สุนทรียภาพเชิงรูปทรง (Formal Aesthetics)	รับรู้ผ่านทางกระสวนและระเบียบของรูปทรงในสภาพแวดล้อม โดยมีคุณลักษณะในแง่ของสัดส่วน(Proportions) จังหวะ (Rhythms) การสื่อความหมายลำดับศักดิ์(Hierarchy) เอกภาพ (Unity) สมดุล(Balance) มาตราส่วน(Scale) ความเปรียบต่าง(Contrast) และลำดับในการมอง(Sequence)	องค์ประกอบทางกายภาพที่ว่าด้วยสถาปัตยกรรม, ภูมิสถาปัตยกรรม, พืชพันธุ์ธรรมชาติ, แผ่นป้ายและอุปกรณ์สื่อสารภายนอกอาคาร	- ภาพถ่ายมุมกว้างแบบพานอรามา - ภาพถ่ายแนวมอง (vista)ที่สำคัญ	เทคนิค Semantic Differential โดยใช้คำคุณศัพท์ที่วัดในเชิงคุณลักษณะของรูปทรงเรขาคณิต
การรับรู้สุนทรียภาพเชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Aesthetics)	รับรู้โดยวิเคราะห์จากสัญลักษณ์ที่ผู้คนในพื้นที่ได้เลือกแล้ว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเข้าใจในวัฒนธรรม ค่านิยม คติความเชื่อ และประเพณีของผู้คน			1) โดยให้กลุ่มตัวอย่างเขียนชื่อสถานที่ 2) เทคนิค Semantic Differential เพื่อประเมินทัศนคติที่มีต่อเมือง

5) นอกเหนือจากการประเมินการรับรู้สุนทรียภาพทั้ง 3 ประเภทแล้ว วัตถุประสงค์ในการวิจัยครั้งนี้ต้องการวิเคราะห์ถึงพื้นที่ที่มีปัญหาสุนทรียภาพเมือง ดังนั้นในตอนท้ายของแบบสอบถามจึงเพิ่มส่วนที่ว่าด้วยทัศนคติและความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อปัญหาทางสุนทรียภาพเมืองโดยแบ่งออกเป็น

- การประเมินทัศนคติในเรื่องความจำเป็นของการแก้ปัญหาทางกายภาพเมือง โดยแต่ละประเด็นปัญหาอ้างอิงมาจากการวิเคราะห์พื้นที่ศึกษาในบทที่ 3 หัวข้อที่ 3.3.8 ทัศนคติดังกล่าวประเมินโดยการให้ค่าคะแนนมาก-น้อย ของความจำเป็นในการแก้ปัญหาแต่ละประเด็น
- การสอบถามความคิดเห็นเพิ่มเติมของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการเสนอแนะในการปรับปรุง แก้ปัญหาสุนทรียภาพของพื้นที่ศึกษา ดังนั้นแบบสอบถามในส่วนนี้จะใช้เป็นแบบสอบถามชนิดปลายเปิด

4.1.2 การพัฒนาแบบสอบถามในการวิจัย

จากกรอบแนวคิดข้างต้นนำมาแจกแจงเพื่อพัฒนาโครงของแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยได้ดังนี้ (แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แสดงไว้ใน ภาคผนวก ข. โดยแบ่งเป็น 2 ชุด สำหรับประชาชนและนักท่องเที่ยว)

<u>ส่วนที่ 1: ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม</u>

โดยสอบถามปัจจัยซึ่งมีผลต่อการรับรู้ด้านสุนทรียภาพ ได้แก่

- ความคุ้นเคย แบ่งออกเป็น กลุ่มประชาชน ภายในคูเมือง และกลุ่มนักท่องเที่ยว
- เพศ ได้แก่ กลุ่มเพศชายและกลุ่มเพศหญิง
- อายุ เป็นคำถามปลายเปิด ซึ่งจะนำมาจัดกลุ่มในภายหลัง
- ระดับการศึกษา ได้แก่ กลุ่มประถมศึกษา กลุ่มมัธยมศึกษา และกลุ่มอุดมศึกษาขึ้นไป
- อาชีพ เป็นคำถามปลายเปิด ซึ่งจะนำมาจัดกลุ่มในภายหลัง
- รายได้ 1) กลุ่มประชาชน ได้แก่ กลุ่มต่ำกว่า 5,000 บาท กลุ่ม 5,001–10,000 บาท กลุ่ม 10,001–20,000 บาท และกลุ่ม 20,001 บาทขึ้นไป
  2) กลุ่มนักท่องเที่ยว ได้แก่ กลุ่มต่ำกว่า US$ 500 กลุ่ม US$ 501-1,000 กลุ่ม US$ 1,001–2,000 และกลุ่ม US$ 2,001 ขึ้นไป

ส่วนที่ 2: ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้สุนทรียภาพเชิงประสาทสัมผัส (Sensory Aesthetics) และ สุนทรียภาพเชิงรูปทรง (Formal Aesthetics)

ในการประเมินสุนทรียภาพทั้ง 2 ประเภทที่มีต่อพื้นที่ตัวแทนทั้ง 6 บริเวณ ผู้วิจัยได้คัดเลือกชุดคำคุณศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของสภาพแวดล้อม และมีความชัดเจนต่อการประเมิน โดยคำที่ใช้ประเมินเหล่านี้คัดมาจาก ตัวอย่างงานวิจัยการประเมินสภาพแวดล้อมทั้ง 5 กรณี (ตัวอย่างที่ 2.5.3 ตาราง 2.2 ในบทที่ 2) ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

- การรับรู้สุนทรียภาพเชิงประสาทสัมผัส ประเมินโดยให้ค่าคะแนนซึ่งแบ่งเป็น 5 ช่วงระหว่างคู่คำคุณศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ด้านสีสัน พื้นผิว บรรยากาศ และอารมณ์ความรู้สึก ที่มีต่อองค์ประกอบทางกายภาพที่ว่าด้วยสถาปัตยกรรม ภูมิสถาปัตยกรรม พืชพันธุ์ธรรมชาติ แผ่นป้ายและอุปกรณ์สื่อสารภายนอกอาคาร จำนวนทั้งสิ้น 8 คู่ จากตัวอย่างงานวิจัยในบทที่ 2 ตารางที่ 2.2 เรื่องการวัดคุณสมบัติของสภาพแวดล้อมที่รับรู้จากการมองเห็น ของ Sanoff, Henry เรื่องแนวทางการค้นหาคุณสมบัติของสภาพแวดล้อมที่มีความซับซ้อน ของ Betak, J. F. และคณะ และเรื่องการประเมินงานศิลปะของ Osgood, Charles E. และคณะ (ซึ่งรายละเอียดและความหมายของคู่คำคุณศัพท์เหล่านี้ได้แสดงไว้ในภาคผนวก ค)

สีสัน:	สีฉูดฉาดบาดตา – สีเรียบๆ สุภาพ (VIOLENT - GENTLE)
	สีไม่เข้ากัน - สีกลมกลืนกัน (DISTANT - INTIMATE)
พื้นผิว:	หยาบกระด้าง - ละเอียดประณีต (RUGGED -DELICATE)
บรรยากาศ:	ตึงเครียด - ผ่อนคลาย สงบ (TENSE - RELAXED)
	ไม่เป็นกันเอง – เป็นกันเอง (CHEERLESS - COZY)
ความรู้สึก:	ไร้ค่า – มีคุณค่า (WORTHLESS – VALUABLE)
	น่าเกลียด-สวยงาม (UGLY-BEAUTIFUL)
	ไม่ชอบ-ชอบ (DISLIKE-LIKE)

- การรับรู้สุนทรียภาพเชิงรูปทรง ประเมินโดยให้ค่าคะแนนซึ่งแบ่งเป็น 5 ช่วงระหว่างคู่คำคุณศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับรูปทรง สัดส่วน เอกภาพ จังหวะ ลำดับในการมอง ของการสื่อความหมายที่มีต่อองค์ประกอบทางกายภาพที่ว่าด้วยสถาปัตยกรรม ภูมิสถาปัตยกรรม พืชพันธุ์ธรรมชาติ แผ่นป้ายและอุปกรณ์สื่อสารภายนอกอาคาร จำนวนทั้งสิ้น 8 คู่ จากตัวอย่างงานวิจัยในบทที่ 2 ตารางที่ 2.2 เรื่องการวัดคุณสมบัติของสภาพแวดล้อมที่รับรู้จากการมองเห็น ของ Sanoff, Henry เรื่องแนวทางการค้นหาคุณสมบัติของสภาพแวดล้อมที่มีความซับซ้อน ของ Betak, J. F. และคณะ และเรื่องการคาดการณ์การตอบสนองของผู้ใช้อาคารที่มีต่ออาคาร ของ Hershberger, R. G.และคณะ (ซึ่งรายละเอียดและความหมายของคู่คำคุณศัพท์เหล่านี้ได้แสดงไว้ในภาคผนวก ค)

รูปทรง-สัดส่วน: ไม่น่าสนใจ - น่าสนใจ (BORING-INTERESTING)

ขัดแย้งไม่เข้ากัน - กลมกลืนกัน (CONTRAST- HARMONY)

น่าเกลียด-สวยงาม (UGLY-BEAUTIFUL)

จังหวะ-ลำดับ: เกะกะยุ่งเหยิง - เป็นระเบียบ (CHAOTIC-ORDERED)

หนาแน่นอึดอัด – โล่ง โปร่ง (DENSE - EMPTY)

การสื่อความหมาย: ธรรมดา - มีเอกลักษณ์(COMMON-UNIQUE)

ไม่เข้ากันเลย – กลมกลืนกัน (CONTRAST- HARMONY)

ไร้ค่า – มีคุณค่า (WORTHLESS – VALUABLE)

- นอกจากการประเมินการรับรู้สุนทรียภาพที่กลุ่มตัวอย่างมีต่อพื้นที่ตัวแทนแต่ละบริเวณแล้ว จะทำการสรุปทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างให้ชัดเจนอีกครั้ง โดยการเรียงลำดับพื้นที่ตัวแทนจากบริเวณที่สวยงามมากที่สุด – บริเวณที่สวยงามน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3: ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้สุนทรียภาพเชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Aesthetics)

- ในส่วนของการประเมินสัญลักษณ์ที่ประชากรรับรู้นั้น จะวัดการตอบสนองโดยให้ประชากรเขียนชื่อบริเวณ สถานที่ ซึ่งถือเป็นสัญลักษณ์ในใจของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่สัญลักษณ์ที่เป็นที่หมายตาหรือจุดเด่น (Landmark) ของเมือง บริเวณที่สวยงามและน่าเกลียด อาคารที่สวยงามและน่าเกลียด โดยเรียงตามลำดับประเภทละ 3 แห่ง
- การรับรู้สุนทรียภาพเชิงสัญลักษณ์ เป็นการประเมินทัศนคติที่กลุ่มตัวอย่างมีต่อเมืองโดยรวม จำนวน 12 คู่ โดยการให้ค่าคะแนนซึ่งแบ่งเป็น 5 ช่วงระหว่างชุดคำคุณศัพท์ ซึ่งคัดมาจากตัวอย่างงานวิจัยในบทที่ 2 ตาราง 2.2 เรื่องการประเมินสภาพแวดล้อม:กรณีศึกษาเมืองนิวยอร์ค ของ David Lowenthal และคณะ เนื่องจากมีแนวทางในการประเมินพื้นที่เมืองในลักษณะเดียวกัน (ซึ่งรายละเอียดและความหมายของคู่คำคุณศัพท์เหล่านี้ได้แสดงไว้ในภาคผนวก ค) คำคุณศัพท์ที่ใช้ ได้แก่

ขัดแย้งไม่เข้ากัน - กลมกลืนกัน (CONTRAST- HARMONY)

ตึงเครียด - ผ่อนคลาย สงบ (TENSE - RELAXED)

ยุ่งเหยิงวุ่นวาย - เป็นระเบียบ (CHAOTIC-ORDERED)

เก่า ทรุดโทรม – สภาพดี เรียบร้อย (POOR - RICH)

หนาแน่นอึดอัด – โล่ง โปร่ง (DENSE - EMPTY)

ไม่น่าสนใจ - น่าสนใจ (BORING-INTERESTING)

สกปรก – สะอาด (DIRTY – CLEAN)

ไม่เป็นมิตร – อบอุ่น เป็นกันเอง (CHEERLESS - COZY)

ไร้เอกลักษณ์ – มีเอกลักษณ์ (COMMON-UNIQUE)

ไร้ค่า – มีคุณค่า (WORTHLESS – VALUABLE)

น่าเกลียด-สวยงาม (UGLY-BEAUTIFUL)

ไม่ชอบ-ชอบ (DISLIKE-LIKE)

- ทัศนคติเรื่องความจำเป็นเร่งด่วนในการแก้ปัญหาทางด้านกายภาพของเมือง เพื่อศึกษาว่าปัญหาต่างๆจำเป็นต้องแก้ไขมาก-น้อยเพียงใดในทัศนคติของกลุ่มตัวอย่าง จากการรวบรวมประเด็นสำคัญของพื้นที่ศึกษาในหัวข้อ 3.3.9 ปัญหาทางกายภาพที่นำมาประเมินมีทั้งสิ้น 7 ประเด็น ดังนี้
  - ปัญหาการสูญเสียเอกลักษณ์ความเป็นเมืองเก่า อาทิ การบุกรุกพื้นที่โบราณสถาน
  - ปัญหาการสร้างอาคารใหม่ที่ขาดความกลมกลืนกับภูมิทัศน์เมือง ทั้งในเรื่องของรูปแบบ รูปทรง ขนาด สีสัน วัสดุ ความหนาแน่น และระยะถอยร่น
  - ปัญหาการติดตั้งป้ายโฆษณาที่ไม่เหมาะสม ทั้งในเรื่องของขนาด สีสัน ข้อความ และตำแหน่งที่ติดตั้ง
  - ปัญหาการลดลงของพื้นที่สีเขียวการตัดต้นไม้ใหญ่ที่ให่ร่มเงาตามถนนหลายสาย
  - ปัญหาอุปกรณ์ถนนที่ขาดความกลมกลืนกันทั้งด้านรูปแบบ รูปทรง ขนาด วัสดุ และตำแหน่ง
  - ปัญหาความไม่เป็นระเบียบของหาบเร่ แผงลอยบนถนนและทางเท้า
  - ปัญหาความไม่สวยงามและความสกปรกจากขยะมูลฝอย
- ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาทางกายภาพเมืองซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด โดยให้กลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็นส่วนตัวที่มีต่อการแก้ปัญหา ปรับปรุงสุนทรียภาพของพื้นที่ศึกษา ซึ่งอาจมีนอกเหนือไปจากกรอบที่กำหนดในการวิจัยครั้งนี้

4.1.3 วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

วิธีการวัดทัศนคติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ การสัมภาษณ์โดยมีโครงร่างซึ่งได้แก่ แบบสอบถาม 2 ชุดคือ ชุดสำหรับประชาชน และสำหรับนักท่องเที่ยว สำหรับการนำเสนอสภาพแวดล้อมในการประเมินสุนทรียภาพเชิงประสาทสัมผัสและสุนทรียภาพเชิงรูปทรงของพื้นที่แต่ละบริเวณ ซึ่งได้จากการวิเคราะห์พื้นที่ศึกษาในบทที่ 3 หัวข้อที่ 3.4.5 ทำโดยการใช้ภาพถ่ายมุมกว้างแบบพานอรามาซึ่งมองเห็นได้จากถนนสายหลัก และภาพถ่ายแนวมอง(vista) ที่สำคัญภายในพื้นที่ตัวแทน ติดบนบอร์ดแต่ละบริเวณประกอบการสัมภาษณ์ด้วยแบบสอบถาม

4.2 ขนาดและวิธีการสุ่มตัวอย่าง

วัตถุประสงค์ในการวิจัยครั้งนี้ ต้องการเปรียบเทียบทัศนคติระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกันในด้านความคุ้นเคย ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มหลักๆ คือ

1) กลุ่มประชาชนภายในเขตเมืองเก่า และ
2) กลุ่มนักท่องเที่ยวภายในเขตเมืองเก่า

4.2.1 ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดค่าระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 90 และใช้หน่วยในการวิเคราะห์เป็นหน่วยครัวเรือน สูตรในการหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Yamane, 1973: 725 อ้างถึงใน บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2531: 51)

$$n = N / (1+ Ne^2)$$

โดยที่ n = จำนวนประชากรตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง

ดังนั้น ขนาดกลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้ จึงมีขนาดดังนี้

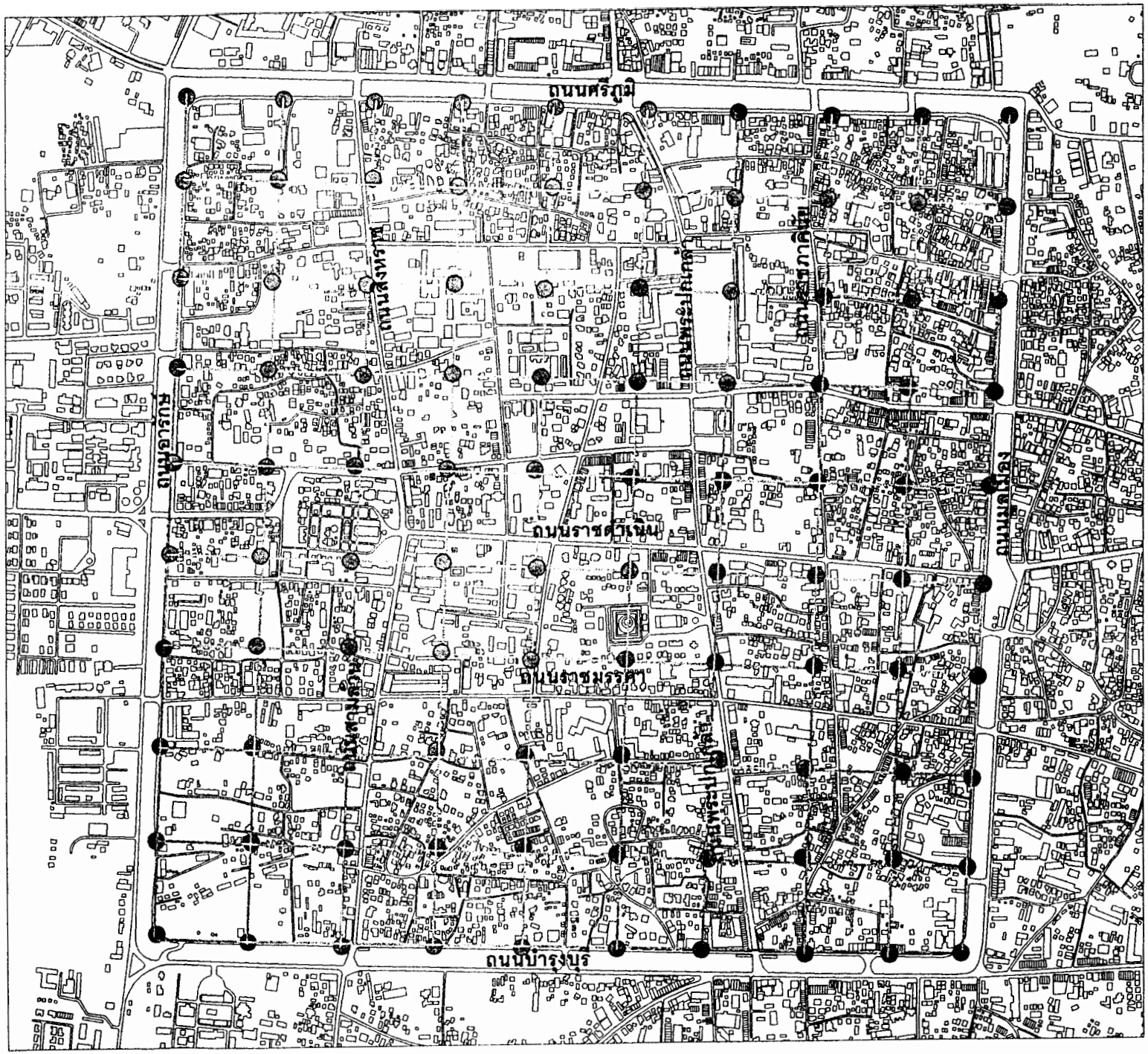
กลุ่มประชาชน : จำนวนครัวเรือนทั้งหมดที่อาศัยอยู่ภายในพื้นที่ศึกษา 4,781 ครัวเรือน (จากข้อมูลแผนที่ กรมการผังเมือง, 2543) เมื่อคำนวณแล้วได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 98 คน

กลุ่มนักท่องเที่ยว: จำนวนที่พักแรมทั้งประเภทโรงแรมและเกสท์เฮาส์ภายในพื้นที่ศึกษามีทั้งสิ้น 77 แห่ง (จากการสำรวจ, มกราคม 2544) เมื่อคำนวณแล้วได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 45 คน

4.2.2 วิธีการสุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชาชน : ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบสุ่มจากพื้นที่ (Spatial sampling) โดยการสุ่มตัวอย่างจุดแบบเป็นระบบ (ชัชนี วายลี่, รศ., 2531: 114-117) เพื่อให้การสุ่มครอบคลุมพื้นที่โดยเท่าเทียม เริ่มจากการสร้างตาตาราง(gird) 10x10 บนแผนที่ของพื้นที่ศึกษาซึ่งเป็นรูปสี่เหลี่ยมค่อนข้างจัตุรัส (ดังแผนที่ 4.1) ทำให้เกิดจุดจำนวน 100 จุดบนแผนที่ แล้วจึงใช้จุดเหล่านั้นแทนตำแหน่งตัวอย่างกลุ่มประชาชน

กลุ่มนักท่องเที่ยว: ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบพบโดยบังเอิญ (Accidental Sampling) จนครบจำนวนที่ต้องการ

การรับรู้ด้านสุนทรียภาพเมือง: กรณีศึกษาพื้นที่เมืองเก่าเชียงใหม่

แผนที่ 4.1 แสดงตำแหน่งกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา: ประชาชน

สัญลักษณ์

● ตำแหน่งกลุ่มตัวอย่าง

แผนที่ฐาน: กรมการผังเมือง

N W E S 0 0.05 0.1 Kilometers

นางสาววิยดา ทรงกิตติภักดี

บทที่ 5
การรับรู้สุนทรียภาพในพื้นที่เมืองเก่าเชียงใหม่

ในบทนี้เป็นการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ที่ได้จากการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งเนื้อหาออกเป็น 7 ส่วนดังนี้

1) แนวทางในการวิเคราะห์ผลการศึกษา โดยเชื่อมโยงระหว่างวัตถุประสงค์ในการวิจัยกับการใช้วิธีการทางสถิติ
2) แจกแจงลักษณะโดยทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการสัมภาษณ์
3) ผลการวิเคราะห์การรับรู้สุนทรียภาพเมืองเชิงประสาทสัมผัส เปรียบเทียบระหว่างกลุ่มประชาชนและกลุ่มนักท่องเที่ยว
4) ผลการวิเคราะห์การรับรู้สุนทรียภาพเมืองเชิงรูปทรง เปรียบเทียบระหว่างกลุ่มประชาชนและกลุ่มนักท่องเที่ยว
5) ผลการวิเคราะห์การรับรู้สุนทรียภาพเมืองเชิงประสาทสัมผัส และการรับรู้สุนทรียภาพเชิงรูปทรง เปรียบเทียบระหว่างกลุ่มประชาชนและกลุ่มนักท่องเที่ยว โดยจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้
6) ผลการวิเคราะห์การรับรู้สุนทรียภาพเมืองเชิงสัญลักษณ์ เปรียบเทียบระหว่างกลุ่มประชาชนและกลุ่มนักท่องเที่ยว
7) พื้นที่ที่มีคุณค่าสุนทรียภาพเมืองและพื้นที่ที่มีปัญหาสุนทรียภาพเมือง ในเขตเมืองเก่าเชียงใหม่

5.1 แนวทางในการวิเคราะห์ผลการศึกษา

จากวัตถุประสงค์ในการวิจัยนำมาแจกแจงความสัมพันธ์ร่วมกับข้อมูลจากแบบสอบถาม และการใช้วิธีทางสถิติ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละส่วน ได้ดังนี้

5.1.1 วัตถุประสงค์ข้อที่ 2: ประเมินการรับรู้สุนทรียภาพเมืองของประชาชนและนักท่องเที่ยวในเขตเมืองเก่าเชียงใหม่

การรับรู้สุนทรียภาพเมืองเชิงประสาทสัมผัสและสุนทรียภาพเชิงรูปทรง

- ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์

  ค่าการประเมินการรับรู้สุนทรียภาพเชิงประสาทสัมผัส และสุนทรียภาพเชิงรูปทรงของพื้นที่ตัวแทนทั้ง 6 บริเวณ ของกลุ่มประชาชน จำนวน 99 คน และกลุ่มนักท่องเที่ยวจำนวน 64 คน (ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2.1)

  วิธีการทางสถิติที่ใช้

  - หาค่าเฉลี่ย และค่าฐานนิยม เพื่อเปรียบเทียบว่าทัศนคติโดยเฉลี่ยและทัศนคติโดยส่วนใหญ่ ในเรื่องการรับรู้สุนทรียภาพทั้ง 2 ประเภทของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร
  - หาค่าไคว์สแควร์ โดยเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มประชาชน และกลุ่มนักท่องเที่ยว เพื่อทดสอบสมมติฐานว่าทัศนคติระหว่างกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มมีความแตกต่างกันหรือไม่ โดยกำหนดค่านัยสำคัญในการทดสอบที่ระดับ 0.05

- ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์

  ค่าการจัดอันดับพื้นที่ตัวแทน บริเวณที่สวยงามมากที่สุด - บริเวณที่สวยงามน้อยที่สุดของกลุ่มประชาชน จำนวน 99 คน และกลุ่มนักท่องเที่ยวจำนวน 64 คน (ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2.2)

  วิธีการทางสถิติที่ใช้

  หาค่าฐานนิยม เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติโดยส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร

- ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์

  ค่าการประเมินการรับรู้สุนทรียภาพเชิงประสาทสัมผัส และสุนทรียภาพเชิงรูปทรงของพื้นที่ตัวแทนทั้ง 6 บริเวณ ของกลุ่มประชาชน จำนวน 99 คน และกลุ่มนักท่องเที่ยวจำนวน 64 คน โดยจำแนกตามปัจจัยด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ (ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2.1)

วิธีการทางสถิติที่ใช้

หาค่าเฉลี่ย และค่าฐานนิยม เพื่อเปรียบเทียบว่าทัศนคติการรับรู้สุนทรียภาพทั้ง 2 ประเภทโดยเฉลี่ย และทัศนคติโดยส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม โดยแบ่งตามปัจจัยด้านต่างๆ ว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร

การรับรู้สุนทรียภาพเมืองเชิงสัญลักษณ์

- ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์

  รายชื่อสถานที่หมายตาของเมือง บริเวณที่สวยงามและน่าเกลียดของเมือง อาคารที่สวยงามและน่าเกลียดของเมือง ของกลุ่มประชาชน จำนวน 99 คน และกลุ่มนักท่องเที่ยว จำนวน 64 คน (ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 3.1)

  วิธีการทางสถิติที่ใช้

  หาค่าฐานนิยม เพื่อหาตำแหน่งและเพื่อเปรียบเทียบสถานที่ซึ่งเป็นสัญลักษณ์โดยส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ว่าอยู่บริเวณใด และมีความแตกต่างกันอย่างไร

- ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์

  ค่าการประเมินการรับรู้สุนทรียภาพเมืองโดยรวมของกลุ่มประชาชน จำนวน 99 คน และกลุ่มนักท่องเที่ยวจำนวน 64 คน (ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 3.2)

  วิธีการทางสถิติที่ใช้

  - หาค่าเฉลี่ย และค่าฐานนิยม เพื่อเปรียบเทียบว่าทัศนคติโดยเฉลี่ยและทัศนคติโดยส่วนใหญ่ในเรื่องการรับรู้สุนทรียภาพเมืองโดยรวม ของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร
  - หาค่าไคว์สแควร์ โดยเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มประชาชน และกลุ่มนักท่องเที่ยว เพื่อทดสอบสมมติฐานว่าทัศนคติระหว่างกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มมีความแตกต่างกันหรือไม่ โดยกำหนดค่านัยสำคัญในการทดสอบที่ระดับ 0.05

5.1.2 วัตถุประสงค์ข้อที่ 3: ระบุได้ว่าพื้นที่ใดมีคุณค่าสุนทรียภาพเมือง และพื้นที่ใดมีปัญหาสุนทรียภาพเมือง ภายในเขตเมืองเก่าเชียงใหม่

- ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์

  ค่าการประเมินทัศนคติในเรื่องความจำเป็นในการแก้ปัญหาสุนทรียภาพเมือง ของกลุ่มประชาชน จำนวน 99 คน และกลุ่มนักท่องเที่ยวจำนวน 64 คน (ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 3.3)

<u>วิธีการทางสถิติที่ใช้</u>

หาค่าฐานนิยม เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติโดยส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร

นอกจากนี้ นำเอาข้อมูลพื้นที่ที่มีคุณค่าซึ่งได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเมือง ในบทที่ 3 และข้อมูลสถานที่หมายตา บริเวณและอาคารที่สวยงาม ซึ่งได้จากแบบสอบถามมาลงตำแหน่งในแผนที่ เพื่อแสดงตำแหน่งพื้นที่ที่มีคุณค่าสุนทรียภาพเมือง และข้อมูลบริเวณและอาคารที่น่าเกลียดซึ่งได้จากการแบบสอบถาม มาประมวลร่วมกับประเด็นปัญหาทางกายภาพ มาลงตำแหน่งในแผนที่ เพื่อแสดงตำแหน่งพื้นที่ที่มีปัญหาสุนทรียภาพเมือง

5.1.3 วัตถุประสงค์ข้อที่ 4: เสนอแนะมาตรการเบื้องต้นในการแก้ปัญหาสุนทรียภาพเมืองในเขตเมืองเก่าเชียงใหม่

- <u>ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์</u>

  ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมในการแก้ปัญหาสุนทรียภาพเมือง ของกลุ่มประชาชน จำนวน 99 คน และกลุ่มนักท่องเที่ยวจำนวน 64 คน (ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 3.4)

  <u>วิธีการทางสถิติที่ใช้</u>

  หาค่าฐานนิยม เพื่อสรุปประเด็นความคิดเห็นส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ว่ามีข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาสุนทรียภาพเมืองอย่างไร

5.2 ลักษณะโดยทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการรับรู้สุนทรียภาพเมืองเก่าเชียงใหม่ โดยเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มประชาชน กับกลุ่มนักท่องเที่ยว ซึ่งจำแนกตามความคุ้นเคย จากการทำแบบสอบถามทั้ง 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มประชาชน จำนวน 99 ชุด และกลุ่มนักท่องเที่ยวจำนวน 64 ชุด รวมทั้งสิ้น 163 ชุด นำมาจำแนกความถี่กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม เพื่อแสดงลักษณะโดยทั่วไปได้ดังนี้ (จากตาราง 5.1)

<u>กลุ่มประชาชน</u> จำนวนทั้งสิ้น 99 คน

- จำแนกตามเพศ: เพศชาย 37 คน (คิดเป็นร้อยละ 37.4) และเพศหญิง 62 คน (คิดเป็นร้อยละ 62.6)
- จำแนกตามกลุ่มอายุ: กลุ่มอายุ 10-20 ปี 23 คน(คิดเป็นร้อยละ23.2) กลุ่มอายุ 21-35 ปี 31 คน (คิดเป็นร้อยละ 31.3) กลุ่มอายุ36-50 ปี 32 คน (คิดเป็นร้อยละ 32.3) และกลุ่มอายุ 51 ปีขึ้นไป 13 คน (คิดเป็นร้อยละ 13.1)

- จำแนกตามกลุ่มระดับการศึกษา: กลุ่มประถมศึกษา 11 คน(คิดเป็นร้อยละ 11.1) กลุ่มมัธยมศึกษา 38 คน (คิดเป็นร้อยละ 38.4) และกลุ่มอนุปริญญาขึ้นไป 50 คน (คิดเป็นร้อยละ 50.5)
- จำแนกตามกลุ่มอาชีพ: กลุ่มอาชีพรับจ้าง 27 คน(คิดเป็นร้อยละ 27.3) กลุ่มที่มีกิจการส่วนตัว 45 คน (คิดเป็นร้อยละ 45.45) กลุ่มนักเรียน-นักศึกษา 22 คน (คิดเป็นร้อยละ 22.2) และกลุ่มอาชีพที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ อาทิ สถาปนิก นักโฆษณา กราฟิคดีไซน์เนอร์ 5 คน (คิดเป็นร้อยละ 5.1)
- จำแนกตามกลุ่มรายได้: กลุ่มต่ำกว่า 5,000 บาท 39 คน(คิดเป็นร้อยละ 39.4) กลุ่ม 5,001-10,000 บาท 37 คน (คิดเป็นร้อยละ 37.4) กลุ่ม 10,001-20,000 บาท 15 คน (คิดเป็นร้อยละ 15.2) และกลุ่มมากกว่า 20,001 บาท 8 คน (คิดเป็นร้อยละ 8.1)

<u>กลุ่มนักท่องเที่ยว</u> จำนวนทั้งสิ้น 64 คน

- จำแนกตามเพศ: เพศชาย 27 คน (คิดเป็นร้อยละ 42.2) และเพศหญิง 37 คน (คิดเป็นร้อยละ 57.8)
- จำแนกตามกลุ่มอายุ: กลุ่มอายุ 10-20 ปี 6 คน(คิดเป็นร้อยละ9.4) กลุ่มอายุ 21-35 ปี 40 คน (คิดเป็นร้อยละ 62.5) กลุ่มอายุ36-50 ปี 13 คน (คิดเป็นร้อยละ 20.3) และกลุ่มอายุ 51 ปีขึ้นไป 5 คน (คิดเป็นร้อยละ 7.8)
- จำแนกตามกลุ่มระดับการศึกษา: กลุ่มประถมศึกษา 1 คน(คิดเป็นร้อยละ 1.6) กลุ่มมัธยมศึกษา 12 คน (คิดเป็นร้อยละ 18.8) และกลุ่มอนุปริญญาขึ้นไป 51 คน (คิดเป็นร้อยละ 79.7)
- จำแนกตามกลุ่มอาชีพ: กลุ่มอาชีพรับจ้าง 35 คน(คิดเป็นร้อยละ 54.7) กลุ่มที่มีกิจการส่วนตัว 14 คน (คิดเป็นร้อยละ 21.9) กลุ่มนักเรียน-นักศึกษา 11 คน (คิดเป็นร้อยละ 17.2) และกลุ่มอาชีพที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ อาทิ สถาปนิก นักโฆษณา กราฟิคดีไซน์เนอร์ 4 คน (คิดเป็นร้อยละ 6.3)
- จำแนกตามกลุ่มรายได้: กลุ่มต่ำกว่า $US 500 10 คน(คิดเป็นร้อยละ 15.6) กลุ่ม US$ 501-1,000 14 คน (คิดเป็นร้อยละ 21.9) กลุ่ม US$ 1,001-2,000 17 คน (คิดเป็นร้อยละ 26.6) และกลุ่มมากกว่า US$ 2,001 23 คน (คิดเป็นร้อยละ 35.9)

ตาราง 5.1 แสดงความถี่ของกลุ่มตัวอย่าง ระหว่างกลุ่มประชาชนและกลุ่มนักท่องเที่ยว

ปัจจัย	กลุ่มของปัจจัย	ประชาชน (คน) (ร้อยละ)	นักท่องเที่ยว (คน) (ร้อยละ)	รวม (คน) (ร้อยละ)
เพศ	ชาย	37 37.40%	27 42.20%	64 100.00%
	หญิง	62 62.60%	37 57.80%	99 100.00%
อายุ	10 - 20 ปี	23 23.20%	6 9.40%	29 100.00%
	21 - 35 ปี	31 31.30%	40 62.50%	71 100.00%
	36 - 50 ปี	32 32.30%	13 20.30%	45 100.00%
	51 ปีขึ้นไป	13 13.10%	5 7.80%	18 100.00%
ระดับการศึกษา	ประถมศึกษา	11 11.10%	1 1.60%	12 100.00%
	มัธยมศึกษา	38 38.40%	12 18.80%	50 100.00%
	อนุปริญญาขึ้นไป	50 50.50%	51 79.70%	101 100.00%
อาชีพ	รับจ้าง	27 27.30%	35 54.70%	62 100.00%
	ค้าขาย-กิจการส่วนตัว	45 45.50%	14 21.90%	59 100.00%
	นักเรียน-นักศึกษา	22 22.20%	11 17.20%	9 100.00%
	อาชีพที่เกี่ยวข้องกับศิลป	5 5.10%	4 6.30%	33 100.00%
เงินเดือน	ต่ำกว่า 5,000 บาท	39 39.40%	10 15.60%	49 100.00%
	5,001 - 10,000 บาท	37 37.40%	14 21.90%	51 100.00%
	10,001 - 20,000 บาท	15 15.20%	17 26.60%	32 100.00%
	20,001 บาทขึ้นไป	8 8.10%	23 35.90%	31 100.00%
รวม		99 100.00%	64 100.00%	163 100.00%

5.3 การรับรู้สุนทรียภาพเมืองเชิงประสาทสัมผัส

จากข้อมูลการประเมินการรับรู้สุนทรียภาพเชิงประสาทสัมผัสของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อพื้นที่ตัวแทนทั้ง 6 บริเวณ โดยเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มประชาชน และกลุ่มนักท่องเที่ยว นำค่าคะแนนดิบแต่ละบริเวณมาวิเคราะห์ผลและแสดงผลในลักษณะแผนภูมิ โดยเปรียบเทียบทัศนคติโดยเฉลี่ยและทัศนคติโดยส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ดังนี้

ก) ทัศนคติโดยเฉลี่ย(Mean) และทัศนคติโดยส่วนใหญ่(Mode) ในภาพรวม

ข) การรับรู้คุณลักษณะด้านที่มีทัศนคติโดยเฉลี่ย(Mean) ต่ำสุด และทัศนคติโดยส่วนใหญ่ (Mode) ของการรับรู้คุณลักษณะด้านดังกล่าว

ค) การรับรู้คุณลักษณะด้านที่มีทัศนคติโดยเฉลี่ย(Mean) สูงสุด และทัศนคติโดยส่วนใหญ่ (Mode) ของการรับรู้คุณลักษณะด้านดังกล่าว

จากแผนภูมิที่ 5.1 – 5.6 (ส่วนบนของแผนภูมิ) ซึ่งแสดงค่าการประเมินการรับรู้สุนทรียภาพเมืองเชิงประสาทสัมผัส ได้ผลการประเมิน ดังนี้

<u>บริเวณที่ 1 (ย่านวัดพระสิงห์)</u> แผนภูมิที่ 5.1 และตารางที่ 5.2

กลุ่มประชาชน :

ในภาพรวมแล้วทัศนคติโดยเฉลี่ยที่มีต่อบริเวณที่ 1 อยู่ในระดับปานกลางถึงค่อนข้างดี (ระดับ +2.55 ถึง +3.71) และทัศนคติโดยส่วนใหญ่อยู่ในระดับค่อนข้างดี (+4)

ทัศนคติโดยเฉลี่ยที่มีค่าต่ำสุดคือคุณลักษณะในเรื่องของ<u>พื้นผิว</u> โดยมีค่าเฉลี่ย +2.55 และทัศนคติโดยส่วนใหญ่เห็นว่าคุณลักษณะในเรื่องของพื้นผิวอยู่ในระดับค่อนข้างแย่ (+2)

ทัศนคติโดยเฉลี่ยที่มีค่าสูงสุดคือคุณลักษณะในเรื่อง<u>ความมีคุณค่า</u> โดยมีค่าเฉลี่ย +3.71 และทัศนคติโดยส่วนใหญ่เห็นว่าคุณลักษณะในเรื่องความมีคุณค่าอยู่ในระดับค่อนข้างดี (+4)

กลุ่มนักท่องเที่ยว:

ในภาพรวมแล้วทัศนคติโดยเฉลี่ยที่มีต่อบริเวณที่ 1 อยู่ในระดับค่อนข้างดี (ระดับ +3.34 ถึง +4.17) และทัศนคติโดยส่วนใหญ่อยู่ในระดับค่อนข้างดี (+4)

ทัศนคติโดยเฉลี่ยที่มีค่าต่ำสุดคือคุณลักษณะในเรื่องของ<u>พื้นผิว</u> โดยมีค่าเฉลี่ย +3.34 และทัศนคติโดยส่วนใหญ่เห็นว่าคุณลักษณะในเรื่องของพื้นผิวอยู่ในระดับค่อนข้างดี (+4)

ทัศนคติโดยเฉลี่ยที่มีค่าสูงสุดคือคุณลักษณะในเรื่อง<u>ความชอบ</u> โดยมีค่าเฉลี่ย +4.17 และทัศนคติโดยส่วนใหญ่เห็นว่าคุณลักษณะในเรื่องความชอบอยู่ในระดับดีมาก (+5)

การวิเคราะห์:

การรับรู้สุนทรียภาพเชิงประสาทสัมผัสมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางถึงค่อนข้างดี (ระดับ +2.55 ถึง +4.17) เนื่องจากในบริเวณดังกล่าวเป็นที่ตั้งของศาสนสถานสำคัญ คือวัดพระสิงห์ โดยส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มจึงประเมินบริเวณดังกล่าวด้วยความรู้สึกในเชิงบวก เป็นสถานที่มีคุณค่า รวมทั้งความรู้สึกสงบที่มีต่อบริเวณวัด รวมไปถึงบริเวณรอบคูเมืองจากประตูสวนดอกไปจนถึงแจ่งหัวลินซึ่งเป็นย่านพักอาศัย ทำให้ผลการประเมินออกมาในระดับดังกล่าว

<u>บริเวณที่ 2 (ย่านเวียงแก้ว)</u> แผนภูมิที่ 5.2 และตารางที่ 5.3

กลุ่มประชาชน :

ในภาพรวมแล้วทัศนคติโดยเฉลี่ยที่มีต่อบริเวณที่ 2 อยู่ในระดับปานกลางถึงค่อนข้างดี (ระดับ +2.85 ถึง +3.56) ทัศนคติโดยส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลางและค่อนข้างดี (+3 และ +4)

ทัศนคติโดยเฉลี่ยที่มีค่าต่ำสุดคือคุณลักษณะในเรื่องของ<u>พื้นผิว</u> โดยมีค่าเฉลี่ย +2.85 และทัศนคติโดยส่วนใหญ่เห็นว่าคุณลักษณะในเรื่องของพื้นผิวอยู่ในระดับปานกลาง (+3)

ทัศนคติโดยเฉลี่ยที่มีค่าสูงสุดคือคุณลักษณะในเรื่อง<u>ความมีคุณค่า</u> โดยมีค่าเฉลี่ย +3.56 และทัศนคติโดยส่วนใหญ่เห็นว่าคุณลักษณะในเรื่องความมีคุณค่าอยู่ในระดับปานกลาง (+3)

กลุ่มนักท่องเที่ยว:

ในภาพรวมแล้วทัศนคติโดยเฉลี่ยที่มีต่อบริเวณที่ 2 อยู่ในระดับปานกลางถึงค่อนข้างดี (ระดับ +3.08 ถึง +3.76) และทัศนคติโดยส่วนใหญ่อยู่ในระดับค่อนข้างดี (+4)

ทัศนคติโดยเฉลี่ยที่มีค่าต่ำสุดคือคุณลักษณะในเรื่อง<u>ความกลมกลืนของสีสัน</u> โดยมีค่าเฉลี่ย +3.08 และ

ทัศนคติโดยส่วนใหญ่เห็นว่าคุณลักษณะในเรื่องความกลมกลืนของสีสันอยู่ในระดับปานกลาง (+3)

ทัศนคติโดยเฉลี่ยที่มีค่าสูงสุดคือคุณลักษณะในเรื่อง<u>ความมีคุณค่า</u> โดยมีค่าเฉลี่ย +3.76 และทัศนคติโดยส่วนใหญ่เห็นว่าคุณลักษณะในเรื่องความมีคุณค่าอยู่ในระดับค่อนข้างดี (+4)

การวิเคราะห์:

การรับรู้สุนทรียภาพเชิงประสาทสัมผัสมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางถึงค่อนข้างดี (ระดับ +2.85 ถึง +3.76) เนื่องจากในบริเวณดังกล่าวเป็นที่ตั้งของสถานที่สำคัญ คือ หอศิลปวัฒนธรรมและอนุสาวรีย์สามกษัตริย์ซึ่งเป็นจุดหมายตาที่สำคัญในบริเวณนี้ รวมทั้งสถานที่ราชการอีกหลายแห่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านหน้าอนุสาวรีย์ 3 กษัตริย์ซึ่งเป็นลานโล่งสาธารณะซึ่งผู้คนนิยมมาใช้พื้นที่นับเป็นปัจจัยสำคัญต่อมิติความเปิดโล่งในบริเวณที่ 2 ดังนั้นโดยส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มจึงประเมินบริเวณดังกล่าวด้วยความรู้สึกในเชิงบวก

<u>บริเวณที่ 3 (ย่านถนนมูลเมือง)</u> แผนภูมิที่ 5.3 และตารางที่ 5.4

กลุ่มประชาชน :

ในภาพรวมแล้วทัศนคติโดยเฉลี่ยที่มีต่อบริเวณที่ 3 อยู่ในระดับปานกลาง (ระดับ +2.82 ถึง +3.35) และทัศนคติโดยส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง (+3)

ทัศนคติโดยเฉลี่ยที่มีค่าต่ำสุดคือคุณลักษณะในเรื่องของ<u>พื้นผิว</u> โดยมีค่าเฉลี่ย +2.82 และทัศนคติโดยส่วนใหญ่เห็นว่าคุณลักษณะในเรื่องของพื้นผิวอยู่ในระดับปานกลาง (+3)

ทัศนคติโดยเฉลี่ยที่มีค่าสูงสุดคือคุณลักษณะในเรื่อง<u>ความมีคุณค่า</u> โดยมีค่าเฉลี่ย +3.35 และทัศนคติโดยส่วนใหญ่เห็นว่าคุณลักษณะในเรื่องความมีคุณค่าอยู่ในระดับปานกลาง (+3)

กลุ่มนักท่องเที่ยว:

ในภาพรวมแล้วทัศนคติโดยเฉลี่ยที่มีต่อบริเวณที่ 3 อยู่ในระดับปานกลางถึงค่อนข้างดี (ระดับ +3.03 ถึง +3.81) และทัศนคติโดยส่วนใหญ่อยู่ในระดับค่อนข้างดี (+4)

ทัศนคติโดยเฉลี่ยที่มีค่าต่ำสุดคือคุณลักษณะในเรื่องของ<u>พื้นผิว</u> โดยมีค่าเฉลี่ย +3.03 และทัศนคติโดยส่วนใหญ่เห็นว่าคุณลักษณะในเรื่องของพื้นผิวอยู่ในระดับปานกลาง (+3)

ทัศนคติโดยเฉลี่ยที่มีค่าสูงสุดคือคุณลักษณะในเรื่อง<u>ความชอบ</u> โดยมีค่าเฉลี่ย +3.81 และทัศนคติโดยส่วนใหญ่เห็นว่าคุณลักษณะในเรื่องความชอบอยู่ในระดับค่อนข้างดี (+4)

การวิเคราะห์:

การรับรู้สุนทรียภาพเชิงประสาทสัมผัสมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางถึงค่อนข้างดี (ระดับ +2.82 ถึง +3.81) **เนื่องจากในบริเวณดังกล่าวเป็นที่ตั้งของสถานที่สำคัญ คือ** ประตูท่าแพซึ่งเป็นจุดหมายตาและเอกลักษณ์**ที่สำคัญของเมือง รวมทั้งเป็นจุดเชื่อมต่อที่สำคัญระหว่างพื้นที่**รอบนอกกับพื้นที่เมืองเก่าซึ่งเปรียบเสมือนซุ้มทางเข้าสำหรับนักท่องเที่ยวทุกคน และลานเอนกประสงค์ท่าแพซึ่งใช้เป็นที่ประกอบกิจกรรมที่สำคัญระดับเมืองรวมถึงแนวมองด้านถนนมูลเมืองซึ่งมีคูเมืองล้อมรอบทำให้เพิ่มมิติความเปิดโล่ง และมิติความเป็นธรรมชาติในบริเวณที่ 3 อย่างมาก นอกจากนี้ในเชิงกิจกรรมกลุ่มประชาชน ส่วนใหญ่มองว่าพื้นที่ดังกล่าวเป็นย่านเศรษฐกิจสำคัญของเมือง เช่นเดียวกับกลุ่มนักท่องเที่ยวซึ่งมีความคุ้นเคยและใกล้ชิดกับพื้นที่ในบริเวณนี้มากกว่าบริเวณอื่นๆ ดังนั้นในแง่ของการรับรู้เชิงประสาทสัมผัสของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มจึงเป็นไปในในเชิงบวก

<u>บริเวณที่ 4 (ย่านสี่แยกกลางเวียง)</u> แผนภูมิที่ 5.4 และตารางที่ 5.5

กลุ่มประชาชน:

ในภาพรวมแล้วทัศนคติโดยเฉลี่ยที่มีต่อบริเวณที่ 4 อยู่ในระดับปานกลางถึงค่อนข้างดี (ระดับ +2.98 ถึง +3.64) และทัศนคติโดยส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลางถึงค่อนข้างดี (+3 และ +4)

ทัศนคติโดยเฉลี่ยที่มีค่าต่ำสุดคือคุณลักษณะในเรื่องของ<u>พื้นผิว</u> โดยมีค่าเฉลี่ย +2.98 และ

ทัศนคติโดยส่วนใหญ่เห็นว่าคุณลักษณะในเรื่องของพื้นผิวอยู่ในระดับค่อนข้างดี (+4)
ทัศนคติโดยเฉลี่ยที่มีค่าสูงสุดคือคุณลักษณะในเรื่องความมีคุณค่า โดยมีค่าเฉลี่ย +3.64 และ
ทัศนคติโดยส่วนใหญ่เห็นว่าคุณลักษณะในเรื่องความมีคุณค่าอยู่ในระดับค่อนข้างดี (+4)

กลุ่มนักท่องเที่ยว:

ในภาพรวมแล้วทัศนคติโดยเฉลี่ยที่มีต่อบริเวณที่ 4 อยู่ในระดับค่อนข้างดี (ระดับ +3.59 ถึง +4.08) และทัศนคติโดยส่วนใหญ่อยู่ในระดับค่อนข้างดี (+4)
ทัศนคติโดยเฉลี่ยที่มีค่าต่ำสุดคือคุณลักษณะในเรื่องของพื้นผิว โดยมีค่าเฉลี่ย +3.59 และ
ทัศนคติโดยส่วนใหญ่เห็นว่าคุณลักษณะในเรื่องของพื้นผิวอยู่ในระดับค่อนข้างดี (+4)
ทัศนคติโดยเฉลี่ยที่มีค่าสูงสุดคือคุณลักษณะในเรื่องความชอบ โดยมีค่าเฉลี่ย +4.08 และ
ทัศนคติโดยส่วนใหญ่เห็นว่าคุณลักษณะในเรื่องความชอบอยู่ในระดับค่อนข้างดี (+4)

การวิเคราะห์:

การรับรู้สุนทรียภาพเชิงประสาทสัมผัสมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางถึงค่อนข้างดี (ระดับ +2.98 ถึง +4.08) เนื่องจากในบริเวณดังกล่าวเป็นที่ตั้งของศาสนสถานสำคัญ คือวัดเจดีย์หลวง วัดพันเตาซึ่งเป็นจุดหมายตาที่สำคัญ รวมถึงวัดและคุ้มเจ้านายเก่าอีกหลายแห่ง ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยวจึงประเมินสุนทรียภาพเชิงประสาทสัมผัสในบริเวณดังกล่าวด้วยความรู้สึกเชิงบวกในแง่ความมีคุณค่าของสถานที่ รวมไปถึงทั้งความรู้สึกสงบที่มีต่อบริเวณโดยรวม ซึ่งเป็นย่านพักอาศัยและศาสนสถาน และความร่มรื่นจากพืชพันธุ์ธรรมชาติซึ่งมีผลต่อมิติความเป็นธรรมชาติ จึงทำให้ผลการประเมินอยู่ในระดับดังกล่าว

บริเวณที่ 5 (ย่านสวนสาธารณะหนองบวกหาด) แผนภูมิที่ 5.5 และตารางที่ 5.6

กลุ่มประชาชน:

ในภาพรวมแล้วทัศนคติโดยเฉลี่ยที่มีต่อบริเวณที่ 5 อยู่ในระดับค่อนข้างดีมาก (ระดับ +3.47 ถึง +4.13) และทัศนคติโดยส่วนใหญ่อยู่ในระดับค่อนข้างดี (+4)
ทัศนคติโดยเฉลี่ยที่มีค่าต่ำสุดคือคุณลักษณะในเรื่องของพื้นผิว โดยมีค่าเฉลี่ย +3.47 และ
ทัศนคติโดยส่วนใหญ่เห็นว่าคุณลักษณะในเรื่องของพื้นผิวอยู่ในระดับค่อนข้างดี (+4)
ทัศนคติโดยเฉลี่ยที่มีค่าสูงสุดคือคุณลักษณะในเรื่องของบรรยากาศสงบ ผ่อนคลาย โดยมีค่าเฉลี่ย +4.13 และ
ทัศนคติโดยส่วนใหญ่เห็นว่าคุณลักษณะในเรื่องของบรรยากาศสงบ ผ่อนคลายอยู่ในระดับดีมาก (+5)

กลุ่มนักท่องเที่ยว:

ในภาพรวมแล้วทัศนคติโดยเฉลี่ยที่มีต่อบริเวณที่ 5 อยู่ในระดับค่อนข้างดีถึงดีมาก (ระดับ +3.94 ถึง +4.53) และทัศนคติโดยส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีมาก (+5)

ทัศนคติโดยเฉลี่ยที่มีค่าต่ำสุดคือคุณลักษณะในเรื่องของพื้นผิว โดยมีค่าเฉลี่ย +3.94 และ
ทัศนคติโดยส่วนใหญ่เห็นว่าคุณลักษณะในเรื่องของพื้นผิวอยู่ในระดับค่อนข้างดี (+4)
ทัศนคติโดยเฉลี่ยที่มีค่าสูงสุดคือคุณลักษณะในเรื่องบรรยากาศสงบ ผ่อนคลาย โดยมีค่าเฉลี่ย +4.53 และ
ทัศนคติโดยส่วนใหญ่เห็นว่าคุณลักษณะในเรื่องบรรยากาศสงบ ผ่อนคลาย อยู่ในระดับมากที่สุด (+5)

การวิเคราะห์:

การรับรู้สุนทรียภาพเชิงประสาทสัมผัสมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างดีมาก (ระดับ +3.47 ถึง +4.53) เนื่องจากในบริเวณดังกล่าวเป็นที่ตั้งของสวนสาธารณะหนองบวกหาด และบริเวณข้างเคียงมีสิ่งปลูกสร้างอยู่เบาบาง ทำให้บริเวณดังกล่าวมีความสงบ ร่มรื่น รวมทั้งสีสันจากพืชพันธุ์ธรรมชาติมากกว่าบริเวณอื่นๆ ทำให้ผลการประเมินออกมาในระดับค่อนข้างดีมาก

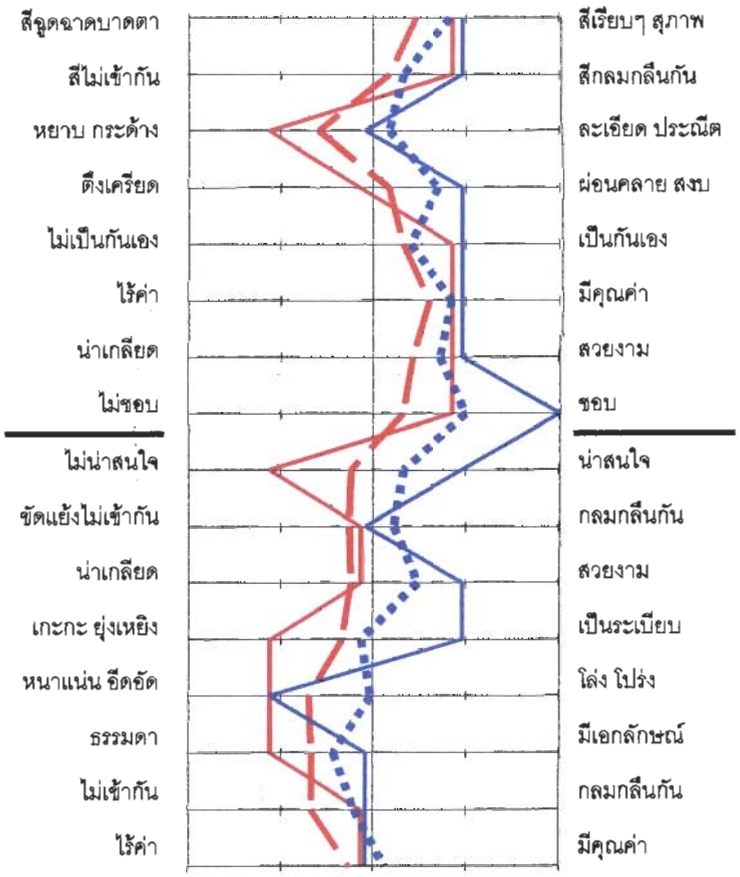
บริเวณที่ 6 (ย่านตลาดประตูเชียงใหม่) แผนภูมิที่ 5.6 และตารางที่ 5.7

กลุ่มประชาชน:

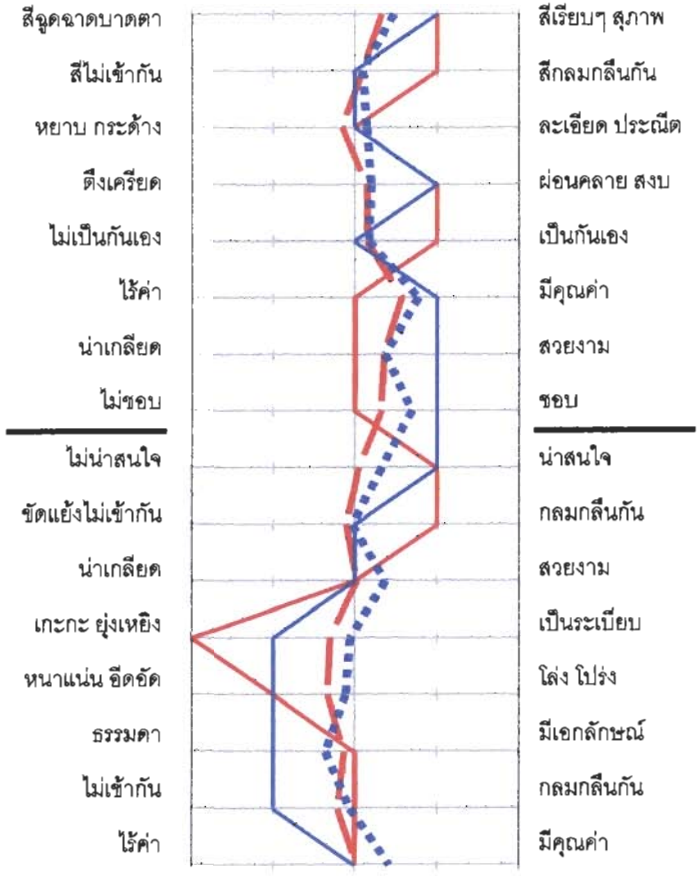
ในภาพรวมแล้วทัศนคติโดยเฉลี่ยที่มีต่อบริเวณที่ 6 อยู่ในระดับ ค่อนข้างแย่ถึงปานกลาง (ระดับ +2.26 ถึง +2.87) และทัศนคติโดยส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง (+3)
ทัศนคติโดยเฉลี่ยที่มีค่าต่ำสุดคือคุณลักษณะในเรื่องของบรรยากาศสงบ ผ่อนคลาย โดยมีค่าเฉลี่ย +2.26 และ
ทัศนคติโดยส่วนใหญ่เห็นว่าคุณลักษณะในเรื่องของบรรยากาศสงบ ผ่อนคลาย อยู่ในระดับแย่ที่สุด (+1)
ทัศนคติโดยเฉลี่ยที่มีค่าสูงสุดคือคุณลักษณะในเรื่องความมีคุณค่า โดยมีค่าเฉลี่ย +2.87 และ
ทัศนคติโดยส่วนใหญ่เห็นว่าคุณลักษณะในเรื่องความมีคุณค่าอยู่ในระดับปานกลาง (+3)

กลุ่มนักท่องเที่ยว:

ในภาพรวมแล้วทัศนคติโดยเฉลี่ยที่มีต่อบริเวณที่ 6 อยู่ในระดับปานกลาง (ระดับ +2.61 ถึง +3.33) และทัศนคติโดยส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง (+3)
ทัศนคติโดยเฉลี่ยที่มีค่าต่ำสุดคือคุณลักษณะในเรื่องของบรรยากาศสงบ ผ่อนคลาย โดยมีค่าเฉลี่ย +2.61 และ
ทัศนคติโดยส่วนใหญ่เห็นว่าคุณลักษณะในเรื่องของบรรยากาศสงบ ผ่อนคลาย อยู่ในระดับค่อนข้างแย่ (+2)
ทัศนคติโดยเฉลี่ยที่มีค่าสูงสุดคือคุณลักษณะในเรื่องความมีคุณค่า โดยมีค่าเฉลี่ย +3.33 และ
ทัศนคติโดยส่วนใหญ่เห็นว่าคุณลักษณะในเรื่องความมีคุณค่าอยู่ในระดับปานกลาง (+3)

แผนภูมิเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และค่าฐานนิยม บริเวณที่ 1

แผนภูมิเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และค่าฐานนิยม บริเวณที่ 2

สัญลักษณ์

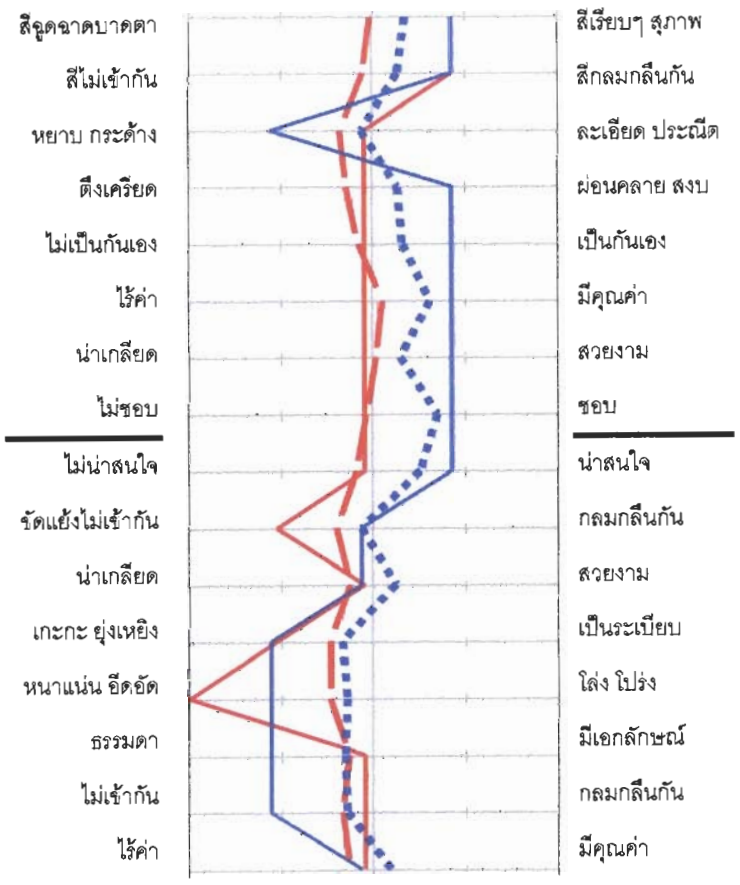
ค่าฐานนิยมกลุ่มประชาชน

ค่าเฉลี่ยกลุ่มประชาชน

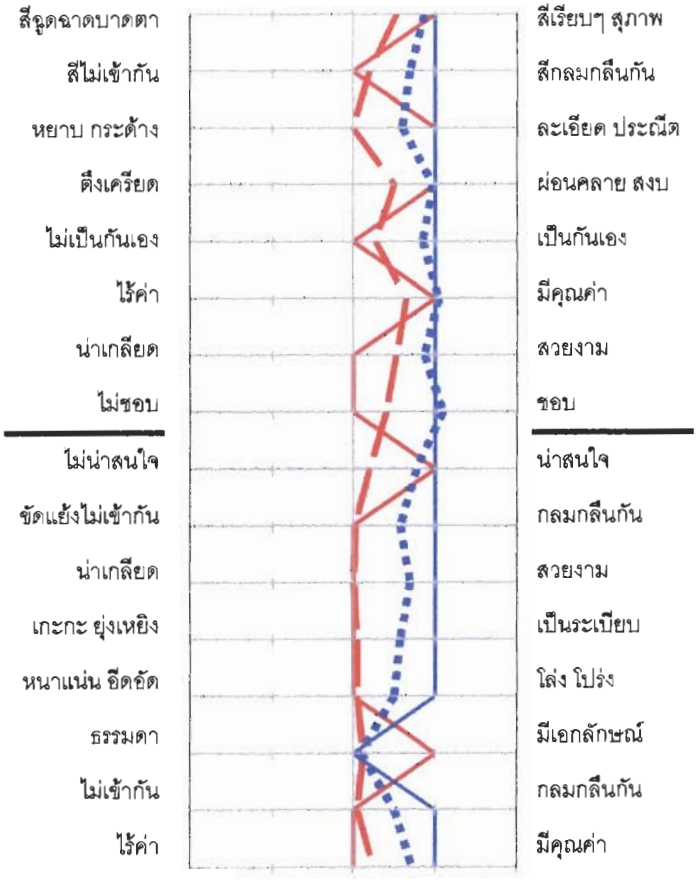
ค่าฐานนิยมนักท่องเที่ยว

ค่าเฉลี่ยนักท่องเที่ยว

แผนภูมิที่ 5.1 และ 5.2

แผนภูมิเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และค่าฐานนิยม บริเวณที่ 3

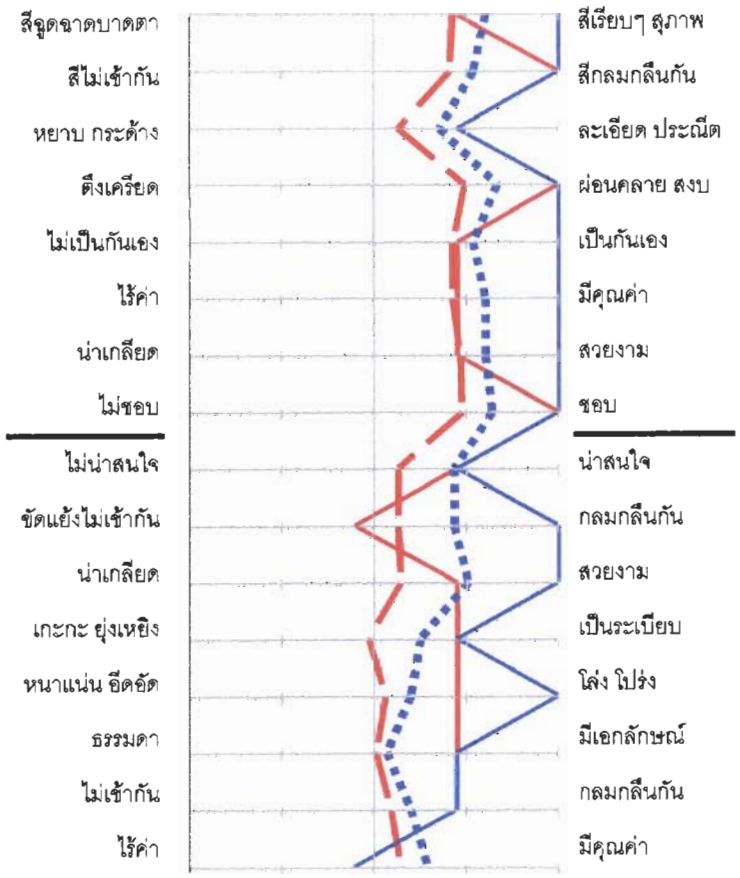
แผนภูมิเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และค่าฐานนิยม บริเวณที่ 4

สัญลักษณ์

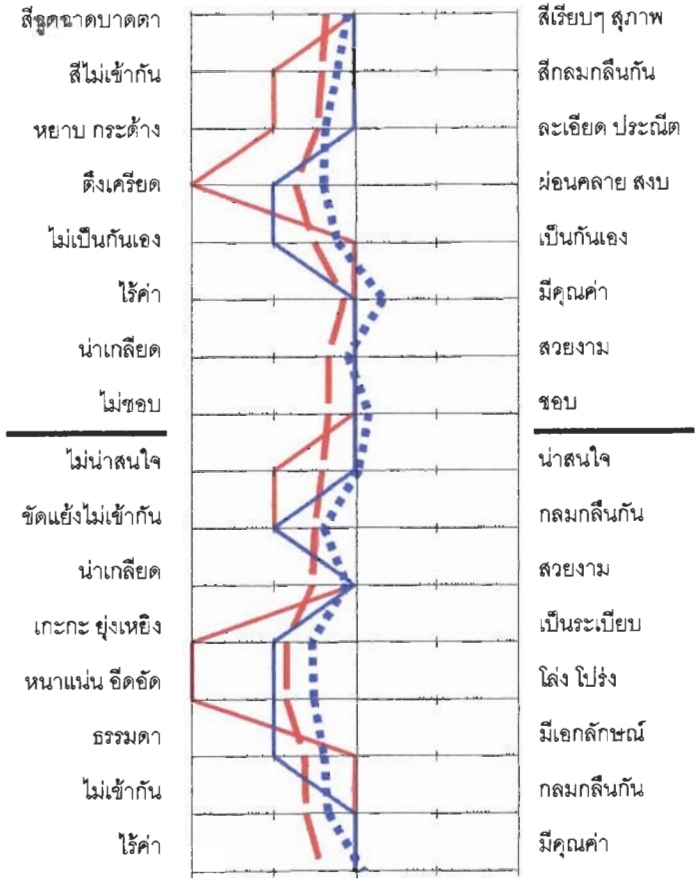
ค่าฐานนิยมกลุ่มประชาชน — ค่าเฉลี่ยกลุ่มประชาชน

ค่าฐานนิยมนักท่องเที่ยว ..... ค่าเฉลี่ยนักท่องเที่ยว

แผนภูมิที่ 5.3 และ 5.4

แผนภูมิเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และค่าฐานนิยม บริเวณที่ 5

แผนภูมิเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และค่าฐานนิยม บริเวณที่ 6

สัญลักษณ์

ค่าฐานนิยมกลุ่มประชาชน — ค่าเฉลี่ยกลุ่มประชาชน

ค่าฐานนิยมนักท่องเที่ยว ..... ค่าเฉลี่ยนักท่องเที่ยว

แผนภูมิที่ 5.5 และ 5.6

ตาราง 5.2 แสดงค่าการประเมินสุนทรียภาพ ระหว่างกลุ่มประชาชนและกลุ่มนักท่องเที่ยวในบริเวณที่ 1

การรับรู้ด้าน		กลุ่มประชาชน (ร้อยละ)							กลุ่มนักท่องเที่ยว (ร้อยละ)						
		(+1)	(+2)	(+3)	(+4)	(+5)	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	(+1)	(+2)	(+3)	(+4)	(+5)	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม
สุนทรียภาพเชิงประสาทสัมผัส	สีสัน 1	4.00	16.20	21.20	37.40	21.20	3.56	4	0.00	4.70	12.50	60.90	21.90	4	4
	สีสัน 2	9.10	17.20	21.20	33.30	16.20	3.29	4	1.60	14.10	26.60	43.80	9.40	3.48	4
	พื้นผิว	22.20	28.30	27.30	14.10	7.10	2.55	2	0.00	17.20	40.60	32.80	9.40	3.34	3
	บรรยากาศ 1	9.10	15.20	28.30	25.30	18.20	3.29	3	0.00	12.50	14.10	45.30	28.60	3.87	4
	บรรยากาศ 2	8.10	13.10	24.20	32.30	19.20	3.43	4	1.60	15.60	26.60	35.90	18.80	3.56	4
	รู้สึก 1	5.10	8.10	23.20	35.40	26.30	3.71	4	0.00	1.60	21.90	60.00	26.60	4.02	4
	รู้สึก 2	6.10	11.10	23.20	40.40	17.20	3.53	4	0.00	1.60	29.70	46.90	21.90	3.89	4
	รู้สึก 3	10.10	15.20	15.20	36.40	20.20	3.43	4	1.60	3.10	14.10	39.10	42.20	4.17	5
สุนทรียภาพเชิงรูปทรง	รูปทรง1	16.20	27.30	19.20	23.20	13.10	2.9	2	4.70	14.10	26.60	37.50	17.20	3.48	4
	รูปทรง 2	23.20	21.20	26.30	17.20	9.10	2.87	3	3.10	15.60	34.40	32.80	14.10	3.39	3
	รูปทรง 3	17.20	18.20	27.30	19.20	12.10	2.9	3	1.60	7.80	29.70	48.40	12.50	3.63	4
	การติดตั้ง 1	18.20	29.30	16.20	19.20	13.10	2.79	2	9.40	28.10	18.80	32.80	9.40	3.05	4
	การติดตั้ง 2	26.30	28.30	21.20	16.20	5.10	2.44	2	3.10	31.30	25.00	25.00	12.50	3.13	2
	รูปแบบ 1	21.20	28.30	28.30	14.10	3.00	2.47	2	14.10	28.10	34.40	14.10	7.80	2.73	3
	รูปแบบ 2	21.20	28.30	31.30	14.10	2.00	2.46	3	3.10	25.00	46.90	18.80	4.70	2.97	3
	รูปแบบ 3	17.20	12.10	41.40	17.20	8.10	2.86	3	6.30	9.40	40.60	34.40	7.80	3.29	3

ตาราง 5.3 แสดงค่าการประเมินสุนทรียภาพ ระหว่างกลุ่มประชาชนและกลุ่มนักท่องเที่ยวในบริเวณที่ 2

การรับรู้ด้าน		กลุ่มประชาชน (ร้อยละ)							กลุ่มนักท่องเที่ยว (ร้อยละ)						
		(+1)	(+2)	(+3)	(+4)	(+5)	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	(+1)	(+2)	(+3)	(+4)	(+5)	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม
สุนทรียภาพเชิงประสาทสัมผัส	สีสัน 1	9.10	15.20	24.20	32.30	16.20	3.32	4	0.00	18.80	26.60	39.10	12.50	3.47	4
	สีสัน 2	15.20	20.20	18.20	32.30	13.10	3.08	4	4.70	26.60	28.10	28.10	7.80	3.08	3
	พื้นผิว	17.20	22.20	28.30	23.20	9.10	2.85	3	1.60	28.10	31.30	26.60	9.40	3.15	3
	บรรยากาศ 1	9.10	23.20	25.30	30.30	12.10	3.13	4	3.10	26.60	25.00	32.80	9.40	3.19	4
	บรรยากาศ 2	10.10	21.20	22.20	34.30	10.10	3.13	4	1.60	23.40	34.40	26.60	7.80	3.17	3
	รู้สึก 1	6.10	11.10	28.30	28.30	25.30	3.56	3	0.00	6.30	28.10	45.30	17.20	3.76	4
	รู้สึก 2	9.10	11.10	32.30	29.30	18.20	3.33	3	0.00	21.90	29.70	32.80	12.50	3.37	4
	รู้สึก 3	10.10	8.10	38.40	24.20	17.20	3.31	3	3.10	9.40	25.00	37.50	21.90	3.68	4
สุนทรียภาพเชิงรูปทรง	รูปทรง1	16.20	14.10	23.20	40.40	5.10	3.04	4	3.10	23.40	21.90	37.50	10.90	3.31	4
	รูปทรง 2	18.20	19.20	25.30	27.30	9.10	2.9	4	6.30	26.60	34.40	23.40	6.30	2.97	3
	รูปทรง 3	13.10	10.10	41.40	27.30	5.10	3.01	3	4.70	14.10	34.40	26.60	15.60	3.36	3
	การติดตั้ง 1	26.30	21.20	19.20	23.20	10.10	2.7	1	7.80	37.50	14.10	25.00	10.90	2.93	2
	การติดตั้ง 2	22.20	26.30	20.20	19.20	9.10	2.66	2	7.80	34.40	20.30	26.60	6.30	2.69	2
	รูปแบบ 1	19.20	18.20	29.30	23.20	10.10	2.87	3	9.40	39.10	28.10	14.10	4.70	2.64	2
	รูปแบบ 2	20.20	18.20	29.30	22.20	8.10	2.79	3	4.70	31.30	29.70	21.90	6.30	2.93	2
	รูปแบบ 3	12.10	18.20	31.30	29.30	7.10	3.01	3	3.10	10.90	35.90	34.40	10.90	3.41	3

ตาราง 5.4 แสดงค่าการประเมินสุนทรียภาพ ระหว่างกลุ่มประชาชนและกลุ่มนักท่องเที่ยวในบริเวณที่ 3

การรับรู้ด้าน		กลุ่มประชาชน (ร้อยละ)							กลุ่มนักท่องเที่ยว (ร้อยละ)						
		(+1)	(+2)	(+3)	(+4)	(+5)	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	(+1)	(+2)	(+3)	(+4)	(+5)	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม
สุนทรียภาพเชิงประสานสัมผัส	สีสัน 1	12.10	22.20	17.20	31.30	17.20	3.19	4	1.60	15.60	28.10	42.20	12.50	3.48	4
	สีสัน 2	14.10	19.20	19.20	28.30	14.10	3.1	4	4.70	12.50	23.40	50.00	6.30	3.42	4
	พื้นผิว	19.20	20.20	29.30	22.20	9.10	2.82	3	4.70	35.90	18.80	32.80	7.80	3.03	2
	บรรยากาศ 1	21.20	18.20	24.20	23.20	13.10	2.89	3	3.10	29.70	12.50	31.30	23.40	3.42	4
	บรรยากาศ 2	16.20	15.20	28.30	22.20	14.10	3.03	3	1.60	18.80	26.00	40.60	14.10	3.47	4
	รู้สึก 1	11.10	6.10	33.30	29.30	16.20	3.35	3	0.00	7.80	28.10	45.30	18.80	3.75	4
	รู้สึก 2	12.10	13.10	28.30	26.30	18.20	3.26	3	1.60	15.60	32.80	37.50	12.50	3.44	4
	รู้สึก 3	14.10	16.20	26.30	21.20	18.20	3.14	3	3.10	12.50	15.60	37.50	31.30	3.81	4
สุนทรียภาพเชิงรูปทรง	รูปทรง1	11.10	21.20	28.30	26.30	9.10	3.01	3	3.10	12.50	25.00	35.90	23.40	3.64	4
	รูปทรง 2	16.20	27.30	26.30	24.20	6.10	2.77	2	4.70	28.10	34.40	23.40	9.40	3.05	3
	รูปทรง 3	13.10	19.20	33.30	23.20	8.10	2.94	3	1.60	18.80	39.10	21.90	18.80	3.38	3
	การคิดตั้ง 1	20.20	26.30	22.20	22.20	7.10	2.69	2	10.90	32.80	23.40	23.40	7.80	2.84	2
	การคิดตั้ง 2	24.20	22.20	19.20	20.20	10.10	2.68	1	10.90	28.10	26.60	21.90	9.40	2.9	2
	รูปแบบ 1	18.20	18.20	28.30	25.30	10.10	2.91	3	12.50	28.10	26.60	21.90	9.40	2.87	2
	รูปแบบ 2	17.20	21.20	27.30	21.20	10.10	2.85	3	7.80	32.80	29.70	18.80	9.40	2.89	2
	รูปแบบ 3	12.10	20.20	32.30	28.30	5.10	2.94	3	3.10	15.60	35.90	31.30	12.50	3.35	3

ตาราง 5.5 แสดงค่าการประเมินสุนทรียภาพ ระหว่างกลุ่มประชาชนและกลุ่มนักท่องเที่ยวในบริเวณที่ 4

การรับรู้ด้าน		กลุ่มประชาชน (ร้อยละ)							กลุ่มนักท่องเที่ยว (ร้อยละ)						
		(+1)	(+2)	(+3)	(+4)	(+5)	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	(+1)	(+2)	(+3)	(+4)	(+5)	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม
สุนทรียภาพเชิงประสานสัมผัส	สีสัน 1	4.00	16.20	22.20	40.40	17.20	3.51	4	0.00	7.80	23.40	43.80	25.00	3.86	4
	สีสัน 2	9.10	15.20	30.30	28.30	11.10	3.18	3	1.60	12.50	18.80	45.30	18.80	3.69	4
	พื้นผิว	11.10	25.30	26.30	27.30	9.10	2.98	4	0.00	17.20	28.10	31.30	21.90	3.59	4
	บรรยากาศ 1	7.10	12.10	24.20	36.40	19.20	3.49	4	1.60	7.80	14.10	43.80	31.30	3.97	4
	บรรยากาศ 2	10.10	12.10	31.30	28.30	15.20	3.27	3	0.00	12.50	15.60	45.30	25.00	3.84	4
	รู้สึก 1	5.10	10.10	26.30	30.30	26.30	3.64	4	0.00	3.10	18.80	48.40	29.70	4.05	4
	รู้สึก 2	4.00	8.10	39.40	30.30	18.20	3.51	3	0.00	6.30	28.10	39.10	26.60	3.86	4
	รู้สึก 3	6.10	12.10	34.30	27.30	18.20	3.4	3	0.00	8.30	17.20	39.10	37.50	4.08	4
สุนทรียภาพเชิงรูปทรง	รูปทรง1	11.10	18.20	23.20	31.30	14.10	3.2	4	3.10	3.10	28.10	43.80	20.30	3.76	4
	รูปทรง 2	14.10	21.20	27.30	23.20	14.10	3.02	3	3.10	12.50	23.40	43.80	15.60	3.57	4
	รูปทรง 3	13.10	18.20	31.30	22.20	11.10	3	3	1.60	9.40	28.10	37.50	20.30	3.68	4
	การคิดตั้ง 1	14.10	18.20	30.30	23.20	14.10	3.05	3	4.70	15.60	17.20	40.60	20.30	3.57	4
	การคิดตั้ง 2	12.10	21.20	26.30	24.20	12.10	3.03	3	3.10	21.90	17.20	37.50	18.80	3.48	4
	รูปแบบ 1	12.10	17.20	27.30	30.30	11.10	3.11	4	10.90	14.10	39.10	25.00	9.40	3.08	3
	รูปแบบ 2	14.10	13.10	37.40	24.20	11.10	3.05	3	3.10	14.10	25.00	43.80	12.50	3.49	4
	รูปแบบ 3	9.10	12.10	35.40	27.30	13.10	3.24	3	1.60	9.40	26.60	39.10	21.90	3.71	4

ตาราง 5.6 แสดงค่าการประเมินสุนทรียภาพ ระหว่างกลุ่มประชาชนและกลุ่มนักท่องเที่ยวในบริเวณที่ 5

การรับรู้ด้าน		กลุ่มประชาชน (ร้อยละ)							กลุ่มนักท่องเที่ยว (ร้อยละ)						
		(+1)	(+2)	(+3)	(+4)	(+5)	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	(+1)	(+2)	(+3)	(+4)	(+5)	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม
สุนทรียภาพเชิงประสาทสัมผัส	สีสัน 1	2.00	6.10	15.20	40.40	35.40	4.02	4	0.00	3.10	4.70	39.10	53.10	4.42	5
	สีสัน 2	3.00	7.10	15.20	35.40	36.40	3.98	5	1.60	1.60	9.40	39.10	46.90	4.3	5
	พื้นผิว	6.10	9.10	31.30	38.40	15.20	3.47	4	1.60	7.80	10.90	54.70	25.00	3.94	4
	บรรยากาศ 1	3.00	7.10	12.10	29.30	48.50	4.13	5	0.00	3.10	1.60	34.40	60.90	4.53	5
	บรรยากาศ 2	2.00	6.10	16.20	37.40	35.40	4.02	4	0.00	1.60	12.50	42.20	43.80	4.28	5
	รู้สึก 1	3.00	3.00	17.20	40.40	34.30	4.02	4	0.00	0.00	7.80	43.80	48.40	4.41	5
	รู้สึก 2	2.00	3.00	16.20	38.40	38.40	4.1	4	0.00	1.60	6.30	40.60	51.60	4.42	5
	รู้สึก 3	3.00	3.00	19.20	26.30	45.50	4.11	5	0.00	0.00	6.30	37.50	56.30	4.5	5
สุนทรียภาพเชิงรูปทรง	รูปทรง1	6.10	14.10	24.20	34.30	18.20	3.46	4	0.00	1.60	21.90	43.80	32.80	4.08	4
	รูปทรง 2	4.00	14.10	31.30	30.30	19.20	3.47	3	3.10	7.80	9.40	37.50	42.20	4.08	5
	รูปทรง 3	5.10	11.10	29.30	35.40	16.20	3.48	4	1.60	1.60	12.50	39.10	45.30	4.25	5
	การติดตั้ง 1	12.10	22.20	20.20	26.30	18.20	3.16	4	4.70	12.50	18.80	31.30	31.30	3.73	4
	การติดตั้ง 2	9.10	18.20	20.20	34.30	17.20	3.33	4	1.60	20.30	18.80	26.60	29.70	3.65	5
	รูปแบบ 1	10.10	18.20	22.20	35.40	13.10	3.23	4	3.10	18.80	28.10	34.40	14.10	3.38	4
	รูปแบบ 2	7.10	11.10	30.30	37.40	13.10	3.39	4	4.70	9.40	25.00	37.50	21.90	3.63	4
	รูปแบบ 3	5.10	11.10	32.30	30.30	19.20	3.48	3	1.60	4.70	34.40	28.10	29.70	3.81	3

ตารางแสดงค่าการประเมินสุนทรียภาพ ระหว่างกลุ่มผู้พักอาศัยและกลุ่มนักท่องเที่ยว ในบริเวณที่ 6

การรับรู้ด้าน		กลุ่มประชาชน (ร้อยละ)							กลุ่มนักท่องเที่ยว (ร้อยละ)						
		(+1)	(+2)	(+3)	(+4)	(+5)	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	(+1)	(+2)	(+3)	(+4)	(+5)	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม
สุนทรียภาพเชิงประสาทสัมผัส	สีสัน 1	20.20	25.30	27.30	21.20	5.10	2.65	3	4.70	31.30	34.40	26.60	3.10	2.92	3
	สีสัน 2	20.20	31.30	22.20	17.20	7.10	2.59	2	3.10	32.80	46.90	12.50	3.10	2.79	3
	พื้นผิว	21.20	29.30	27.30	17.20	4.00	2.53	2	4.70	40.60	43.80	9.40	1.60	2.63	3
	บรรยากาศ 1	32.30	30.30	20.20	13.10	4.00	2.26	1	9.40	48.40	20.30	15.60	6.30	2.61	2
	บรรยากาศ 2	24.20	25.30	30.30	13.10	5.10	2.48	3	0.00	46.90	34.40	12.50	6.30	2.78	2
	รู้สึก 1	15.20	16.20	39.40	21.20	6.10	2.87	3	1.60	14.10	46.90	25.00	12.50	3.33	3
	รู้สึก 2	17.20	23.20	37.40	15.20	5.10	2.67	3	4.70	29.70	39.10	21.90	4.70	2.92	3
	รู้สึก 3	20.20	22.20	35.40	16.20	6.10	2.66	3	4.70	21.90	35.90	25.00	10.90	3.16	3
สุนทรียภาพเชิงรูปทรง	รูปทรง1	20.20	29.30	24.20	22.20	3.00	2.58	2	6.30	23.40	37.50	25.00	7.80	3.05	3
	รูปทรง 2	22.20	31.30	24.20	17.20	4.00	2.49	2	12.50	40.60	26.60	14.10	6.30	2.61	2
	รูปทรง 3	24.20	23.20	34.30	12.10	4.00	2.47	3	3.10	28.10	48.40	14.10	4.70	2.89	3
	การติดตั้ง 1	35.40	29.30	20.20	9.10	4.00	2.15	1	14.10	40.60	31.30	9.40	3.10	2.46	2
	การติดตั้ง 2	34.30	33.30	19.20	11.10	2.00	2.13	1	14.10	42.20	25.00	10.90	4.70	2.48	2
	รูปแบบ 1	28.30	24.20	32.30	11.10	3.00	2.36	3	10.90	37.50	29.70	18.80	1.60	2.62	2
	รูปแบบ 2	24.20	29.30	30.30	10.10	4.00	2.39	3	6.30	35.90	43.80	9.40	3.10	2.67	3
	รูปแบบ 3	18.20	22.20	43.40	11.10	3.00	2.58	3	1.60	21.90	48.40	18.80	7.80	3.1	3

การวิเคราะห์:

การรับรู้สุนทรียภาพเชิงประสาทสัมผัสมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างแย่ถึงปานกลาง (ระดับ +2.26 ถึง +3.33) เนื่องจากในบริเวณดังกล่าวเป็นที่ตั้งของตลาดประตูเชียงใหม่ และอาคารพาณิชย์ข้างเคียง มีสิ่งปลูกสร้างอยู่ค่อนข้างหนาแน่น ในบริเวณดังกล่าวมีพื้นที่เปิดโล่ง หรือพื้นที่สีเขียวอยู่ในสัดส่วนที่น้อยมาก นอกจากนี้ป้ายโฆษณาซึ่งมีสีสันรุนแรงและขนาดใหญ่ก็มีอยู่เป็นจำนวนมากในบริเวณที่ 6 ดังนั้นจึงทำให้ผลการประเมินออกมาในระดับดังกล่าว

เปรียบเทียบการรับรู้สุนทรียภาพเชิงประสาทสัมผัสระหว่างประชาชนและนักท่องเที่ยว

เมื่อเปรียบเทียบการรับรู้สุนทรียภาพเชิงประสาทสัมผัสในพื้นที่ตัวแทนทุกบริเวณแล้ว พบว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวเที่ยวมีทัศนคติที่เป็นบวกมากกว่ากลุ่มประชาชนในพื้นที่ทุกบริเวณ ยกเว้นในพื้นที่บริเวณที่ 2 ซึ่งทั้ง 2 กลุ่มมีทัศนคติโดยเฉลี่ยที่ใกล้เคียงกันมากกว่าบริเวณอื่นๆ จะเห็นได้ชัดจากแผนภูมิแสดงทัศนคติโดยเฉลี่ย (Mean) ในแผนภูมิที่ 5.2

5.4 การรับรู้สุนทรียภาพเชิงรูปทรง

ลำดับการนำเสนอผลการวิเคราะห์เช่นเดียวกับการรับรู้สุนทรียภาพเชิงประสาทสัมผัส แต่ผลการประเมินการรับรู้สุนทรียภาพเชิงรูปทรงจะดูจากส่วนล่างของแผนภูมิที่ 5.1 – 5.6 ซึ่งได้ผลการประเมิน ดังนี้

<u>บริเวณที่ 1 (ย่านวัดพระสิงห์)</u> แผนภูมิที่ 5.1 และตารางที่ 5.2

กลุ่มประชาชน:

ในภาพรวมแล้วทัศนคติโดยเฉลี่ยที่มีต่อบริเวณที่ 1 อยู่ในระดับปานกลาง (ระดับ +2.44 ถึง +2.9) และทัศนคติโดยส่วนใหญ่อยู่ในระดับค่อนข้างแย่ถึงปานกลาง (+2 และ +3)

ทัศนคติโดยเฉลี่ยที่มีค่าต่ำสูงสุดคือคุณลักษณะในเรื่อง<u>ความหนาแน่นของการติดตั้งป้ายโฆษณา และอุปกรณ์ประกอบถนน</u> โดยมีค่าเฉลี่ย +2.44 และ

ทัศนคติโดยส่วนใหญ่เห็นว่าคุณลักษณะในเรื่องความหนาแน่นของการติดตั้งป้ายโฆษณาและอุปกรณ์ประกอบถนนอยู่ในระดับค่อนข้างแย่ (+2)

ทัศนคติโดยเฉลี่ยที่มีค่าสูงสุดคือคุณลักษณะในเรื่อง<u>ความน่าสนใจ และความสวยงามของรูปทรง</u>องค์ประกอบกายภาพในพื้นที่ โดยมีค่าเฉลี่ย +2.9 และ

ทัศนคติโดยส่วนใหญ่เห็นว่าคุณลักษณะในเรื่องความน่าสนใจ และความสวยงามของรูปทรงองค์ประกอบกายภาพในพื้นที่ มีความน่าสนใจอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย (+2) และมีความสวยงามอยู่ในระดับปานกลาง (+3)

กลุ่มนักท่องเที่ยว:

ในภาพรวมแล้วทัศนคติโดยเฉลี่ยที่มีต่อบริเวณที่ 1 อยู่ในระดับปานกลางถึงค่อนข้างดี (ระดับ +2.73 ถึง +3.63) และทัศนคติโดยส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง (+3)

ทัศนคติโดยเฉลี่ยที่มีค่าต่ำสุดคือคุณลักษณะในเรื่องความมีเอกลักษณ์ของป้ายโฆษณาและอุปกรณ์ประกอบถนน โดยมีค่าเฉลี่ย +2.73 และ

ทัศนคติโดยส่วนใหญ่เห็นว่าคุณลักษณะในเรื่องความมีเอกลักษณ์ของป้ายโฆษณาและอุปกรณ์ประกอบถนน อยู่ในระดับปานกลาง (+3)

ทัศนคติโดยเฉลี่ยที่มีค่าสูงสุดคือคุณลักษณะในเรื่องความสวยงามของรูปทรงองค์ประกอบกายภาพในพื้นที่ โดยมีค่าเฉลี่ย +3.63 และ

ทัศนคติโดยส่วนใหญ่เห็นว่าคุณลักษณะในเรื่องความสวยงามของรูปทรงองค์ประกอบกายภาพในพื้นที่ อยู่ในระดับค่อนข้างดี (+4)

การวิเคราะห์:

การรับรู้สุนทรียภาพเชิงรูปทรงมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเกือบค่อนข้างแย่ถึงค่อนข้างดี (ระดับ +2.44 ถึง 3.63) เนื่องจากองค์ประกอบด้านอาคาร ป้ายโฆษณา และอุปกรณ์ประกอบถนนในบริเวณที่ 1 บางส่วนขาดความกลมกลืนโดยรวม ส่งผลให้การประเมินสุนทรียภาพด้านรูปทรงต่ำกว่าสุนทรียภาพเชิงประสาทสัมผัส

บริเวณที่ 2 (ย่านเวียงแก้ว) แผนภูมิที่ 5.2 และตารางที่ 5.3

กลุ่มประชาชน:

ในภาพรวมแล้วทัศนคติโดยเฉลี่ยที่มีต่อบริเวณที่ 2 อยู่ในระดับปานกลาง (ระดับ +2.66 ถึง +3.04) และทัศนคติโดยส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง (+3)

ทัศนคติโดยเฉลี่ยที่มีค่าต่ำสุดคือคุณลักษณะในเรื่องความหนาแน่นของการติดตั้งป้ายโฆษณา อุปกรณ์ประกอบถนน โดยมีค่าเฉลี่ย +2.66 และ

ทัศนคติโดยส่วนใหญ่เห็นว่าคุณลักษณะในเรื่องความหนาแน่นของการติดตั้งป้ายโฆษณา อุปกรณ์ประกอบถนน อยู่ในระดับค่อนข้างแย่ (+2)

ทัศนคติโดยเฉลี่ยที่มีค่าสูงสุดคือคุณลักษณะในเรื่องความน่าสนใจของรูปทรงองค์ประกอบกายภาพในพื้นที่ โดยมีค่าเฉลี่ย +3.04 และ

ทัศนคติโดยส่วนใหญ่เห็นว่าคุณลักษณะในเรื่องความน่าสนใจของรูปทรงองค์ประกอบกายภาพในพื้นที่ อยู่ในระดับค่อนข้างดี (+4)

กลุ่มนักท่องเที่ยว:

ในภาพรวมแล้วทัศนคติโดยเฉลี่ยที่มีต่อบริเวณที่ 2 **อยู่ในระดับปานกลาง (ระดับ** +2.64 **ถึง** +3.41) **และทัศนคติโดยส่วนใหญ่อยู่ในระดับค่อนข้างแย่** (+2)

ทัศนคติโดยเฉลี่ยที่มีค่าต่ำสุดคือคุณลักษณะในเรื่อง <u>ความมีเอกลักษณ์ของป้ายโฆษณาและอุปกรณ์ประกอบถนน</u> **โดยมีค่าเฉลี่ย** +2.64 **และ**

ทัศนคติโดยส่วนใหญ่เห็นว่าคุณลักษณะในเรื่องความมีเอกลักษณ์ของป้ายโฆษณาและอุปกรณ์ประกอบถนน อยู่ในระดับค่อนข้างแย่ (+2)

ทัศนคติโดยเฉลี่ยที่มีค่าสูงสุดคือคุณลักษณะในเรื่อง <u>ความมีคุณค่าขององค์ประกอบกายภาพในพื้นที่</u> **โดยมีค่าเฉลี่ย** +3.41 **และ**

ทัศนคติโดยส่วนใหญ่เห็นว่าคุณลักษณะในเรื่องความมีคุณค่าขององค์ประกอบกายภาพในพื้นที่ อยู่ในระดับปานกลาง (+3)

การวิเคราะห์:

การรับรู้สุนทรียภาพเชิงรูปทรงมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางถึงค่อนข้างดี (ระดับ +2.7 **ถึง** +3.41) **ถึงแม้ว่าองค์ประกอบด้านอาคารโดยเฉพาะอาคารพาณิชย์ ป้ายโฆษณาขนาดใหญ่ในบริเวณดังกล่าวบางส่วนขาดความกลมกลืน แต่อย่างไรก็ตามสถานที่ราชการหลายแห่งในบริเวณดังกล่าวก็ยังเป็นสัดส่วนในปริมาณมากพอที่จะมีผลต่อทัศนคติด้านสุนทรียภาพเชิงรูปทรงในทางบวกของกลุ่มตัวอย่างทั้ง** 2 **กลุ่ม อาทิ หอศิลปวัฒนธรรม ศาลแขวงจังหวัดเชียงใหม่ อาคารสมาคมการโรงแรมและท่องเที่ยว คุ้มเจ้าบุรีรัตน์(สำนักงานยาสูบเชียงใหม่) เป็นต้น**

<u>**บริเวณที่ 3 (ย่านถนนมูลเมือง)**</u> แผนภูมิที่ 5.3 และตารางที่ 5.4

กลุ่มประชาชน:

ในภาพรวมแล้วทัศนคติโดยเฉลี่ยที่มีต่อบริเวณที่ 3 **อยู่ในระดับปานกลาง (ระดับ** +2.68 **ถึง** +3.01) **และทัศนคติโดยส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง** (+3)

ทัศนคติโดยเฉลี่ยที่มีค่าต่ำสุดคือคุณลักษณะในเรื่อง<u>ความหนาแน่นของการติดตั้งป้ายโฆษณา อุปกรณ์ประกอบถนน</u> **โดยมีค่าเฉลี่ย** +2.68 **และ**

ทัศนคติโดยส่วนใหญ่เห็นว่าคุณลักษณะในเรื่องความหนาแน่นของการติดตั้งป้ายโฆษณา อุปกรณ์ประกอบถนน อยู่ในระดับแย่ที่สุด (+1)

ทัศนคติโดยเฉลี่ยที่มีค่าสูงสุดคือคุณลักษณะในเรื่องความน่าสนใจของรูปทรงองค์ประกอบกายภาพในพื้นที่โดยมีค่าเฉลี่ย +3.01 และ

ทัศนคติโดยส่วนใหญ่เห็นว่าคุณลักษณะในเรื่องความน่าสนใจของรูปทรงองค์ประกอบกายภาพในพื้นที่ อยู่ในระดับปานกลาง (+3)

กลุ่มนักท่องเที่ยว:

ในภาพรวมแล้วทัศนคติโดยเฉลี่ยที่มีต่อบริเวณที่ 3 อยู่ในระดับปานกลางถึงค่อนข้างดี (ระดับ +2.84 ถึง +3.64) และทัศนคติโดยส่วนใหญ่อยู่ในระดับค่อนข้างแย่ (+2)

ทัศนคติโดยเฉลี่ยที่มีค่าต่ำสุดคือคุณลักษณะในเรื่องความเป็นระเบียบของป้ายโฆษณาและอุปกรณ์ประกอบถนน โดยมีค่าเฉลี่ย +2.84 และ

ทัศนคติโดยส่วนใหญ่เห็นว่าคุณลักษณะในเรื่องความเป็นระเบียบของป้ายโฆษณาและอุปกรณ์ประกอบถนน อยู่ในระดับค่อนข้างแย่ (+2)

ทัศนคติโดยเฉลี่ยที่มีค่าสูงสุดคือคุณลักษณะในเรื่องความน่าสนใจของรูปทรงองค์ประกอบกายภาพในพื้นที่ โดยมีค่าเฉลี่ย +3.64 และ

ทัศนคติโดยส่วนใหญ่เห็นว่าคุณลักษณะในเรื่องความน่าสนใจของรูปทรงองค์ประกอบกายภาพในพื้นที่ อยู่ในระดับค่อนข้างดี (+4)

การวิเคราะห์:

การรับรู้สุนทรียภาพเชิงรูปทรงมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางถึงค่อนข้างดี (ระดับ +2.68 ถึง +3.64) เนื่องจากกิจกรรมของบริเวณที่ 3 นี้เป็นไปในเชิงการค้ามากกว่าเชิงพื้นที่ประวัติศาสตร์ ซึ่งองค์ประกอบจำพวกอาคาร ป้ายโฆษณา และอุปกรณ์ประกอบถนนมีลักษณะของความเป็นสมัยใหม่สูง ความขัดแย้งระหว่างโบราณสถานและสิ่งก่อสร้างสมัยใหม่จึงไม่เด่นชัดนักเมื่อมองจากลักษณะทางกายภาพโดยรวม ถึงแม้ประตูท่าแพจะเป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างเมืองเก่าก็ตาม แต่เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงโดยสร้างประตูท่าแพขึ้นใหม่ทำให้สภาพของความเป็นสิ่งก่อสร้างเชิงประวัติศาสตร์ดูลดค่าลงไป ดังนั้นสิ่งก่อสร้างโดยรวมในบริเวณดังกล่าวจึงมีภาพรวมที่ค่อนข้างสมัยใหม่กว่าบริเวณอื่นด้วยกัน อย่างไรก็ตามพื้นที่บางส่วนที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นพ้องว่ามีผลกระทบต่อคุณค่าสุนทรียภาพก็คือ ก)บริเวณตลาดสมเพชรด้วยรูปแบบอาคาร ป้ายโฆษณา และกิจกรรมที่เป็นอยู่มีผลในทางลบต่อมิติความเป็นระเบียบของพื้นที่ และ ข)อาคารพาณิชย์บนลานประตูท่าแพเนื่องจากอาคารดังกล่าวส่งผลกระทบในทางลบต่อมิติการเปิดโล่งของลานประตูท่าแพ

<u>บริเวณที่ 4 (ย่านสี่แยกกลางเวียง)</u> แผนภูมิที่ 5.4 และตารางที่ 5.5

กลุ่มประชาชน:

ในภาพรวมแล้วทัศนคติโดยเฉลี่ยที่มีต่อบริเวณที่ 4 **อยู่ในระดับปานกลาง** (**ระดับ** +3 **ถึง** +3.24) **และทัศนคติโดยส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง** (+3)

ทัศนคติโดยเฉลี่ยที่มีค่าต่ำสุดคือคุณลักษณะในเรื่อง<u>ความสวยงามของรูปทรง</u>องค์ประกอบกายภาพในพื้นที่ โดยมีค่าเฉลี่ย +3 **และ**

ทัศนคติโดยส่วนใหญ่เห็นว่าคุณลักษณะในเรื่องความสวยงามของรูปทรงองค์ประกอบกายภาพในพื้นที่ อยู่ในระดับปานกลาง (+3)

ทัศนคติโดยเฉลี่ยที่มีค่าสูงสุดคือคุณลักษณะในเรื่อง<u>ความมีคุณค่าของป้ายโฆษณาและอุปกรณ์ประกอบถนน</u> โดยมีค่าเฉลี่ย +3.24 **และ**

ทัศนคติโดยส่วนใหญ่เห็นว่าคุณลักษณะในเรื่องความมีคุณค่าของป้ายโฆษณาและอุปกรณ์ประกอบถนน อยู่ในระดับปานกลาง (+3)

กลุ่มนักท่องเที่ยว:

ในภาพรวมแล้วทัศนคติโดยเฉลี่ยที่มีต่อบริเวณที่ 4 **อยู่ในระดับปานกลางถึงค่อนข้างดี (ระดับ** +3.08 **ถึง** +3.76) **และทัศนคติโดยส่วนใหญ่อยู่ในระดับค่อนข้างดี** (+4)

ทัศนคติโดยเฉลี่ยที่มีค่าต่ำสุดคือคุณลักษณะในเรื่อง<u>ความมีเอกลักษณ์ของรูปทรง</u>องค์ประกอบกายภาพในพื้นที่ โดยมีค่าเฉลี่ย +3.08 **และ**

ทัศนคติโดยส่วนใหญ่เห็นว่าคุณลักษณะในเรื่องความมีเอกลักษณ์ของรูปทรงองค์ประกอบกายภาพในพื้นที่ อยู่ในระดับปานกลาง (+3)

ทัศนคติโดยเฉลี่ยที่มีค่าสูงสุดคือคุณลักษณะในเรื่อง<u>ความน่าสนใจของรูปทรง</u>องค์ประกอบกายภาพในพื้นที่ โดยมีค่าเฉลี่ย +3.76 และ

ทัศนคติโดยส่วนใหญ่เห็นว่าคุณลักษณะในเรื่องความน่าสนใจของรูปทรงองค์ประกอบกายภาพในพื้นที่ อยู่ในระดับค่อนข้างดี (+4)

การวิเคราะห์:

การรับรู้สุนทรียภาพเชิงรูปทรงมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางถึงค่อนข้างดี (ระดับ +3.08 ถึง +3.76) ถึงแม้ว่าอาคารพาณิชย์สูง 3-4 ชั้นและป้ายโฆษณาขนาดใหญ่บางจุด และการติดตั้งอุปกรณ์ประกอบถนน อาทิโคมไฟ ถังขยะหน้าวัดที่ส่งผลกระทบเชิงลบต่อการรับรู้สุนทรียภาพเชิงรูปทรงในบริเวณดังกล่าว แต่เนื่องจากอาคารโดยส่วนใหญ่ที่อยู่ภายในบริเวณดังกล่าวมีขนาดและความสูงไม่มากนัก รวมทั้งรูปแบบอาคารที่เคารพต่อบริบทของพื้นที่ ประกอบกับมีต้นไม้ใหญ่ให้ความร่มรื่นโดยทั่วไปจึงทำให้การประเมินสุนทรียภาพเชิงรูปทรงมีค่าในลักษณะดังกล่าวแล้ว

บริเวณที่ 5 (ย่านสวนสาธารณะหนองบวกหาด) แผนภูมิที่ 5.5 และตารางที่ 5.6

กลุ่มประชาชน:

ในภาพรวมแล้วทัศนคติโดยเฉลี่ยที่มีต่อบริเวณที่ 5 อยู่ในระดับปานกลางถึงค่อนข้างดี (ระดับ +3.16 ถึง +3.48) **และทัศนคติโดยส่วนใหญ่อยู่ในระดับค่อนข้างดี** (+4)

ทัศนคติโดยเฉลี่ยที่มีค่าต่ำสุดคือคุณลักษณะในเรื่องความเป็นระเบียบของป้ายโฆษณาและอุปกรณ์ประกอบถนน โดยมีค่าเฉลี่ย +3.16 **และ**

ทัศนคติโดยส่วนใหญ่เห็นว่าคุณลักษณะในเรื่องความเป็นระเบียบของป้ายโฆษณาและอุปกรณ์ประกอบถนน อยู่ในระดับค่อนข้างดี (+4)

ทัศนคติโดยเฉลี่ยที่มีค่าสูงสุดคือคุณลักษณะในเรื่องความสวยงามของรูปทรงองค์ประกอบกายภาพในพื้นที่ และคุณลักษณะในเรื่องความมีคุณค่าของป้ายโฆษณาและอุปกรณ์ประกอบถนน โดยมีค่าเฉลี่ย +3.48 **และ**

ทัศนคติโดยส่วนใหญ่เห็นว่าคุณลักษณะในเรื่องความสวยงามของรูปทรง อยู่ในระดับค่อนข้างดี (+4) **และความมีคุณค่าของป้ายโฆษณาและอุปกรณ์ประกอบถนนอยู่ในระดับปานกลาง** (+3)

กลุ่มนักท่องเที่ยว:

ในภาพรวมแล้วทัศนคติโดยเฉลี่ยที่มีต่อบริเวณที่ 5 **อยู่ในระดับค่อนข้างดี** (ระดับ +3.38 ถึง +4.25) **และทัศนคติโดยส่วนใหญ่อยู่ในระดับค่อนข้างดี** (+4)

ทัศนคติโดยเฉลี่ยที่มีค่าต่ำสุดคือคุณลักษณะในเรื่องความมีเอกลักษณ์ของรูปทรงองค์ประกอบกายภาพในพื้นที่โดยมีค่าเฉลี่ย +3.38 **และ**

ทัศนคติโดยส่วนใหญ่เห็นว่าคุณลักษณะในเรื่องความมีเอกลักษณ์ของรูปทรงองค์ประกอบกายภาพในพื้นที่ อยู่ในระดับค่อนข้างดี (+4)

ทัศนคติโดยเฉลี่ยที่มีค่าสูงสุดคือคุณลักษณะในเรื่องความสวยงามของรูปทรงองค์ประกอบกายภาพในพื้นที่ โดยมีค่าเฉลี่ย +4.25 **และ**

ทัศนคติโดยส่วนใหญ่เห็นว่าคุณลักษณะในเรื่องความสวยงามของรูปทรงองค์ประกอบกายภาพในพื้นที่ อยู่ในระดับดีที่สุด (+5)

การวิเคราะห์:

การรับรู้สุนทรียภาพเชิงรูปทรงมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางถึงค่อนข้างดี (ระดับ +3.16 ถึง +4.25) เนื่องจากในบริเวณดังกล่าวมีความหนาแน่นของสิ่งปลูกสร้างน้อยมาก ยังผลให้สภาพแวดล้อมมีลักษณะของความเปิดโล่ง ความเป็นระเบียบสูง นอกจากนี้การถูกรบกวนจากป้ายโฆษณามีอยู่ในระดับน้อย ทำให้ผลการประเมินออกมาในระดับดังกล่าว

<u>บริเวณที่ 6 (ย่านตลาดประตูเชียงใหม่)</u> แผนภูมิที่ 5.6 และตารางที่ 5.7

กลุ่มประชาชน:

ในภาพรวมแล้วทัศนคติโดยเฉลี่ยที่มีต่อบริเวณที่ 6 อยู่ในระดับค่อนข้างแย่ถึงปานกลาง (ระดับ +2.13 ถึง +2.58) **และทัศนคติโดยส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง** (+3)

ทัศนคติโดยเฉลี่ยที่มีค่าต่ำสุดคือคุณลักษณะในเรื่อง<u>ความหนาแน่นของป้ายโฆษณาและอุปกรณ์ประกอบถนน</u> โดยมีค่าเฉลี่ย 2.13 **และ**

ทัศนคติโดยส่วนใหญ่เห็นว่าคุณลักษณะในเรื่องความหนาแน่นของป้ายโฆษณาและอุปกรณ์ประกอบถนน อยู่ในระดับแย่ที่สุด (+1)

ทัศนคติโดยเฉลี่ยที่มีค่าสูงสุดคือคุณลักษณะในเรื่อง<u>ความน่าสนใจของรูปทรง</u>องค์ประกอบกายภาพในพื้นที่ และคุณลักษณะในเรื่อง<u>ความมีคุณค่าของป้ายโฆษณาและอุปกรณ์ประกอบถนน</u> โดยมีค่าเฉลี่ย +2.58 **และ**

ทัศนคติโดยส่วนใหญ่เห็นว่าคุณลักษณะในเรื่องความน่าสนใจของรูปทรงองค์ประกอบกายภาพในพื้นที่ อยู่ในระดับค่อนข้างแย่ (+2) **และ ความมีคุณค่าของป้ายโฆษณาและอุปกรณ์ประกอบถนนอยู่ในระดับปานกลาง** (+3)

กลุ่มนักท่องเที่ยว:

ในภาพรวมแล้วทัศนคติโดยเฉลี่ยที่มีต่อบริเวณที่ 6 อยู่ในระดับค่อนข้างแย่ถึงปานกลาง (ระดับ +2.46 ถึง +3.1) **และทัศนคติโดยส่วนใหญ่อยู่ในระดับค่อนข้างแย่ถึงปานกลาง** (+2 ถึง +3)

สำหรับทัศนคติโดยเฉลี่ยที่มีค่าต่ำสุดคือคุณลักษณะในเรื่อง<u>ความเป็นระเบียบของป้ายโฆษณาและอุปกรณ์ประกอบถนน</u> โดยมีค่าเฉลี่ย +2.46 **และ**

ทัศนคติโดยส่วนใหญ่เห็นว่าคุณลักษณะในเรื่องความเป็นระเบียบของป้ายโฆษณาและอุปกรณ์ประกอบถนน อยู่ในระดับค่อนข้างแย่ (+2)

ทัศนคติโดยเฉลี่ยที่มีค่าสูงสุดคือคุณลักษณะในเรื่อง<u>ความมีคุณค่าของป้ายโฆษณาและอุปกรณ์ประกอบถนน</u> โดยมีค่าเฉลี่ย +3.1 **และ**

ทัศนคติโดยส่วนใหญ่เห็นว่าคุณลักษณะในเรื่องความมีคุณค่าของป้ายโฆษณาและอุปกรณ์ประกอบถนน อยู่ในระดับปานกลาง (+3)

การวิเคราะห์:

การรับรู้สุนทรียภาพเชิงรูปทรงมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างแย่ถึงระดับปานกลาง (+2.13 ถึง +3.1) **เนื่องจากในบริเวณดังกล่าวมีความหนาแน่นของสิ่งปลูกสร้างมาก นอกจากนี้สิ่งปลูกสร้างดังกล่าวยังมีรูปแบบที่ขัดแย้งกัน รวมถึงพื้นที่เปิดโล่งซึ่งมีอยู่น้อยมาก (มีเฉพาะบริเวณ**

ช่วงประตูเชียงใหม่ และช่วงวัดหนองเจ็ดลิน) ยังผลให้สภาพแวดล้อมมีลักษณะของความเปิดโล่ง ความเป็นระเบียบที่ต่ำมาก ทำให้ผลการประเมินออกมาในระดับดังกล่าว

เปรียบเทียบทัศนคติการรับรู้สุนทรียภาพเชิงรูปทรงระหว่างประชาชนและนักท่องเที่ยว

เมื่อเปรียบเทียบการรับรู้สุนทรียภาพเชิงรูปทรงในพื้นที่ตัวแทนทุกบริเวณแล้ว พบว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวเที่ยวมีทัศนคติที่เป็นบวกมากกว่ากลุ่มประชาชนในพื้นที่ทุกบริเวณ ยกเว้นในพื้นที่บริเวณที่ 2 ซึ่งทั้ง 2 กลุ่มมีทัศนคติโดยเฉลี่ยที่ใกล้เคียงกันมากกว่าบริเวณอื่นๆ จะเห็นได้ชัดจากแผนภูมิแสดงทัศนคติโดยเฉลี่ย (Mean) ในแผนภูมิที่ 5.2

5.4.1 การเปรียบเทียบความแตกต่างของทัศนคติระหว่างกลุ่มประชาชน และกลุ่มนักท่องเที่ยว ในเรื่องการรับรู้สุนทรียภาพเชิงประสาทสัมผัสและสุนทรียภาพเชิงรูปทรง

จากการหาค่าไคว์สแควร์ เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติระหว่างกลุ่มประชาชน และกลุ่มนักท่องเที่ยว โดยมีสมมติฐานในการทดสอบดังนี้

Ho: ทัศนคติระหว่างกลุ่มประชาชน และกลุ่มนักท่องเที่ยวไม่แตกต่างกัน

Hi: ทัศนคติระหว่างกลุ่มประชาชน และกลุ่มนักท่องเที่ยวแตกต่างกัน

โดยกำหนดค่านัยสำคัญ = 0.05 ค่าองศาอิสระ = 4 ค่าวิกฤติจากตาราง = 9.49

จากผลการทดสอบไคว์สแควร์เพื่อหาความแตกต่างของทัศนคติ ดังตาราง 5.8 พบว่า

<u>การรับรู้สุนทรียภาพเชิงประสาทสัมผัส:</u>

ทัศนคติของทั้ง 2 กลุ่มมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญเกือบทุกบริเวณ (ดังตาราง 5.9) ซึ่งบริเวณที่มีความแตกต่างของทัศนคติมากที่สุดคือ บริเวณที่ 3 โดยมีความแตกต่างกันถึง 7 คุณลักษณะ รองลงมาคือบริเวณที่ 1 บริเวณที่ 4 และบริเวณที่ 6 โดยมีความแตกต่างกัน 5 คุณลักษณะ รองลงมาคือบริเวณที่ 5 โดยมีความแตกต่างกัน 3 คุณลักษณะ แต่สำหรับในบริเวณที่ 2 ไม่พบว่ามีความแตกต่างของทัศนคติแต่อย่างใด

ทัศนคติซึ่งมีความแตกต่างมากที่สุดคือ คุณลักษณะในเรื่องพื้นผิวโดยมีความแตกต่างกันถึง 5 บริเวณ และทัศนคติที่มีความแตกต่างน้อยที่สุดคือ คุณลักษณะในเรื่องความสวยงาม-น่าเกลียด คือในบริเวณที่ 1 เท่านั้น

<u>การรับรู้สุนทรียภาพเชิงรูปทรง:</u>

ทัศนคติของทั้ง 2 กลุ่มมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในทุกบริเวณ (ดังตาราง 5.9) ซึ่งบริเวณที่มีความแตกต่างของทัศนคติมากที่สุดคือ บริเวณที่ 6 โดยมีความแตกต่างกันถึง 6 คุณลักษณะ รองลงมาคือบริเวณที่ 1 บริเวณที่ 4 โดยมีความแตกต่างกัน 5 คุณลักษณะ

ตารางที่ 5.8 การทดสอบค่าไคว์สแควร์เพื่อหาความแตกต่างการรับรู้ศุนทรียภาพ ระหว่างกลุ่มประชาชนและกลุ่มนักท่องเที่ยว

การรับรู้ด้าน		บริเวณที่ 1		บริเวณที่ 2		บริเวณที่ 3		บริเวณที่ 4		บริเวณที่ 5		บริเวณที่ 6	
		Value	As. Sym	Value	As. Sym	Value	As. Sym	Value	As. Sym	Value	As. Sym	Value	As. Sym.
ศุนทรียภาพเชิงประสาทสัมผัส	สีสัน1	13.272	0.01	7.065	0.132	10.312	0.035	5.995	0.2	8.725	0.068	8.58	0.073
	สีสัน2	6.445	0.168	7.516	0.111	11.825	0.019	10.527	0.032	4.933	0.294	17.462	0.002
	พื้นผิว	24.866	0	9.452	0.051	13.152	0.011	13.036	0.011	13.117	0.011	14.234	0.007
	บรรยากาศ1	15.361	0.004	2.55	0.636	17.36	0.002	7.995	0.092	9.919	0.042	12.755	0.013
	บรรยากาศ2	3.381	0.496	7.388	0.117	12.7	0.013	15.421	0.004	4.156	0.385	21.11	0
	รู้สึก1	8.234	0.083	9.272	0.055	10.426	0.034	10.264	0.036	8.39	0.078	10.002	0.04
	รู้สึก2	10.093	0.039	9.37	0.052	8.206	0.084	6.33	0.176	6.303	0.178	6.549	0.162
	รู้สึก3	16.074	0.003	7.533	0.11	13.554	0.009	16.624	0.002	10.899	0.028	9.365	0.053
ศุนทรียภาพเชิงรูปทรง	รูปทรง1	11.568	0.021	9.844	0.043	11.404	0.022	13.201	0.01	14.906	0.005	9.867	0.043
	รูปทรง2	17.259	0.004	6.808	0.146	5.86	0.21	12.006	0.017	17.515	0.002	3.654	0.455
	รูปทรง3	22.037	0	8.597	0.072	9.957	0.041	13.655	0.008	22.855	0	13.311	0.01
	ตำแหน่ง1	5.687	0.224	11.401	0.022	2.669	0.615	10.971	0.027	7.57	0.109	10.021	0.04
	ตำแหน่ง2	16.731	0.002	7.107	0.13	5.185	0.269	8.491	0.075	7.251	0.123	8.423	0.077
	รูปแบบ1	3.288	0.511	12.021	0.017	2.775	0.596	2.472	0.65	3.166	0.53	9.812	0.044
	รูปแบบ2	13.052	0.011	9.683	0.046	4.747	0.314	11.392	0.022	2.656	0.617	9.937	0.041
	รูปแบบ3	8.611	0.072	6.251	0.181	7.069	0.132	8.251	0.083	5.095	0.278	12.832	0.012

ตารางที่ 5.9 สรุปการทดสอบความแตกต่างการรับรู้ศุนทรียภาพ ระหว่างกลุ่มประชาชน และกลุ่มนักท่องเที่ยว

การรับรู้ด้าน		บริเวณที่ 1	บริเวณที่ 2	บริเวณที่ 3	บริเวณที่ 4	บริเวณที่ 5	บริเวณที่ 6	รวม
ศุนทรียภาพเชิงประสาทสัมผัส	สีสัน1	I		I				2
	สีสัน2			I	I		I	3
	พื้นผิว	I		I	I	I	I	5
	บรรยากาศ1	I		I		I	I	4
	บรรยากาศ2			I	I		I	3
	รู้สึก1			I	I		I	3
	รู้สึก2	I						1
	รู้สึก3	I		I	I	I		4
รวม		5	0	7	5	3	5	รวม
ศุนทรียภาพเชิงรูปทรง	รูปทรง1	I	I	I	I	I	I	6
	รูปทรง2	I			I	I		3
	รูปทรง3	I		I	I	I	I	5
	ตำแหน่ง1		I		I		I	3
	ตำแหน่ง2	I						1
	รูปแบบ1		I				I	2
	รูปแบบ2	I	I		I		I	4
	รูปแบบ3						I	1
รวม		5	4	2	5	3	6	

หมายเหตุ I = ทัศนคติระหว่างกลุ่มประชาชนและนักท่องเที่ยว ที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

รองลงมาคือบริเวณที่ 2 บริเวณที่ 5 และบริเวณที่ 3 โดยมีความแตกต่างกัน 4 คุณลักษณะ 3 คุณลักษณะ และ 2 คุณลักษณะ ตามลำดับ

ทัศนคติซึ่งมีความแตกต่างมากที่สุดคือ คุณลักษณะในเรื่องความน่าสนใจของรูปทรงองค์ประกอบกายภาพในพื้นที่โดยมีความแตกต่างกันถึง 6 บริเวณ และทัศนคติที่มีความแตกต่างน้อยที่สุดคือ คุณลักษณะในเรื่องความหนาแน่น อึดอัด และความมีคุณค่าของป้ายโฆษณาและอุปกรณ์ประกอบถนน ซึ่งต่างกันเพียงบริเวณที่ 1 เท่านั้น

5.4.2 การเปรียบเทียบความแตกต่างทัศนคติระหว่างกลุ่มประชาชน และกลุ่มนักท่องเที่ยว ในเรื่องการจัดอันดับบริเวณที่สวยงามมากที่สุด-บริเวณที่สวยงามน้อยที่สุด

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนของการจัดอันดับความสวยงามของพื้นที่ตัวแทนทั้ง 6 บริเวณ ดังตารางที่ 5.10 สรุปผลได้ดังนี้

<u>กลุ่มประชาชน :</u> (ดูประกอบแผนที่ 5.1)

บริเวณที่สวยงามอันดับที่หนึ่ง ได้แก่ บริเวณที่ 5

บริเวณที่สวยงามอันดับที่สอง ได้แก่ บริเวณที่ 3

บริเวณที่สวยงามอันดับที่สาม ได้แก่ บริเวณที่ 1 บริเวณที่ 2 และบริเวณที่ 4

บริเวณที่สวยงามอันดับที่สี่ ได้แก่ บริเวณที่ 2

บริเวณที่สวยงามอันดับที่ห้า ได้แก่ บริเวณที่ 3 และบริเวณที่ 4

บริเวณที่สวยงามอันดับที่หก ได้แก่ บริเวณที่ 6

<u>กลุ่มนักท่องเที่ยว:</u> (ดูประกอบแผนที่ 5.1)

บริเวณที่สวยงามอันดับที่หนึ่ง ได้แก่ บริเวณที่ 5

บริเวณที่สวยงามอันดับที่สอง ได้แก่ บริเวณที่ 4

บริเวณที่สวยงามอันดับที่สาม ได้แก่ บริเวณที่ 3

บริเวณที่สวยงามอันดับที่สี่ ได้แก่ บริเวณที่ 6

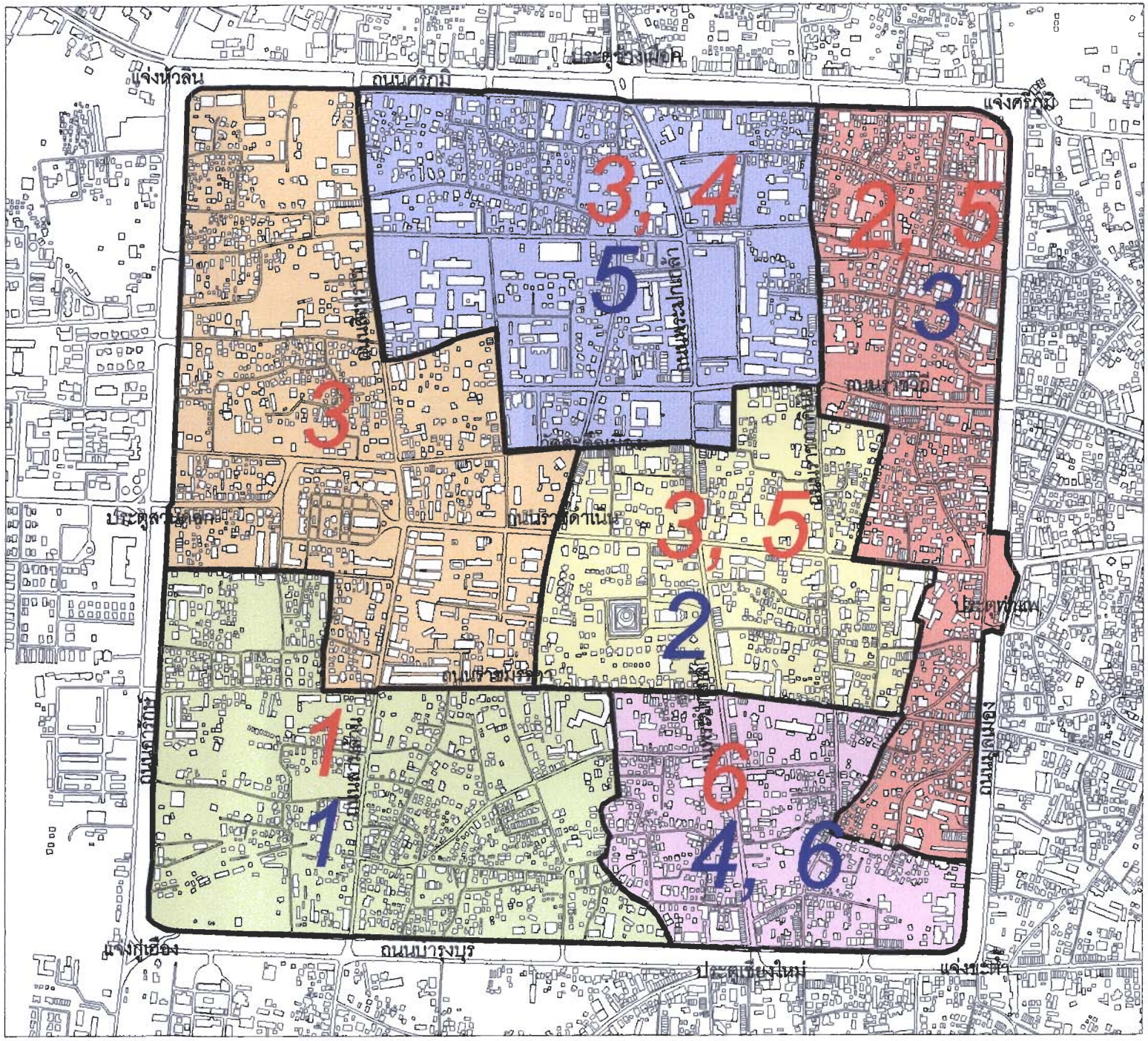
บริเวณที่สวยงามอันดับที่ห้า ได้แก่ บริเวณที่ 2

บริเวณที่สวยงามอันดับที่หก ได้แก่ บริเวณที่ 6

ทัศนคติเรื่องการจัดอันดับบริเวณที่สวยงามซึ่งสอดคล้องกันทั้ง 2 กลุ่มตัวอย่าง คือบริเวณที่สวยงามที่สุดซึ่งได้แก่บริเวณที่ 5 และบริเวณที่สวยงามน้อยที่สุดซึ่งได้แก่บริเวณที่ 6

ตาราง 5.10 แสดงค่าการจัดอันดับบริเวณที่สวยงามมากที่สุด-บริเวณที่สวยงามน้อยที่สุด เปรียบเทียบระหว่างกลุ่มประชาชนและกลุ่มนักท่องเที่ยว

บริเวณที่	อันดับ 1 (ร้อยละ)		อันดับ 2 (ร้อยละ)		อันดับ 3 (ร้อยละ)		อันดับ 4 (ร้อยละ)		อันดับ 5 (ร้อยละ)		อันดับ 6 (ร้อยละ)	
	ประชาชน	นักท่องเที่ยว	ประชาชน	นักท่องเที่ยว	ประชาชน	นักท่องเที่ยว	ประชาชน	นักท่องเที่ยว	ประชาชน	นักท่องเที่ยว	ประชาชน	นักท่องเที่ยว
บริเวณที่ 1	16.20	9.40	18.20	12.50	20.20	23.40	16.20	18.80	11.10	10.90	6.10	10.90
บริเวณที่ 2	9.10	7.80	17.20	6.30	20.20	10.90	20.20	12.50	17.20	34.40	9.10	17.20
บริเวณที่ 3	10.10	4.70	21.20	17.20	14.10	25.00	18.20	12.50	22.20	20.30	6.10	7.80
บริเวณที่ 4	5.10	12.50	20.20	39.10	20.20	12.50	16.20	9.40	22.20	18.80	2.00	1.60
บริเวณที่ 5	58.60	60.90	13.10	15.60	8.10	14.10	7.10	4.70	6.10	0.00	3.00	1.60
บริเวณที่ 6	1.00	1.60	1.00	4.70	5.10	1.60	8.10	25.00	9.10	6.30	86.70	55.10

การรับรู้ด้านสุนทรียภาพเมือง: กรณีศึกษาพื้นที่เมืองเก่าเชียงใหม่

แผนที่ 5.1 แสดงการจัดอันดับบริเวณที่สวยงาม

สัญลักษณ์

- *n* กลุ่มประชาชน
- *n* กลุ่มนักท่องเที่ยว

แผนที่ฐาน: กรมการผังเมือง

N W E S

0 0.05 0.1 Kilometers

นางสาววิยดา ทรงกิตติภักดี

5.5 การรับรู้สุนทรียภาพเมืองเชิงประสาทสัมผัสและสุนทรียภาพเชิงรูปทรง โดยจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของทัศนคติระหว่างกลุ่มประชาชน และกลุ่มนักท่องเที่ยว โดยจำแนกตามปัจจัยด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ เป็นการเปรียบเทียบทัศนคติโดยเฉลี่ยและทัศนคติส่วนใหญ่สำหรับแต่ละกลุ่ม (ดูรายละเอียดค่าคะแนนแต่ละปัจจัยในภาคผนวก ง ตารางที่ ง-1 ถึง ง-30) ซึ่งได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ในลักษณะของแผนภูมิ แต่ในการวิเคราะห์เพื่อทดสอบความแตกต่างทางทัศนคติโดยจำแนกตามปัจจัยเหล่านี้ ไม่สามารถทดสอบความแตกต่างด้วยการหาค่าไคว์สแควร์ได้ เนื่องจากมีข้อจำกัดในเรื่องขนาดของกลุ่มตัวอย่างซึ่งบางกลุ่มมีจำนวนเพียง 1 ชุดเท่านั้น เช่น กลุ่มนักท่องเที่ยวที่ระดับการศึกษาชั้นประถม ดังนั้นในที่นี้จึงแสดงผลเพียงค่าเฉลี่ยและค่าฐานนิยมให้เห็นเท่านั้น

5.5.1 การเปรียบเทียบทัศนคติโดยจำแนกกลุ่มตามเพศ ทั้ง 6 บริเวณ

<u>ระหว่างกลุ่มเพศชายและกลุ่มเพศหญิง</u>

เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยและค่าฐานนิยมแล้วพบว่า การรับรู้สุนทรียภาพเชิงประสาทสัมผัสและเชิงรูปทรงที่มีต่อพื้นที่ตัวแทนทั้ง 6 บริเวณ แบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ

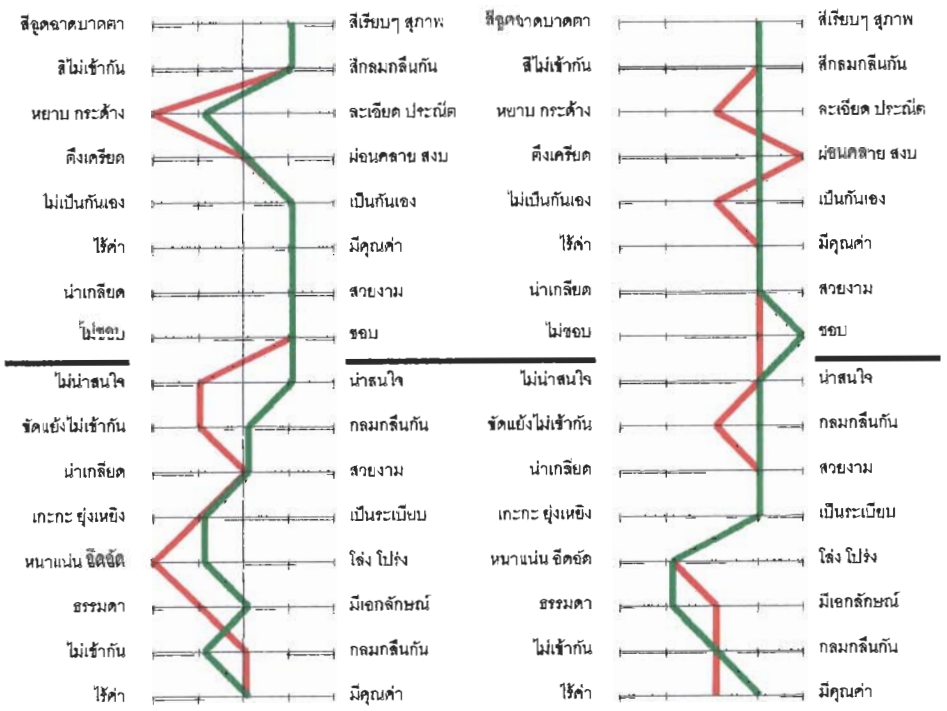
1) กลุ่มที่ 1 ได้แก่บริเวณที่ 1 บริเวณที่ 2 บริเวณที่ 3 และ บริเวณที่ 4 เป็นกลุ่มที่เพศหญิงจะมีทัศนคติในเชิงบวกมากกว่าเพศชาย โดยความแตกต่างของทัศนคติระหว่างเพศจะเห็นได้ชัดในกลุ่มประชาชนมากกว่ากลุ่มนักท่องเที่ยว ดังแผนภูมิที่ 5.7 (บริเวณที่ 1) และ
2) กลุ่มที่ 2 ได้แก่บริเวณที่ 5 และ 6 ซึ่งเป็นบริเวณที่สวยงามมากที่สุดและสวยงามน้อยที่สุด ทั้งเพศชายและเพศหญิง ทั้ง 2 กลุ่มให้ค่าประเมินที่ใกล้เคียงกันมาก ดังแผนภูมิที่ 5.8 (บริเวณที่ 6) โดยส่วนใหญ่ในกลุ่มเพศชายจะมีความคาดหวังหรือระดับความพึงพอใจที่สูงกว่ากลุ่มเพศหญิง

(สำหรับแผนภูมิการรับรู้สุนทรียภาพจำแนกตามเพศในบริเวณอื่นๆ ได้แสดงไว้ในภาคผนวก ง แผนภูมิที่ ง-1 ถึง ง-4)

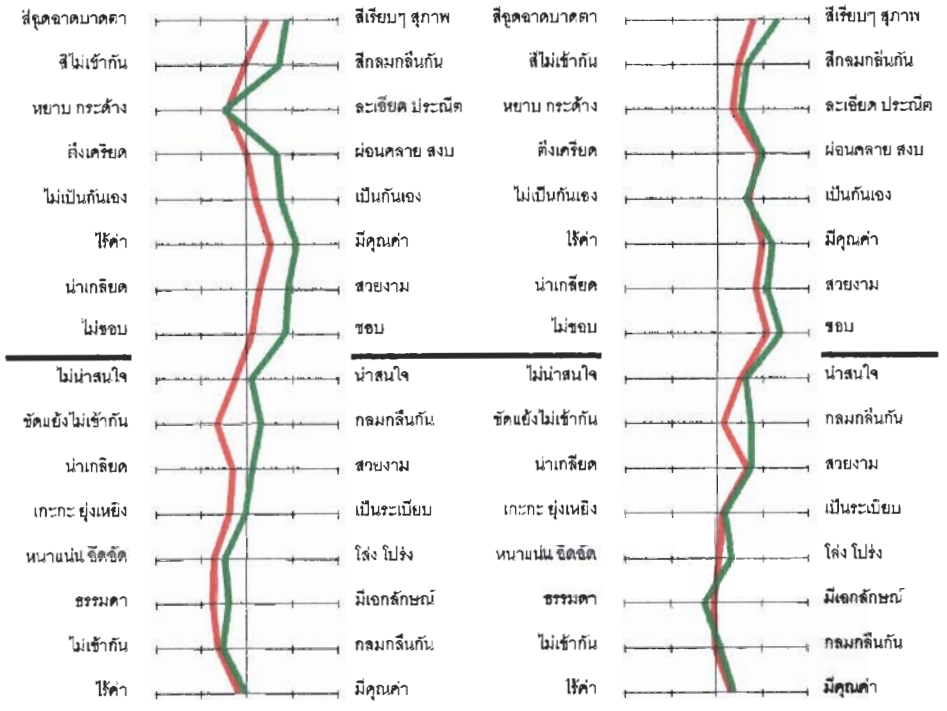
5.5.2 การเปรียบเทียบทัศนคติโดยจำแนกกลุ่มตามอายุ ทั้ง 6 บริเวณ

<u>ระหว่างกลุ่มอายุ 10-20 ปี กลุ่ม 21-35 ปี กลุ่ม 36-50 ปี และกลุ่ม 51 ปีขึ้นไป</u>

เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยแล้วพบว่าในภาพรวม การรับรู้สุนทรียภาพเชิงประสาทสัมผัสและเชิงรูปทรงที่มีต่อพื้นที่ตัวแทนทั้ง 6 บริเวณ มีลักษณะคล้ายกันทุกบริเวณ คือ แต่ละกลุ่มอายุมีทัศนคติที่ใกล้เคียงกันมาก ลักษณะดังกล่าวพบทั้งในกลุ่มประชาชนและกลุ่มนัก

แผนภูมิเปรียบเทียบค่าฐานนิยมจำแนกกลุ่มตามเพศ

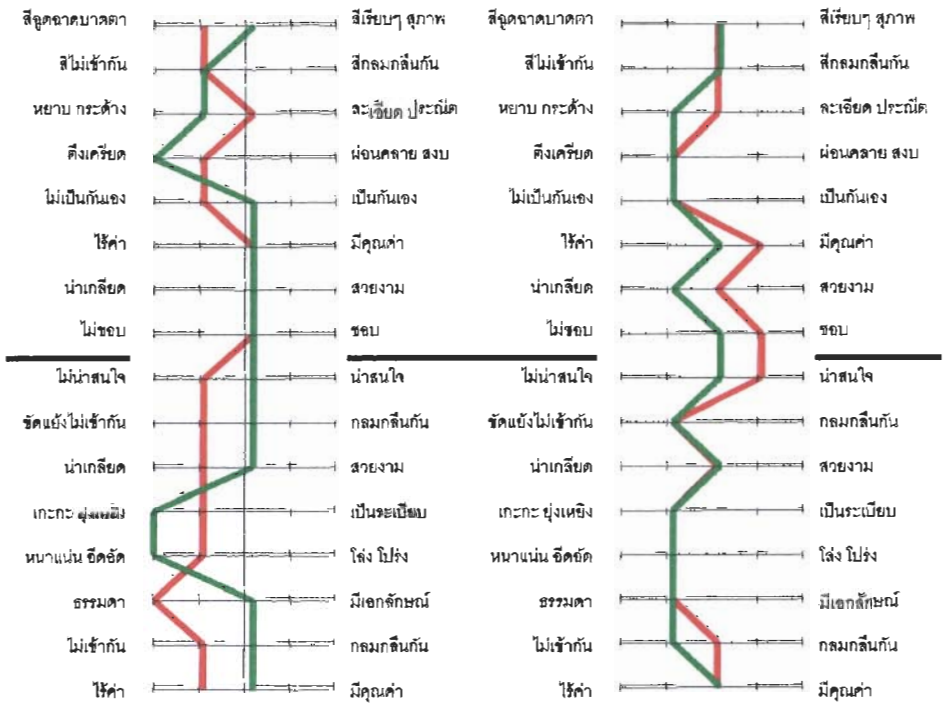

แผนภูมิเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยจำแนกกลุ่มตามเพศ

สัญลักษณ์

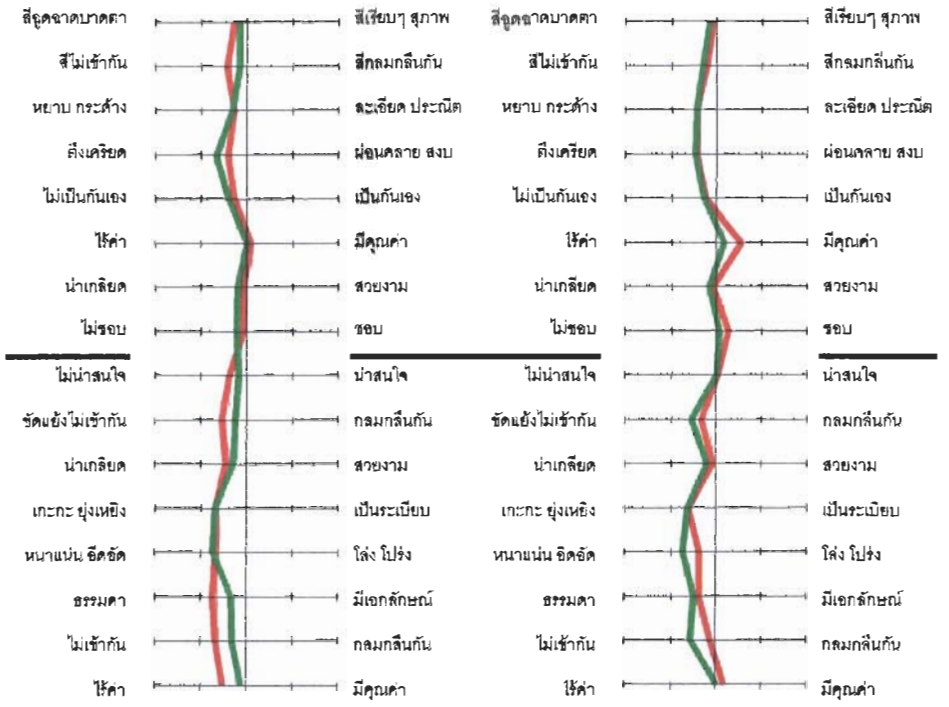
เพศชาย

เพศหญิง

กลุ่มประชาชน กลุ่มนักท่องเที่ยว

แผนภูมิเปรียบเทียบค่าฐานนิยมจำแนกกลุ่มตามเพศ

กลุ่มประชาชน กลุ่มนักท่องเที่ยว

แผนภูมิเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยจำแนกกลุ่มตามเพศ

สัญลักษณ์

เพศชาย

เพศหญิง

ท่องเที่ยว แต่เมื่อพิจารณาจากค่าฐานนิยมแล้วพบว่าแนวโน้มส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุน้อยกว่าจะมีทัศนคติในเชิงบวกมากกว่ากลุ่มอายุที่มากขึ้น ทั้ง 2 กลุ่มตัวอย่าง ดังแผนภูมิ 5.9 (บริเวณที่ 1) อาจกล่าวได้ว่าในกลุ่มผู้สูงอายุสูงจะมีความคาดหวังหรือระดับความพึงพอใจที่สูงกว่ากลุ่มอายุที่น้อยกว่า (สำหรับแผนภูมิการรับรู้สุนทรียภาพจำแนกตามอายุในบริเวณอื่นๆ ได้แสดงไว้ในภาคผนวก ง แผนภูมิที่ ง-5 ถึง ง-9)

5.5.3 การเปรียบเทียบทัศนคติโดยจำแนกกลุ่มตามระดับการศึกษา ทั้ง 6 บริเวณ

<u>ระหว่างกลุ่มประถมศึกษา กลุ่มมัธยมศึกษา และกลุ่มอนุปริญญาขึ้นไป</u>

เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยและค่าฐานนิยมแล้ว พบว่าในภาพรวมการรับรู้สุนทรียภาพเชิงประสาทสัมผัสและเชิงรูปทรงที่มีต่อพื้นที่ตัวแทนทั้ง 6 บริเวณ มี 2 กลุ่มคือ

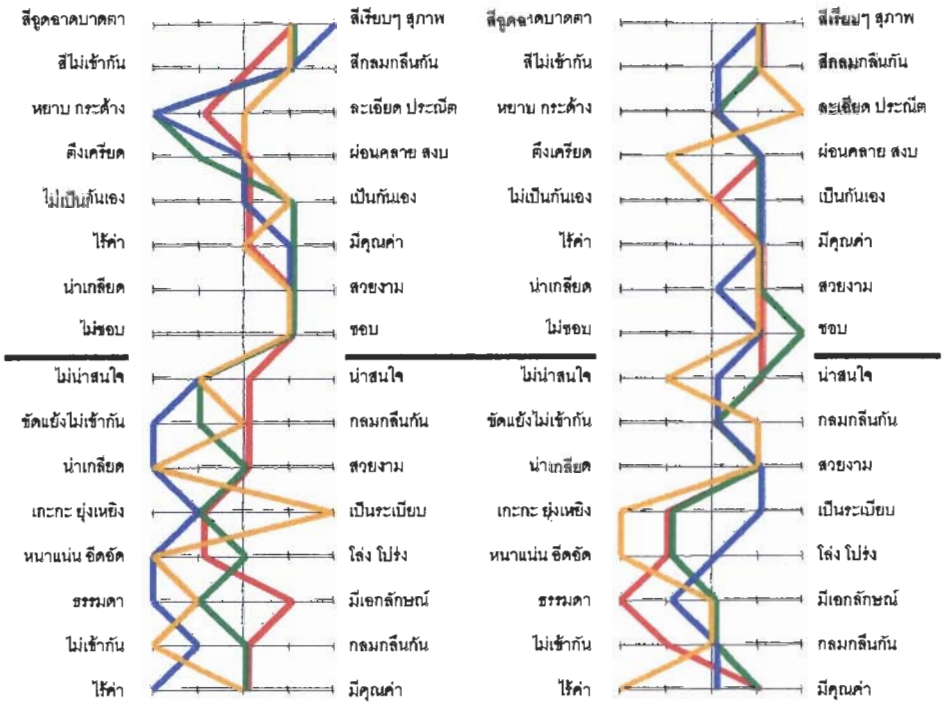
1) กลุ่มที่ 1 ได้แก่ บริเวณที่ 1 บริเวณที่ 2 บริเวณที่ 3 และบริเวณที่ 6 ในกลุ่มนี้ถึงแม้ค่าเฉลี่ยที่ได้จะใกล้เคียงกันมากก็ตาม แต่แนวโน้มส่วนใหญ่มีลักษณะที่ว่ากลุ่มระดับการศึกษาที่ต่ำกว่าจะมีทัศนคติในเชิงบวกมากกว่ากลุ่มที่ระดับการศึกษาสูงกว่า ทั้ง 2 กลุ่มตัวอย่าง ดังแผนภูมิที่ 5.10 (บริเวณที่ 1) และ
2) กลุ่มที่ 2 ได้แก่ บริเวณที่ 4 และบริเวณที่ 5 ซึ่งกลุ่มประถมศึกษามีทัศนคติในเชิงลบมากกว่ากลุ่มการศึกษาอื่น ทั้ง 2 กลุ่มตัวอย่าง ดังแผนภูมิที่ 5.11 (บริเวณที่ 4) และแผนภูมิที่ 5.12 (บริเวณที่ 5)

อาจกล่าวได้ว่าโดยส่วนใหญ่กลุ่มระดับการศึกษาที่สูงกว่าจะมีความคาดหวังหรือระดับความพึงพอใจที่สูงกว่ากลุ่มระดับการศึกษาที่ต่ำกว่า ทั้ง 2 กลุ่มตัวอย่าง (สำหรับแผนภูมิการรับรู้สุนทรียภาพจำแนกตามระดับการศึกษาในบริเวณอื่นๆ ได้แสดงไว้ในภาคผนวก ง แผนภูมิที่ ง-10 ถึง ง-12)

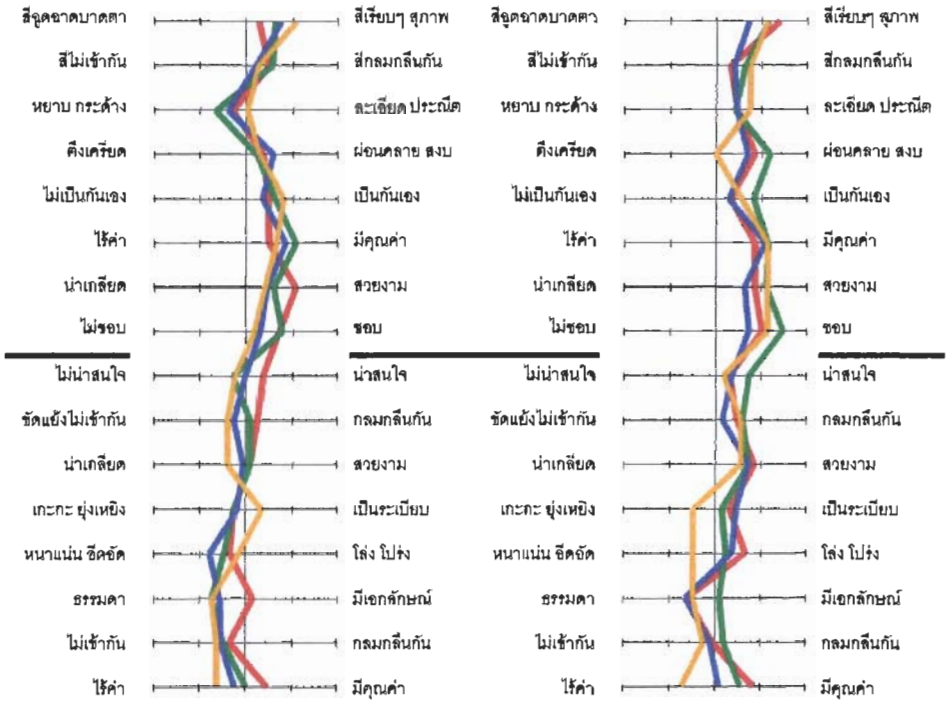
5.5.4 การเปรียบเทียบทัศนคติโดยจำแนกกลุ่มตามอาชีพ ทั้ง 6 บริเวณ

<u>ระหว่างกลุ่มอาชีพรับจ้าง กลุ่มที่ประกอบกิจการส่วนตัว กลุ่มนักเรียน-นักศึกษา และกลุ่มอาชีพที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ</u>

เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยและค่าฐานนิยมแล้วพบ ในภาพรวมการรับรู้สุนทรียภาพเชิงประสาทสัมผัสและเชิงรูปทรงที่มีต่อพื้นที่ตัวแทนทั้ง 6 บริเวณ พบว่าในกลุ่มประชาชนนั้น 3 กลุ่มอาชีพแรกมีทัศนคติที่ใกล้เคียงกันมากในทุกบริเวณ ยกเว้นกลุ่มอาชีพที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ อาทิ สถาปนิก กราฟิคดีไซน์เนอร์ นักทำโฆษณา ซึ่งมีทัศนคติในเชิงลบมากกว่า 3 กลุ่มอาชีพแรก สำหรับในกลุ่มนักท่องเที่ยวพบว่ากลุ่มอาชีพที่เกี่ยวข้องกับศิลปะมีทัศนคติที่ต่างจาก 3 กลุ่มอาชีพแรกเช่นกัน แต่เป็นในลักษณะเชิงบวกมากกว่าจะเห็นได้ชัดโดยเฉพาะ

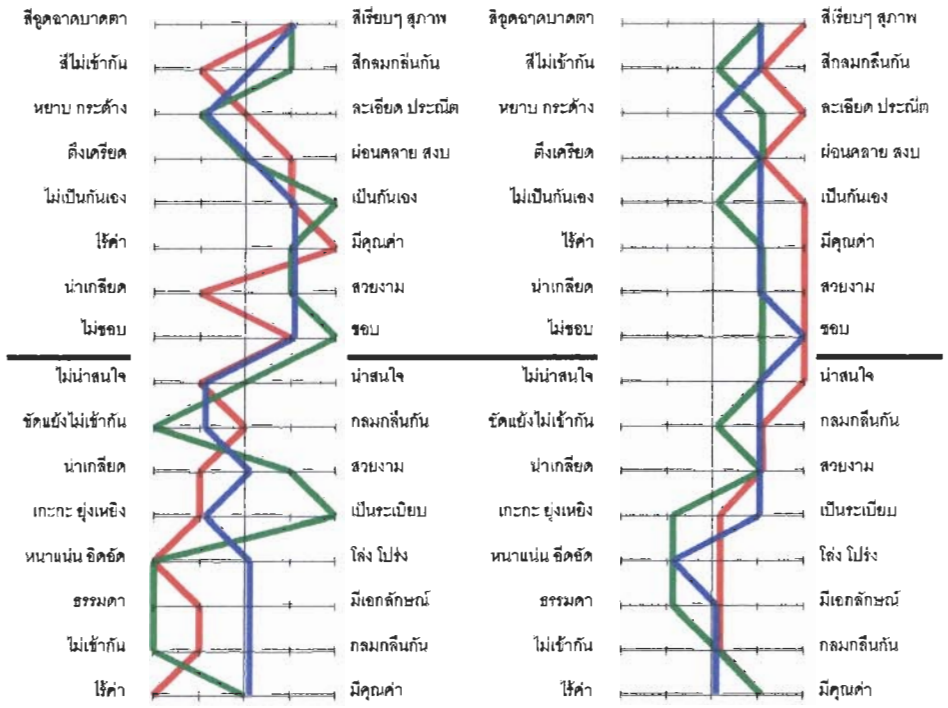
แผนภูมิเปรียบเทียบค่าฐานนิยมจำแนกกลุ่มตามอายุ

แผนภูมิเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยจำแนกกลุ่มตามอายุ

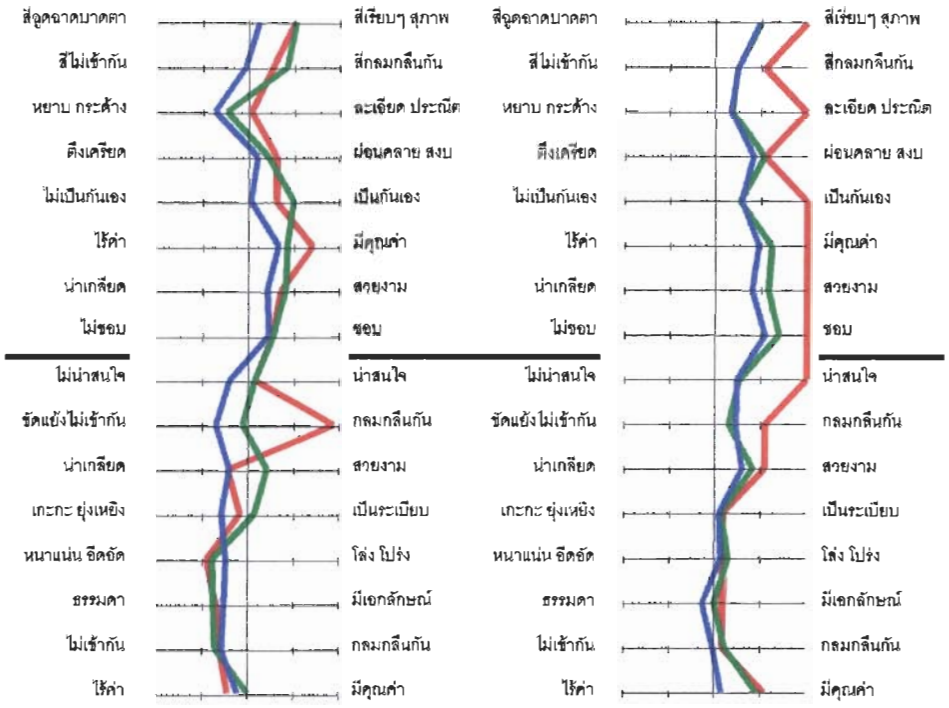
สัญลักษณ์

- 10 - 20 ปี
- 21 - 35 ปี
- 36 - 50 ปี
- 51 ปีขึ้นไป

กลุ่มประชาชน กลุ่มนักท่องเที่ยว

แผนภูมิเปรียบเทียบค่าฐานนิยมจำแนกกลุ่มตามระดับการศึกษา

กลุ่มประชาชน กลุ่มนักท่องเที่ยว

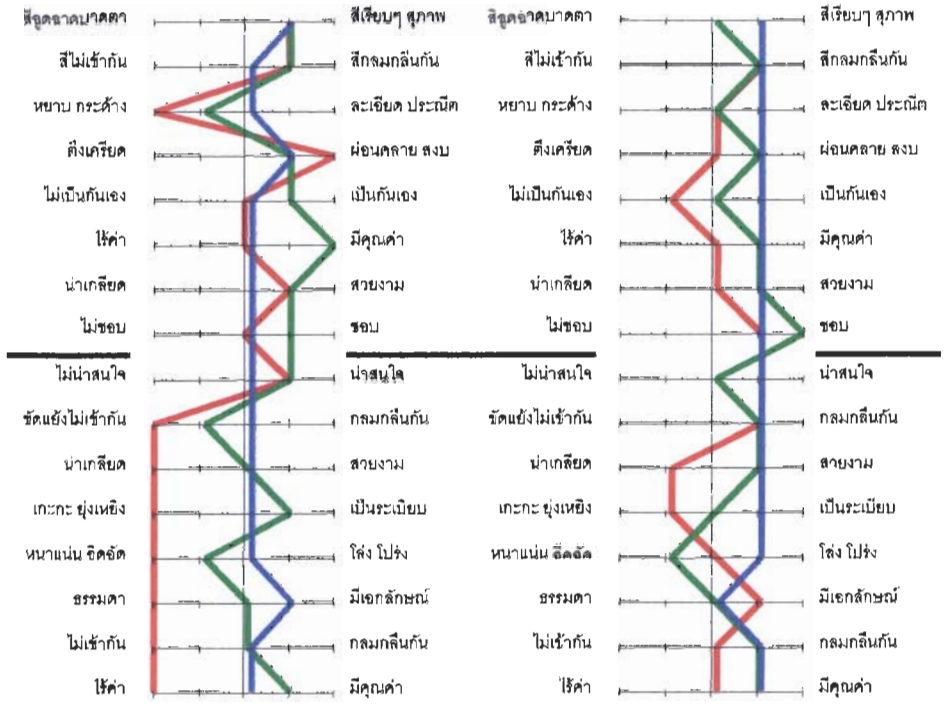
แผนภูมิเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยจำแนกกลุ่มตามระดับการศึกษา

สัญลักษณ์

ประถมศึกษา

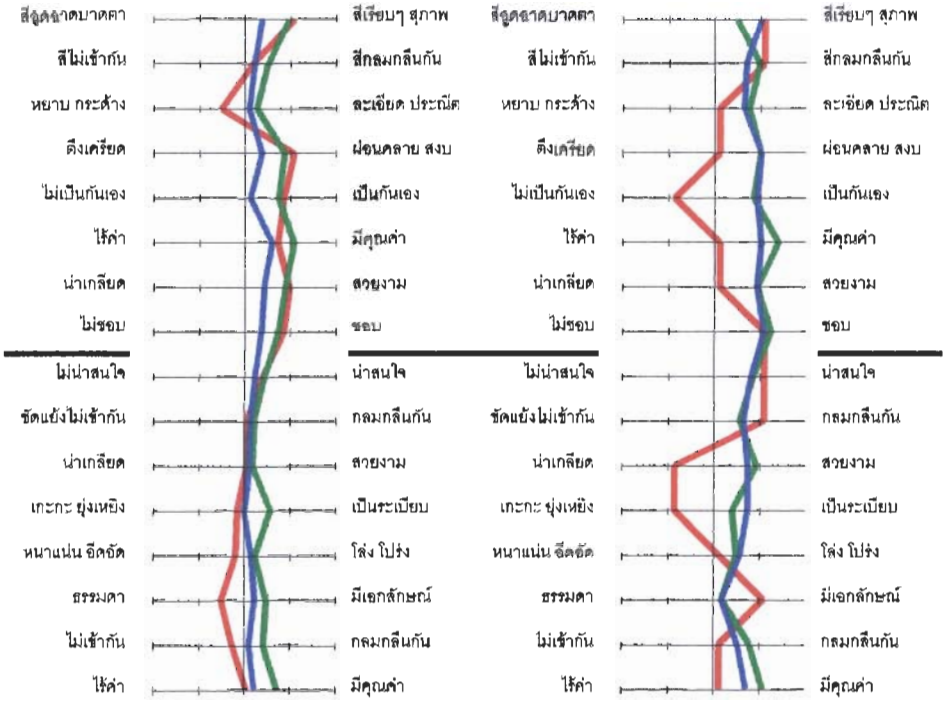
มัธยมศึกษา

อนุปริญญาขึ้นไป

กลุ่มประชาชน กลุ่มนักท่องเที่ยว

แผนภูมิเปรียบเทียบค่าฐานนิยมจำแนกกลุ่มตามระดับการศึกษา

กลุ่มประชาชน กลุ่มนักท่องเที่ยว

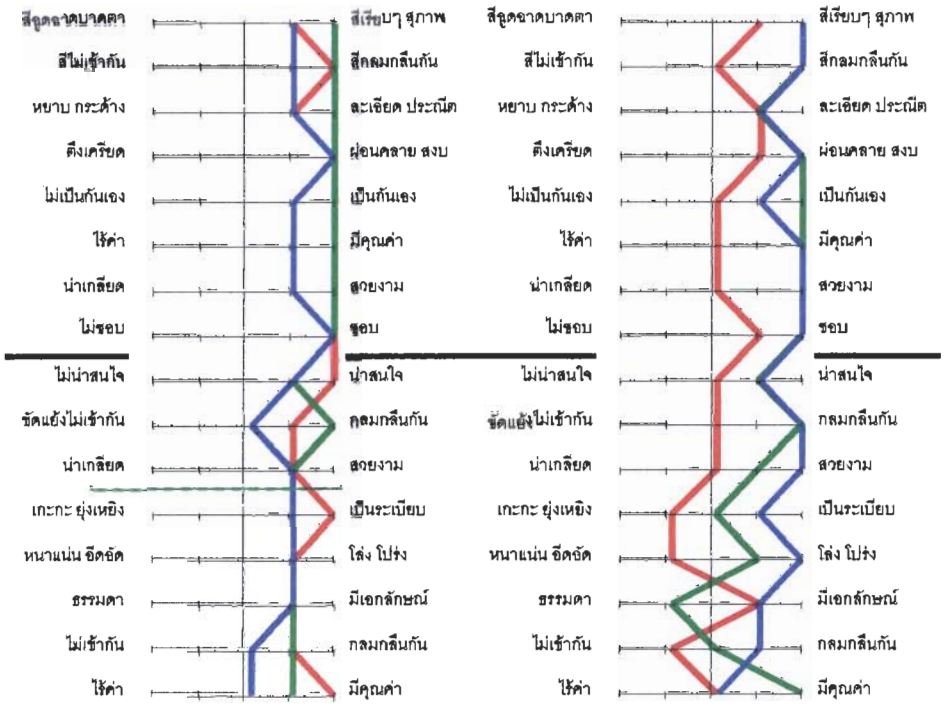
แผนภูมิเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยจำแนกกลุ่มตามระดับการศึกษา

สัญลักษณ์

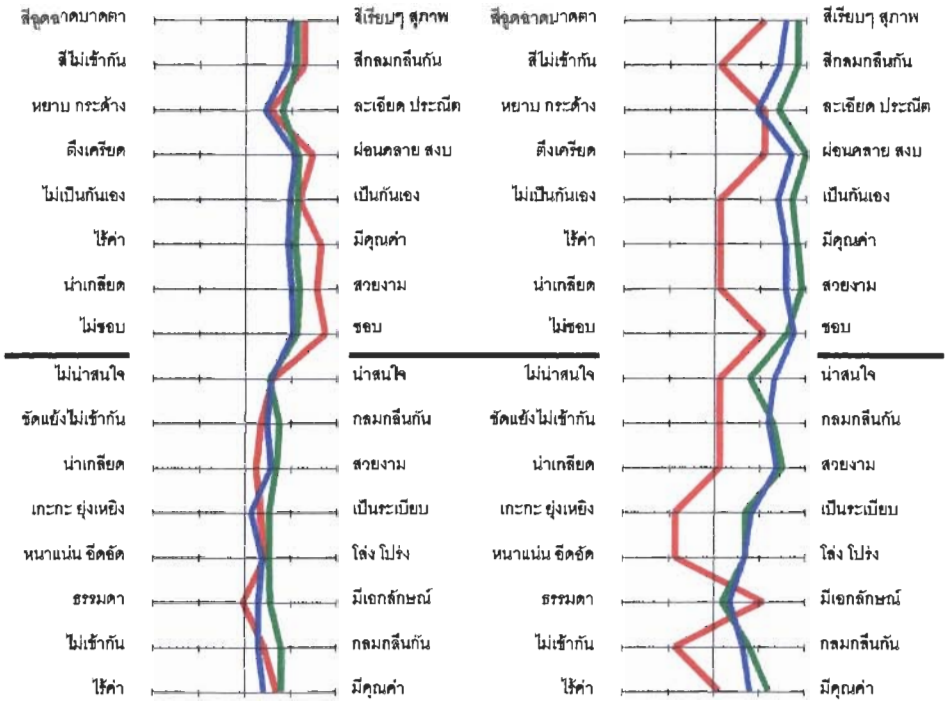
ประถมศึกษา

มัธยมศึกษา

อนุปริญญาขึ้นไป

แผนภูมิเปรียบเทียบค่าฐานนิยมจำแนกกลุ่มตามระดับการศึกษา

แผนภูมิเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยจำแนกกลุ่มตามระดับการศึกษา

สัญลักษณ์

ประถมศึกษา

มัธยมศึกษา

อนุปริญญาขึ้นไป

บริเวณที่ 1 บริเวณที่ 3 บริเวณที่ 4 และบริเวณที่ 5 ดังแผนภูมิที่ 5.13 (บริเวณที่ 4)อาจกล่าวได้ว่าในกลุ่มอาชีพที่เกี่ยวข้องกับศิลปะและความสวยงามจะมีความคาดหวังหรือระดับความพึงพอใจที่ต่างไปจากกว่ากลุ่มอาชีพอื่น ซึ่งความแตกต่างดังกล่าวมีความต่างกันในระหว่างกลุ่มประชาชน และกลุ่มนักท่องเที่ยว (สำหรับแผนภูมิการรับรู้สุนทรียภาพจำแนกตามระดับกลุ่มอาชีพในบริเวณอื่นๆ ได้แสดงไว้ในภาคผนวก ง แผนภูมิที่ ง-13 ถึง ง-17)

5.5.5 การเปรียบเทียบทัศนคติโดยจำแนกกลุ่มตามรายได้ ทั้ง 6 บริเวณ

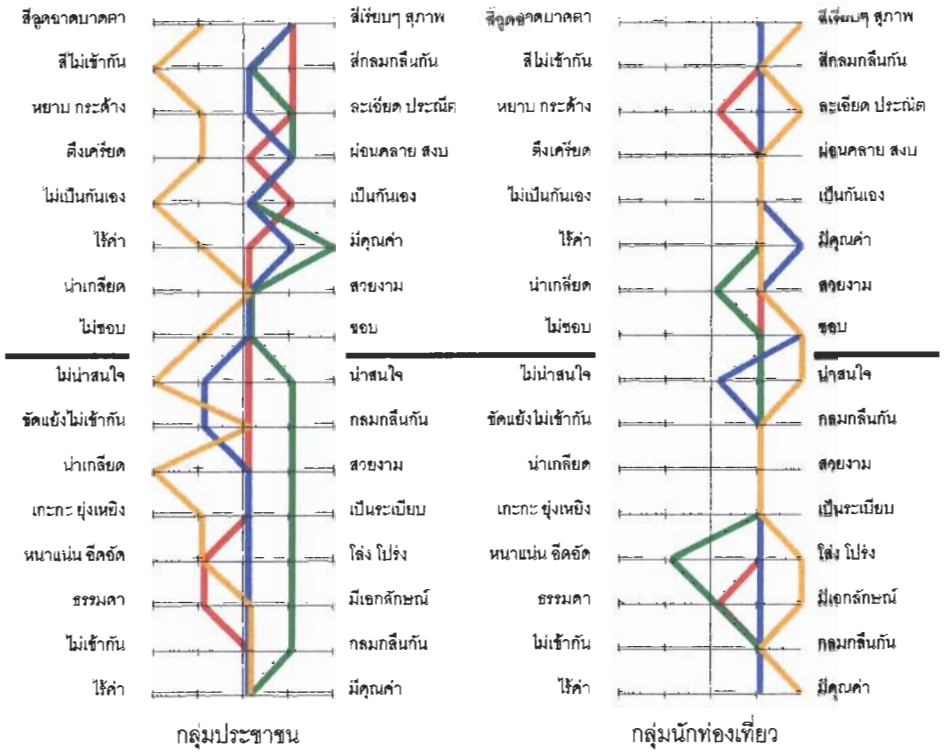
ประชาชน: ระหว่างกลุ่มต่ำกว่า 5,000 บาท กลุ่ม 5,001-10,000 บาท กลุ่ม10,001- 20,000 บาท และกลุ่มมากกว่า 20,001 บาท

นักท่องเที่ยว: ระหว่างกลุ่มต่ำกว่า US$ 500 กลุ่ม US$ 501-1,000 กลุ่ม US$ 1,001-2,000 และกลุ่มมากกว่า US$ 2,001)

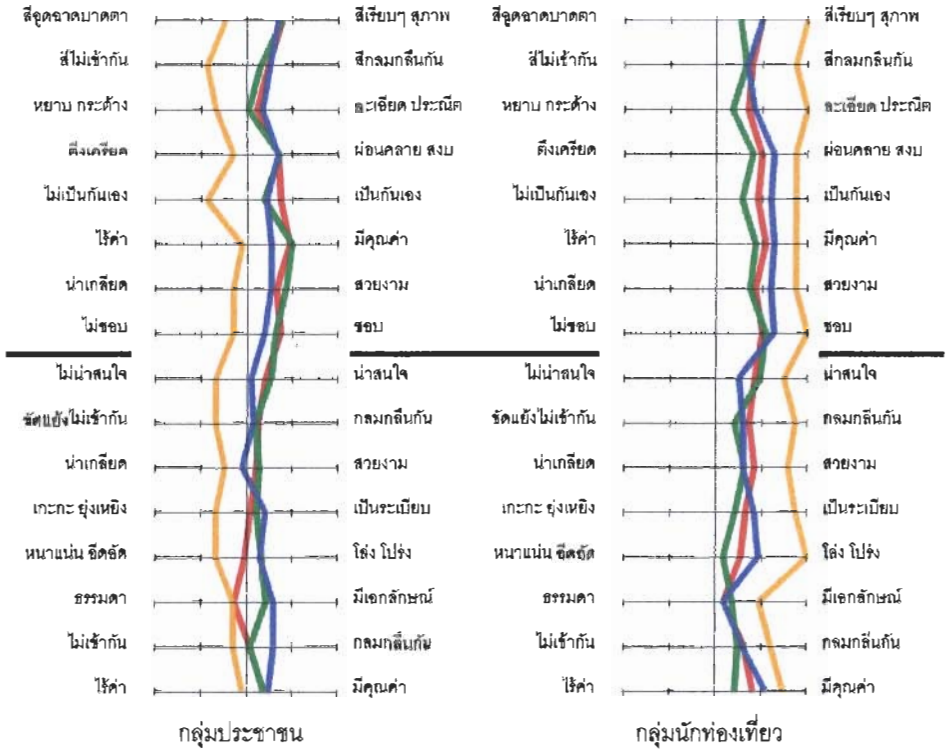
เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยและค่าฐานนิยมแล้ว พบว่าในภาพรวมการรับรู้สุนทรียภาพเชิงประสาทสัมผัสและเชิงรูปทรงที่มีต่อบริเวณทั้ง 6 แห่ง มีลักษณะคล้ายกัน โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ

1) กลุ่มประชาชนเห็นได้ชัดว่ากลุ่มรายได้ 20,001 บาทขึ้นไป มีทัศนคติในเชิงลบมากกว่า 3 กลุ่มรายได้แรก ซึ่งมีทัศนคติที่ใกล้เคียงกันมากในพื้นที่ทุกบริเวณ ลักษณะดังกล่าวเห็นได้ชัดในบริเวณที่ 3 (แผนภูมิ 5.14) และบริเวณที่ 6 (แผนภูมิที่ 5.15) และ
2) กลุ่มนักท่องเที่ยวไม่มีความแตกต่างดังกล่าวที่เด่นชัด ยกเว้นในบริเวณที่ 6 (แผนภูมิที่ 5.15) ซึ่งกลุ่มรายได้มากกว่า US$ 2,001 มีทัศนคติในเชิงลบมากกว่ากว่า 3 กลุ่มรายได้แรก

อาจกล่าวได้ว่าในกลุ่มระดับรายได้ที่สูงจะมีความคาดหวังหรือระดับความพึงพอใจที่สูงกว่ากลุ่มระดับรายได้ที่ต่ำกว่าโดยเฉพาะในกลุ่มประชาชน (สำหรับแผนภูมิการรับรู้สุนทรียภาพจำแนกตามระดับรายได้ในบริเวณอื่นๆ ได้แสดงไว้ในภาคผนวก ง แผนภูมิที่ ง-18 ถึง ง-21)

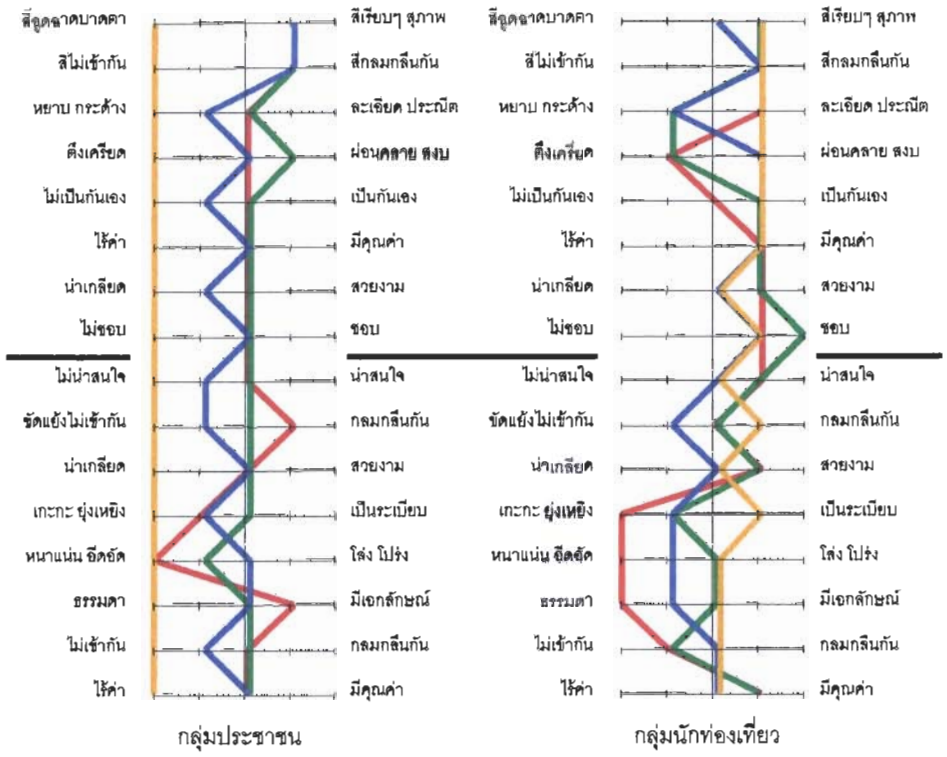
แผนภูมิเปรียบเทียบค่าฐานนิยมจำแนกกลุ่มตามอาชีพ

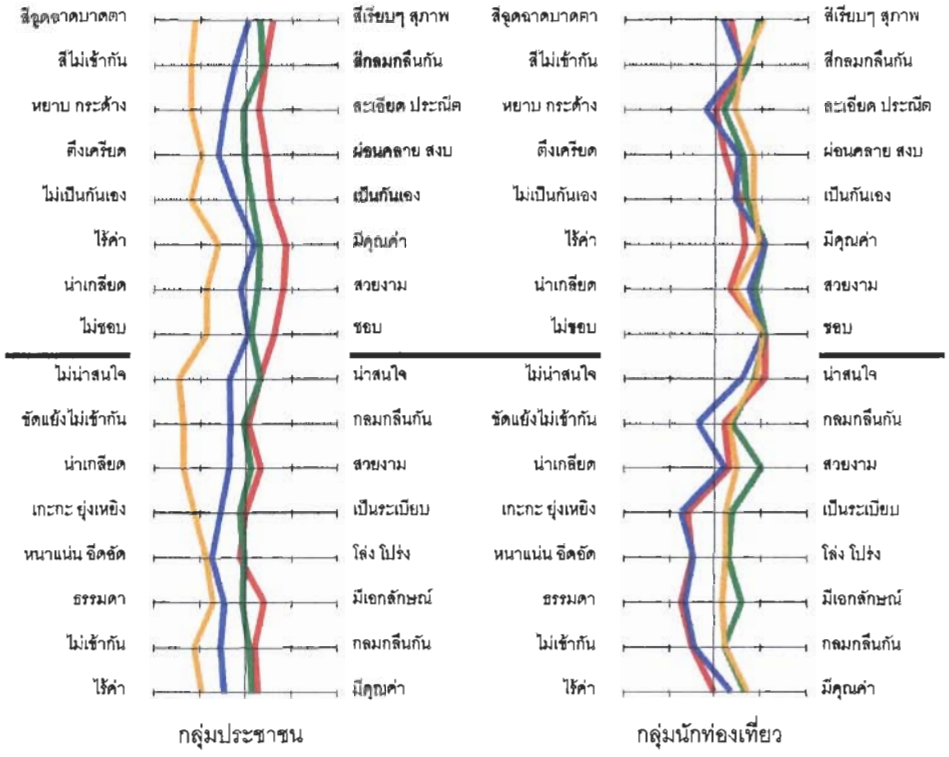
แผนภูมิเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยจำแนกกลุ่มตามอาชีพ

สัญลักษณ์

- อาชีพรับจ้าง
- กิจการส่วนตัว
- นักเรียน - นักศึกษา
- อาชีพที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ

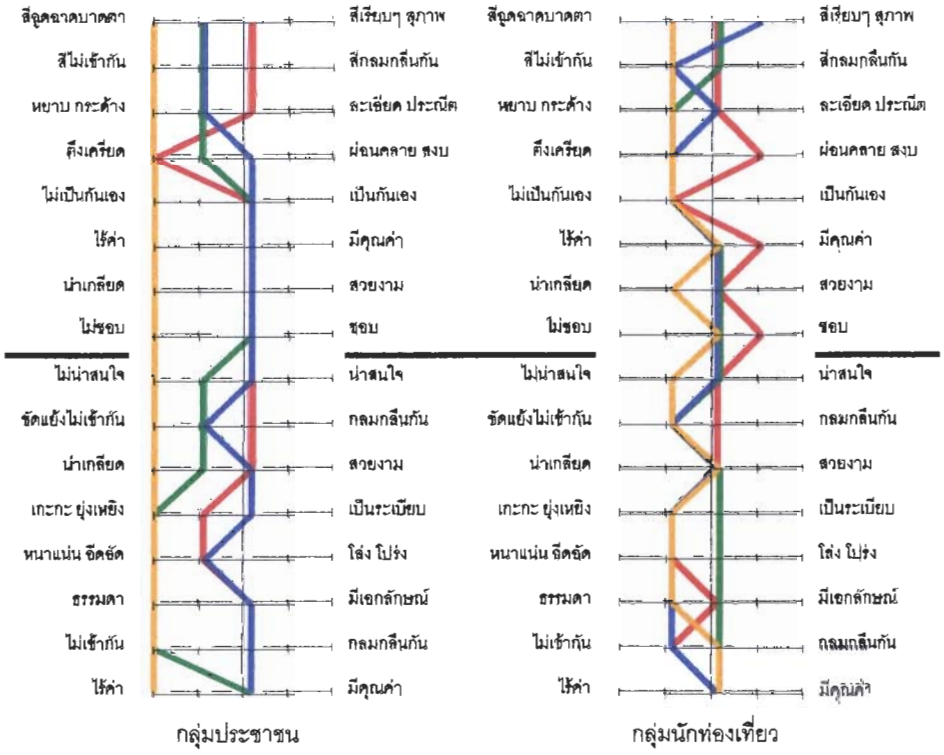
แผนภูมิเปรียบเทียบค่าฐานนิยมจำแนกกลุ่มตามรายได้

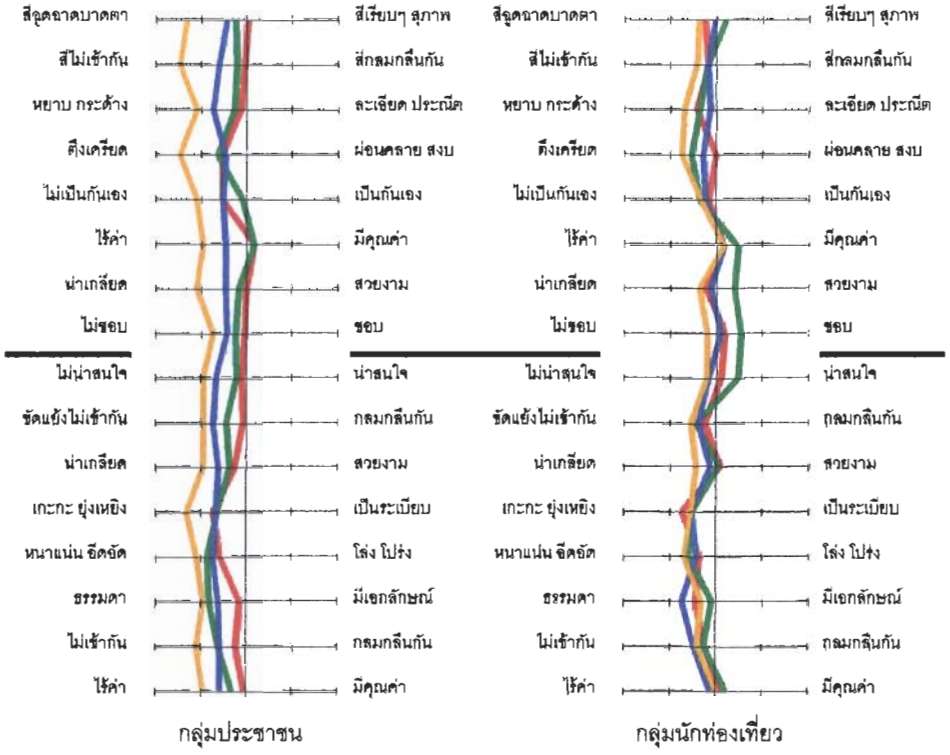
แผนภูมิเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยจำแนกกลุ่มตามรายได้

สัญลักษณ์

กลุ่มประชาชน	กลุ่มนักท่องเที่ยว
ต่ำกว่า 5,000 บาท	ต่ำกว่า US$ 500
5,001 - 10,000 บาท	US$ 501 - 1,000
10,001 - 20,000 บาท	US$ 1,001 - 2,000
20,001 บาทขึ้นไป	มากกว่า US$ 2,001

แผนภูมิเปรียบเทียบค่าฐานนิยมจำแนกกลุ่มตามรายได้

แผนภูมิเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยจำแนกกลุ่มตามรายได้

สัญลักษณ์

กลุ่มประชาชน	กลุ่มนักท่องเที่ยว
ต่ำกว่า 5,000 บาท	ต่ำกว่า US$ 500
5,001 - 10,000 บาท	US$ 501 - 1,000
10,001 - 20,000 บาท	US$ 1,001 - 2,000
20,001 บาทขึ้นไป	มากกว่า US$ 2,001

5.6 การรับรู้สุนทรียภาพเมืองเชิงสัญลักษณ์ระหว่างกลุ่มประชาชนและนักท่องเที่ยว

จากการวิเคราะห์การรับรู้สุนทรียภาพเมืองเชิงสัญลักษณ์ โดยนำรายชื่อสถานที่ต่างๆ มารวบรวมและหาค่าความถี่สะสมของสถานที่แต่ละแห่ง แล้วจึงนำมาจัดอันดับบริเวณที่มีสัดส่วนมากที่สุด (สำหรับรายละเอียดของสถานที่ต่างๆ อันดับที่ 1 อันดับที่ 2 และอันดับที่3 นั้นได้รวบรวมไว้ในภาคผนวก จ ตารางที่ จ-1 ถึง จ-15) ในที่นี้จะนำเสนอเฉพาะสถานที่สัญลักษณ์ 5 อันดับแรกเท่านั้น การวิเคราะห์ผลแบ่งออกเป็น 5 ประเด็น ดังนี้

5.6.1 สถานที่หมายตาของเมือง 5 อันดับแรก

กลุ่มประชาชน : ได้แก่ วัดพระสิงห์ สวนสาธารณะหนองบวกหาด ประตูท่าแพและลานเอนกประสงค์ อนุสาวรีย์ 3 กษัตริย์ และวัดเจดีย์หลวง

กลุ่มนักท่องเที่ยว: ได้แก่ ประตูท่าแพและลานเอนกประสงค์ วัดเจดีย์หลวง วัดพระสิงห์ แนวกำแพงเมือง และอนุสาวรีย์ 3 กษัตริย์

ทั้งนี้ได้แสดงตำแหน่งสถานที่หมายตาไว้ในแผนที่ 5.2 และรายละเอียดที่หมายตาลำดับอื่นๆ ได้แสดงไว้ดังตาราง 5.11

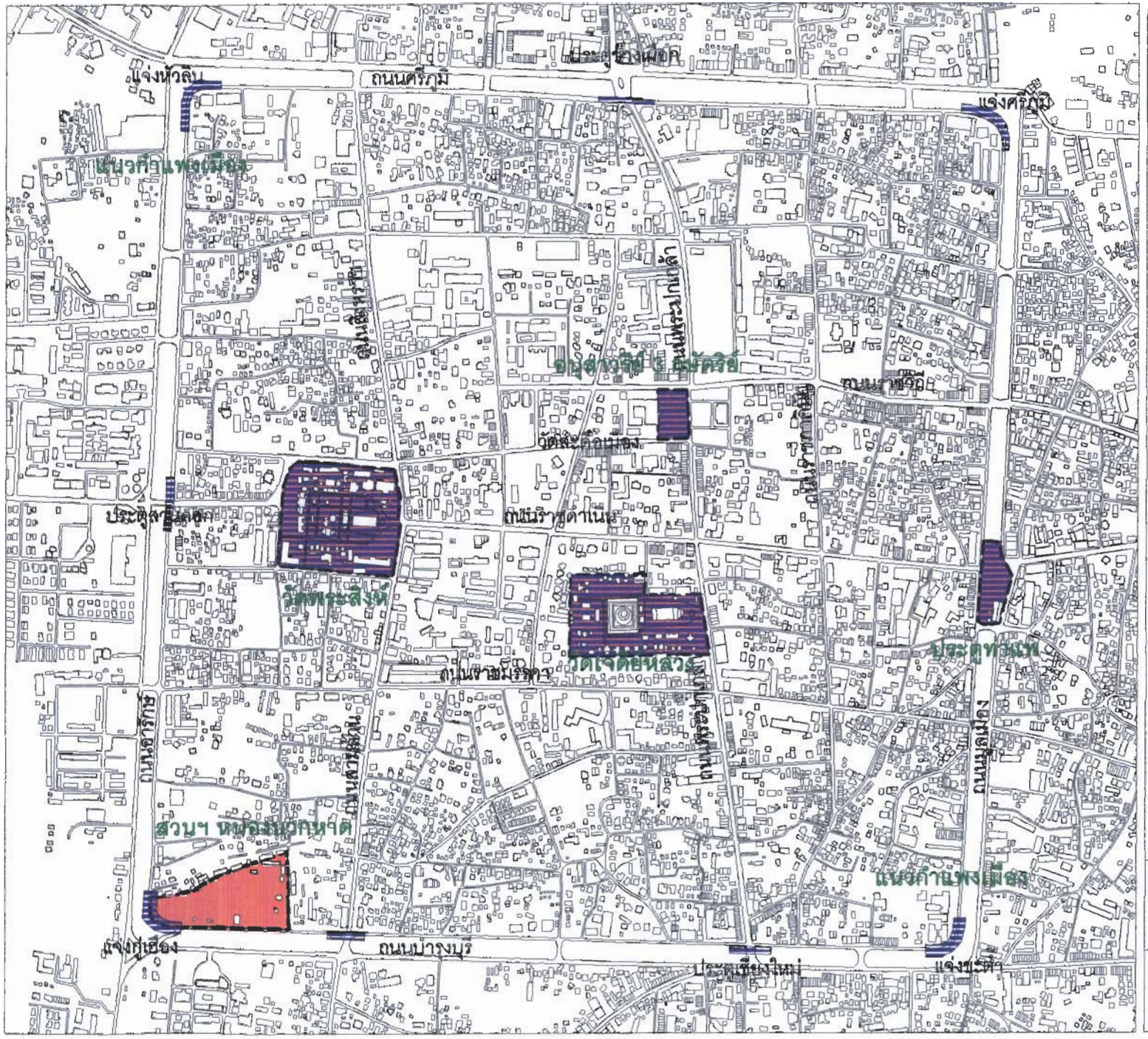
โดยรวมบริเวณซึ่งเป็นสัญลักษณ์หรือจุดหมายตาของเมืองในทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มใกล้เคียงกันมาก จะต่างกันเฉพาะบางบริเวณเท่านั้น เนื่องจากกลุ่มประชาชนมีความคุ้นเคยมากกว่าย่อมมีสิ่งที่เป็นสัญลักษณ์ในใจมากกว่า รวมทั้งกิจกรรมการใช้พื้นที่ก็เป็นปัจจัยสำคัญจะเห็นได้ว่าประตูท่าแพถือเป็นจุดหมายตาอันดับหนึ่งสำหรับนักท่องเที่ยว แต่เป็นที่หมายตาอันดับสามสำหรับกลุ่มประชาชน เนื่องจากกลุ่มนักท่องเที่ยวมีกิจกรรมและการใช้งานที่เกี่ยวข้องกับบริเวณประตูท่าแพมากกว่า ในขณะที่กลุ่มประชาชนประเมินให้วัดพระสิงห์เป็นจุดหมายตาอันดับหนึ่ง

5.6.2 บริเวณที่สวยงามในเมือง 5 อันดับแรก

กลุ่มประชาชน : ได้แก่ สวนสาธารณะหนองบวกหาด ประตูท่าแพและลานเอนกประสงค์ อนุสาวรีย์ 3 กษัตริย์ บริเวณประตูช้างเผือก และวัดพระสิงห์

กลุ่มนักท่องเที่ยว: ได้แก่ สวนสาธารณะหนองบวกหาด ประตูท่าแพและลานเอนกประสงค์ คูเมือง วัดต่างๆ และวัดพระสิงห์

ทั้งนี้ได้แสดงตำแหน่งบริเวณที่สวยงามไว้ในแผนที่ 5.3 และรายละเอียดที่หมายตาลำดับอื่นๆ ได้แสดงไว้ดังตาราง 5.12

การรับรู้ด้านสุนทรียภาพเมือง: กรณีศึกษาพื้นที่เมืองเก่าเชียงใหม่

แผนที่ 5.2 แสดงที่หมายตา 5 อันดับแรก

สัญลักษณ์

ที่หมายตาของกลุ่มนักท่องเที่ยว

ที่หมายตาของกลุ่มประชาชน

แผนที่ฐาน: กรมการผังเมือง

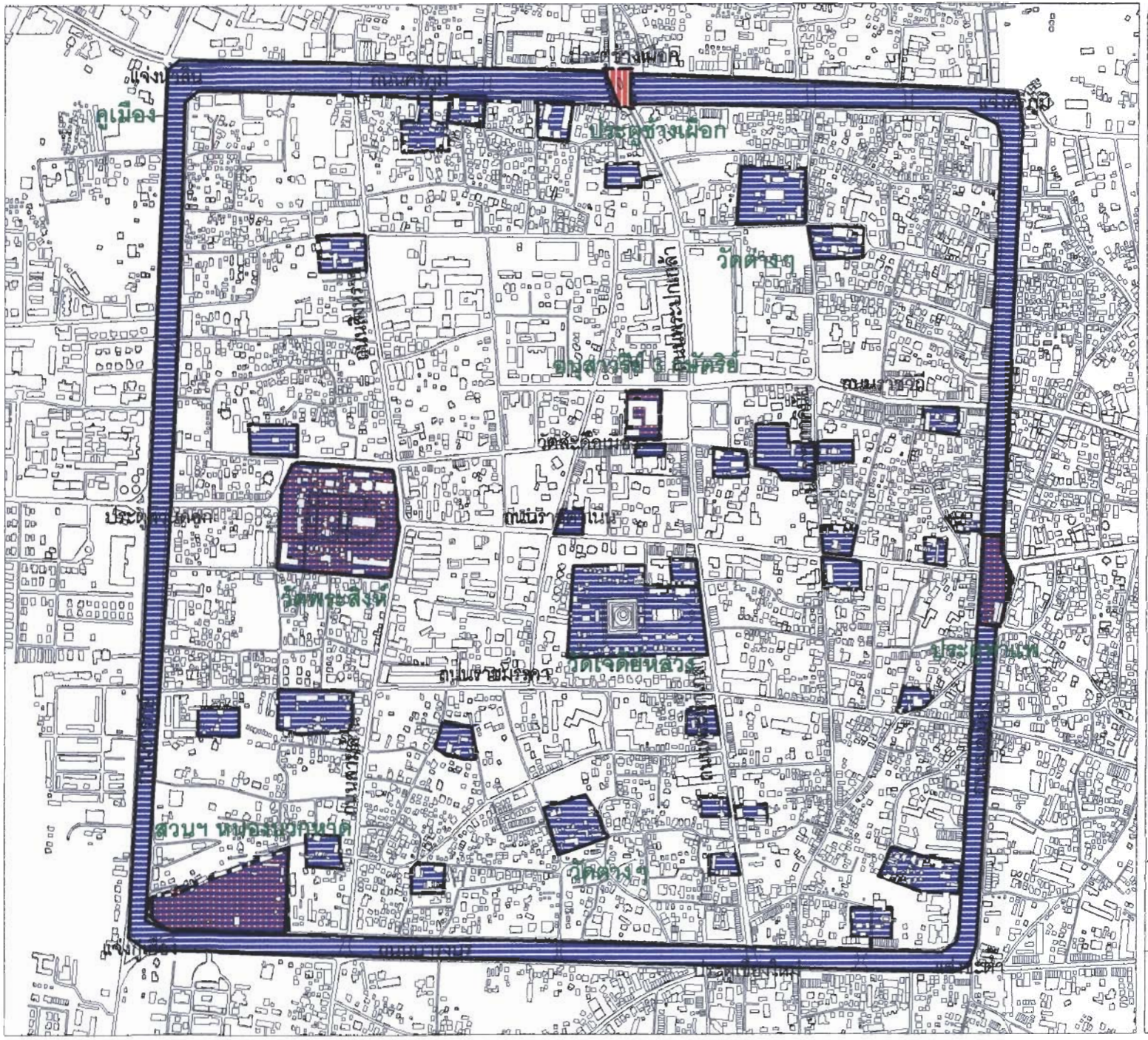
N
W E
S
0 0.05 0.1
Kilometers

นางสาววิยดา ทรงกิตติภักดี

ตาราง 5.11 แสดงตำแหน่งและความถี่ของที่หมายตา ระหว่างกลุ่มประชาชนและกลุ่มนักท่องเที่ยว

ที่หมายตา (LANDMARK)			
ประชาชน		นักท่องเที่ยว	
ตำแหน่ง	ร้อยละ	ตำแหน่ง	ร้อยละ
วัดพระสิงห์	**16.58**	**ประตูท่าแพ และบริเวณลานเอนกประสงค์**	**25.89**
สวนสาธารณะหนองบวกหาด	**15.04**	**วัดเจดีย์หลวง**	**10.97**
ประตูท่าแพ และบริเวณลานเอนกประสงค์	**14.04**	**วัดพระสิงห์**	**9.95**
อนุสาวรีย์ ๓ กษัตริย์	**13.05**	**แนวกำแพงเมือง**	**8.04**
วัดเจดีย์หลวง	**9.53**	**อนุสาวรีย์ ๓ กษัตริย์**	**6.95**
วัดต่างๆ	3.97	คูเมือง	5.04
แจ่งหัวริน	3.47	วัดต่างๆ	5.04
บริเวณประตูช้างเผือก และน้ำพุช้างเผือก	2.48	สวนสาธารณะหนองบวกหาด	4.02
ตลาดสมเพชร	2.48	วัดเชียงมั่น	3.95
ประตูเชียงใหม่ และบริเวณที่โล่งด้านหน้าประตู	2.48	ประตูเชียงใหม่ และบริเวณที่โล่งด้านหน้าประตู	3.95
ประตูสวนปรุง	1.49	ตลาดสมเพชร	3.00
ถนนราชดำเนิน	1.49	บริเวณประตูช้างเผือก และน้ำพุช้างเผือก	2.04
แจ่งทั้ง ๔ แห่ง	1.49	ประตูเมืองทั้ง ๕ แห่ง	1.98
วัดเชียงมั่น	0.99	ประตูสวนดอก	1.02
ศาลากลางเก่า	0.99	แจ่งหัวริน	1.02
อาคารที่ทำการ USIS	0.99	ร้านอาหาร IRISH PUB	1.02
ตลาดประตูเชียงใหม่	0.99	ถนนมูลเมือง	1.02
แนวกำแพงเมือง	0.99	ร้านอาหาร HOME MADE BREAD	1.02
คูเมือง	0.99	แจ่งกู่เฮือง	1.02
สถานที่ราชการ	0.99	ตลาดประตูเชียงใหม่	1.02
ประตูสวนดอก	0.50	สวนหย่อมรอบคูเมือง	1.02
บ้านพัก สวญ. จว. เชียงใหม่	0.50	เรือนจำจังหวัดเชียงใหม่	1.02
วัดผาบ่อง	0.50		
วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงใหม่	0.50		
แจ่งขะต๊ำ	0.50		
แจ่งศรีภูมิ	0.50		
ร้านอาหาร J.J. BAKERY	0.50		
แจ่งกู่เฮือง	0.50		
อาคารสมัยใหม่, อาคารสูงที่ไม่เข้ากับบรรยากาศเมืองเก่า	0.50		
ประตูเมืองทั้ง ๕ แห่ง	0.50		
บ้านเก่าแก่ หรือบ้านที่มีสวน	0.50		

ที่มา: ภาคผนวก จ ตาราง จ-1 ถึง ตาราง จ-3

การรับรู้ด้านสุนทรียภาพเมือง: กรณีศึกษาพื้นที่เมืองเก่าเชียงใหม่

แผนที่ 5.3 แสดงบริเวณที่สวยงาม 5 อันดับแรก

สัญลักษณ์

- บริเวณสวยงามกลุ่มประชาชน
- บริเวณสวยงามกลุ่มนักท่องเที่ยว

แผนที่ฐาน: กรมการผังเมือง

N W E S

0 0.05 0.1 Kilometers

นางสาววิยดา ทรงกิตติภักดี

ตาราง 5.12 แสดงตำแหน่งและความถี่ของบริเวณที่สวยงาม ระหว่างกลุ่มประชาชนและกลุ่มนักท่องเที่ยว

บริเวณที่สวยงาม			
ประชาชน		นักท่องเที่ยว	
ตำแหน่ง	ร้อยละ	ตำแหน่ง	ร้อยละ
สวนสาธารณะหนองบวกหาด	**20.77**	**สวนสาธารณะหนองบวกหาด**	**20.51**
ประตูท่าแพ และบริเวณลานเอนกประสงค์	**14.17**	**ประตูท่าแพ และบริเวณลานเอนกประสงค์**	**11.27**
อนุสาวรีย์ ๓ กษัตริย์	**11.83**	**คูเมือง**	**10.29**
บริเวณประตูช้างเผือก และน้ำพุช้างเผือก	**11.83**	**วัดต่างๆ**	**10.22**
วัดพระสิงห์	**9.92**	**วัดพระสิงห์**	**8.26**
วัดเจดีย์หลวง	6.13	วัดเจดีย์หลวง	6.16
แจ่งหัวริน	4.26	วัดเชียงมั่น	3.15
ประตูสวนดอก	3.79	ประตูเมืองทั้ง ๕ แห่ง	3.15
วัดต่างๆ	2.81	อนุสาวรีย์ ๓ กษัตริย์	3.08
ประตูเชียงใหม่ และบริเวณที่โล่งด้านหน้าประตู	2.34	ซอยเล็กๆ ในเมือง	3.08
แจ่งศรีภูมิ	1.40	บริเวณประตูช้างเผือก และน้ำพุช้างเผือก	2.10
ประตูสวนปรุง	1.40	ตลาดสมเพชร	2.10
คูเมือง	1.40	ประตูเชียงใหม่ และบริเวณที่โล่งด้านหน้าประตู	2.10
ศาลากลางเก่า	0.94	ศาลากลางเก่า	2.03
ตลาดสมเพชร	0.94	อาคารพาณิชย์บริเวณ 3C	2.03
สี่แยกกลางเวียง	0.94	บริเวณวัดพระสิงห์ และวัดปราสาท	1.05
วัดเชียงมั่น	0.47	สวนสาธารณะหน้าอนุสาวรีย์ ๓ กษัตริย์	1.05
คูเมืองด้านหน้าถนนมูลเมือง	0.47	ร้านอาหาร IRISH PUB	1.05
อาคารที่ทำการ USIS	0.47	วัดพันเตา	1.05
บริเวณด้านหน้า สถาบัน A.U.A.	0.47	วัดพันอ้น	1.05
สวนสาธารณะหนองบวกหาด	0.47	ถนนราชดำเนิน ซอย๕	1.05
อาคารริมถนนบำรุงบุรี-ถนนอารักษ์	0.47	อาคารริมถนนบำรุงบุรี-ถนนอารักษ์	1.05
แนวกำแพงเมือง	0.47	อาคารอนุรักษ์ และสถาปัตยกรรมล้านนา	1.05
ถนนในเมือง	0.47	สวนหย่อมรอบคูเมือง	1.05
อาคารอนุรักษ์ และสถาปัตยกรรมล้านนา	0.47	บ้านเก่าแก่ หรือบ้านที่มีสวน	1.05
แจ่งทั้ง ๔ แห่ง	0.47		
ประตูเมืองทั้ง ๕ แห่ง และแจ่งทั้ง ๔ แห่ง	0.47		

ที่มา: ภาคผนวก จ ตาราง จ-4 ถึง ตาราง จ-6

เป็นที่สังเกตว่าบริเวณที่สวยงามในทัศนคติของทั้ง 2 กลุ่ม ได้แก่บริเวณที่มีมิติของความเป็นธรรมชาติสูงอย่างสวนสาธารณะหนองบวกหาด คูเมือง รวมถึงมิติของการเปิดโล่งอย่างบริเวณประตูท่าแพ อนุสาวรีย์ 3 กษัตริย์ ประตูช้างเผือก นอกจากนี้แล้วลักษณะร่วมของบริเวณที่สวยงามเหล่านี้คือ เป็นสถานที่ซึ่งมีคุณค่าเชิงประวัติศาสตร์ จะเห็นได้ว่าในกลุ่มนักท่องเที่ยวมีความประทับใจกับวัดส่วนใหญ่มากถึงแม้จะไม่สามารถระบุชื่อได้ก็ตาม อาจกล่าวได้ว่าความเป็นพื้นที่ประวัติศาสตร์ของเมืองเก่าเชียงใหม่ยังเป็นสัญลักษณ์ที่สำคัญในทัศนคติของกลุ่มนักท่องเที่ยวอยู่นั่นเอง

5.6.3 บริเวณที่น่าเกลียดในเมือง 5 อันดับแรก

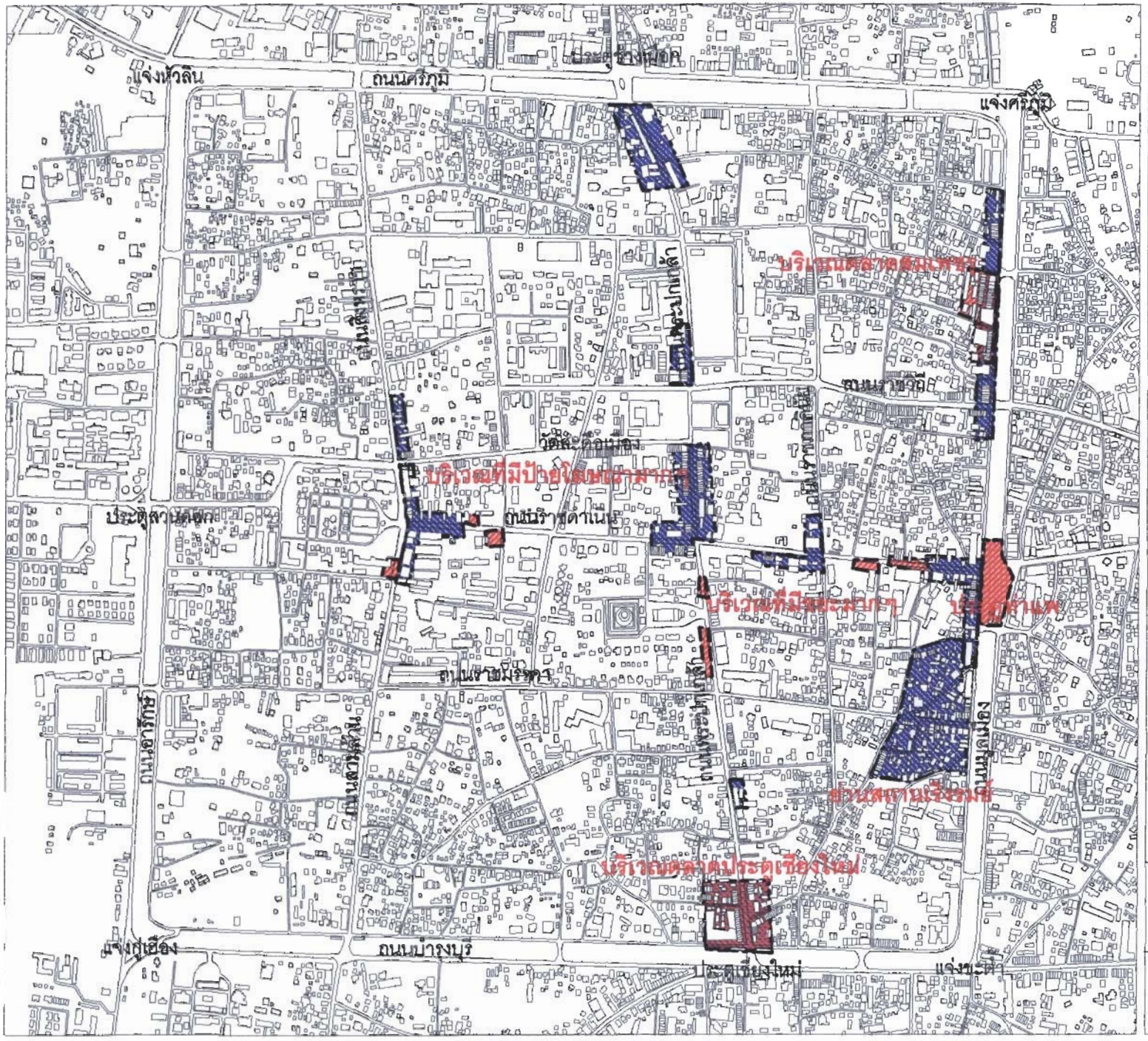
<u>*กลุ่มประชาชน :*</u> ได้แก่ บริเวณประตูเชียงใหม่ ตลาดประตูเชียงใหม่ ตลาดสมเพชร ประตูท่าแพและลานเอนกประสงค์ และบริเวณที่ตั้งถังขยะซึ่งมักจะมีขยะล้นออกมา

<u>*กลุ่มนักท่องเที่ยว:*</u> ได้แก่ ตลาดประตูเชียงใหม่ อาคารหรือบริเวณที่มีป้ายโฆษณามากๆ อาคารพาณิชย์ริมถนนพระปกเกล้าข้างวัดหมื่นตูม ย่านสถานบริการเวลากลางคืน (บริเวณด้านหลังบลูมูนไนท์คลับ) และอาคารพาณิชย์บริเวณตลาดประตูเชียงใหม่

ทั้งนี้ได้แสดงตำแหน่งบริเวณที่น่าเกลียดไว้ในแผนที่ 5.4 และรายละเอียดบริเวณที่น่าเกลียดลำดับอื่นๆได้แสดงไว้ดังตาราง 5.13

จะเห็นได้ว่าในทัศนคติของผู้พักอาศัยบริเวณที่น่าเกลียดคือบริเวณที่ไม่สะอาด และไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย ซึ่งได้แก่ บริเวณตลาดสดและพื้นที่ข้างเคียง เป็นที่น่าสังเกตว่าจุดหมายตาที่สำคัญอย่างประตูท่าแพและลานเอนกประสงค์ก็อยู่ในรายชื่อบริเวณที่น่าเกลียดในทัศนคติของประชาชน ซึ่งจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างให้เหตุผลหลายประการ อาทิ มีการนำรถยนต์มาจอดบนลานประตูท่าแพทำให้ดูไม่สวยงาม ภายในประตูท่าแพเป็นซอกทำให้ถูกใช้เป็นแหล่งมั่วสุมทำกิจกรรมที่ไม่เหมาะสม อุปกรณ์ประกอบถนนที่ไม่สวยงามและไม่มีประโยชน์ไช้สอย อาทิ ราวเหล็กกั้นต้นไม้ควรเปลี่ยนให้เป็นที่นั่งพักใต้ต้นไม้จะเหมาะสมกว่า

สำหรับทัศนคติของกลุ่มนักท่องเที่ยว บริเวณที่น่าเกลียด คือ บริเวณที่ไม่สะอาด บริเวณกลุ่มอาคารที่มีลักษณะทางกายภาพและกิจกรรมที่ขัดแย้งกับบริบทของเมืองทั้งในแง่หน้าตาอาคาร ความสูง การติดตั้งป้ายโฆษณา รวมทั้งอาคารที่เก่าทรุดโทรม สถานบริการเวลากลางคืน

การรับรู้ด้านสุนทรียภาพเมือง: กรณีศึกษาพื้นที่เมืองเก่าเชียงใหม่

แผนที่ 5.4 แสดงบริเวณที่น่าเกลียด 5 อันดับแรก

สัญลักษณ์

- บริเวณที่น่าเกลียดของกลุ่มประชาชน
- บริเวณที่น่าเกลียดของกลุ่มนักท่องเที่ยว

แผนที่ฐาน: กรมการผังเมือง

N W E S

0 0.05 0.1 Kilometers

นางสาววิยดา ทรงกิตติภักดี

ตาราง 5.13 แสดงตำแหน่งและความถี่ของบริเวณที่น่าเกลียด ระหว่างกลุ่มประชาชนและกลุ่มนักท่องเที่ยว

บริเวณที่น่าเกลียด			
ประชาชน		นักท่องเที่ยว	
ตำแหน่ง	ร้อยละ	ตำแหน่ง	ร้อยละ
ประตูเชียงใหม่ และบริเวณที่โล่งด้านหน้าประตู	**17.34**	**ตลาดประตูเชียงใหม่**	**8.06**
ตลาดสมเพชร	**16.59**	**อาคาร หรือบริเวณที่มีป้ายโฆษณามาก ๆ**	**8.06**
ตลาดประตูเชียงใหม่	**16.59**	**อาคารพาณิชย์ ๓ ชั้น ในบริเวณ 6B**	**6.43**
บริเวณตลาดสด	**6.05**	**ย่านสถานบริการเวลากลางคืน**	**6.43**
ประตูท่าแพ และบริเวณลานเอนกประสงค์	**5.31**	**อาคารพาณิชย์บริเวณตลาดประตูเชียงใหม่**	**4.80**
บริเวณที่ตั้งถังขยะ และมีกองขยะสุมล้นออกมา	3.74	ถนนในเมือง	4.80
แผงลอยที่ไม่เป็นระเบียบ	2.99	บริเวณตลาดสด	4.80
หน้าวัดพระสิงห์	2.24	อาคารสมัยใหม่, อาคารสูงที่ไม่เข้ากับบรรยากาศเมืองเก่า	4.80
ประตูสวนดอก	1.49	ถนนรอบคูเมืองทั้ง ๔ ด้าน	4.80
บริเวณหน้าวัดศรีเกิด	1.49	อาคารพาณิชย์บริเวณ 2B	3.27
บริเวณประตูช้างเผือก และน้ำพุช้างเผือก	1.49	ถนนสายที่มีปัญหาการจราจร	3.27
อาคารบนถนนมูลเมือง	1.49	ทางเท้าเล็กๆ ซึ่งมีคนเดินหนาแน่น	3.27
สี่แยกกลางเวียง	1.49	ประตูท่าแพ และบริเวณลานเอนกประสงค์	3.16
ประตูสวนปรุง	1.49	คูเมืองช่วงที่น้ำสกปรก เน่า	3.16
คูเมือง	1.49	บริเวณที่ตั้งถังขยะ และมีกองขยะสุมล้นออกมา	3.16
อาคาร หรือบริเวณที่มีป้ายโฆษณามากๆ	1.49	อาคารพาณิชย์ในบริเวณที่ 1	1.63
อาคารสมัยใหม่, อาคารสูงที่ไม่เข้ากับบรรยากาศเมืองเก่า	1.49	อาคารพาณิชย์ ร้าน ค. เคหภัณฑ์	1.63
แจ่งหัวริน	0.75	วัดสะดือเมือง	1.63
ประตูสวนดอก-แจ่งหัวริน	0.75	บริเวณประตูช้างเผือก และน้ำพุช้างเผือก	1.63
ถนนอินทวโรรส	0.75	อาคารที่ทำการไปรษณีย์ ศรีภูมิ	1.63
คูเมืองด้านหน้าวัดควรค่าม้า	0.75	ตลาดสมเพชร	1.63
อาคารพาณิชย์กลางช่วงประตูท่าแพ	0.75	อาคารพาณิชย์บริเวณ 3C	1.63
อาคารพาณิชย์ด้านหลังประตูท่าแพ	0.75	บริเวณถนนมูลเมือง ซอย๔	1.63
บริเวณด้านหลังวัดทรายมูลพม่า	0.75	อาคารพาณิชย์กลางช่วงประตูท่าแพ	1.63
บริเวณด้านหลังบ้านพักคนชราธรรมปกรณ์	0.75	ถนนมูลเมือง	1.63
แนวกำแพงวัดในบริเวณที่ 4	0.75	อาคารพาณิชย์บริเวณ 3D	1.63
สวนสาธารณะหนองบวกหาด	0.75	อาคารพาณิชย์ในบริเวณที่๔	1.63
แจ่งกู่เฮือง	0.75	โรงแรมอโนดาต	1.63
ซอยข้างวัดพันแหวน	0.75	ชุมชนค้าขายและอาคารพาณิชย์บริเวณตลาดสด	1.63
ซอยข้างโรงพิมพ์ไทยนิวส์	0.75	อาคารร้าง, อาคารที่สร้างไม่เสร็จ	1.63
ถนนสายที่มีปัญหาการจราจร	0.75	อาคารที่ใช้องค์ประกอบตะวันตกซึ่งไม่เข้ากับบริบทพื้นที่	1.63
ทางเท้าเล็กๆ ซึ่งมีคนเดินหนาแน่น	0.75	ซอยเล็กๆ ในเมือง	1.63
ย่านชุมชนแออัด	0.75		
ถนนพระปกเกล้า	0.75		
ถนนท่าแพ	0.75		
เสาไฟฟ้า	0.75		
ถนนที่มีรถจอดริมทาง	0.75		
ซอยที่ปูพื้นด้วยบล็อคตัวหนอน	0.75		

ที่มา: ภาคผนวก จ ตาราง จ-7 ถึง ตาราง จ-9

5.6.4 อาคารที่สวยงามในเมือง 5 อันดับแรก

กลุ่มประชาชน : ได้แก่ วัดพระสิงห์ หอศิลปวัฒนธรรม วัดต่างๆ อาคารสมาคมการโรงแรมและท่องเที่ยว และศาลแขวงจังหวัดเชียงใหม่

กลุ่มนักท่องเที่ยว: ได้แก่ วัดพระสิงห์ วัดต่างๆ วัดเจดีย์หลวง ประตูท่าแพและลานเอนกประสงค์ และหอศิลปวัฒนธรรม

ทั้งนี้ได้แสดงตำแหน่งอาคารที่สวยงามไว้ในแผนที่ 5.5 และรายละเอียดอาคารที่สวยงามลำดับอื่นๆได้แสดงไว้ดังตาราง 5.14

ทัศนคติโดยรวมของทั้ง 2 กลุ่ม อาคารที่สวยงามคืออาคารที่มีคุณค่าเชิงประวัติศาสตร์เช่นเดียว กับทัศนคติในเรื่องบริเวณที่สวยงาม

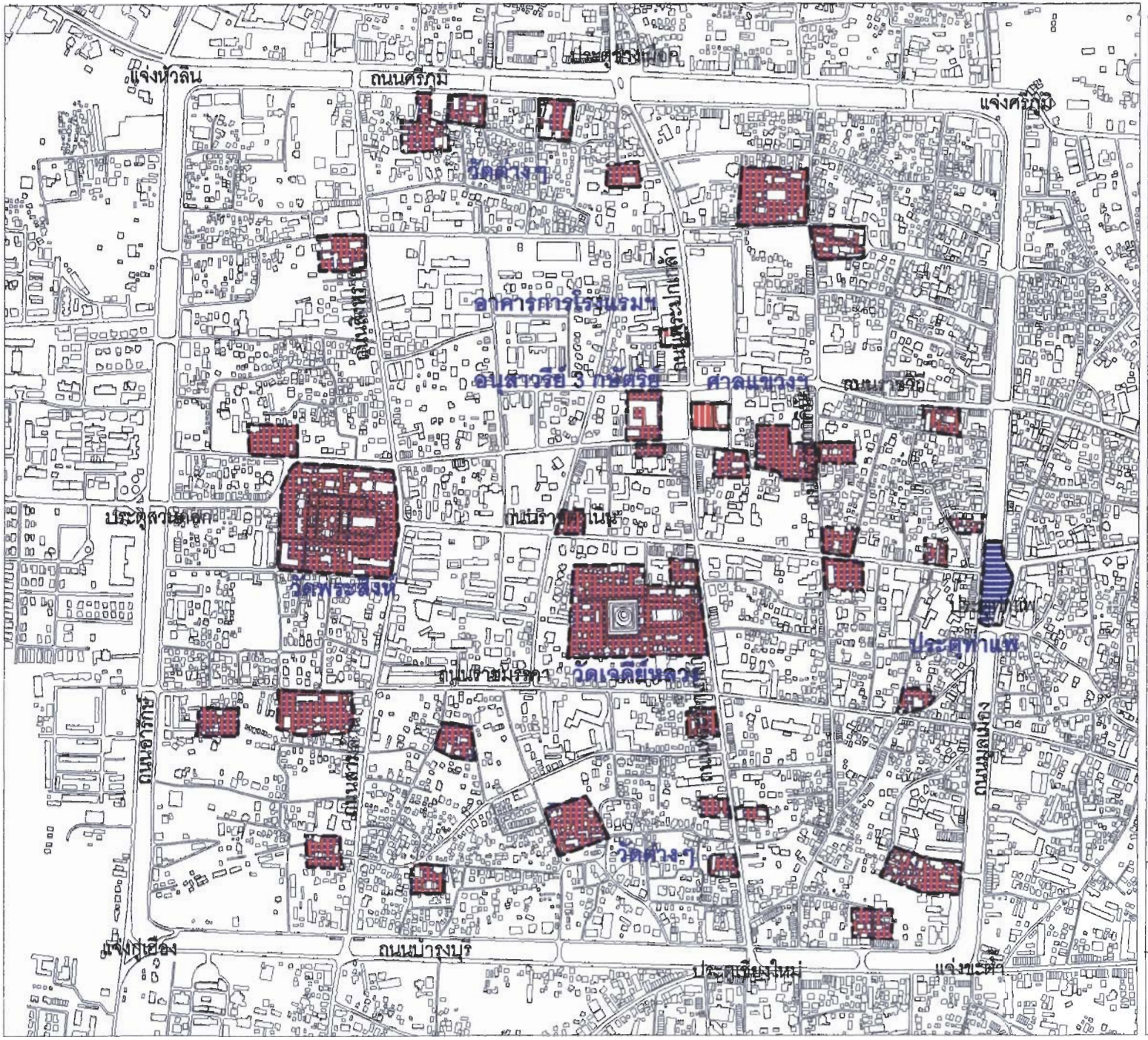
5.6.5 อาคารที่น่าเกลียดในเมือง 5 อันดับแรก

กลุ่มประชาชน : ได้แก่ อาคารพาณิชย์บริเวณตลาดประตูเชียงใหม่ ตลาดสมเพชร ตลาดประตูเชียงใหม่ อาคารพาณิชย์ด้านหลังประตูท่าแพ และอาคารสมัยใหม่อาคารสูงที่ไม่เข้ากับบรรยากาศเมืองเก่า

กลุ่มนักท่องเที่ยว: ได้แก่ อาคารสมัยใหม่ อาคารสูงที่ไม่เข้ากับบรรยากาศเมืองเก่า อาคารหรือบริเวณที่มีป้ายโฆษณามากๆ อาคารพาณิชย์ริมถนนพระปกเกล้าข้างวัดหมื่นตูม อาคารพาณิชย์บริเวณตลาดประตูเชียงใหม่ และเพิงชั่วคราว อาคารที่ทรุดโทรม

ทั้งนี้ได้แสดงตำแหน่งอาคารที่น่าเกลียดไว้ในแผนที่ 5.6 และรายละเอียดอาคารที่น่าเกลียดลำดับอื่นๆได้แสดงไว้ดังตาราง 5.15

ทัศนคติโดยรวมของทั้ง 2 กลุ่ม อาคารที่น่าเกลียดคืออาคารที่มีลักษณะกายภาพซึ่งขัดแย้งกับบริบทของเมือง เช่นเดียวกับทัศนคติในเรื่องบริเวณที่น่าเกลียด

การรับรู้ด้านสุนทรียภาพเมือง: กรณีศึกษาพื้นที่เมืองเก่าเชียงใหม่

แผนที่ 5.5 แสดงอาคารที่สวยงาม 5 อันดับแรก

สัญลักษณ์

- อาคารที่สวยงามของกลุ่มประชาชน
- อาคารที่สวยงามของกลุ่มนักท่องเที่ยว

แผนที่ฐาน: กรมการผังเมือง

N W E S

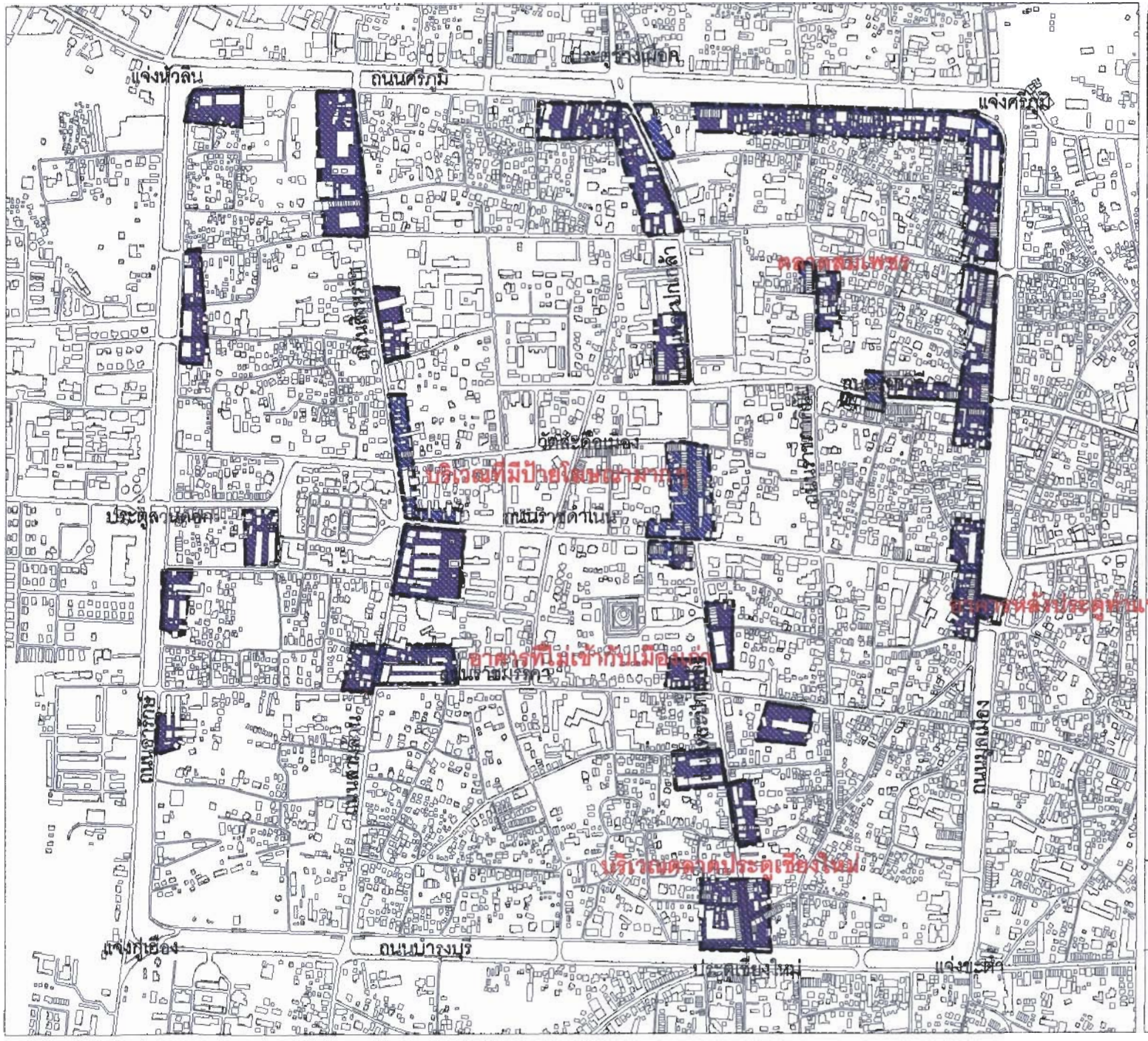
0 0.05 0.1 Kilometers

นางสาววิยดา ทรงกิตติภักดี

ตาราง 5.14 แสดงตำแหน่งและความถี่ของอาคารที่สวยงาม ระหว่างกลุ่มประชาชนและกลุ่มนักท่องเที่ยว

อาคารที่สวยงาม			
ประชาชน		นักท่องเที่ยว	
ตำแหน่ง	ร้อยละ	ตำแหน่ง	ร้อยละ
วัดพระสิงห์	**15.78**	**วัดพระสิงห์**	**14.42**
ศาลากลางเก่า	**14.64**	**วัดต่าง ๆ**	**17.59**
วัดต่างๆ	7.27	วัดเจดีย์หลวง	9.61
อาคารสมาคมการโรงแรมและท่องเที่ยว	6.23	ประตูท่าแพ และบริเวณลานเอนกประสงค์	6.44
ศาลแขวงจังหวัดเชียงใหม่	6.23	ศาลากลางเก่า	6.34
อาคารที่ทำการ USIS	5.19	อนุสาวรีย์ ๓ กษัตริย์	4.81
อนุสาวรีย์ ๓ กษัตริย์	4.15	อาคารที่ทำการ USIS	4.81
ประตูท่าแพ และบริเวณลานเอนกประสงค์	4.15	วัดพันเตา	3.27
สำนักงานยาสูบ จังหวัดเชียงใหม่	3.12	บ้านเก่าแก่ หรือบ้านที่มีสวน	3.27
วัดเจดีย์หลวง	3.12	หอไตรวัดพระสิงห์	1.64
แจ่งหัวริน	2.08	วิหารวัดปราสาท	1.64
บริเวณประตูช้างเผือก และน้ำพุช้างเผือก	2.08	วัดเชียงมั่น	1.64
วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงใหม่	2.08	อาคารสมาคมการโรงแรมและท่องเที่ยว	1.64
ศาลาธนารักษ์	2.08	บริเวณประตูช้างเผือก และน้ำพุช้างเผือก	1.64
สวนสาธารณะหนองบวกหาด	2.08	บ้านไม้ บนถนนมูลเมือง	1.64
ประตูสวนดอก	1.04	วัดทรายมูลเมือง	1.64
สถานีตำรวจ จังหวัดเชียงใหม่	1.04	โรงแรม มนตรี	1.64
ที่ทำการไปรษณีย์พระสิงห์	1.04	วิหารวัดพันเตา	1.64
โรงแรม เฟลิกซ์ ซิตี้ อินน์	1.04	วัดพันอ้น	1.64
ตึก R.A.C.	1.04	อาคารริมถนนบริเวณ 4A	1.64
วัดศรีเกิด	1.04	ตลาดประตูเชียงใหม่	1.64
ที่ว่าการอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่	1.04	แนวกำแพงเมือง	1.64
คุ้มเก่าภายในโรงเรียนยุพราชวิทยาลัย	1.04	อาคารอนุรักษ์ และสถาปัตยกรรมล้านนา	1.64
อาคารพาณิชย์คุ้มแก้วพาเลส	1.04	อาคารที่ไม่มีป้ายโฆษณา	1.64
ตลาดสมเพชร	1.04	ประตูเมืองทั้ง ๕ แห่ง	1.64
โรงแรม มนตรี	1.04	อาคารพาณิชย์ที่ติดกาแล	1.64
แจ่งขะต๋ำ	1.04	ถนนราชดำเนิน	1.64
อาคารบนถนนมูลเมือง	1.04		
กาดเวียง	1.04		
คุ้มเจ้าบุรีรัตน์	1.04		
อาคารพาณิชย์ TAC	1.04		
ประตูสวนปรุง	1.04		
อาคารอนุรักษ์ และสถาปัตยกรรมล้านนา	1.04		
ถนนราชดำเนิน	1.04		

ที่มา: ภาคผนวก จ ตาราง จ-10 ถึง ตาราง จ-12

การรับรู้ด้านสุนทรียภาพเมือง: กรณีศึกษาพื้นที่เมืองเก่าเชียงใหม่

แผนที่ 5.6 แสดงอาคารที่น่าเกลียด 5 อันดับแรก

สัญลักษณ์

- อาคารน่าเกลียดของกลุ่มนักท่องเที่ยว
- อาคารน่าเกลียดของกลุ่มประชาชน

แผนที่ฐาน: กรมการผังเมือง

N W E S

0 0.05 0.1 Kilometers

นางสาววิยดา ทรงกิตติภักดี

ตาราง 5.15 แสดงตำแหน่งและความถี่ของอาคารที่น่าเกลียด ระหว่างกลุ่มประชาชนและกลุ่มนักท่องเที่ยว

อาคารที่น่าเกลียด			
ประชาชน		นักท่องเที่ยว	
ตำแหน่ง	ร้อยละ	ตำแหน่ง	ร้อยละ
อาคารพาณิชย์บริเวณตลาดประตูเชียงใหม่	**12.45**	**อาคารสมัยใหม่, อาคารสูงที่ไม่เข้ากับบรรยากาศเมืองเก่**	**13.84**
ตลาดสมเพชร	**9.58**	**อาคาร หรือบริเวณที่มีป้ายโฆษณามาก ๆ**	**9.13**
ตลาดประตูเชียงใหม่	**8.21**	**อาคารพาณิชย์ ๓ ชั้น ในบริเวณ 6B**	**6.92**
อาคารพาณิชย์ด้านหลังประตูท่าแพ	**6.84**	**อาคารพาณิชย์บริเวณตลาดประตูเชียงใหม่**	**6.92**
อาคารสมัยใหม่, อาคารสูงที่ไม่เข้ากับบรรยากาศเมืองเก่า	5.47	**เพิงชั่วคราว, บ้านหรืออาคารที่เก่าทรุดโทรม**	**6.92**
อาคารร้าง, อาคารที่สร้างไม่เสร็จ	5.47	อาคารพาณิชย์กลางช่วงประตูท่าแพ	4.71
ประตูท่าแพ และบริเวณลานเอนกประสงค์	4.10	ชุมชนค้าขายและอาคารพาณิชย์บริเวณตลาดสด	4.71
ร้านค้าบริเวณประตูสวนดอก	2.74	อาคารที่ใช้องค์ประกอบตะวันตกซึ่งไม่เข้ากับบริบทของพื้นที่	4.71
ตึกแถวหน้าวัดพระสิงห์ (เชียงใหม่ เทรด เซ็นเตอร์)	2.74	อาคารพาณิชย์ ฝั่งตะวันตก จากประตูช้างเผือก-วัดหัวข่วง	4.57
แจ่งศรีภูมิ	2.74	ตลาดประตูเชียงใหม่	4.57
โรงเรียนดนตรียามาฮ่า	2.74	อาคารพาณิชย์บริเวณ 2B	2.36
ประตูเชียงใหม่ และบริเวณที่โล่งด้านหน้าประตู	2.74	อาคารพาณิชย์บริเวณ 2A	2.36
บริเวณตลาดสด	2.74	ตลาดสมเพชร	2.36
หน้าวัดพระสิงห์	1.37	อาคารพาณิชย์บริเวณ 3C	2.36
ร้าน IMAGINE	1.37	ตลาดสินค้าเกษตรบวกหาด	2.36
เพิงร้านค้าบริเวณด้านหน้าซ้ายมือของวัดพระสิงห์	1.37	โรงแรมอโนดาต	2.36
บริเวณข้างเรือนจำ	1.37	ร้าน THE EAGLE	2.36
อาคารพาณิชย์ ร้าน ค. เคหภัณฑ์	1.37	บริเวณตลาดสด	2.36
อาคารพาณิชย์ ฝั่งตะวันตก จากประตูช้างเผือก-วัดหัวข่วง	1.37	เกสท์เฮาส์	2.36
บริเวณประตูช้างเผือก และน้ำพุช้างเผือก	1.37	อาคารพาณิชย์ที่ติดกาแล	2.36
อาคารพาณิชย์บริเวณ 2B	1.37	อาคารร้าง, อาคารที่สร้างไม่เสร็จ	2.36
อาคารพาณิชย์ด้านตรงข้ามประตูช้างเผือก	1.37	ร้านจำหน่ายรถยนต์, รถจักรยานยนต์	2.36
ถนนมูลเมือง	1.37	ถนนรอบคูเมืองทั้ง ๔ ด้าน	2.36
ห้างทองม้าทองคำ	1.37	อาคารริมคูเมือง	2.36
ย่านบลูมูน ซอย๒	1.37		
อาคารพาณิชย์ด้านหลังวัดสะดือเมือง	1.37		
สี่แยกกลางเวียง	1.37		
ร้าน ส. การค้า	1.37		
คุ้มเจ้าบุรีรัตน์	1.37		
อาคารพาณิชย์ด้านข้างโรงเรียนเมตตาศึกษา	1.37		
สี่แยกสวนปรุง	1.37		
โรงแรมสุมิตร	1.37		
อาคารพาณิชย์ในบริเวณ 5E	1.37		
ชุมชนค้าขายและอาคารพาณิชย์บริเวณตลาดสด	1.37		
เพิงชั่วคราว, บ้านหรืออาคารที่เก่าทรุดโทรม	1.37		
ร้านค้าที่รุกล้ำทางเท้า	1.37		

ที่มา: ภาคผนวก จ ตาราง จ-13 ถึง ตาราง จ-15

5.6.6 ทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อพื้นที่เมืองเก่าเชียงใหม่โดยรวม

จากการประเมินการรับรู้สุนทรียภาพเมืองโดยรวมของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อพื้นที่เมืองเก่าเชียงใหม่ โดยเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มประชาชน และกลุ่มนักท่องเที่ยว นำค่าคะแนนดิบจากแบบสอบถาม (ตารางที่ 5.16) มาวิเคราะห์และแสดงผลในลักษณะแผนภูมิเปรียบเทียบทัศนคติโดยเฉลี่ยและทัศนคติโดยส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ดังแผนภูมิที่ 5.16 จากการวิเคราะห์ผล พบว่า

กลุ่มประชาชน:

ในภาพรวมแล้วทัศนคติโดยเฉลี่ยที่มีต่อพื้นที่เมืองเก่าอยู่ในระดับ ปานกลางถึงค่อนข้างดี (ระดับ +2.5 ถึง +3.71) และทัศนคติโดยส่วนใหญ่อยู่ในระดับค่อนข้างดี (+4)

ทัศนคติโดยเฉลี่ยที่มีค่าต่ำสุดคือคุณลักษณะในเรื่องความหนาแน่น อึดอัด ของพื้นที่เมืองเก่า โดยมีค่าเฉลี่ย +2.5 และ

ทัศนคติโดยส่วนใหญ่เห็นว่าคุณลักษณะในเรื่องความหนาแน่นอยู่ในระดับค่อนข้างแย่ (+2)

ทัศนคติโดยเฉลี่ยที่มีค่าสูงสุดคือคุณลักษณะในเรื่องความมีคุณค่า ของพื้นที่เมืองเก่า โดยมีค่าเฉลี่ย +3.71 และ

ทัศนคติโดยส่วนใหญ่เห็นว่าคุณลักษณะในเรื่องความมีคุณค่าอยู่ในระดับค่อนข้างดี (+4)

กลุ่มนักท่องเที่ยว:

ในภาพรวมแล้วทัศนคติโดยเฉลี่ยที่มีต่อพื้นที่เมืองเก่าอยู่ในระดับปานกลางถึงค่อนข้างดีมาก (ระดับ +2.95 ถึง +4.45) และทัศนคติโดยส่วนใหญ่อยู่ในระดับค่อนข้างดี (+4)

ทัศนคติโดยเฉลี่ยที่มีค่าต่ำสุดคือคุณลักษณะในเรื่องความมีระเบียบ ภายในพื้นที่เมืองเก่า โดยมีค่าเฉลี่ย +2.95 และ

ทัศนคติโดยส่วนใหญ่เห็นว่าคุณลักษณะในเรื่องความมีระเบียบอยู่ในระดับปานกลาง (+3)

ทัศนคติโดยเฉลี่ยที่มีค่าสูงสุดคือคุณลักษณะในเรื่องความชอบ โดยมีค่าเฉลี่ย +4.45 และ

ทัศนคติโดยส่วนใหญ่เห็นว่าคุณลักษณะในเรื่องความชอบอยู่ในระดับดีมาก (+5)

จากการหาค่าไคว์สแควร์ เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติระหว่างกลุ่มประชาชน และกลุ่มนักท่องเที่ยว โดยมีสมมติฐานในการทดสอบดังนี้

Ho: ทัศนคติระหว่างกลุ่มประชาชน และกลุ่มนักท่องเที่ยวไม่แตกต่างกัน

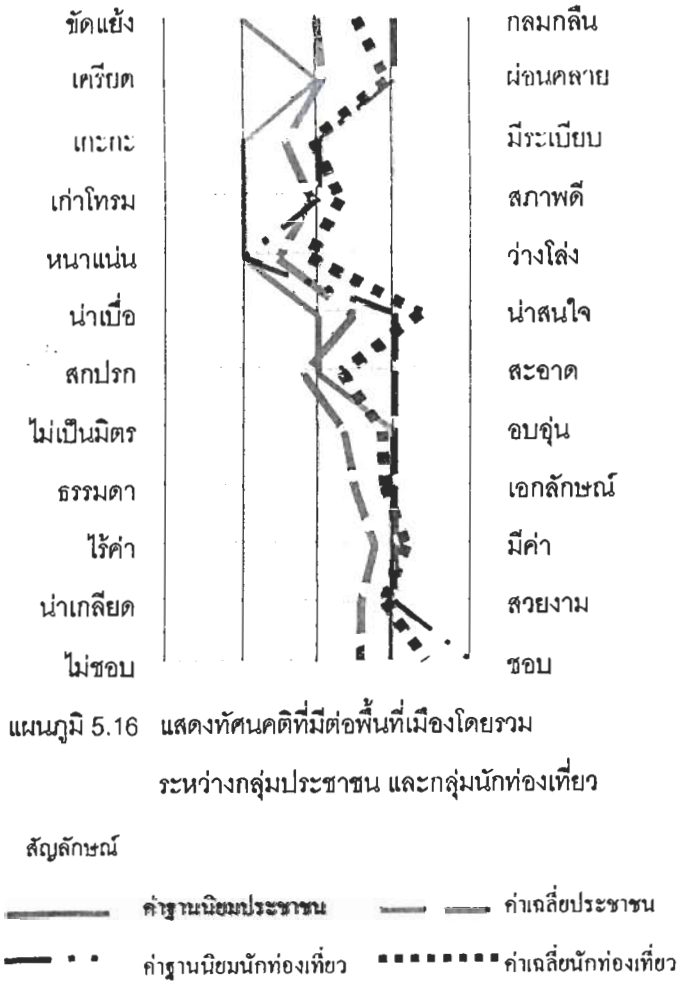
Hi: ทัศนคติระหว่างกลุ่มประชาชน และกลุ่มนักท่องเที่ยวแตกต่างกัน

โดยกำหนด ค่านัยสำคัญ = 0.05 ค่าองศาอิสระ = 4 ค่าวิกฤติจากตาราง = 9.49

จากผลการทดสอบไคว์สแควร์เพื่อหาความแตกต่างของทัศนคติ ดังตาราง 5.17 พบว่า

ตาราง 5.16 แสดงค่าการประเมินสุนทรียภาพ ระหว่างกลุ่มประชาชนและกลุ่มนักท่องเที่ยว ที่มีต่อพื้นที่เมืองโดยรวม

การรับรู้ด้าน	กลุ่มประชาชน (ร้อยละ)							กลุ่มนักท่องเที่ยว (ร้อยละ)						
	(+1)	(+2)	(+3)	(+4)	(+5)	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	(+1)	(+2)	(+3)	(+4)	(+5)	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม
ขัดแย้ง-กลมกลืน	7.10	32.30	24.20	26.30	9.10	2.98	2	3.10	17.20	15.60	53.10	10.90	3.52	4
เครียด-ผ่อนคลาย	5.10	27.30	30.30	28.30	8.10	3.07	3	0.00	10.90	17.20	40.60	31.30	3.92	4
เกะกะ-มีระเบียบ	14.10	43.40	17.20	17.20	7.10	2.59	2	3.10	32.80	34.40	25.00	4.70	2.95	3
เก่าโทรม-สภาพดี	10.10	29.30	27.30	23.20	9.10	2.92	2	0.00	12.50	51.60	31.30	4.70	3.28	3
หนาแน่น-ว่างโล่ง	18.20	38.40	21.20	17.20	4.00	2.5	2	4.70	42.20	18.80	28.10	6.30	2.89	2
น่าเบื่อ-น่าสนใจ	5.10	12.10	33.30	30.30	18.20	3.45	3	0.00	0.00	7.80	48.40	43.80	4.36	4
สกปรก-สะอาด	17.20	18.20	39.40	15.20	9.10	2.81	3	4.70	25.00	17.20	40.60	12.50	3.31	4
ไม่เป็นมิตร-อบอุ่น	4.00	15.20	33.30	39.40	7.10	3.31	4	0.00	1.60	34.40	43.80	20.30	3.83	4
ธรรมดา-เอกลักษณ์	10.10	10.10	21.20	38.40	19.20	3.47	4	0.00	10.90	18.80	40.60	29.70	3.89	4
ไร้ค่า-มีค่า	4.00	9.10	22.20	39.40	24.20	3.71	4	0.00	0.00	15.60	53.10	31.30	4.16	4
น่าเกลียด-สวยงาม	4.00	10.10	26.30	45.50	13.10	3.54	4	0.00	4.70	23.40	51.60	20.30	3.88	4
ไม่ชอบ-ชอบ	11.10	8.10	20.20	35.40	24.20	3.54	4	0.00	0.00	6.30	42.20	51.60	4.45	5

แผนภูมิ 5.16 แสดงทัศนคติที่มีต่อพื้นที่เมืองโดยรวม ระหว่างกลุ่มประชาชน และกลุ่มนักท่องเที่ยว

การรับรู้ด้าน	ค่าไคว์สแควร์		
	Value	df	Asymp. Sig.
ขัดแย้ง-กลมกลืน	13.577	4	0.009
เครียด-ผ่อนคลาย	24.74	4	0
เกะกะ-มีระเบียบ	12.237	4	0.016
เก่าโทรม-สภาพดี	19.449	4	0.001
หนาแน่น-ว่างโล่ง	8.288	4	0.082
น่าเบื่อ-น่าสนใจ	34.192	4	0
สกปรก-สะอาด	22.461	4	0
ไม่เป็นมิตร-อบอุ่น	15.608	4	0.004
ธรรมดา-เอกลักษณ์	8.471	4	0.076
ไร้ค่า-มีค่า	11.58	4	0.021
น่าเกลียด-สวยงาม	5.681	4	0.224
ไม่ชอบ-ชอบ	26.135	4	0

ตาราง 5.17 การทดสอบความแตกต่างการรับรู้สุนทรียภาพเมืองโดยรวมระหว่างกลุ่มประชาชน และกลุ่มนักท่องเที่ยว

ทัศนคติของทั้ง 2 กลุ่มมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยมีความแตกต่างกันถึง 9 คุณลักษณะ จากจำนวนทั้งสิ้น 12 คุณลักษณะ ทั้งนี้ปัจจัยที่พบว่ามีความแตกต่างกันมากที่สุดได้แก่ คุณลักษณะทางด้านความน่าเบื่อ-น่าสนใจ รองลงมาคือ คุณลักษณะทางด้านความสกปรก-สะอาด ซึ่งคุณลักษณะที่พบว่าไม่มีความแตกต่างของทัศนคติเลยมี 3 คุณลักษณะได้แก่ ความหนาแน่น - ว่างโล่ง ความไร้เอกลักษณ์ - มีเอกลักษณ์ ความน่าเกลียด - สวยงาม

5.7 พื้นที่ที่มีคุณค่าและพื้นที่ที่มีปัญหาสุนทรียภาพเมือง ในเขตเมืองเก่าเชียงใหม่

5.7.1 พื้นที่ที่มีคุณค่าสุนทรียภาพเมือง ในเขตเมืองเก่าเชียงใหม่

ในการวิเคราะห์ผลเรื่องพื้นที่ที่มีคุณค่าสุนทรียภาพเมืองนั้น แบ่งเป็น 2 ประเด็น คือ

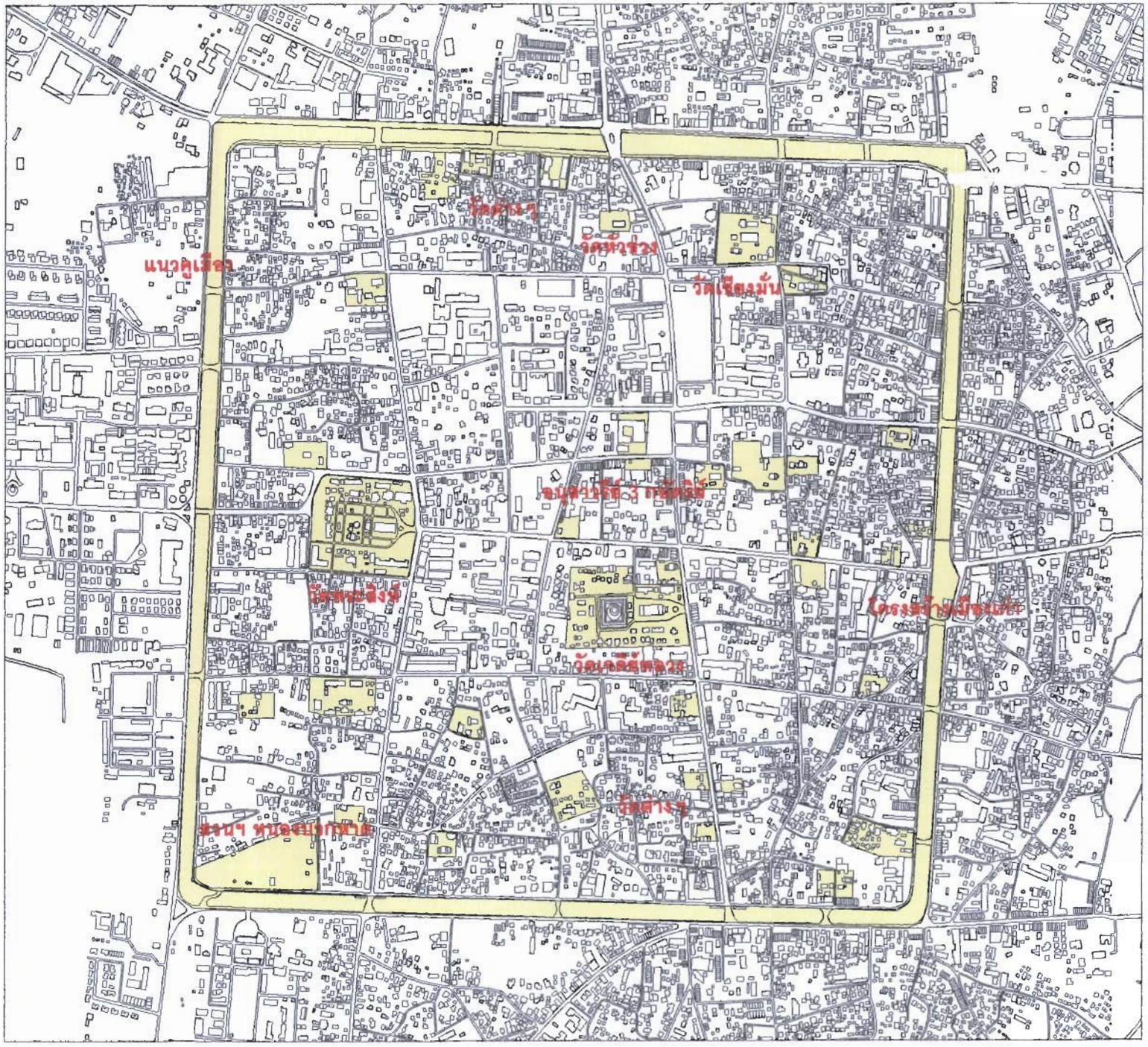
1) พื้นที่ที่มีคุณค่าในเชิงประวัติศาสตร์ และจุดหมายตา ซึ่งได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเมืองในบทที่ 3 และผลการประเมินการรับรู้สุนทรียภาพเชิงสัญลักษณ์ในเรื่องของสถานที่หมายตาของเมืองในบทที่ 5 หัวข้อที่ 5.6
2) พื้นที่ที่มีคุณค่าในเชิงความงาม ซึ่งได้จากผลการประเมินการรับรู้สุนทรียภาพเชิงสัญลักษณ์ในเรื่องของบริเวณที่สวยงาม และอาคารที่สวยงามในบทที่ 5 หัวข้อที่ 5.6

ซึ่งได้จากการวิเคราะห์ผลพื้นที่ที่มีคุณค่าสุนทรียภาพเมือง ได้แก่ (แผนที่ 5.7)

- กลุ่มโครงสร้างเมืองเก่า ได้แก่ แนวกำแพงเมือง คูเมือง แจ่งหัวลิน แจ่งศรีภูมิ แจ่งขะต๊ำ แจ่งกู่เฮือง ประตูช้างเผือก ประตูท่าแพ ประตูเชียงใหม่ ประตูสวนปรุง ประตูสวนดอก ถนนราชดำเนิน ถนนพระปกเกล้า
- กลุ่มศาสนสถาน ได้แก่ วัดพระสิงห์ วัดเจดีย์หลวง วัดเชียงมั่น วัดสะดือเมือง กู่พญามังราย วัดต่างๆ
- กลุ่มอาคารที่สำคัญ ได้แก่ หอศิลปวัฒนธรรม ศาลแขวงจังหวัดเชียงใหม่ อาคารสมาคมการโรงแรมและท่องเที่ยว
- พื้นที่เปิดโล่ง ได้แก่ สวนสาธารณะหนองบวกหาด ข่วงประตูช้างเผือก ข่วงประตูท่าแพ ข่วงประตูเชียงใหม่ ลานหน้าอนุสาวรีย์ 3 กษัตริย์

5.7.2 พื้นที่ที่มีปัญหาสุนทรียภาพเมือง ในเขตเมืองเก่าเชียงใหม่

ในการวิเคราะห์ผลเรื่องพื้นที่ที่มีปัญหาสุนทรียภาพเมืองนั้น ใช้ผลการประเมินสุนทรียภาพเชิงสัญลักษณ์ในหัวข้อบริเวณที่น่าเกลียด และอาคารที่น่าเกลียด ในบทที่ 5 หัวข้อที่ 5.6 นำมาพิจารณาร่วมกับการสำรวจพื้นที่ศึกษาแยกตามประเด็นปัญหาทางกายภาพทั้ง 7 ข้อซึ่งได้จากการวิเคราะห์ในบทที่ 3 หัวข้อที่ 3.3.8 จากการวิเคราะห์ พื้นที่ที่มีปัญหาสุนทรียภาพเมือง ได้แก่ (แผนที่ 5.8)

การรับรู้ด้านสุนทรียภาพเมือง: กรณีศึกษาพื้นที่เมืองเก่าเชียงใหม่

แผนที่ 5.7 แสดงพื้นที่คุณค่าสุนทรียภาพเมือง

สัญลักษณ์

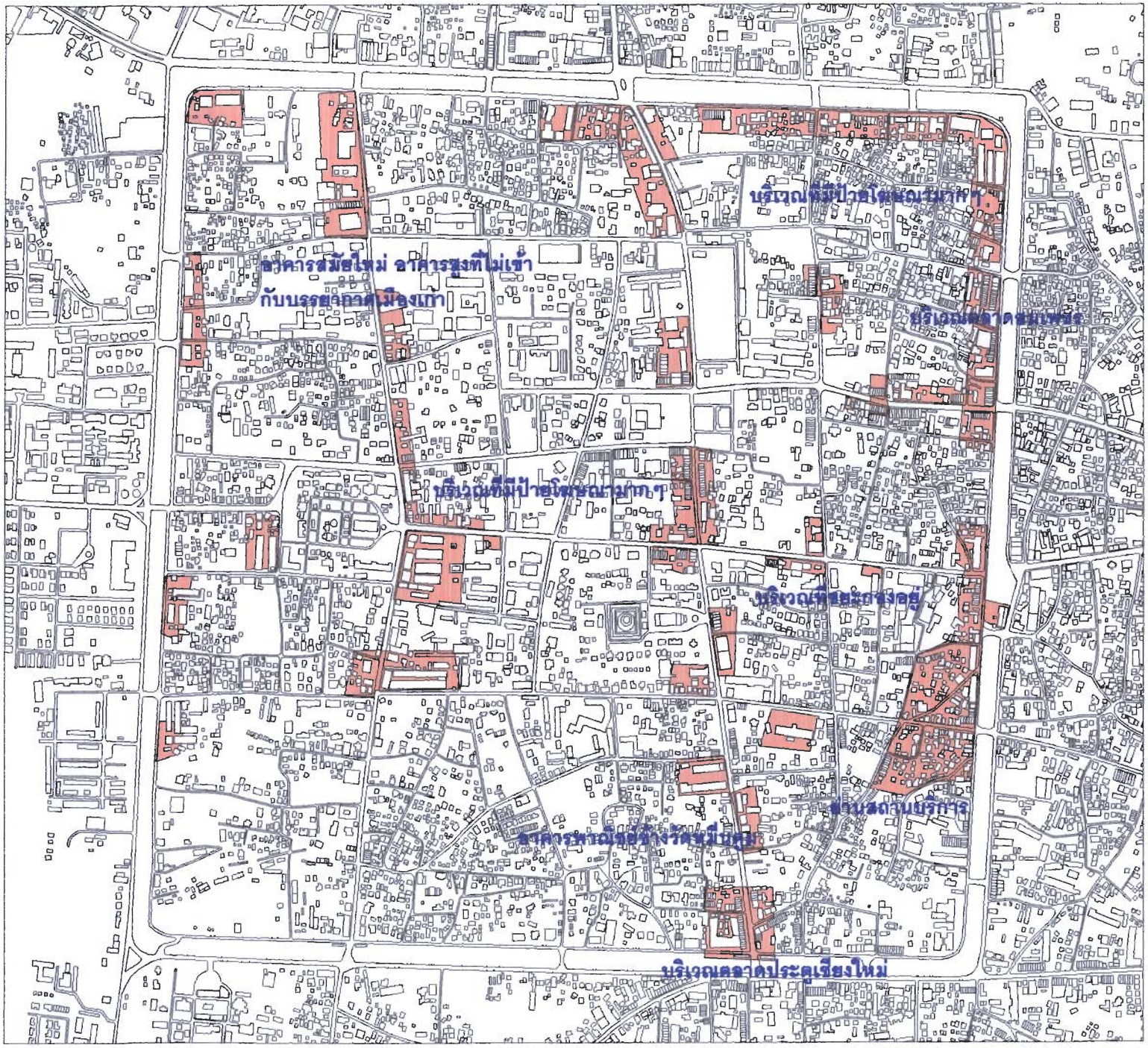
พื้นที่ที่มีคุณค่าสุนทรียภาพเมือง

แผนที่ฐาน: กรมการผังเมือง

N W E S

0 0.05 0.1 Kilometers

นางสาววิยดา ทรงกิตติภักดี

การรับรู้ด้านสุนทรียภาพเมือง: กรณีศึกษาพื้นที่เมืองเก่าเชียงใหม่

แผนที่ 5.8 แสดงพื้นที่ที่มีปัญหาสุนทรียภาพ

สัญลักษณ์

พื้นที่ที่มีปัญหา

แผนที่ฐาน: กรมการผังเมือง

N
W E
S

0 0.05 0.1 Kilometers

นางสาววิยดา ทรงกิตติภักดี

- ตลาดประตูเชียงใหม่และอาคารพาณิชย์บริเวณข้างเคียง และตลาดสมเพชร (ภาพที่ 5.1)
- ประตูท่าแพ และอาคารพาณิชย์หลังประตูท่าแพ (ภาพที่ 5.2)
- บริเวณที่ตั้งถังขยะและมีขยะกองล้นออกมา (ภาพที่ 5.3)
- อาคารพาณิชย์ช้างวัดหมื่นตูม (ภาพที่ 5.4)
- ย่านสถานบริการเวลากลางคืน
- อาคารที่มีป้ายโฆษณามากๆ (ภาพที่ 5.5)
- อาคารสมัยใหม่หรืออาคารสูงที่ไม่เข้ากับบรรยากาศเมืองเก่า อาคารหรือเพิงร้าง (ภาพที่ 5.6)

สำหรับผลการประเมินทัศนคติเรื่องความจำเป็นในการแก้ปัญหาทางกายภาพซึ่งเกี่ยวเนื่องโดยตรงกับคุณค่าสุนทรียภาพเมืองทั้ง 7 ประเด็นนั้น เมื่อนำข้อมูลมาหาค่าฐานนิยม (รายละเอียดดูภาคผนวก จ ตารางที่ จ-16) พบว่าในกลุ่มประชาชนมีทัศนคติว่าปัญหาเหล่านี้มีความรุนแรงและจำเป็นที่จะต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วนมากกว่าในกลุ่มนักท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับการประเมินสุนทรียภาพเมืองที่กลุ่มประชาชนมีทัศนคติในเชิงลบมากกว่ากลุ่มนักท่องเที่ยว สำหรับการจัดอันดับความจำเป็นของปัญหาทางกายภาพที่ต้องแก้ไขแล้ว พบว่า

กลุ่มประชาชน:

- ปัญหาสำคัญอันดับที่หนึ่ง ได้แก่ปัญหาเรื่องขยะ ปัญหาสำคัญอันดับที่สอง ได้แก่ ปัญหาอาคารสมัยใหม่ที่ไม่กลมกลืน และปัญหาการลดลงของพื้นที่สีเขียว ปัญหาสำคัญอันดับที่สาม ได้แก่ปัญหาป้ายโฆษณาที่ไม่เหมาะสม
- ปัญหาสำคัญอันดับที่สี่ ได้แก่ปัญหาอุปกรณ์ประกอบถนนที่ขาดความกลมกลืนและประโยชน์ใช้สอย
- ปัญหาสำคัญอันดับที่ห้า ได้แก่ปัญหาการสูญเสียเอกลักษณ์ความเป็นเมืองเก่า
- ปัญหาสำคัญอันดับสุดท้าย ได้แก่ ปัญหาความไม่เป็นระเบียบจากหาบเร่ แผงลอย

กลุ่มนักท่องเที่ยว:

- ปัญหาสำคัญอันดับที่หนึ่ง ได้แก่ปัญหาการลดลงของพื้นที่สีเขียว
- ปัญหาสำคัญอันดับที่สอง ได้แก่ปัญหาป้ายโฆษณาที่ไม่เหมาะสม
- ปัญหาสำคัญอันดับที่สาม ได้แก่ปัญหาอาคารสมัยใหม่ที่ไม่กลมกลืน
- ปัญหาสำคัญอันดับที่สี่ ได้แก่การสูญเสียเอกลักษณ์ความเป็นเมืองเก่า
- ปัญหาสำคัญอันดับที่ห้า ได้แก่ปัญหาเรื่องขยะ
- ปัญหาสำคัญอันดับที่หก ได้แก่ปัญหาอุปกรณ์ประกอบถนนที่ขาดความกลมกลืนและประโยชน์ใช้สอย
- ปัญหาสำคัญอันดับสุดท้าย ได้แก่ ปัญหาความไม่เป็นระเบียบจากหาบเร่ แผงลอย

ภาพที่ 5.1
บริเวณตลาดประตูเชียงใหม่ และตลาดสมเพชร

ภาพที่ 5.2 ลานอเนกประสงค์ ประตูท่าแพ และอาคารพาณิชย์ด้านหลังประตู

ภาพที่ 5.3 บริเวณที่ตั้งถัง
ขยะ มีขยะกองสุมอยู่

ภาพที่ 5.4 อาคารพาณิชย์ข้างวัดหมื่นตูม

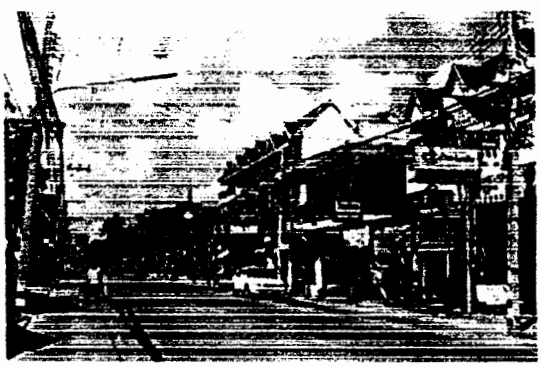

ภาพที่ 5.5
บริเวณ และอาคารที่มีป้ายโฆษณาจำนวนมาก

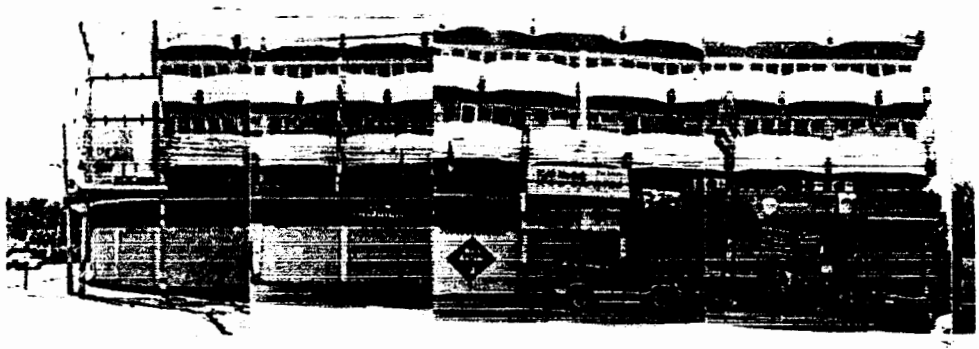

ภาพที่ 5.6
อาคารสูง อาคารสมัยใหม่
ที่มีลักษณะไม่เข้ากับ
บรรยากาศเมืองเก่า

บทที่ 6

มาตรการในการแก้ปัญหาสุนทรียภาพพื้นที่เมืองเก่าเชียงใหม่

ในบทนี้เป็นการสรุปผลการศึกษาจากการวิเคราะห์ในบทที่ 5 และเสนอมาตรการในการแก้ปัญหาสุนทรียภาพเมืองเก่าเชียงใหม่ โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ส่วน คือ

1) สรุปผลการศึกษาการรับรู้สุนทรียภาพเมืองเชิงประสาทสัมผัส เชิงรูปทรง และเชิงสัญลักษณ์ ของกลุ่มประชาชนและกลุ่มนักท่องเที่ยว พื้นที่ซึ่งมีคุณค่าสุนทรียภาพเมือง และพื้นที่ที่มีปัญหาสุนทรียภาพเมือง
2) มาตรการในการแก้ปัญหาสุนทรียภาพเมือง
3) ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยการรับรู้ด้านสุนทรียภาพเมืองต่อไปในอนาคต

6.1 สรุปผลการศึกษาการรับรู้สุนทรียภาพเมืองในพื้นที่เมืองเก่าเชียงใหม่

6.1.1 การรับรู้สุนทรียภาพเมืองเชิงประสาทสัมผัสและสุนทรียภาพเชิงรูปทรงในพื้นที่เมืองเก่าเชียงใหม่ ระหว่างกลุ่มประชาชนและกลุ่มนักท่องเที่ยว

การรับรู้สุนทรียภาพเมืองโดยการประเมินพื้นที่ตัวแทนทั้ง 6 บริเวณ พบว่ากลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มคือ กลุ่มประชาชนและกลุ่มนักท่องเที่ยว มีการรับรู้สุนทรียภาพเมืองที่แตกต่างกัน โดยกลุ่มนักท่องเที่ยวจะมีทัศนคติในเชิงบวกมากกว่ากลุ่มประชาชนในทุกบริเวณ และเมื่อหาค่าไคว์สแควร์เพื่อทดสอบสมมติฐานความแตกต่างของทัศนคติแล้ว พบว่ากลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มมีทัศนคติที่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ซึ่งอธิบายได้ว่าเนื่องจากปัจจัยด้านความคุ้นเคยทำให้กลุ่มประชาชนซึ่งมีความเคยชินกับพื้นที่ ย่อมจะมีระดับความสนใจน้อยกว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวซึ่งมีความรู้สึกแปลกใหม่ และความสนใจต่อสภาพแวดล้อมมากกว่า จะเห็นได้ว่าพื้นที่ตัวแทนบริเวณที่ 6 (ย่านตลาดประตูเชียงใหม่) ถึงแม้ว่าจะเป็นบริเวณที่ถูกจัดอันดับให้มีความสวยงามน้อยที่สุดก็ตาม แต่ทัศนคติโดยเฉลี่ยต่ำที่สุดในกลุ่มนักท่องเที่ยวก็ยังคงอยู่ที่ระดับปานกลาง (+2.46) สำหรับรายละเอียดการเปรียบเทียบทัศนคติโดยเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มได้แสดงไว้ดังตาราง 6.1

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบที่มีผลต่อการรับรู้สุนทรียภาพเมืองแต่ละประเภทแล้ว พบว่าในการรับรู้สุนทรียภาพเมืองเชิงประสาทสัมผัสนั้น คุณลักษณะที่มีค่าสุนทรียภาพต่ำที่สุดโดยส่วนใหญ่คือ พื้นผิวของวัสดุที่ใช้ในสภาพแวดล้อม และคุณลักษณะที่มีคุณค่าสุนทรียภาพสูงที่สุดโดยส่วนใหญ่คือ ความมีคุณค่าของพื้นที่ สำหรับค่าการประเมินคุณลักษณะอื่นๆ ในแต่ละบริเวณได้แสดงรายละเอียดไว้ดังตาราง 6.2

สำหรับการรับรู้สุนทรียภาพเมืองเชิงรูปทรงนั้น พบว่าคุณลักษณะที่มีค่าสุนทรียภาพต่ำที่สุดโดยส่วนใหญ่คือ ความหนาแน่นของการติดตั้งป้ายและอุปกรณ์ประกอบถนน และคุณลักษณะที่มีคุณค่าสุนทรียภาพสูงที่สุดโดยส่วนใหญ่คือ ความน่าสนใจของรูปทรงขององค์ประกอบกายภาพในพื้นที่ สำหรับค่าการประเมินคุณลักษณะอื่นๆ ในแต่ละบริเวณได้แสดงรายละเอียดไว้ดังตาราง 6.3

สำหรับผลของการจัดอันดับบริเวณที่สวยงามมากที่สุด-สวยงามน้อยที่สุดนั้น กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มมีทัศนคติไปในทิศทางเดียวกัน นั่นคือบริเวณที่สวยงามที่สุดได้แก่ **พื้นที่ตัวแทนบริเวณที่** 5 (บริเวณสวนสาธารณะหนองบวกหาด) เนื่องจากมิติความเป็นธรรมชาติในบริเวณดังกล่าวมีอยู่สูง เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนระหว่างพื้นที่สีเขียวกับสิ่งปลูกสร้างที่มีอยู่

ตาราง 6.1 สรุปค่าการประเมินสุนทรียภาพเชิงประสาทสัมผัสและเชิงรูปทรงโดยเฉลี่ย ระหว่างกลุ่มประชาชนและกลุ่มนักท่องเที่ยว

การรับรู้ด้าน		บริเวณที่ 1		บริเวณที่ 2		บริเวณที่ 3		บริเวณที่ 4		บริเวณที่ 5		บริเวณที่ 6	
		ประชาชน	นักท่องเที่ยว	ประชาชน	นักท่องเที่ยว	ประชาชน	นักท่องเที่ยว	ประชาชน	นักท่องเที่ยว	ประชาชน	นักท่องเที่ยว	ประชาชน	นักท่องเที่ยว
สุนทรียภาพเชิงประสาทสัมผัส	สีสัน 1	3.56	4.00	3.32	3.47	3.19	3.48	3.51	3.86	4.02	4.42	2.65	2.92
	สีสัน 2	3.29	3.48	3.08	3.08	3.10	3.42	3.18	3.69	3.98	4.30	2.59	2.79
	พื้นผิว	2.55	3.34	2.85	3.15	2.82	3.03	2.98	3.59	3.47	3.94	2.53	2.63
	บรรยากาศ 1	3.29	3.87	3.13	3.19	2.89	3.42	3.49	3.97	4.13	4.53	2.26	2.61
	บรรยากาศ 2	3.43	3.56	3.13	3.17	3.03	3.47	3.27	3.84	4.02	4.28	2.48	2.78
	รู้สึก 1	3.71	4.02	3.56	3.76	3.35	3.75	3.64	4.05	4.02	4.41	2.87	3.33
	รู้สึก 2	3.53	3.89	3.33	3.37	3.26	3.44	3.51	3.96	4.10	4.42	2.67	2.92
	รู้สึก 3	3.43	4.17	3.31	3.68	3.14	3.81	3.4	4.08	4.11	4.50	2.66	3.16
สุนทรียภาพเชิงรูปทรง	รูปทรง1	2.90	3.46	3.04	3.31	3.01	3.64	3.2	3.76	3.46	4.06	2.58	3.05
	รูปทรง 2	2.87	3.39	2.90	2.97	2.77	3.05	3.02	3.57	3.47	4.09	2.49	2.81
	รูปทรง 3	2.90	3.63	3.01	3.36	2.94	3.38	3	3.66	3.48	4.25	2.47	2.89
	การติดตั้ง 1	2.79	3.05	2.70	2.93	2.69	2.84	3.05	3.57	3.16	3.73	2.15	2.46
	การติดตั้ง 2	2.44	3.13	2.66	2.89	2.68	2.9	3.03	3.48	3.33	3.85	2.13	2.46
	รูปแบบ 1	2.47	2.73	2.87	2.64	2.91	2.87	3.11	3.08	3.23	3.38	2.36	2.62
	รูปแบบ 2	2.46	2.97	2.79	2.93	2.85	2.89	3.05	3.49	3.39	3.83	2.39	2.67
	รูปแบบ 3	2.86	3.29	3.01	3.41	2.94	3.35	3.24	3.71	3.48	3.81	2.58	3.10

ที่มา: ตารางที่ 5.2 -5.7

หมายเหตุ ค่าเฉลี่ยในตารางแรเงา คือ ค่าเฉลี่ยของการประเมินที่มากกว่าเมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2

ตาราง 6.2 สรุปการรับรู้สุนทรียภาพเชิงประสาทสัมผัสที่มีทัศนคติโดยเฉลี่ยต่ำสุดและสูงสุดในแต่ละบริเวณ

บริเวณที่	กลุ่ม	ทัศนคติต่ำสุด (ด้าน)	ค่าเฉลี่ย	ทัศนคติสูงสุด (ด้าน)	ค่าเฉลี่ย
1	ประชาชน	พื้นผิว	2.55	ความมีคุณค่า	3.71
	นักท่องเที่ยว	พื้นผิว	3.34	ความชอบ	4.17
2	ประชาชน	พื้นผิว	2.85	ความมีคุณค่า	3.56
	นักท่องเที่ยว	ความกลมกลืนของสีสัน	3.08	ความมีคุณค่า	3.76
3	ประชาชน	พื้นผิว	2.82	ความมีคุณค่า	3.35
	นักท่องเที่ยว	พื้นผิว	3.03	ความชอบ	3.81
4	ประชาชน	พื้นผิว	2.98	ความมีคุณค่า	3.64
	นักท่องเที่ยว	พื้นผิว	3.59	ความชอบ	4.08
5	ประชาชน	พื้นผิว	3.47	บรรยากาศสงบ ผ่อนคลาย	4.13
	นักท่องเที่ยว	พื้นผิว	3.94	บรรยากาศสงบ ผ่อนคลาย	4.53
6	ประชาชน	บรรยากาศสงบ ผ่อนคลาย	2.26	ความมีคุณค่า	2.87
	นักท่องเที่ยว	บรรยากาศสงบ ผ่อนคลาย	2.61	ความมีคุณค่า	3.33

ตาราง 6.3 สรุปการรับรู้สุนทรียภาพเชิงรูปทรงที่มีทัศนคติโดยเฉลี่ยต่ำสุดและสูงสุดในแต่ละบริเวณ

บริเวณที่	กลุ่ม	ทัศนคติต่ำสุด (ด้าน)	ค่าเฉลี่ย	ทัศนคติสูงสุด (ด้าน)	ค่าเฉลี่ย
1	ประชาชน	ความหนาแน่นของป้าย อุปกรณ์	2.44	ความน่าสนใจของรูปทรง	2.9
	นักท่องเที่ยว	ความมีเอกลักษณ์ของป้าย อุปกรณ์	2.73	ความสวยงามของรูปทรง	3.63
2	ประชาชน	ความหนาแน่นของป้าย อุปกรณ์	2.66	ความน่าสนใจของรูปทรง	3.04
	นักท่องเที่ยว	ความมีเอกลักษณ์ของป้าย อุปกรณ์	2.64	ความมีคุณค่าของรูปทรง	3.41
3	ประชาชน	ความหนาแน่นของป้าย อุปกรณ์	2.68	ความน่าสนใจของรูปทรง	3.01
	นักท่องเที่ยว	ความเป็นระเบียบของป้าย อุปกรณ์	2.84	ความน่าสนใจของรูปทรง	3.64
4	ประชาชน	ความสวยงามของรูปทรง	3	ความมีคุณค่าของป้าย อุปกรณ์	3.24
	นักท่องเที่ยว	ความมีเอกลักษณ์ของรูปทรง	3.08	ความน่าสนใจของรูปทรง	3.76
5	ประชาชน	ความเป็นระเบียบของป้าย อุปกรณ์	3.16	ความสวยงามของรูปทรง	3.48
	นักท่องเที่ยว	ความมีเอกลักษณ์ของรูปทรง	3.38	ความสวยงามของรูปทรง	4.25
6	ประชาชน	ความหนาแน่นของป้าย อุปกรณ์	2.13	ความน่าสนใจของรูปทรง ความมีคุณค่าของป้าย อุปกรณ์	2.58 2.58
	นักท่องเที่ยว	ความเป็นระเบียบของป้าย อุปกรณ์	2.46	ความมีคุณค่าของป้าย อุปกรณ์	3.1

ที่มา: ตาราง 5.2 ถึง ตาราง 5.7

รวมถึงมิติของการเปิดโล่ง (Openness) เนื่องจากบริเวณดังกล่าวเป็นพื้นที่ซึ่งมีความหนาแน่นของสิ่งปลูกสร้างน้อยที่สุด ยังผลให้สภาพแวดล้อมมีลักษณะหรือมิติของความชัดเจนและเป็นระเบียบ (Clarity/Order) สูงเช่นเดียวกัน (ดังภาพที่ 3.11) ทำให้การประเมินสุนทรียภาพเชิงประสาทสัมผัสและเชิงรูปทรงของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ที่มีต่อบริเวณดังกล่าวอยู่ในระดับปานกลางถึงระดับค่อนข้างดีมาก (ระดับ +3.23 ถึง +4.53)

ในทางตรงข้ามบริเวณที่สวยงามน้อยที่สุดซึ่งทั้ง 2 กลุ่มเห็นพ้องกันคือ **พื้นที่ตัวแทนบริเวณที่ 6** (บริเวณตลาดประตูเชียงใหม่) เนื่องจากบริเวณดังกล่าวมีมิติความเป็นธรรมชาติ มิติของการเปิดโล่ง และมิติของความชัดเจนเป็นระเบียบของสภาพแวดล้อมน้อยมาก บริเวณดังกล่าวมีความหนาแน่นของสิ่งปลูกสร้างสูง ขาดพื้นที่เปิดโล่งที่พอเหมาะ ในบริเวณดังกล่าวแทบจะไม่มีพื้นที่สีเขียวอยู่เลย นอกจากพื้นที่เล็กๆตรงช่วงวัดหนองเจ็ดลินซึ่งถูกบดบังด้วยเสาไฟฟ้าแรงสูงด้านหน้าช่วง นอกจากนี้ลักษณะของรูปแบบอาคาร ป้ายโฆษณา และกิจกรรมในบริเวณดังกล่าว ล้วนต่างเป็นปัจจัยที่ลดทอนมิติของความเป็นระเบียบของพื้นที่โดยสิ้นเชิง (ดังภาพที่ 3.12) ทำให้การประเมินสุนทรียภาพเชิงประสาทสัมผัสและเชิงรูปทรงของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ที่มีต่อบริเวณดังกล่าวอยู่ในระดับที่ค่อนข้างแย่ถึงระดับปานกลาง (ระดับ +2.13 ถึง +3.33)

6.1.2 *การประเมินการรับรู้สุนทรียภาพเชิงสัญลักษณ์ และทัศนคติที่มีต่อเมืองโดยรวม โดยเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มประชาชน และกลุ่มนักท่องเที่ยว*

ในการประเมินการรับรู้สุนทรียภาพเชิงสัญลักษณ์ โดยให้กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม เขียนชื่อสถานที่ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ในใจ ได้แก่สถานที่หมายตา บริเวณที่สวยงามและน่าเกลียด และอาคารที่สวยงามและน่าเกลียด โดยรวมแล้วกลุ่มประชาชนจะมีสถานที่ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ในใจมากกว่ากลุ่มนักท่องเที่ยว เนื่องจากมีความคุ้นเคยกับพื้นที่มากกว่า สถานที่ซึ่งเป็นจุดหมายตาและมีความสวยงามของทั้ง 2 กลุ่มตัวอย่างคือ สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์และวัด บริเวณและอาคารที่น่าเกลียดในทัศนคติของประชาชนคือสถานที่สกปรก ขาดระเบียบ และในทัศนคติของนักท่องเที่ยวบริเวณและอาคารที่น่าเกลียดคือสถานที่ที่มีลักษณะกายภาพซึ่งขัดแย้งกับบริบทของเมือง รายละเอียดสถานที่ต่างๆ ดังตาราง 6.4

<u>ทัศนคติที่มีต่อเมืองโดยรวม</u>

โดยรวมทัศนคติที่มีต่อเมืองโดยรวมของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มมีความต่างกัน คือ กลุ่มนักท่องเที่ยวจะมีทัศนคติในเชิงบวกมากกว่ากลุ่มประชาชน โดยส่วนใหญ่ค่าเฉลี่ยยังคงอยู่ในระดับปานกลางถึงค่อนข้างดีมาก (ระดับ+2.5 ถึง +4.45) ถึงแม้ว่าคุณลักษณะบางด้าน อาทิ ความเป็นระเบียบ ความเปิดโล่ง จะอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำก็ตาม แต่ทัศนคติ

ตาราง 6.4 สถานที่ที่เป็นสัญลักษณ์สำคัญทั้ง 5 ประเด็น เรียงตามลำดับ 5 อันดับแรก

	จุดหมายตา		บริเวณที่สวยงาม		บริเวณที่น่าเกลียด		อาคารที่สวยงาม		อาคารที่น่าเกลียด	
สัญลักษณ์	ประชาชน	นักท่องเที่ยว	ประชาชน	นักท่องเที่ยว	ประชาชน	นักท่องเที่ยว	ประชาชน	นักท่องเที่ยว	ประชาชน	นักท่องเที่ยว
อันดับที่ 1	วัดพระสิงห์	ประตูท่าแพ	สวนสาธารณะหนองบวกหาด	สวนสาธารณะหนองบวกหาด	ประตูเชียงใหม่	ตลาดประตูเชียงใหม่	วัดพระสิงห์	วัดพระสิงห์	อาคารพาณิชย์บริเวณตลาดประตูเชียงใหม่	อาคารสมัยใหม่ที่ไม่เข้ากับบรรยากาศเมืองเก่า
อันดับที่ 2	สวนสาธารณะหนองบวกหาด	วัดเจดีย์หลวง	ประตูท่าแพ	ประตูท่าแพ	ตลาดสมเพชร	อาคาร บริเวณที่มีป้ายโฆษณามากๆ	ศาลากลางเก่า	วัดต่างๆ	ตลาดสมเพชร	อาคาร บริเวณที่มีป้ายโฆษณามากๆ
อันดับที่ 3	ประตูท่าแพ	วัดพระสิงห์	อนุสาวรีย์ ๓ กษัตริย์	คูเมือง	ตลาดประตูเชียงใหม่	อาคารพาณิชย์ ๓ ชั้นข้างวัดหมื่นตูม	วัดต่างๆ	วัดเจดีย์หลวง	ตลาดประตูเชียงใหม่	อาคารพาณิชย์ ๓ ชั้นข้างวัดหมื่นตูม
อันดับที่ 4	อนุสาวรีย์ ๓ กษัตริย์	แนวกำแพงเมือง	ประตูช้างเผือก	วัดต่างๆ	บริเวณตลาดสด	ย่านสถานบริการเวลากลางคืน	อาคารสมาคมการโรงแรมและท่องเที่ยว	ประตูท่าแพ	อาคารพาณิชย์หลังประตูท่าแพ	อาคารพาณิชย์บริเวณตลาดประตูเชียงใหม่
อันดับที่ 5	วัดเจดีย์หลวง	อนุสาวรีย์ ๓ กษัตริย์	วัดพระสิงห์	วัดพระสิงห์	อาคารพาณิชย์ ๓ ชั้นข้างวัดหมื่นตูม	อาคารพาณิชย์บริเวณตลาดประตูเชียงใหม่	ศาลแขวงจังหวัดเชียงใหม่	ศาลากลางเก่า	อาคารสมัยใหม่ที่ไม่เข้ากับบรรยากาศเมืองเก่า	เพิงชั่วคราว อาคารที่เก่าทรุดโทรม

โดยรวมในด้านความน่าสนใจ ความอบอุ่น ความมีเอกลักษณ์ ความมีคุณค่า ความสวยงาม และความชอบของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อเมืองเก่าเชียงใหม่ยังคงอยู่ในระดับค่อนข้างดีมาก (ระดับ+3.31 ถึง +4.45)

6.1.3 พื้นที่ที่มีคุณค่าสุนทรียภาพและพื้นที่ที่มีปัญหาสุนทรียภาพภายในเมือง

ตาราง 6.5 แสดงรายชื่อพื้นที่ที่มีคุณค่าสุนทรียภาพและพื้นที่ที่มีปัญหาสุนทรียภาพในเขตเมืองเก่าเชียงใหม่

พื้นที่ที่คุณค่าสุนทรียภาพ	พื้นที่ที่มีปัญหาสุนทรียภาพ
❑ กลุ่มโครงสร้างเมืองเก่า ได้แก่ แนวกำแพงเมือง คูเมือง แจ่งหัวลิน แจ่งศรีภูมิ แจ่งชะต่ำ แจ่งกู่เฮือง ประตูช้างเผือก ประตูท่าแพ ประตูเชียงใหม่ ประตูสวนปรุง ประตูสวนดอก ถนนราชดำเนิน ถนนพระปกเกล้า ❑ กลุ่มศาสนสถาน ได้แก่ วัดพระสิงห์ วัดเจดีย์หลวง วัดเชียงมั่น วัดสะดือเมือง กู่พญามังราย วัดต่างๆ ❑ กลุ่มอาคารที่สำคัญ ได้แก่ หอศิลปวัฒนธรรม ศาลแขวงจังหวัดเชียงใหม่ อาคารสมาคมการโรงแรมและท่องเที่ยว ❑ พื้นที่เปิดโล่ง ได้แก่ สวนสาธารณะหนองบวกหาด ข่วงประตูช้างเผือก ข่วงประตูท่าแพ ข่วงประตูเชียงใหม่ ลานหน้าอนุสาวรีย์ 3 กษัตริย์	❑ ตลาดประตูเชียงใหม่และอาคารพาณิชย์บริเวณข้างเคียง ตลาดสมเพชร ❑ ประตูท่าแพ ❑ บริเวณที่ตั้งถังขยะและมีขยะกองล้นออกมา ❑ อาคารพาณิชย์ข้างวัดหมื่นตูม อาคารพาณิชย์หลังประตูท่าแพ ❑ อาคารที่มีป้ายโฆษณามากๆ อาคารสมัยใหม่ หรืออาคารสูงที่ไม่เข้ากับบรรยากาศเมืองเก่า อาคารหรือเพิงร้าง ❑ ย่านสถานบริการเวลากลางคืน

<u>พื้นที่ที่จำเป็นต้องได้รับการแก้ปัญหาสุนทรียภาพเมือง</u>

จากตาราง 6.5 ซึ่งแสดงพื้นที่ที่มีคุณค่า และพื้นที่ที่มีปัญหาสุนทรียภาพเมือง เมื่อนำพื้นที่ดังกล่าวมาซ้อนทับกันบนแผนที่ จะทำให้เห็นสภาพของปัญหาชัดเจนขึ้น และสามารถระบุพื้นที่ที่ต้องได้รับการแก้ไขเร่งด่วน คือ บริเวณตลาดสมเพชร พื้นที่ริมถนนมูลเมืองช่วงจากประตูท่าแพถึงวัดทรายมูลเมือง และบริเวณตลาดประตูเชียงใหม่ (ดังแผนที่ 6.1)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามตอนที่ 3.4 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็นในการแก้ปัญหาสุนทรียภาพเมือง (รายละเอียดของข้อเสนอแนะและความถี่ต่างๆ ได้แสดงไว้ในภาคผนวก จ ตารางที่ จ-17) ได้รวบรวมประเด็นของข้อเสนอแนะจากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ดังตารางที่ 6.6

การรับรู้ด้านสุนทรียภาพเมือง: กรณีศึกษาพื้นที่เมืองเก่าเชียงใหม่

แผนที่ 6.1 แสดงพื้นที่ที่ต้องแก้ปัญหาสุนทรียภาพ

สัญลักษณ์

- พื้นที่ที่ต้องแก้ไขเร่งด่วน
- พื้นที่ที่ต้องแก้ไข
- พื้นที่ที่มีปัญหาสุนทรียภาพ
- พื้นที่ที่มีคุณค่าสุนทรียภาพ

แผนที่ฐาน: กรมการผังเมือง

N W E S

0 0.05 0.1 Kilometers

นางสาววิยดา ทรงกิตติภักดี

ตารางที่ 6.6 แสดงประเด็นข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาสุนทรียภาพเมือง ระหว่างกลุ่มประชาชนและกลุ่มนักท่องเที่ยว

กลุ่มประชาชน	กลุ่มนักท่องเที่ยว
1) **ประเด็นการรักษาความสะอาด** ตามถนน ทางเท้า ตลาดสด แนวกำแพงวัด ซึ่งเป็นที่ตั้งของถังขยะ ทำให้ไม่น่าดูเมื่อกองขยะสุมล้นออกมามากๆ ถือเป็นประเด็นที่ประชาชนเห็นว่าเป็นปัญหาสำคัญ และต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วนที่สุด เนื่องจากเป็นประเด็นที่มีความถี่สูงสุด คือร้อยละ 22.93	1) **ประเด็นภูมิสถาปัตยกรรม** ซึ่งได้แก่ การปลูกต้นไม้ให้ร่มเงาตามทางเท้า การเพิ่มพื้นที่สีเขียวให้กับเมือง การปรับปรุงทางเดินเท้าให้กว้างขวาง ร่มรื่น น่าเดิน การเพิ่มพื้นที่สวนสาธารณะ ถือเป็นประเด็นที่นักท่องเที่ยวเห็นว่าเป็นปัญหาสำคัญ และต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วนที่สุด เนื่องจากเป็นประเด็นที่มีความถี่สูงสุด คือร้อยละ 23.84
2) **ประเด็นอุปกรณ์ประกอบถนน** เกี่ยวกับประโยชน์ใช้สอย การติดตั้งและรูปแบบที่ไม่เหมาะสมของอุปกรณ์ดังกล่าว ซึ่งได้แก่ ถังขยะ โคมไฟ ตู้โทรศัพท์ ป้ายบอกทาง และป้ายแสดงข้อมูลประวัติศาสตร์และแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งถือเป็นประเด็นสำคัญรองลงมาสำหรับกลุ่มประชาชน โดยมีความถี่ร้อยละ 22.53	2) **ประเด็นการควบคุมอาคาร** ได้แก่ การควบคุมไม่ให้สร้างอาคารสูง อาคารสมัยใหม่ที่ไม่เข้ากับบริบทของเมือง หรืออาคารที่บดบังทำลายทัศนียภาพเมือง และการรักษาปรับปรุงสภาพโบราณสถาน อาคารที่มีคุณค่า บ้านเก่าแก่ ถนนซอยสายเล็กๆ ให้อยู่ในสภาพดี คงเอกลักษณ์ความเป็นเมืองเก่า ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญรองลงมาโดยมีความถี่ร้อยละ 22.83
3) **ประเด็นการควบคุมอาคาร** ได้แก่ การควบคุมไม่ให้สร้างอาคารสูง อาคารสมัยใหม่ที่ไม่เข้ากับบริบทของเมือง หรืออาคารที่บดบังทำลายทัศนียภาพเมือง และการรักษาปรับปรุงสภาพโบราณสถาน อาคารที่มีคุณค่า บ้านเก่าแก่ให้อยู่ในสภาพดี คงเอกลักษณ์ความเป็นเมืองเก่า ประเด็นของการควบคุมอาคารมีความถี่ร้อยละ 16.9	3) **ประเด็นสาธารณูปโภค** ได้แก่ วางแผนระบบการจราจรและการขนส่ง การจัดพื้นที่จอดรถสาธารณะให้เป็นระเบียบ การจำกัดปริมาณรถยนต์ การจัดการเดินรถทางเดียว ประเด็นดังกล่าวมีความถี่ร้อยละ 20.37
4) **ประเด็นภูมิสถาปัตยกรรม** ซึ่งได้แก่ การปลูกต้นไม้ให้ร่มเงาตามทางเท้า การเพิ่มพื้นที่สีเขียวให้กับเมือง การปรับปรุงทางเดินเท้าให้กว้างขวาง ร่มรื่น น่าเดิน การรักษาสภาพน้ำในคู ประเด็นดังกล่าวมีความถี่ร้อยละ 12.85	4) **ประเด็นอุปกรณ์ประกอบถนน** เกี่ยวกับประโยชน์ใช้สอย การติดตั้งและรูปแบบที่ไม่เหมาะสมของอุปกรณ์ดังกล่าว ซึ่งได้แก่ ถังขยะ ป้ายบอกทาง ป้ายแสดงข้อมูลประวัติศาสตร์และแหล่งท่องเที่ยว อุปกรณ์อำนวยความสะดวกคนพิการและคนเดินเท้า การเดินสายไฟลงใต้ดิน โดยมีความถี่ร้อยละ 15.94
5) **ประเด็นสาธารณูปโภค** ได้แก่ วางแผนระบบการจราจรและการขนส่ง การจัดพื้นที่จอดรถสาธารณะให้เป็นระเบียบ การดูแลซ่อมแซมสาธารณสมบัติ ปรับปรุงทางระบายน้ำสาธารณะ การรักษาสภาพน้ำในคูเมือง ประเด็นดังกล่าวมีความถี่ร้อยละ 10.88	5) **ประเด็นแผ่นป้ายโฆษณา** เกี่ยวกับการควบคุมรูปแบบและการติดตั้งแผ่นป้ายโฆษณา ไม่ให้ทำลายทัศนียภาพเมืองเก่า ประเด็นดังกล่าวมีความถี่ร้อยละ 7.97
6) **ประเด็นแผ่นป้ายโฆษณา** เกี่ยวกับการควบคุมรูปแบบและการติดตั้งแผ่นป้ายโฆษณา ไม่ให้ทำลายทัศนียภาพเมืองเก่า ประเด็นดังกล่าวมีความถี่ร้อยละ 4.94	6) **ประเด็นของการรักษาความสะอาด** ตามถนน ทางเท้า ตลาดสด ซึ่งเป็นที่ตั้งของถังขยะทำให้ไม่น่าดูเมื่อกองขยะสุมล้นออกมามากๆ ประเด็นดังกล่าวมีความถี่ร้อยละ 7.97
7) **ประเด็นการใช้ประโยชน์ที่ดิน** เกี่ยวกับการจัดแบ่งพื้นที่กิจกรรมที่เหมาะสมกับบริบทของเมือง อาทิ กิจกรรมที่ต้องห้าม เช่น อุตสาหกรรม สถานเริงรมย์ หรือการนำเอาสถานที่ราชการที่ทิ้งร้างมาทำให้เกิดประโยชน์ ประเด็นดังกล่าวมีความถี่ร้อยละ 3.96	7) **ประเด็นการใช้ประโยชน์ที่ดิน** เกี่ยวกับการจัดแบ่งพื้นที่กิจกรรมที่เหมาะสมกับบริบทของเมือง อาทิ กิจกรรมที่ต้องห้าม เช่น อุตสาหกรรม สถานเริงรมย์ ประเด็นดังกล่าวมีความถี่ร้อยละ 2.25

6.2 มาตรการในการแก้ปัญหาสุนทรียภาพเมือง

จากการวิเคราะห์สภาพพื้นที่ที่มีปัญหา ร่วมกับประเด็นข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาซึ่งกลุ่มตัวอย่างได้เสนอมานั้น นำมาสู่การเสนอมาตรการในการแก้ปัญหาสุนทรียภาพเมือง โดยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ มาตรการแก้ปัญหาสุนทรียภาพเมืองระยะเร่งด่วน และ มาตรการแก้ปัญหาสุนทรียภาพเมืองในระยะยาว

6.2.1 มาตรการแก้ปัญหาสุนทรียภาพเมืองระยะเร่งด่วน

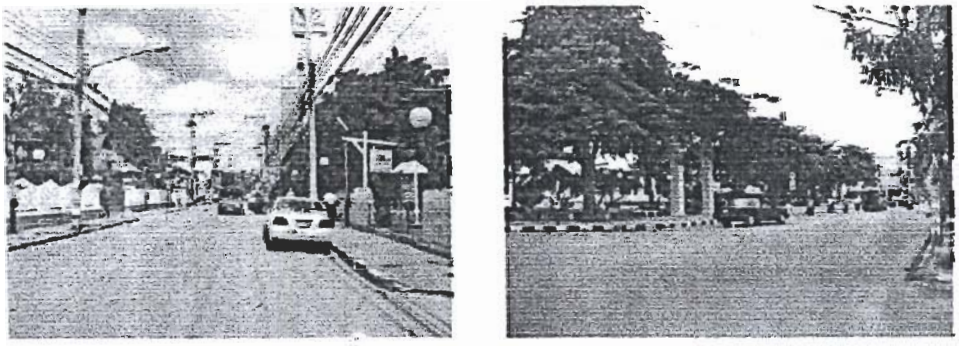
จากประเด็นข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่าง ดังตารางที่ 6.6 พบว่า ประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญมากที่สุด และสามารถดำเนินการแก้ปัญหาได้ทันที คือ (ดังแผนที่ 6.2)

1) การดูแลรักษาความสะอาด

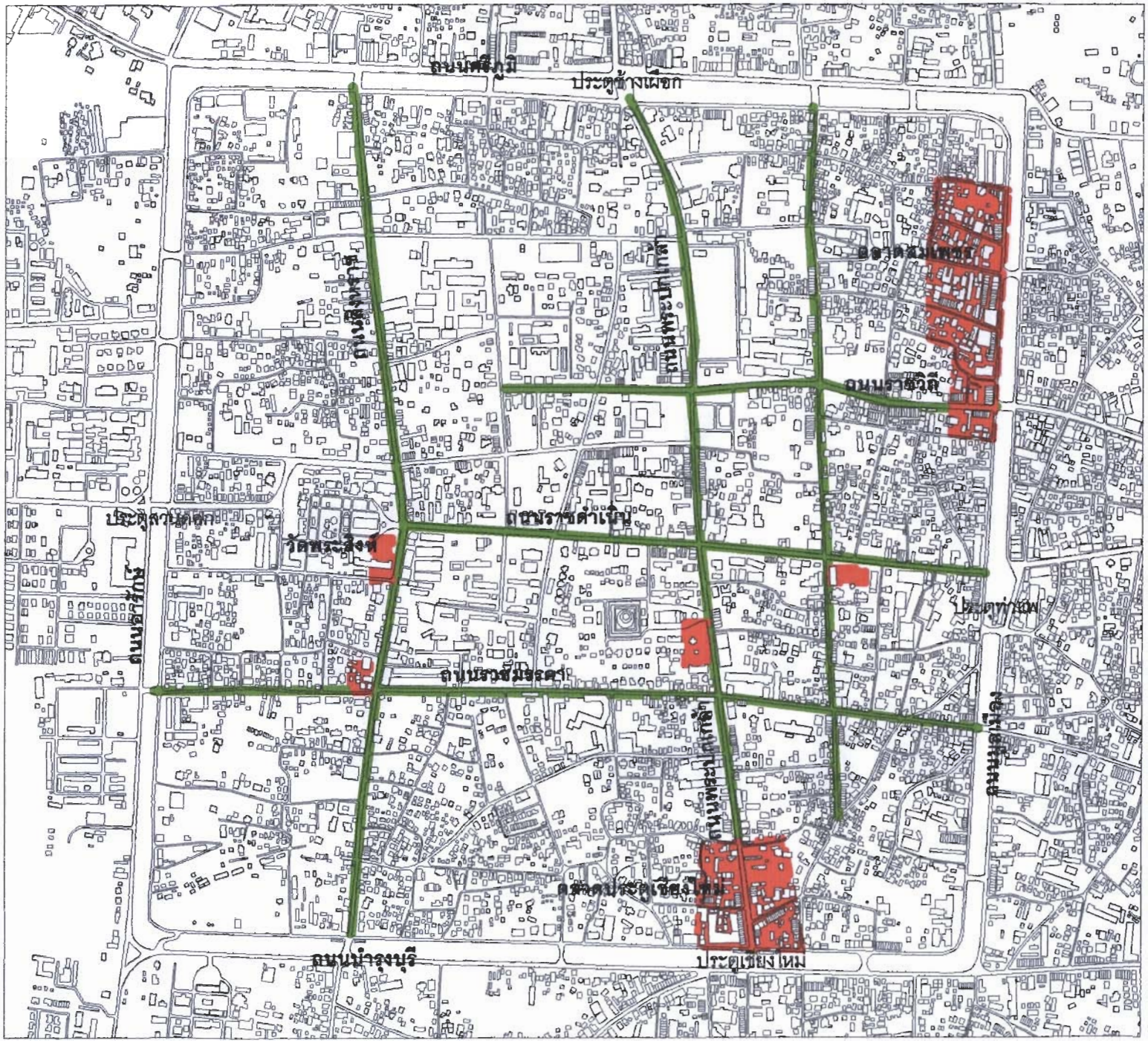
บริเวณถนน ทางเท้า ตลาดสด แนวกำแพงวัดซึ่งใช้เป็นที่ตั้งถังขยะ ควรแก้ปัญหาโดยการเพิ่มรอบในการจัดเก็บขยะให้ถี่ขึ้น และควรใช้รถเก็บขยะขนาดเล็กที่เหมาะสมกับขนาดถนน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บบริเวณที่มีขยะปริมาณสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณตลาดประตูเชียงใหม่ และตลาดสมเพชร นอกจากนี้ควรย้ายถังขยะซึ่งมักจะวางอยู่ริมกำแพงวัดไปไว้บริเวณอื่นแทน เพราะมักจะมีกองขยะวางล้นอยู่ข้างถังขยะหน้ากำแพงวัดซึ่งไม่เหมาะสมอย่างยิ่ง

2) การปลูกต้นไม้ใหญ่เพื่อให้ร่มเงาตามทางเดินเท้า

โดยส่วนใหญ่ต้นไม้ที่เห็นตามแนวถนนจะเป็นต้นไม้ซึ่งปลูกภายในเขตที่ดินส่วนบุคคล ร่มเงาจึงไม่พอเพียงต่อคนเดินเท้า ดังนั้นควรเพิ่มจำนวนต้นไม้ใหญ่ให้ร่มเงาโดยเฉพาะอย่างยิ่งตามแนวถนนสายหลักซึ่งมีการสัญจรมากได้แก่ ถนนพระปกเกล้า ถนนราชดำเนิน ถนนราชวิถี ถนนราชมรรคา ถนนราชภาคินัย ถนนสิงหราช ถนนสามล้าน เพื่อให้เกิดความร่มรื่นเช่นเดียวกับทางเดินเท้าด้านหน้าอนุสาวรีย์ 3 กษัตริย์ (ภาพที่ 6.1)

ภาพที่ 6.1 เปรียบเทียบความร่มรื่นบนถนนราชดำเนิน และด้านหน้าอนุสาวรีย์ 3 กษัตริย์

การรับรู้ด้านสุนทรียภาพเมือง: กรณีศึกษาพื้นที่เมืองเก่าเชียงใหม่

แผนที่ 6.2
แสดงพื้นที่แก้ปัญหาเร่งด่วน

สัญลักษณ์

- แนวปลูกต้นไม้ใหญ่
- พื้นที่ที่มีปัญหาความสะอาด

แผนที่ฐาน: กรมการผังเมือง

N
W E
S
0 0.05 0.1 Kilometers

นางสาววิยดา ทรงกิตติภักดี

6.2.2 มาตรการแก้ปัญหาสุนทรียภาพเมืองในระยะยาว

มาตรการที่นำเสนอนี้เป็นมาตรการควบคุมทางผังเมืองและการออกแบบชุมชน โดยมีเป้าหมายเพื่อควบคุมและพัฒนาพื้นที่ภายในเขตเมืองเก่า ซึ่งแบ่งออกเป็นมาตรการหลัก 3 ด้าน คือ 1) มาตรการทางด้านผังเมือง 2) มาตรการทางด้านภูมิทัศน์ถนน และ 3) มาตรการทางด้านระบบขนส่ง สำหรับมาตรการเบื้องต้นที่นำเสนอนี้จำเป็นจะต้องมีการศึกษาเพื่อจัดทำแผนพัฒนา (Development Guidelines) เพื่อนำไปใช้เป็นคู่มือเชิงปฏิบัติการ ต่อไป

สำหรับการกำหนดพื้นที่ประกอบมาตรการเบื้องต้นนี้ ได้นำการจัดแบ่งย่านซึ่งอ้างอิงมาจากการวิเคราะห์องค์ประกอบทางกายภาพพื้นที่ในบทที่ 3 (แผนที่ 3.27) เนื่องจากเป็นการแบ่งพื้นที่ออกตามลักษณะร่วมของกิจกรรมและลักษณะกายภาพ ดังนั้นจึงมีแนวทางในการแก้ปัญหาที่คล้ายคลึงกันภายในแต่ละบริเวณ (ดูประกอบแผนที่ 6.3)

<u>1) มาตรการทางผังเมือง</u>

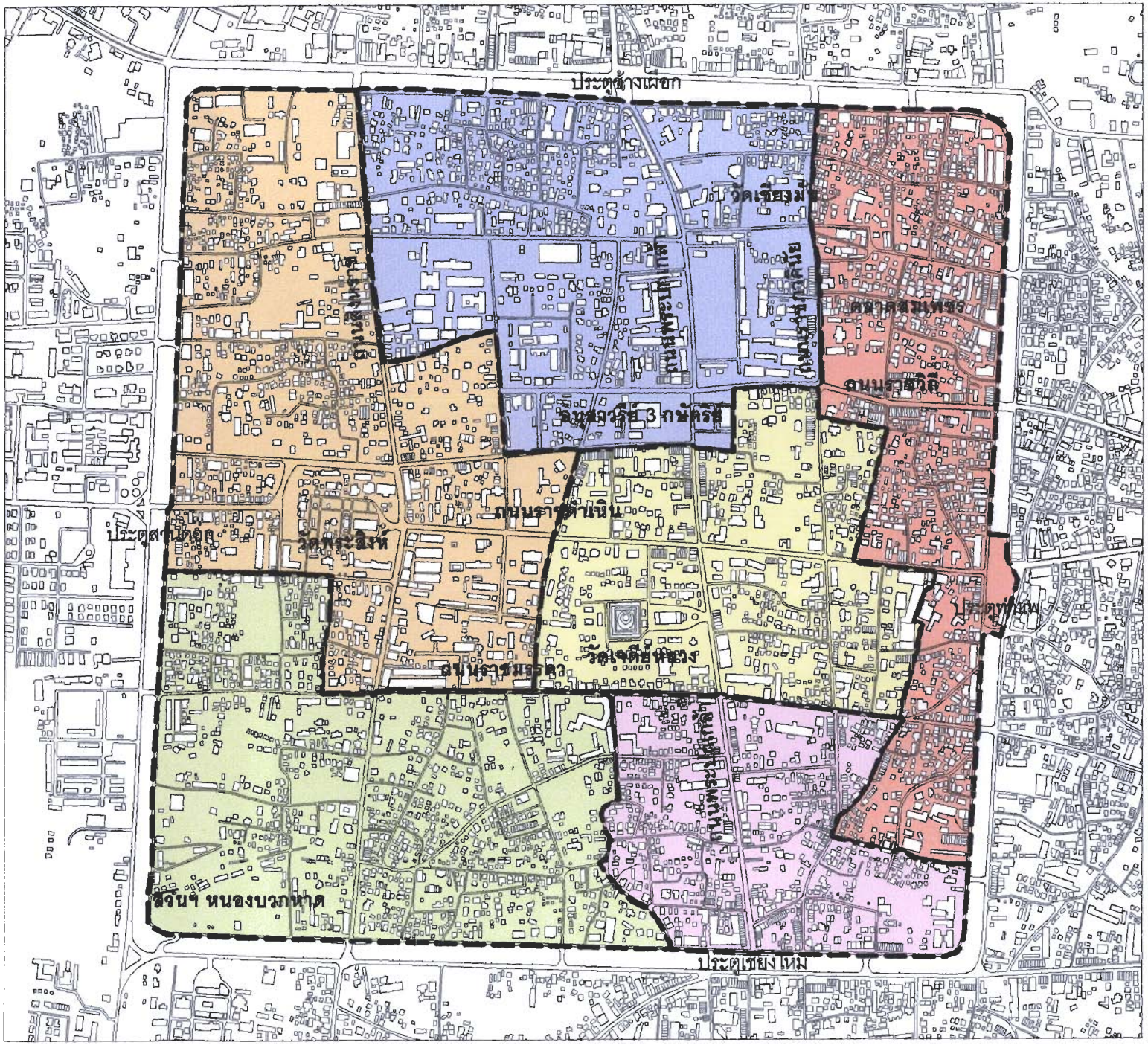
เนื่องจากปัจจุบันได้มีกิจกรรมและอาคารหลายประเภทซึ่งขัดแย้งกับบริบทของเมืองเก่า ได้แก่ ย่านสถานบริการริมถนนมูลเมือง สถานีบริการน้ำมัน โรงงานอุตสาหกรรม โรงแรมขนาดใหญ่ เป็นต้น ซึ่งมาตรการทางผังเมืองดังกล่าวต้องการควบคุมไม่ให้กิจกรรมและอาคารที่ขัดแย้งเหล่านี้เกิดขึ้นอีกในอนาคต และเพื่อปกป้องบริเวณที่มีคุณค่าทางสุนทรียภาพ ดังนั้นจึงเสนอมาตรการ ดังนี้

(1) มาตรการควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดิน (ดูประกอบแผนที่ 6.3)

ภายในพื้นที่เมืองเก่าทุกบริเวณควรส่งเสริมการใช้ประโยชน์ที่ดิน เพื่อการส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น การพักอาศัย การค้าขนาดเล็ก การท่องเที่ยว และไม่อนุญาตให้ใช้ที่ดินเพื่อประกอบการประเภท สถานเริมรมย์ บาร์ โรงงานทุกประเภท คลังสินค้า สถานีเก็บและจำหน่ายเชื้อเพลิง สถานที่บรรจุก๊าซและเก็บก๊าซ และพาณิชยกรรมประเภทอาคารขนาดใหญ่ นอกจากนี้ควรมีการกำหนดการใช้ประโยชน์พื้นที่ร้าง พื้นที่ว่างจำนวนมากมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ซึ่งพื้นที่ดังกล่าว ได้แก่ บริเวณพื้นที่ว่างด้านหลังสภากาชาดไทย พื้นที่ว่างหลังวัดพระสิงห์ เป็นต้น

(2) มาตรการควบคุมความหนาแน่นของสิ่งปลูกสร้าง (ดูประกอบแผนที่ 6.3)

สำหรับความหนาแน่นของเมืองเก่าในปัจจุบัน ประชากรส่วนใหญ่มีการกระจุกตัวด้านริมถนนมูลเมือง และบางส่วนบริเวณตลาดประตูเชียงใหม่ ส่วนพื้นที่บริเวณอื่นไม่มีความหนาแน่นมากนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณสวนสาธารณะหนองบวกหาด ในที่นี้ควรมีมาตรการควบคุมความหนาแน่นของพื้นที่ปลูกสร้างให้ได้สมดุลกับพื้นที่เปิดโล่ง โดยการ

การรับรู้ด้านสุนทรียภาพเมือง: กรณีศึกษาพื้นที่เมืองเก่าเชียงใหม่

แผนที่ 6.3
แสดงเขตพื้นที่บริเวณต่างๆ

สัญลักษณ์

- บริเวณที่ 1
- บริเวณที่ 5
- บริเวณที่ 3
- บริเวณที่ 2
- บริเวณที่ 4
- บริเวณที่ 6

แผนที่ฐาน: กรมการผังเมือง

N
W E
S
0 0.05 0.1 Kilometers

นางสาววิยดา ทรงกิตติภักดี

กำหนดอัตราส่วนร้อยละของพื้นที่เปิดโล่งกับพื้นที่ดินที่ใช้ปลูกสร้างอาคาร (Open Space Ratio หรือ O.S.R.) โดยแบ่งบริเวณได้ ดังนี้

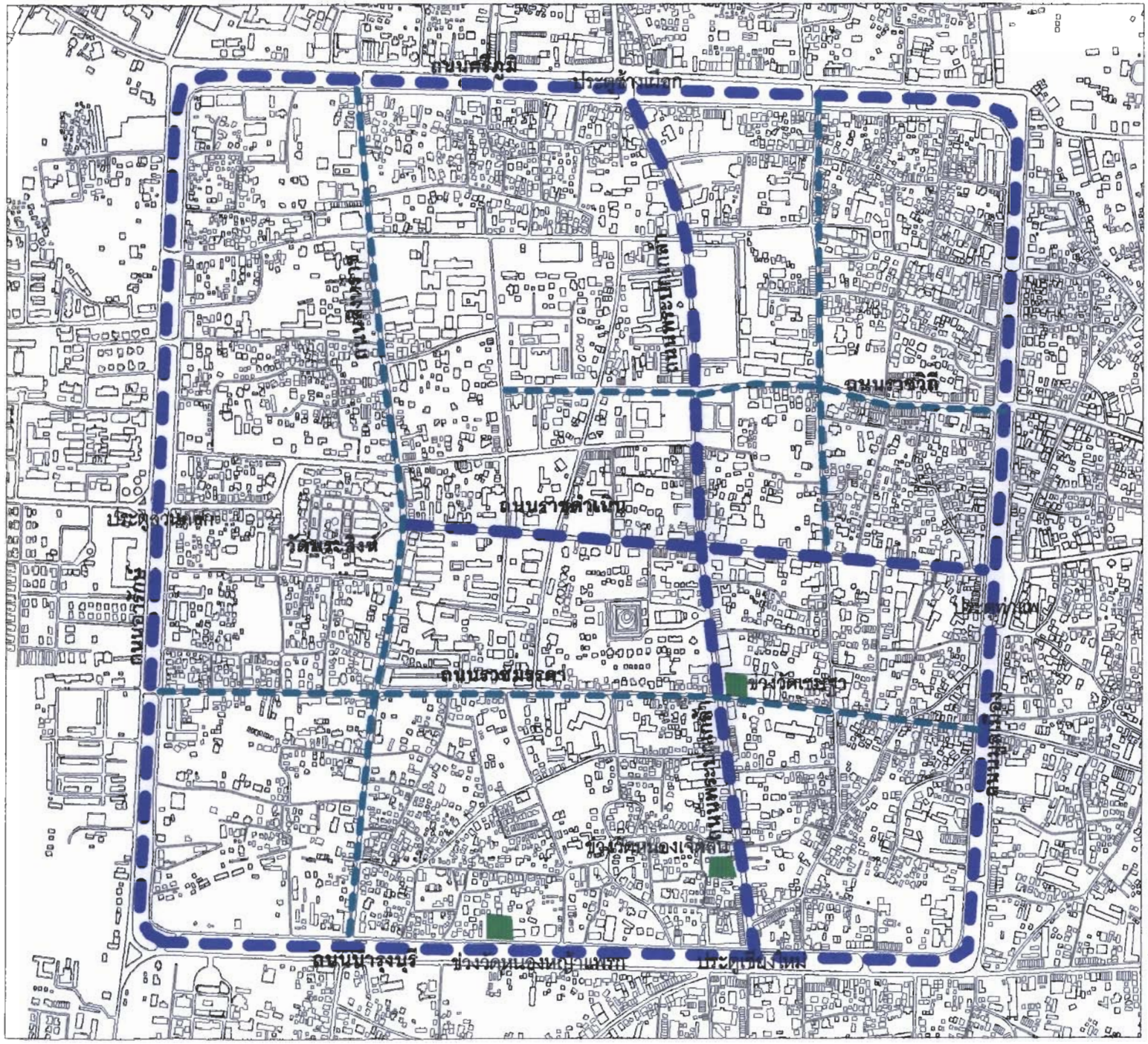
- บริเวณที่มีความหนาแน่นสูง ได้แก่ บริเวณที่ 3 (ย่านถนนมูลเมือง) และบริเวณที่ 6 (ย่านตลาดประตูเชียงใหม่) ควรควบคุมความหนาแน่นให้ต่ำกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เนื่องจากข้อจำกัดของความกว้างถนนที่ไม่ควรขยายเพิ่ม และเพื่อป้องกันพื้นที่โบราณสถาน และช่วงซึ่งจะถูกรบกวน บดบังจากสิ่งปลูกสร้างใหม่
- บริเวณที่มีความหนาแน่นปานกลาง ได้แก่ บริเวณที่ 4 (ย่านสี่แยกกลางเวียง) บริเวณที่ 2 (ย่านเวียงแก้ว) และบริเวณที่ 1 (ย่านวัดพระสิงห์) ควรควบคุมความหนาแน่นให้คงที่ในระดับปัจจุบัน เพราะบริเวณดังกล่าวเป็นที่ตั้งโบราณสถานสำคัญของเมืองหลายแห่ง และเป็นพื้นที่สัญลักษณ์ของเมือง
- บริเวณที่มีความหนาแน่นน้อยที่สุด ได้แก่ บริเวณที่ 5 (ย่านสวนสาธารณะหนองบวกหาด ควรควบคุมความหนาแน่นให้คงที่ในระดับปัจจุบัน เพราะในบริเวณดังกล่าวเป็นพื้นที่ที่สวยงาม และเป็นย่านพักอาศัยเก่าแก่ มีเรือนไม้รูปแบบสถาปัตยกรรมท้องถิ่นเรียงรายตามถนนสายเล็กๆ ซึ่งถือเป็นเอกลักษณ์สำคัญอย่างหนึ่งของเมืองเก่า

<u>2) มาตรการทางด้านภูมิทัศน์ถนน</u>

เนื่องจากคุณค่าสุนทรียภาพของเมืองที่รับรู้ได้นั้น ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบกายภาพที่ตั้งอยู่ 2 ฟากถนน ดังนั้นมาตรการดังกล่าวจึงกำหนดขึ้นเพื่อควบคุมลักษณะกายภาพองค์ประกอบต่างๆ เหล่านี้ มาตรการดังกล่าวแบ่งการควบคุมโดยใช้ความสำคัญของแนวมองเป็นหลัก ซึ่งแบ่งระดับของการควบคุมออกเป็น 1) แนวมองสายหลัก ได้แก่ ถนนราชดำเนิน ถนนพระปกเกล้า และถนนรอบคูเมือง 2) แนวมองสายรองได้แก่ ถนนสิงหราช ถนนสามล้าน ถนนราชวิถี ถนนราชมรรคา และถนนราชภาคินัย (แผนที่ 6.4) มาตรการควบคุมองค์ประกอบทั้ง 2 ฟากถนนเหล่านี้ ได้แก่

(1) อุปกรณ์ประกอบถนน (ดูประกอบแผนที่ 6.4)

ควรกำหนดรูปแบบและตำแหน่งการติดตั้งอุปกรณ์ประกอบถนนทั้งแนวมองสายหลักและแนวมองสายรอง ได้แก่ ถังขยะ โคมไฟ ตู้โทรศัพท์ ตู้ไปรษณีย์ ป้ายรถเมล์ กระถางต้นไม้ ม้านั่ง ป้ายข้อมูลท่องเที่ยว อุปกรณ์อำนวยความสะดวกแก่คนพิการและคนเดินเท้า อุปกรณ์หล่านี้ควรมีรูปแบบเป็นเรื่องเดียวกันตลอดทั้งเมือง มีขนาดพอเหมาะ ดูแลรักษาง่าย ควรติดตั้งเป็นแนวเดียวกัน ไม่ล้ำพื้นที่ทางเท้า และโดยเฉพาะถังขยะไม่ควรตั้งบริเวณริมกำแพงวัด

การรับรู้ด้านสุนทรียภาพเมือง: กรณีศึกษาพื้นที่เมืองเก่าเชียงใหม่

แผนที่ 6.4 แสดงแนวมองจากถนนที่มีมาตรการควบคุมด้านภูมิทัศน์

สัญลักษณ์

- แนวมองจากถนนสายหลัก
- แนวมองจากถนนสายรอง
- ตำแหน่งช่วง

แผนที่ฐาน: กรมการผังเมือง

N W E S

0 0.05 0.1 Kilometers

นางสาววิยดา ทรงกิตติภักดี

(2) สายไฟฟ้า (ดูประกอบแผนที่ 6.4)

ควรวางแผน สำรวจเพื่อย้ายสายไฟฟ้ากำลัง ไฟฟ้าแสงสว่าง และสายโทรศัพท์ลงใต้ดิน สำหรับแนวมองสายหลัก รวมทั้งแก้ไขระบบไฟฟ้าแสงสว่าง เพื่อให้โคมไฟในถนนหลายสายสามารถใช้งานได้ ในถนนหลายๆ สาย

(3) ป้ายโฆษณา (ดูประกอบแผนที่ 6.4)

การติดตั้งป้ายโฆษณาควรกำหนดรายละเอียดในเรื่องขนาดของป้าย วัสดุและสีที่ใช้ และตำแหน่งในการติดตั้งป้าย ไม่ให้ยื่นล้ำออกมานอกอาคาร รวมทั้งข้อกำหนดในการติดตั้งผ้าใบ ทั้งในแนวมองสายหลัก และแนวมองสายรอง เนื่องจากป้ายถือเป็นปัจจัยสำคัญมากสำหรับปัญหาสุนทรียภาพเมืองเก่าเชียงใหม่

(4) พืชพันธุ์ธรรมชาติ

ควรมีการดูแลรักษาและคงปริมาณของต้นไม้เดิมไว้ เพิ่มการปลูกต้นไม้ใหม่ตามทางเท้า เพื่อให้เกิดร่มเงาและความสวยงาม ซึ่งควรจะปลูกทั้งในแนวมองสายหลักและแนวมองสายรอง

(5) ข่วง

ถึงแม้ในปัจจุบันจะมีการฟื้นฟูข่วงซึ่งเป็นสัญลักษณ์เฉพาะของเมืองเก่าในล้านนา เพื่อให้ใช้งานได้หลายแห่งแล้วก็ตาม แต่ข่วงเหล่านั้นมักจะถูกรบกวนจากสิ่งปลูกสร้างข้างเคียงซึ่งสร้างประชิด ข่วงวัดหนองเจ็ดลิน ข่วงวัดหนองหญ้าแพรก (ภาพที่ 6.2) ดังนั้นจึงควรกำหนดระยะถอยร่นของสิ่งปลูกสร้างโดยรอบข่วงแต่ละแห่งให้มากพอที่จะรักษาความสง่างามของข่วงเอาไว้ (ดูประกอบแผนที่ 6.4)

(6) อาคาร โดยการกำหนด

- การควบคุมแนวเส้นขอบฟ้า (Skyline) (ดูประกอบแผนที่ 6.3)

เพื่อควบคุมให้ภาพรวมของเมืองให้มีลำดับ และความต่อเนื่องของอาคาร การควบคุมแนวเส้นขอบฟ้าโดยการกำหนดความสูงของอาคาร ซึ่งมีความสูงของโบราณสถานเป็นหลัก ดังนั้นอาจแบ่งกลุ่มได้ ดังนี้ (ภาพที่ 6.3)

I. กลุ่มอาคารบริเวณที่ 4 (ย่านสี่แยกกลางเวียง) บริเวณที่ 2 (ย่านเวียงแก้ว) และบริเวณที่ 1 (ย่านวัดพระสิงห์) ซึ่งเป็นบริเวณที่ตั้งโบราณสถานหลายแห่ง อาคารบริเวณนี้ควรมีความสูงต่ำกว่ายอดหลังคาพระวิหาร

II. กลุ่มอาคารบริเวณที่ 5 (ย่านสวนสาธารณะหนองบวกหาด) ซึ่งเป็นบริเวณพักอาศัย กลุ่มเรือนไม้เก่าแก่ อาคารบริเวณนี้ควรมีความสูงในระดับเดียวกับบ้านเรือนเดิม

ภาพที่ 6.2
ข่วงวัดหนองหญ้าแพรก

บริเวณที่ 1
บริเวณที่ 2
บริเวณที่ 4

บริเวณที่ 5
และระดับความ
สูงของอาคารพัก
อาศัย 2 ชั้น ใน
บริเวณอื่นๆ

บริเวณที่ 6

บริเวณที่ 3

ภาพที่ 6.3 แสดงแนวเส้นขอบฟ้าที่เสนอแนะ ในบริเวณต่างๆ (ดูประกอบแผนที่ 6.3)

III. กลุ่มอาคารบริเวณที่ 6 (ย่านตลาดประตูเชียงใหม่) ซึ่งเป็นพื้นที่ผสมระหว่างการค้าและพักอาศัย และยังเป็นพื้นที่ซึ่งอยู่ในแนวแกนสำคัญของเมือง อาคารบริเวณนี้ช่วงริมถนนพระปกเกล้าควรมีความสูงไม่เกินยอดหลังคาพระวิหาร และอาคารบริเวณถนนบำรุงบุรีควรมีความสูงได้เท่ากับความสูงอาคารในปัจจุบัน สำหรับอาคารที่อยู่ด้านในริมถนนซอยควรมีความสูงเท่ากับอาคารส่วนใหญ่ซึ่งเป็นบ้านพักอาศัยขนาด 2 ชั้น

IV. กลุ่มอาคารบริเวณที่ 3 (ย่านถนนมูลเมือง) ซึ่งเป็นพื้นที่ซึ่งมีกิจกรรมการค้าเข้มข้น สภาพโดยรวมเป็นอาคารสมัยใหม่ อาคารบริเวณนี้ตามริมถนนมูลเมืองควรมีความสูงเท่ากับอาคารเดิมคือ 3 - 4 ชั้น สำหรับอาคารที่อยู่ด้านในริมถนนซอยควรมีความสูงเท่ากับอาคารส่วนใหญ่ซึ่งเป็นบ้านพักอาศัยขนาด 2 ชั้น

- การควบคุมระยะถอยร่นของอาคาร (ดูประกอบแผนที่ 6.4)

โดยกำหนดระยะร่นของอาคาร (Set back line) จากแนวขอบถนน ควรกำหนดทั้งแนวผนังและกันสาดอาคารให้เป็นแนวเดียวกัน เพื่อสร้างแนวมองที่ชัดเจน ดังเช่นแนวกำแพงวัดศรีเกิดและวัดทุ่งยู ที่นำสายตาไปสู่วัดพระสิงห์ บนถนนราชดำเนิน (ภาพที่ 6.4) แนวมองที่ควรกำหนดระยะถอยร่น ได้แก่แนวมองสายหลัก และแนวมองสายรอง

- การควบคุมรูปแบบทางสถาปัตยกรรม

โดยการควบคุมอาคารสร้างใหม่ให้มีลักษณะที่กลมกลืนกับบริบทของเมืองเก่า มาตรการควบคุมการก่อสร้างอาคารที่ควรกำหนดได้แก่ ลักษณะ แบบ รูปทรง สัดส่วนของมวลอาคาร ความสูงของชั้นอาคาร ความสูงของแนวหลังคา วัสดุมุงหลังคา ผนัง สีของอาคาร สัดส่วนของช่องเปิด แนวรั้ว สำหรับอาคารประเภทต่างๆที่ควรกำหนดมาตรการควบคุมรูปแบบทางสถาปัตยกรรม ได้แก่

I. อาคารพักอาศัย ควรควบคุมให้มีรูปแบบกลมกลืนกับสถาปัตยกรรมท้องถิ่นภายในเขตเมืองเก่า ซึ่งมีความสวยงาม กลมกลืนกับสภาพแวดล้อม (ภาพที่ 6.5)

II. อาคารพาณิชย์ พาณิชย์พักอาศัย ในปัจจุบันเป็นอาคารพาณิชย์รูปแบบทั่วไป ใส่กาแลประดับที่หน้าจั่ว แต่เนื่องจากขนาด สัดส่วนของอาคารที่สูงใหญ่กว่าอาคารเดิมโดยรอบ ทำให้ขาดความกลมกลืน ควรกำหนดขนาด (Scale) อาคารและจำนวนคูหา ความกว้างและขนาดช่องเปิดของแต่ละคูหาให้ใกล้เคียงกับอาคารเดิมในพื้นที่ รวมทั้งอาคารพาณิชย์ที่มีการออกแบบเฉพาะตามมาตรฐานของหน่วยงานธนาคาร ควรใช้มาตรการเช่นเดียวกับอาคารพาณิชย์ทั่วไป และส่งเสริมให้มีลักษณะของสถาปัตยกรรมท้องถิ่น (ภาพที่ 6.6)

ภาพที่ 6.4 แนวมองไปยังวัดพระสิงห์

ภาพที่ 6.5 เรือนไม้ รูปแบบสถาปัตยกรรมท้องถิ่น

ภาพที่ 6.6 อาคารพาณิชย์ริมคูเมือง

ภาพที่ 6.7 แสดงอาคารที่ทำการไปรษณีย์ และอาคารในวัดพระสิงห์ ซึ่งมีลักษณะขัดแย้งกับสภาพแวดล้อม

ภาพที่ 6.8 แนวกำแพงวัดปราสาท

ภาพที่ 6.9 แนวกำแพงวัดเจดีย์หลวง

III. นอกจากนี้ สำหรับอาคารราชการ หรือศาสนสถานที่จะสร้างใหม่ ควรกำหนดให้มีการตรวจสอบแบบทางสถาปัตยกรรม เพื่อพิจารณาว่ามีความกลมกลืนกับบริเวณแวดล้อมหรือไม่ เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาดังเช่น ที่ทำการไปรษณีย์ และอาคารหลังใหม่ในวัดพระสิงห์ (ภาพที่ 6.7)

- การปรับปรุงพื้นที่ต่อเนื่องระหว่างวัดและพื้นที่ทางเท้า

ควรกำหนดรายละเอียดเรื่องของแนวกำแพง เนื่องจากกำแพงวัดส่วนใหญ่มักจะก่อสูงและเป็นแนวยาวตลอดเขตที่ดินวัด ซึ่งแนวกำแพงเหล่านี้นอกจากจะบดบังมุมมองที่สวยงามแล้ว ยังส่งผลต่อคนเดินเท้าให้เกิดความรู้สึกไม่ปลอดภัยจากยานพาหนะ เนื่องจากความรู้สึกถูกผลักจากแนวกำแพงเหล่านี้ อาจเปรียบเทียบให้เห็นชัดโดยดูจากวัดปราสาท (ดังภาพที่ 6.8 และ ภาพที่ 6.9) ถึงแม้ว่าทางเท้าจะแคบเช่นกัน แต่แนวกำแพงเตี้ยๆ ของวัดปราสาท นอกจากจะให้ประโยชน์ในแง่ความรู้สึกปลอดภัยและร่มเงาของต้นไม้แล้ว ยังสร้างมุมมองที่สวยงามจากสถาปัตยกรรมเบื้องหลังแนวกำแพงเหล่านั้น ซึ่งอาจนำแนวทางดังกล่าวมาใช้กับวัดต่างๆ ซึ่งตั้งอยู่ริมถนนสายหลักภายในคูเมืองได้เป็นอย่างดี อาทิ วัดเจดีย์หลวง วัดพันเตา วัดฟ่อนสร้อย วัดพันอ้น วัดสำเภา เป็นต้น

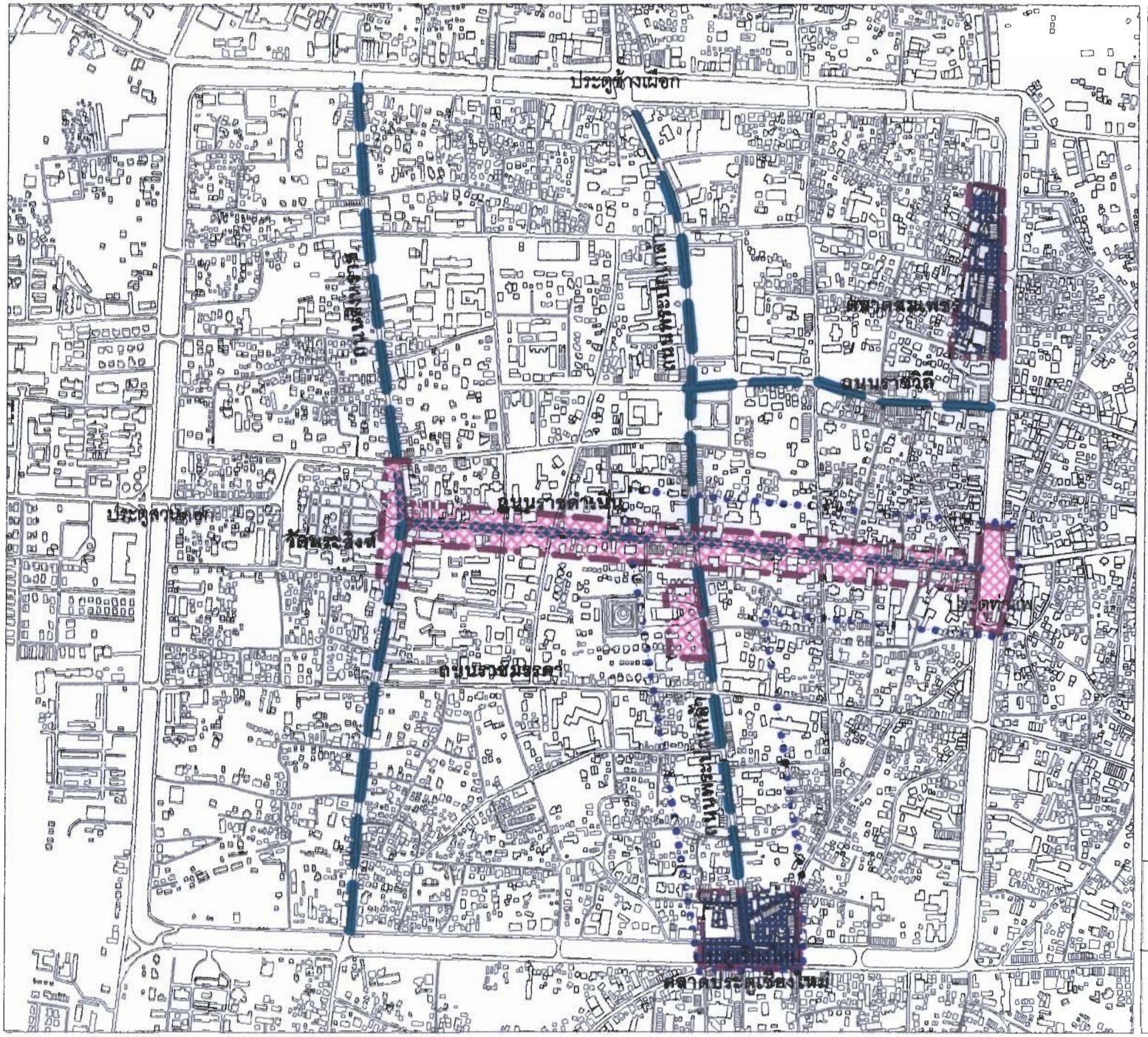
<u>3) มาตรการทางด้านระบบขนส่ง</u>

ในปัจจุบันยังไม่มีระบบการขนส่งสาธารณะที่เหมาะสมกับจำนวนประชากร รวมทั้งลักษณะถนนภายในเมืองเก่าซึ่งมีขนาดเล็ก ทำให้การสัญจรเป็นปัญหาที่สำคัญ จากการจราจรที่ติดขัด ปัญหาสภาพแวดล้อมจากการใช้รถส่วนตัวเป็นจำนวนมาก ปัญหาการจอดรถที่ไม่เป็นระเบียบ และขาดแคลนพื้นที่จอดรถ สำหรับมาตรการเบื้องต้นนี้ได้แบ่งระบบการสัญจรภายในเมืองเก่าออกเป็น

(1) ระบบทางสัญจรสำหรับคนเดินเท้า (ดูประกอบแผนที่ 6.5)

ปัจจุบันทางเท้าที่มีอยู่ไม่อำนวยความสะดวกเท่าที่ควร ไม่ว่าด้วยโครงข่ายที่ไม่สมบูรณ์ ขนาดทางเท้าที่แคบ การกีดขวางของอุปกรณ์ประกอบถนน และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ไม่พอเพียง ควรมีการปรับปรุงโดยเฉพาะอย่างยิ่งทางสัญจรหลักที่มีประชาชนและนักท่องเที่ยวนิยมใช้ คือ ถนนราชดำเนิน ถนนพระปกเกล้า ถนนราชวิถี ถนนสิงหราช

สำหรับการจัดทำแผนเพื่อปรับปรุงทางเท้าควรพิจารณาถึงการขยายพื้นที่ทางเท้า การจัดระเบียบและตำแหน่งของอุปกรณ์ประกอบถนน รวมถึงการปลูกต้นไม้ให้ร่มเงา สิ่งอำนวยความสะดวกแก่คนพิการและคนเดินเท้า การจัดม้านั่งริมทางเท้า

การรับรู้ด้านสุนทรียภาพเมือง: กรณีศึกษาพื้นที่เมืองเก่าเชียงใหม่

แผนที่ 6.5 แสดงพื้นที่แก้ปัญหาด้วยมาตรการด้านระบบขนส่ง

สัญลักษณ์

- ทางเท้าที่ควรปรับปรุง
- พื้นที่ที่ควรจัดระเบียบการจอดรถ
- พื้นที่ที่ควรจัดหาที่จอดรถสาธารณะ
- พื้นที่การจราจรคับคั่ง

แผนที่ฐาน: กรมการผังเมือง

N W E S

0 0.05 0.1 Kilometers

นางสาววิยดา ทรงกิตติภักดี

(2) ระบบทางสัญจรสำหรับรถยนต์ (ดูประกอบแผนที่ 6.5)

- จัดการเดินรถทางเดียวเพื่อลดความแออัดในการใช้พื้นผิวถนนลง โดยบริเวณที่มีปัญหาการจราจร ได้แก่ บริเวณตลาดประตูเชียงใหม่ บริเวณสี่แยกกลางเวียง และบริเวณประตูท่าแพ

- จัดพื้นที่จอดรถสาธารณะ เนื่องจากปัจจุบันบริเวณด้านหน้าวัดและสถานที่สำคัญอาทิ ลานประตูท่าแพ ลานประตูเชียงใหม่ ด้านหน้าวัดพระสิงห์ ภายในวัดเจดีย์หลวง ริมถนนราชดำเนิน ถูกใช้เป็นพื้นที่จอดรถยนต์และรถทัวร์ ทำให้ทัศนียภาพบริเวณแนวแกนสำคัญดังกล่าวถูกทำลาย ดังนั้นจึงควรจัดหาพื้นที่สาธารณะสำหรับจอดรถยนต์และรถทัวร์เพื่อความเป็นระเบียบ นอกจากนี้ควรจำกัดขนาดรถยนต์ที่วิ่งภายในเขตเมืองเก่าให้มีขนาดเล็กเหมาะสมกับขนาดของถนน

- ควรจัดระเบียบพื้นที่การจอดรถส่งสินค้าและรถรับส่งผู้โดยสาร โดยเฉพาะบริเวณตลาดประตูเชียงใหม่ ซึ่งเป็นที่จอดรถโดยสารประจำทาง และตลาดสมเพชร

6.2.3 สรุปมาตรการแก้ปัญหาสุนทรียภาพในพื้นที่เมืองเก่าเชียงใหม่

สำหรับมาตรการแก้ปัญหาสุนทรียภาพเมืองเก่าเชียงใหม่ ทั้งมาตรการระยะเร่งด่วนและมาตรการระยะยาวซึ่งแบ่งเป็น มาตรการทางด้านผังเมือง มาตรการทางด้านภูมิทัศน์ถนน และมาตรการทางด้านระบบขนส่งนั้น นำมาสรุปเพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่และมาตรการต่างๆ ได้ดังตารางที่ 6.8

6.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไปในอนาคต

เนื่องจากในปัจจุบันประเทศไทยยังมีการวิจัยทางด้านการรับรู้สุนทรียภาพเมืองไม่มากนัก และการวิจัยครั้งนี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งของการเริ่มต้น ดังนั้นเพื่อให้การวิจัยทางด้านการรับรู้สุนทรียภาพเมืองมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น จึงได้รวบรวมข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ โดยแบ่งเป็น 3 ประเด็นหลัก คือ

6.3.1 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย

<u>กลุ่มตัวอย่าง</u>

ในการวิจัยครั้งนี้ได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างตามปัจจัยความคุ้นเคย คือประชาชน และนักท่องเที่ยวที่อยู่ภายในเขตเมืองเก่า และศึกษาภูมิหลังกลุ่มตัวอย่างในด้านของเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ซึ่งจากการวิจัยพบว่าการแบ่งกลุ่ม

ตารางที่ 6.7 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่และมาตรการแก้ปัญหาสุนทรียภาพเมือง (ดูประกอบแผนที่ 6.3 แผนที่6.4 และแผนที่ 6.5)

มาตรการ / พื้นที่		มาตรการที่สามารถดำเนินการได้ทันที		มาตรการที่ต้องศึกษาเพื่อจัดทำแผนการพัฒนาพื้นที่ (Development Guidelines)																
				มาตรการทางผังเมือง		มาตรการทางด้านภูมิทัศน์ถนน										มาตรการทางด้านระบบขนส่ง				
											อาคาร			พื้นที่ต่อเนื่องระหว่างวัด-ทางเท้า		ปรับปรุงทางเท้า	รถยนต์		
		การรักษาความสะอาด	ปลูกต้นไม้ให้ร่มเงา	ควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดิน	ควบคุม O.S.R.	อุปกรณ์ประกอบถนน	เดินสายไฟใต้ดิน	ป้ายโฆษณาผ้าใบ	พืชพันธุ์ธรรมชาติ	ระยะถอยร่นจากช่วง	ความสูงอาคาร	ระยะถอยร่นจากถนน	รูปแบบทางสถาปัตยฯ			จัดการเดินรถทางเดียว	จัดหาที่จอดรถสาธารณะ	จัดระเบียบพื้นที่จอดรถ
ย่าน	บริเวณที่ 1			●	●						●		●			●			
	บริเวณที่ 2			●	●						●		●			●			
	บริเวณที่ 3			●	●						●		●			●			
	บริเวณที่ 4			●	●						●		●			●			
	บริเวณที่ 5			●	●						●		●			●			
	บริเวณที่ 6			●	●						●		●			●			
แนวถนน	ถ. ราชดำเนิน	●	●			●	●	●	●			●			●		●	●	
	ถ. พระปกเกล้า	●	●			●	●	●	●			●			●				●
	ถนนรอบคูเมือง	●	●			●	●	●	●			●			●				●
	ถ. สิงหราช	●	●			●		●	●			●			●				●
	ถ. สามล้าน	●	●			●		●	●			●			●				●
	ถ. ราชวิถี	●	●			●		●	●			●			●				
	ถ. ราชมรรคา	●	●			●		●	●			●							
	ถ. ราชภาคินัย	●	●			●		●	●			●							
พื้นที่บริเวณ	ตลาดประตูเชียงใหม่	●															●	●	●
	ตลาดสมเพชร	●																●	●
	ช่วงวัดหนองเจ็ดลิน									●									
	ช่วงวัดหนองหญ้าแพรก									●									
	ช่วงวัดเชษฐา									●									
	สี่แยกกลางเวียง																●		
	ประตูท่าแพ																●	●	
	วัดพระสิงห์													●				●	
	วัดเจดีย์หลวง													●				●	
	วัดต่างๆ													●					●

สัญลักษณ์ ● หมายถึงมีความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ และมาตรการ

ตัวอย่างตามความคุ้นเคยนั้นมีผลต่อการรับรู้สุนทรียภาพเมืองที่แตกต่างกันอย่างเด่นชัด อย่างไรก็ตามในการวิจัยครั้งต่อไปอาจจะลงลึกในกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มเพื่อให้ผลการศึกษามีความละเอียดชัดเจนมากขึ้น โดยเปรียบเทียบระหว่างภายในกลุ่มตัวอย่าง เช่น

- กลุ่มประชาชน จำแนกตามระยะเวลาที่พักอาศัยหรือทำงานภายในเขตเมืองเก่า ความถี่ในการใช้พื้นที่ หรือเปรียบเทียบระหว่างประชาชนภายในและภายนอกพื้นที่เมืองเก่าซึ่งมีผลได้ผลเสียในพื้นที่แตกต่างกัน
- กลุ่มนักท่องเที่ยว จำแนกตามความคุ้นเคยกับพื้นที่ อาทิ เปรียบเทียบระหว่างนักท่องเที่ยวกลุ่มที่พักแรมอยู่ภายในและภายนอกเขตเมืองเก่า หรือเปรียบเทียบระหว่างระยะเวลาที่ท่องเที่ยวอยู่ภายในเขตเมืองเก่า

<u>แบบสอบถาม</u>

ในการวิจัยครั้งนี้วัดการรับรู้สุนทรียภาพเมืองด้วยคู่คำคุณศัพท์จำนวน 16 คู่ต่อพื้นที่ตัวแทนแต่ละบริเวณ โดยมีทั้งหมด 6 บริเวณ จากการสังเกตพบว่ากลุ่มตัวอย่างจะใช้เวลาอย่างต่ำ 15 นาทีในการตอบแบบสอบถามดังกล่าว ซึ่งทำให้กลุ่มตัวอย่างค่อนข้างล้าจากการทำแบบสอบถามส่วนนี้ ดังนั้นแบบสอบถามซึ่งเกี่ยวกับการรับรู้สุนทรียภาพเชิงสัญลักษณ์จึงมีสัดส่วนของผู้ที่ไม่ตอบคำถามอยู่ในสัดส่วนที่สูง (ดูภาคผนวก จ ตารางที่ จ-1 ถึง จ-15) ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปอาจจำกัดแบบสอบถามให้มีความยาวน้อยลง อาทิ ตัดคู่คำคุณศัพท์ที่มีความหมายใกล้เคียงกันออกไป การจำกัดขนาดพื้นที่ศึกษาให้เล็กลงเพื่อให้เกิดความละเอียดในการศึกษามากขึ้น หรือแยกการวิจัยเรื่องการรับรู้สุนทรียภาพเชิงสัญลักษณ์ออกเป็นการวิจัยอีกเรื่องหนึ่งต่างหาก เพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่สมบูรณ์มากขึ้น

<u>วิธีการนำเสนอภาพจำลองพื้นที่ตัวแทน</u>

ในการวิจัยครั้งนี้นำเสนอภาพจำลองพื้นที่ตัวแทนโดยใช้ภาพถ่าย เนื่องจากต้องการภาพถ่ายที่แสดงให้เห็นอาคารชัดเจน ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกถ่ายภาพในเวลาที่ปลอดจากรถยนต์บนท้องถนนซึ่งในความเป็นจริงสภาพการจราจรแออัดกว่าในภาพถ่ายมาก ดังนั้นในกลุ่มตัวอย่างที่ไม่คุ้นเคยกับพื้นที่จึงไม่สามารถประเมินการรับรู้สุนทรียภาพได้ตรงกับความเป็นจริงนักเมื่อดูจากภาพถ่าย ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปอาจคัดเลือกเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่มีความคุ้นเคยกับพื้นที่เป็นอย่างดีเท่านั้น และลดขนาดของกลุ่มตัวอย่างลง

นอกจากนี้การนำเสนอด้วยภาพถ่ายอาจทำให้กลุ่มตัวอย่างที่ไม่คุ้นเคยกับพื้นที่ไม่สามารถนึกถึงภาพรวมของแต่ละบริเวณได้ชัดเจน การดูภาพถ่ายจึงเป็นเพียงการปะติดปะต่อทั้งบริเวณจากภาพส่วนย่อยๆ เท่านั้น ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปอาจนำเสนอพื้นที่ศึกษาโดยใช้วิธีกำหนดเส้นทางให้กลุ่มตัวอย่างเดิน แล้วจึงค่อยทำการประเมินการรับรู้สุนทรียภาพเมือง

6.3.2 *ประเด็นที่ควรศึกษาเพิ่มเติม*

เนื่องจากพื้นที่ศึกษาในครั้งนี้คือเมืองเก่าเชียงใหม่ซึ่งถือเป็นพื้นที่ประวัติศาสตร์และควรค่าแก่การอนุรักษ์ แต่สำหรับในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการรับรู้ในด้านสุนทรียภาพเมือง ซึ่งพิจารณาในเรื่องความกลมกลืนสวยงามขององค์ประกอบทางกายภาพ ถือเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการศึกษาเรื่องเมืองเก่าเชียงใหม่เท่านั้น ดังนั้นเพื่อให้ความเข้าใจในเรื่องเมืองเก่าเชียงใหม่เกิดความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น จึงควรศึกษาเพิ่มเติมในแง่ของการรับรู้คุณค่าเชิงประวัติศาสตร์ขององค์ประกอบเมือง เพื่อให้ผลการศึกษาที่ได้สามารถนำไปประกอบงานอนุรักษ์เมืองเก่าให้มีความครอบคลุมมากขึ้น ควรมีการศึกษาที่ลงลึกเป็นพื้นที่เฉพาะอาทิ การรับรู้สุนทรียภาพบนถนนราชดำเนิน ซึ่งเป็นแนวแกนที่สำคัญ โดยศึกษาตลอดช่วงถนนจากประตูท่าแพเรื่อยมาจนถึงวัดพระสิงห์ เพื่อปรับปรุงให้แนวแกนดังกล่าวซึ่งเป็นทางเข้าหลัก (Main Approach) เกิดความชัดเจนมากขึ้น

นอกจากนี้ควรได้มีการนำมาตรการเบื้องต้นที่ได้เสนอแนะไปศึกษาเพื่อจัดทำแผนในการพัฒนา (Development Guidelines) พื้นที่ต่อไป ดังตารางที่ 6.8

รายการอ้างอิง

กุศล เอี่ยมอรุณ. เที่ยวกาด ย่านเก่าและบริเวณใกล้เคียง. ใน สุดารา สุจฉายา (บรรณาธิการ), เชียงใหม่. 353-380. กรุงเทพฯ: ด่านสุทธาการพิมพ์, 2540ก.

กุศล เอี่ยมอรุณ. เที่ยววัดในเวียงและรอบคูเมือง. ใน สุดารา สุจฉายา (บรรณาธิการ), เชียงใหม่. 381-400. กรุงเทพฯ: ด่านสุทธาการพิมพ์, 2540ก.

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. สถิติการท่องเที่ยวภาคเหนือ ปี 2542. (ม.ป.ท.), 2543.

ชัชนี วายลี่, รศ., การวิเคราะห์ข้อมูลทางภูมิศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: บริษัท รุ่งศิลป์การพิมพ์ จำกัด, 2528.

ฐานิศวร์ เจริญพงศ์, ผศ. ดร. เกี่ยวกับสุนทรียภาพในสถาปัตยกรรม. สถาปัตยกรรม (2543) : 55-81.

ดวงจันทร์ อาภาวัชรุตม์ เจริญเมือง. เมืองและการผังเมืองในประเทศไทย: กรณีเมืองเชียงใหม่. เชียงใหม่: ศูนย์ศึกษาปัญหาเมืองเชียงใหม่ และ กลุ่มมังราย, 2541.

ทวีเกียรติ ไชยยงยศ, ผศ. สุนทรียะทางทัศนศิลป์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ฝ่ายเอกสารและตำรา สถาบันราชภัฏสวนดุสิต, 2538.

ทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลนครเชียงใหม่, สำนัก. สถิติจำนวนประชากรและจำนวนบ้าน ณ เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2543.

น. ณ ปากน้ำ, ความเข้าใจในศิลปะ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพ: ด่านสุทธาการพิมพ์, 2543.

นวลศิริ วงศ์ทางสวัสดิ์. ชุมชนโบราณในเขตล้านนา, เชียงใหม่: ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์, 2528.

นวลศิริ วงศ์ทางสวัสดิ์. เมืองเชียงใหม่. ใน กำแพงเมืองเชียงใหม่, หน้า 110-117. เชียงใหม่: ทิพยเนตรการพิมพ์, 2529.

นโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม, สำนัก. รายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2540. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์วิชชุรย์การปก, 2542

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. (ม.ป.ท.), 2531.

ประชากิจกรจักร, พระยา. พงศาวดารโยนก. พระนคร: โรงพิมพ์รุ่งเรืองรัตน์, 2504.

ปรานอม ตันสุชานันท์. อนุรักษ์และพัฒนาอย่างไรสำหรับเชียงใหม่และโตเกียว. อาษา (กันยายน 2539): 90-107.

ผังเมือง, สำนัก. ผังเมืองรวมเมืองเชียงใหม่ (ปรับปรุงครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักผังเมือง, 2537.

ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์, 2539.

ลักขณา ปันวิชัย และศิริศักดิ์ คุ้มรักษา. บุญประเพณีเมืองเหนือ. ใน สุดารา สุจฉายา (บรรณาธิการ), เชียงใหม่, 283-314. กรุงเทพฯ: ต่านสุทธาการพิมพ์, 2540.

วรรณศิลป์ พีรพันธุ์, รศ. ดร. องค์ประกอบของเมือง. (อัดสำเนา), 2538.

วิฑูรย์ เหลียวรุ่งเรือง. พัฒนาการของสถาปัตยกรรมในจังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: ภาควิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์ คณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2543.

วิมลสิทธิ์ หรยางกูร. พฤติกรรมมนุษย์กับสภาพแวดล้อม: มูลฐานทางพฤติกรรมเพื่อการออกแบบและวางแผน. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

วิวัฒน์ เตมีย์พันธุ์. คุณค่าของการศึกษาเรื่องบ้านพักอาศัย(ลานนา). เอกสารประกอบการสัมนาเรื่องล้านนาคดีศึกษา: ศิลปกรรม, หน้า 88-121.1-5 กุมภาพันธ์ 2529 ณ สห วิทยาลัยล้านนา วิทยาลัยครูเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่.

วิวัฒน์ เตมีย์พันธ์. โลกทัศน์ล้านนา และเอกลักษณ์ทางสภาพแวดล้อมกายภาพของแหล่งพำนักอาศัยและเรือนล้านนา. เอกสารประกอบการสัมนาเรื่องเอกลักษณ์และสืบสานสถาปัตยกรรมในภาคเหนือ, หน้า 1-39. 27-29 พฤษภาคม 2540 ณ ศูนย์ฝึกอบรมและปฏิบัติการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว สถาบันราชภัฏเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่.

ศรีศักดิ์ วัลลิโภดม. ตรีบูร. ใน กำแพงเมืองเชียงใหม่, หน้า 82-95. เชียงใหม่: ทิพยเนตรการพิมพ์, 2529.

สถาบันวิจัยสังคม, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. โครงการจัดทำแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนและพื้นที่สีเขียวในเมืองหลัก: เชียงใหม่. (ม.ป.ท.), 2539.

สถิติแห่งชาติ, สำนักงาน, สำนักนายกรัฐมนตรี. สมุดรายงานสถิติจังหวัดเชียงใหม่ ฉบับ พ.ศ.2542. กรุงเทพ: กองคลังข้อมูลและสนเทศสถิติ สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2542.

สมโชติ อ๋องสกุล. ข่วงในนครเชียงใหม่ อดีตและอนาคต. เมืองโบราณ ปีที่ 20 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มีนาคม 2537): 73-81.

สมโชติ อ๋องสกุล. หอคำและคุ้มในนครเชียงใหม่: สถาปัตยกรรมของชนชั้นปกครองในล้านนา. เมืองโบราณ ปีที่ 22 ฉบับที่ 3 (กรกฎาคม-กันยายน 2539): 89-98.

สมโชติ อ๋องสกุล. ผังเมืองเชียงใหม่ในฐานะเมืองประวัติศาสตร์ที่มีชีวิต อดีตและอนาคต. ครูเชียงใหม่ ฉบับ ๗๐๐ ปี เมืองเชียงใหม่ (เมษายน 2540): 87-106.

สมโชติ อ๋องสกุล. คติความเชื่อ ความมีตัวตนของเมืองเชียงใหม่และวัดในทักษาเมือง, ม.ป.ท., 2541.

สุรพล ดำริห์กุล. ปัญหาและแนวทางการอนุรักษ์เมืองเชียงใหม่: บทเรียนของการอนุรักษ์เมืองประวัติศาสตร์. ใน ม.ล. สุรสวัสดิ์ สุขสวัสดิ์ (บรรณาธิการ), การอนุรักษ์เมืองโบราณ: ศึกษาเปรียบเทียบเมืองหลวงพระบางและเมืองเชียงใหม่, 196-221. เชียงใหม่: โรงพิมพ์เชนต์, 2538.

สุรสวัสดิ์ สุขสวัสดิ์, ผศ. ม.ล. และ อาจารย์ วรลัญจก์ บุญยสุรัตน์. สถาปัตยกรรมล้านนา: บทบาทในสังคมเชียงใหม่ จากอดีตถึงปัจจุบัน. ใน ม.ล. สุรสวัสดิ์ สุขสวัสดิ์ (บรรณาธิการ), การอนุรักษ์เมืองโบราณ: ศึกษาเปรียบเทียบเมืองหลวงพระบางและเมืองเชียงใหม่, 100-134. เชียงใหม่: โรงพิมพ์เชนต์, 2538.

สุรัสวดี อ๋องสกุล. ประวัติศาสตร์ล้านนา. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง, 2539.

สุรัสวดี อ๋องสกุล. ชุมชนโบราณในแอ่งเชียงใหม่-ลำพูน. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง, 2543.

แสงอรุณ รัตกสิกร, รศ. แสงอรุณแห่งสถาปัตยกรรม. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.

อรุณรัตน์ วิเชียรเชียว. คนเชียงใหม่. ใน สุดารา สุจฉายา (บรรณาธิการ), เชียงใหม่, 201-224. กรุงเทพฯ: ด่านสุทธาการพิมพ์, 2540.

อุดม รุ่งเรืองศรี. พจนานุกรมล้านนา-ไทย ฉบับแม่ฟ้าหลวง. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: บริษัท อมรินทร์ พริ้นติ้ง กรุ๊พ จำกัด, 2534.

ภาษาอังกฤษ

Ashihara, Yoshinobu. The Aesthetics Townscape (Translated by Lynne E. Riggs). Cambridge: MIT Press, 1983.

Betak, John F., Brummell, Arden C., Swingle, Paul G. An Approach to Elicit Attributes of Complex Visual Environments. In D. H. Carson (ed.), Man-Environment Interactions: Evaluations and Applications, Part III, pp. 35-53. Stroudsburg: Dowden, Hutchinson & Ross, Inc., 1974.

Brush, R. O. Perceived Quality of Scenic and Recreational Environments: Some Methodological Issues, In Craik, K. H. and Zube, E. Z., Perceiving Environmental Quality: Research and Application. New York: Plenum Press, 1976.

Craik, K. H. and Zube, E. Z. Perceiving Environmental Quality: Research and Application. New York: Plenum Press, 1976.

Cullen, Gordon. Townscape as a Philosophy of Urban Design. http:// www.rudi.net/ ej/ udq/ 52/ topic_5.html, 1994.

Cullen, Gordon. The Concise Townscape. (Reprinted Version), Cambridge:University Press, 1995.

Duerksen, Christopher J. Aesthetics and Land-Use Controls: Beyond Ecology and Economics. Washington: APA, 1986.

Hershberger, Robert G., Cass, Robert C. Predicting User Responses to Buildings. In D. H. Carson (ed.), Man-Environment Interactions: Evaluations and Applications, Part II, pp. 117-134. Stroudsburg: Dowden, Hutchinson & Ross, Inc., 1974.

Lang, J. Urban Design: the American Experience. New York: Van Nostrand Reinhold, 1994.

Mercer, D. C. Motivational and Social Aspects of Recreational Behavior. In I. Altman, and J. F. Wohlwill (Eds.), Human Behavior and Environment: Advances in Theory and Research. New York: Plenum Press, 1976.

Nasar, J. L. Perception, Cognition, and Evaluation of Urban. Public Places and Spaces, Human Behavior and Environment: Advances in Theory and Research 10 (1989): 31-53.

Osgood, Charles E., Suci, George J., Tannenbaum, Percy H. The Measurement of Meaning. Urbana: University of Illinois Press, 1967.

Porteous, J. D. Environment Aesthetics: ideas, politics and planning. London:Routledge, 1996.

Saarinen, T. F. Environmental Planing Perception and Behavior. Boston: Houghton Miffin Company, 1976.

Sanoff, Henry. Measuring Attributes of the Visual Environment. In J. Lang, C. Burnette, W. Moleski, and D. Vachon (eds.), Designing for Human Behavior: Architecture and the Behavioral Sciences, pp. 244-260. Stroudsburg: Dowden, Hutchinson & Ross, Inc., 1974.

Smith, P. F. The Syntax of Cities. London: Hutchinson,1977.

Spreiregen, P. D. Urban Design: The Architecture of Towns and Cities. New York: McGraw-Hill Book Co., 1965.

The Aesthetics Districts Council of New York City. A Proposal For Aesthetics Districts of New York City. http:// www.geocities.com/ aestheticdisdricts/ index.html, 2000.

Whittick, A. Encyclopedia of Urban Planning. New York: Von Hoffmann Press, 1974.

Williams, S. H. Urban Aesthetics. Town Planning Review. 25 (1954): 95-113.

Wohlwill, J. F. Environmental Aesthetics: The Environment as a Source of Affect. Human Behavior and Environment: Advances in Theory and Research. 1 (1976): 60-81.

Yau, Victoria. Use of Colour in China. British Journal of Aesthetics. 34. (April 1994): 151-162.

Zube, E. H. Environmental Evaluation: Perception and Public Policy. Cambridge: University Press, 1984.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายละเอียดตัวอย่างงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (จากตัวอย่างที่ 2.5.3)

การประเมินสภาพแวดล้อม: กรณีเมืองนิวยอร์ค *(Environmental Assessment: A Case Study of New York City)* ***โดย*** *David Lowenthal and Marquita Riel* (Sarrinen, T. F., 1976: 132-133)

การศึกษานี้ต้องการประเมินเพื่อหาคุณลักษณะเด่นของเมือง 4 เมือง อันได้แก่ เมืองนิวยอร์ค เมืองบอสตัน เมืองแคมบริดจ์ เมืองโคลัมบัส โดยจัดเส้นทางเดินเท้าเป็นระยะทางประมาณครึ่งไมล์ในแต่ละเมือง และให้กลุ่มประชากรทำการประเมินสภาพแวดล้อมที่พบเห็นโดยใช้คู่คำคุณศัพท์ 25 คู่ ซึ่งจากการศึกษาพบว่าในแต่ละเมืองจะมีคุณลักษณะที่เด่นแสดงได้เป็นชุดคำ ดังนี้

- เมืองนิวยอร์ค มีลักษณะของความหรูหรา ทันสมัย มีชีวิตชีวา น่าตื่นเต้น สนุกสนานบันเทิง เต็มไปด้วยนักท่องเที่ยว ชาวต่างชาติ และไม่ปลอดภัย
- เมืองบอสตัน มีลักษณะของความเก่าแก่ โบราณ และแตกต่างออกไป
- เมืองแคมบริดจ์ และเมืองโคลัมบัส มีลักษณะของความร่มรื่นเขียวชอุ่ม เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ เป็นระเบียบ ปราณีตเรียบร้อย แต่เริ่มมีความทรุดโทรม ปราศจากการดูแล

คู่คำคุณศัพท์ที่ใช้ได้แก่

เป็นธรรมชาติ-เป็นสิ่งก่อสร้าง (natural-artificial)	ขัดแย้ง-เป็นเอกภาพ (contrast-uniform)
น่าเกลียด-สวยงาม (ugly-beautiful)	แนวตั้ง-แนวราบ (vertical-horizontal)
มีระเบียบ-วุ่นวาย (ordered-chaotic)	มีความเคลื่อนไหว-นิ่ง เรียบ (moving-motionles)
ทรุดโทรม-หรูหรา (poor-rich)	เปิดโล่ง-โอบล้อม (open-bounded)
น่าเบื่อ-น่าสนใจ (boring-interesting)	พึงพอใจ-ไม่พอใจ (pleasant-unpleasant)
เงียบสงบ-จอแจ (quiet-noisy)	สีสันสดใส-สีทึมๆ (vivid-drab)
สะอาด-สกปรก (clean-dirty)	หนาแน่น-ว่างโล่ง (dense-empty)
ชนบท-ในเมือง (suburban-urban)	ชอบ-ไม่ชอบ (like-dislike)
พื้นที่ย่านธุรกิจ-พื้นที่พักอาศัย (business use-living use)	เก่า-ใหม่ (old-new)

การวัดคุณสมบัติของสภาพแวดล้อมที่รับรู้จากการมองเห็น *(Measuring Attributes of The Visual Environment) (Sanoff, Henry, 1974: 244-259)*

การศึกษาเพื่อให้เข้าใจถึงปรากฏการณ์ของการรับรู้ ซึ่งความรู้ดังกล่าวจะนำเราไปสู่การออกแบบสภาพแวดล้อมที่สมดุลกับระบบการรับรู้ของมนุษย์ สำหรับในงานวิจัยชิ้นนี้มีจุดมุ่งหมายหลัก 2 ประการคือ 1) ศึกษาและประเมินความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจจากการมองเห็น กับคุณลักษณะในด้านความซับซ้อน(Complexity), ความคลุมเครือ(Ambiguity), และความแปลกใหม่(Novelty) และ 2) เพื่อพัฒนาหาแบบจำลองที่จะช่วยผู้ออกแบบในการหาคุณสมบัติที่สร้างความพึงพอใจ ซึ่งในการศึกษานี้ได้แจงคุณสมบัติของสภาพแวดล้อมที่รับรู้ได้จากการมองเห็น ในรูปแบบของ "Bipolar Semantic Differential Scales"

สำหรับเรื่องของกลุ่มตัวอย่างได้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ 1) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบและวิจัย และ 2) กลุ่มนักศึกษาวิชาการวางแผน จำนวนกลุ่มละ 30 คน

ในการศึกษานี้ได้ให้คำจำกัดความของความงามว่า เป็นสิ่งที่จะก่อให้เกิดผลต่อผู้รับรู้ใน 2 ลักษณะที่สำคัญ คือ สามารถดึงดูดความสนใจจากผู้รับรู้ และเกิดการกระตุ้นแก่ผู้รับรู้ได้อย่างเหมาะสม จากคำจำกัดความดังกล่าวนำมาซึ่งคุณสมบัติของความงามว่าจะต้องประกอบไปด้วย ความหลากหลาย (Diversity) ความซับซ้อน(Complexity) ความคลุมเครือ(Ambiguity) และความแปลกใหม่(Novelty)

คุณสมบัติที่ใช้ในการประเมินสภาพแวดล้อมจากการรับรู้ในครั้งนี้ เรียบเรียงขึ้นจากคำคุณศัพท์ที่นักออกแบบนิยมใช้ในการตัดสิน วิจารณ์ ตลอดจนคำที่ใช้อธิบายลักษณะของสภาพแวดล้อม ซึ่งคำเหล่านี้ยังไม่อาจจัดได้ว่าครอบคลุมพอเพียงในการประเมิน นอกจากนี้ยังอาจมีการแปรผันความหมายของคำไปตามเงื่อนไขของเวลา สถานที่ บริบทของการรับรู้ รวมถึงภูมิหลังของผู้รับรู้อีกด้วย ซึ่งคู่ของคำที่ใช้ในการการศึกษานี้ได้แก่

เรียบง่าย – ซับซ้อน (simplicity – complexity)
กระตุ้นเร่งเร้า – สงบ สง่า (stimulating – sedative)
หยาบกระด้าง – ราบเรียบ (roughness – smoothness)
กลมกลืน – แปลกแยก (harmony – discord)
คลุมเครือ – แจ่มชัด กระจ่าง (ambiguity – clarity)
เป็นทางการ – เป็นกันเอง (formal – informal)
สมมาตร – อสมมาตร (symmetry – asymmetry)
เป็นเอกเทศ – เป็นสากล (individual – universal)
โดดเด่น – สงบเสงี่ยม (boldness – unobtrusiveness)
น่าสนใจ – น่าเบื่อ (interest – boredom)
แปลกประหลาด – ยอมรับได้ (paradoxicality – comprehensibility)
สงบ เรียบร้อย – กระจัดกระจาย (peaceful – disruptive)
เป็นระเบียบ – ไร้ระเบียบ (ordered – disordered)
หนักทึบ – โล่งเบา (hardness – softness)
เอกภาพ – หลากหลาย (unity – variety)
ธรรมดา – สะดุดตา (austere – sensuous)
แปลกใหม่–สามัญทั่วไป (novel – common)
พึงพอใจ – ไม่ชอบใจ (satisfaction – frustration)
เบิกบาน – หดหู่ (exhilarated – depressed)
คล้ายคลึง – แตกต่าง (uniform – divergent)
หยุดนิ่ง – เคลื่อนไหว (static – dynamic)
สูง – ต่ำ (high – low)
ตึงเครียด – ผ่อนคลาย (tense – relaxed)
สงบ – รุนแรง (calm – violent)
เข้ากันได้ – ไม่เข้ากัน (intimate – distant)
ชอบ – ไม่ชอบ (like – dislike)

เทคนิคดังกล่าวเป็นการประเมินสภาพแวดล้อมผ่านคู่คำเหล่านี้ โดยให้ผู้รับรู้ให้ค่าตามระดับซึ่งแบ่ง

ออกเป็น 7 ระดับสูงสุดและต่ำสุดระหว่างแต่ละคู่คำ ในการประเมินได้แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนคือ ก)การประเมินสภาพแวดล้อมในอุดมคติ และ ข)การประเมินสภาพแวดล้อมที่ศึกษาจำนวน 4 แบบด้วยกัน โดยในขั้นตอนที่ 1 ให้ทั้ง 2 กลุ่มตัวอย่างประเมินค่าสภาพแวดล้อมซึ่งพบว่าในกลุ่มที่ 1 ให้ค่าที่ชัดเจนว่าสภาพแวดล้อมในอุดมคติควรมีค่าอยู่ในระดับสมดุลระหว่างแต่ละคู่คำ และสำหรับกลุ่มที่ 2 พบว่าการให้ค่ากระจายสม่ำเสมอระหว่างแต่ละคู่คำทั้งในด้านสูงสุดและต่ำสุด

ในขั้นตอนที่ 2 ได้ใช้ภาพถ่ายแสดงสภาพแวดล้อมที่ต่างกัน 4 แบบ ซึ่งเป็นภาพด้านหน้าของบริเวณบ้านพักอาศัยที่มีรูปแบบสถาปัตยกรรม 4 ภาพ และเมื่อนำผลการประเมินภาพถ่ายทั้ง 4 ภาพของทั้ง 2 กลุ่ม มาวิเคราะห์โดยใช้

1) เทคนิค DAS (Descriptive Attribute Scale) แล้ว ได้ผลวิเคราะห์ดังนี้

ลักษณะการกระจายตัวของค่าเฉลี่ยการประเมินค่าทั้ง 2 กลุ่ม จะเห็นได้ว่าสภาพ

แวดล้อมในภาพ A และ C ถูกประเมินในกลุ่มที่ใกล้เคียงกันคือในเชิงลบ (disliked) และสภาพแวดล้อม

ในภาพ B และ D ถูกประเมินในกลุ่มของเชิงบวก (liked)

2) การวิเคราะห์ตัวแปรเพื่อหาค่านัยสำคัญเปรียบเทียบระหว่างคู่แบบจำลองสภาพแวดล้อมแต่ละคู่ เพื่อหาว่าคุณสมบัติข้อใดเป็นตัวอธิบายความแตกต่างระหว่างคู่แบบจำลองได้ดีที่สุด ซึ่งจากตารางพบว่าค่านัยสำคัญระหว่างภาพ A-C และ ภาพ B-D มีน้อยที่สุด ทั้งนี้อาจหมายความถึงคุณสมบัติที่ใกล้เคียงกันมากของคู่ภาพดังกล่าว

3) การวิเคราะห์ปัจจัยเป็นวิธีการหากลุ่มตัวแปรที่สำคัญในการประเมินสภาพแวดล้อม โดยมีขั้นตอนการจัดรูปคู่คำคุณศัพท์ทั้ง 26 คู่นี้ขึ้นใหม่ ให้อยู่ในรูปของกลุ่มคำที่สัมพันธ์กัน แล้วจัดเป็นโครงสร้างของปัจจัยขึ้นมาใหม่ เริ่มจาก

I. ทำตาราง Correlation Matrix ของคู่คำคุณสมบัติเหล่านี้ และโยงระดับของค่าความสัมพันธ์ที่มากกว่าหรือเท่ากับ 0.65 ซึ่งการกำหนดค่าดังกล่าวมีผลทำให้จำนวนปัจจัยที่จะพิจารณาลดน้อยลงไม่ถึง 26 ปัจจัยอีกด้วย

II. จัดกลุ่มโครงสร้างของปัจจัยโดย

<u>กลุ่มที่ 1</u> เป็นกลุ่มของปัจจัยที่มีค่าความแปรผัน (amount of variance) สูงสุดในโครงสร้างของข้อมูล

<u>กลุ่มที่ 2</u> เป็นกลุ่มของปัจจัยที่มีค่าความแปรผัน (amount of variance) รองลงมา ในโครงสร้างของข้อมูล

<u>กลุ่มที่ 3</u> เป็นกลุ่มของปัจจัยที่มีค่าความแปรผัน (amount of variance) ต่ำสุดในโครงสร้างของข้อมูลซึ่งแต่ละกลุ่มจะมีลักษณะของปัจจัยต่างกันไป ดังนี้

- กลุ่มปัจจัยที่ 1: เป็นชุดของคุณสมบัติที่แสดงถึง "การกระตุ้นอารมณ์"(affective) ที่สภาพแวดล้อมมีต่อผู้ตอบสนอง
- กลุ่มปัจจัยที่ 2: เป็นชุดของคุณสมบัติที่แสดงถึง "คุณลักษณะที่ผู้ตอบสนองประเมินสภาพแวดล้อม (judgement)
- กลุ่มปัจจัยที่ 3: เป็นชุดของคุณสมบัติที่ผู้ตอบสนองใช้เพื่อขยายความหมายของพื้นที่ที่มีต่อสภาพแวดล้อม (descriptive of the spatial meaning)

บทสรุปของการวิจัยการวัดคุณสมบัติของสภาพแวดล้อมที่รับรู้จากการมองเห็น

จากการศึกษาเราอาจกล่าวได้ว่าคุณสมบัติที่ส่งเสริมสภาพแวดล้อมโดยผ่านการมองเห็นจะต้องประกอบด้วยคุณสมบัติของความซับซ้อน(Complexity), กระตุ้น(Stimulating), เร้าความรู้สึก(Sensuous), เคลื่อนไหว(Dynamic) และคุณสมบัติที่พบในสภาพแวดล้อมที่ไม่พึงประสงค์ได้แก่ ความเรียบง่าย

(Simplicity), ความเป็นสากล(Universal), สมมาตร(Symmetry), ความสงบนิ่ง(Unobtrusiveness) สำหรับคุณสมบัติในแง่ของ "ความน่าสนใจ"(interest) และ ความพึงพอใจ"(satisfaction) จัดเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญมาก ซึ่งคุณสมบัติทั้ง 2 จัดเป็นตัวแปรที่มีนัยในเชิงของการกระตุ้นอารมณ์(affective) เช่นเดียวกันกับคุณสมบัติในด้านความแปลกใหม่(novel), ความเคลื่อนไหว(dynamic), กระตุ้น(stimulating), ความโดดเด่น(boldness), เร้าความรู้สึก(sensuous), และความเป็นเอกเทศ(individual)

นอกจากนี้ยังพบว่าการให้ค่าเพื่อประเมินสภาพแวดล้อมระหว่างกลุ่มสถาปนิกและกลุ่มนักศึกษาการวางแผนไม่มีความแตกต่างกันมากนัก ซึ่งผลดังกล่าวนัยหนึ่งอาจแสดงให้เห็นว่าความหมายของถ้อยคำเหล่านี้ยังมีความคลุมเครืออยู่ อันจะทำให้เกิดความสับสนและความเข้าใจที่ไม่ตรงกัน

แนวทางการค้นหาคุณสมบัติของสภาพแวดล้อมที่มีความซับซ้อนซึ่งรับรู้ได้โดยการมอง

(An Approach to Elicit Attributes of Complex Visual Environments)

(Betak, J. F., Brummell, A. C., Swingle, P. G., 1974: 35-53)

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ที่จะค้นหาว่าในสภาพแวดล้อมที่มีความซับซ้อนนั้น มีคุณลมบัติใดบ้างที่มีนัยที่สำคัญต่อการรับรู้โดยการมอง วิธีการศึกษาทำโดยแบ่งประชากรตัวอย่างออกเป็นกลุ่มย่อยๆ และให้เดินไปตามทางที่ได้กำหนดไว้ ในการศึกษาครั้งนี้ใช้พื้นที่ภายในโรงเรียนแพทย์แห่งมหาวิทยาลัยแมคมาสเตอร์ เมืองแฮลมิลตัน เป็นพื้นที่ศึกษา โดยประชากรได้แก่กลุ่มนักเรียนแพทย์ที่ศึกษาอยู่ ในการทดลองได้จัดให้เดินเป็นกลุ่มย่อยๆ ประมาณ 10-15 คนต่อกลุ่ม ระยะห่างระหว่างกลุ่มราว 3 เมตร ทั้งนี้เส้นทางเดินโดยรวมจะใช้เวลาประมาณ 10 นาที ในการศึกษาครั้งนี้ข้อมูลส่วนที่เป็นภูมิหลังของประชากรนั้น จะเก็บข้อมูลเกี่ยวกับอายุ, เพศ, ระยะเวลาที่อยู่ในโรงเรียน, อาชีพและรายได้ของพ่อ, ขนาดของที่อยู่อาศัยซึ่งประชากรใช้ชีวิตอยู่

หลังจากนั้นกลุ่มประชากรจะได้รับแผนที่แสดงพื้นที่ศึกษาและให้เขียนเส้นทางที่ตนได้เดินผ่านลงในแผนที่นั้นๆ นอกจากนี้ในพื้นที่เฉพาะจุดที่ได้กำหนดไว้ 5 จุด และให้กลุ่มประชากรประเมินสภาพพื้นที่แต่ละจุดโดยใช้เทคนิค Semantic Differential ซึ่งประกอบด้วยคำคุณศัพท์ 24 คู่คำระหว่างแต่ละคู่แบ่งออกเป็น 7 ระดับ

จากแผนที่เหล่านั้น แผนที่ส่วนที่สามารถเขียนเส้นทางได้ถูกต้องจะนำมาเก็บเป็นข้อมูลดิบเพื่อวิเคราะห์ด้วยเทคนิค Semantic Differential และการวิเคราะห์แบบ Multidimentional Scaling Analysis เพื่อหาว่าคุณสมบัติใดในสภาพแวดล้อมที่มีความโดดเด่นและถูกนำมาใช้มากที่สุด คู่คำที่ใช้ในการประเมินได้แก่

สว่างไสว - มืดมัว (light - gloomy)	สีสันสดใส - สีทึม (colorful - drab)
เคลื่อนไหว - นิ่งเฉย (active - passive)	ดี - ชั่วร้าย (good - bad)
เป็นสุข - โศกเศร้า (happy - sad)	สวยงาม - อัปลักษณ์ (beautiful - ugly)
เฉียบคม - ทื่อๆ (sharp - dull)	สะอาด - สกปรก (clean - dirty)
รวดเร็ว - เชื่องช้า (quick - slow)	อบอุ่น - ซึมเศร้า (cozy - cheerless)
สะดวกสบาย - ติดขัด (comfortable - uncomfort)	
ร้อน - เย็น (hot - cold)	สำเร็จ - ล้มเหลว (successful - unsuccess)
พอใจ - ไม่พอใจ (pleasant - unpleasant)	ใหญ่ - เล็ก (large - small)

มีคุณค่า - ไร้ค่า (valuable - worthless) ชัดเจน - สับสน (clear - confusing)

ฉงน - เข้าใจ (mysterious - understand) นุ่มนวล - แข็ง (soft - hard)

คาดเดาได้ - ไม่สามารถคาดเดาได้ (predictable - unpredict)

กว้างขวาง - จำกัด (spacious - confining) หยาบ - ปราณีต (rugged - delicate)

แข็งแรง - อ่อนแอ (strong - weak) สงบนิ่ง - น่าตื่นเต้น (calm - excitable)

เรียบง่าย - ซับซ้อน (simple - complex) ราบรื่น - ขรุขระ (smooth - rough)

คุ้นเคย - ไม่คุ้นเคย (familiar - unfamiliar) ชอบ - ไม่ชอบ (like - dislike)

ปกติทั่วไป - ผิดปกติ (unusual - unusual) หนา - บาง (thick - thin)

ผ่อนคลาย - ตึงเครียด (relaxed - tense) บางเบา - หนักทึบ (light - heavy)

ในแง่บวก - ในแง่ลบ (positive - negative)

เพศชาย (บึกบึน) - เพศหญิง (อ่อนหวาน) (masculine - feminine)

การคาดการณ์การตอบสนองของผู้ใช้งานที่มีต่ออาคาร *(Predicting User Responses to Buildings) (Hershberger, R. G., Cass, R. C., 1974: 117-134)*

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ที่จะหาว่าการตอบสนองที่ผู้ใช้งานมีต่ออาคารเป็นอย่างไร และนำมาใช้เป็นข้อมูลประกอบการออกแบบของสถาปนิกเพื่อให้อาคารที่จะออกแบบสามารถตอบสนองได้ใกล้เคียงกับความต้องการของผู้ใช้งานได้มากขึ้น และเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันระหว่างสถาปนิกและผู้ใช้งานในเรื่องคุณลักษณะของอาคาร

วิธีการศึกษาทำโดยใช้ภาพถ่ายบ้านเรือน 12 แบบเป็นภาพตัวอย่าง และทำการประเมินโดยใช้เทคนิค Semantic Differential ผ่านทางคำคุณศัพท์จำนวน 30 คู่คำ ดังตัวอย่างด้านล่าง อย่างไรก็ตามในการศึกษานี้ยังเลือกใช้สื่อที่ต่างกัน 6 ประเภทด้วยกันเพื่อเปรียบเทียบ โดยแสดงภาพตัวอย่างผ่านทาง (ก) การนำชมสถานที่จริง (ข) ภาพยนตร์สี 8 มม. (ค) ภาพยนตร์สีขาว-ดำ 8 มม. (ง) ภาพถ่ายสีถ่ายด้วยเลนส์ 35 มม. (ภาพเดี่ยว) (จ) ภาพถ่ายสีถ่ายด้วยเลนส์ 35 มม. (หลายภาพ) และ (ฉ) วีดีโอเทป

ยุ่งเหยิง - เรียบร้อย (messy - tidy) ใหญ่โต - เล็ก (huge - tiny)

ร้อน - เย็น (hot -cold) น่าเบื่อ - น่าสนใจ (boring - interesting)

มีประโยชน์ - ไร้ประโยชน์ (useful - useless) ดี - ชั่วร้าย (good - bad)

พอใจ - น่ารำคาญ (pleasing - annoying) ทื่อๆ - เฉียบคม (dull - bright)

สวยงาม - อัปลักษณ์ (beautiful - ugly) ใหม่ - เก่า (new - old)

สดใส - คลุมเครือ (clear - ambiguous) เงียบ - อึกทึก (quiet - noisy)

อนุรักษ์ - ร่วมสมัย(traditional - contemporary) เป็นมิตร - เป็นทางการ(friendly - hostile)

กว้างขวาง - พอดี (roomy - cozy) รู่มรวย - ขาดแคลน (generous - frugal)

ใหญ่ - เล็ก (large - small) มีเอกลักษณ์ - สามัญ (unique - common)

มีราคา - ถูก (expensive - inexpensive) เข้ากัน - แปลกแยก (unified - diversified)

ปิดบัง - เปิดเผย (protected - exposed) นิ่งเฉย - เคลื่อนไหว (passive - active)

สะดวก - ขัดข้อง (facilitating - distracting) เก่าคร่ำครึ - ใหม่สด (musty - fresh)

สงบนิ่ง - น่าตื่นเต้น (calming - exciting) ชั่วคราว - ถาวร (temporary - permanent)

เรียบง่าย - ซับซ้อน (simple - complex)
หลวมๆ - กระชับ (loose - compact)
ตายตัว - ยืดหยุ่น (rigid - flexible)
ขรุขระ - ราบเรียบ (rough - smooth)
เป็นเหลี่ยม - เส้นโค้ง (angled - curved)
เรียบๆ - หรูหรา (plain - ornate)
เป็นทางการ - เป็นกันเอง (formal - casual)
สาธารณะ - เป็นส่วนตัว(public - private)
ร่าง - เนื้อแท้ (drafty - stuffy)
หยาบ - ปราณีต (rugged - delicate)
สว่างไสว - มืดมัว (light - dark)
สะอาด - สกปรก (clean - dirty)
เป็นระเบียบ - วุ่นวาย (ordered - chaotic)
หนาวเย็น - อบอุ่น (cool - warm)

การประเมินงานศิลปะโดยใช้เทคนิค Semantic Differential (Osgood, Charles E., Suci, George J., Tannenbaum, Percy H., 1967: 68-70)

ในการศึกษาของ Tucker (1955) นั้นเป็นการประเมินภาพวาดเชิงนามธรรม โดยใช้ภาพตัวแทนจำนวน 7 ภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ทำการประเมินได้แก่ กลุ่มศิลปินและกลุ่มคนที่ไม่ใช่ศิลปิน การประเมินดังกล่าวใช้คำคุณศัพท์ 40 คู่เป็นมาตรในการวัด ซึ่งคู่คำเหล่านี้นำมาจากกลุ่มคำที่ใช้ในหมู่ผู้เข้าชมงานจิตรกรรมนิยมใช้ โดยรวบรวมจากคราวที่มีการจัดแสดงนิทรรศการศิลปะร่วมสมัย แห่งมหาวิทยาลัยอิลลินอยส์ ในปีค.ศ. 1952 คู่คำคุณศัพท์ที่ใช้ในการประเมินทั้ง 40 คู่ ได้แก่

ร้อน - เย็น (hot - cold)
อ่อนหวาน - ขึงขัง (lush - austere)
ซ้ำๆ - หลากหลาย (repetitive - varied)
วุ่นวาย - มีระเบียบ (chaotic - ordered)
เรียบๆ - ลึกซึ้ง (superficial - profound)
นิ่งเฉย - การเคลื่อนไหว (passive - active)
เรียบง่าย - ซับซ้อน (simple - complex)
ไร้ความหมาย - มีความหมาย (meaningless - meaningful)
ผ่อนคลาย - ตึงเครียด (relaxed - tense)
จริงจัง - สบายๆ (serious - humorous)
อ่อนหวาน - ขมขื่น (sweet - bitter)
มีเอกลักษณ์ - ซ้ำซาก (unique - commonplace)
เชิงอารมณ์ - เป็นเหตุเป็นผล (emotional - rational)
อัปลักษณ์ - สวยงาม (ugly - beautiful)
จริงใจ - หลอกลวง (sincere - insincere)
เพศชาย (บึกบึน) - เพศหญิง (อ่อนหวาน) (masculine - feminine)
คลุมเครือ - เฉียบขาด (vague - precise)
นุ่มนวล - แข็ง (soft - hard)
จงใจ - โดยบังเอิญ (controlled - accidental)
แข็งแรง - อ่อนแอ(strong - weak)
เป็นทางการ - เป็นกันเอง (formal - informal)
พอใจ - ไม่พอใจ (pleasant - unpleasant)
สั่นสะเทือน - สงบนิ่ง (vibrant - still)
สุข - เศร้า (happy - sad)
นุ่มนวล - หยาบ (smooth - rough)
ชัดเจน - เลือนราง (clear - hazy)
อึกทึก - เงียบสงัด (blatant - muted)
สงบนิ่ง - น่าตื่นเต้น (calming - exciting)
ไร้ความหมาย - มีความหมาย (meaningless - meaningful)
เปิดเผย - ลึกลับ (obvious - subtle)
รุนแรง - อ่อนโยน (violent - gentle)
หยุดนิ่ง - เคลื่อนไหว (static - dynamic)
ชั่วร้าย - ดี (bad - good)
ใกล้ชิด - ห่างเหิน (intimate - remote)
ที่อๆ - เฉียบคม (dull - sharp)
รุ่มรวย - แร้นแค้น (rich - thin)
เพศชาย (บึกบึน) - เพศหญิง (อ่อนหวาน) (masculine - feminine)
ดุร้าย - สงบสุข (ferocious - peaceful)
ปกติทั่วไป - ผิดปกติ (usual - unusual)
เปียก - แห้ง (wet - dry)
เก่าคร่ำครึ - ใหม่(stale - fresh)
อุดม - ว่างเปล่า (full - empty)

ภาคผนวก ข

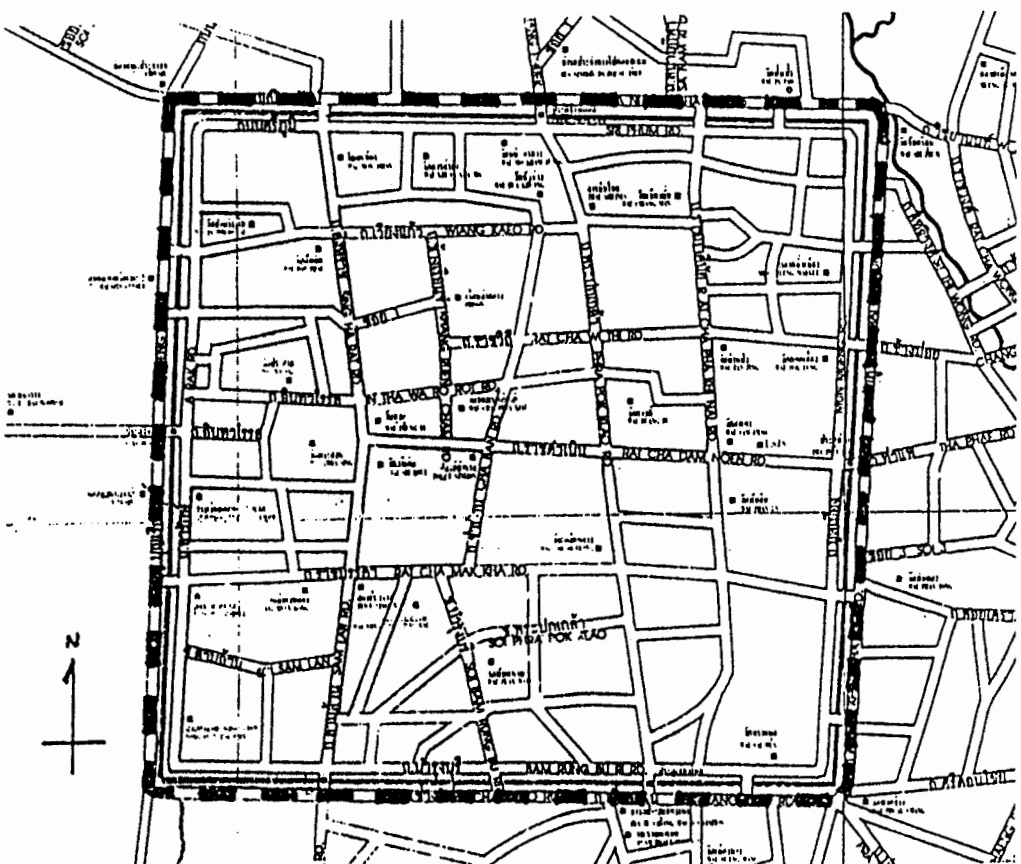
ตัวอย่างแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ชุด ได้แก่

1) ชุดสำหรับประชาชน

2) ชุดสำหรับนักท่องเที่ยว

แบบสอบถามการรับรู้สุนทรียภาพในเขตเมืองเก่าเชียงใหม่: สำหรับผู้อาศัยและทำงานภายในเขตคูเมือง

- ข้อมูลจากการทำแบบสอบถามนี้ใช้ในการศึกษาของนางสาววิยดา ทรงกิตติภักดี นิสิตชั้นปริญญาโท สาขาการวางผังเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำหรับวิทยานิพนธ์เรื่อง **การรับรู้สุนทรียภาพเมือง: กรณีศึกษาเขตพื้นที่เมืองเก่าเชียงใหม่**
- พื้นที่ที่ใช้ในการถามแบบสอบถามครั้งนี้อยู่ภายในเขตคูเมืองสี่เหลี่ยมตามแนวเส้นประ (ดังแผนที่ด้านล่าง)
- ขอขอบพระคุณที่ท่านได้สละเวลาเพื่อแสดงความคิดเห็นอันมีค่า ซึ่งจักเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการศึกษาปัญหาเมืองเก่าเชียงใหม่ต่อไป

<u>ตอนที่ 1 ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม</u>

กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่อง ☐ และเติมข้อความลงในช่องว่าง

1. **เพศ:** ☐ ชาย ☐ หญิง
2. **อายุ:** ..... ปี
3. **ท่าน** ☐ พักอาศัย ☐ พักอาศัยและทำงาน ☐ ทำงาน **ในเขตคูเมือง:** (กรุณาวงตำแหน่งลงในแผนที่ด้านซ้าย)
4. **ระยะเวลาที่ท่านพักอาศัยหรือทำงานในเขตคูเมือง:**
   - ☐ ต่ำกว่า 1 ปี
   - ☐ 1 - 10 ปี
   - ☐ 10 ปีขึ้นไป
5. การศึกษา:
   - ☐ ประถมศึกษา
   - ☐ มัธยมศึกษา
   - ☐ อนุปริญญา- ปริญญาตรี สาขา.....
   - ☐ ปริญญาโท- ปริญญาเอก สาขา.....
6. **อาชีพ:**.....
7. **รายได้ต่อเดือน:**
   - ☐ ต่ำกว่า 5,000 บาท
   - ☐ 5,000 - 10,000 บาท
   - ☐ 10,001 - 20,000 บาท
   - ☐ 20,001 บาทขึ้นไป

ตอนที่ 2: ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้สุนทรียภาพเชิงประสาทสัมผัส (ในข้อที่ 1- 4) และสุนทรียภาพเชิงรูปทรง (ในข้อที่ 5 - 7) ของแต่ละบริเวณในเขตคูเมืองเชียงใหม่

2.1 กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่อง ☐ ที่ตรงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุด

คำถาม: ท่านมีความรู้สึกอย่างไรกับ ?

	ภาพบริเวณที่ 1		ภาพบริเวณที่ 2		ภาพบริเวณที่ 3	
		-2 -1 0 +1 +2		-2 -1 0 +1 +2		-2 -1 0 +1 +2
1. **สีสันโดยรวม** จากอาคาร, ป้ายโฆษณา ต้นไม้และอุปกรณ์บนทางเท้า อาทิ โคมไฟ ถังขยะ, ตู้โทรศัพท์, เสาไฟฟ้า	สีฉูดฉาดบาดตา	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ สีเรียบๆ สุภาพ	สีฉูดฉาดบาดตา	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ สีเรียบๆ สุภาพ	สีฉูดฉาดบาดตา	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ สีเรียบๆสุภาพ
	สีไม่เข้ากัน	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ สีกลมกลืนกัน	สีไม่เข้ากัน	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ สีกลมกลืนกัน	สีไม่เข้ากัน	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ สีกลมกลืนกัน
2. **พื้นผิวของวัสดุที่ใช้โดยรวม** ของอาคาร, ป้ายโฆษณา, อุปกรณ์บนทางเท้า อาทิโคมไฟ, ถังขยะ, ตู้โทรศัพท์, เสาไฟฟ้า	หยาบ กระด้าง	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ละเอียดประณีต	หยาบ กระด้าง	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ละเอียดประณีต	หยาบ กระด้าง	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ละเอียดประณี
3. **บรรยากาศโดยรวม** ในบริเวณดังกล่าว	ตึงเครียด	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ผ่อนคลาย สงบ	ตึงเครียด	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ผ่อนคลาย สงบ	ตึงเครียด	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ผ่อนคลายสงบ
	ไม่เป็นกันเอง	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ เป็นกันเอง	ไม่เป็นกันเอง	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ เป็นกันเอง	ไม่เป็นกันเอง	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ เป็นกันเอง
4. **ความรู้สึกโดยรวม** ในบริเวณดังกล่าว	ไร้ค่า	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ มีคุณค่า	ไร้ค่า	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ มีคุณค่า	ไร้ค่า	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ มีคุณค่า
	น่าเกลียด	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ สวยงาม	น่าเกลียด	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ สวยงาม	น่าเกลียด	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ สวยงาม
	ไม่ชอบ	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ชอบ	ไม่ชอบ	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ชอบ	ไม่ชอบ	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ชอบ
5. **รูปทรง-ขนาด-สัดส่วน** ของอาคาร, ป้ายโฆษณา ต้นไม้และอุปกรณ์บนทางเท้า อาทิ โคมไฟ, ถังขยะ, ตู้โทรศัพท์, เสาไฟฟ้า	ไม่น่าสนใจ	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ น่าสนใจ	ไม่น่าสนใจ	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ น่าสนใจ	ไม่น่าสนใจ	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ น่าสนใจ
	ขัดแย้งไม่เข้ากัน	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ กลมกลืนกัน	ขัดแย้งไม่เข้ากัน	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ กลมกลืนกัน	ขัดแย้งไม่เข้ากัน	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ กลมกลืนกัน
	น่าเกลียด	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ สวยงาม	น่าเกลียด	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ สวยงาม	น่าเกลียด	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ สวยงาม
6. **การติดตั้งป้ายโฆษณาและอุปกรณ์บนทางเท้า** อาทิ โคมไฟ, ถังขยะ, ตู้โทรศัพท์	เกะกะ ยุ่งเหยิง	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ เป็นระเบียบ	เกะกะ ยุ่งเหยิง	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ เป็นระเบียบ	เกะกะ ยุ่งเหยิง	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ เป็นระเบียบ
	หนาแน่นอึดอัด	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ โล่ง โปร่ง	หนาแน่นอึดอัด	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ โล่ง โปร่ง	หนาแน่นอึดอัด	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ โล่ง โปร่ง
7. **รูปแบบของป้ายโฆษณาและอุปกรณ์บนทางเท้า** อาทิ โคมไฟ, ถังขยะ, เสาไฟฟ้า, ตู้โทรศัพท์	ธรรมดา	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ มีเอกลักษณ์	ธรรมดา	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ มีเอกลักษณ์	ธรรมดา	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ มีเอกลักษณ์
	ไม่เข้ากันเลย	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ กลมกลืนกัน	ไม่เข้ากันเลย	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ กลมกลืนกัน	ไม่เข้ากันเลย	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ กลมกลืนกัน
	ไร้ค่า	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ มีคุณค่า	ไร้ค่า	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ มีคุณค่า	ไร้ค่า	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ มีคุณค่า

ตอนที่ 2: ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้สุนทรียภาพเชิงประสาทสัมผัส (ในข้อที่ 1- 4) และสุนทรียภาพเชิงรูปทรง (ในข้อที่ 5 - 7) ของแต่ละบริเวณในเขตคูเมืองเชียงใหม่

2.1 กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่อง ☐ ที่ตรงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุด

คำถาม: ท่านมีความรู้สึกอย่างไรกับ ?

	ภาพบริเวณที่ 4		ภาพบริเวณที่ 5		ภาพบริเวณที่ 6	
	-2 -1 0 +1 +2		-2 -1 0 +1 +2		-2 -1 0 +1 +2	
1. **สีสันโดยรวม** จากอาคาร, ป้ายโฆษณา ต้นไม้และอุปกรณ์บนทางเท้า อาทิ โคมไฟ ถังขยะ, ตู้โทรศัพท์, เสาไฟฟ้า	สีฉูดฉาดบาดตา ☐☐☐☐☐	สีเรียบๆ สุภาพ	สีฉูดฉาดบาดตา ☐☐☐☐☐	สีเรียบๆ สุภาพ	สีฉูดฉาดบาดตา ☐☐☐☐☐	สีเรียบๆสุภาพ
	สีไม่เข้ากัน ☐☐☐☐☐	สีกลมกลืนกัน	สีไม่เข้ากัน ☐☐☐☐☐	สีกลมกลืนกัน	สีไม่เข้ากัน ☐☐☐☐☐	สีกลมกลืนกัน
2. **พื้นผิวของวัสดุที่ใช้โดยรวม** ของอาคาร, ป้ายโฆษณา, อุปกรณ์บนทางเท้า อาทิโคมไฟ, ถังขยะ, ตู้โทรศัพท์, เสาไฟฟ้า	หยาบ กระด้าง ☐☐☐☐☐	ละเอียดประณีต	หยาบ กระด้าง ☐☐☐☐☐	ละเอียดประณีต	หยาบ กระด้าง ☐☐☐☐☐	ละเอียดประณี
3. **บรรยากาศโดยรวม** ในบริเวณดังกล่าว	ตึงเครียด ☐☐☐☐☐	ผ่อนคลาย สงบ	ตึงเครียด ☐☐☐☐☐	ผ่อนคลาย สงบ	ตึงเครียด ☐☐☐☐☐	ผ่อนคลายสงบ
	ไม่เป็นกันเอง ☐☐☐☐☐	เป็นกันเอง	ไม่เป็นกันเอง ☐☐☐☐☐	เป็นกันเอง	ไม่เป็นกันเอง ☐☐☐☐☐	เป็นกันเอง
4. **ความรู้สึกโดยรวม** ในบริเวณดังกล่าว	ไร้ค่า ☐☐☐☐☐	มีคุณค่า	ไร้ค่า ☐☐☐☐☐	มีคุณค่า	ไร้ค่า ☐☐☐☐☐	มีคุณค่า
	น่าเกลียด ☐☐☐☐☐	สวยงาม	น่าเกลียด ☐☐☐☐☐	สวยงาม	น่าเกลียด ☐☐☐☐☐	สวยงาม
	ไม่ชอบ ☐☐☐☐☐	ชอบ	ไม่ชอบ ☐☐☐☐☐	ชอบ	ไม่ชอบ ☐☐☐☐☐	ชอบ
5. **รูปทรง-ขนาด-สัดส่วน** ของอาคาร, ป้ายโฆษณา ต้นไม้และอุปกรณ์บนทางเท้า อาทิ โคมไฟ, ถังขยะ, ตู้โทรศัพท์, เสาไฟฟ้า	ไม่น่าสนใจ ☐☐☐☐☐	น่าสนใจ	ไม่น่าสนใจ ☐☐☐☐☐	น่าสนใจ	ไม่น่าสนใจ ☐☐☐☐☐	น่าสนใจ
	ขัดแย้งไม่เข้ากัน ☐☐☐☐☐	กลมกลืนกัน	ขัดแย้งไม่เข้ากัน ☐☐☐☐☐	กลมกลืนกัน	ขัดแย้งไม่เข้ากัน ☐☐☐☐☐	กลมกลืนกัน
	น่าเกลียด ☐☐☐☐☐	สวยงาม	น่าเกลียด ☐☐☐☐☐	สวยงาม	น่าเกลียด ☐☐☐☐☐	สวยงาม
6. **การติดตั้งป้ายโฆษณาและอุปกรณ์บนทางเท้า** อาทิ โคมไฟ, ถังขยะ, ตู้โทรศัพท์	เกะกะ ยุ่งเหยิง ☐☐☐☐☐	เป็นระเบียบ	เกะกะ ยุ่งเหยิง ☐☐☐☐☐	เป็นระเบียบ	เกะกะ ยุ่งเหยิง ☐☐☐☐☐	เป็นระเบียบ
	หนาแน่นอึดอัด ☐☐☐☐☐	โล่ง โปร่ง	หนาแน่นอึดอัด ☐☐☐☐☐	โล่ง โปร่ง	หนาแน่นอึดอัด ☐☐☐☐☐	โล่ง โปร่ง
7. **รูปแบบของป้ายโฆษณาและอุปกรณ์บนทางเท้า** อาทิ โคมไฟ, ถังขยะ, เสาไฟฟ้า, ตู้โทรศัพท์	ธรรมดา ☐☐☐☐☐	มีเอกลักษณ์	ธรรมดา ☐☐☐☐☐	มีเอกลักษณ์	ธรรมดา ☐☐☐☐☐	มีเอกลักษณ์
	ไม่เข้ากันเลย ☐☐☐☐☐	กลมกลืนกัน	ไม่เข้ากันเลย ☐☐☐☐☐	กลมกลืนกัน	ไม่เข้ากันเลย ☐☐☐☐☐	กลมกลืนกัน
	ไร้ค่า ☐☐☐☐☐	มีคุณค่า	ไร้ค่า ☐☐☐☐☐	มีคุณค่า	ไร้ค่า ☐☐☐☐☐	มีคุณค่า

2.2 กรุณาเรียงลำดับภาพ

จากภาพบริเวณต่าง ๆทั้ง 6 บริเวณ

บริเวณที่สวยงามมากที่สุด 3 อันดับแรก

ได้แก่ บริเวณที่ ....., ..., ...

บริเวณที่น่าเกลียดมากที่สุด 3 อันดับแรก

ได้แก่ บริเวณที่ ....., ..., ...

3.2 ท่านรู้สึกอย่างไรต่อบรรยากาศและสภาพโดยรวมของพื้นที่ภายในคูเมืองเชียงใหม่

	1	2	3	4	5	
ขัดแย้งไม่เข้ากัน	☐	☐	☐	☐	☐	กลมกลืน เข้ากัน
ตึงเครียด	☐	☐	☐	☐	☐	ผ่อนคลาย-สงบ
ยุ่งเหยิง วุ่นวาย	☐	☐	☐	☐	☐	เป็นระเบียบ
เก่า ทรุดโทรม	☐	☐	☐	☐	☐	สภาพดี เรียบร้อย
หนาแน่น อึดอัด	☐	☐	☐	☐	☐	ว่างโล่ง โปร่ง
ไม่น่าสนใจ	☐	☐	☐	☐	☐	น่าสนใจ
สกปรก	☐	☐	☐	☐	☐	สะอาด
ไม่เป็นมิตร	☐	☐	☐	☐	☐	อบอุ่น เป็นกันเอง
ไร้เอกลักษณ์	☐	☐	☐	☐	☐	มีเอกลักษณ์
ไร้ค่า	☐	☐	☐	☐	☐	มีค่า
น่าเกลียด	☐	☐	☐	☐	☐	สวยงาม
ไม่ชอบ	☐	☐	☐	☐	☐	ชอบ

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้สุนทรียภาพเชิงสัญลักษณ์ต่อพื้นที่โดยรวมภายในเขตคูเมืองเชียงใหม่

3.1 กรุณาเติมข้อความลงในช่องว่าง โดยเรียงตามลำดับ:

1. บริเวณหรืออาคาร สถานที่ที่เป็นจุดเด่น-จุดอ้างอิง หรือที่หมายตา (Landmark) ภายในเขตคูเมือง 3 อันดับแรก

   1) .....2) .....3) .....
2. บริเวณที่สวยงามที่สุดภายในเขตคูเมือง 3 อันดับแรก: 1)..... 2)..... 3).....
3. บริเวณที่น่าเกลียดที่สุดภายในเขตคูเมือง 3 อันดับแรก: 1)..... 2)..... 3).....
4. อาคารที่สวยงามที่สุดภายในเขตคูเมือง 3 อันดับแรก: 1)..... 2)..... 3).....
5. อาคารที่น่าเกลียดที่สุดภายในเขตคูเมือง 3 อันดับแรก: 1)..... 2)..... 3).....

3.3 ปัญหาทางกายภาพภายในเขตคูเมืองต่อไปนี้มีความจำเป็นในการแก้ไขมากน้อยอย่างไร

(หมายเลข 5 หมายถึง มีความจำเป็นมากที่สุด)

	1	2	3	4	5
1. ปัญหาการสูญเสียเอกลักษณ์ความเป็นเมืองเก่า อาทิ การบุกรุกพื้นที่โบราณสถาน, อาคารที่มีค่าถูกรื้อถอน	☐	☐	☐	☐	☐
2. ปัญหาการสร้างอาคารใหม่ที่ขาดความกลมกลืนกับภูมิทัศน์เมือง ทั้งรูปแบบ รูปทรง ขนาด ความสูง สีสัน วัสดุพื้นผิว และความหนาแน่น	☐	☐	☐	☐	☐
3. ปัญหาการติดตั้งป้ายโฆษณาที่ไม่เหมาะสมทั้งเรื่องรูปแบบ รูปทรง ขนาด ความสูง สีสัน วัสดุและตำแหน่ง	☐	☐	☐	☐	☐
4. ปัญหาการลดลงของพื้นที่สีเขียว การตัดต้นไม้ใหญ่ที่ให้ร่มเงาตามแนวถนนหลายสาย	☐	☐	☐	☐	☐
5. ปัญหาอุปกรณ์ประกอบถนนที่ขาดความกลมกลืนกันทั้งในเรื่องรูปแบบ รูปทรง ขนาด ความสูง วัสดุและตำแหน่งที่ติดตั้ง อาทิ สายไฟ ถังขยะ ป้ายจราจร ตู้โทรศัพท์ โคมไฟ เป็นต้น	☐	☐	☐	☐	☐
6. ปัญหาความไม่เป็นระเบียบของหาบเร่ แผงลอยบนท้องถนน และทางเท้า	☐	☐	☐	☐	☐
7. ปัญหาความไม่สวยงามและความสกปรกจากขยะมูลฝอยกระจัดกระจายริมถนนและทางเท้า	☐	☐	☐	☐	☐

3.4 พื้นที่สำหรับแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมซึ่งท่านคิดว่าจำเป็นต่อการแก้ปัญหาทางกายภาพในเขตเมืองเก่า

.....

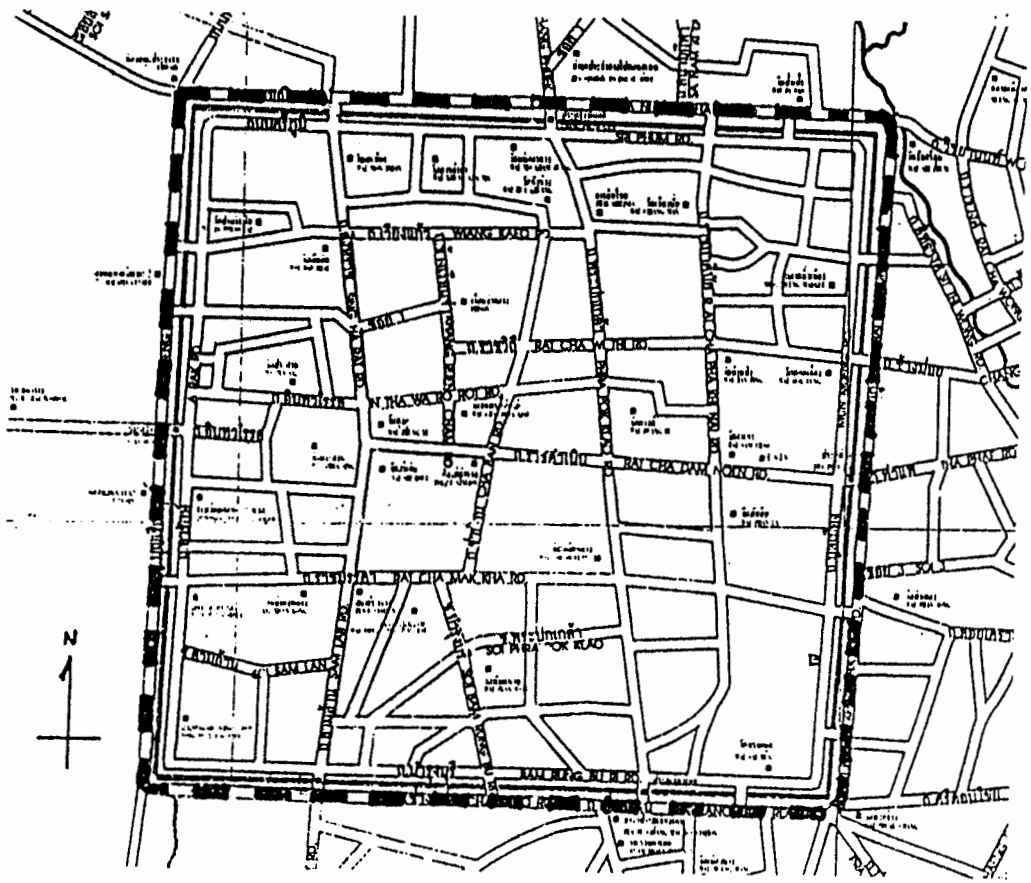
.....

.....

.....

URBAN AESTHETICS IN CHIANG MAI OLD TOWN: Tourists' questionnaire

- The information obtained from this questionnaire will be used only for my thesis, " Perception of Urban Aesthetics: A Case Study of Chiang Mai Old Town", which is part of the requirement for the degree "Master of Urban and Regional Planning". The degree is offered by the Faculty of Architecture, Chulalongkorn University.
- The study area is in Chiang Mai old town (see map below).
- Thank you for your time and opinions.

PART 1: RESPONDENT

Please check in the box ☐ or write brief answers in the spaces provided.

1. Sex: ☐ male ☐ female
2. Age: ..... years
3. Which area do you stay while traveling in Chiang Mai Old Town?
   - ☐ Inside the old town (Please mark the location on the left map)
   - ☐ In the city, but outside the old town
   - ☐ In the suburb
   - ☐ other province
4. How much time do you spend in the old town area?
   - ☐ under 1 day (about ..... Hour)
   - ☐ 1 - 3 days
   - ☐ over 3 days
5. Your educational background:.....
6. Your occupation: .....
7. Your salary:
   - ☐ under US$ 500
   - ☐ US$ 500 - 1,000
   - ☐ US$1,001 - 2,000
   - ☐ over US$ 2,001

PART 2: PERCEPTION OF SENSORY AESTHETICS (no.1 – 4) AND FORMAL AESTHETICS (no.5 – 7) IN 7 ZONES OF ZONES OF CHIANG MAI OLD TOWN

2.1 Evaluative scales: Please check the box ☐ between each pair of adjectives your feeling about each area.

QUESTION: How do you feel about ... ?

	ZONE 1 (-2 -1 0 +1 +2)	ZONE 2 (-2 -1 0 +1 +2)	ZONE 3 (-2 -1 0 +1 +2)
1. THE COLOR of elements: buildings, billboards, trees, street furniture.	VIOLENT ☐☐☐☐☐ GENTLE DISTANT ☐☐☐☐☐ INTIMATE	VIOLENT ☐☐☐☐☐ GENTLE DISTANT ☐☐☐☐☐ INTIMATE	VIOLENT ☐☐☐☐☐ GENTLE DISTANT ☐☐☐☐☐ INTIMATE
2. THE TEXTURE of materials: buildings, trees, street furniture.	RUGGED ☐☐☐☐☐ DELICATE	RUGGED ☐☐☐☐☐ DELICATE	RUGGED ☐☐☐☐☐ DELICATE
3. THE ATMOSPHERE of the area.	TENSE ☐☐☐☐☐ RELAXED CHEERLESS ☐☐☐☐☐ COZY	TENSE ☐☐☐☐☐ RELAXED CHEERLESS ☐☐☐☐☐ COZY	TENSE ☐☐☐☐☐ RELAXED CHEERLESS ☐☐☐☐☐ COZY
4. YOUR SENSATION about the area	WORTHLESS ☐☐☐☐☐ VALUABLE UGLY ☐☐☐☐☐ BEAUTIFUL DISLIKE ☐☐☐☐☐ LIKE	WORTHLESS ☐☐☐☐☐ VALUABLE UGLY ☐☐☐☐☐ BEAUTIFUL DISLIKE ☐☐☐☐☐ LIKE	WORTHLESS ☐☐☐☐☐ VALUABLE UGLY ☐☐☐☐☐ BEAUTIFUL DISLIKE ☐☐☐☐☐ LIKE
5. FORM-SCALE-PROPROTION of elements: buildings, trees, street furniture.	BORING ☐☐☐☐☐ INTERESTING CONTRAST ☐☐☐☐☐ HARMONY UGLY ☐☐☐☐☐ BEAUTIFUL	BORING ☐☐☐☐☐ INTERESTING CONTRAST ☐☐☐☐☐ HARMONY UGLY ☐☐☐☐☐ BEAUTIFUL	BORING ☐☐☐☐☐ INTERESTING CONTRAST ☐☐☐☐☐ HARMONY UGLY ☐☐☐☐☐ BEAUTIFUL
6. THE SETTING of signs, billboards, and street furniture: (lighting, trash bin, public phone booth, etc.)	CHAOTIC ☐☐☐☐☐ ORDERED DENSE ☐☐☐☐☐ CLEAR	CHAOTIC ☐☐☐☐☐ ORDERED DENSE ☐☐☐☐☐ CLEAR	CHAOTIC ☐☐☐☐☐ ORDERED DENSE ☐☐☐☐☐ CLEAR
7. DESIGN AND STYLE of signs, billboards, and street furniture lighting, trash bin, public phone booth, etc.	COMMON ☐☐☐☐☐ UNIQUE CONTRAST ☐☐☐☐☐ HARMONY WORTHLESS ☐☐☐☐☐ VALUABLE	COMMON ☐☐☐☐☐ UNIQUE CONTRAST ☐☐☐☐☐ HARMONY WORTHLESS ☐☐☐☐☐ VALUABLE	COMMON ☐☐☐☐☐ UNIQUE CONTRAST ☐☐☐☐☐ HARMONY WORTHLESS ☐☐☐☐☐ VALUABLE

PART 2: PERCEPTION OF SENSORY AESTHETICS (no.1 – 4) AND FORMAL AESTHETICS (no.5 – 7) IN 7 ZONES OF ZONES OF CHIANG MAI OLD TOWN

2.1 Evaluative scales: Please check the box ☐ between each pair of adjectives your feeling about each area.

QUESTION: How do you feel about ... ?

	ZONE 4 (-2 -1 0 +1 +2)	ZONE 5 (-2 -1 0 +1 +2)	ZONE 6 (-2 -1 0 +1 +2)
8. THE COLOR of elements: buildings, billboards, trees, street furniture.	VIOLENT ☐☐☐☐☐ GENTLE DISTANT ☐☐☐☐☐ INTIMATE	VIOLENT ☐☐☐☐☐ GENTLE DISTANT ☐☐☐☐☐ INTIMATE	VIOLENT ☐☐☐☐☐ GENTLE DISTANT ☐☐☐☐☐ INTIMATE
9. THE TEXTURE of materials: buildings, trees, street furniture.	RUGGED ☐☐☐☐☐ DELICATE TENSE ☐☐☐☐☐ RELAXED	RUGGED ☐☐☐☐☐ DELICATE TENSE ☐☐☐☐☐ RELAXED	RUGGED ☐☐☐☐☐ DELICATE TENSE ☐☐☐☐☐ RELAXED
10. THE ATMOSPHERE of the area.	CHEERLESS ☐☐☐☐☐ COZY WORTHLESS ☐☐☐☐☐ VALUABLE	CHEERLESS ☐☐☐☐☐ COZY WORTHLESS ☐☐☐☐☐ VALUABLE	CHEERLESS ☐☐☐☐☐ COZY WORTHLESS ☐☐☐☐☐ VALUABLE
11. YOUR SENSATION about the area	UGLY ☐☐☐☐☐ BEAUTIFUL DISLIKE ☐☐☐☐☐ LIKE	UGLY ☐☐☐☐☐ BEAUTIFUL DISLIKE ☐☐☐☐☐ LIKE	UGLY ☐☐☐☐☐ BEAUTIFUL DISLIKE ☐☐☐☐☐ LIKE
12. FORM-SCALE-PROPROTION of elements: buildings, trees, street furniture.	BORING ☐☐☐☐☐ INTERESTING CONTRAST ☐☐☐☐☐ HARMONY UGLY ☐☐☐☐☐ BEAUTIFUL	BORING ☐☐☐☐☐ INTERESTING CONTRAST ☐☐☐☐☐ HARMONY UGLY ☐☐☐☐☐ BEAUTIFUL	BORING ☐☐☐☐☐ INTERESTIN CONTRAST ☐☐☐☐☐ HARMONY UGLY ☐☐☐☐☐ BEAUTIFUL
13. THE SETTING of signs, billboards, and street furniture: (lighting, trash bin, public phone booth, etc.)	CHAOTIC ☐☐☐☐☐ ORDERED DENSE ☐☐☐☐☐ CLEAR	CHAOTIC ☐☐☐☐☐ ORDERED DENSE ☐☐☐☐☐ CLEAR	CHAOTIC ☐☐☐☐☐ ORDERED DENSE ☐☐☐☐☐ CLEAR
14. DESIGN AND STYLE of signs, billboards, and street furniture lighting, trash bin, public phone booth, etc.	COMMON ☐☐☐☐☐ UNIQUE CONTRAST ☐☐☐☐☐ HARMONY WORTHLESS ☐☐☐☐☐ VALUABLE	COMMON ☐☐☐☐☐ UNIQUE CONTRAST ☐☐☐☐☐ HARMONY WORTHLESS ☐☐☐☐☐ VALUABLE	COMMON ☐☐☐☐☐ UNIQUE CONTRAST ☐☐☐☐☐ HARMONY WORTHLESS ☐☐☐☐☐ VALUABLE

PART 2.2: PLEASE RANK THE SAMPLE PICTURES.

From the sample pictures of 6 zones

1) The most beautiful zones are ..... ,..... ,.....

2) The ugliest zones are ....., ..., ...

3.2 Please check between each pair of adjectives that describe your feeling about Chiang Mai Old Town.

	-2	-1	0	+1	+2	
CONTRAST	☐	☐	☐	☐	☐	HARMONY
TENSE	☐	☐	☐	☐	☐	RELAXED
CHAOTIC	☐	☐	☐	☐	☐	ORDERED
POOR	☐	☐	☐	☐	☐	RICH
DENSE	☐	☐	☐	☐	☐	OPEN
BORING	☐	☐	☐	☐	☐	INTERESTING
DIRTY	☐	☐	☐	☐	☐	CLEAN
CHEERLESS	☐	☐	☐	☐	☐	COZY
COMMON	☐	☐	☐	☐	☐	UNIQUE
WORTHLESS	☐	☐	☐	☐	☐	VALUABLE
UGLY	☐	☐	☐	☐	☐	BEAUTIFUL
DISLIKE	☐	☐	☐	☐	☐	LIKE

PART 3: PERCEPTION OF SYMBOLIC AESTHETICS IN CHIANG MAI OLD TOWN

3.1 Please provide information and rank of the following:

1. The landmark in the old town area: 1)..... 2).....3).....
2. The beautiful places in the old town area: 1)..... 2).....3).....
3. The ugly places in the old town area: 1)..... 2).....3).....
4. The beautiful buildings in the old town area: 1)..... 2).....3).....
5. The ugly buildings in the old town area: 1)..... 2).....3).....

3.3 In your opinion, what is Chiang Mai old town's important visual problems? (5 is most important)

	1	2	3	4	5
1. Historical town's identity is destroyed.	☐	☐	☐	☐	☐
2. New modern buildings are not harmony with historical structures (in style, scale, size, proportion, color, and material).	☐	☐	☐	☐	☐
3. Many billboards are not harmony with historical structures (in style, scale, size, proportion, color, and material).	☐	☐	☐	☐	☐
4. Losing its characteristics of a green city losing green areas and old trees .	☐	☐	☐	☐	☐
5. Street fumiture is not harmony with historical structures (in style, scale, size, proportion, color, and material).	☐	☐	☐	☐	☐
6. The chaotic of street venders on the footpath.	☐	☐	☐	☐	☐
7. The visual problem and garbage on the footpath.	☐	☐	☐	☐	☐

3.4 Would you like to express any suggestions for developing Chiang Mai Old Town area?

.....

.....

.....

ภาคผนวก ค

ตัวอย่างความหมายของคู่คำคุณศัพท์ที่ใช้ในการวิจัยการรับรู้ด้านสุนทรียภาพเมือง

สีสัน:

สีฉูดฉาดบาดตา (VIOLENT)

สีไม่เข้ากัน (DISTANT)

สีเรียบๆ สุภาพ (GENTLE)

สีกลมกลืนกัน (INTIMATE)

บรรยากาศ:

ตึงเครียด (TENSE)

ไม่เป็นกันเอง (CHEERLESS)

ผ่อนคลาย สงบ (RELAXED)

เป็นกันเอง (COZY)

พื้นผิว:

หยาบกระด้าง (RUGGED)

ละเอียด ประณีต (DELICATE)

ความรู้สึก:

ไร้ค่า (WORTHLESS)

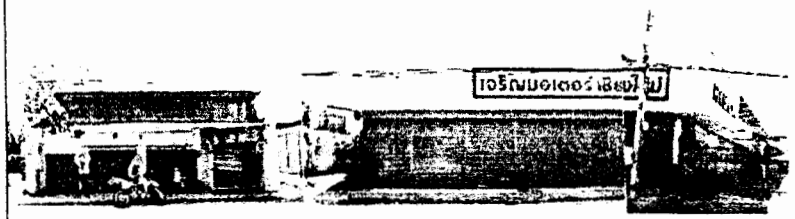

มีคุณค่า (VALUABLE)

รูปทรง – สัดส่วน :

ไม่น่าสนใจ (BORING)

น่าสนใจ (INTERESTING)

ขัดแย้งไม่เข้ากัน

(CONTRAST)

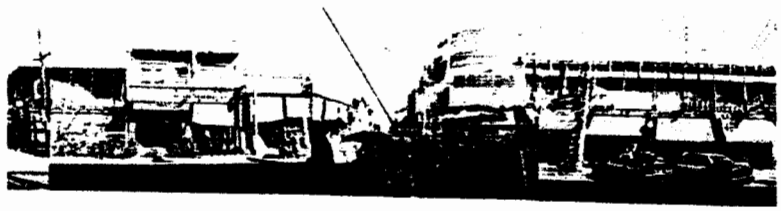
กลมกลืนกัน

(HARMONY)

จังหวะ – ลำดับ:

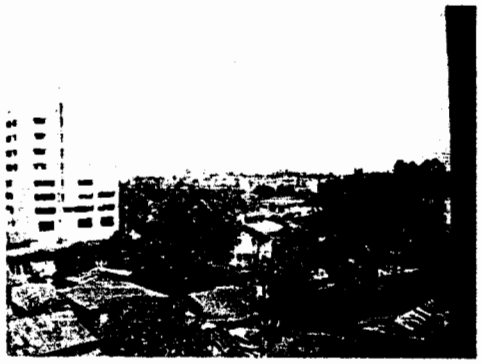
เกะกะยุ่งเหยิง
(CHAOTIC)

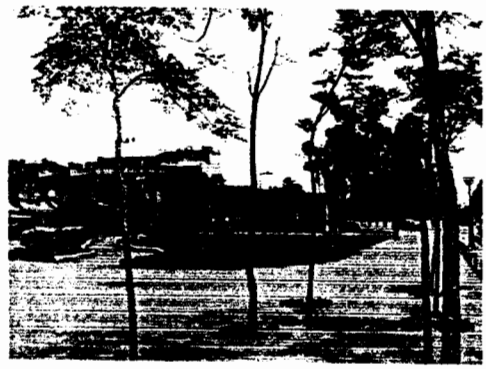
เป็นระเบียบ
(ORDERED)

หนาแน่น อึดอัด (DENSE)

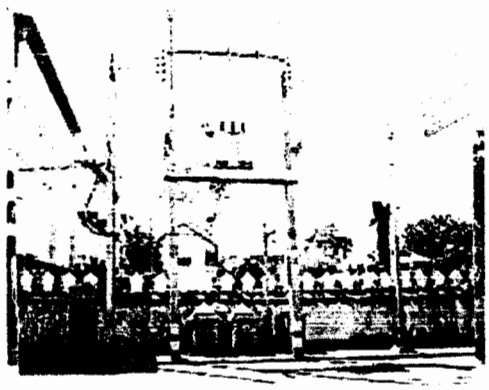

โล่ง โปร่ง (EMPTY)

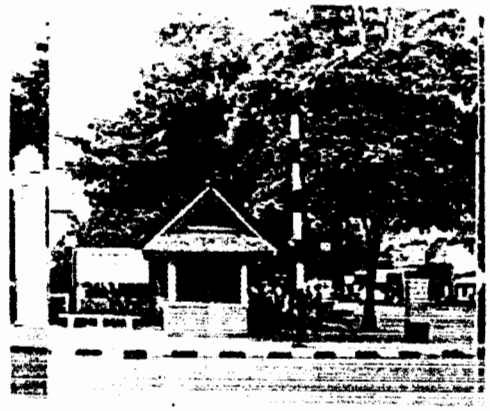

รูปแบบ - การสื่อความหมาย:

ธรรมดา (COMMON)

มีเอกลักษณ์ (UNIQUE)

รูปแบบ – การสื่อความหมาย:

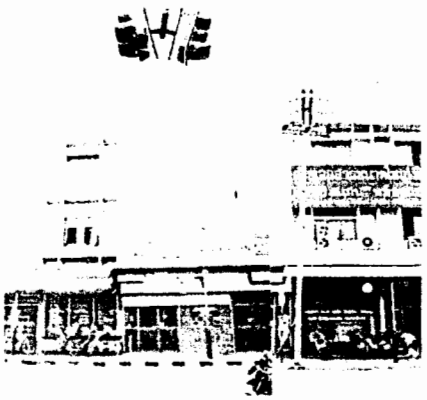
ไม่เข้ากันเลย (CONTRAST)

กลมกลืนกัน (HARMONY)

น่าเกลียด

สวยงาม

ภาคผนวก ง

ตาราง ง-1

ตารางแสดงค่าการประเมินสุนทรียภาพแต่ละกลุ่มจำแนกตามเพศในบริเวณที่ 1

การรับรู้ด้าน		กลุ่มผู้พักอาศัยและทำงาน				กลุ่มนักท่องเที่ยว			
		เพศชาย		เพศหญิง		เพศชาย		เพศหญิง	
		ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม
สุนทรียภาพเชิงประสาทสัมผัส	สีสัน 1	3.38	4	3.66	4	3.63	4	4.27	4
	สีสัน 2	2.92	4	3.53	4	3.32	4	3.58	4
	พื้นผิว	2.51	1	2.57	2	3.19	3	3.46	4
	บรรยากาศ 1	2.97	3	3.48	3	3.77	5	3.95	4
	บรรยากาศ 2	3.17	4	3.57	4	3.54	3	3.57	4
	รู้สึก 1	3.5	4	3.84	4	3.85	4	4.14	4
	รู้สึก 2	3.25	4	3.69	4	3.7	4	4.03	4
	รู้สึก 3	3.06	4	3.65	4	3.93	4	4.35	5
สุนทรียภาพเชิงรูปทรง	รูปทรง1	2.68	2	3.03	4	3.37	4	3.57	4
	รูปทรง 2	2.3	2	3.22	3	3	3	3.68	4
	รูปทรง 3	2.64	3	3.07	3	3.52	4	3.7	4
	การติดตั้ง 1	2.57	2	2.93	2	2.96	4	3.11	4
	การติดตั้ง 2	2.22	1	2.57	2	2.92	2	3.28	2
	รูปแบบ 1	2.19	2	2.64	3	2.81	3	2.68	2
	รูปแบบ 2	2.32	3	2.54	2	2.85	3	3.05	3
	รูปแบบ 3	2.76	3	2.93	3	3.19	3	3.35	4

ตาราง ง-2

ตารางแสดงค่าการประเมินสุนทรียภาพแต่ละกลุ่มจำแนกตามเพศในบริเวณที่ 2

การรับรู้ด้าน		กลุ่มผู้พักอาศัยและทำงาน				กลุ่มนักท่องเที่ยว			
		เพศชาย		เพศหญิง		เพศชาย		เพศหญิง	
		ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม
สุนทรียภาพเชิงประสาทสัมผัส	สีสัน 1	3.03	4	3.51	4	3.58	3	3.39	4
	สีสัน 2	2.78	4	3.26	4	3.04	2	3.11	3
	พื้นผิว	2.35	2	3.15	3	3.19	2	3.11	3
	บรรยากาศ 1	3.14	4	3.13	4	3.38	3	3.06	2
	บรรยากาศ 2	3.24	4	3.07	4	3.15	3	3.18	3
	รู้สึก 1	3.56	5	3.56	3	3.65	4	3.83	4
	รู้สึก 2	3.14	3	3.45	4	3.42	4	3.33	3
	รู้สึก 3	3.11	3	3.43	3	3.65	4	3.69	4
สุนทรียภาพเชิงรูปทรง	รูปทรง1	3.05	4	3.03	4	3.27	4	3.33	4
	รูปทรง 2	2.68	4	3.03	3	3.08	3	2.89	3
	รูปทรง 3	2.7	3	3.2	3	3.32	3	3.39	3
	การติดตั้ง 1	2.51	1	2.81	1	3	2	2.89	2
	การติดตั้ง 2	2.54	2	2.73	2	2.92	2	2.86	2
	รูปแบบ 1	2.57	2	3.05	3	2.76	2	2.56	2
	รูปแบบ 2	2.54	3	2.95	3	3.08	3	2.83	2
	รูปแบบ 3	2.7	3	3.2	4	3.28	3	3.5	4

ตาราง ง-3

ตารางแสดงค่าการประเมินสุนทรียภาพแต่ละกลุ่มจำแนกตามเพศในบริเวณที่ 3

การรับรู้ด้าน		กลุ่มประชาชน				กลุ่มนักท่องเที่ยว			
		เพศชาย		เพศหญิง		เพศชาย		เพศหญิง	
		ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม
สุนทรียภาพเชิงประสาทสัมผัส	สีสัน 1	3	4	3.31	4	3.67	4	3.35	4
	สีสัน 2	2.84	4	3.26	4	3.48	4	3.37	4
	พื้นผิว	2.7	3	2.89	3	3.19	4	2.92	2
	บรรยากาศ 1	2.73	3	2.98	4	3.3	2	3.51	4
	บรรยากาศ 2	2.86	3	3.14	4	3.48	4	3.46	4
	รู้สึก 1	3.25	3	3.41	3	3.63	4	3.84	4
	รู้สึก 2	3.11	3	3.34	3	3.48	4	3.41	4
	รู้สึก 3	3.03	3	3.2	3	3.59	4	3.97	5
สุนทรียภาพเชิงรูปทรง	รูปทรง1	2.61	2	3.25	3	3.44	3	3.78	4
	รูปทรง 2	2.57	3	2.89	2	3.11	3	3	2
	รูปทรง 3	2.57	3	3.17	3	3.3	3	3.43	3
	การติดตั้ง 1	2.56	2	2.77	2	2.81	2	2.86	2
	การติดตั้ง 2	2.6	1	2.73	2	2.88	2	2.92	3
	รูปแบบ 1	2.68	3	3.05	4	2.69	2	3	3
	รูปแบบ 2	2.51	3	3.07	4	2.85	2	2.92	2
	รูปแบบ 3	2.7	2	3.08	3	3.23	3	3.43	4

ตาราง ง-4

ตารางแสดงค่าการประเมินสุนทรียภาพแต่ละกลุ่มจำแนกตามเพศในบริเวณที่ 4

การรับรู้ด้าน		กลุ่มประชาชน				กลุ่มนักท่องเที่ยว			
		เพศชาย		เพศหญิง		เพศชาย		เพศหญิง	
		ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม
สุนทรียภาพเชิงประสาทสัมผัส	สีสัน 1	3.24	4	3.66	4	3.78	4	3.92	4
	สีสัน 2	3	4	3.29	3	3.44	4	3.89	4
	พื้นผิว	2.65	2	3.18	4	3.44	3	3.69	4
	บรรยากาศ 1	3.35	4	3.57	4	3.81	4	4.08	5
	บรรยากาศ 2	3.19	3	3.32	4	3.77	4	3.89	4
	รู้สึก 1	3.46	4	3.75	4	3.89	4	4.16	4
	รู้สึก 2	3.16	3	3.71	3	3.67	4	4	5
	รู้สึก 3	3.19	3	3.53	3	3.93	4	4.19	5
สุนทรียภาพเชิงรูปทรง	รูปทรง1	2.92	4	3.37	3	3.46	4	3.97	4
	รูปทรง 2	2.62	2	3.26	3	3.54	4	3.59	4
	รูปทรง 3	2.78	4	3.14	3	3.56	4	3.76	4
	การติดตั้ง 1	2.73	3	3.24	3	3.77	5	3.43	4
	การติดตั้ง 2	2.92	4	3.1	3	3.69	4	3.32	4
	รูปแบบ 1	2.78	3	3.32	4	2.88	3	3.22	3
	รูปแบบ 2	2.59	3	3.32	3	3.27	4	3.65	4
	รูปแบบ 3	2.92	3	3.43	3	3.5	3	3.86	4

ตาราง ง-5

ตารางแสดงค่าการประเมินสุนทรียภาพแต่ละกลุ่มจำแนกตามเพศในบริเวณที่ 5

	การรับรู้ด้าน	กลุ่มประชาชน				กลุ่มนักท่องเที่ยว			
		เพศชาย		เพศหญิง		เพศชาย		เพศหญิง	
		ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม
สุนทรียภาพเชิงประสาทสัมผัส	สีสัน 1	3.86	4	4.11	4	4.44	5	4.41	5
	สีสัน 2	3.65	4	4.19	5	4.35	5	4.27	5
	พื้นผิว	3.27	4	3.6	4	3.93	4	3.95	4
	บรรยากาศ 1	3.81	5	4.32	5	4.37	5	4.65	5
	บรรยากาศ 2	3.78	5	4.17	4	4.26	4	4.3	5
	รู้สึก 1	3.69	4	4.21	4	4.26	4	4.51	5
	รู้สึก 2	3.81	4	4.28	5	4.44	4	4.41	5
	รู้สึก 3	3.76	5	4.34	5	4.48	4	4.51	5
สุนทรียภาพเชิงรูปทรง	รูปทรง1	3.24	3	3.59	4	4.15	4	4.03	4
	รูปทรง 2	3.11	3	3.68	4	4.07	4	4.08	5
	รูปทรง 3	3.31	3	3.58	4	4.26	4	4.24	5
	การติดตั้ง 1	2.76	2	3.41	4	3.85	4	3.65	5
	การติดตั้ง 2	3.05	3	3.49	4	3.72	4	3.59	5
	รูปแบบ 1	2.81	3	3.49	4	3.19	3	3.51	4
	รูปแบบ 2	3.16	3	3.52	4	3.5	3	3.73	4
	รูปแบบ 3	3.27	3	3.62	4	3.73	3	3.86	5

ตาราง ง-6

ตารางแสดงค่าการประเมินสุนทรียภาพแต่ละกลุ่มจำแนกตามเพศในบริเวณที่ 6

	การรับรู้ด้าน	กลุ่มประชาชน				กลุ่มนักท่องเที่ยว			
		เพศชาย		เพศหญิง		เพศชาย		เพศหญิง	
		ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม
สุนทรียภาพเชิงประสาทสัมผัส	สีสัน 1	2.57	2	2.7	3	2.96	3	2.89	3
	สีสัน 2	2.42	2	2.69	2	2.85	3	2.75	3
	พื้นผิว	2.57	3	2.51	2	2.63	3	2.62	2
	บรรยากาศ 1	2.43	2	2.16	1	2.63	2	2.59	2
	บรรยากาศ 2	2.57	2	2.43	3	2.81	2	2.76	2
	รู้สึก 1	2.89	3	2.85	3	3.52	4	3.19	3
	รู้สึก 2	2.73	3	2.63	3	2.96	3	2.89	2
	รู้สึก 3	2.73	3	2.61	3	3.27	4	3.08	3
สุนทรียภาพเชิงรูปทรง	รูปทรง1	2.46	2	2.66	3	3.07	4	3.03	3
	รูปทรง 2	2.32	2	2.59	3	2.74	2	2.51	2
	รูปทรง 3	2.38	2	2.53	3	2.96	3	2.84	3
	การติดตั้ง 1	2.19	2	2.13	1	2.5	2	2.43	2
	การติดตั้ง 2	2.19	2	2.1	1	2.69	2	2.33	2
	รูปแบบ 1	2.14	1	2.48	3	2.69	2	2.57	2
	รูปแบบ 2	2.19	2	2.52	3	2.92	3	2.49	2
	รูปแบบ 3	2.35	2	2.72	3	3.19	3	3.03	3

ตาราง ง -7 และตาราง ง-8

ตารางแสดงค่าการประเมินสุนทรียภาพแต่ละกลุ่มจำแนกตามอายุ สำหรับกลุ่มประชาชนและนักท่องเที่ยว ในบริเวณที่ 1

		กลุ่มประชาชน								กลุ่มนักท่องเที่ยว							
		10 - 20 ปี		21 - 35 ปี		36 - 50 ปี		50 ปีขึ้นไป		10 - 20 ปี		21 - 35 ปี		36 - 50 ปี		50 ปีขึ้นไป	
การรับรู้ด้าน		ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม
ศูนย์รับภาพเชิงประสาทสัมผัส	สีสัน 1	3.22	4	3.55	4	3.59	5	4.08	4	4.33	4	4.05	4	3.62	4	4.2	4
	สีสัน 2	3.42	3	3.48	4	3.03	4	3.31	4	3.33	4	3.5	4	3.33	3	3.8	4
	พื้นผิว	2.7	2	2.35	1	2.44	1	3.08	3	3.5	3	3.25	3	3.38	3	3.8	5
	บรรยากาศ 1	3.29	3	3.17	2	3.41	3	3.33	3	3.83	4	4.08	4	3.58	4	3	2
	บรรยากาศ 2	3.39	3	3.53	4	3.19	3	3.83	4	3.33	3	3.69	4	3.23	4	3.6	3
	รู้สึก 1	3.41	3	3.97	4	3.68	4	3.89	3	3.83	4	4.05	4	3.92	4	4.2	4
	รู้สึก 2	3.95	4	3.52	4	3.28	4	3.46	4	3.83	4	3.96	4	3.54	3	4.2	4
	รู้สึก 3	3.62	4	3.7	4	3.13	4	3.23	4	4	4	4.38	5	3.62	4	4.2	4
ศูนย์รับภาพเชิงรูปทรง	รูปทรง1	3.3	3	2.7	2	2.81	2	2.85	2	3.33	4	3.6	4	3.31	3	3.2	2
	รูปทรง 2	3.19	3	3.03	2	2.56	1	2.69	3	3.5	3	3.43	3	3.15	3	3.6	4
	รูปทรง 3	3.05	3	3.03	3	2.77	1	2.69	1	3.83	4	3.6	4	3.62	4	3.6	4
	การติดตั้ง 1	2.71	2	2.72	2	2.65	2	3.38	5	3.33	2	2.95	2	3.38	4	2.5	1
	การติดตั้ง 2	2.64	2	2.52	3	2.03	1	2.92	1	3.67	2	3.05	2	3.31	3	2.5	1
	รูปแบบ 1	3.09	4	2.26	2	2.27	1	2.36	2	2.5	1	2.88	3	2.46	2	2.5	3
	รูปแบบ 2	2.84	3	2.5	3	2.29	2	2.46	1	3	2	3	3	2.92	3	2.75	3
	รูปแบบ 3	3.38	3	2.97	3	2.58	1	2.46	3	3.83	4	3.38	4	3.08	3	2.25	1

ตารางแสดงค่าการประเมินสุนทรียภาพแต่ละกลุ่มจำแนกตามอายุ สำหรับกลุ่มประชาชนและนักท่องเที่ยว ในบริเวณที่ 2

		กลุ่มประชาชน								กลุ่มนักท่องเที่ยว							
		10 - 20 ปี		21 - 35 ปี		36 - 50 ปี		50 ปีขึ้นไป		10 - 20 ปี		21 - 35 ปี		36 - 50 ปี		50 ปีขึ้นไป	
การรับรู้ด้าน		ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม
ศูนย์รับภาพเชิงประสาทสัมผัส	สีสัน 1	3.57	3	3.29	4	3.19	4	3.31	3	4	4	3.41	4	3.17	2	4	4
	สีสัน 2	3.7	4	2.77	4	2.94	4	3.08	4	2.83	3	3.08	2	3.08	4	3.4	2
	พื้นผิว	3.43	3	2.58	2	2.66	1	2.92	1	3.17	4	3.05	2	3.25	3	3.6	3
	บรรยากาศ 1	3.39	4	2.97	2	3.09	4	3.15	3	3.17	4	3.13	4	3.17	3	3.8	3
	บรรยากาศ 2	3.38	4	3.06	2	3	4	3.23	4	2.83	3	3.22	3	3.08	3	3.4	3
	รู้สึก 1	3.91	4	3.42	3	3.52	5	3.38	4	3.5	4	3.79	4	3.58	4	4.2	4
	รู้สึก 2	3.62	3	3.35	3	3.19	4	3.15	3	3.17	3	3.36	4	3.25	4	4	4
	รู้สึก 3	3.67	3	3.39	3	3.16	3	2.92	4	3.33	3	3.69	4	3.67	3	4	4
ศูนย์รับภาพเชิงรูปทรง	รูปทรง1	3.45	4	2.94	4	3	4	2.69	4	3.17	4	3.28	4	3.5	4	3.2	3
	รูปทรง 2	3.45	3	2.81	3	2.69	4	2.69	1	2.83	3	2.9	3	3	3	3.6	4
	รูปทรง 3	3.33	3	2.97	3	2.97	3	2.69	1	3	3	3.31	4	3.5	3	4	3
	การติดตั้ง 1	3.09	4	2.71	4	2.5	1	2.46	1	2.83	2	3.03	2	2.92	2	2.25	1
	การติดตั้ง 2	2.9	2	2.71	2	2.48	1	2.54	2	3.33	2	2.9	2	2.83	2	2.25	1
	รูปแบบ 1	3.48	3	2.97	3	2.63	1	2.15	1	2.17	2	2.79	2	2.42	2	2.5	1
	รูปแบบ 2	3.05	3	2.81	3	2.72	1	2.54	3	2.83	2	2.97	3	2.83	2	3	2
	รูปแบบ 3	3.33	3	3.23	4	2.75	4	2.62	3	3.33	4	3.51	4	3.33	3	2.75	1

ตาราง ง-9 และตาราง ง-10

ตารางแสดงค่าการประเมินสุนทรียภาพแต่ละกลุ่มจำแนกตามอายุ สำหรับกลุ่มประชาชนและนักท่องเที่ยว ในบริเวณที่ 3

การรับรู้ด้าน		กลุ่มประชาชน								กลุ่มนักท่องเที่ยว							
		10 - 20 ปี		21 - 35 ปี		36 - 50 ปี		50 ปีขึ้นไป		10 - 20 ปี		21 - 35 ปี		36 - 50 ปี		50 ปีขึ้นไป	
		ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม
สุนทรียภาพเชิงประสาทสัมผัส	สีสัน 1	3.39	3	3.16	4	3.16	4	3	2	3.67	4	3.4	4	3.54	3	3.8	3
	สีสัน 2	2.94	3	3.03	4	3.31	4	2.92	2	3.33	4	3.42	4	3.31	4	3.8	3
	พื้นผิว	3	3	2.65	2	3.03	4	2.38	3	2.83	2	3.13	4	3	2	2.6	3
	บรรยากาศ 1	2.74	2	2.84	3	3.13	4	2.69	1	3.33	4	3.5	4	3.23	2	3.4	2
	บรรยากาศ 2	2.85	3	3	3	3.32	4	2.69	1	3.5	3	3.53	4	3.15	2	3.8	4
	รู้สึก 1	3.64	3	3.23	3	3.42	4	2.92	1	3.83	4	3.65	4	3.77	4	4.4	4
	รู้สึก 2	3.5	3	3.19	3	3.26	4	2.92	1	3.17	3	3.38	4	3.69	3	3.6	4
	รู้สึก 3	3.14	3	3.06	3	3.32	5	2.83	1	3.83	4	3.78	4	3.77	5	4.2	4
สุนทรียภาพเชิงรูปทรง	รูปทรง1	3.24	3	3.03	3	3.09	4	2.33	1	3.83	4	3.73	4	3.23	3	3.6	4
	รูปทรง 2	3.22	2	2.52	3	2.84	4	2.38	1	2.67	3	3.03	4	3.15	3	3.4	3
	รูปทรง 3	3.29	3	2.8	3	3.09	4	2.31	1	3.5	3	3.3	3	3.46	3	3.6	4
	การติดตั้ง 1	2.68	2	2.65	2	2.84	4	2.46	3	2.83	2	2.83	2	2.85	3	3	3
	การติดตั้ง 2	2.5	2	2.59	1	2.94	4	2.62	3	3.17	2	2.83	2	3.08	3	2.75	2
	รูปแบบ 1	3.43	4	2.65	2	3.06	3	2.23	3	3	2	2.98	2	2.69	2	2.25	1
	รูปแบบ 2	3.05	3	2.71	4	2.97	4	2.62	3	2.67	2	2.95	3	2.85	2	2.75	3
	รูปแบบ 3	3.1	3	2.94	3	3	4	2.54	3	3.5	3	3.38	4	3.31	3	3	3

ตารางแสดงค่าการประเมินสุนทรียภาพแต่ละกลุ่มจำแนกตามอายุ สำหรับกลุ่มประชาชนและนักท่องเที่ยว ในบริเวณที่ 4

การรับรู้ด้าน		กลุ่มประชาชน								กลุ่มนักท่องเที่ยว							
		10 - 20 ปี		21 - 35 ปี		36 - 50 ปี		50 ปีขึ้นไป		10 - 20 ปี		21 - 35 ปี		36 - 50 ปี		50 ปีขึ้นไป	
		ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม
สุนทรียภาพเชิงประสาทสัมผัส	สีสัน 1	3.61	4	3.48	4	3.47	4	3.46	5	3.67	4	3.88	4	3.92	5	3.8	3
	สีสัน 2	3.5	3	2.87	3	3.27	4	3.23	4	3.67	4	3.64	4	3.67	5	4.2	4
	พื้นผิว	3.39	3	2.84	4	2.97	4	2.58	1	3.33	4	3.64	4	3.69	4	3.2	3
	บรรยากาศ 1	3.61	4	3.37	3	3.44	4	3.69	4	4.17	4	4.05	4	3.69	4	3.8	3
	บรรยากาศ 2	3.43	3	3.03	3	3.28	4	3.54	3	3.83	3	3.9	4	3.77	4	3.6	4
	รู้สึก 1	3.52	4	3.71	5	3.63	5	3.69	4	3.83	4	4.13	4	4	4	3.8	3
	รู้สึก 2	3.52	3	3.35	3	3.53	3	3.77	4	3.83	4	3.88	4	3.85	3	3.8	3
	รู้สึก 3	3.29	3	3.35	3	3.44	4	3.62	4	3.83	4	4.16	5	3.85	4	4.2	4
สุนทรียภาพเชิงรูปทรง	รูปทรง1	3.14	3	3.48	4	3.03	4	3	4	3.67	3	3.73	4	3.83	4	4	4
	รูปทรง 2	3.22	3	2.94	2	3	1	2.92	3	2.67	2	3.85	4	3.92	4	3.2	3
	รูปทรง 3	2.95	3	3.1	3	3	4	2.85	1	3	3	3.78	4	3.73	4	3.6	4
	การติดตั้ง 1	3.3	3	3.06	2	2.78	3	3.23	3	3	3	3.7	4	3.77	4	2.5	1
	การติดตั้ง 2	3.05	3	3.17	3	2.84	4	3.15	3	3.33	4	3.5	4	3.69	4	2.75	3
	รูปแบบ 1	3.38	3	3.1	4	3	3	3	4	2.67	3	3.23	3	2.92	3	2.75	3
	รูปแบบ 2	3.43	3	2.94	3	2.84	3	3.15	3	3	3	3.6	4	3.69	4	2.5	2
	รูปแบบ 3	3.29	3	3.35	3	3.13	4	3.15	3	3.33	4	3.83	4	3.85	3	2.75	3

ตาราง ง-11 และ ตาราง ง-12

ตารางแสดงค่าการประเมินคุณทรัพยภาพแต่ละกลุ่มจำแนกตามอายุ สำหรับกลุ่มประชาชนและนักท่องเที่ยว ในบริเวณที่ 5

การรับรู้ด้าน		กลุ่มประชาชน								กลุ่มนักท่องเที่ยว							
		10 - 20 ปี		21 - 35 ปี		36 - 50 ปี		50 ปีขึ้นไป		10 - 20 ปี		21 - 35 ปี		36 - 50 ปี		50 ปีขึ้นไป	
		ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม
คุณทรัพยภาพเชิงประสาทสัมผัส	สีสัน 1	4	5	3.97	4	4.16	5	3.85	4	4	3	4.47	5	4.46	5	4.4	4
	สีสัน 2	3.95	5	3.9	4	4.1	5	3.92	4	3.83	4	4.38	5	4.38	4	4	4
	พื้นผิว	3.48	3	3.52	4	3.47	4	3.38	4	3.33	4	3.95	4	4.23	4	3.8	4
	บรรยากาศ 1	4.3	5	4.03	5	4.09	5	4.15	5	4.5	5	4.6	5	4.38	5	4.4	4
	บรรยากาศ 2	4.19	4	3.84	4	4.06	5	4.08	5	4	4	4.33	4	4.38	5	4	3
	รูสึก 1	3.91	4	4.06	4	3.91	4	4.42	5	4.33	4	4.47	5	4.38	4	4	4
	รูสึก 2	4.18	4	4.06	5	3.97	5	4.38	4	4.33	5	4.45	5	4.54	5	4	3
	รูสึก 3	4.14	5	4.06	5	4	5	4.46	5	4	3	4.63	5	4.46	4	4.2	4
คุณทรัพยภาพเชิงรูปทรง	รูปทรง1	3.57	4	3.5	4	3.53	5	3	2	3.5	3	4.06	4	4.38	4	4	4
	รูปทรง 2	3.61	3	3.42	3	3.5	4	3.25	4	2.83	1	4.22	5	4.23	5	4	4
	รูปทรง 3	3.48	3	3.66	4	3.53	4	3.17	2	3.67	4	4.36	5	4.38	5	3.8	3
	การติดตั้ง 1	3.5	3	2.97	2	3.13	4	3.15	3	3	3	3.7	5	4.31	5	3.25	4
	การติดตั้ง 2	3.5	4	3.29	4	3.31	4	3.15	4	3.5	3	3.58	5	4.08	4	3	2
	รูปแบบ 1	3.5	4	3.16	4	3.16	4	3.15	4	3.33	4	3.3	3	3.69	3	3.25	4
	รูปแบบ 2	3.68	3	3.23	3	3.28	4	3.54	4	2.83	3	3.73	4	4.15	4	2.25	3
	รูปแบบ 3	3.67	3	3.65	3	3.25	4	3.54	3	3.33	4	3.85	5	4.08	5	3.25	3

ตารางแสดงค่าการประเมินคุณทรัพยภาพแต่ละกลุ่มจำแนกตามอายุ สำหรับกลุ่มประชาชนและนักท่องเที่ยว ในบริเวณที่ 6

การรับรู้ด้าน		กลุ่มประชาชน								กลุ่มนักท่องเที่ยว							
		10 - 20 ปี		21 - 35 ปี		36 - 50 ปี		50 ปีขึ้นไป		10 - 20 ปี		21 - 35 ปี		36 - 50 ปี		50 ปีขึ้นไป	
		ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม
คุณทรัพยภาพเชิงประสาทสัมผัส	สีสัน 1	2.64	3	2.61	3	2.59	4	2.92	3	3.67	4	2.78	2	3	3	3	3
	สีสัน 2	2.77	2	2.32	2	2.63	1	2.83	2	3.17	3	2.8	3	2.67	3	2.6	3
	พื้นผิว	2.87	2	2.13	2	2.63	3	2.67	3	2.83	3	2.83	2	2.46	2	2.8	3
	บรรยากาศ 1	2.17	1	2.06	2	2.31	1	2.77	1	3	2	2.58	2	2.46	2	2.8	2
	บรรยากาศ 2	2.38	3	2.23	2	2.56	1	3.08	3	3	3	2.78	2	2.62	2	3	2
	รูสึก 1	3.14	3	2.65	3	2.84	3	3	3	3.33	3	3.23	3	3.38	3	4	4
	รูสึก 2	2.95	2	2.58	3	2.5	1	2.85	3	3.33	3	2.85	2	3	3	2.8	3
	รูสึก 3	2.65	3	2.55	3	2.59	1	3.08	3	3.5	3	3.08	3	3.31	3	3	2
คุณทรัพยภาพเชิงรูปทรง	รูปทรง1	2.86	2	2.48	2	2.41	1	2.77	4	3.67	3	2.98	3	3	2	3	3
	รูปทรง 2	2.91	3	2.23	2	2.34	1	2.77	1	2.5	3	2.56	2	2.69	2	3	2
	รูปทรง 3	2.62	3	2.29	2	2.41	1	2.85	3	3.5	3	2.7	3	2.92	3	3.75	3
	การติดตั้ง 1	2.14	2	1.97	2	2.03	1	2.92	3	2.5	3	2.3	2	2.92	2	2.5	1
	การติดตั้ง 2	2.26	2	1.97	2	1.94	1	2.77	3	2.67	3	2.31	2	2.77	2	3	1
	รูปแบบ 1	2.65	3	2.39	2	2.29	1	1.92	1	2.67	3	2.75	2	2.31	2	2.25	2
	รูปแบบ 2	2.76	3	2.23	2	2.22	1	2.62	3	2.83	3	2.5	2	3	3	3	2
	รูปแบบ 3	2.76	3	2.65	3	2.38	1	2.62	3	3.5	3	3	3	3.15	3	3.25	3

ตาราง ง-13 และ ตาราง ง-14

ตารางแสดงค่าการประเมินสุนทรียภาพแต่ละกลุ่มจำแนกตามระดับการศึกษา สำหรับกลุ่มประชาชนและนักท่องเที่ยว ในบริเวณที่ 1

		กลุ่มประชาชน						กลุ่มนักท่องเที่ยว					
		ประถมศึกษา		มัธยมศึกษา		อนุปริญญาขึ้นไป		ประถมศึกษา		มัธยมศึกษา		อนุปริญญาขึ้นไป	
การรับรู้ด้าน		ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม
ศุนทรียภาพเชิงประสาทสัมผัส	สีสัน 1	3.82	4	3.69	4	3.24	4	5	5	3.92	4	4	4
	สีสัน 2	3.36	2	3.71	4	3	3	4	4	3.36	3	3.49	4
	พื้นผิว	2.91	3	2.59	2	2.44	2	5	5	3.25	4	3.33	3
	บรรยากาศ 1	3.45	4	3.36	3	3.21	3	4	4	4	4	3.84	4
	บรรยากาศ 2	3.45	4	3.84	5	3.1	4	5	5	3.42	3	3.56	4
	รู้สึก 1	4.18	5	3.72	4	3.6	4	5	5	4.17	4	3.96	4
	รู้สึก 2	3.55	2	3.69	4	3.4	4	5	5	4.08	4	3.82	4
	รู้สึก 3	3.36	4	3.47	5	3.41	4	5	5	4.33	4	4.12	5
ศุนทรียภาพเชิงรูปทรง	รูปทรง1	3	2	3.11	3	2.72	2	5	5	3.42	4	3.47	4
	รูปทรง 2	4.64	3	2.89	1	2.46	2	4	4	3.17	3	3.43	4
	รูปทรง 3	2.45	2	3.33	4	2.71	3	4	4	3.75	4	3.59	4
	การติดตั้ง 1	2.7	2	3.11	5	2.56	2	3	3	3	2	3.06	4
	การติดตั้ง 2	2	1	2.32	1	2.63	3	3	3	3.17	2	3.12	2
	รูปแบบ 1	2.18	2	2.35	1	2.61	3	3	3	2.83	2	2.7	3
	รูปแบบ 2	2.27	2	2.36	1	2.57	3	3	3	3.08	3	2.94	3
	รูปแบบ 3	2.45	1	3	3	2.86	3	4	4	3.83	4	3.14	3

ตารางแสดงค่าการประเมินสุนทรียภาพแต่ละกลุ่มจำแนกตามระดับการศึกษา สำหรับกลุ่มประชาชนและนักท่องเที่ยว ในบริเวณที่ 2

		กลุ่มประชาชน						กลุ่มนักท่องเที่ยว					
		ประถมศึกษา		มัธยมศึกษา		อนุปริญญาขึ้นไป		ประถมศึกษา		มัธยมศึกษา		อนุปริญญาขึ้นไป	
การรับรู้ด้าน		ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม
ศุนทรียภาพเชิงประสาทสัมผัส	สีสัน 1	3.09	4	3.72	5	3.08	4	4	4	3.25	4	3.51	4
	สีสัน 2	3	4	3.45	6	2.82	4	5	5	3.17	3	3.02	2
	พื้นผิว	2.55	3	3.26	4	2.6	3	5	5	3.08	2	3.12	3
	บรรยากาศ 1	3.18	4	3.47	4	2.86	3	5	5	3.25	2	3.14	4
	บรรยากาศ 2	3	4	3.69	4	2.76	2	5	5	3.45	3	3.06	3
	รู้สึก 1	3.73	5	4	5	3.2	3	5	5	4.17	4	3.63	4
	รู้สึก 2	3.45	3	3.5	3	3.18	4	5	5	3.67	4	3.27	4
	รู้สึก 3	3.27	4	3.58	3	3.12	3	5	5	4	4	3.57	4
ศุนทรียภาพเชิงรูปทรง	รูปทรง1	2.82	4	3.32	4	2.88	4	4	4	3.58	4	3.22	4
	รูปทรง 2	2.73	1	3.32	3	2.62	2	4	4	2.75	2	3	3
	รูปทรง 3	2.73	1	3.2	3	2.94	3	5	5	3.58	3	3.27	3
	การติดตั้ง 1	2.09	1	2.97	2	2.62	4	2	2	2.83	2	2.96	2
	การติดตั้ง 2	2.36	1	2.69	2	2.7	4	2	2	2.75	2	2.94	2
	รูปแบบ 1	2	1	3.08	4	2.9	3	4	4	2.83	2	2.56	2
	รูปแบบ 2	2.36	1	3.17	3	2.62	3	4	4	3	2	2.89	3
	รูปแบบ 3	2.55	1	3.25	3	2.94	3	3	3	3.75	3	3.33	3

ตาราง ง –15 และตาราง ง-16

ตารางแสดงค่าการประเมินสุนทรียภาพแต่ละกลุ่มจำแนกตามระดับการศึกษา สำหรับกลุ่มประชาชนและนักท่องเที่ยว ในบริเวณที่ 3

การรับรู้ด้าน		กลุ่มประชาชน						กลุ่มนักท่องเที่ยว					
		ประถมศึกษา		มัธยมศึกษา		อนุปริญญาขึ้นไป		ประถมศึกษา		มัธยมศึกษา		อนุปริญญาขึ้นไป	
		ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม
สุนทรียภาพเชิงประสาทสัมผัส	สีสัน 1	3.36	4	3.5	4	2.92	2	3	3	3.5	4	3.49	4
	สีสัน 2	3.36	3	3.36	4	2.86	4	4	4	3.83	4	3.31	4
	พื้นผิว	2.55	1	3.24	3	2.56	2	2	2	2.83	2	3.1	4
	บรรยากาศ 1	3.18	3	3.29	3	2.52	1	2	2	3.67	5	3.39	4
	บรรยากาศ 2	3.18	3	3.36	3	2.75	3	2	2	3.83	4	3.41	4
	รู้สึก 1	3.45	3	3.66	4	3.1	3	5	5	3.83	4	3.71	4
	รู้สึก 2	3.45	3	3.58	5	2.98	3	4	4	3.83	4	3.33	3
	รู้สึก 3	3.46	3	3.46	5	2.84	3	4	4	4.08	5	3.75	4
สุนทรียภาพเชิงรูปทรง	รูปทรง1	3.1	4	3.22	4	2.84	3	4	4	3.75	4	3.61	4
	รูปทรง 2	2.64	1	3.08	4	2.56	2	2	2	3.17	2	3.04	3
	รูปทรง 3	3	2	3.06	4	2.84	3	2	2	3.83	3	3.29	3
	การติดตั้ง 1	2.45	1	3.19	4	2.38	2	2	2	2.75	2	2.88	2
	การติดตั้ง 2	2.45	2	3.09	4	2.45	2	2	2	2.92	3	2.92	2
	รูปแบบ 1	2.64	1	3.11	4	2.82	3	3	3	3.08	3	2.82	2
	รูปแบบ 2	2.6	1	3.17	3	2.68	3	3	3	3.08	2	2.84	2
	รูปแบบ 3	2.91	4	3.19	4	2.76	3	4	4	3.75	3	3.24	3

ตารางแสดงค่าการประเมินสุนทรียภาพแต่ละกลุ่มจำแนกตามระดับการศึกษา สำหรับกลุ่มประชาชนและนักท่องเที่ยว ในบริเวณที่ 4

การรับรู้ด้าน		กลุ่มประชาชน						กลุ่มนักท่องเที่ยว					
		ประถมศึกษา		มัธยมศึกษา		อนุปริญญาขึ้นไป		ประถมศึกษา		มัธยมศึกษา		อนุปริญญาขึ้นไป	
		ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม
สุนทรียภาพเชิงประสาทสัมผัส	สีสัน 1	3.82	4	3.71	4	3.28	4	4	4	3.33	3	3.98	4
	สีสัน 2	3.1	4	3.35	4	3.08	3	4	4	3.9	4	3.65	4
	พื้นผิว	2.55	1	3.14	2	2.96	3	3	3	3.64	3	3.59	4
	บรรยากาศ 1	3.82	5	3.65	4	3.3	4	3	3	3.92	4	4	4
	บรรยากาศ 2	3.64	3	3.53	4	3	3	2	2	3.75	3	3.9	4
	รู้สึก 1	3.55	3	3.81	5	3.54	3	3	3	4.33	4	4	4
	รู้สึก 2	3.73	4	3.66	4	3.34	3	3	3	3.83	4	3.88	4
	รู้สึก 3	3.64	3	3.53	4	3.26	3	4	4	4.17	5	4.06	4
สุนทรียภาพเชิงรูปทรง	รูปทรง1	3.27	4	3.28	4	3.12	3	4	4	3.75	3	3.76	4
	รูปทรง 2	3	1	3.08	2	2.98	3	4	4	3.42	4	3.6	4
	รูปทรง 3	3	1	3.06	3	2.96	3	2	2	3.82	4	3.68	4
	การติดตั้ง 1	2.82	1	3.39	4	2.84	3	2	2	3.25	3	3.68	4
	การติดตั้ง 2	2.8	1	3.11	2	3.02	3	3	3	3.33	2	3.52	4
	รูปแบบ 1	2.55	1	3.31	3	3.1	4	4	4	3	3	3.08	3
	รูปแบบ 2	2.73	1	3.26	3	2.96	3	3	3	3.67	4	3.46	4
	รูปแบบ 3	3	1	3.51	4	3.1	3	3	3	4	4	3.66	4

ตาราง ง –17 และตาราง ง-18

ตารางแสดงค่าการประเมินคุณทรัยภาพแต่ละกลุ่มจำแนกตามระดับการศึกษา สำหรับกลุ่มประชาชนและนักท่องเที่ยว ในบริเวณที่ 5

การรับรู้ด้าน		กลุ่มประชาชน						กลุ่มนักท่องเที่ยว					
		ประถมศึกษา		มัธยมศึกษา		อนุปริญญาขึ้นไป		ประถมศึกษา		มัธยมศึกษา		อนุปริญญาขึ้นไป	
		ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม
คุณทรัยภาพเชิงประสาทสัมผัส	สีสัน 1	4.09	4	4.14	5	3.92	4	4	4	4.58	5	4.39	5
	สีสัน 2	4.1	5	4.14	5	3.84	4	3	3	4.58	5	4.26	5
	พื้นผิว	3.36	4	3.79	5	3.26	4	4	4	4.25	4	3.86	4
	บรรยากาศ 1	4.27	5	4.18	5	4.06	5	4	4	4.75	5	4.49	5
	บรรยากาศ 2	4	5	4.17	5	3.92	4	3	3	4.5	5	4.26	4
	รู้สึก 1	4.45	5	4.11	5	3.86	4	3	3	4.58	5	4.39	5
	รู้สึก 2	4.36	5	4.22	5	3.96	4	3	3	4.67	5	4.39	5
	รู้สึก 3	4.55	5	4.17	5	3.98	5	4	4	4.42	5	4.53	5
คุณทรัยภาพเชิงรูปทรง	รูปทรง1	3.45	5	3.5	4	3.43	4	3	3	3.75	4	4.18	4
	รูปทรง 2	3.18	4	3.73	5	3.34	3	3	3	4.17	5	4.08	5
	รูปทรง 3	3.09	4	3.66	4	3.44	4	3	3	4.33	4	4.25	5
	การติดตั้ง 1	3.18	5	3.49	4	2.92	4	2	2	3.67	3	3.78	4
	การติดตั้ง 2	3.27	4	3.49	4	3.22	4	2	2	3.67	4	3.67	5
	รูปแบบ 1	2.82	4	3.51	4	3.12	4	4	4	3.25	2	3.4	4
	รูปแบบ 2	3.27	4	3.78	4	3.12	3	2	2	3.75	3	3.64	4
	รูปแบบ 3	3.55	5	3.78	4	3.26	3	3	3	4.08	5	3.76	3

ตารางแสดงค่าการประเมินคุณทรัยภาพแต่ละกลุ่มจำแนกตามระดับการศึกษา สำหรับกลุ่มประชาชนและนักท่องเที่ยว ในบริเวณที่ 6

การรับรู้ด้าน		กลุ่มประชาชน						กลุ่มนักท่องเที่ยว					
		ประถมศึกษา		มัธยมศึกษา		อนุปริญญาขึ้นไป		ประถมศึกษา		มัธยมศึกษา		อนุปริญญาขึ้นไป	
		ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม
คุณทรัยภาพเชิงประสาทสัมผัส	สีสัน 1	3.18	4	2.89	4	2.36	2	4	4	3.08	4	2.86	3
	สีสัน 2	2.91	4	2.86	3	2.32	2	2	2	2.75	3	2.62	3
	พื้นผิว	2.82	3	2.86	3	2.22	2	3	3	2.67	2	2.61	3
	บรรยากาศ 1	2.64	3	2.53	1	1.98	1	2	2	2.75	2	2.59	2
	บรรยากาศ 2	3.09	3	2.72	3	2.18	2	2	2	2.92	3	2.76	2
	รู้สึก 1	3	3	3.17	3	2.62	3	2	2	3.58	3	3.29	3
	รู้สึก 2	2.82	3	2.89	3	2.48	3	4	4	3.17	3	2.84	3
	รู้สึก 3	3	3	2.92	4	2.38	3	2	2	3.58	4	3.08	3
คุณทรัยภาพเชิงรูปทรง	รูปทรง1	2.73	3	2.65	4	2.5	2	3	3	3.17	2	3.02	3
	รูปทรง 2	2.64	1	2.68	1	2.32	2	2	2	2.83	2	2.57	2
	รูปทรง 3	2.55	1	2.64	3	2.34	3	4	4	3.08	3	2.82	3
	การติดตั้ง 1	2.36	1	2.39	1	1.94	1	2	2	2.75	3	2.4	2
	การติดตั้ง 2	2.27	1	2.5	2	1.82	1	2	2	2.92	3	2.39	2
	รูปแบบ 1	2.36	1	2.54	3	2.22	1	4	4	2.5	2	2.62	2
	รูปแบบ 2	2.36	1	2.75	3	2.14	2	2	2	2.75	3	2.66	3
	รูปแบบ 3	2.64	3	2.72	3	2.46	3	3	3	3.25	3	3.06	3

ตาราง ง-19 และ ตาราง ง-20

ตารางแสดงค่าการประเมินศูนทรียภาพแต่ละกลุ่มจำแนกตามอาชีพ สำหรับกลุ่มประชาชนและนักท่องเที่ยว ในบริเวณที่ 1

การรับรู้ด้าน		กลุ่มประชาชน								กลุ่มนักท่องเที่ยว							
		ขับร้าง		กิจการส่วนตัว		นักเรียน-นักศึกษา		อาชีพที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ		ขับร้าง		กิจการส่วนตัว		นักเรียน-นักศึกษา		อาชีพที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ	
		ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม
ศูนทรียภาพเชิงประสาทสัมผัส	สีสัน 1	3.33	4	3.89	4	3.32	4	2.8	2	4.06	4	3.57	4	4.27	4	4.25	5
	สีสัน 2	3.27	4	3.31	4	3.47	3	2.6	1	3.65	4	3.29	4	3	3	4	3
	พื้นผิว	2.67	2	2.46	1	2.68	2	2	2	3.43	3	3.07	2	3.45	4	3.25	3
	บรรยากาศ 1	3.44	3	3.27	3	3.35	4	2.25	3	4.12	4	3.29	2	3.91	4	3.75	4
	บรรยากาศ 2	3.65	4	3.37	3	3.41	3	2.8	4	3.68	4	3.14	2	3.45	3	4.25	4
	รู้สึก 1	3.77	4	3.82	4	3.57	4	3	1	4.09	4	3.64	4	4.18	4	4.25	4
	รู้สึก 2	3.41	4	3.53	4	3.95	4	2.4	1	3.91	4	3.71	3	3.91	4	4.25	4
	รู้สึก 3	3.41	4	3.41	4	3.7	4	2.6	1	4.23	5	3.86	4	4.27	4	4.5	4
ศูนทรียภาพเชิงรูปทรง	รูปทรง1	2.85	2	2.82	2	3.32	4	2	1	3.46	4	3.29	4	3.73	5	3.75	5
	รูปทรง 2	2.56	1	3	2	3.2	3	2	1	3.49	3	3.21	4	3.55	4	2.75	3
	รูปทรง 3	3.15	4	2.84	3	2.94	3	2	1	3.6	4	3.5	4	3.73	4	4	4
	การติดตั้ง 1	2.63	2	3	2	2.75	2	2	2	3.17	4	2.85	4	2.82	2	3.25	3
	การติดตั้ง 2	2.41	2	2.36	1	2.71	2	2.2	2	3.24	2	3	3	3.18	2	2.5	2
	รูปแบบ 1	2.26	2	2.39	3	2.95	4	2.2	1	2.77	3	2.62	2	2.36	2	3.75	5
	รูปแบบ 2	2.59	3	2.33	2	2.62	3	2.2	1	3.09	3	2.77	3	2.82	2	3	3
	รูปแบบ 3	2.96	3	2.65	3	3.3	3	2.4	1	3.29	3	2.77	3	3.73	4	3.75	3

ตารางแสดงค่าการประเมินศูนทรียภาพแต่ละกลุ่มจำแนกตามอาชีพ สำหรับกลุ่มประชาชนและนักท่องเที่ยว ในบริเวณที่ 2

การรับรู้ด้าน		กลุ่มประชาชน								กลุ่มนักท่องเที่ยว							
		ขับร้าง		กิจการส่วนตัว		นักเรียน-นักศึกษา		อาชีพที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ		ขับร้าง		กิจการส่วนตัว		นักเรียน-นักศึกษา		อาชีพที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ	
		ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม
ศูนทรียภาพเชิงประสาทสัมผัส	สีสัน 1	3.08	4	3.49	4	3.5	3	2.4	1	3.43	4	3.42	4	3.64	3	3.5	3
	สีสัน 2	2.96	4	2.98	4	3.64	4	2.2	1	3.18	3	2.83	2	2.91	2	3.5	3
	พื้นผิว	2.44	2	2.91	3	3.36	3	2.2	3	3.03	3	3	2	3.55	4	3.5	2
	บรรยากาศ 1	3.22	4	3.07	3	3.36	4	2.2	2	3.11	4	3.25	3	3.36	3	3.25	3
	บรรยากาศ 2	3.19	4	3.16	4	3.25	4	2.2	2	3.12	3	3.17	3	3.27	3	3.25	3
	รู้สึก 1	3.65	5	3.49	4	3.86	4	2.4	3	3.83	4	3.75	4	3.55	4	3.75	3
	รู้สึก 2	3.22	2	3.4	3	3.8	3	2.2	1	3.34	3	3.42	4	3.45	3	3.25	4
	รู้สึก 3	3.19	3	3.38	3	3.85	3	2	1	3.74	4	3.67	4	3.84	4	3.25	1
ศูนทรียภาพเชิงรูปทรง	รูปทรง1	2.81	4	2.98	4	3.62	4	2.4	2	3.4	4	3.25	4	3.18	2	3	2
	รูปทรง 2	2.81	4	2.78	3	3.48	3	2	1	2.91	3	2.83	3	3.27	4	3	3
	รูปทรง 3	3.04	3	2.93	3	3.35	3	2.2	2	3.34	3	3.55	4	3.27	3	3.25	1
	การติดตั้ง 1	2.56	1	2.56	1	3.32	4	2	1	2.86	2	2.82	2	3.09	2	3.5	2
	การติดตั้ง 2	2.56	1	2.55	1	3.1	2	2.4	2	2.83	2	2.82	4	3.18	2	2.75	3
	รูปแบบ 1	2.63	2	2.69	1	3.66	3	2.2	1	2.57	2	2.55	2	2.64	3	3.5	2
	รูปแบบ 2	2.74	2	2.73	3	3.2	4	2	1	2.74	3	3.1	4	3.27	2	3.25	4
	รูปแบบ 3	3.04	2	2.91	3	3.45	4	2	1	3.4	3	3.09	3	3.55	4	4	4

ตาราง ง-21 และ ตาราง ง-22

ตารางแสดงค่าการประเมินสุนทรียภาพแต่ละกลุ่มจำแนกตามอาชีพ สำหรับกลุ่มประชาชนและนักท่องเที่ยว ในบริเวณที่ 3

การรับรู้ด้าน		กลุ่มประชาชน								กลุ่มนักท่องเที่ยว							
		รับจ้าง		กิจการส่วนตัว		นักเรียน-นักศึกษา		อาชีพที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแว		รับจ้าง		กิจการส่วนตัว		นักเรียน-นักศึกษา		อาชีพที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแว	
		ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม
สุนทรียภาพเชิงประสาทสัมผัส	สีสัน 1	3.41	4	3.11	4	3.27	2	2.4	2	3.37	3	3.5	3	3.56	4	4.25	4
	สีสัน 2	3.48	4	3.07	4	2.82	3	2.2	2	3.21	4	3.69	4	3.56	4	4	4
	พื้นผิว	3.11	4	2.69	3	2.91	3	2	1	2.94	2	3	2	3.09	2	3.75	5
	บรรยากาศ 1	3.15	4	2.91	1	2.73	3	2	2	3.43	2	3.07	4	3.64	3	4	5
	บรรยากาศ 2	3.24	3	3.07	3	2.8	3	2.6	3	3.43	4	3.5	4	3.36	3	4	5
	รู้สึก 1	3.52	3	3.21	4	3.57	3	2.6	3	3.69	4	3.64	4	4	4	4	5
	รู้สึก 2	3.41	4	3.2	4	3.38	3	2.4	3	3.26	3	3.57	4	3.56	4	4.25	4
	รู้สึก 3	3.27	3	3.16	5	3.05	3	2.6	3	3.66	4	3.86	4	4.18	4	4	5
สุนทรียภาพเชิงรูปทรง	รูปทรง1	3.26	3	2.93	4	3.15	4	1.8	1	3.54	4	3.57	4	3.91	4	4	3
	รูปทรง 2	2.98	3	2.56	1	3.16	2	1.8	1	3	2	3.14	4	2.91	3	3.5	3
	รูปทรง 3	3.11	3	2.77	4	3.25	3	2.2	3	3.23	3	3.36	2	3.56	4	4.25	5
	การติดตั้ง 1	3.04	3	2.62	1	2.48	2	2.4	2	2.66	2	3.15	4	2.73	2	3.75	3
	การติดตั้ง 2	3.16	2	2.61	1	2.33	1	2.4	1	2.68	2	3.23	4	2.91	3	3.75	3
	รูปแบบ 1	2.78	3	2.87	3	3.32	4	2.2	1	2.74	2	2.92	3	2.82	2	4	4
	รูปแบบ 2	3.11	3	2.75	3	3	3	1.8	1	2.83	2	2.92	3	2.73	2	3.75	3
	รูปแบบ 3	3.11	3	2.67	4	2.95	3	2.6	3	3.31	3	3.15	3	3.64	4	3.5	2

ตารางแสดงค่าการประเมินสุนทรียภาพแต่ละกลุ่มจำแนกตามอาชีพ สำหรับกลุ่มประชาชนและนักท่องเที่ยว ในบริเวณที่ 4

การรับรู้ด้าน		กลุ่มประชาชน								กลุ่มนักท่องเที่ยว							
		รับจ้าง		กิจการส่วนตัว		นักเรียน-นักศึกษา		อาชีพที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแว		รับจ้าง		กิจการส่วนตัว		นักเรียน-นักศึกษา		อาชีพที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแว	
		ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม
สุนทรียภาพเชิงประสาทสัมผัส	สีสัน 1	3.59	4	3.53	4	3.59	4	2.4	2	3.89	4	3.43	4	4	4	4.75	5
	สีสัน 2	3.35	4	3.12	3	3.42	3	2	1	3.65	4	3.62	4	3.64	4	4.5	4
	พื้นผิว	3.11	4	2.86	4	3.23	3	2.2	2	3.53	3	3.21	4	3.82	4	4.75	5
	บรรยากาศ 1	3.52	3	3.52	4	3.59	4	2.6	2	3.88	4	3.79	4	4.27	4	4.5	4
	บรรยากาศ 2	3.56	4	3.2	3	3.35	3	2	1	3.79	4	3.5	4	4.18	4	4.5	4
	รู้สึก 1	3.74	3	3.76	5	3.45	4	2.8	2	4	4	3.86	4	4.27	5	4.5	4
	รู้สึก 2	3.48	3	3.64	3	3.45	3	2.6	3	3.74	4	3.71	3	4.18	4	4.5	4
	รู้สึก 3	3.56	3	3.44	3	3.3	3	2.6	2	3.91	4	4.14	4	4.27	5	4.75	5
สุนทรียภาพเชิงรูปทรง	รูปทรง1	3.3	3	3.33	4	3	2	2.2	1	3.71	4	4	4	3.45	3	4.25	5
	รูปทรง 2	3.15	3	3.02	4	3.05	2	2.2	3	3.59	4	3.29	4	3.56	4	4.5	4
	รูปทรง 3	3.11	3	3.09	4	2.8	3	2.4	1	3.71	4	3.57	4	3.56	4	4.33	4
	การติดตั้ง 1	3	3	3.04	4	3.32	3	2.2	2	3.49	4	3.31	4	3.82	4	4.5	4
	การติดตั้ง 2	2.89	2	3.14	4	3.2	3	2.2	2	3.37	4	3	2	3.91	4	4.75	5
	รูปแบบ 1	2.7	2	3.24	4	3.5	3	2.6	3	2.94	3	3.23	3	3.09	4	3.75	5
	รูปแบบ 2	3	3	2.91	4	3.5	3	2.6	3	3.46	4	3.38	4	3.56	4	4	4
	รูปแบบ 3	3.27	3	3.2	3	3.4	3	2.8	3	3.69	4	3.31	4	4.09	4	4.25	5

ตาราง ง-23 และ ตาราง ง-24

ตารางแสดงค่าการประเมินสุนทรียภาพแต่ละกลุ่มจำแนกตามอาชีพ สำหรับกลุ่มประชาชนและนักท่องเที่ยว ในบริเวณที่ 5

การรับรู้ด้าน		กลุ่มประชาชน								กลุ่มนักท่องเที่ยว							
		รับจ้าง		กิจการส่วนตัว		นักเรียน-นักศึกษา		อาชีพที่เกี่ยวข้องกับศิลป์		รับจ้าง		กิจการส่วนตัว		นักเรียน-นักศึกษา		อาชีพที่เกี่ยวข้องกับศิลป์	
		ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม
สุนทรียภาพเชิงประสาทสัมผัส	สีสัน 1	4.07	5	4.04	4	4	4	3.6	4	4.29	5	4.57	5	4.55	5	4.75	5
	สีสัน 2	4.15	5	3.95	4	4	4	3.2	4	4.15	4	4.5	5	4.36	5	4.75	5
	พื้นผิว	3.41	4	3.58	4	3.5	3	2.8	4	3.8	4	4.07	4	4	4	4.5	4
	บรรยากาศ 1	4.15	5	4.2	5	4.09	4	3.8	4	4.49	5	4.57	5	4.55	5	4.75	5
	บรรยากาศ 2	3.96	5	4.09	4	4.05	4	3.6	4	4.26	5	4.29	4	4.27	4	4.5	4
	รูซึก 1	3.93	4	4.2	4	3.95	4	3.2	3	4.34	5	4.5	5	4.36	4	4.75	5
	รูซึก 2	3.92	4	4.24	5	4.24	5	3.2	3	4.37	4	4.5	5	4.36	5	4.75	5
	รูซึก 3	4.08	5	4.27	5	4	3	3.4	4	4.46	5	4.5	4	4.55	5	4.75	5
รูปทรงเชิงรูปทรง	รูปทรง1	3.81	5	3.31	4	3.45	4	3	3	3.97	4	4.29	5	4	4	4.5	4
	รูปทรง 2	3.63	3	3.41	4	3.55	3	2.8	2	4.17	5	4.29	4	3.45	5	4.25	4
	รูปทรง 3	3.81	4	3.43	4	3.3	3	2.8	3	4.23	5	4.36	5	4.09	4	4.5	4
	การติดตั้ง 1	3.04	2	3.18	4	3.43	4	2.6	3	3.6	4	4	4	3.73	5	4	4
	การติดตั้ง 2	3.07	2	3.44	4	3.43	4	3.2	3	3.49	4	3.92	4	3.73	5	4	4
	รูปแบบ 1	2.96	2	3.38	4	3.36	3	2.8	3	3.17	4	3.85	3	3.45	4	3.5	2
	รูปแบบ 2	3.26	3	3.44	4	3.57	3	2.8	3	3.6	4	3.89	4	3.55	3	4	4
	รูปแบบ 3	3.46	3	3.49	4	3.5	3	3.4	4	3.77	3	3.85	3	3.64	3	4.5	5

ตารางแสดงค่าการประเมินสุนทรียภาพแต่ละกลุ่มจำแนกตามอาชีพ สำหรับประชาชนและนักท่องเที่ยว ในบริเวณที่ 6

การรับรู้ด้าน		กลุ่มประชาชน								กลุ่มนักท่องเที่ยว							
		รับจ้าง		กิจการส่วนตัว		นักเรียน-นักศึกษา		อาชีพที่เกี่ยวข้องกับศิลป์		รับจ้าง		กิจการส่วนตัว		นักเรียน-นักศึกษา		อาชีพที่เกี่ยวข้องกับศิลป์	
		ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม
สุนทรียภาพเชิงประสาทสัมผัส	สีสัน 1	2.67	2	2.71	4	2.62	3	2.2	2	2.8	3	3.14	4	3.09	3	2.75	2
	สีสัน 2	2.56	2	2.57	1	2.71	2	2.4	2	2.76	3	2.64	3	3	3	3	3
	พื้นผิว	2.67	2	2.39	3	2.73	2	2.2	2	2.54	3	2.71	2	2.82	3	2.5	2
	บรรยากาศ 1	2.22	2	2.42	1	2.14	1	1.6	2	2.49	2	2.64	2	3.09	2	2.25	1
	บรรยากาศ 2	2.41	2	2.73	3	2.25	3	1.6	2	2.8	2	2.79	2	2.73	2	2.75	2
	รูซึก 1	2.96	3	2.8	3	3	3	2.4	1	3.31	3	3.29	3	3.36	3	3.5	3
	รูซึก 2	2.63	2	2.64	3	2.9	2	2.2	3	2.8	2	3.07	3	3.09	3	3	4
	รูซึก 3	2.67	2	2.71	3	2.68	3	2	1	3.11	3	3.08	3	3.27	3	3.5	2
รูปทรงเชิงรูปทรง	รูปทรง1	2.52	2	2.51	1	2.9	2	2.2	1	2.86	3	3.29	4	3.45	3	2.75	2
	รูปทรง 2	2.26	2	2.44	1	2.95	3	2.2	2	2.63	2	2.64	2	2.56	3	2.5	2
	รูปทรง 3	2.41	2	2.53	3	2.55	3	2	1	2.77	3	3.08	3	3.18	3	2.5	2
	การติดตั้ง 1	2.04	1	2.27	1	2.05	2	2.2	1	2.49	2	2.69	2	2.27	3	2	1
	การติดตั้ง 2	1.93	1	2.2	1	2.32	2	1.8	2	2.43	2	2.77	2	2.5	2	2	1
	รูปแบบ 1	2.22	1	2.32	3	2.73	3	1.8	1	2.6	2	2.46	2	2.82	3	2.75	2
	รูปแบบ 2	2.22	2	2.36	3	2.8	3	2	2	2.86	3	2.77	3	2.55	3	2.75	1
	รูปแบบ 3	2.59	3	2.51	3	2.8	3	2.2	2	3.06	3	2.92	3	3.36	3	3.25	3

ตาราง ง-25 และ ตาราง ง-26

ตารางแสดงค่าการประเมินสุนทรียภาพแต่ละกลุ่มจำแนกตามรายได้ สำหรับกลุ่มประชาชนและนักท่องเที่ยว ในบริเวณที่ 1

การรับรู้ด้าน		กลุ่มผู้ที่อาศัยและทำงาน								กลุ่มนักท่องเที่ยว							
		ต่ำกว่า 5,000 บาท		5001-10000 บาท		10001-20000 บาท		20,001 บาทขึ้นไป		ต่ำกว่า US$ 500		US$ 501-1000		US$ 1001-2000		มากกว่า US$ 2,001	
		ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม
สุนทรียภาพเชิงประสาทสัมผัส	สีสัน 1	3.54	4	3.68	4	3.6	4	2.63	2	4.2	4	4.07	4	3.71	4	4.09	4
	สีสัน 2	3.49	4	3.38	4	3.47	5	1.75	1	3.78	4	3.43	4	2.88	3	3.82	4
	พื้นผิว	2.72	2	2.68	3	2.53	2	1.75	1	3.5	3	3.71	4	3.29	3	3.09	3
	บรรยากาศ 1	3.3	4	3.39	3	3.21	3	3	3	4	4	3.71	5	3.75	4	4	4
	บรรยากาศ 2	3.5	4	3.54	4	3.54	4	2.38	3	3.56	3	3.57	4	3.47	4	3.61	4
	รู้สึก 1	3.81	4	3.84	4	3.6	3	2.88	2	4.5	5	3.93	4	4.06	4	3.83	4
	รู้สึก 2	3.76	4	3.51	4	3.47	4	2.63	2	4.1	4	3.79	4	4	4	3.78	4
	รู้สึก 3	3.57	4	3.43	4	3.5	4	2.63	2	4.6	5	4	4	4.24	5	4.04	4
สุนทรียภาพเชิงรูปทรง	รูปทรง1	3.21	4	2.92	2	2.6	2	1.88	2	4	4	3.29	4	3.41	3	3.43	3
	รูปทรง 2	3.62	3	2.57	2	2.27	2	1.88	1	3.5	4	3.57	4	3.18	3	3.39	3
	รูปทรง 3	3.03	1	2.97	3	2.93	3	2	1	3.7	4	3.86	4	3.53	3	3.52	4
	การติดตั้ง 1	2.94	2	2.69	2	2.93	3	2.25	1	2.78	2	3.64	4	2.88	2	2.91	4
	การติดตั้ง 2	2.39	2	2.53	2	2.5	2	2.13	1	3.11	2	3.5	4	2.88	3	3.09	3
	รูปแบบ 1	2.58	2	2.53	2	2.21	2	2.13	1	2.56	2	2.79	2	2.65	3	2.83	3
	รูปแบบ 2	2.63	2	2.39	3	2.43	3	2	1	2.78	2	3.14	2	3.06	3	2.87	3
	รูปแบบ 3	3.05	3	2.83	3	2.93	3	2	1	3.44	4	3.64	4	3.24	3	3.04	3

ตารางแสดงค่าการประเมินสุนทรียภาพแต่ละกลุ่มจำแนกตามรายได้ สำหรับกลุ่มประชาชนและนักท่องเที่ยว ในบริเวณที่ 2

การรับรู้ด้าน		กลุ่มประชาชน								กลุ่มนักท่องเที่ยว							
		ต่ำกว่า 5,000 บาท		5001-10000 บาท		10001-20000 บาท		20,001 บาทขึ้นไป		ต่ำกว่า US$ 500		US$ 501-1000		US$ 1001-2000		มากกว่า US$ 2,001	
		ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม
สุนทรียภาพเชิงประสาทสัมผัส	สีสัน 1	3.59	4	3.25	4	3.27	2	2.5	3	4.1	4	3.5	4	2.94	2	3.55	3
	สีสัน 2	3.51	4	3	4	2.6	3	2.25	1	3.5	3	3	4	2.67	2	3.09	3
	พื้นผิว	3.26	3	2.73	3	2.47	2	2	1	3.7	4	3.29	4	2.61	2	3.05	3
	บรรยากาศ 1	3.44	4	3.03	3	2.93	2	2.5	1	3.6	4	3.21	3	2.94	2	3.18	4
	บรรยากาศ 2	3.36	4	3.22	4	2.8	3	2.25	2	3.6	4	3.14	3	3	2	3.1	3
	รู้สึก 1	4	3	3.32	4	3.27	4	3.13	2	4	4	3.79	4	3.69	3	3.68	4
	รู้สึก 2	3.7	4	3.27	3	3.13	3	2.25	1	3.8	4	3.57	4	3.06	2	3.27	3
	รู้สึก 3	3.57	3	3.35	3	3.07	3	2.38	1	3.8	4	3.71	4	3.63	3	3.64	4
สุนทรียภาพเชิงรูปทรง	รูปทรง1	3.37	4	2.92	4	2.8	3	2.5	1	3.2	4	3.29	4	3.19	2	3.45	4
	รูปทรง 2	3.34	4	2.84	3	2.47	2	1.88	2	3	1	3.21	4	2.81	3	2.91	2
	รูปทรง 3	3.33	3	2.96	3	2.8	3	2.25	1	3.3	3	3.43	4	3.27	3	3.41	3
	การติดตั้ง 1	3.13	4	2.65	1	2.2	2	1.75	1	3.22	2	3.07	2	2.5	2	3.05	4
	การติดตั้ง 2	2.97	2	2.65	2	2.13	1	2.25	1	3.33	2	3	2	2.5	2	2.91	3
	รูปแบบ 1	3.15	4	2.78	3	2.57	3	2.25	1	2.78	3	2.86	3	2.38	2	2.64	2
	รูปแบบ 2	3.19	4	2.62	3	2.53	3	2.25	1	2.89	2	3.36	4	2.8	2	2.77	3
	รูปแบบ 3	3.27	4	3.05	3	2.67	3	2.25	1	3.56	3	3.43	4	3.31	3	3.41	4

ตาราง ง-27 และ ตาราง ง-28

ตารางแสดงค่าการประเมินสุนทรียภาพแต่ละกลุ่มจำแนกตามรายได้ สำหรับกลุ่มประชาชนและนักท่องเที่ยว ในบริเวณที่ 3

การรับรู้ด้าน		กลุ่มประชาชน								กลุ่มนักท่องเที่ยว							
		ต่ำกว่า 5,000 บาท		5001-10000 บาท		10001-20000 บาท		20,001 บาทขึ้นไป		ต่ำกว่า US$ 500		US$ 501-1000		US$ 1001-2000		มากกว่า US$ 2,001	
		ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม
สุนทรียภาพเชิงประสาทสัมผัส	สีสัน 1	3.41	4	3.32	4	2.93	4	2	1	3.2	4	3.71	4	3.06	3	3.76	4
	สีสัน 2	3.26	4	3.38	4	2.67	4	1.88	1	3.4	4	3.46	4	3.38	4	3.43	4
	พื้นผิว	3.13	3	2.84	3	2.47	2	1.88	1	2.9	4	2.93	2	2.76	2	3.35	4
	บรรยากาศ 1	3.26	3	2.86	4	2.33	3	2.13	1	3.1	2	3.36	2	3.35	4	3.65	4
	บรรยากาศ 2	3.38	3	3.09	3	2.67	2	1.88	1	3.4	3	3.43	4	3.29	4	3.65	4
	รูปิก 1	3.68	3	3.31	3	3.07	3	2.5	1	3.5	4	3.86	4	3.82	4	3.74	4
	รูปิก 2	3.63	3	3.27	3	2.79	2	2.25	1	3.2	4	3.64	4	3.53	3	3.35	3
	รูปิก 3	3.46	3	3.09	3	2.93	3	2.25	1	3.9	4	3.86	5	3.76	4	3.78	4
สุนทรียภาพเชิงรูปทรง	รูปทรง1	3.16	3	3.33	3	2.67	2	1.63	1	3.9	4	3.64	4	3.41	3	3.7	3
	รูปทรง 2	2.95	4	2.88	3	2.6	2	1.75	1	3.1	3	3.14	3	2.65	2	3.26	4
	รูปทรง 3	3.19	3	3.08	3	2.67	3	1.75	1	3.2	4	3.79	4	3.12	3	3.39	3
	การติดตั้ง 1	2.89	2	2.76	3	2.4	2	2	1	2.33	1	3.14	2	2.35	2	3.22	4
	การติดตั้ง 2	2.76	1	2.89	2	2.21	3	2.25	1	2.44	1	3.07	3	2.56	2	3.22	3
	รูปแบบ 1	3.26	4	2.84	3	2.47	3	2.38	1	2.22	1	3.36	3	2.41	2	3.17	3
	รูปแบบ 2	3.06	3	3.03	3	2.4	2	2	1	2.44	2	3	2	2.59	3	3.22	3
	รูปแบบ 3	3.14	3	3.11	3	2.47	3	2.13	1	2.89	4	3.43	4	3.24	3	3.57	3

ตารางแสดงค่าการประเมินสุนทรียภาพแต่ละกลุ่มจำแนกตามรายได้ สำหรับกลุ่มประชาชนและนักท่องเที่ยว ในบริเวณที่ 4

การรับรู้ด้าน		กลุ่มประชาชน								กลุ่มนักท่องเที่ยว							
		ต่ำกว่า 5,000 บาท		5001-10000 บาท		10001-20000 บาท		20,001 บาทขึ้นไป		ต่ำกว่า US$ 500		US$ 501-1000		US$ 1001-2000		มากกว่า US$ 2,001	
		ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม
สุนทรียภาพเชิงประสาทสัมผัส	สีสัน 1	3.77	4	3.49	4	3.4	4	2.5	2	4.1	4	3.43	3	3.59	3	4.22	4
	สีสัน 2	3.43	4	3.19	3	3.07	3	2.14	1	3.7	4	3.31	4	3.82	4	3.82	4
	พื้นผิว	3.13	3	3.08	4	2.8	3	2.13	2	3.4	3	3.5	4	3.56	3	3.74	4
	บรรยากาศ 1	3.74	4	3.54	4	3.33	3	2.38	1	3.8	4	4	5	3.76	4	4.18	4
	บรรยากาศ 2	3.59	3	3.28	4	3.07	3	2.13	1	3.9	4	3.71	4	3.82	4	3.91	4
	รูปิก 1	3.7	4	3.86	5	3.33	3	2.88	2	4.2	4	3.79	4	4.12	5	4.09	4
	รูปิก 2	3.72	4	3.57	3	3.2	3	2.75	3	3.9	4	3.79	3	3.94	5	3.83	4
	รูปิก 3	3.65	3	3.51	3	3	3	2.5	1	4.2	4	3.86	4	4.24	5	4.04	4
สุนทรียภาพเชิงรูปทรง	รูปทรง1	3.41	3	3.16	4	3.27	4	2.25	1	3.8	4	3.5	4	3.75	3	3.91	4
	รูปทรง 2	3.26	3	2.95	2	3.13	3	2	1	3.5	4	3.21	4	3.56	4	3.83	4
	รูปทรง 3	3.22	3	3	4	2.93	3	2.13	1	3.5	4	3.5	3	3.67	4	3.87	3
	การติดตั้ง 1	3.33	3	2.92	4	2.93	3	2.5	3	3.33	3	3.5	4	3.12	2	4.04	4
	การติดตั้ง 2	3.25	3	2.97	4	2.93	3	2.5	1	3.11	2	3.5	3	3.	2	3.96	4
	รูปแบบ 1	3.22	4	3.16	2	3	3	2.63	3	2.67	4	2.79	3	2.94	3	3.52	4
	รูปแบบ 2	3.44	3	2.92	4	2.73	3	2.38	3	3.11	4	3.29	3	3.53	4	3.74	4
	รูปแบบ 3	3.58	4	3.22	3	2.87	3	2.5	1	3.44	4	3.5	3	3.65	3	4	4

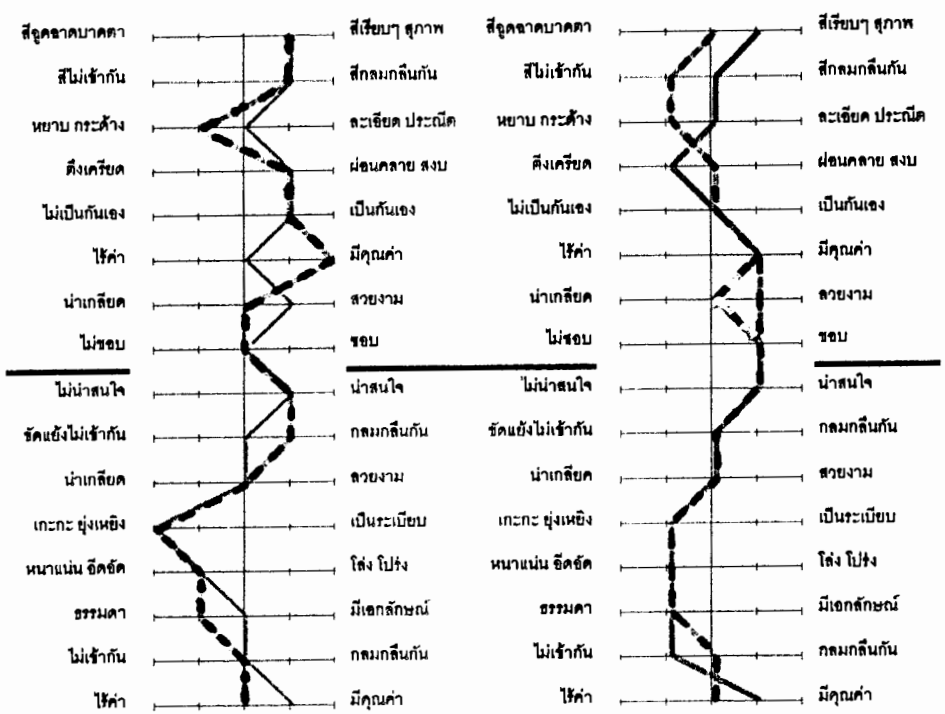
ตาราง ง-29 และ ตาราง ง-30

ตารางแสดงค่าการประเมินสุนทรียภาพแต่ละกลุ่มจำแนกตามรายได้ สำหรับกลุ่มประชาชนและนักท่องเที่ยว ในบริเวณที่ 5

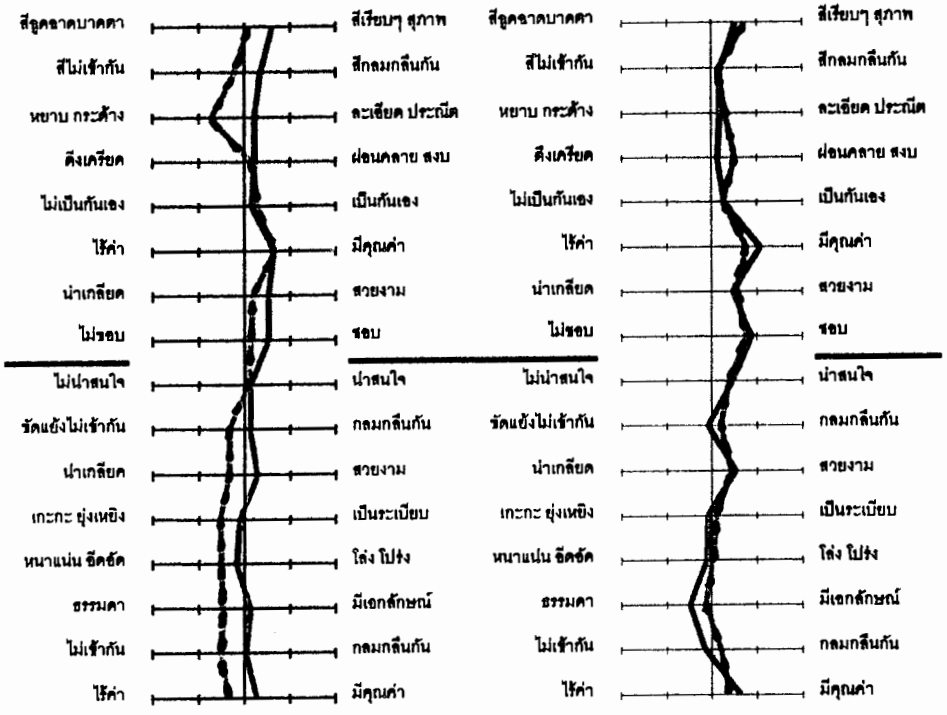
การรับรู้ด้าน		กลุ่มประชาชน								กลุ่มนักท่องเที่ยว							
		ต่ำกว่า 5,000 บาท		5001-10000 บาท		10001-20000 บาท		20,001 บาทขึ้นไป		ต่ำกว่า US$ 500		US$ 501-1000		US$ 1001-2000		มากกว่า US$ 2,001	
		ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม
สุนทรียภาพเชิงประสาทสัมผัส	สีสัน 1	4.05	4	4.19	5	3.93	4	3.25	4	4.3	5	4.29	4	4.24	4	4.7	5
	สีสัน 2	4.16	5	4.08	5	3.87	4	2.88	4	4.3	4	4.36	5	4.31	4	4.26	5
	พื้นผิว	3.54	4	3.7	3	3.4	4	2.25	2	3.9	4	3.86	4	3.94	4	4	4
	บรรยากาศ 1	4.1	5	4.38	5	3.73	4	3.88	4	4.5	4	4.64	5	4.41	5	4.57	5
	บรรยากาศ 2	4	5	4.19	4	3.86	4	3.63	4	4.2	4	4.36	5	4.35	5	4.22	5
	รู้สึก 1	4.11	4	4.16	5	3.93	4	3.13	4	4.4	5	4.36	4	4.35	5	4.48	5
	รู้สึก 2	4.26	5	4.11	5	4	4	3.5	4	4.5	5	4.5	5	4.29	5	4.43	4
	รู้สึก 3	4.19	5	4.28	5	3.93	4	3.38	5	4.7	5	4.43	5	4.35	4	4.57	5
สุนทรียภาพเชิงรูปทรง	รูปทรง1	3.59	4	3.67	4	3.13	3	2.5	2	4.2	4	4.07	4	3.94	4	4.13	4
	รูปทรง 2	3.56	3	3.65	4	3.29	3	2.5	2	3.9	5	3.86	4	4.12	5	4.26	5
	รูปทรง 3	3.49	3	3.66	4	3.36	3	2.75	3	4.2	5	4.14	4	4.12	4	4.43	5
	การติดตั้ง 1	3.5	4	3.11	2	2.93	3	2.25	1	3.56	5	3.86	4	3.29	4	4.04	5
	การติดตั้ง 2	3.5	4	3.36	4	3.33	4	2.25	1	3.44	5	4	4	3	2	3.96	5
	รูปแบบ 1	3.45	4	3.24	4	3.07	4	2.5	1	3.11	4	3.79	4	3.06	2	3.46	3
	รูปแบบ 2	3.66	4	3.35	4	3.2	3	2.5	1	3.56	3	3.64	4	3.41	4	3.83	4
	รูปแบบ 3	3.76	4	3.51	4	3.27	3	2.5	1	3.44	4	3.71	3	3.71	3	4.09	5

ตารางแสดงค่าการประเมินสุนทรียภาพแต่ละกลุ่มจำแนกตามรายได้ สำหรับกลุ่มประชาชนและนักท่องเที่ยว ในบริเวณที่ 6

การรับรู้ด้าน		กลุ่มประชาชน								กลุ่มนักท่องเที่ยว							
		ต่ำกว่า 5,000 บาท		5001-10000 บาท		10001-20000 บาท		20,001 บาทขึ้นไป		ต่ำกว่า US$ 500		US$ 501-1000		US$ 1001-2000		มากกว่า US$ 2,001	
		ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม	ค่าเฉลี่ย	ค่าฐานนิยม
สุนทรียภาพเชิงประสาทสัมผัส	สีสัน 1	2.89	3	2.62	2	2.6	2	1.75	1	2.8	3	3.21	3	3.06	4	2.7	2
	สีสัน 2	2.82	3	2.65	2	2.36	2	1.63	1	2.9	3	2.86	3	2.88	2	2.64	2
	พื้นผิว	2.74	3	2.56	2	2.2	2	1.88	1	2.6	3	2.71	2	2.94	3	2.35	2
	บรรยากาศ 1	2.33	1	2.22	2	2.53	3	1.63	1	3.1	4	2.57	2	2.76	2	2.3	2
	บรรยากาศ 2	2.35	3	2.76	3	2.47	3	1.88	1	2.9	2	2.71	2	2.82	2	2.74	2
	รู้สึก 1	3.03	3	3.03	3	2.53	3	2	1	3.3	4	3.43	3	3.29	3	3.3	3
	รู้สึก 2	2.86	3	2.7	3	2.53	3	1.88	1	2.8	3	3.36	3	2.94	3	2.7	2
	รู้สึก 3	2.82	3	2.62	3	2.6	3	2.13	1	3.3	4	3.5	3	3.19	3	2.87	3
สุนทรียภาพเชิงรูปทรง	รูปทรง1	2.76	3	2.65	2	2.27	3	2	1	3.2	3	3.43	3	2.88	3	2.87	2
	รูปทรง 2	2.79	3	2.41	2	2.2	2	2	1	2.8	3	2.64	2	2.65	2	2.48	2
	รูปทรง 3	2.62	3	2.49	2	2.33	3	2	1	3.2	3	3.07	3	2.94	3	2.61	3
	การติดตั้ง 1	2.14	2	2.22	1	2.27	3	1.75	1	2.22	2	2.57	3	2.47	2	2.48	2
	การติดตั้ง 2	2.28	2	2	1	2.2	2	1.88	1	2.63	2	2.5	3	2.59	2	2.35	2
	รูปแบบ 1	2.72	3	2.05	1	2.33	3	2	1	2.56	3	2.93	3	2.24	2	2.74	2
	รูปแบบ 2	2.66	3	2.24	1	2.4	3	1.88	1	2.78	2	2.79	3	2.53	2	2.65	3
	รูปแบบ 3	2.81	3	2.54	3	2.4	3	2	1	3.22	3	3.21	3	2.94	3	3.09	3

แผนภูมิเปรียบเทียบค่าฐานนิยมจำแนกกลุ่มตามเพศ

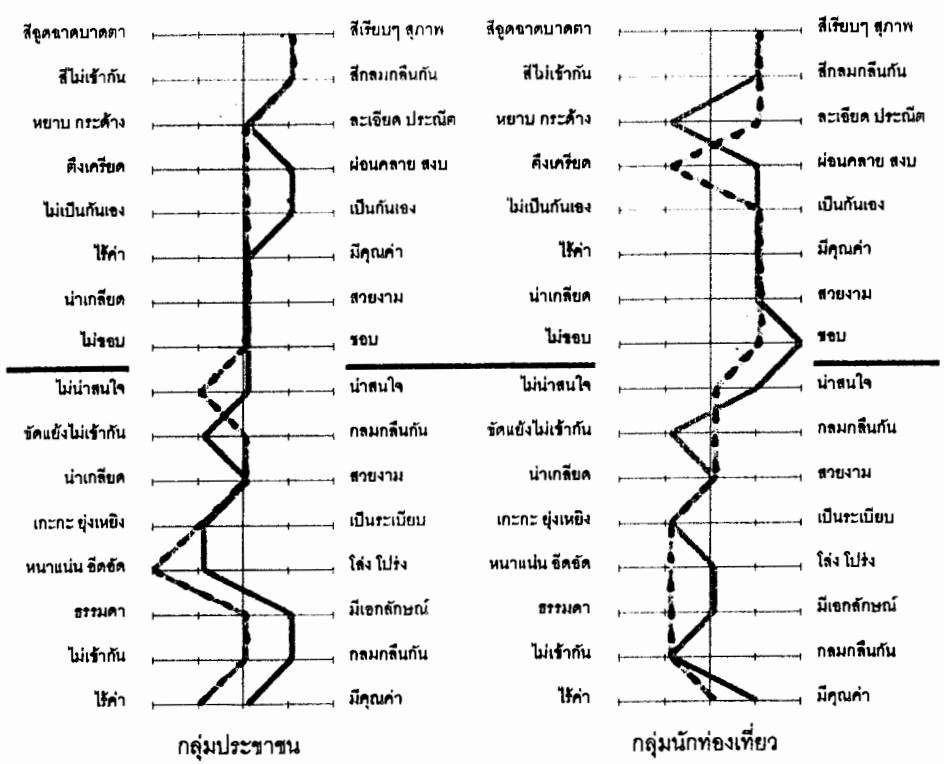
แผนภูมิเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยจำแนกกลุ่มตามเพศ

สัญลักษณ์

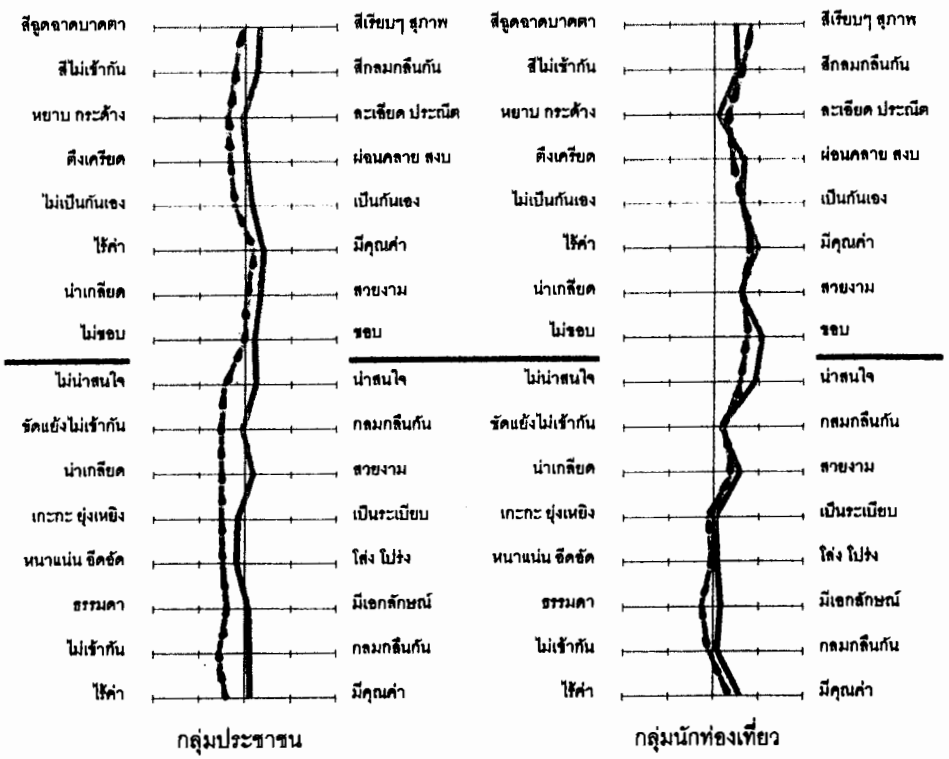
เพศชาย

เพศหญิง

แผนภูมิ ง1 บริเวณที่ 2

แผนภูมิเปรียบเทียบค่าฐานนิยมจำแนกกลุ่มตามเพศ

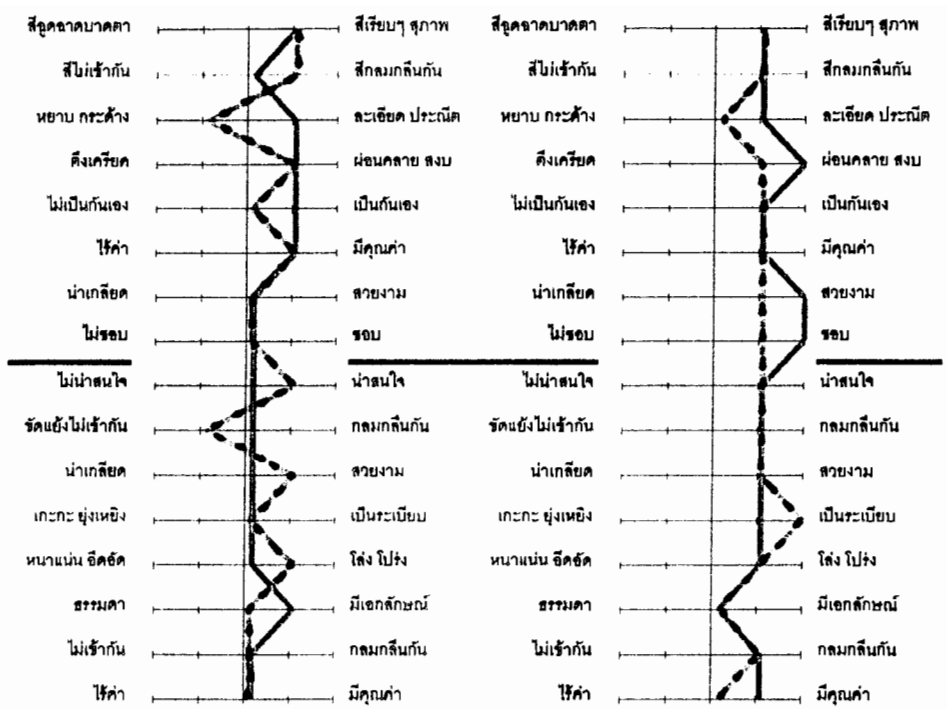

แผนภูมิเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยจำแนกกลุ่มตามเพศ

สัญลักษณ์

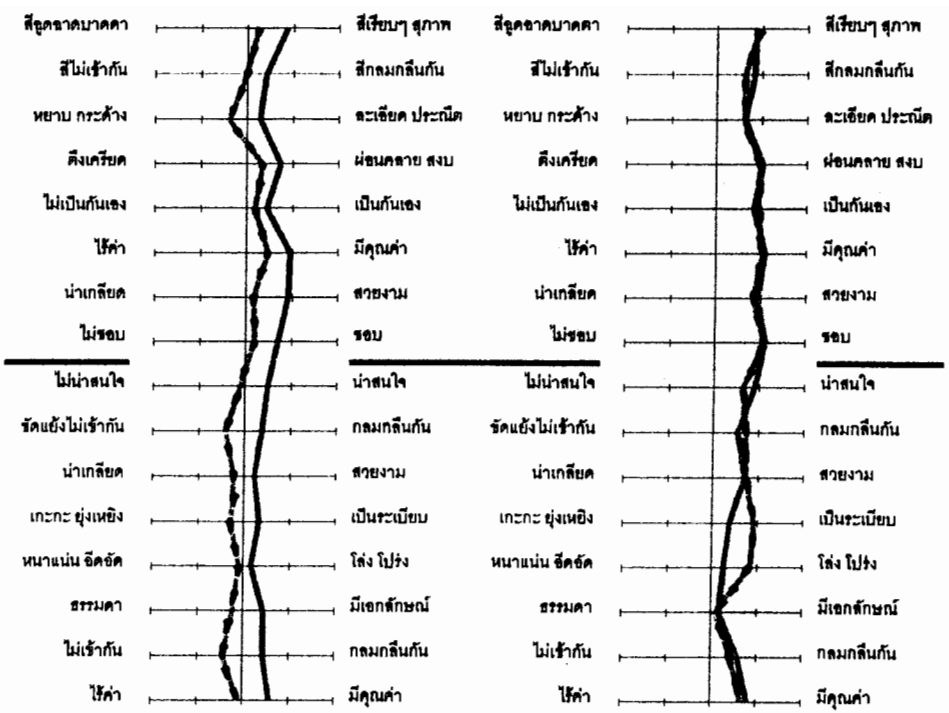
เพศชาย

เพศหญิง

กลุ่มประชาชน กลุ่มนักท่องเที่ยว

แผนภูมิเปรียบเทียบค่าฐานนิยมจำแนกกลุ่มตามเพศ

กลุ่มประชาชน กลุ่มนักท่องเที่ยว

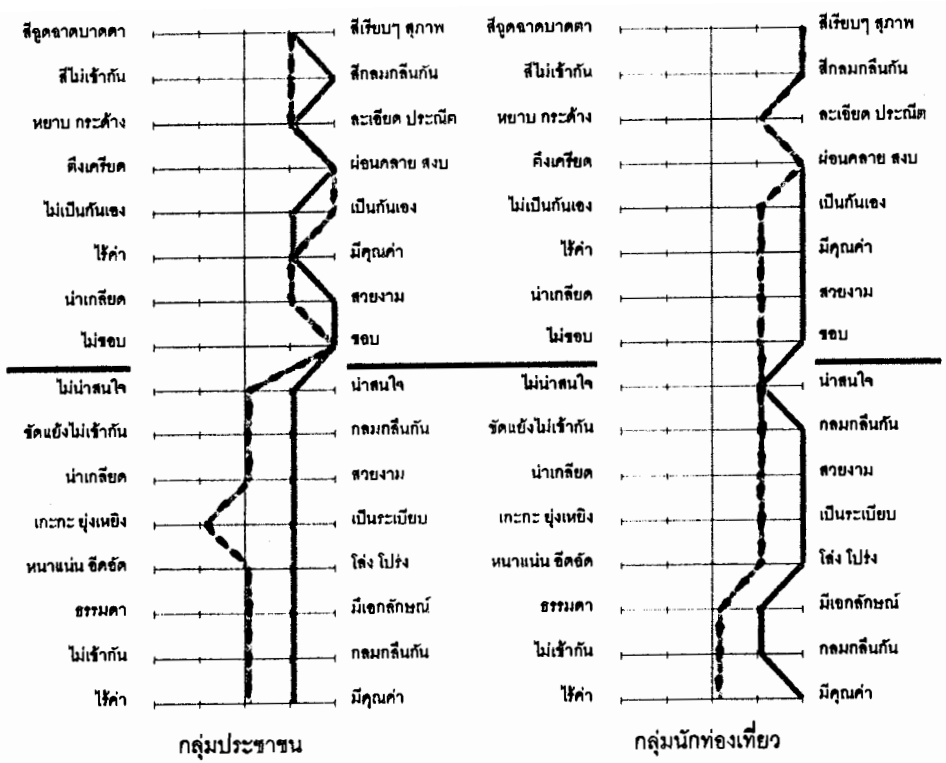
แผนภูมิเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยจำแนกกลุ่มตามเพศ

สัญลักษณ์

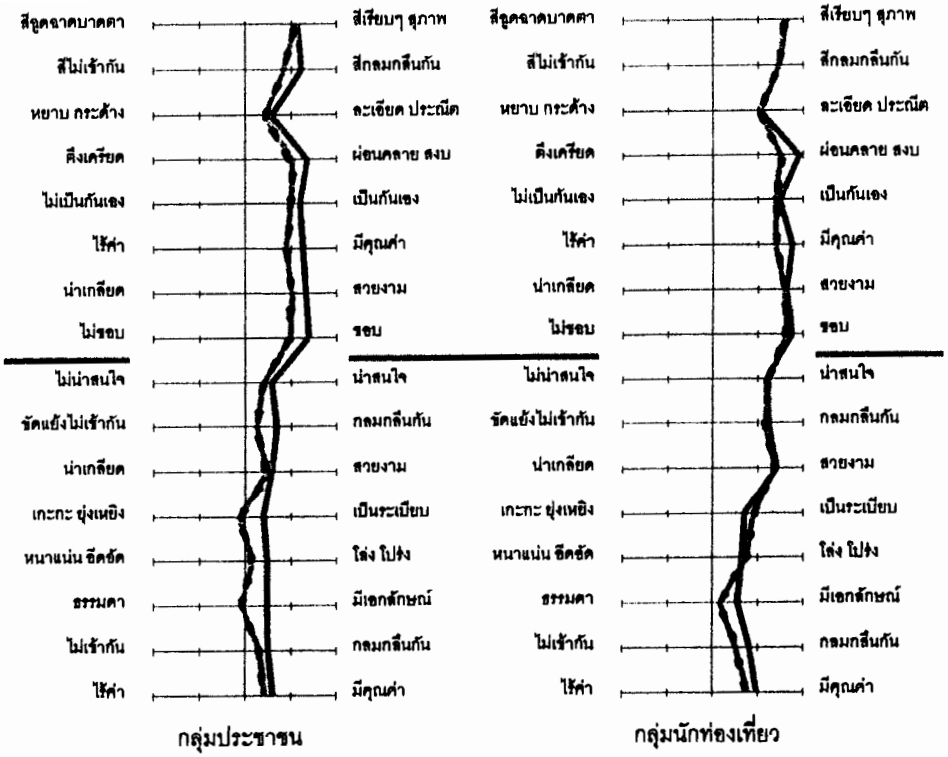
เพศชาย

เพศหญิง

แผนภูมิ ง3 **บริเวณที่ 4**

แผนภูมิเปรียบเทียบค่าฐานนิยมจำแนกกลุ่มตามเพศ

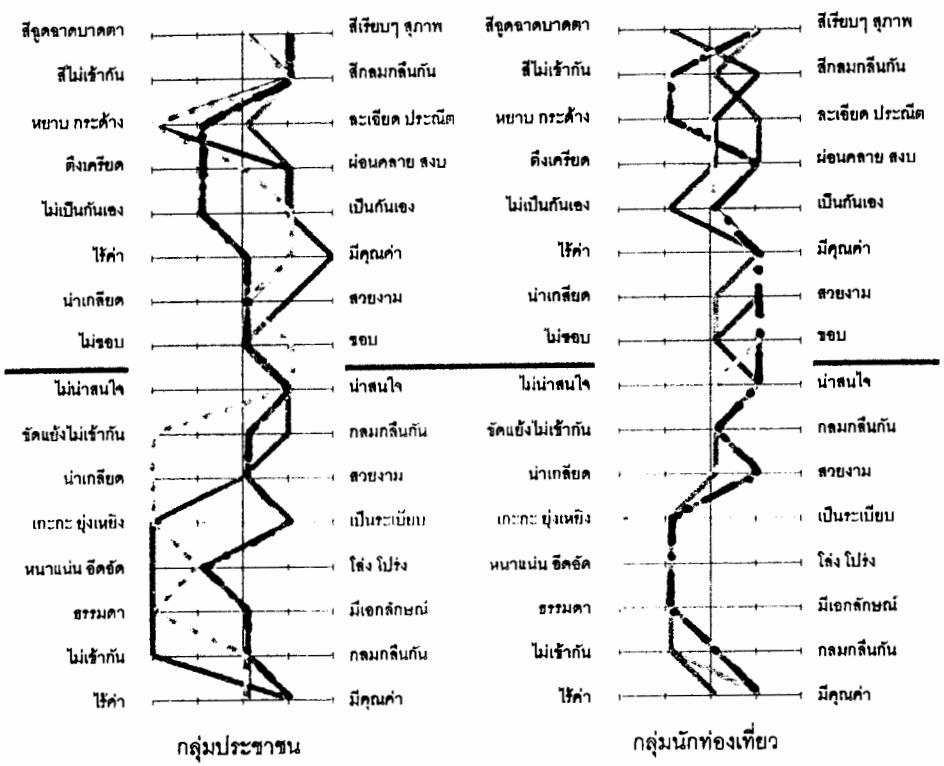

แผนภูมิเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยจำแนกกลุ่มตามเพศ

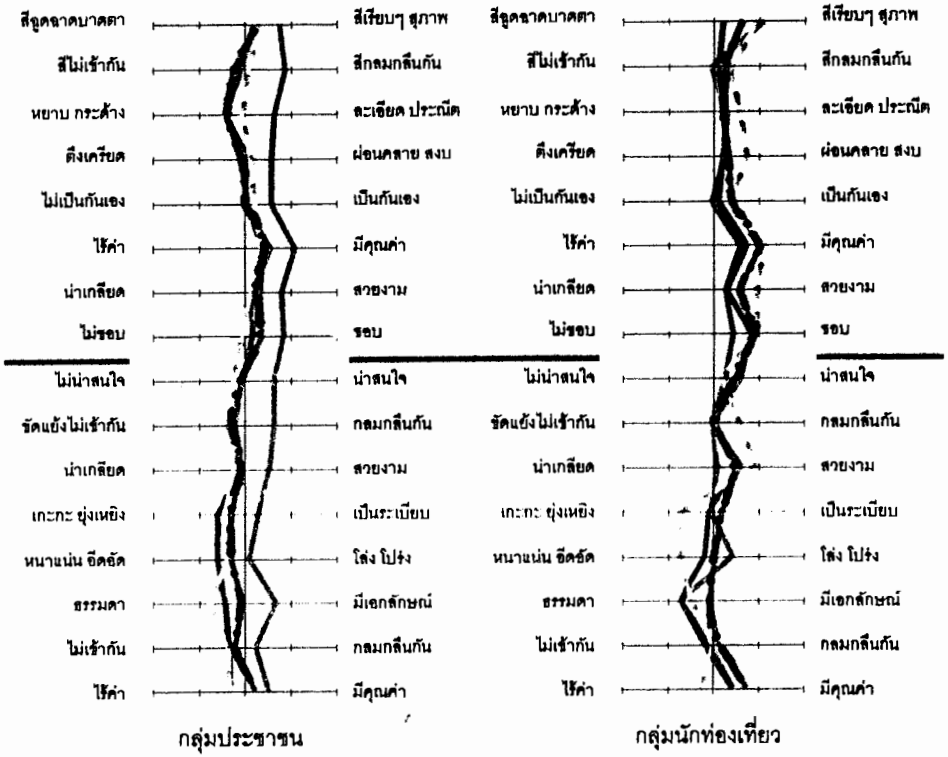
สัญลักษณ์

เพศชาย

เพศหญิง

แผนภูมิเปรียบเทียบค่าฐานนิยมจำแนกกลุ่มตามอายุ

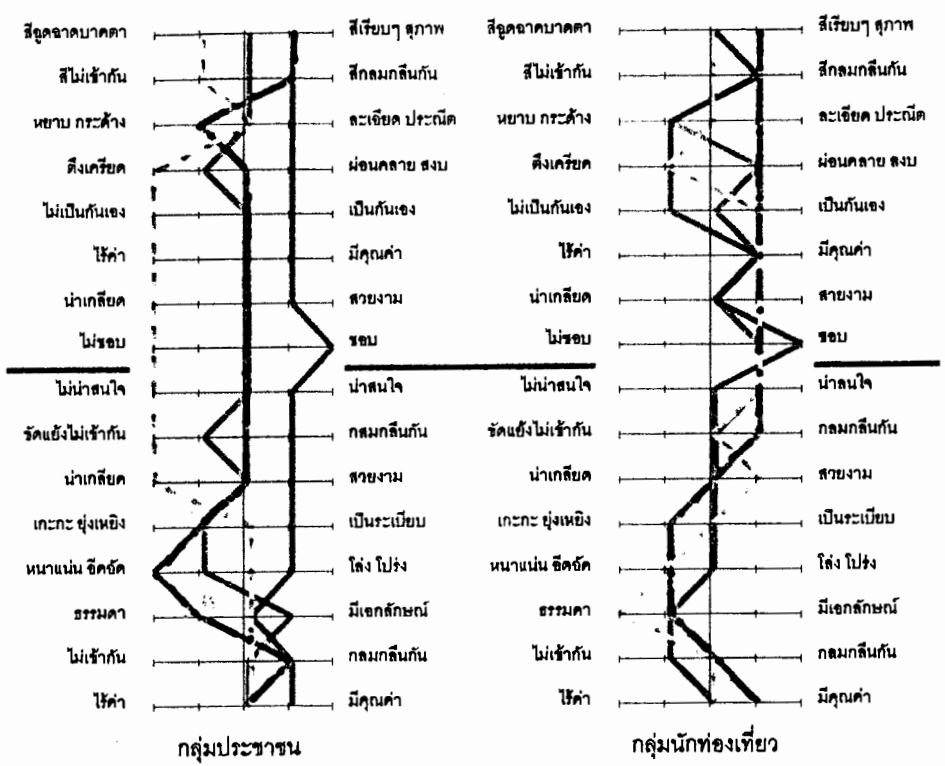

แผนภูมิเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยจำแนกกลุ่มตามอายุ

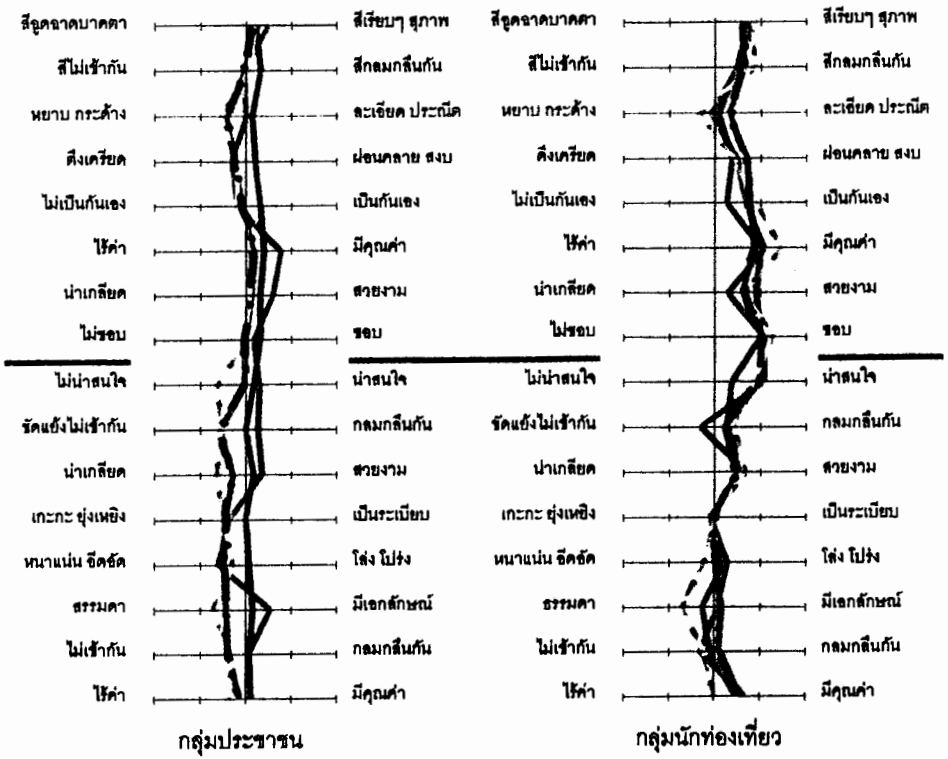
สัญลักษณ์

- 10 - 20 ปี
- 21 - 35 ปี
- 36 - 50 ปี
- 51 ปีขึ้นไป

แผนภูมิ ง5 **บริเวณที่ 2**

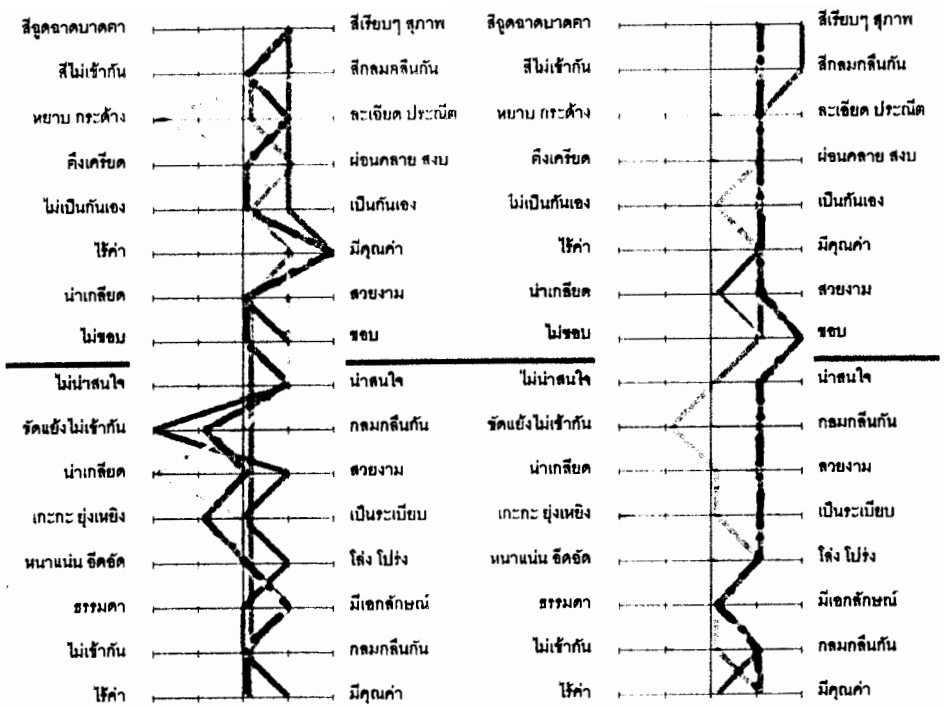
แผนภูมิเปรียบเทียบค่าฐานนิยมจำแนกกลุ่มตามอายุ

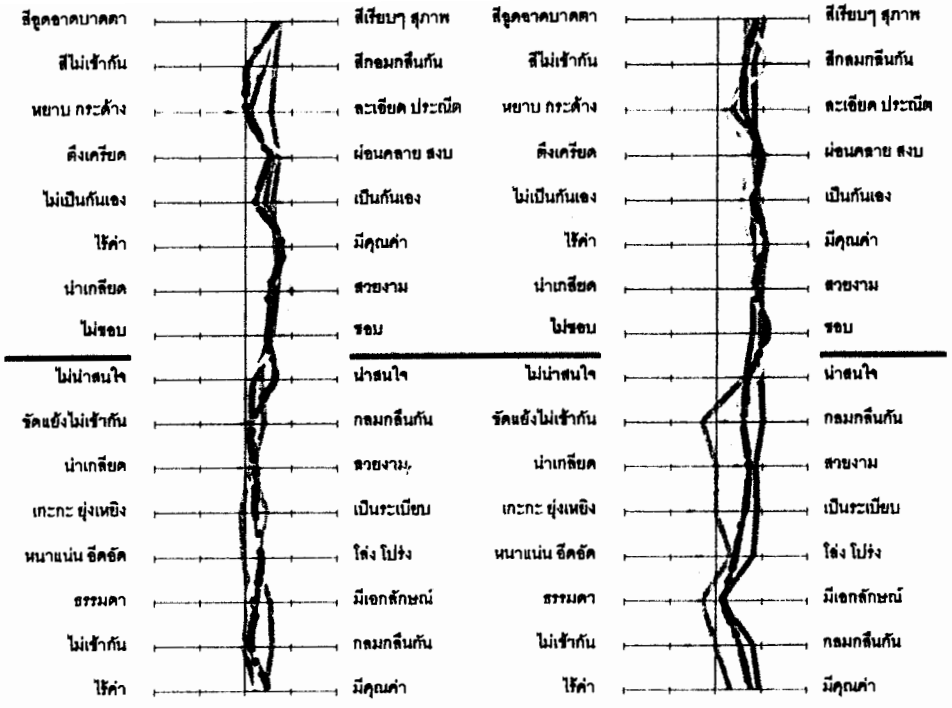
แผนภูมิเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยจำแนกกลุ่มตามอายุ

สัญลักษณ์

- 10 - 20 ปี
- 21 - 35 ปี
- 36 - 50 ปี
- 51 ปีขึ้นไป

แผนภูมิเปรียบเทียบค่าฐานนิยมจำแนกกลุ่มตามอายุ

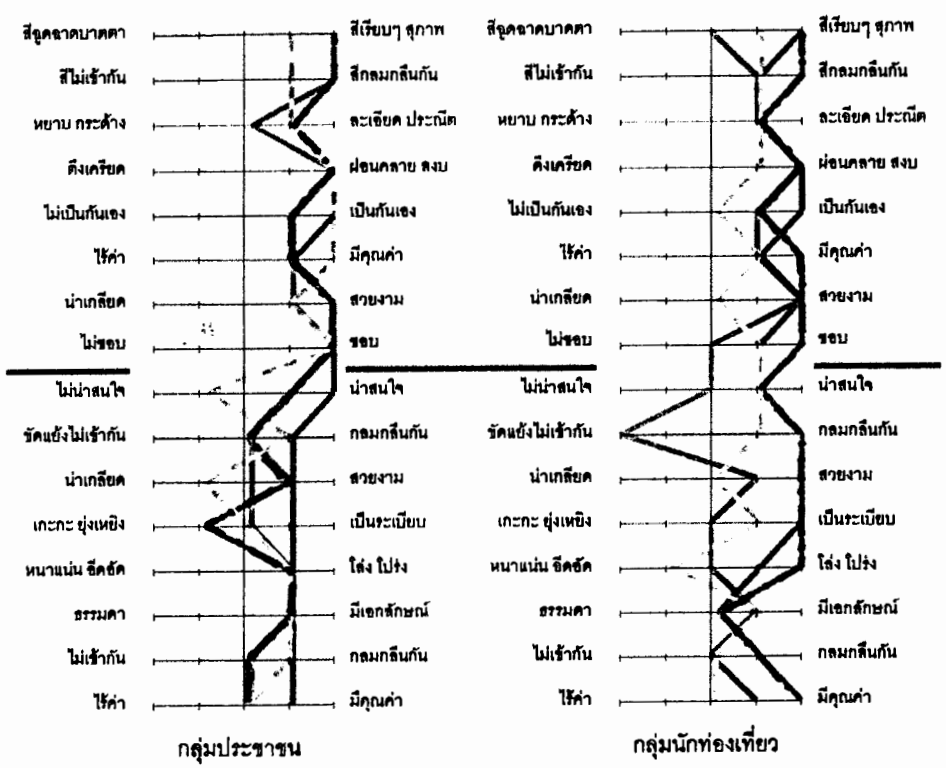

แผนภูมิเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยจำแนกกลุ่มตามอายุ

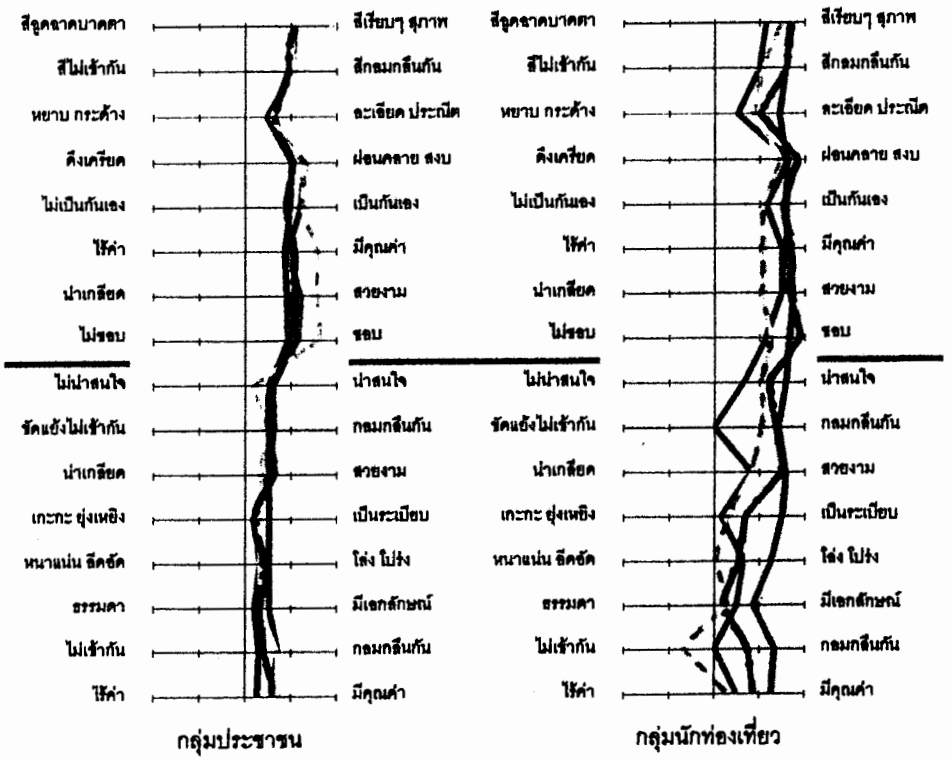
สัญลักษณ์

- 10 - 20 ปี
- 21 - 35 ปี
- 36 - 50 ปี
- 51 ปีขึ้นไป

แผนภูมิ ง7 **บริเวณที่ 4**

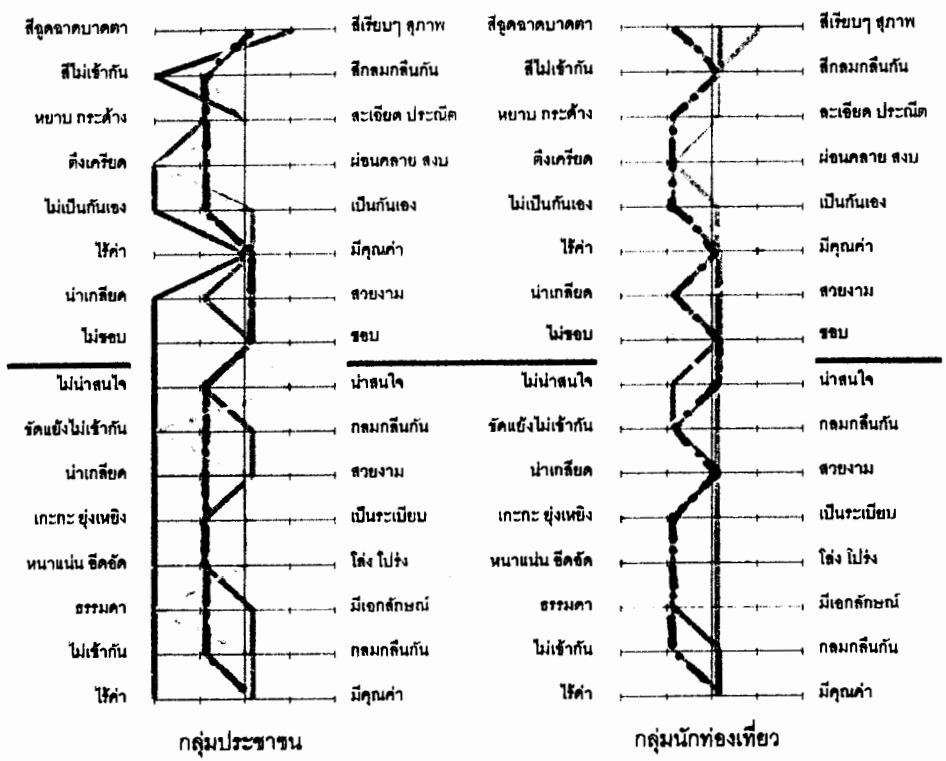
แผนภูมิเปรียบเทียบค่าฐานนิยมจำแนกกลุ่มตามอายุ

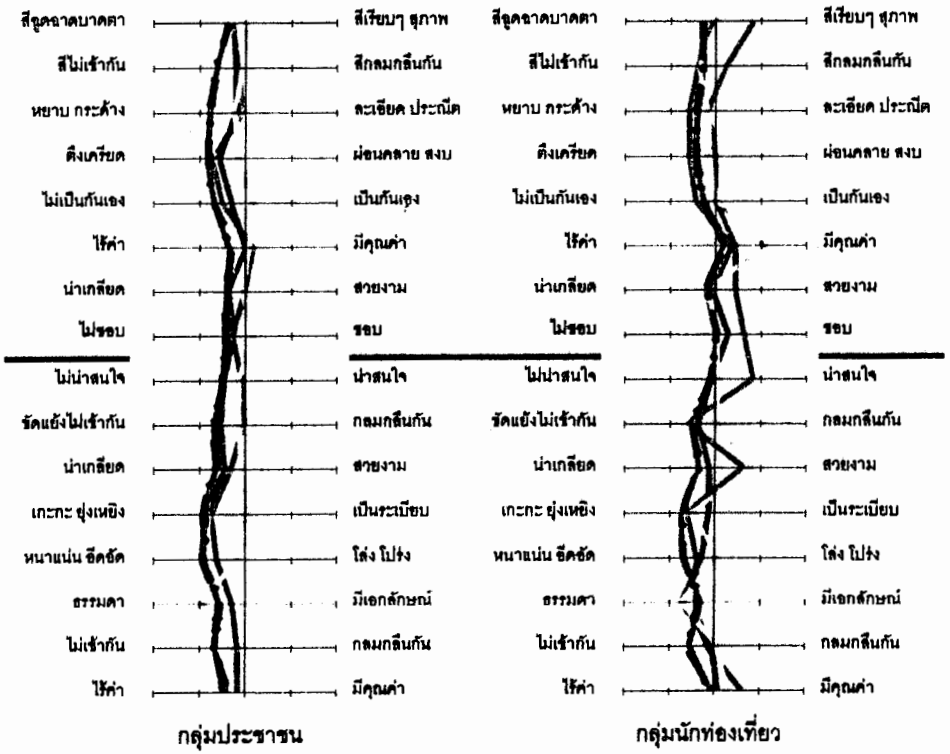
แผนภูมิเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยจำแนกกลุ่มตามอายุ

สัญลักษณ์

- 10 - 20 ปี
- 21 - 35 ปี
- 36 - 50 ปี
- 51 ปีขึ้นไป

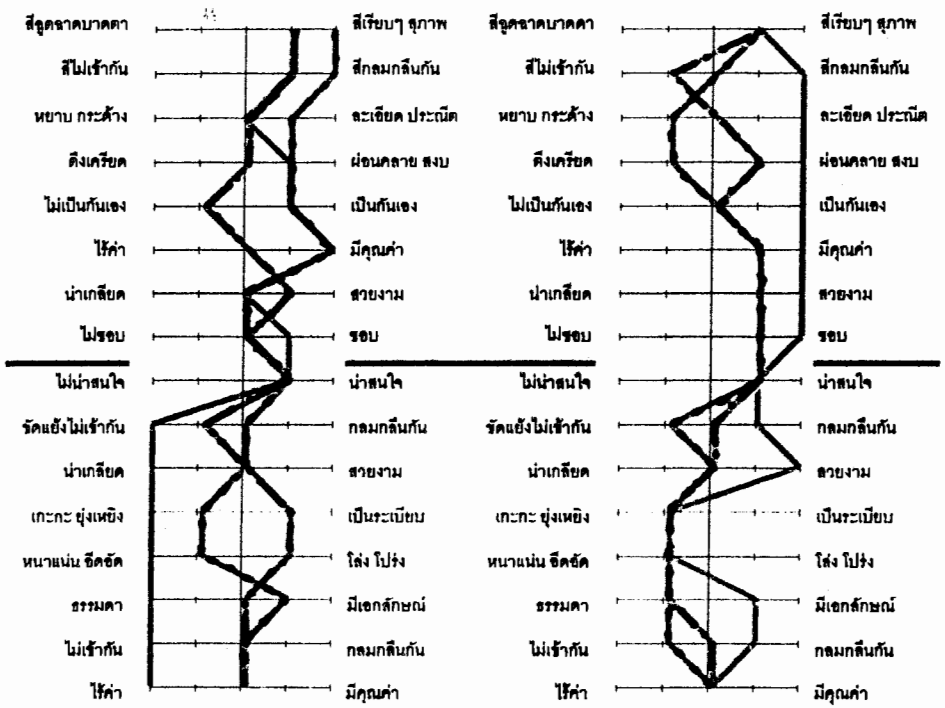
แผนภูมิเปรียบเทียบค่าฐานนิยมจำแนกกลุ่มตามอายุ

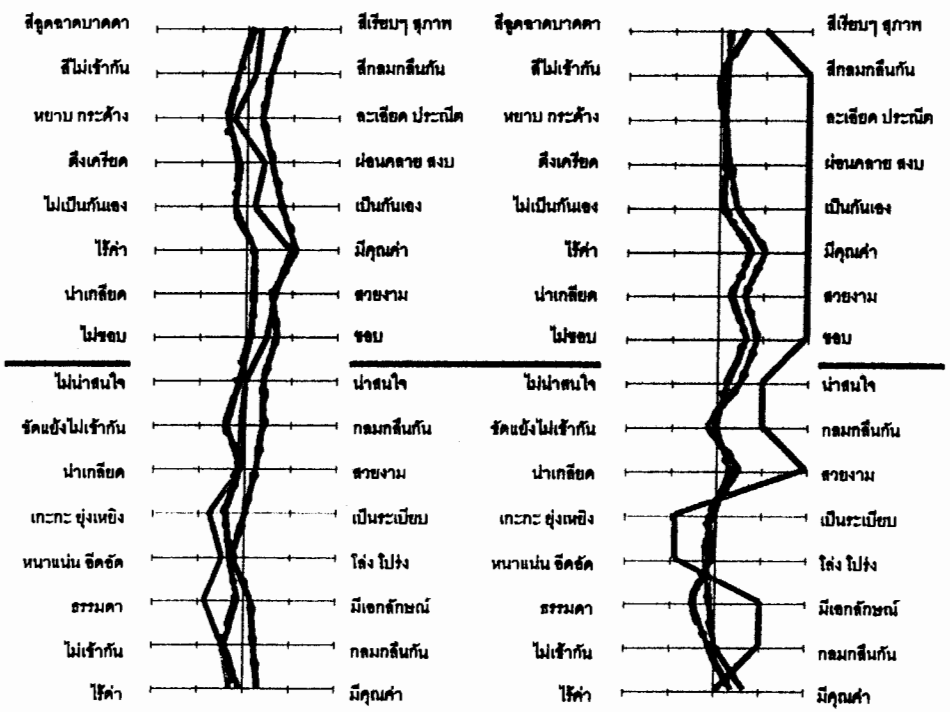
แผนภูมิเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยจำแนกกลุ่มตามอายุ

สัญลักษณ์

- 10 - 20 ปี
- 21 - 35 ปี
- 36 - 50 ปี
- 51 ปีขึ้นไป

แผนภูมิเปรียบเทียบค่าฐานนิยมจำแนกกลุ่มตามระดับการศึกษา

แผนภูมิเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยจำแนกกลุ่มตามระดับการศึกษา

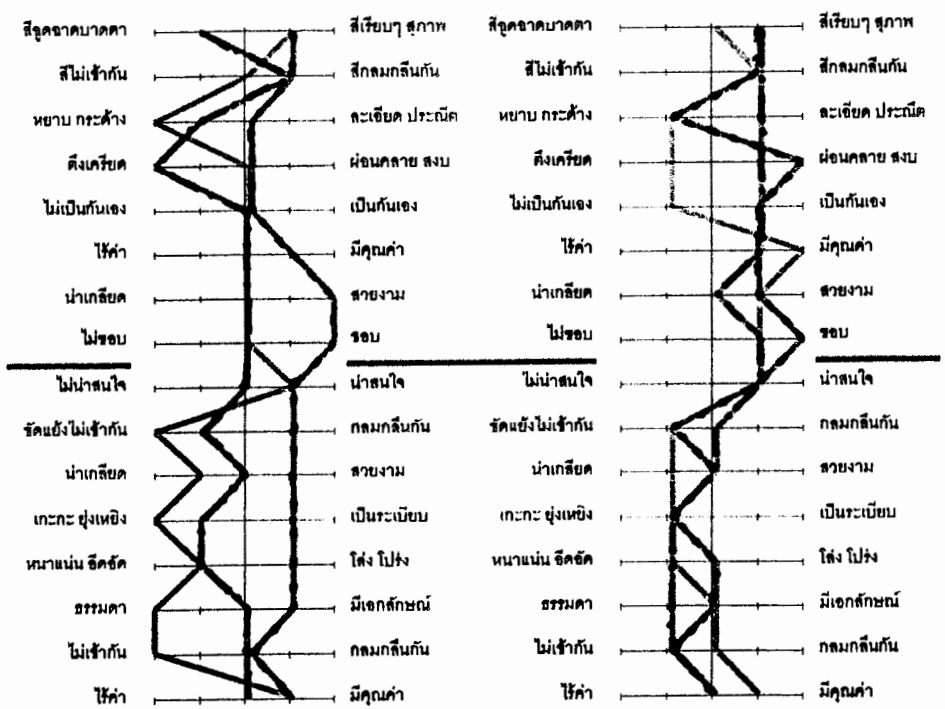
สัญลักษณ์

——— ประถมศึกษา

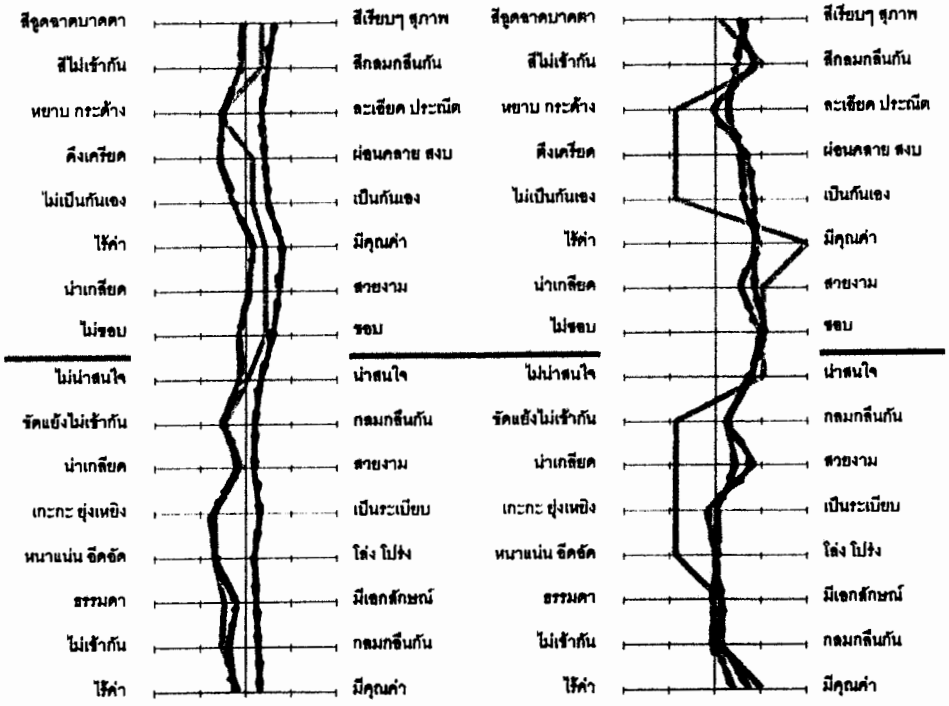
——— มัธยมศึกษา

——— อนุปริญญาขึ้นไป

แผนภูมิ ง10 บริเวณที่ 2

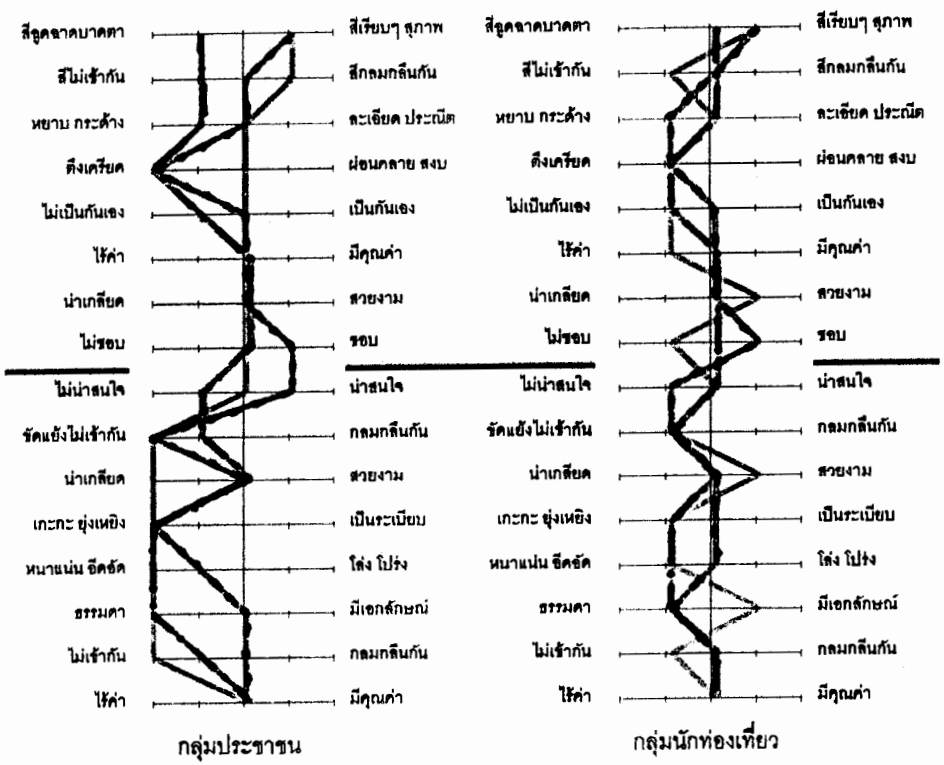
แผนภูมิเปรียบเทียบค่าฐานนิยมจำแนกกลุ่มตามระดับการศึกษา

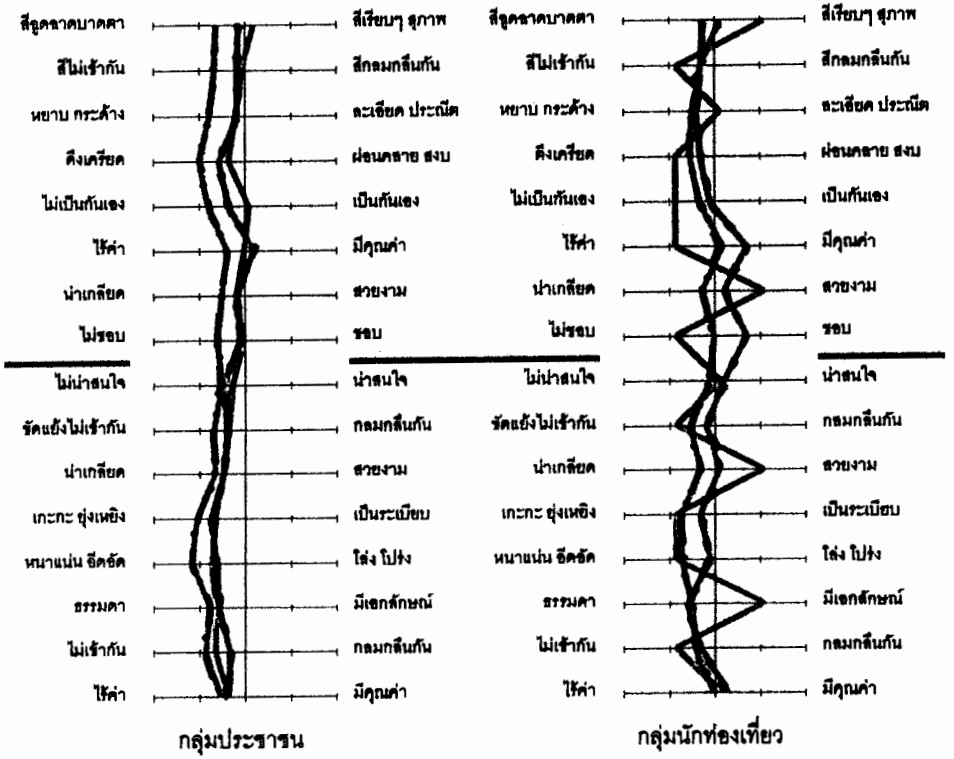
แผนภูมิเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยจำแนกกลุ่มตามระดับการศึกษา

สัญลักษณ์

- ประถมศึกษา
- มัธยมศึกษา
- อนุปริญญาขึ้นไป

แผนภูมิเปรียบเทียบค่าฐานนิยมจำแนกกลุ่มตามระดับการศึกษา

แผนภูมิเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยจำแนกกลุ่มตามระดับการศึกษา

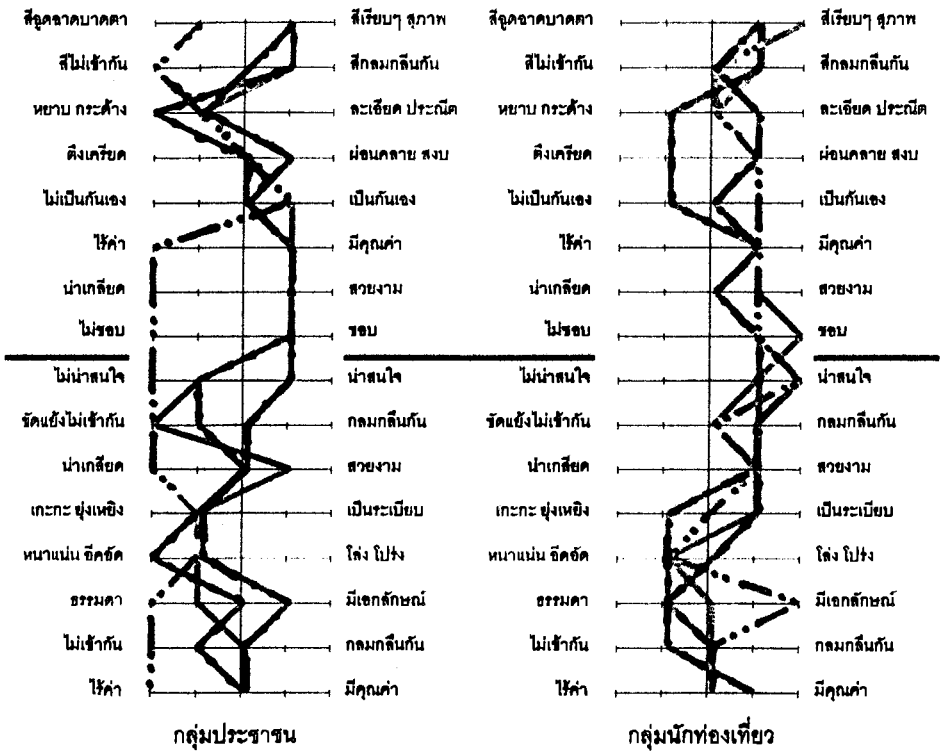
สัญลักษณ์

ประถมศึกษา

มัธยมศึกษา

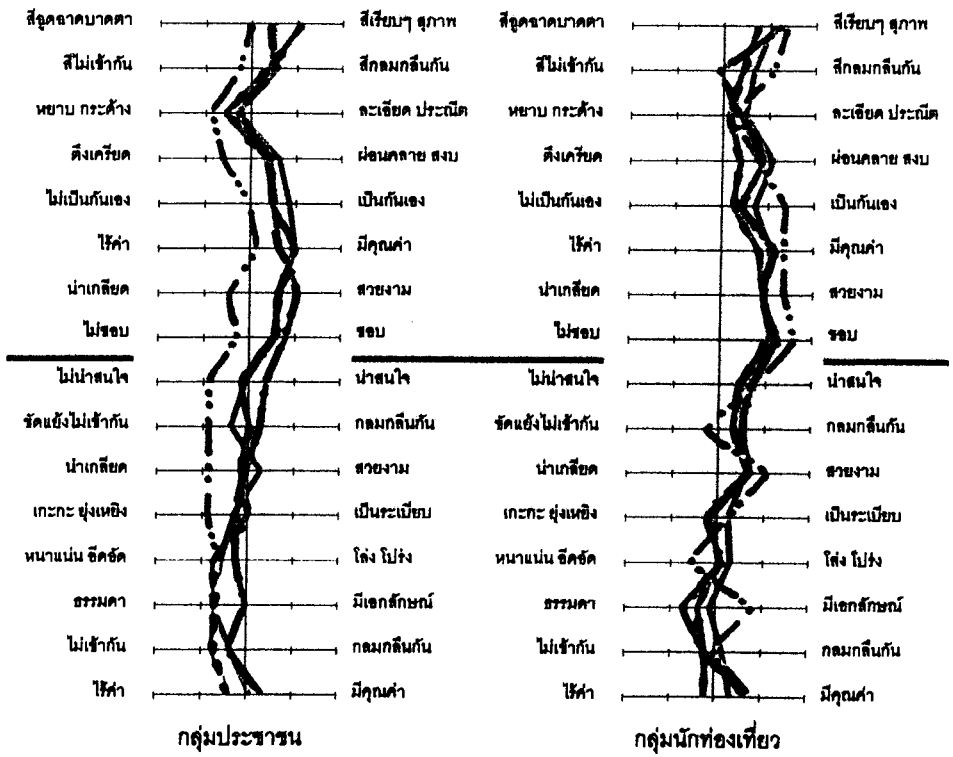
อนุปริญญาขึ้นไป

แผนภูมิ ง12 **บริเวณที่ 6**

กลุ่มประชาชน กลุ่มนักท่องเที่ยว

แผนภูมิเปรียบเทียบค่าฐานนิยมจำแนกกลุ่มตามอาชีพ

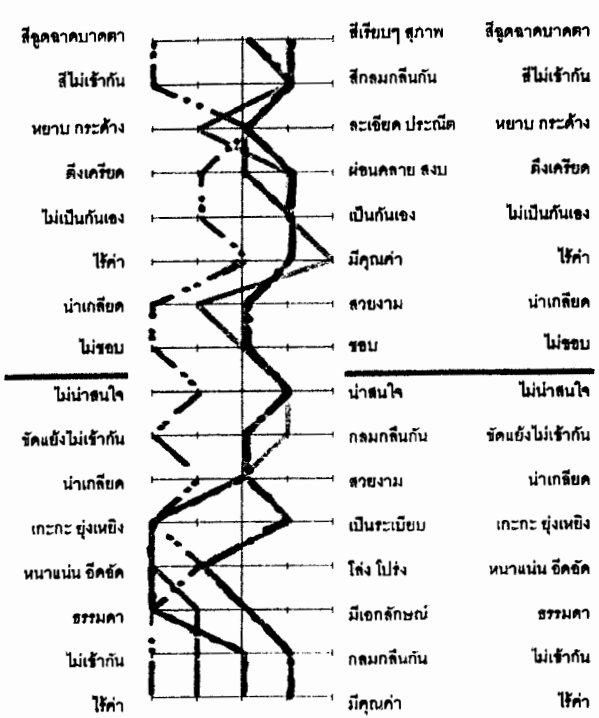

กลุ่มประชาชน กลุ่มนักท่องเที่ยว

แผนภูมิเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยจำแนกกลุ่มตามอาชีพ

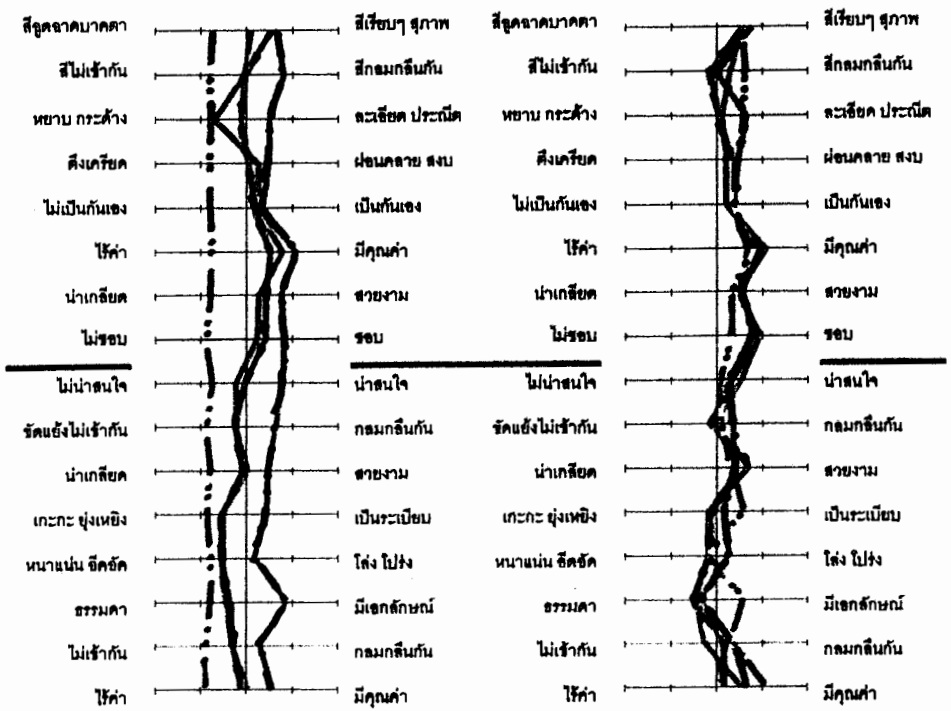
สัญลักษณ์

- อาชีพรับจ้าง
- กิจการส่วนตัว
- นักเรียน-นักศึกษา
- อาชีพที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ

กลุ่มประชาชน กลุ่มนักท่องเที่ยว

แผนภูมิเปรียบเทียบค่าฐานนิยมจำแนกกลุ่มตามอาชีพ

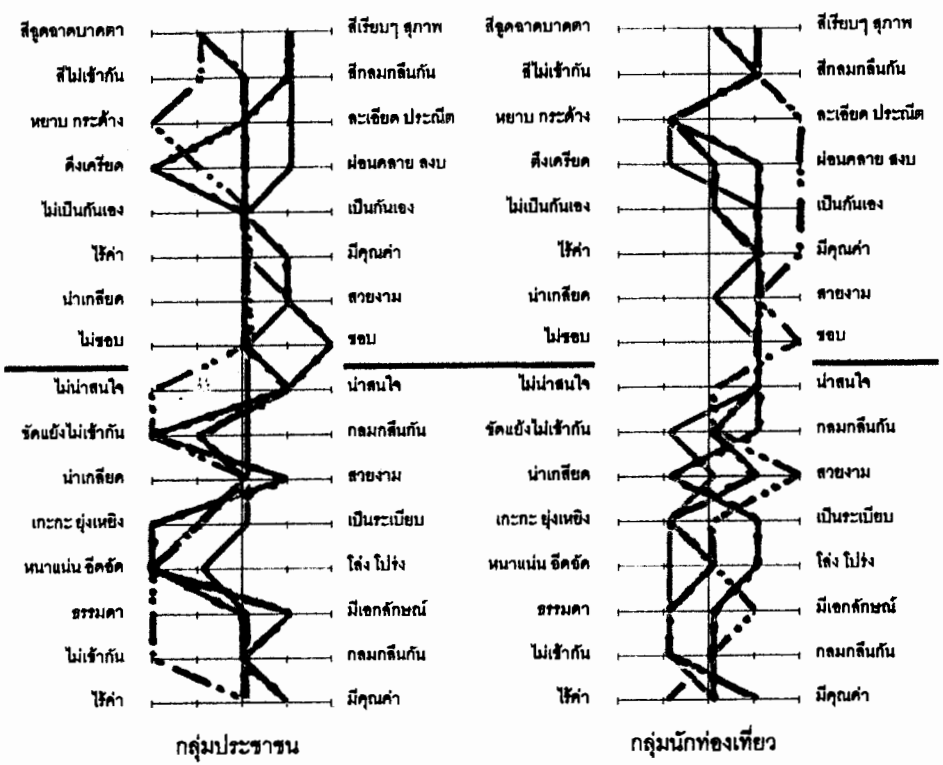

กลุ่มประชาชน กลุ่มนักท่องเที่ยว

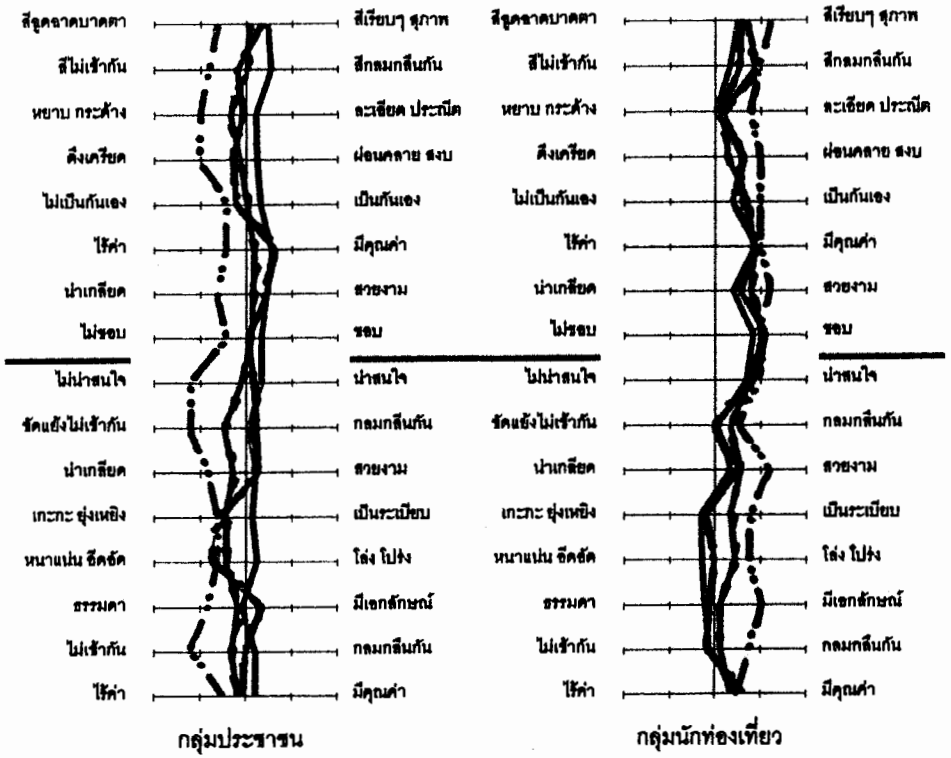
แผนภูมิเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยจำแนกกลุ่มตามอาชีพ

สัญลักษณ์

- อาชีพรับจ้าง
- กิจการส่วนตัว
- นักเรียน - นักศึกษา
- อาชีพที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ

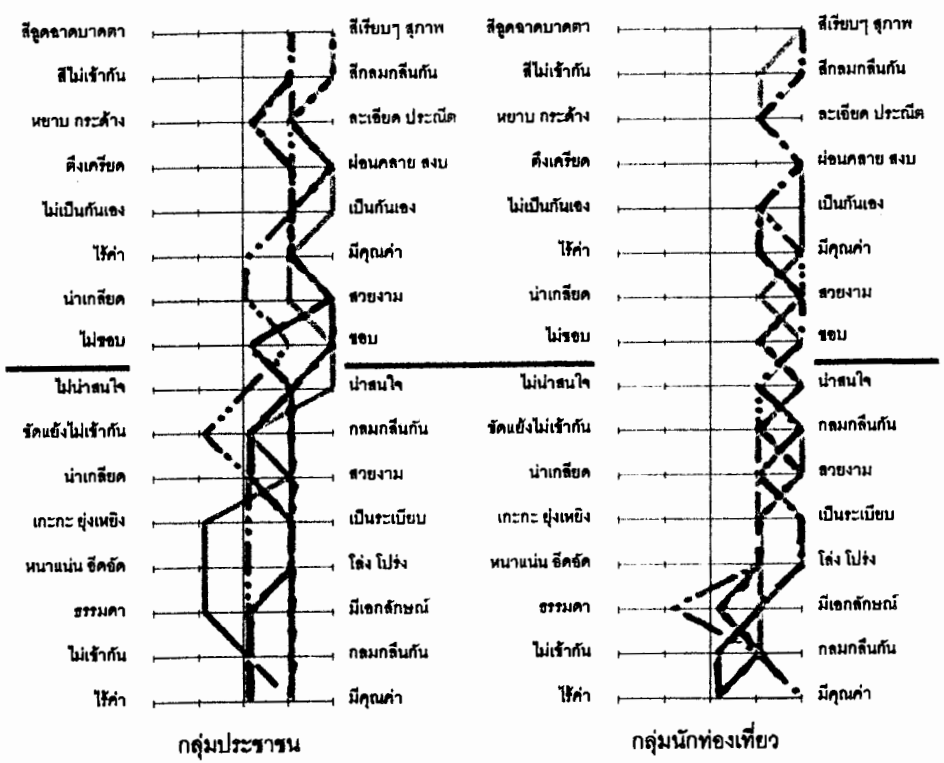
แผนภูมิเปรียบเทียบค่าฐานนิยมจำแนกกลุ่มตามอาชีพ

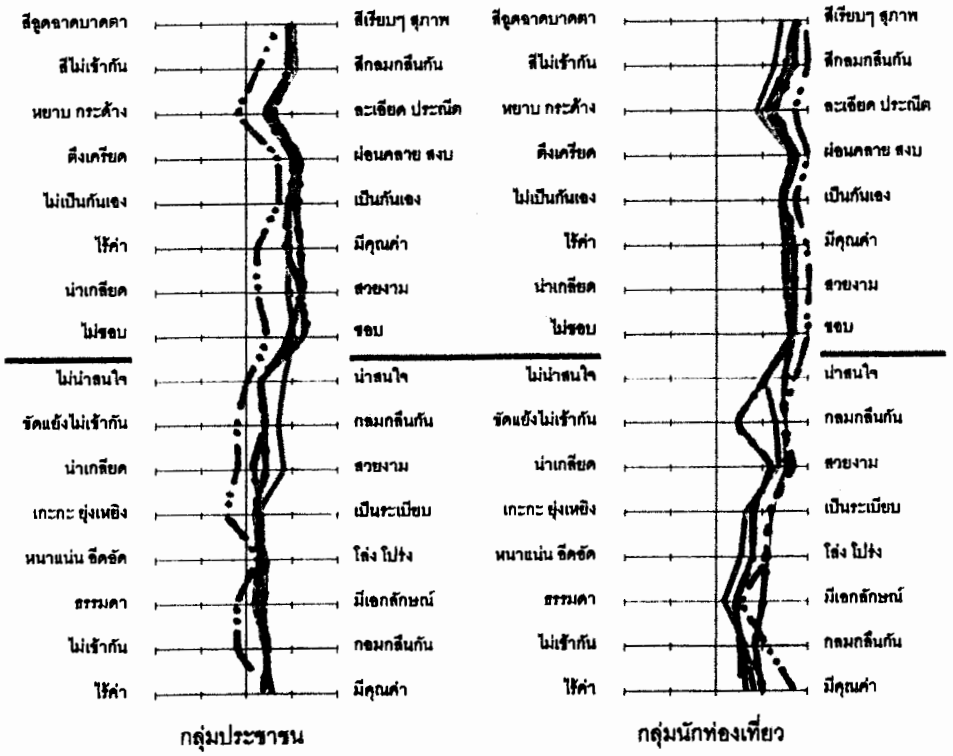
แผนภูมิเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยจำแนกกลุ่มตามอาชีพ

สัญลักษณ์

- อาชีพรับจ้าง
- กิจการส่วนตัว
- นักเรียน - นักศึกษา
- อาชีพที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ

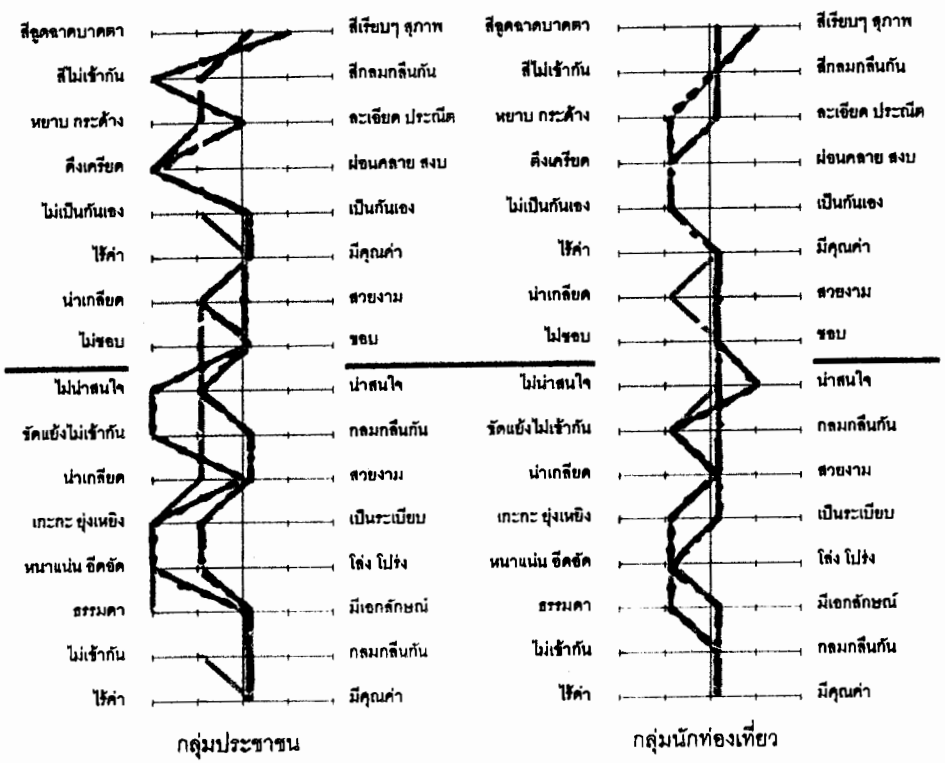
แผนภูมิเปรียบเทียบค่าฐานนิยมจำแนกกลุ่มตามอาชีพ

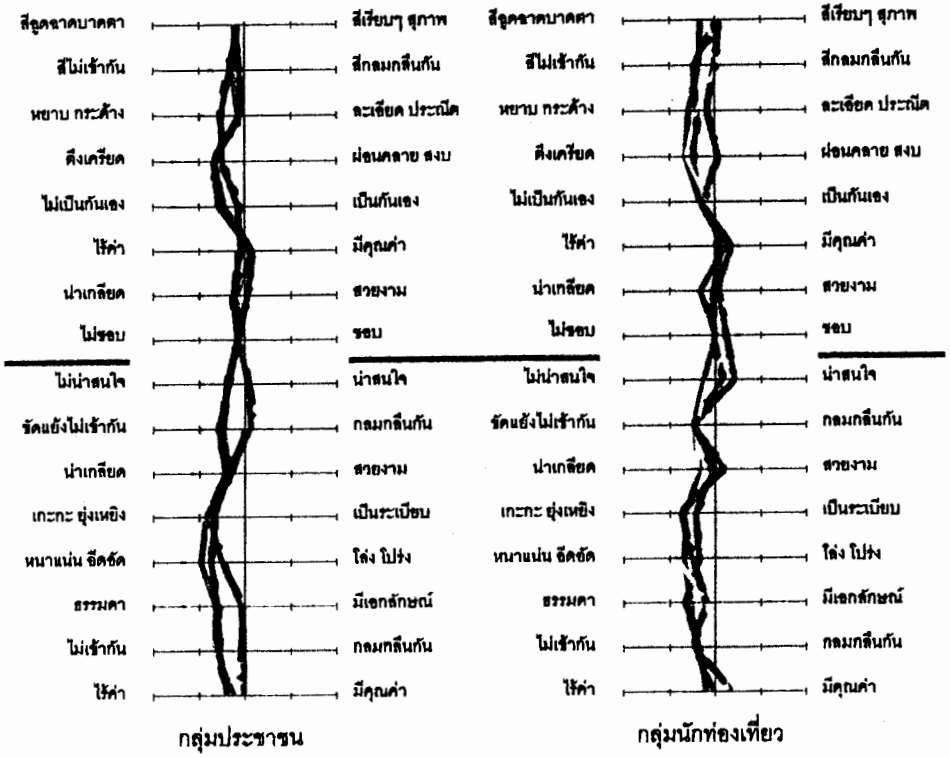
แผนภูมิเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยจำแนกกลุ่มตามอาชีพ

สัญลักษณ์

- อาชีพรับจ้าง
- กิจการส่วนตัว
- นักเรียน - นักศึกษา
- อาชีพที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ

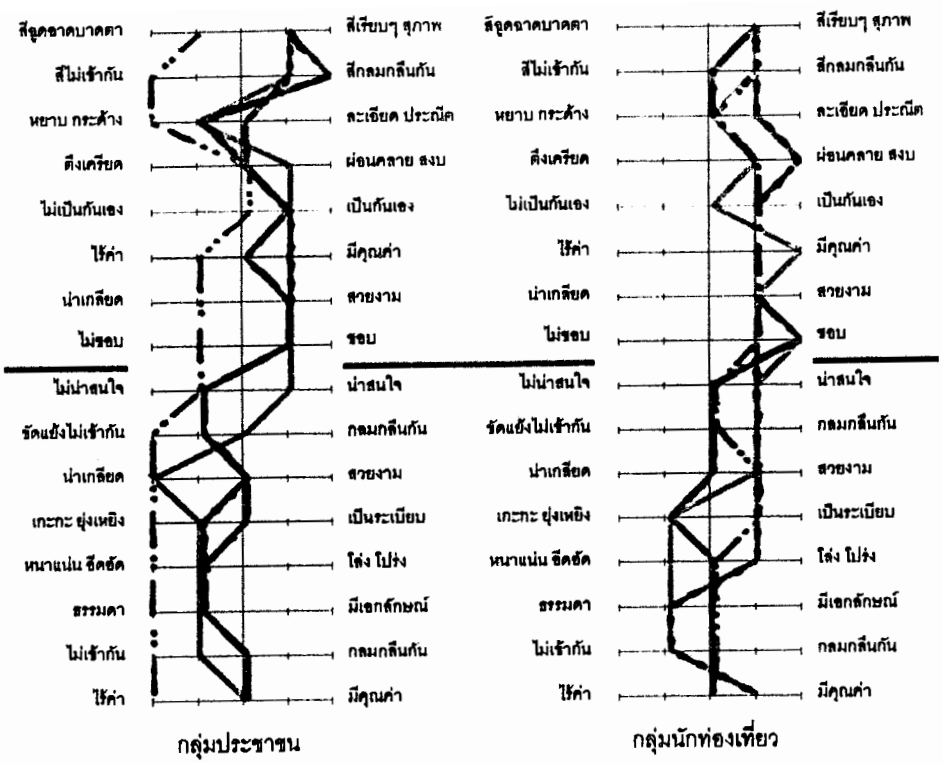
แผนภูมิเปรียบเทียบค่าฐานนิยมจำแนกกลุ่มตามอาชีพ

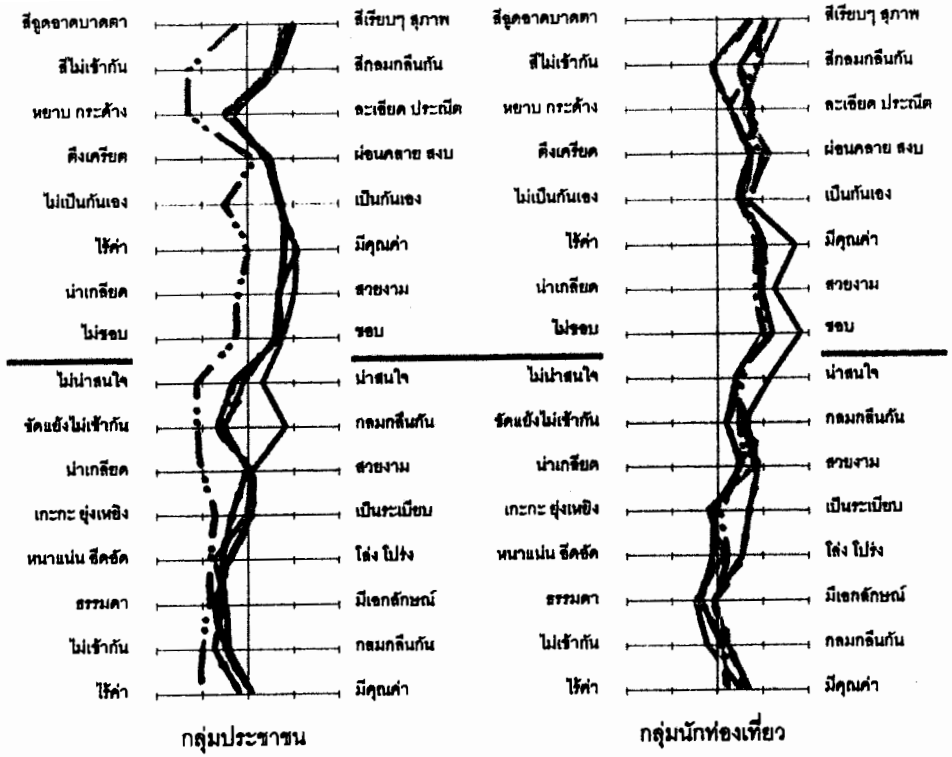
แผนภูมิเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยจำแนกกลุ่มตามอาชีพ

สัญลักษณ์

- อาชีพรับจ้าง
- กิจการส่วนตัว
- นักเรียน - นักศึกษา
- อาชีพที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ

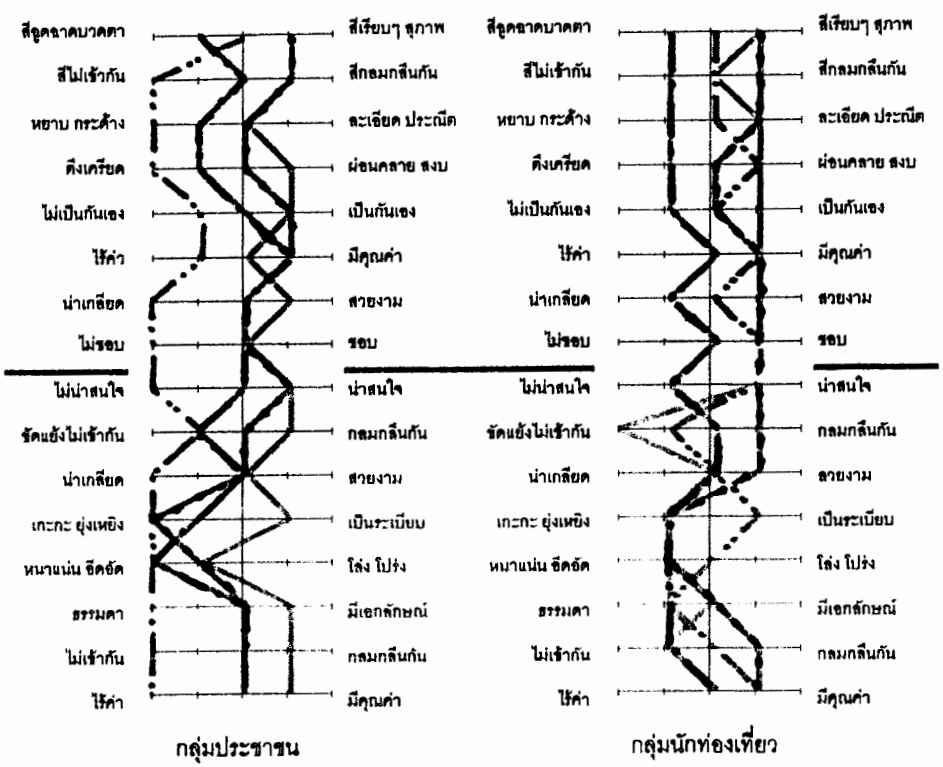
แผนภูมิเปรียบเทียบค่าฐานนิยมจำแนกกลุ่มตามรายได้

แผนภูมิเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยจำแนกกลุ่มตามรายได้

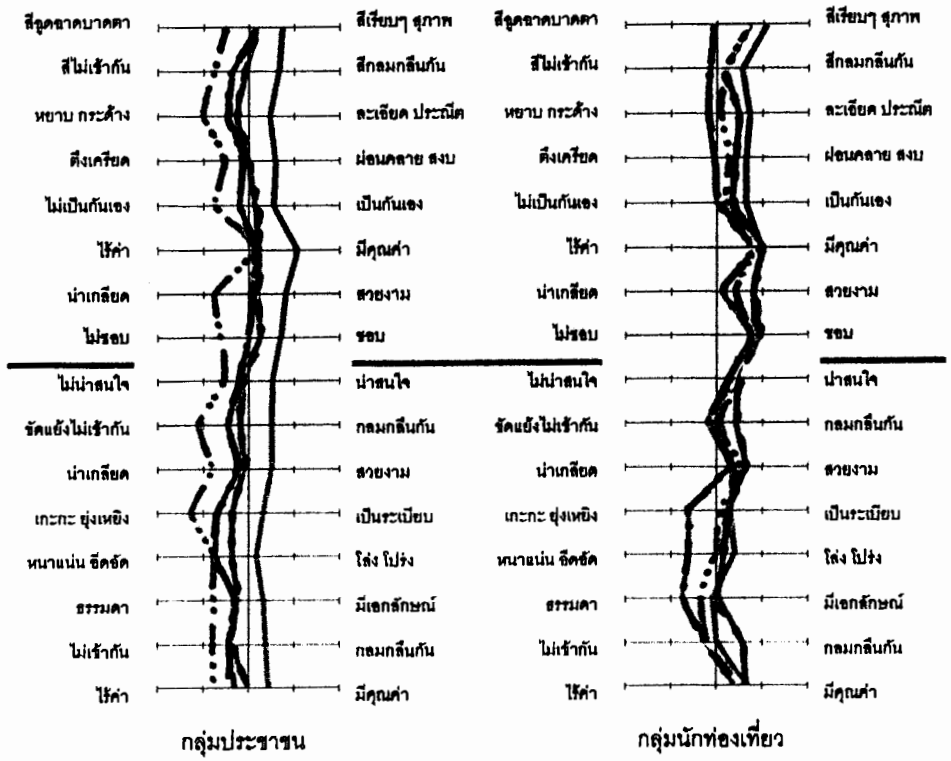
สัญลักษณ์

กลุ่มประชาชน	กลุ่มนักท่องเที่ยว
ต่ำกว่า 5,000 บาท	ต่ำกว่า US$ 500
5,001 - 10,000 บาท	US$ 501 - 1,000
10,001 - 20,000 บาท	US$ 1,001 - 2,000
20,001 บาทขึ้นไป	มากกว่า US$ 2,001

กลุ่มประชาชน กลุ่มนักท่องเที่ยว

แผนภูมิเปรียบเทียบค่าฐานนิยมจำแนกกลุ่มตามรายได้

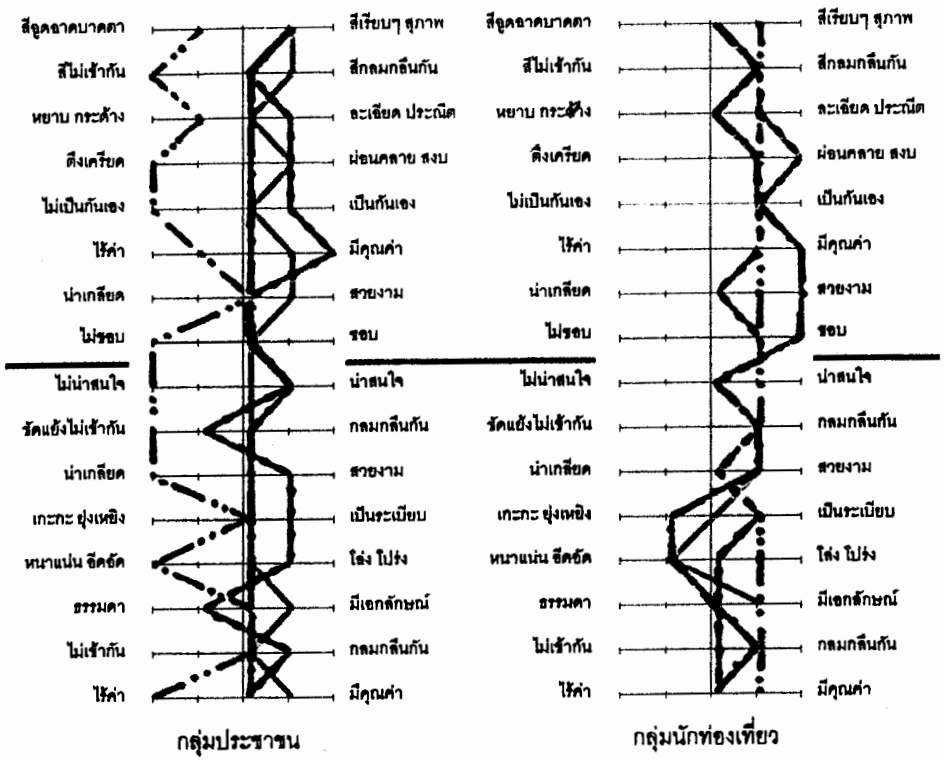
กลุ่มประชาชน กลุ่มนักท่องเที่ยว

แผนภูมิเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยจำแนกกลุ่มตามรายได้

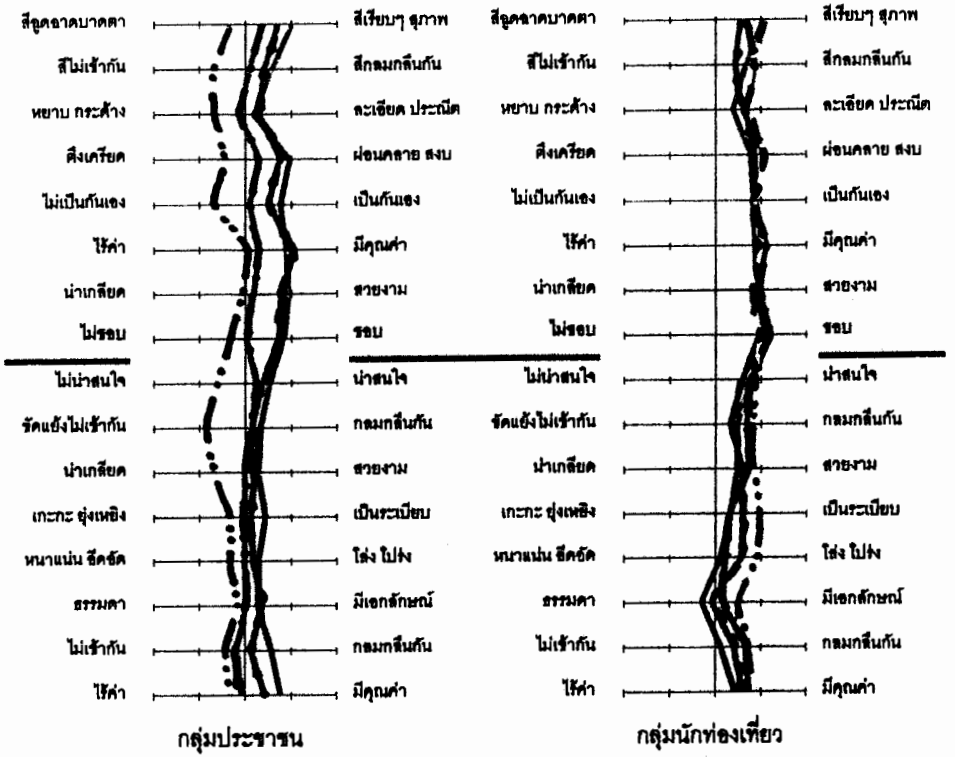
สัญลักษณ์

กลุ่มประชาชน	กลุ่มนักท่องเที่ยว
ต่ำกว่า 5,000 บาท	ต่ำกว่า US$ 500
5,001 - 10,000 บาท	US$ 501 - 1,000
10,001 - 20,000 บาท	US$ 1,001 - 2,000
20,001 บาทขึ้นไป	มากกว่า US$ 2,001

แผนภูมิ ง19 **บริเวณที่ 2**

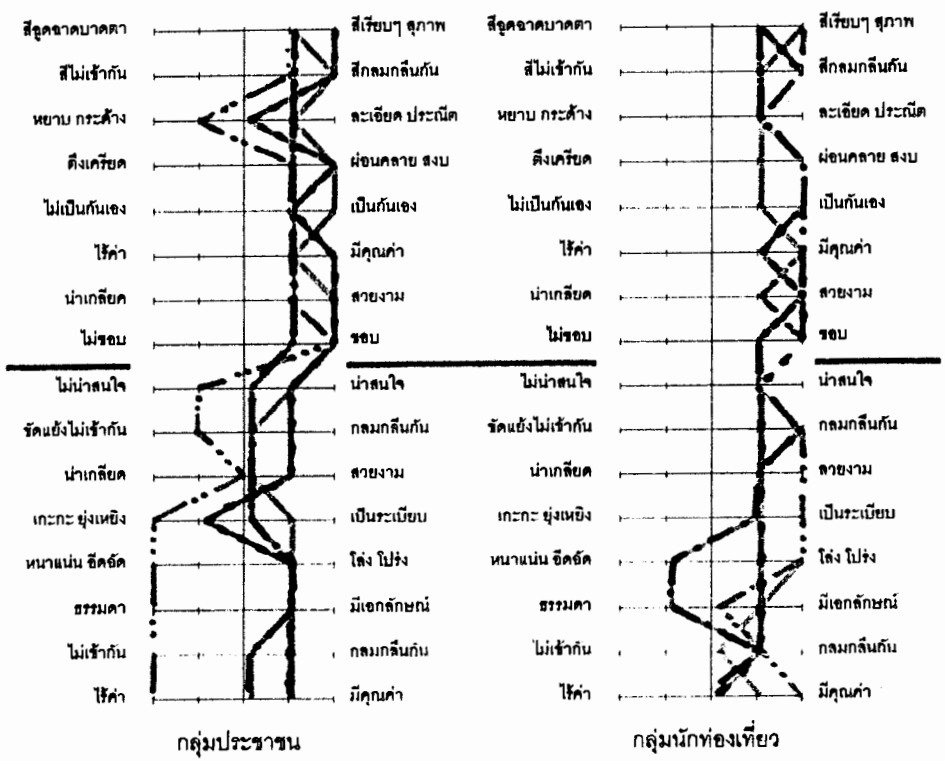
แผนภูมิเปรียบเทียบค่าฐานนิยมจำแนกกลุ่มตามรายได้

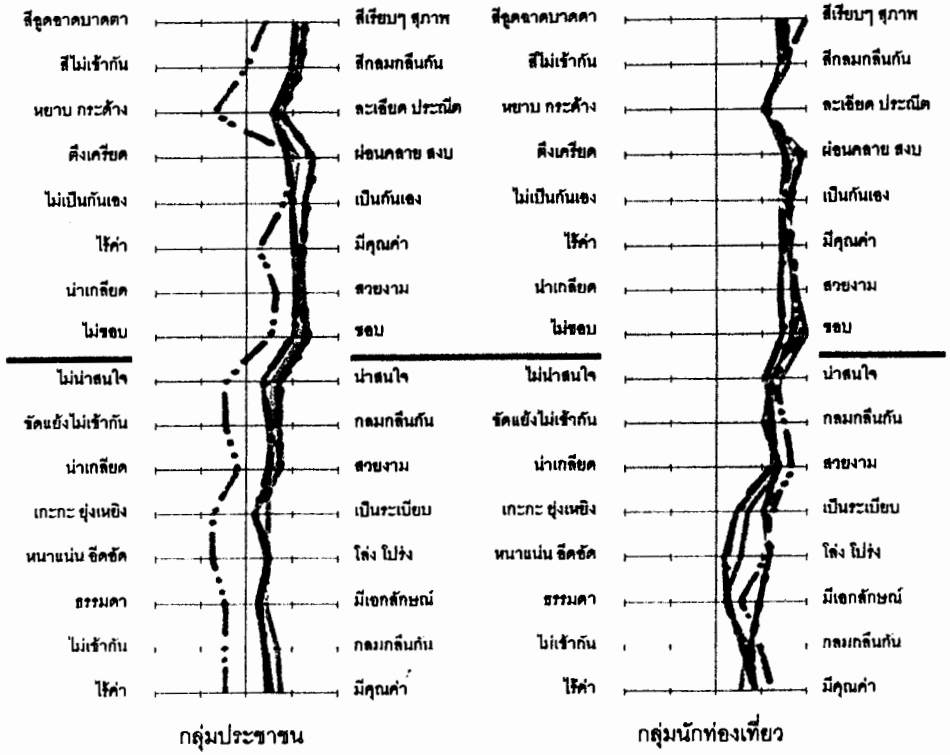
แผนภูมิเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยจำแนกกลุ่มตามรายได้

สัญลักษณ์

กลุ่มประชาชน	กลุ่มนักท่องเที่ยว
ต่ำกว่า 5,000 บาท	ต่ำกว่า US$ 500
5,001 - 10,000 บาท	US$ 501 - 1,000
10,001 - 20,000 บาท	US$ 1,001 - 2,000
20,001 บาทขึ้นไป	มากกว่า US$ 2,001

แผนภูมิเปรียบเทียบค่าฐานนิยมจำแนกกลุ่มตามรายได้

แผนภูมิเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยจำแนกกลุ่มตามรายได้

สัญลักษณ์

กลุ่มประชาชน	กลุ่มนักท่องเที่ยว
ต่ำกว่า 5,000 บาท	ต่ำกว่า US$ 500
5,001 - 10,000 บาท	US$ 501 - 1,000
10,001 - 20,000 บาท	US$ 1,001 - 2,000
20,001 บาทขึ้นไป	มากกว่า US$ 2,001

แผนภูมิ ง21 บริเวณที่ 5

ภาคผนวก จ

ตาราง จ-1 และ ตาราง จ-2

ที่หมายตา (LANDMARK) อันดับ 1			
ประชาชน		นักท่องเที่ยว	
ตำแหน่ง	ร้อยละ	ตำแหน่ง	ร้อยละ
ประตูท่าแพ และบริเวณลานเอนกประสงค์	21.20	ประตูท่าแพ และบริเวณลานเอนกประสงค์	28.10
วัดพระสิงห์	15.20	วัดพระสิงห์	10.90
อนุสาวรีย์ ๓ กษัตริย์	15.20	แนวกำแพงเมือง	6.30
สวนสาธารณะหนองบวกหาด	13.10	อนุสาวรีย์ ๓ กษัตริย์	4.70
แจ่งหัวริน	4.00	วัดเชียงมั่น	3.10
ตลาดสมเพชร	3.00	วัดเจดีย์หลวง	3.10
วัดเจดีย์หลวง	3.00	ประตูเมืองทั้ง ๕ แห่ง	3.10
วัดต่างๆ	3.00	แจ่งหัวริน	1.60
แนวกำแพงเมือง	2.00	สวนสาธารณะหนองบวกหาด	1.60
บริเวณประตูช้างเผือก และน้ำพุช้างเผือก	1.00	ตลาดประตูเชียงใหม่	1.60
แจ่งศรีภูมิ	1.00	คูเมือง	1.60
อาคารที่ทำการ USIS	1.00	วัดต่างๆ	1.60
ตลาดประตูเชียงใหม่	1.00		
คูเมือง	1.00		
แจ่งทั้ง ๔ แห่ง	1.00		
ไม่ตอบคำถาม	14.30	ไม่ตอบคำถาม	32.70

ที่หมายตา (LANDMARK) อันดับ 2			
ประชาชน		นักท่องเที่ยว	
ตำแหน่ง	ร้อยละ	ตำแหน่ง	ร้อยละ
วัดพระสิงห์	11.10	ประตูท่าแพ และบริเวณลานเอนกประสงค์	7.80
อนุสาวรีย์ ๓ กษัตริย์	11.10	วัดเจดีย์หลวง	7.80
วัดเจดีย์หลวง	11.10	วัดพระสิงห์	4.70
ประตูท่าแพ และบริเวณลานเอนกประสงค์	10.10	สวนสาธารณะหนองบวกหาด	4.70
สวนสาธารณะหนองบวกหาด	9.10	คูเมือง	4.70
แจ่งหัวริน	3.00	อนุสาวรีย์ ๓ กษัตริย์	3.10
ศาลากลางเก่า	2.00	วัดเชียงมั่น	3.10
ประตูสวนปรุง	2.00	ประตูเชียงใหม่ และบริเวณที่โล่งด้านหน้าประตู	3.10
ประตูเชียงใหม่ และบริเวณที่โล่งด้านหน้าประตู	2.00	ประตูสวนดอก	1.60
คูเมือง	2.00	บริเวณประตูช้างเผือก และน้ำพุช้างเผือก	1.60
บ้านพัก สวญ. จว. เชียงใหม่	1.00	ร้านอาหาร IRISH PUB	1.60
บริเวณประตูช้างเผือก และน้ำพุช้างเผือก	1.00	ตลาดสมเพชร	1.60
วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงใหม่	1.00	แจ่งกู่เฮือง	1.60
ตลาดสมเพชร	1.00	แนวกำแพงเมือง	1.60
แจ่งขะต้ำ	1.00	วัดต่างๆ	1.60
วัดต่างๆ	1.00	สวนหย่อมรอบคูเมือง	1.60
อาคารสมัยใหม่, อาคารสูงที่ไม่เข้ากับบรรยากาศ	1.00		
ประตูเมืองทั้ง ๕ แห่ง	1.00		
บ้านเก่าแก่ หรือบ้านที่มีสวน	1.00		
สถานที่ราชการ	1.00		
ไม่ตอบคำถาม	26.50	ไม่ตอบคำถาม	48.20

ตาราง จ-3

ที่หมายตา (LANDMARK) อันดับ 3			
ประชาชน		นักท่องเที่ยว	
ตำแหน่ง	ร้อยละ	ตำแหน่ง	ร้อยละ
สวนสาธารณะหนองบวกหาด	8.10	**วัดเจดีย์หลวง**	6.30
วัดพระสิงห์	7.10	**ประตูท่าแพ และบริเวณลานเอนกประสงค์**	4.70
ประตูท่าแพ และบริเวณลานเอนกประสงค์	7.10	**แนวกำแพงเมือง**	4.70
อนุสาวรีย์ ๓ กษัตริย์	6.10	**วัดต่าง ๆ**	4.70
วัดเจดีย์หลวง	5.10	อนุสาวรีย์ ๓ กษัตริย์	3.10
วัดต่าง ๆ	4.00	ตลาดสมเพชร	3.10
บริเวณประตูช้างเผือก และน้ำพุช้างเผือก	3.00	ประตูเชียงใหม่ และบริเวณที่โล่งด้านหน้าประตู	3.10
ประตูเชียงใหม่ และบริเวณที่โล่งด้านหน้าประตู	3.00	บริเวณประตูช้างเผือก และน้ำพุช้างเผือก	1.60
ถนนราชดำเนิน	3.00	ถนนมูลเมือง	1.60
วัดเชียงมั่น	2.00	ร้านอาหาร HOME MADE BREAD	1.60
แจ่งทั้ง ๔ แห่ง	2.00	คูเมือง	1.60
ประตูสวนดอก	1.00	เรือนจำจังหวัดเชียงใหม่	1.60
วัดผาบ่อง	1.00		
ตลาดสมเพชร	1.00		
ร้านอาหาร J.J. BAKERY	1.00		
อาคารที่ทำการ USIS	1.00		
แจ่งกู่เฮือง	1.00		
ประตูสวนปรุง	1.00		
ตลาดประตูเชียงใหม่	1.00		
คูเมือง	1.00		
สถานที่ราชการ	1.00		
ไม่ตอบคำถาม	39.50	ไม่ตอบคำถาม	62.30

ตาราง จ-4 และ ตาราง จ-5

บริเวณที่สวยงามอันดับ 1			
ประชาชน		นักท่องเที่ยว	
ตำแหน่ง	ร้อยละ	ตำแหน่ง	ร้อยละ
สวนสาธารณะหนองบวกหาด	28.30	สวนสาธารณะหนองบวกหาด	25.00
อนุสาวรีย์ ๓ กษัตริย์	15.20	คูเมือง	9.40
ประตูท่าแพ และบริเวณลานเอนกประสงค์	13.10	ประตูท่าแพ และบริเวณลานเอนกประสงค์	7.80
วัดพระสิงห์	7.10	วัดพระสิงห์	6.30
แจ่งหัวริน	5.10	วัดต่างๆ	4.70
วัดเจดีย์หลวง	4.00	บริเวณวัดพระสิงห์ และวัดปราสาท	1.60
วัดต่างๆ	3.00	วัดเชียงมั่น	1.60
ประตูสวนดอก	1.00	บริเวณประตูช้างเผือก และน้ำพุช้างเผือก	1.60
อนุสาวรีย์ ๓ กษัตริย์	1.00	ร้านอาหาร IRISH PUB	1.60
ตลาดสมเพชร	1.00	วัดเจดีย์หลวง	1.60
อาคารที่ทำการ USIS	1.00	วัดพันอ้น	1.60
อาคารริมถนนบำรุงบุรี-ถนนอารักษ์	1.00	ถนนราชดำเนิน ซอย๕	1.60
แนวกำแพงเมือง	1.00	อาคารริมถนนบำรุงบุรี-ถนนอารักษ์	1.60
คูเมือง	1.00	ประตูเมืองทั้ง ๕ แห่ง	1.60
แจ่งทั้ง ๔ แห่ง	1.00	สวนหย่อมรอบคูเมือง	1.60
		ซอยเล็กๆ ในเมือง	1.60
		บ้านเก่าแก่ หรือบ้านที่มีสวน	1.60
ไม่ตอบคำถาม	16.20	ไม่ตอบคำถาม	27.60

บริเวณที่สวยงามอันดับ 2			
ประชาชน		นักท่องเที่ยว	
ตำแหน่ง	ร้อยละ	ตำแหน่ง	ร้อยละ
สวนสาธารณะหนองบวกหาด	12.10	วัดต่าง ๆ	7.80
วัดพระสิงห์	10.10	ประตูท่าแพ และบริเวณลานเอนกประสงค์	6.30
ประตูท่าแพ และบริเวณลานเอนกประสงค์	9.10	สวนสาธารณะหนองบวกหาด	6.30
อนุสาวรีย์ ๓ กษัตริย์	8.10	คูเมือง	6.30
ประตูสวนดอก	5.10	วัดพระสิงห์	4.70
ประตูเชียงใหม่ และบริเวณที่โล่งด้านหน้าประตู	3.00	ศาลากลางเก่า	3.10
แจ่งหัวริน	2.00	วัดเจดีย์หลวง	3.10
คูเมือง	2.00	อนุสาวรีย์ ๓ กษัตริย์	1.60
วัดต่างๆ	2.00	วัดเชียงมั่น	1.60
บริเวณประตูช้างเผือก และน้ำพุช้างเผือก	1.00	สวนสาธารณะหน้าอนุสาวรีย์ ๓ กษัตริย์	1.60
แจ่งศรีภูมิ	1.00	ตลาดสมเพชร	1.60
วัดเจดีย์หลวง	1.00	วัดพันเตา	1.60
บริเวณด้านหน้า สถาบัน A.U.A.	1.00	ประตูเชียงใหม่ และบริเวณที่โล่งด้านหน้าประตู	1.60
สี่แยกกลางเวียง	1.00	อาคารอนุรักษ์ และสถาปัตยกรรมล้านนา	1.60
อาคารริมถนนบำรุงบุรี-ถนนอารักษ์	1.00	ประตูเมืองทั้ง ๕ แห่ง	1.60
ถนนในเมือง	1.00		
ไม่ตอบคำถาม	39.50	ไม่ตอบคำถาม	49.60

ตาราง จ-6 และ ตาราง จ-7

บริเวณที่สวยงามอันดับ 3			
ประชาชน		นักท่องเที่ยว	
ด้านหน่วง	ร้อยละ	ด้านหน่วง	ร้อยละ
ประตูท่าแพ และบริเวณลานเอนกประสงค์	8.10	วัดเจดีย์หลวง	4.70
วัดเจดีย์หลวง	8.10	อนุสาวรีย์ ๓ กษัตริย์	3.10
สวนสาธารณะหนองบวกหาด	4.00	ประตูท่าแพ และบริเวณลานเอนกประสงค์	3.10
วัดพระสิงห์	4.00	อาคารพาณิชย์บริเวณ 3C	3.10
ประตูลานปรุง	3.00	วัดต่างๆ	3.10
ประตูลานดอก	2.00	ซอยเล็กๆ ในเมือง	3.10
แจ่งหัวริน	2.00	วัดพระสิงห์	1.60
อนุสาวรีย์ ๓ กษัตริย์	2.00	วัดเชียงมัน	1.60
คาลากลางเก่า	2.00	บริเวณประตูช้างเผือก และน้ำหูช้างเผือก	1.60
แจ่งศรีภูมิ	2.00	กลาดสมเพชร	1.60
ประตูเชียงใหม่ และบริเวณที่โล่งด้านหน้าประตู	2.00	ประตูเชียงใหม่ และบริเวณที่โล่งด้านหน้าประตู	1.60
บริเวณประตูช้างเผือก และน้ำหูช้างเผือก	1.00	อาคารอนุรักษ์ และลานปัดยกรรมล้านนา	1.60
ตลาดสมเพชร	1.00	ประตูเมืองทั้ง ๕ แห่ง	1.60
คูเมืองด้านหน้าถนนมูลเมือง	1.00		
สี่แยกกลางเวียง	1.00		
วัดต่างๆ	1.00		
อาคารอนุรักษ์ และลานปัดยกรรมล้านนา	1.00		
ประตูเมืองทั้ง ๕ แห่ง และแจ่งทั้ง ๔ แห่ง	1.00		
ไม่ตอบคำถาม	53.80	ไม่ตอบคำถาม	68.6

บริเวณที่น่าเกลียดอันดับ 1			
ประชาชน		นักท่องเที่ยว	
ด้านหน่วง	ร้อยละ	ด้านหน่วง	ร้อยละ
ประตูเชียงใหม่ และบริเวณที่โล่งด้านหน้าประตู	21.20	บริเวณตลาดสด	4.70
ตลาดประตูเชียงใหม่	17.20	ประตูท่าแพ และบริเวณลานเอนกประสงค์	3.10
ตลาดสมเพชร	7.10	ถนนในเมือง	3.10
ประตูท่าแพ และบริเวณลานเอนกประสงค์	5.10	อาคารแม่ใหม่, อาคารสูงที่ไม่เข้ากับบรรยากาศเมืองเก่า	3.10
ประตูลวมดอก	1.00	คูเมืองช่วงที่น้ำลกปรก เน่า	3.10
แจ่งหัวริน	1.00	ลกาบบริการน้ำมัน SHELL	3.10
ประตูลวมดอก-แจ่งหัวริน	1.00	อาคารพาณิชย์ในบริเวณที่ 1	1.60
ถนนอินทโรรส	1.00	อาคารพาณิชย์ ร้าน ค. เคหภัณฑ์	1.60
บริเวณประตูช้างเผือก และน้ำหูช้างเผือก	1.00	วัดละลือเมือง	1.60
อาคารพาณิชย์กลางช่วงประตูท่าแพ	1.00	อาคารพาณิชย์บริเวณ 2B	1.60
อาคารบนถนนมูลเมือง	1.00	อาคารที่ทำการไปรษณีย์ ศรีภูมิ	1.60
บริเวณด้านหลังวัดศรายมุลหม่า	1.00	ตลาดสมเพชร	1.60
แนวกำแพงวัดในบริเวณที่ 4	1.00	บริเวณถนนมูลเมือง ซอย๔	1.60
ลานสาธารณะหนองบวกหาด	1.00	อาคารพาณิชย์กลางช่วงประตูท่าแพ	1.60
ซอยข้างวัดหัวหนอ	1.00	ถนนมูลเมือง	1.60
		ตลาดประตูเชียงใหม่	1.60
		อาคารพาณิชย์ ๓ ชั้น ในบริเวณ 6B	1.60
		โรงแรมอโนดาต	1.60
		อาคาร หรือบริเวณที่มีป้ายโฆษณามากๆ	1.60
		ย่านสถานบริการยามกลางคืน	1.60
		ถนนสายที่มีปัญหาการจราจร	1.60
		อาคารที่ใช้องค์ประกอบแบบตะวันตก ซึ่งไม่เข้ากับบริบทของพื้นที่	1.60
		ถนนราชดำเนิน	1.60
		ถนนรอบคูเมืองทั้ง ๔ ด้าน	1.60
		ตรอกเล็กๆ ซึ่งมีคนเดินหนาแน่น	1.60
ไม่ตอบคำถาม	38.40	ไม่ตอบคำถาม	49.40

ตาราง จ-8 และ ตาราง จ-9

บริเวณที่น่าเกลียดอันดับ 2			
ประชาชน		นักท่องเที่ยว	
ตำแหน่ง	ร้อยละ	ตำแหน่ง	ร้อยละ
ตลาดสมเพชร	13.1	**ตลาดประตูเชียงใหม่**	4.7
ตลาดประตูเชียงใหม่	3	อาคารพาณิชย์ ๓ ชั้น ในบริเวณ 6B	3.1
ประตูสวนปรุง	2	ย่านสถานบริการเวลากลางคืน	3.1
ประตูเชียงใหม่ และบริเวณที่โล่งด้านหน้าประตู	2	ถนนรอบคูเมืองทั้ง ๔ ด้าน	3.1
บริเวณตลาดสด	2	บริเวณประตูช้างเผือก และน้ำพุช้างเผือก	1.6
อาคาร หรือบริเวณที่มีป้ายโฆษณามากๆ	2	อาคารพาณิชย์บริเวณ 3C	1.6
บริเวณที่ดังถังขยะ และมีกองขยะสุมล้นออกมา	2	อาคารพาณิชย์ในบริเวณที่๔	1.6
ประตูสวนดอก	1	อาคารพาณิชย์บริเวณตลาดประตูเชียงใหม่	1.6
หน้าวัดพระสิงห์	1	ถนนในเมือง	1.6
บริเวณหน้าวัดศรีเกิด	1	ชุมชนค้าขายและอาคารพาณิชย์บริเวณตลาดสด	1.6
คูเมืองด้านหน้าวัดคารค่ำม้า	1	อาคาร หรือบริเวณที่มีป้ายโฆษณามากๆ	1.6
ประตูท่าแพ และบริเวณลานเอนกประสงค์	1	อาคารสมัยใหม่, อาคารสูงที่ไม่เข้ากับบรรยากาศเมืองเก่า	1.6
อาคารบนถนนมูลเมือง	1	อาคารร้าง, อาคารที่สร้างไม่เสร็จ	1.6
อาคารพาณิชย์ด้านหลังประตูท่าแพ	1	ขอยเล็กๆ ในเมือง	1.6
บริเวณด้านหลังบ้านพักคนชราธรรมปกรณ์	1	ทางเท้าเล็กๆ ซึ่งมีคนเดินหนาแน่น	1.6
แจ่งกู่เฮือง	1		
อาคารสมัยใหม่, อาคารสูงที่ไม่เข้ากับบรรยากาศเมืองเก่า	1		
ถนนสายที่มีปัญหาการจราจร	1		
แผงลอยที่ไม่เป็นระเบียบ	1		
ย่านชุมชนแออัด	1		
ถนนพระปกเกล้า	1		
เสาไฟฟ้า	1		
ไม่ตอบคำถาม	58.6	ไม่ตอบคำถาม	68.8

บริเวณที่น่าเกลียดอันดับ 3			
ประชาชน		นักท่องเที่ยว	
ตำแหน่ง	ร้อยละ	ตำแหน่ง	ร้อยละ
แผงลอยที่ไม่เป็นระเบียบ	3	**อาคาร หรือบริเวณที่มีป้ายโฆษณามากๆ**	4.7
หน้าวัดพระสิงห์	2	**อาคารพาณิชย์บริเวณตลาดประตูเชียงใหม่**	3.1
ตลาดสมเพชร	2	**บริเวณที่ดังถังขยะ และมีกองขยะสุมล้นออกมา**	3.1
สี่แยกกลางเวียง	2	อาคารพาณิชย์บริเวณ 2B	1.6
ตลาดประตูเชียงใหม่	2	อาคารพาณิชย์บริเวณ 3D	1.6
บริเวณหน้าวัดศรีเกิด	1	ตลาดประตูเชียงใหม่	1.6
บริเวณประตูช้างเผือก และน้ำพุช้างเผือก	1	อาคารพาณิชย์ ๓ ชั้น ในบริเวณ 6B	1.6
ประตูท่าแพ และบริเวณลานเอนกประสงค์	1	ย่านสถานบริการเวลากลางคืน	1.6
รอยข้างโรงพิมพ์ไทยนิวส์	1	ถนนสายที่มีปัญหาการจราจร	1.6
คูเมือง	1		
บริเวณที่ดังถังขยะ และมีกองขยะสุมล้นออกมา	1		
ทางเท้าเล็กๆ ซึ่งมีคนเดินหนาแน่น	1		
ถนนท่าแพ	1		
ถนนที่มีรถจอดริมทาง	1		
ไม่ตอบคำถาม	79.8	ไม่ตอบคำถาม	79.7

ตาราง จ-10 และ ตาราง จ-11

อาคารที่สวยงามอันดับ 1			
ประชาชน		นักท่องเที่ยว	
ตำแหน่ง	ร้อยละ	ตำแหน่ง	ร้อยละ
วัดพระสิงห์	10.10	**วัดพระสิงห์**	12.50
ศาลากลางเก่า	8.10	**วัดต่าง ๆ**	15.60
อาคารที่ทำการ USIS	8.10	ประตูท่าแพ และบริเวณลานเอนกประสงค์	4.70
อาคารสมาคมการโรงแรมและท่องเที่ยว	4.00	ศาลากลางเก่า	3.10
วัดต่างๆ	4.00	วัดเจดีย์หลวง	3.10
บริเวณประตูช้างเผือก และน้ำพุช้างเผือก	2.00	หอไตรวัดพระสิงห์	1.60
ศาลแขวงจังหวัดเชียงใหม่	2.00	อนุสาวรีย์ ๓ กษัตริย์	1.60
ประตูสวนดอก	1.00	วัดเชียงมั่น	1.60
ที่ทำการไปรษณีย์พระสิงห์	1.00	วัดพันเตา	1.60
วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงใหม่	1.00	อาคารที่ทำการ USIS	1.60
ประตูท่าแพ และบริเวณลานเอนกประสงค์	1.00	อาคารริมถนนบริเวณ 4A	1.60
โรงแรม มนตรี	1.00	ถนนราชดำเนิน	1.60
วัดเจดีย์หลวง	1.00	บ้านเก่าแก่ หรือบ้านที่มีสวน	1.60
กาดเวียง	1.00		
คุ้มเจ้าบุรีรัตน์	1.00		
อาคารพาณิชย์ TAC	1.00		
สวนสาธารณะหนองบวกหาด	1.00		
อาคารอนุรักษ์ และสถาปัตยกรรมล้านนา	1.00		
ถนนราชดำเนิน	1.00		
ไม่ตอบคำถาม	49.50	ไม่ตอบคำถาม	48.40

อาคารที่สวยงามอันดับ 2			
ประชาชน		นักท่องเที่ยว	
ตำแหน่ง	ร้อยละ	ตำแหน่ง	ร้อยละ
วัดพระสิงห์	5.10	**วัดเจดีย์หลวง**	6.30
ศาลากลางเก่า	3.00	**ประตูท่าแพ และบริเวณลานเอนกประสงค์**	4.70
อาคารที่ทำการ USIS	3.00	อนุสาวรีย์ ๓ กษัตริย์	3.10
วัดต่างๆ	3.00	ศาลากลางเก่า	3.10
อนุสาวรีย์ ๓ กษัตริย์	2.00	วิหารวัดปราสาท	1.60
ศาลแขวงจังหวัดเชียงใหม่	2.00	บ้านไม้ บนถนนมูลเมือง	1.60
วัดเจดีย์หลวง	2.00	วัดทรายมูลเมือง	1.60
ศาลาธนารักษ์	2.00	วัดพันอ้น	1.60
สถานีตำรวจ จังหวัดเชียงใหม่	1.00	อาคารอนุรักษ์ และสถาปัตยกรรมล้านนา	1.60
โรงแรม เฟลิกซ์ ซิตี้ อินน์	1.00	ประตูเมืองทั้ง ๕ แห่ง	1.60
วัดศรีเกิด	1.00	อาคารพาณิชย์ที่ติดกาแล	1.60
อาคารสมาคมการโรงแรมและท่องเที่ยว	1.00	บ้านเก่าแก่ หรือบ้านที่มีสวน	1.60
วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงใหม่	1.00		
สำนักงานยาสูบ จังหวัดเชียงใหม่	1.00		
ประตูท่าแพ และบริเวณลานเอนกประสงค์	1.00		
แจ่งชะต๋ำ	1.00		
อาคารบนถนนมูลเมือง	1.00		
สวนสาธารณะหนองบวกหาด	1.00		
ไม่ตอบคำถาม	67.70	ไม่ตอบคำถาม	70.30

ตาราง จ-12 และ ตาราง จ-13

อาคารที่สวยงามอันดับ 3			
ประชาชน		นักท่องเที่ยว	
ตำแหน่ง	ร้อยละ	ตำแหน่ง	ร้อยละ
ศาลากลางเก่า	3.00	อาคารที่ทำการ USIS	3.10
แจ่งหัวริน	2.00	วัดพระสิงห์	1.60
อนุสาวรีย์ ๓ กษัตริย์	2.00	อาคารสมาคมการโรงแรมและท่องเที่ยว	1.60
ศาลแขวงจังหวัดเชียงใหม่	2.00	บริเวณประตูช้างเผือก และน้ำพุช้างเผือก	1.60
สำนักงานยาสูบ จังหวัดเชียงใหม่	2.00	ประตูท่าแพ และบริเวณลานเอนกประสงค์	1.60
ประตูท่าแพ และบริเวณลานเอนกประสงค์	2.00	โรงแรม มนตรี	1.60
อาคารที่ทำการ USIS	2.00	วัดพันเตา	1.60
ดีก R.A.C.	1.00	วิหารวัดพันเตา	1.60
อาคารสมาคมการโรงแรมและท่องเที่ยว	1.00	ตลาดประตูเชียงใหม่	1.60
ที่ว่าการอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่	1.00	แนวกำแพงเมือง	1.60
คุ้มเก่าภายในโรงเรียนยุพราชวิทยาลัย	1.00	วัดต่างๆ	1.60
อาคารพาณิชย์คุ้มแก้วพาเลส	1.00	อาคารอนุรักษ์ และสถาปัตยกรรมล้านนา	1.60
ตลาดสมเพชร	1.00	อาคารที่ไม่มีป้ายโฆษณา	1.60
ประตูสวนปรุง	1.00		
ไม่ตอบคำถาม	77.80	ไม่ตอบคำถาม	78.10

อาคารที่น่าเกลียดอันดับ 1			
ประชาชน		นักท่องเที่ยว	
ตำแหน่ง	ร้อยละ	ตำแหน่ง	ร้อยละ
อาคารพาณิชย์บริเวณตลาดประตูเชียงใหม่	7.10	อาคารสมัยใหม่, อาคารสูงที่ไม่เข้ากับบรรยากาศเมืองเก่า	9.40
ตลาดสมเพชร	4.00	เพิงชั่วคราว, บ้านหรืออาคารที่เก่าทรุดโทรม	4.70
ตลาดประตูเชียงใหม่	4.00	อาคารพาณิชย์ ฝั่งตะวันตก จากประตูช้างเผือก-วัดหัวข่วง	3.10
อาคารร้าง, อาคารที่สร้างไม่เสร็จ	4.00	ตลาดประตูเชียงใหม่	3.10
อาคารพาณิชย์ด้านหลังประตูท่าแพ	3.00	อาคาร หรือบริเวณที่มีป้ายโฆษณามากๆ	3.10
อาคารสมัยใหม่, อาคารสูงที่ไม่เข้ากับบรรยากาศเมืองเก่า	3.00	ตลาดสมเพชร	1.60
ตึกแถวหน้าวัดพระสิงห์ (เชียงใหม่ เทรด เซ็นเตอร์)	2.00	อาคารพาณิชย์กลางข่วงประตูท่าแพ	1.60
ประตูท่าแพ และบริเวณลานเอนกประสงค์	2.00	ตลาดสินค้าเกษตรบวกหาด	1.60
โรงเรียนดนตรียามาฮ่า	2.00	โรงแรมอโนดาต	1.60
บริเวณตลาดสด	2.00	ร้าน THE EAGLE	1.60
บริเวณร้างเรือนจำ	1.00	เกสท์เฮาส์	1.60
บริเวณประตูช้างเผือก และน้ำพุช้างเผือก	1.00	อาคารพาณิชย์ที่ติดกาแล	1.60
อาคารพาณิชย์ด้านตรงข้ามประตูช้างเผือก	1.00	อาคารร้าง, อาคารที่สร้างไม่เสร็จ	1.60
ถนนมูลเมือง	1.00	อาคารที่ใช้องค์ประกอบตะวันตกซึ่งไม่เข้ากับบริบทของพื้นที่	1.60
อาคารพาณิชย์ด้านหลังวัดสะดือเมือง	1.00	ร้านจำหน่ายรถยนต์, รถจักรยานยนต์	1.60
โรงแรมสุมิตร	1.00		
อาคารพาณิชย์ในบริเวณ 5E	1.00		
ประตูเชียงใหม่ และบริเวณที่โล่งด้านหน้าประตู	1.00		
ชุมชนค้าขายและอาคารพาณิชย์บริเวณตลาดสด	1.00		
เพิงชั่วคราว, บ้านหรืออาคารที่เก่าทรุดโทรม	1.00		
ร้านค้าที่รุกล้ำทางเท้า	1.00		
ไม่ตอบคำถาม	56.60	ไม่ตอบคำถาม	60.90

ตาราง จ-14 และ ตาราง จ-15

อาคารที่น่าเกลียดอันดับ 2			
ประชาชน		นักท่องเที่ยว	
ตำแหน่ง	ร้อยละ	ตำแหน่ง	ร้อยละ
ตลาดสมเพชร	3.00	อาคารพาณิชย์ ๓ ชั้น ในบริเวณ 6B	3.10
ร้านค้าบริเวณประตูสวนดอก	2.00	**อาคาร หรือบริเวณที่มีป้ายโฆษณามากๆ**	3.10
ตลาดประตูเชียงใหม่	2.00	อาคารพาณิชย์บริเวณ 3C	1.60
หน้าวัดพระสิงห์	1.00	อาคารพาณิชย์กลางช่วงประตูท่าแพ	1.60
ร้าน IMAGINE	1.00	อาคารพาณิชย์บริเวณตลาดประตูเชียงใหม่	1.60
เฟิงร้านค้าตรงข้ามวัดพระสิงห์	1.00	บริเวณตลาดสด	1.60
อาคารพาณิชย์ ร้าน ค. เคหภัณฑ์	1.00	ชุมชนค้าขายและอาคารพาณิชย์บริเวณตลาดสด	1.60
อาคารพาณิชย์ ฝั่งตะวันตก จากประตูช้างเผือก-วัดหน้าช่าง	1.00	ถนนรอบคูเมืองทั้ง ๔ ด้าน	1.60
แจ่งศรีภูมิ	1.00	อาคารริมคูเมือง	1.60
ห้างทองม้าทองคำ	1.00		
คุ้มเจ้าบุรีรัตน์	1.00		
อาคารพาณิชย์ด้านข้างโรงเรียนเมตตาศึกษา	1.00		
อาคารพาณิชย์บริเวณตลาดประตูเชียงใหม่	1.00		
ประตูเชียงใหม่ และบริเวณที่โล่งด้านหน้าประตู	1.00		
อาคารสมัยใหม่, อาคารสูงที่ไม่เข้ากับบรรยากาศเมืองเก่า	1.00		
ไม่ตอบคำถาม	80.80	ไม่ตอบคำถาม	82.80

อาคารที่น่าเกลียดอันดับ 3			
ประชาชน		นักท่องเที่ยว	
ตำแหน่ง	ร้อยละ	ตำแหน่ง	ร้อยละ
อาคารพาณิชย์ด้านหลังประตูท่าแพ	2.00	**อาคารพาณิชย์บริเวณตลาดประตูเชียงใหม่**	3.10
อาคารพาณิชย์บริเวณ 2B	1.00	อาคารพาณิชย์บริเวณ 2B	1.60
ประตูท่าแพ และบริเวณลานเอนกประสงค์	1.00	อาคารพาณิชย์บริเวณ 2A	1.60
แจ่งศรีภูมิ	1.00	อาคารพาณิชย์ ๓ ชั้น ในบริเวณ 6B	1.60
ย่านบลูมูน ซอย๒	1.00	ชุมชนค้าขายและอาคารพาณิชย์บริเวณตลาดสด	1.60
สี่แยกกลางเวียง	1.00	อาคารที่ใช้องค์ประกอบแบบตะวันตก ซึ่งไม่เข้ากับบริบทของพื้นที่	1.60
ร้าน ส. การค้า	1.00		
สี่แยกสวนปรุง	1.00		
อาคารพาณิชย์บริเวณตลาดประตูเชียงใหม่	1.00		
ไม่ตอบคำถาม	89.90	ไม่ตอบคำถาม	89.10

ตาราง จ-16 ทัศนคติเรื่องความจำเป็นในการแก้ปัญหาทางกายภาพ ระหว่างกลุ่มประชาชนและกลุ่มนักท่องเที่ยว

ความสำคัญของปัญหา	ปัญหาคุณค่า		ปัญหาอาคารใหม่		ปัญหาป้าย		ปัญหาต้นไม้		ปัญหาอุปกรณ์		ปัญหาหาบเร่		ปัญหาขยะ	
	ประชาชน (ร้อยละ)	นักท่องเที่ยว (ร้อยละ)	ประชาชน (ร้อยละ)	นักท่องเที่ยว (ร้อยละ)	ประชาชน (ร้อยละ)	นักท่องเที่ยว (ร้อยละ)	ประชาชน (ร้อยละ)	นักท่องเที่ยว (ร้อยละ)	ประชาชน (ร้อยละ)	นักท่องเที่ยว (ร้อยละ)	ประชาชน (ร้อยละ)	นักท่องเที่ยว (ร้อยละ)	ประชาชน (ร้อยละ)	นักท่องเที่ยว (ร้อยละ)
สำคัญน้อยที่สุด	7.10	6.30	2.00	14.10	4.00	4.70	6.10	4.70	2.00	9.40	6.10	17.20	4.00	10.90
สำคัญพอใช้	6.10	14.10	5.10	32.80	9.10	12.50	6.10	7.80	12.10	20.30	8.10	26.60	7.10	20.30
สำคัญปานกลาง	18.20	37.50	28.30	20.30	19.20	20.30	17.20	7.80	19.20	31.30	24.20	28.10	13.10	23.40
สำคัญมาก	25.30	18.80	21.20	32.80	22.20	21.90	23.20	34.40	24.20	23.40	22.20	17.20	18.20	20.30
สำคัญมากที่สุด	42.40	23.40	42.40	0.00	44.40	40.60	45.50	45.30	41.40	14.10	38.40	7.80	56.60	25.00
ค่าเฉลี่ย	3.91	3.39	3.98	3.72	3.95	3.81	3.98	4.08	3.92	3.13	3.8	2.71	4.17	3.28
ค่าฐานนิยม	5	3	5	3	5	5	5	5	5	3	5	3	5	5

สัญลักษณ์ ค่าคะแนน 1 = สำคัญน้อยที่สุด 3 = สำคัญปานกลาง 5 = สำคัญมากที่สุด
2 = สำคัญพอใช้ 4 = สำคัญมาก

ตาราง จ-17 สรุปประเด็นข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาทางกายภาพเมืองเก่าเชียงใหม่

ประเด็นของข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาทางกายภาพเมืองเก่าเชียงใหม่			
ประชาชน		นักท่องเที่ยว	
ประเด็น	ร้อยละ	ประเด็น	ร้อยละ
รักษาความสะอาดมากๆ ตามถนน ทางเท้า แก้ปัญหาการจัดเก็บขยะ ห้ามนำขยะ ถังขยะไปทิ้งหน้าวัด	[illegible]	ปลูกต้นไม้ เพิ่มพื้นที่สีเขียว สวนสาธารณะ เพื่อร่มเงาและความสวยงาม	[illegible]
ถังขยะน่าเกลียดเกะกะ ใช้งานไม่สะดวกไม่พอเพียง ราคาแพงเกินไป	[illegible]	อยากให้จำกัดปริมาณรถยนต์ CAR FREE แก้ปัญหาการจราจร จัดการเดินรถทางเดียว	[illegible]
ตั้งเกณฑ์ การออกแบบอาคารให้มีความกลมกลืนกับบริบทเมืองเก่า ห้ามสร้างอาคารสูงที่ไม่กลมกลืนและบดบังทัศนียภาพเมือง ห้ามสร้างสิ่งปลูกสร้างที่บดบังโบราณสถาน,ปรับปรุงสภาพโบราณสถาน	[illegible]	ตั้งเกณฑ์ การออกแบบอาคารให้มีความกลมกลืนกับบริบทพื้นที่เมืองเก่า และห้ามสร้างอาคารสูงที่ไม่กลมกลืนและบดบังทัศนียภาพเมือง	[illegible]
		ป้ายโฆษณาน่าเกลียด ไม่กลมกลืนกับเมืองเก่า ควรออก กม. ควบคุม	[illegible]
ดูแลความสะอาดบริเวณตลาดสด จัดระเบียบการขายของแผงลอยบนทางเท้า	[illegible]	ทำการอนุรักษ์อาคาร วัดเก่า โบราณสถาน โครงสร้างเมืองเก่าให้สวยงาม	[illegible]
		รักษาความสะอาดมากๆ ตามถนน ทางเท้า	[illegible]
ปลูกต้นไม้ เพิ่มพื้นที่สีเขียว สวนสาธารณะ เพื่อร่มเงาและความสวยงาม	[illegible]	ถังขยะน่าเกลียด เกะกะ ใช้งานไม่สะดวก ไม่พอเพียง ราคาแพงเกินไป	5.72
ป้ายโฆษณาน่าเกลียด ไม่กลมกลืนกับเมืองเก่า ควรออก กม. ควบคุม	[illegible]	ปรับปรุง จัดทำทางเท้าให้น่าเดิน สวยงาม ร่มรื่น ไม่ค่อยปลอดภัยจากยวดยาน ปัจจุบันแคบมาก ควรทำทำถนนคนเดิน	5.65
รถยนต์,รถโดยสาร,รถจักรยานยนต์จอดไม่เป็นระเบียบ ไม่ควรจอดรถบังหน้าวัด	3.96		
ควรจัดหาที่จอดให้เป็นระเบียบ		แก้ปัญหาจากมลพิษทางอากาศ	4.57
แก้ปัญหาการจราจรที่ติดขัดอย่างหนัก	3.95	ปรับปรุงป้ายแสดงข้อมูลทางประวัติศาสตร์, บอกทางสำหรับนักท่องเที่ยว รวมทั้งปรับปรุงสภาพสถานที่ท่องเที่ยว	4.49
โคมไฟ ดีเกินไป, ติดแล้วไม่ใช้ประโยชน์, สิ้นเปลือง	3.95		
ปรับปรุงทางเท้าให้น่าเดิน สวยงาม ร่มรื่น ปลอดภัยจากยวดยาน ปัจจุบันแคบมาก ควรทำถนนคนเดิน	3.95	เก็บรักษาเอกลักษณ์ความเป็นเมืองเก่า และความเป็นเมืองเชียงใหม่ไว้ อาทิ ถนนสายเล็กๆ บ้านเก่าแก่	3.48
ตู้โทรศัพท์ตั้งไม่สอดคล้องกับชุมชน มีน้อย และไม่เป็นระเบียบ	2.96	นำเอาการวาดรูปบนผนังมาใช้ กับอาคารที่น่าเกลียด	2.32
เก็บรักษาเอกลักษณ์ความเป็นเมืองเก่า และความเป็นเมืองเชียงใหม่ไว้ อาทิ ถนนสายเล็กๆ บ้านเก่าแก่	1.98	จัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการข้ามถนนมากกว่านี้	2.25
		แก้ปัญหามลพิษทางเสียง	2.25
ปรับสภาพน้ำในคูเมืองให้ใส	1.98	กิจกรรมที่ขัดต่อบริบทควรห้ามเช่น บาร์ ผับ ร้านอาหารเพื่อนักท่องเที่ยาต่างชาติ	2.25
ทำการอนุรักษ์อาคาร วัดเก่า โบราณสถาน และโครงสร้างเมืองเก่าให้สวยงาม	1.98	ออกแบบอุปกรณ์ทางเท้าให้กลมกลืนกับบริบท และมีประโยชน์ใช้สอย	1.16
สถานที่รกร้าง พื้นที่, สถานที่ราชการที่ทิ้งเปล่า ควรนำมาทำให้เกิดประโยชน์	1.98	รถยนต์,รถโดยสาร,รถจักรยานยนต์จอดไม่เป็นระเบียบ ควรจัดหาที่จอด	1.16
แก้ไขซ่อมแซมสาธารณสมบัติที่เสียหาย และถนนที่ขุดท่อไว้ควรแก้ไขให้คืนสภาพ	1.98	เพิ่มสวนสาธารณะใหม่	1.16
ควรแก้ปัญหาคนขอทาน	1.98	จัดระเบียบและดูแลความสะอาดบริเวณตลาดสด	1.16
จัดแบ่งการใช้พื้นที่ให้เหมาะกับบริบทเมือง อาทิ ไม่ควรมีอุตสาหกรรมหนัก หรือสถานบริการเวลากลางคืนในเมืองเก่า	1.98	ควรมีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่คนพิการ	1.16
		ควรแก้ไขปัญหาความไม่สวยงามจากสายไฟ	1.16
เพิ่มแสงสว่างในที่มืดบริเวณที่จำเป็น	0.99		
รื้ออาคารที่ไม่สวยงามทิ้งให้หมดเพื่อให้เข้ากับบรรยากาศเมืองเก่า	0.99		
ควรแก้ไขทางระบายน้ำเน่าเหม็น	0.99		
ควรมีการวางแผนระยะสั้น-ยาว ในการแก้ปัญหาเมือง	0.99		
ถนนสายเล็กๆ ไม่ควรปูบล็อคตัวหนอน	0.99		
บริเวณป้ายบอกทางควรจัดไม่ให้ต้นไม้บัง	0.99		
เพิ่มการดูแลความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สิน	0.99		
แก้ปัญหาจากมลพิษทางอากาศ	0.99		
ไม่ควรรื้อย้ายในสวนฯ บ่อยๆ, อยากให้มีน้ำพุในสวนฯ	0.99		
ปรับปรุงป้ายแสดงข้อมูลทางประวัติศาสตร์, บอกทางสำหรับนักท่องเที่ยว รวมทั้งปรับปรุงสภาพสถานที่ท่องเที่ยว	0.99		

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาววิยดา ทรงกิตติภักดี เกิดเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2516 ที่จังหวัดกรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาชั้นปริญญาตรีสถาปัตยกรรมศาสตร์บัณฑิต สาขาสถาปัตยกรรมหลัก คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตวังท่าพระ ในปีการศึกษา 2538 ทำงานในตำแหน่งสถาปนิก บริษัท สำนักงานสถาปนิกกรุงเทพ จำกัด ในปี พ.ศ. 2538 – พ.ศ. 2540 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรการวางแผนภาคและเมือง มหาบัณฑิต คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ. 2541